د تروږمۍ مسافر

۵

لیکوال: نسیم حجازي

ژباړن: زبیر شفیقي

Ketabton.com

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ددې اثر پر دوهم چاپ
د ژباړن څو کرښې

الحمد لله د ارواښاد نسیم "حجازي" د تاریخي ناولونو پښتو ژباړې دومره تودې استقبال شوې، چې ما یې تصور نشو کولی.

په اردو ژبه کې چې ددې آثارو څومره هرکلی شوی وُ په همغه پیمانه یې افغاني ځوانانو هر کلی کړی دی. چې زه پرې د ستر پروردګار شکرونه ادا کوم.

دادی ددې آثارو د بیا خپراوی په لړ کې د میوند خپرندویې ټولنې په زیار د "تر ورمې مسافر" په نوې بڼه دوهم ځل دچاپ ویاړ مومي چې زه یې د داستاني ادب مینه والو ته مبارکي وایم او د میوند خپرندویې ټولنې ته د همدغې رغنده آثارو دخپراوي برې غواړم.

"شفیقي"

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سینتافی

په ۱۴۹۱ م د وروستي میاشتي یو سهار په ختیځ غرونو لمر د خپلو زرینو وړانګو جال خپراوه، د جنوب په غرنیو سیمو کی ویدو تیارو ورو ورو خپله لمن ورنغښتله او د سیرانویدا، الفجاره او الحمه په لوړو څوکو د واورو تاجونه ځلیدل.

• د سینتافی په پوځی قرارګاه کی ګرځیدل راګرځیدل پیل شوی وو، ملکه ازابیلا له شاهی خیمی نه لږ لرې پر یوه غونډۍ ولاړه وه او د غرناطې ښنه منظره یی په مخکی وه، کله کله به ددی سترګی په شاوخوا غځیدلیو خیمو او یا له پړاوه بیرته د «ویګا» په لوړو ژورو کی په هغو ویجاړو کلیو او کورونو میخ شوی چی هلته سوځیدلیو او کنډواله کورونو د جګړی د تباهی ګواهی ویله.

خو څو شیبی وروسته به دغه له سحره ډك ښار چی دی ته په شپږ میلی کی پروت ؤ او په وار وار یی لیدلی ؤ او لوړ لوړ منارونه او ګنبزی یی په ذهن کی انځور وو بیرته د دی د سترګو مخی ته راغی.

د جګړی په ورځو کی چی دی لومړی ځل له دی غونډۍ نه دغه ښار لیدلی ؤ، هغه مهال لمر په لویدو ؤ او دی ته داسی ښکاریدله چی د «سینتافی» او الحمرا» فاصله یو په یو ختمه شوه، له هغی شیبی وروسته دغه غونډۍ د دی د ځانګړی میل یو مقام ؤ. د دی د اسانی لپاره یی د ورختلو لاره صافه او پراخه کړه، او په څوکه یی یوه ښکلی خیمه هم ودروله. په عام ډول به چی کله هغه بهر ته وتله نو د خدمتګارانو او وینځو بشپړ لښکر به ورسره ؤ، خو چی کله به څه ذهنی پریشانی ور پیدا شوه نو دی ته به د خاصو همزولو ملګری هم ګرانه پریوتهنن هم د دی همدغسی حالت ؤ چی کله له شاهی خیمی نه ووتله یوازی دوی خدمتګاری ورسره وی چی کله غونډۍ ته ورسیدله هغوی یی هم رخصت کړی.

«ازابیلا» پردی خبره اندیښمنه وه چی د قسطلی پادری او د کلیسا د احتساب

Downloaded from: The Digital Library

د ځانګی مشر په خپل لیك کی د اوربند پر ترون سخت إحتجاج کړی ؤ او فردیناند ته یی دا مشوره ورکړی وه چی د اوربند ترون زر تر زره فسخه او په غرناطه یرغل وکړی.

د دی لیك ځواب ضروری ؤ خو فردیناند د «زیمنس» پرلیك له سرسری نظر اچولو پرته نور هیڅ ارځښت ورنکړ، د شپی د ډوډی پر وخت د دریم ځل لپاره ملکی! د هغه لیك یادونه وکړه، خو فردیناند دا وویل او خبره یی شاته وغورځوله چی: پردی به سهار غور کوو... اوس ډیر ستومانه یم.

او چی کله سهار شو هغه په چکر وتلی ؤ.

*****

ازابیلا تر لږ ځنډه خیمی ته نژدی ولاړه وه. بیا شاته شوه په یوه کرسی کښیناسته، ناځاپه یی د اس د پښو ترپهار واورید، جګه شوه ښی لوری ته یی وکتل، فردیناند د غونډی‌سرته ور وخوت له اس نه پلی شو ور وړاندی شو د ملکی لاس یی ښکل کړل بیا یی وویل:

نن ډیره یخنی ده تا باید په خیمه کی استراحت کړی وای.

ملکی ځواب ورکړ: کله چی منزل دومره لنډ شی بیا مسافر آرام نشی کولی. نن سهار ما غوښتل تاته دا در په یاد کړم چی د اوربند لس ورځی تیری شوی او د ترون له مخی باید موږ د غرناطی او سینتافی ترمنځ دغه ٦ میله لاره په شپیتو نورو ورځو کی ووهو.

فردیناند ځواب ورکړ: ملکی! ته ولی داسی نه وایی چی دغه شپږ میله او شپیته ورځی د هغه اولس د مرګ او ژوند ترمنځ وروستی واټن دی چی پردی ځمکه یی اته سوه کاله حکومت کړی دی. ماته معلومه ده چی ستا پر ذهن تر اوسه د «زیمنس» د لیك اغیزه شته، خو هغه بوډا پادری ته څه معلومه ده چی کوم اولس چی موږ د مرګ وروستی ځنډی ته راوستی دی، په څو کلونو کی یی د جبل الطارق څخه د پیرنی تر غرونو پوری د کلیسا بیرغونه رانسکور کړی وو.

«زیمنس» پردی ځوك پوهولی شی چی کله د دی اولس زوال پیل شوی ؤ هم د کلیسا متحد ځواك د الکبیر تر دری پوری څو پړاوه ایله په څلورو پیړیو کی ووهل، او په دی څلورو پیړیو کی چی کله د دوی د دفاع جذبه را ویښه شوی ده نو د کلونو حساب یی په ورځو کی بیرته پری کړی دی.

دوی دواړه په کرسیو کښیناستل، ازابیلا وویل: زما مقصد ستا له رایی سره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اختلاف نه ؤ، زه پردې خبره وياړم چې په کومو لاسونو چې د اندلس ديوه مړه کيږي هغه زما د ميړه دی، زه هسې خپل جذبات او احساسات ښکاروم، که تا د «زيمينس» ليك تر پايه ټول لوستی وای دا بدګومانی به درسره نه وه چې هغه ستا سترو بريو ته اهميت نه ورکوي.

: ما د هغه ليك لوستی دی. هغه غواړي چې زه زر تر زره اوربند مات او په غرناطه حمله وکړم، هغه يوازې يو پادري دی.او زه د ټولو حالاتو څارونکی يو سپاهي يم.

هغه داسې ګڼي چې د غرناطې خلك مړه شوي دي او اوس د دوی د مړيو د شکولو خبره پاتې ده، خو زما په نظر غرناطه په همدې حالت هم يوه اور غورځوونکې غره ته ورته ده، چې په تل کې يې لا لاوا خوټيږي، د دې اور غورځوونکي پرځوکه د کليسا د تخت ايښودلو نه وړاندې د دې ډاډ ضروري دی چې هغه «لاوا» سړه شي.

دا سمې ده چې زموږ پوځونه اوس له غرناطې نه يوازې شپږ ميله لرې پراته دي. خو د اوربند له ترون نه وړاندې ما دا ډاډ ترلاسه کړی چې زموږ جګړه به اوس د غرناطې د شاوخوا پرځای د ديوالونو دننه وي، او کوم کار چې زموږ پوځ په کلونو کې ونکړای شو. هغه اوس د هغو خلکو په لاس پوره کيږي چې په غرناطه کې دننه اوسيږي او د خپل اولس فکري حصار ماتولي شي، آيا زما دا بري ووکې دی کوم هدف چې موږ د زرګونو سپاهيانو د قربانولو په صورت کې ترلاسه کولای شوای هغه د هغه سړي په لاس پوره کيږي چې زموږ دښمنان يې د کلا وروستی ساتونکی ګڼي.

ازابيلا وويل : زه هره شيبه دا دعا کوم چې کومې هيلې تا په ابو عبدالله پورې تړلې هغه ترسره شي. خو کله کله ما دا خبره انديښمنه کړې چې هغه يو ځل له تا سره وعده خلافي کړې ده. ځکه خو پر هغه دويم ځلې اعتماد کول هوښياري نه ده.

فرديناند وويل : د قسطلې پادري هم همدا خبره په ليك کې ليکلې ده، خو دا بلکل غلطه ده چې زه پر هغه اعتماد کوم، هغه يو عياش، سست او د (بدليدونکي)مزاج خاوند دی. خو زما ورته اړتيا ده، ماته ځکه د هغه ضرورت دی چې د خپل قوم د ذليلولو کومې وسيلې چې ده پيدا کړې دي هغه نور څوك نشي برابرولی، نن د غرناطې حالت هغه زمرې ته ورته دی چې له ټيپې کيدو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وروسته د يوه بوټي په بيخ کې خپل زخمونه څټي، اوس زه د وروستي ګوزار لپاره له وړاندې کيدو دمخه ابو عبدالله ته دا فرصت ورکول غواړم چې دغه تپې زمرې وتړي او زما په پښو کې يې وغورځوي.

ملکې وويل : ستا باور دی چې کـه په راتلونکو شپيتـو ورځو کې دننه د غرناطې اولس د جګړې پريکړه وکړه نو ابو عبدالله بـه د هغوی د احساساتو په مقابل کې ودريدای شي؟

فردیناند: ابو عبدالله غوندې خلك د هرې تالندې سره د الوتو او د هر سيلاب سره د بهيدو لپـاره تيـار دي، دوی تل يوی تکيې ته ضرورت لري، کله چې موږ هغه ته تکيه ورکړه نو هغه له خپل پلار نه هم بغاوت وکړ، او کله چې موسى بن ابې غسان تر لاس ونيو نو زموږ پرخلاف ودريد.

اوس په غرناطه کې بل موسى نشتـه او ابو عبدالله د يوه داسې سړي په واك کې دی چې زه يې د خپل برې ضـمانت ګنم، هغه دی داسې ځای ته رسولی دی چې د بيرته راتلو لاره نه لري، موږ بايد د خدای «ج» شکر ادا کړو چې کوم سړي موسى بن ابې غسـان ترکانو او بربريانو ته د خپل استازي په حيث واستاوه هغه د مـالتـا په جيل کې پروت دی. کـه هغـه له بهرنـي نړۍ نـه دمرستې په ترلاسه کولو بريالی شوی وای نو زموږ جوړه لوبه به ويجاړه شوې وه.

: د خدای «ج» شکر دی چې ستا دا وروستۍ انديښنه هم لرې شوې.

فردیناند ځواب ورکړ: دا انديښنه به هغه مهال لرې شي چې هغه د يوه بندي په څير زما مخې ته وړاندې شي، او د هغـه پيژندونکې دا ګواهي ورکړي چې حامد بن زهره همدی دی.

ملکه انديښمنه شوه ويې پوښتل : ايا دا امکان هم شتـه چې د مالتـا خلکو بل څوك د حامد بن زهره پـه‌نامه نيولی وي، او زمـوږ سفير هم د هغه په اړه د زياتې پوښتنې ضرورت نه وي احساس کړی؟

: نه! په مالتـا کې زموږ سفير ډير هوښيار سړی دی، زما يوازې دا انديښنه ده چې کـومـه کښـتۍ مـوږ د بندي د راوستـلو لپـاره استـولې ده د هغې د بيـرته راستنيدو څه احوال تر اوسه نه دي راغلي.

ملکې په انديښنه وويل : تا ويـل چې د ترکانو جنګې بيـړۍ په دې وختونو کې د روم په بحيـره کې ګرزمې کوي، خدای «ج» د نـه کوي چې زمـوږ کښتۍ ته کومه پيښه نه وي شوې.

Downloaded from: The Digital Library

فردیناند ځواب ورکړ: کـه د یوی کښتی په له لاسه ورکولو هغه خطر لری کـیدای شی چی د حامد بن زهره د ژوندی را ستنیـدو په صورت کی مـوږ ته را پیښیدای شی نو دا سودا گرانه نه ده،

: ته هغه دومره خطرناك گڼی؟

: کله کله د شپی په چوپتیـا کی د یوه پهره دار چیغه ټول کلی را ویښ کړی، دا زما رومبنی ذمه واری ده، چی زه په کوم کلی شوا خون وروړم هلته باید د کوم ویښ پهره دار کریږه له کومی روانه وزی، چی موږ د گټلی جنگ له سره جگړی ته اړ نه شو.

ملکه آزرده شوه خپل میړه ته یی وکتـل، ددی حالت هغه مـاشوم ته ورته ؤ چی له لاسه یی یوه ښکلی نانځکه بیرته اخلی.

فـردیناند دی ته د تسلی په دود وویل : ازابیـلا! زمـا دا مـقـصـد نه ؤ چی تا اندیښـمنه کړم، زما باور دی چی د نوی کال له پیلیدو سره به زه تاته په تحفه کی غرناطه درکوم، خو بیا هم ځینی جگړه ایز تدبیرونه داسی وی چی یوازی د لښکر مـشـر باید پری خبـر وی. زمـا په زړه کی ډیری داسـی خبری دی چی تـر اوسـه می تاته نـه دی ویلی، ددی لپـاره نه چی زه په څـه خبـره سـتـا اعـتـمـاد ترلاسـه کـول ضروری گڼم. بلکی زمـا هیله وه چی زه کـومـورځ ناڅاپه زیری درکړم او ته زیاته پری خوښه شی.

د ازابیـلا بنه له خوښیړوځلیده، جگـه شوه څوگامـه وړاندی ولاړه او فـردیناند د ختیځ په لوری اشاره وکړه ویی ویل ته د دری له مخ ځورنه لږ وړاندی وگوره!

ملکی څو شیبی په ځیـر ځیـر وکـتل بیـا یی وویل : هلتـه زیات خلك ښکاری هغوی څه کوی؟

: هغوی سـرك جوړوی، سـتـا پـام نه دی شوی دا کـار له دری ورځـو راسی روان دی. او که ستا سترگی یو میـل وړاندی نور هم لیدای شی نو ته به هلتـه د غرناطی خلك وگوری چی خپله برخه کار یی نژدی پای ته رسولی دی.

ملکی په حیرانی ویوښـتل : سـتـا دا مطلب دی چی ابو القاسم هغوی زمـوږ د بری د لاری په هوارولو او پراخولو گومارلی دی؟

فـردیناند ځواب ورکـړ: ابو القاسم د غرناطی خلکو ته ډاډ ورکړی دی چی دوی له سینتهافی څخه د ضروری شیـانو د رانیولو اجازه ترلاسـه کـوی او دوی به بیا کـولی شی چی خـپل جوړ شـوی شیـان هم هلتـه وپلوری، اوس لږ دی بل لوری ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راشه! ازابيلا له فرديناند سره د غونډۍ بل اړخ ته ولاړه.

هغه ورته وويل : د شمال او لويديز له لوړيو سينتافي لوري ته راغليو لارو ته وګوره، تا به تر اوسه په دې لارو هيڅکله هم دومره ګاډي نه وي ليدلي.

: مګر هغه څه شي راوړي؟ ملکۍ هغې لوري ته له ځار وروسته وويل.

فرديناند په موسکا ځواب ورکړ: غله، ميوه، سابه، لرګي، واښه، چرګان، هګۍ، او ښايي د وزواو پسونو رمې هم وګوري! پرون ما امر کړی ؤ چې سينتافي بايد ډيره لويه منډيې شي، او ابو القاسم ته دا پيغام ور رسيدلی دی چې بله ورځ به د «سينتافي» لاره پرانيزو، زما يوازې پردې خبره افسوس دی چې دا کار لږ ځنډنی شو.

ملکۍ په ډير زحمت د خپلې پريشانۍ د پټولو هڅه کوله په انديښنه يې وپوښتل:

آيا رښتيا هم د سوداګرۍ دا لاره پرانيزي؟

: هو! زه د دې خبرې عملي ثبوت ورکوم چې د قسطلي زړه سواندي ملکه دا نه خوښوي چې نوی رعيت يې له لوږې مړه شي، هسې هم «زيينس» دا کار هم ښايي خوښ نه کړي.

ملکۍ وويل : زما خو دا ګومان دی چې که هغه پر دې خبرو خبر شي ځان وژلو ته به چمتو شي.

فرديناند وموسکل: آيا هغه ته دا بس نه دي چې ورته ووايو د غرناطې خلکو ته د څو ورځو سنه خوراک په بدل کې د تل لپاره دوی د فقر او بې وسۍ جهنم ته ورغورځول زموږ لپاره ګرانه سودا نه ده.

ته به حيرانه شې چې دا واوري چې دغه تجويز هم د ابو القاسم ؤ. د هغه دا شکايت ؤ چې که د غرناطې اولس د جنوب له غرنيو ... مو څخه د خوراک وسايل برابروي د قبايلو سره يې اړيکې ځواکمنې کيږي، ما د هغه دا شکايت لرې کړ، اوس بايد موږ دا هڅه وکړو چې د غرناطې خلکو ته د خوراک ښباک څيزونه په ډيره غوره او مناسبه بيه ورکړو، وږی انسان له مړيدو وروسته د جګړې پر ځای خوب زيات غوره ګڼي.

ملکۍ وويل : که ماته د دې پروګرامونو معلومات واي نو دومره به انديښمنه نه واي، مګر يوه خبره مې ذهن ته نه رالويږي چې زموږ دښمن اته سوه کاله دلته د واکمنۍ کولو نه وروسته له خپل راتلونکي نه ولې نا خبره دی، ايا هغوی دومره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فکر هم نه شی کولی چی کله زموږ لپاره د غرناطی دروازی خلاصی شی، نو د دوی د حساب کتاب ورځ به پیلیږی؟

فردیناند ځواب ورکړ:

هغوی پر هر څه پوهیږی، خو کله چی پر کوم اولس زوال راځی نو هغوی د خپلی سلامتیا د نیغی لاری نه د کږیدو بهانی لټوی او تل ځان ته دا فریب ورکوی چی د دوی حیلی د دوی د زور او ځواك بدل کیدای شی. او د اولسونو د لویدو وروستی پړاو داسی وی چی د مقابلی او مقاومت پرځای ځان وژنه ورته اسانه ښکاری، نن زموږ د دښمن حالت همدغسی دی. دوی د ټولنیز ژوند د ژمه واریو نه د ځان ساتلو په خاطر د ټولنیز مرگ له خطر نه سترگی پټول ډیر اسانه گڼی، دا زموږ نیکمرغی ده چی د کومو خلکو هوښیاری او عقل دوی خپله وروستی تکیه گڼی همغوی خپل برخلیك پر موږ پوری تړلی دی.

ازابیلا ووېل : ابو عبدالله ته دا معلومه ده چی څو اونی وروسته به یی پاچاهی پای ته رسیږی، او د دی په بدل کی به په الفجاره کی د یوی وړوکی ځمکی ترلاسه کولو نه وروسته دی د یوه وړوکی زمیندار په حیث وی. او چی کله موږ وغواړو نو لری کولای او شړلای به یی شو، ابو القاسم هم په دی ښه نشی پاتی کیدای چی کله د ابو عبدالله پاچاهی ړنگه شی نو د ده وزارت هم ورسره ځی، بیا دوی په کوم امید دا لوبه لوبوی؟

فردیناند وموسکل : لوبه یوازی زما ده، هغوی دواړه خو یوازی د شطرنج دانی دی، ابو عبدالله د هغو کسانو له ډلی څخه دی چی که د ځنکندن په حالت کی وی هم مرگ ته به د دوکی ورکولو هڅه کوی، او ابو القاسم غوندی چالاك سړی ته دا داډ ورکول گران نه وو چی موږ دا هر څه کوو د ده د ښیگڼی لپاره یی کوو. کله چی د اوربند په اړه خبری کیدی نو د ده تر ټولو لویه هیله دا وه چی د وسلی له ایښودلو سره سره بیا لږ تر لږه تر یوه کاله هغه له الحمرا څخه ونه ویستل شی.

: او تا زما د اعتراض سره سره د ده دا غوښتنه ومنله؟

: تاته د احتجاج ضرورت نه ؤ. ما د ده ددی غوښتنی له منلو نه مخکی د دی داډ حاصل کړی ؤ چی کله زموږ لښکر غرناطی ته ننوزی نو ابو عبدالله به په غرناطه کی نه وی

: مگر دا څنگه امکان لری، موږ په کومه پلمه له خپل لیکلی تړون نه سرغړونه کولی شو؟ ملکی په حیرانی پوښتنه وکړه.

Downloaded from: The Digital Library

موږ ته به د کومې پلمې ضرورت نه شي، کله چې وخت راشي نو ابو القاسم به په يوه ورځ کې داسې حالات رامنځته کړي چې هغه به خپله رضا له الحمرا څخه ووزي، خو سمدستي هغه بايد په همدې ځان غولولو کې پاتې وي، همدغه لامل دی چې زه د هغه هيڅ غوښتنه نه ردوم. بلکې د ده استازو ته داسې ښکاره کوم چې موږ هغه ته نور هم ډېر څه ورکول غواړو، د ترون په دوهمه ورځ ما پټ دا پيغام ور واستاوه چې د غرناطې د مسلمان رعيت د اعتماد د ترلاسه کولو لپاره ماته د دوی څخه د پاچاهۍ د يوه نايب ضرورت دی او اوس هغه احمق داسې گومان کوي چې په الفجاره کې هغه ته د ځمکو ورکولو اعلان هسې د ده د وفادارۍ د ازموينې لپاره وو، که نه نو ما د هغه د نايب کولو پريکړه کړې ده، هغه په ځان تير ايستلو روږدی دی، او زه پردې پوهيږم چې هغه همدغسې روږدی وساتم.

فرديناند څو شيبې ازابيلا ته په داسې نظر کتل چې شاباس پرې ووايي بيا يې په ډاډمنه لهجه ووېل:

تر کومه چې په ابو القاسم پورې مربوطه ده ماته له هغه سره د څه وعدې ضرورت نشته، هغه د خپل اولس کښتي په گرداب کې ولېده زموږ کښتۍ ته راوخوت، او هغه پوهيدلی دی چې د ژوندي پاتې کيدو لپاره هغه زموږ تکيې ته اړتيا لري. ځکه خو له خپل اولس سره په خيانت کې دومره وړاندې تللی چې اوس د بيرته راگرځيدو لپاره لاره نه لري. زما په گومان به اوس ته ډاډه شوی وې؟

ملکې ومسکل : هوکې! زه هر ډول ډاډ احساسوم چې زما ټولې دعاگانې قبولې شوې دي. نن به زه پادري «زېمينس» ته ليکم چې زما مېړه په سياست او جگړه کې ستا مشورو ته اړتيا نه لري، ته يوازې دعا کوه، کاشکې نن موږ ته د حامد بن زهره په اړه هم کوم خبر راشي.

فرديناندووېل : تاته د هغه په اړه د څه انديښنې ضرورت نشته، زما ډېرې ورځې پخوا دا فکر کړی چې که د غرناطې اولس کوم لاربنود ومومند او هغه خلک د ابو عبدالله او ابو القاسم پرخلاف را وپارول او له دې سره جوخت، د بربر او ترکانو څو ډلگۍ لښکر هم د دوی مرستې ته راغلې نو زموږ دا ټولې نقشې به له خاورو سره برابرې کړي.

ملکې په انديښنه پاچا ته وکتل: نو تا د دې د علاج لپاره څه فکر کړی دی؟ زه دا زيرې درته اوروليٰ شم چې ما د دې بندوبست کړی دی تاته معلومه ده

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چې د اوربند د تړون سره سم د پوځ لپاره له دې ځايه لږ لرې د يو نوي ځاى د جوړولو امر کړى ؤ. اوس هلته په سلګونو تنه شپه ورځ کار کوي.

: هوکي! مګر زه اوس هم وايم چې هغه تنګه دره د پوځ د ځاى په ځاى کولو لپاره مناسبه نه ده. او بيا چې ته د غرناطي فتحه دومره باوري ګڼې نو د زيات لښکر راوستل خو ضروري نه دي نو بيا هلته د چوڼۍ جوړولو ضرورت څه دی؟

: که زه درته ووايم چې کله دغه چوڼۍ جوړه شوه نو د غرناطي کنجي به ستا په لاس کې وي نو باور به دې شي؟

ملکې د شکايت په لهجه وويل : ته د يوه ښه خبر د اورېدو نه وړاندي زما د هوښياري امتحان ولې ضروري ګڼې! د خداى «ج» لپاره ووايه هلته څه لوبه روانه ده؟

فرديناند څو شيبې هغې ته په فاتحانه نظر کتل بيا يې وويل:

زه د خپل پوځ لپاره نوي چوڼۍ نه بلکې د دښمن لپاره کېپس جوړوم، چې د غرناطي د آزادي روح به پکې بندي وي. د دې مياشتې تر پاى ته رسيدو وړاندي به د غرناطي څلور سوه تنه يرغمل موږ ته سپارل کيږي، دغه څلور سوه تنه به د پوځ نه علاوه د هغو سردارانو او مشرانو له ډلي څخه وي چې په اولس کې د دوى له ملاتړ پرته هيڅ خوځښت نشي بريالى کيداى.

ازابيلا څو شيبې هکه پکه ولاړه وه او خپل خاوند ته يې کتل، بيا يې وويل:

ستا مطلب دا دی چې ابو عبدالله او د هغه وزير ابو القاسم به يې د وزو او پسونو په څير لاس او پښې تړلې تاته سپاري؟ د پوځ او اولس لخوا به يې هيڅ مزاحمت نه کيږي؟

: نه! دا د ابو القاسم ذمه واري ده، چې هلته به څه مزاحمت نه وي، او هغه په دې ذمه واري کې هغه وخت کاميابيداى شي چې د غرناطي خلکو د امن خواته د مايل کولو په خاطر زما تجويزونه بريالي شي د سوداګري لاري خلاصول او د سمدستي دوى ته د ژوند د اسانتياوو له برابرولو نه هدف دا دی چې دوى موږ د دښمني پرځاى خپل نيکي کوونکي وبولي.

: «څلور سوه عزتمن خلك!»

: هو! څلور سوه داسې خلك چې د ژوندي بيرته ورستنيدو مسأله يې زرګونو دوستانو ته د غرناطي د آزادي او غلامي له مسألي نه مهمه وي او موږ پر هغوى هره خبره ومنلاى شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ملکی وویل : زه داسی فکر کوم لکه خوب چی وینم، ایا ستا دا باور دی چی ابو القاسم به ستا دا غوښتنه ومنی، او له اولس نه به هیڅ خطر احساس نه کړی؟

: هغه دا غوښتنه منلی ده او د هغه په وړاندی له اولس نه د خلاصون بوازینی لاره دا ده، د ده دا گومان دی چی که کوم سر شوخه د هغوی د راپارولو هڅه کوی نو د نفوذ خاوندان به یی د خپلو زامنو او ورونو د سلامتی دښمنان بولی او د دوی پرخلاف به توری راوباسی.

ازابیلا وویل : اوس د زعینس د لیك په باب موږ ته د څه بحث ضرورت نشته، د هغه استازی د بیرته ستنیدو لپاره سخت ناکرار دی، که تاسو هغه ته څو دقیقی اجازه ورکړی نو سبا سهار ته به یی رخصت کړو.

ابو القاسم : زه به یی سبا ته د لیدو لپاره راوغواړم، زه نن ډیر مصروف یم د استازی انتظار کوم.

Downloaded from: The Digital Library

د ماضي روښنايي او د راتلونکي تياري

د غره په لمنه يوه کلي کې دري خواو ته په پراخه باغونو د خزان اغيزې راښکاره شوي وې، جنوب لوري ته د سيرانوادا په لوړو څوکو تر لرې لرې ځايه لومړي واوري اوريدلي وې.

سلما د خپلې کلا پر بام لمر ته پرته وه، په پنځوس کلنۍ هم ددې په څېره کې د ځوانۍ د تازګي نخښې وې، عاتکه يوه څوارلس پنځلس کلنه نجلۍ چې د بربريانو، هسپانيي او عربو د ښايست ګډې نخښې يې په ښکلې څېره کې وې يو کتاب په لاس کې په زينو کې راښکاره شوه، وړاندې ولاړه او له سلما سره په قالينه کښيناستله.

هغې کتاب پرانست ويې ويل : کاکا ناويې!

زه د کتاب لپاره د سعيدې دوی کره تللې وم، ماويل زر به راستنه شم خو له زبيدې سره په خبرو وځنډېدم، سعيد تر اوسه له غرناطې، نه دی راستون شوی.

منصور ډير خفه ؤ، جعفر او زبيده هم ډير پريشانه وو، جعفر ويل، چې که هغه تر ماښامه رانه غی نو زه پخپله غرناطې ته ورپسې ځم، او احوال يې اخلم، د هغه دا انديښنه وه چې د غرناطې د آزادي معامله ګرو دی هم عيسويانو ته نه وی سپارلی.

سلما جګه شوه کيناستله، هغې ځوانې نجلۍ ته يې په تسلي وويل:

عاتکې! ماته معلومه ده چې د سعيد په اړه د هغه د وراره او نوکرانو څخه ستا انديښنه زياته ده، خو ته ډاډه اوسه چې ډير زر به ابو عبدالله څلور سوه تنه د يرغمل په توګه فرديناند ته وسپاري، له دې وروسته به دا انديښنه امکان نه لري

Downloaded from: The Digital Library

چې د غرناطې اوسېدونکي به د سولې د ترون پرخلاف چاته د خولې چوله کولو اجازه ورکړي.

زموږ په کلي کې د هغوی ستا د کاکا په اړه تشویش ؤ، ځکه خو د غرناطې د مشرانو دا ټینګار ؤ چې امین او عبید هم باید په هغه څلور سوه کسانو کې شامل شي، بیا هم دا هڅه کیږي چې د عمیر په څیر دوی هم له دې لست څخه وګڼګل شي.

عاتکې وویل : کاکاناوې! زه د سعید په باب ځکه پریشانه یم چې له هغه پرته د منصور څوك نشته.

سلمی وویل : لورې! زه به ستا کاکا ته ووایم چې کوم نوکر غرناطې ته واستوي او د هغه پوښتنه وکړي، خو ته باید دومره ډېره د سعید دوې کره ولاړه نه شې، ته اوس پیغله شوې یې، سعید ډېر ښه هلك دی ستا پر تره هم هغه د زامنو په څیر ګران دی، خو د عمیر نه خوښېږي چې ته له هغه سره راشه درشه کوې.

د عاتکې څېره له غوسې نه وځلیده کتاب یې یوې خواته کیښود ویې ویل :

: تاته خو معلومه ده چې زه د عمیر نوم اوریدل هم نه غواړم.

سلمی وموسکل ویې ویل : ماته معلومه ده او زما هم د ده عادتونه خوښ نه دي، خو ستا کاکا هغه ته تر امین او عبید هم زیات ناز ورکوي، د هغه دا نظر دی چې کله ته لویه شې امکان لري هغه بیا دومره د کرکې وړ ونه ګڼي.

: کاکاناوې! دا ته څه وایې؟

: لورې زما دا مطلب نه دی چې تا څوك مجبورولی شي، خو ستا کاکا جان ویل چې عمیر ترڅو ورځو پورې کور ته راځي د هغه په موجودیت کې ته لږ باید پام وکړې، هسې هم اوس ستا له کوره وتل ښه نه ښکاري، زه به د جعفر میرمن ته ووایم چې هغه زموږ کره راځي.

عاتکه لږ چوپه شوه بیا یې وویل: که کاکا جان د عمیر سپارښت کولی شي نو امین او عبید ورونو څه ګناه کړې وه؟

سلمی ځواب ورکړ : هغه هغوی هم راخلاصول غوښتل، خو وزیر ابو القاسم ویلي وو چې که ستا درې واړه زامن وباسو نو نور به هم داسې غوښتنه وکړي، ځکه خو په دوی کې یوازې د یوه د پاتې کیدو وعده کولی شي.

عاتکې وویل : او کاکا جان د امین او عبید پرځای د عمیر نوم ورکړ؟

: هو زما ناسکه زوی پر هغه ډېر ګران دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: او د هغه مور هم پر ده ډېره ګرانه وه؟

سلمی وویل : هو! هغه زما لپاره یو قیامت ؤ، که ستا کاکا د حامد بن زهره له ملامتی نه ویرېدای نو په دی کور کی زما ژوندی اوسیدل ګران وو، خو اوس هغه مړه شوی ده او موږ باید دعا ورته وکړو.

عاتکی وویل : زبیدی ویل چې هغه د اشبیلیې د یوی یهودی کورنی ښځه وه او مور او پلار یې په غرناطې کی له پناه اخستلو وروسته مسلمانان شوی وو. پلار جان له هغوی نه سخته کرکه کوله، اودمورجانی هم هیڅ خبری ورسره زړه نه غوښتلې.

: لوری! ستا پلار او مور زما پلویان وو، او یو ځل چی دوی ته معلومه شوه چی ستا کاکا زما له بچیانو سره ښه سلوك نه کوی نو هغه غرناطې ته بوتلل.

ستا کاکا ستا له پلار نه یوازی یو نیم کال کشر ؤ خو د نصیر دوراندی د هغه هیڅ دم نه ؤ. هغه ډیر د هیبت خاوند ؤ، د دی سیمی هیڅا هم له هغه سره سترګی په سترګو خبری نشوای کولی.

عاتکې! کله چی ته په غوسه شی نو ښیره دی همغسی ځلیږی، سترګی دی کټ مټ د نصیر په څیر دی.

کاکا ناوی! زما لږ لږ هغه ورځی رایادیږی، خو تاسو ډیر زر بیرته له غرناطې نه راغلی.

: هوکی! د عمیر د مور له وفات وروسته ستا کاکا په خپل زیاتی پوه شو او زه بیرته ورسره راغلم.

: کاکا ناویې! که بده نه منی زه یوه پوښتنه درڅخه کوم؟

: ووایه!

: ایا دا امکان لری چی کاکا جان د دښمن په غلامی راضی شی؟

: نه لوری! هغه سړی چی دری ورونه یی شهیدان شوی وی، چی پر بدن یی د تورو او نیزو نخښې وی، او یو لاس یی هم غوڅ شوی وی هغه د عیسویانو پر غلامی څرنګه راضی کیدای شی؟

: مګر هغه خپل زامن یرغمل استولی دی. ایا له دی نه دا نه څرګندیږی چی هغه له زړه نه د غرناطې ماته منلی ده؟

سلمی ځواب ورکړ : دا خبره د چا په خیال او ګومان کی هم نه وه چی ابو عبدالله او د هغه مشاور به د اورېند د تړون د مودی له پای ته رسیدو نه دمخه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور سوه تنه د برغمل په ډول عيسويانو ته سپاري، کاشکي ستا تره د غرناطي د مشرانو او د ابو عبدالله د پريکړي د ماتولو اختيار درلودلای.

عاتکي وويل : کاکا ناوی! فرض کړه چي که حامد بن زهره په خپل مقصد کي بريالی شي او موږ ته يوه ورځ ناڅاپه دا خبر راشي چي د مراکش، ترکانو او يا مصريانو د مرستي لښکر د اندلس په خوا راخوځېدلي دی نو کاکا جان به څه وکړي؟ سعيد وويل چي اندلس بيا د يوه يوسف بن تاشفين د راتلو انتظار کوي، د هغه باور ؤ چي حامد بن زهره به ناکام نه راستنيږي.

سلمی څو شيبي په دردناك نظر عاتکي ته کتل بيا يې ځان راقابو کړ ويې ويل : ته په دي فکر کي مه کيږه چي د اسلام غازيان ميدان ته راووزي نو ستا تره به د اندلس د آزادي پرځای د خپلو زامنو غم کوي خو اوس د اميدونو ټولي ډيوی مړي شويدي، اوس به هيڅوك هم له بهر نه زموږ مرستي ته رانشي، له موږ نه پخوا د قرطبي، اشبيليي، او طليطلي مسلمانانو همدغسي خوبونه ليدل چي د تقدير کومه معجزه به دوی د عيسويانو له مرئيتوبه وژغوري. خو په دي نړۍ د هغو خلکو لپاره د پناه هيڅ ځای نه و چي په خپلو لاسو يې ځان ته د مرگ سامان برابر کړي ؤ.

يوسف بن تاشفين د هغو خلکو د قربانيو انعام ؤ چي په تورپان کي يې ډيوی بلي کړي وې، هغه غازي ميره د هغو زړښتنيو علماؤ بلني ته لبيك وواېه چي د اسلام د سرلوړي لپاره يې جيلونه او بنديخاني گاللي د هغه وخت سردارانو او مشرانو يې لاري غوره کړي وه، د هغوی خپلمنځي سياليو او رقابتونو اندلس د بربادي پر گرنگ درولي ؤ. خو د اولس زياتره تلك له خپل حال او راتلونکي څخه ناخبره نه ؤ، اولس د خپلي آزادي داخلي او بهرني غليمان پيژندل او د هغوی په صفونو کي هغه لاربښوونکي و چي د ډلو، قبيلو او نسلونو ترمنځ يې راپورته کيدونکي د کيني او کرکي ديوالونه نړولي شوای. همدغه سبب ؤ چي کله يوسف بن تاشفين د اندلس پر ساحل پل کيښود نو ټول اولس يې هرکلي ته ورغلي ؤ د اولس ټولنيز شعور دومره ويښ ؤ چي د ډلو واکمن هم د هغه تر بيرغ لاندي ټوليدو ته مجبور شول. خو د غرناطي اميران نن د امن لپاره د خپلي آزادي سودا کولو ته چمتو دي، د اولس ټولنيز شعور او احساس لوټ شوی دی، او زموږ علما په داسي ځان تير ايستلو باندي روږدي شوي دي چي که فرديناند پر غرناطه قبضه وکړي نو دوی به آرام خوب وکړای شي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د اسلام غازيانو خپلې وينې نذرانه کړې، خو د غرناطي اولس له دې وينو څخه د خپلې خپلواکۍ دبوې بلې نکړای شوی، که په دې اولس کې د ژوند کومه ساه پاتې وه نو د موسی بن ابی غسان حوصلو دوی ته د يوه اوسپنيز ديوال کار ورکولای شوای، خو کله چې هغه ستر غازي د خپلې وروستۍ وينا نه وروسته د ابو عبدالله له درباره راووت سترګې يې له اوښکو ډکې وې.

عاتکې ووېل : کاکا ناوې! موږ بايد نا اميده نه شو، تاته معلومه ده چې بدر بن مغيره له خپل لږ شمير سربښندويانو سره تر اوسه جنګيږي او دښمن په دې حالت کې هم د هغوی حوصلې ورماتې نکړای شوی چې د شاهين دره له څلورو واړو لوريو کلابنده ده،

: ماته معلومه ده، خو دا د ګوتو په شمير غازيان د ټول قوم د ګناهونو کفاره نشي ادا کولی. ستا کاکا ويل چې د شاهين دری او غرناطي ترمنځ لاره غوڅه شوی ده، اوس موږ ته دا هم معلومه نه ده چې هغوی به په څه ور ستونزمنو حالاتو کې له دښمن سره لاس او ګريوان وي؟. د هغوی په رګونو کې څومره وينې پاتې دي او په دې وينو به تر کومه پورې د ازادۍ د يوه بله وساتي؟

: موږ يوازې پردې خبر يو چې هغوی د غلامۍ پرځای د شهادت لاره غوره کړه او دوی د هغه انساني عظمت امانت داران دي چې يو مسلمان د برې او ماتې څخه بې پروا کوي.

د غرناطي په اولس کې دومره همت نشته چې د هغوی پر پله ولاړ شي، موږ يوازې ژوندي پاتې کيدل غواړو او ژوند له موږ نه لمن نغاړي. زموږ حالت د هغه انسان په څير دی چې د مرګ له ويرې خپل ځان غرغره کوي.

د غرناطي د اوسيدونکو د بې حسی تر دې لوی بل ثبوت څه کيدای شي چې د موسی غوندې د سترو ارادو غازي چيغو هم د دوی ضميرونه راويښ نکړای شول. او کله چې هغه د شهادت له ارزو سره د ابو عبدالله له درباره راووت نو يوازې ؤ.

عاتکې ووېل : مګر د غرناطي څو علما، او اميران د ټول اولس د برخليك پريکړه نشي کولی، مسلمان ته يوازې د کوم حوصله ورکوونکې ضرورت دی، خدای «ج» دې وکړي چې حامد بن زهره په خپل هدف کې بريالی شي. بيا به وګورې چې د سيرانوادا په لمن کې د مسلمانانو هرکلې د آزادۍ غوښتونکو سنګرونه، او د غرناطي اولس به هم پاڅيدلی وی، سعيد ووېل چې د غرناطي خلك اوس هم د يو چا د اشاري انتظار کوي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: د غرناطې خلك د هغه ورځې انتظار كوي چې فرديناند الحمرا ته ننوزي او له څو اونيو وروسته د دوى د برخليك هغه توري شپې پيل شي چې هيڅ سهار نه لري، له الله نه دعا غواړه چې كه د دې هيواد نه بهر زموږ څوك خواخوږى وي نو د اورېند د مودې له پوره كيدو څخه مخكې راورسيږي، تر كومه چې د غرناطې په اولس پورې اړه لري نو هغوى پردې خبره هم باور نه لري چې حامد بن زهره تر اوسه ژوندى دى.

: د خداى «ج» لپاره داسې مه وايه، هغه ژوندى دى هغه به خامخا راځي.

: لورې! زه تا د ناڅرګندو اميدونو د ډېوو له بلولو څخه نه ايساروم. خو زما د سترګو مخې ته داسې تيارى دى چې د هيڅ ډول رڼا تصور نشم كولى.

: كاكا ناوې! زه به د فرديناند غلامي ونه ګورم، په كومه ورځ چې زه پردې وپوهيږم چې نور موږ ته له غلامۍ پرته بله لاره نشته، نوزه به دلته ونه اوسيږم. زه به خپل ماما ته ورشم او د الفجاره له غازيانو سره به ورې تړې هستوګنه غوره كړم.

پلار جان به ويل چې په دې دنيا د يوه مسلمان لپاره د آزادۍ تر ژوند لوى انعام د شهادت مرګ دى د عاتكې په سترګو كې اوښكې وځليدې، هغه ناڅاپه جګه شوه اوښكې يې پاكې كړې د بام څنډې ته ولاړه د جنوب ختيز لورې ته يې د سيرانوادا واورينو څوكو ته وكتل.

سلمى جګه شوه ويې ويل : عاتكې راځه! نوره هوا سړه شوه، عاتكې بيله دې چې مخ ور واړوي ځواب وركړ: كاكا ناوې ته درځه زه درپسې يم.

سلمى د زينو په لورې ولاړه.

عاتكه لږ ځند وروسته بنې لور ته وګرځيده او د بام په بله څنډه يې په يو ګز لوړ ديوال ځنګلې تكيه كړې لويديځ لورې ته يې وكتل او د ماضي په تيارو كې وركه شوه.

اوس د دې په مخكې هغه ژور خوړ ؤ چې هغه غرنۍ كلي يې په دوو برخو ويشه د شمال د وادې په مخ ځوړې كې تر يوې ويالې پورې غځيدلى ؤ.

خوړ ډير ژور نه ؤ، د كلي د دواړو غاړو ترمنځ له لږ لږ فاصلې وروسته د تګ راتګ لارې وې، خو سپاره بيا مجبور وو چې بيا د كلي نه لرې د درې د مخ ځوړې نه په جلا جلا لارو كلي ته راشي او يا نيم ميل پاس د غونډۍ پر سر راوګرځي چې دغه خوړ ترې راغلى ؤ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هغې سترګې د خوږ په پله غاړه په يوه پل کور ښخې وې، او دې د هغو ورځو تصور کاوه چې دې به د مورګو ته نيولې وه او ګرځېدله به.
دا د محمد بن عبدالرحمن کور ؤ، د هغه مور آمنه د دې د مور ملګرې وه او د کلي خلکو به ويل چې د دې پلار حامد بن زهره د غرناطې ډېر لوی عالم دی، د عاتکې پلار هم هغه ته زيات عقيدت درلود. کله چې دا په غرناطه کې له خپل پلار او مور سره اوسېدله نو د حامد بن زهره کور دوی ته ډېر نژدې ؤ. سعيد د حامد دريم زوی له دې نه يوازې دری کاله مشر ؤ او د دې د لوبو او ساعت تيرې وخت له هغه سره شريك تير شو، د سعيد دوه مشران ورونه د جګړې په لومړيو ورځو کې شهيدان شوي وو، او د عاتکې پلار او مور د هغوی د جهادي کارنامو او د بوډا پلار د صبر او حوصلې کيسې کولې.
د حامد بن زهره په کور کې د عاتکې لپاره تر ټولو زياته دلچسپي او خوښي د هغه لور آمنه وه، چې دې به خاله بلله، آمنې به خپل کور کې د ګاونډيو نجونو ته سبقونه ويل، او په پنځه کلنۍ عاتکه هم د هغې شاګرده شوه.
محمد بن عبدالرحمن د همدې کلي د يوه عزتمن کور ځوان ؤ، هغه له نصير نه څو کاله کشر ؤ، او که کله به هغه غرناطې ته ولاړ نو له نصير کره به خامخا ورتلو، بيا د نصير په سبب د هغه اړيکې له حامد بن زهره سره پيدا شوې او بيا عاتکې يوه ورځ واوريدل چې د دې ښايښته استاده چې دې به ورته خاله جانه ويل د محمد بن عبدالرحمن د ژوند ملګرې کيدونکې ده.
کله چې دا شپږ کلنه وه نصير ته د يوې سرحدي کلا قومانده ورکړل شوه، هغه عاتکه او مور يې هماغه کلا ته ورسره بوتلل، دواړه نه څو مياشتې وروسته محمد بن عبدالرحمن هم خپله ميرمن په کور کې پريښودله او پخپله د جګړې محاذ ته ولاړ ، د هغه له رخصتيدو نه دوې مياشتې وروسته منصور وزيږيد.
حامد بن زهره خپل وفادار نوکر جعفر او د هغه ميرمن د آمنې کره ور واستول. عاتکې په دې کلي کې هم د غرناطې په څير له آمنې نه سبق وايه، او د هغې په ليدو د کلي نورو خلکو هم خپل ماشومان د آمنې کور ته ور واستول، تر دې چې د دوی د کور لاندينی پوړ د يوې مدرسې بڼه غوره کړه.
سعيد به له غرناطې نه چې کله د حامد بن زهره او کله د کوم نوکر سره د خپلې خور د ليدو لپاره راتلو نو د دې وړوکې دنيا به د خوښيو ځخه ډکه شوه، دا به سهار وختې د آمنې کره ورغله که به د کور دروازه بنده وه نو جعفر کاکا ته به

Downloaded from: The Digital Library

یې ناري کړې، جعفر به په موسکا دروازه خلاصه کړه او عاتکه به په منډه کور ته ورننوته او په سعید پسې به یې ناري وهلې، سعید به چیرته غلی شو، هغه به بیا آمنې ته ورغله او ترې پوښتل به یې چې سعید چیرته دی؟

آمنې به ځان ناګاره واچاوه یوې او بلې خواته به یې وکتل او عاتکې به بیا د کور په کونجونو او کوټو کې د هغه لټون کاوه، لږ ځنډ وروسته ټول کور کرسندو خنداګانو لړزاوه، په دې کلې کې د سعید اوسیدل ټولو ته په زړه پورې وو، او چې عاتکې به سبق ووایه نوره ټوله ورځ به یې له هغه سره په سات تیرې تیروله، کله کله به یې هغه خپل کور ته ورسره بیوه او له هغه ځایه کله کله د کلې له نورو هلکانو سره یې یا خوږ اویا غوندیو ته ولاړل.

کله چې بیا لږ رالوی شول بیا به په اسونو سپریدل او سپاره به په چکر وتل، سعید په لس کلنۍ کې ښه سپور ؤ او په سختو غرنیو لارو یې اس زغلولی شوای. او چې کله به عاتکې هغه ولید خپلې مور ته به یې ویل، چې زه هم په همدغو لارو پر اس چکر وهم، عماري به تر یوه وخته دا را ایساروله خو چې ځیل او ضد یې زیات شو نو اجازه یې ورکړه، خو له دې شرط سره چې د اس جلب به د یوه نوکر په لاس کې وي نوکر به هم ورسره ځي.

یو ځل نصیر څو ورځې په رخصت راغی، هغه چې د خپلې لور مینه ولیده یو ورکې بهیاڼ یې ورته راونیو، او درې ورځې وروسته هغه خپلې میرمن ته ویل چې نور زموږ لور ته د کوم نوکر د ساتنې او څار ضرورت نشته،ځکه خو سبا ته چې نصیر پر اس سپور له کوره ووت عاتکه هم ورسره ملګرې وه، تر دې وروسته به چې کله سعید کلي ته راغی د هغه سره به یې یوځای پر اس سپارلی کولی.

بیا دا ورځې هم د یوه خوارېه خوب په څیر تیرې شوې او دې داسې احساسوله چې د هوښیاریدو په پیل کې دې د ژوندانه په ښه کې دکور کرسندو خنداګانو تصور کاوه اوس یې ورووړو لمن ورټولوله، د خوږ نه پورې غاړې ته هغه کور اوس هم د دې تر سترګو لاندې ؤ. خو د حامد بن زهره لور او زوم چې دې له فخره خاله جانه او ماما جان ورته ویل هلته نه وو.

* * * * *

د منصور د زیږیدو په دریم کال محمد بن عبدالرحمن د جنوب جبهې ته تللی ؤ او د مالقه په خښتیځ کې د سمندر د غاړې د څو سیمو د ساتنې ذمه واري ورسپارل شوې وه، یوه ورځ آمنه خبره شوه چې هغه ټپي شویدی او د سمندر له

Downloaded from: The Digital Library

ځنډي نه ځو ميله لرې يوې کلا ته رسول شويدي. آمنې دغه خبر خپل پلار ته واستاوه او دايي هم ورته وليکل چي زه منصور جعفر او زبيدې ته پرېږدم او پخپله خپل خاوند ته ورځم، عاتکه او د هغه مور به هم منصور ته پام کوي، بيا هم سعيد د ځو ورځو لپاره دلته راواستوئ، زه چي د منصور د پلار له حالت ځخه داده شم بيرته به راستنه شم.

ددې تره هاشم له آمنې سره څلور سپاره له کلي نه واستول او هغوی ځو ورځې وروسته بيرته راستانه شول دا خبر يې راوړ چي د محمد بن عبدالرحمن حالت ډېر د انديښنې وړ نه ؤ خو بيا هم د هغه د ټپ حالت داسې دی چي دوی دري اونۍ وروسته ايله د ګرځېدو راګرځېدو شي.

دا او مور به يې هره ورځ د آمنې دوې کره ورتلې او چي کله تر يوې مياشتې پورې ځه احوال را معلوم نه شو نو هاشم بيا نوکر واستاوه چي احوال يې راوړي. خو د هغه د خوځېدو په دريمه ورځ د دې کلي يو مجاهد له هغه جبهې نه راستون شو هغه د کلي خلکو ته د محمد بن عبدالرحمن او د هغه د ميرمنې د شهادت کيسه کوله ويې ويل:

عيسويانو د ساحلي سيمو د نيولو نه وروسته پر غرنۍ کلا ځو حملې وکړې خو بريالي نه شول، محمد بن عبدالرحمن چي مخ په رغيدو شو د کلا د دفاع قومانده يې په غاړه واخستله ځوابي حملې يې وکړې او دښمن يې بيرته د سمندر د ځنډو په لورې ورټوليدو ته مجبور کړ، خو په دې موده کې دښمن پر مالقه د يرغل لپاره نور پوځونه هم ساحل ته راورسول يو لښکر په ساحل د ختيځ او بل د لويديځ په لورې پر مخ ولاړ، پر دې سربيره د سپرو ډلې هم د مالقه په لورې پرمختګ پيل کړ، ځکه خو د مالقه سردار د شاوخوا چونيو د پرېښودلو پريکړه وکړه، هغه محمد بن عبدالرحمن ته هم امر وکړ چي هغه دې له منظم پوځ سره مالقې ته ځان ورسوي او د کلا د ساتنې ذمه واري درضا کارو قبايلو ته پرېږدي.

په کلا کې دننه تر درې سوه تنو پورې سرتيري او نږدې ځلويښت تنه ښځې وې.

محمد بن عبدالرحمن د لمر لويدونه وروسته هغوی ته د تياري حکم وکړ،، او د ماسختن له لمانځه نه وروسته موږ د مالقې په لور وخوځېدو، د سمندر پر غاړه په پراخه لاره د دښمن د يرغل امکان ؤ، ځکه مو غرنۍ سخته او اوږده لاره غوره کړه. د شپې په وروستي برخه کې موږ تر يوه تنګه لاره تيريدو چي ناځاپه د ښې

Downloaded from: The Digital Library

لوری له غونډېږنه د غشو او ډبرو باران پيل شو. د سترګو په رپ کې زمونږ زيات خلك شهيدان او زيات ټپيان شول، يو شمير سپاره له اسونو سره د لاری ترڅنګ خوړ ته ور وغورځېدل.

محمد بن عبدالرحمن په زوره زوره چيغې وهلې چې پلې سرتيری دی د غونډۍ سر ونيسی او سپاره دی له ښځو او ماشومانو سره خپل مزل ته دوام ورکړي. خو د شپې په تياره کې د ښځو او ماشومانو په هيبتناکو کريږو کې د هغه چيغو ته د چا پام نه شو.

له نيکه مرغه له شانه راتلونکو سپرو سرتيرو خپله ذمه واری احساس کړه او هغوی پر غونډۍ ور وختل، د شپې په تياره کې د دښمن لټول اسانه نه وو خو چې کله حمله راوړونکو تر شا د تکبير ناری واوريدی نو وتښتيدل، په تياره کې موږ ته د زخميانو او شهيدانو سهی شمير معلوم نه شو، ميړونو خپلو ماينو ته، بچيانو خپلو پلرونو او ميندو ته او سرتيرو خپلو سالارانو ته چيغې وهلې خود محمد بن عبدالرحمن څه درك نه لګيده، موږ ګومان کاوه چې د ماشومانو او تور سريو د ساتنې له دلې سره وړاندی تير شوی دی، د هغه مرستيال يوه سپاره ته امر وکړ چې د وړاندی تللیو احوال معلوم کړي. که سالارو رسره ؤ مشوره ورکړه چې په دی تياره کې موږ ته تر وړاندی تګه دا غوره ده چې د دی غونډۍ پر سر شپه تيره کړو، بيا يې څو نورو خلکو ته امر وکړ چې د شاوخوا کليو خلك د مرستې لپاره راوغواړي.

لږ څنډ وروسته وړاندی تللی سپاره له ښځو او ماشومانو سره بيرته راستانه شول د هغوی له خولې معلومه شوه چې دوه ميله وړاندی د ويالې پل نړيدلی دی، او څو تنه سپاره په بې خبری لاندی پريوتل، د محمد بن عبدالرحمن او د هغه د ميرمنې هيڅ درك معلوم نه شو، د سپيده چاود نه دمخه د شاوخوا کليو په سلګونو تنه خلك هلته ور ورسيدل، د مشالونو، په رڼا کې يې د شهيدانو مړی او-ټپيان راټول کړل. څو تنه له مشالونو سره خوړ ته ښکته شول او څو تنو نورو د ويالې په لوری منډه واخستله، په خوړ کې نژدی دڅلويښتو تنو مړی شاوخوا پراته وو، د آمنې مړی هم د هغې د آس تر تنه لاندی وموندل شو هلته پنځه تنه ټپيان هم وو خو محمد هلته هم نه ؤ.

کله چې سهار شو يوه سپاهي چيغې کړي: دلته راشي محمد بن عبدالرحمن دلته دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

مور چې په منډه ورغلو د محمد بن عبدالرحمن مړی د څوکی بېلی دړې ته پروت ؤ. د هغه ترڅنګ د دوو مسلمانو او پنځو عیسوی سرتیرو لاشونه هم پراته وو. یو نصرانی له ده نه څو ګامه لری د ځنکدن په حال کی ؤ. د محمد پر بدن پنځلس ټپونه وو او توره یی تر اوسه په لاس کی وه. مرستیال یی خپله چپنه وویستله او پر هغه یی وغوړوله بیا یی مور ته وویل:

زه نن د خدای «ج» او د هغه د بندګانو په وړاندی شرمنده یم. ما دا سوچ هم باید نه وی کړی چی محمد له څه خطره تښتیدلی شی. ما تر اوسه پوری داسی ګومان کاوه چی حمله کوونکو زموږ د شانه راتلونکو د تکبیر چیغی اوریدلی دی او تښتیدلی دی. د داسی خلکو سره په مرګ او ژوند ملګرتیا یو ویاړ دی. د هغه د میرمنی مړی راوړسوی.

د ډلی مرستیال ته دا معلومه وه چی مور د یوه کلی یو ځکه یی ماته امر وکړ چی ته سملستی روان شه او توره یی کورنی ته ور ورسوه.

*****

حامد بن زهره او سعید چی د آمنی او محمد بن عبدالرحمن له شهادت څخه خبر شول کلی ته راغلل. حامد څو شپی تیری کړی او بیا بیرته ستون شو هغه منصور هم له ځانه سره بیوه؛ خو د عاتکی مور د هغه د پالنی ذمه واری پخپله واخستله.

د محمد بن عبدالرحمن د کښتونو باغونو او کور څارنه د جعفر په غاړه وه. د هغه میرمن زبیده به کله کله د منصور د پام غلطولو لپاره د «عماره» دوی کره تله او کله به یی هغه رابلله. عماره غوښتل منصور تل له همدوی سره واوسی، خو هغه ویل چی د خپل آغا کور به ویجاړیدو ته پری نږدی. همدغه حالت د سعید هم و. هغه د عاتکی او د هغی د مور د ټینګار سره سره له څو ورځو زیات پاتی نه شو. بیا هم د خپل خوریه د لیدو لپاره په ورځ کی یو، دوه ځله د هغوی کره خامخا ورتلو. او چی کله به بیرته تلو منصور به له هغه سره د تلو ضد کاوه.

عاتکی به ویل: وروړکیه له مور سره نه پاتی کیږی؟

: نه زه می له ماما سره ځم.

: تاته به کیسی څوك کوی؟

: ماما جان به یی راته کوی.

سعید به هغه په اوږه کیناوه او ورسره به ولاړ. خو چی کله به خپل کور ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ورسید عاتکه به یی ورپاده شوه او هغه به لږ څند وروسته بیرته راووست:
عاتکی! واخله دی درسره سنبال کړه.
هغی به تری پوښتل : ولی منصوره له ماما سره دی جنگ کړی؟
: هوکی! هغه به شونډی بوڅی کړی او ځواب به یی ورکړ.
: ماما جان می کیسی نه راته کوی.
زه می د ماما کیسی نه اورم!!

*****

د هغو ورځو د څومره پیښو انځورونه د عاتکی په زړه پاتی وو، خو زمانی یو بل لټ وخوړ او د موسکا گانو او کرسندو خنداگانو دغه ښایسته نړۍ په هغو اوښکو کی ډوبه شوه چی د قوم د ټولنیز احساس هنداره وه. نور د راتلونکی پر افق تیارو غلبه کړی وه، او د کلی د نورو نجونو او هلکانو په څیر سعید او عاتکی هم د هغو وطن پلورو کیسی اوریدی چی بی حسی او غداری یی د غرناطی د لښکر او د غرنیو قبایلو د غازیانو ستری فتحی په ماتو بدلی کړی وی.

بیا د غمونو او مصیبتونو هغه دوران پیل شو چی پر غرناطی د فردیناند د کلابندی کړی ورځ په ورځ تنگیده.

د عاتکی پلار نصیر بن عبدالملك ته چی په ډیرو محاذونو یی غیرت او زړوتیا ښکاره کړی وه د دی کلی په شمال کی نژدی پنځه میله لری د یوی کلا او د هغه بنی او کیڼ لور ته چونیو قومانده ور سپارلی وه، چی اصل مقصد یی د «سیرا ورمیجا » او الفجاره او غرناطی ترمنځ د اکمالاتو د لارو ساتنه او خلاص پاتی کیدل . وو، نصیر ته د دی مهم مسئولیت د سپارلو یو دلیل دا و چی هغه د دی سیمی د یوی بانفوذه کورنی غړی ؤ او د خطر په وخت کی یی د خپل شخصی نفوذ په سبب هم له شاوخوا کلیو څخه په زرگونو تنه رضاکار د پوځ مرستی ته رابللی شوای.

د عاتکی پلار د نوی مسئولیت له قبلولو سره په غرنیو قبایلو کی د جهاد د جذبی د تازه کولو لپاره د حامد بن زهره د خدمتونو ضرورت احساس کړ، ځکه هغه د غرناطی د پوځی سالار حضور ته ورغی او دا غوښتنه یی وکړه چی که حامد بن زهره د غرناطی پرځای زموږ کلی خپل مرکز او د اوسیدو ځای غوره کړی نو تر سیرانوادا پوری به ټول قبایل د ده غږ ته لبیك ووایی، کله چی زموږ کلی د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

رضاکارانو مرکز شي نو د غرناطې د لارې پهرې به له شانه نورې هم په امن او خوندي شي.

حامد بن زهره هسې هم کلي په کلي د مجاهدینو د حوصلې د اوچتولو په خاطر گرځیده. هغه ته د پوځ د سالار اشاره کافي وه او غرناطه بې پرېښوده کلي ته راغی.

په کلي کې کاکا هاشم د حامد بن زهره غوره ملاتړ کوونکی شو، عاتکې د پلار په څېر حامد بن زهره له کلونو کلونو راسې پېژانده، د هاشم مشران زامن په پوځ کې تر شاملیدو وراندې د ده شاگردان وو، په غرناطه کې د اوسیدو په وخت کې هاشم پخپله هم څو ځلې د هغه ارواپالې ویناوې اورېدلې وې، ځکه خو چې کله ده له خپل ورور څخه واورېدل چې هغه به له غرناطې نه دلته کلي ته راځي نو زیات خوشاله شو. هغه د خپلې سیمې ټولو مشرانو ته احوال ورکړ چې له ویالې نه پورې غاړې ته د دغه ستر مجاهد هرکلي ته راټول شي.

بیا عاتکې د تصور په سترگو هغه ارواپاله منظره لیدله چې په زرگونو خلکو د بې دریغه خوښۍ په څپو کې حامد بن زهره ته هرکلی وایه.

لږ ځنډ وروسته بیا دې، مور یې او د کلي نورو تورسریو د کورونو د دروازو له درشل څخه د حامد بن زهره د راتلو ننداره کوله، هاشم د هغه د اس جلب نیولی ؤ، او گڼ شمیر خلک تر شا وروسې روان وو، د گڼې گونې مخه د خوږ په بله غاړه د محمد بن عبدالرحمن د کور پرځای د هاشم د کور په لوري وه.

بیا هغه دروازې ته نژدې ودرید، حامد له اس نه پلی شو نهې لورې ته په یوه لوره وخوت او دوی د هغه اروا پاله وینا اورېده.

د هغه په خبرو کې یو سحر پروت ؤ، په حاضرینو کې یو داسې نه ؤ چې سترگې یې اوښلنې نه وې، د هغه د خبرو وروستې جملې د عاتکې په زړه لیکلې وې چې ویل یې:

: زما دوستانو!

د اولسونو په ژوند کې یو داسې مهال هم راځي چې د ټولنې د بقا غوښتنه هر سړي د دښمن مخې ته په ټټر سپرکولو مجبوروي د ځوانانو په څېر بوډاگان، واړه او ښځې هم توري اوچتوي او نن د الحمرا دېرې هم دا وايي چې نن د غرناطې د آزادۍ د مرو شویو ډیوو د بلولو لپاره یوازې د قوم د زامنو وینې کافي نه دي. بلکې د قوم لورانې هم باید خپلې وینې توېې کړي.

Downloaded from: The Digital Library

او عاتکې په زړه کې دا ویل چې کاشکې زه د قوم د یوې لور په حیث خپلې ذمه واري پوره کړای شم.

او کله چې دوی ورځې وروسته بې پلارد څه وخت لپاره کور ته راغی نوورته وېې وویل: پلار جانه! حامد بن زهره ویل چې نن د اولس هر فرد ته د جنګي زده کړې ضرورت دی.

: هو لورې! مونږ له ډېرو حساسو حالاتوسره مقابله کوو او زه په دې خبره خوښ یم چې لور مې د اس سپارلۍ او غشي ویشتل زده کړي دي.

: مګر پلاره زه له دې زیات څه زده کول غواړم.

: ته څه زده کول غواړې؟

: زه د جهاد عملي تجربه ترلاسه کول غواړم ، ته ما له ځانه سره کلا ته دې نه درسره بیایې، هلته ماته ښوونکي هم پیدا کیدای شي.

: ستا کلا همدا کور دی لورې! او که خدای مه کړه کوم بد مهال راغی نو زما باور دی چې ته به د ځان ساتنه وکړای شي. خو إن شاء الله داسې وخت به نه راځي او تاته تر سعید ښه استاد چیرته پیدا کیدای شي؟

ما له رضا کارانو سره هغه د غشي ویشتو په مشق لیدلی دی، هغه په توره وهلو کې پوره مهارت لري، د عمر په سبب هغه دوه کاله نور هم په پوځ کې نشي شاملیدای او زه به ورته ووایم چې تر څو دلته اوسي تاته دې منظم وخت درکړي، عمیر هم اوس فارغ شوی دی، هغه به سبا ته راورسیږي او تر درې اونیو پورې به په کور کې وي. ته له هغه نه هم ډېر څه زده کولی شې.

: پلار جانه! هغه خو زه له سعید سره داس له سپارلۍ نه هم ایسارولم. یوه ورځ مې په انګړ کې د غشیو ویشتلو مشق کاوه هغه مې لینده ماته کړه.

پلار یې وموسکل ویې ویل : هغه لږ ساده دی.

: ډېر زیات احمق دی پلار جانه! هغه مې مور جانې ته ویل چې عاتکه ډې بې لارې کړې ده، یوه ورځ یې سعید پرمخ په څپیړه وواهه.

د هغې پلار وویل : سعید تر ده کشر دی، که نه دا امکان نه لري چې د حامد بن زهره زوی پرمخ څپیړه وخوري او چوپ پاتې شي.

: پلار جانه! سعید هم دې ډیکه کړ او په لښتې کې یې وغورځاوه.

: لورجانې دا به د وروکتوب خبرې وي اوس هغه ډېر هوښیار شوی دی.

: نه پلار جانه په غرناطه کې په هستوګنه هغه نور هم بې عقل شوی دی. وایې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چې زه کله لوی شم د پوځونو سالار به شم.

: دا خو ښه خبره نه ده.

: مګر هغه دا هم ویل چې کله د پوځ سالار شم نو سعید به پر خره سپروم او په ټول ښار به یې راګرځوم.

: پلار یې په خندا شو ویې ویل : تا به ځوروي لوري!

عماره وویل : عاتکې ته د درس جاري ساتل هم ضروري دي. زما په ګومان خو یې د حامد بن زهره کره ورواستوه.

نصیر ځواب ورکړ : که هغه لږ وخت دي ته وقف کړي نو دا به د دي نیکمرغي وي، خو دلته د هغه د کار ځنګوالي داسي دي چې په عام ډول باید له کوره بهر وي، بیا به هم زه نن له هغه نه وغواړم چې که یې فرصت وموند نو دا د ورغواړي، هسې هم دي ته زما د سپارښت اړتیا نشته، د حامد بن زهره ورسره زیاته مینه ده.

له دي وروسته به چې کله حامد بن زهره په کلي ؤ د دي لپاره یې لږ وخت ایسته او چې کله به په دوره روانیده نو دلوستلو لپاره به یې دي ته کتابونه پریښودل. سعید هم پر لپسي غشي ویشتل او توره وهل ور وښودل. خو د دوي د ملګري دغه نوي پړاو ډیر لنډ ؤ.

*****

د فردیناند پوځونو د شمال د حاصلخیزو ځمکو او سیمو له تباه کولو وروسته د غرناطي په مخکې پړاو واچوه، دوي ته د جنوب لوري د هغو کلاګانو ارځښت او اهمیت زیات شو چې له غرنیو سیمو سره د تړاو په لارو کې پرتې وي، نصیر ته ځو ځو ورځې کورته د راتلو فرصت نه برابریدو، ځکه خو هغه خپله میرمن او لور هلته ور وغوښتل.

هغه کلا ډیره لویه نه وه، دننه یوازي پنځه سوه تنه پکي اوسیدای شواي. خو کلا په داسي ځای کي وه چې ډیره خوندي او پرغل کوونکي له ځو ډوله ستونزو سره مخ کیدای شول.

دغه کلا په یوه لوړه غونډۍ جوړه وه، شمال لوري ته نژدې دوه سوه ګزه وړاندي لاندي یوه ویاله وه، جنوب لوري ته غرناطي ته تللي سرك له کلا نه سل متره لرې تیریده او همدغه سرك شمال ختیځ ته دومره کلا ته نژدې ؤ چې د کلا له برجونو نه لاندي د ډبرو باران تر غشو زیات خطرناك ؤ، او بیا دغه سرك د غره په لمنه

Downloaded from: The Digital Library

کې وراندې تللې ۋ او د ویالي تر پله پورې غځیدلې ۋ. له کلا نه د ویالي تر پله پورې د سرك ځوړ دومره خطرناك ۋ چې غرناطې ته د اکمالاتو هغه ګاډي چې غوښانو کشولې له کلا نه، دویالي تر پله پورې باید خلکو په تکیه رسولې وای او له هغې لورې تشې ګاډي باید په پیچومې خلکو په تیل وهلو راخیژولي وای. د پله د ساتنې لپاره د ویالي پورې غاړې ته هم یوه ډله سرتیرې پهره وو.

د کلا لویدیځ لورې ته یو نیم میل لرې هم یوې ژورې کندې د طبیعي کندې کار ورکاوه، جنوب لورې ته کلا د هغو سیمو او غرونو په سبب خوندي وه چې د جنګیالیو قبایلو کلي د نه فتحه کیدونکو کلاګانو کار ورکاوه، له کوم لورې چې د ناڅاپي برغل لږ امکان ۋ هلته د پوځ پهرې ولاړي وې.

د کلا په جنوب لویدیځ کونج کې د یوه دوه پوړه کور پاسنې پور د عاتکې د پلار د هستوګنې لپاره غوره کړای شوی ۋ. په لاندینې پوړ کې د نورو افسرانو کورونه وو، دوی ته د کلا چاپیریال د خپل کلي له چاپیریال څخه ډیر توپیر نه درلود، په کلي کې له یوې مودې راسې د اس په سپارلي شرمیدله، ځکه خو به سهار وختې د چکر لپاره وتله، خو دلته دې ته پوره آزادي وه، هره ورځ به یې څو څو میله سپارلي کوله، او دې ته شاوخوا ځوړونه، کندې او شیلې د خپل لاس د کرښو په څیر معلوم وو.

د کلا په څیر به د بهر پهره دارانو هم چې دا له لرې ولیده وبه یې پیژندله، په پیل کې به چې له کلا نه وتله نو یو نوکر به ورسره ۋ، خو څو ورځې وروسته دې ته د ساتونکي اړتیا نه وه. دې به له زغلیدونکي اس نه د غشو ویشتلو تمرین کاوه، او سرتیرو به چې دا لیدله په مراؤ څیرو به یې تازګي راغله.

د خپل سالار د لور حوصلې او ارادې به په دوی دومره ژوره اغیزه وکړه چې ډیر خلك د خپلو اولادونو او کډو راوستلو ته چمتو شول. خو په کلا کې دننه دومره ځای نه ۋ د دې پلار زیاتره غوښتنې رد کړې.

د یوه افسر میرمنې د دې لپاره د «غرناطې لور» نوم غوره کړ او څو ورځې وروسته همدغه نوم په کلا او شاوخوا پهرو کې مشهور شو.

لمر لویدو ته نژدې به هغې زیاتره د کور له بام نه او کله له ویالي نه پورې غاړې د یوې غونډۍ‌نه د جنوب مخ ځوړ لورې ته کتل چې تر غرناطې پورې شنه فصلونه او باغونه غځیدلې وو.

کله کله به یې اس د جنوب په لورې وزغلاوه او خپل کلي ته به ولاړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغې کاکا به زیاتره له حامد سره په سفر وتلی ؤ. دی به د کاکا ناوی سره ولیدل، بیا به د منصور د لیدو په پلمه د هغوی کره ورغله او بیا به یې په بیرته راستنېدو کې د حامد له کتابونو څخه کوم یو ورسره راوړ.

سعید په هغو رضاکارانو کې شامل شوی ؤ چې غرناطې ته یې د غذایي او نورو ضروري شیانو کاروانونه رسول. او چې هغه به له غرناطې نه راستون شو، عاتکې به تر لږځنډه د هغه د لیدو موقع مونده.

د غرناطې له کلابندۍ نه وروسته فرډیناند ددغه کلا د نیولو لپاره څو ځلې هڅه وکړه خو کامیاب نشو. یوه شپه عیسویانو له زیاتو سرتیرو سره له درې لوریو حمله وکړه او د هغوی د سپرو ډلې پله ته نژدې راورسېدې خو د درنو زیانونو ګاللو وروسته بیرته په شا شول.

د کلا ساتونکو پر دې برې خوبنې کوله چې د ختیځ لورې د یوې پهرې د غفلت په سبب د دښمن پلیو پوځونو حمله راوړه او تر ویاله پورې وتل، د یوې اوږدې لارې له وهلو وروسته دغه سپاهیان کلا ته نژدې راورسېدل، هغوی څو ځلې په زینو او کمندونو پر کلا د ورختلو هڅې وکړې خو د غشو په باران کې یې هیڅ ونه کړای شول. یو ساعت وروسته د شاوخوا کلیو رضاکاران وروورسیدل او دښمن د سختو ځاني زیانونو نه وروسته ماته وخوړه خو په بیرته تلو کې چې تر ویالې پورې وتل دریمه برخه پوځ یې ووژل شوی ؤ.

عاتکې د لومړي ځل لپاره په همدې جګړه کې عملاً برخه واخستله خو تر لمر ختو پورې د دې پلار ته دا نه وه معلومه چې هغه غیشې ویشتونکې چې د ده ترڅنګ ولاړ ؤ او د هر غشي له ویشتو سره به یې لاندې د دښمن د یوه سرتیري کریږې پورته کړې دده خپله لور وه.

دې د نارینه وُ جامې اغوستې وې او مخ یې په خول کې پټ ؤ، نصیر دې ته د شاباسي په اراده وراندې وورغی چې ناڅاپه یې له خول نه په تاورا تاو ښکلو ویښتانو سترګې ولګیدې او بیا یې سترګې په هغو نازکو لاسونو میخ شوې چې له ګلونو سره لوبیدلو ته جوړ شوي وو.

د دې د پلار تندې ګونځې شو او بیله دې چې څه ووایي مخ یې واړاوه. دا لور په دوو کې حیرانه ودریده او بیا یې زړه نا زړه وویل : پلار جانه! ته لکه چې خفه شوې؟!

پلار یې مخ راوګرځاوه پر شونډو یې موسکا وه او په سترګو کې یې اوښکې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ډنډ وی.

یو سپاهی را وړاندی شو ویی ویل : جنابه! دا سرتیری د انعام حقدار دی، زه نژدی ورسره ولاړ وم او زما باور دی چی د شپی د تیاری سره سره د دی یو غشی هم خالی نه دی وتلی.

پلار یی په مینه په خول لاس راتیر کړ او ویی ویل : دا ځوان زما لور ده، د دی د غرناطی له ازادی نه زیات د بل انعام هیله نشته.

*****

اوس د ماضی هغه شیبی دی ته د ژوند شتمنی ګرځېدلی وه، بیا هغه ورځ هم راغله چی کله د غرناطی په شاوخوا د کلابندی کړی تنګه شوه او دی به د خپل با همته پلار په څیره کی د ستومانی او اندیښنی نخښی لیدلی.

د کلا پر شاوخوا دفاعی پهرو د دښمن حملی زیاتی او زوړ وری شوی. له بهر څخه زیات تیپیان کلا ته راوړل شول. او د هغوی پر ځای له کلا نه سرتیری هلته واستول شول، د دی پلار د سرتیرو د کمبود پوره کولو لپاره له شاوخوا کلیو څخه رضا کاران راټولول پیل کړل او پر دی سربیره یی له غرناطی څخه هم د مرستی غوښتنه وکړه.

دوی ورځی وروسته شل تنه پلی او اته تنه سپاره ورورسیدل د هغوی سالار د عتبه په نامه ورسره معرفی شو، د هغه سترګی بوری او د ږیری ویښتان یی سره رنګی وو.

عاتکی د پلار نه واوریدل چی دی د مالقه په جنګ کی اسیر شوی ؤ او نصرانیانو اشبیلی ته ورسره بیولی ؤ، دوی اونی وړاندی له پنځو نورو بندیانو سره را تښتیدلی او غرناطی ته رارسیدلی دی.

د پوځ له قرارګاه نه څرګنده شوه چی دی ښه او هوښیار افسر دی او یو ملګری یی ډیر ښه توپچی دی.

دوی هفتی وروسته عتبه په خپله هوښیاری او چستی د عاتکی د پلار اعتماد ترلاسه کړ او د پنځوس تنو یوه ګروپ قومانده یی په اوږه ور واچوله.

په کلا کی د هغه په باب دا مشهوره وه چی یوازی په حکم اوریدو او حکم ورکولو پوهیږی او بس، او د هغه پر شونډو موسکا هیڅکله نه راتله.

یوه ورځ هغه د یوه تپی په پتی بوخته وه، ناڅاپه یی احساس کړه چی څوك په دروازه کی ولاړ دی، ورویی وکتل عتبه ؤ، هغه چی ولیدل ددی وړپام شو یوی

Downloaded from: The Digital Library

خوا ته ولاړ.

یوه ورځ عاتکه په اس سپره شوه او له کلا را ووتله او ختیځ لوري ته ووتله، له کلا نه دري میله لرې هغې عتبه ولید چې په یوه ګرځندي اس سپور دی هغې په تنګه لاره کې خپل اس یوې خواته کړ او هغه ته یې لاره ورکړه خو عتبه چې ور نژدې شو ناڅاپه یې د اس قیضه ورکش کړه هغې ته یې یو ځل وکتل او بیا یې سترګې ښکته واچولې ویې ویل:

ویخښه ته باید یوازې دې خواته رانه شې. پرون زموږ پهره دارانو لږ وړاندې د دښمن د کسانو تګ راتګ لیدلی ؤ. په عادي حالت کې هم د کلا د ساتونکی لور پهرې ته وزی نو باید د امنیت بشپړ تضمین یې وشي. تاسو دا ګستاخي مه ګڼی له خطره ستاسو خبرول زما ذمه واري وه، د جنوب لوري تر دې خوندي دي خو هغه لوري ته هم باید له تاسو سره کوم ساتونکی ضرور وي.

هغې ځواب ورکړ : ته زما غم مه کوه زما د ډېر لرې تلو اراده نه وه، او کومه مشوره چې ته ماته راکوې پخپله هم بایدعمل پرې وکړې.

: زه ستا په مطلب ونه پوهیدم.

: زما مطلب دا دی چې د پوځ یو اعلی افسر باید د ځان خیال وساتي.

عتبه وویل : ته به ما هیڅکله هم غافل ونه وینې، اوس هم ځلور تنه له ماسره شته، دوه تنه غشي ویشتونکي لاندې په خوړ کې دي او دوه پاس پر غونډۍ، د دې لارې څارنه کوي، نور په شاوخوا سیمه کې د دښمن څارنه کوي، خو که زه ونیول شوم هم د دښمن جیل راته نوي خبره نه ده مګر تاته ښایي معلومه نه وي چې هغوی له ښځو سره څه ډول سلوك كوي، ته د یوه زړور پلار لور یې، او ما ستا په باب ډېر څه اوریدلي دي. مګر ته بده مه منه زه مشوره درکوم چې په دې حال کې باید په کلا کې هم ونه اوسې، ستا سو کلي تر دې زیات خوندي دي.

زه به ستا له پلار نه وغوارم چې تا همالته واستوي؟

: نه، نه! د هغه د اندیښمن کولو هیڅ ضرورت نشته، زه د پام کولو وعده درکوم.

: ماته د دې اجازه شته چې درسره پاتې شم! عتبه په پوره سپین سترګی دې ته کتل خو د عاتکې څیره له غوسې تکه سره وخوټیده، د اس جلب یې راوګرځاوه او ویې ویل:

نه ته دې خپل کار کوه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

او بیا د سترګو په رپ کې د دې اس له هوا سره خبرې کولې.

له دې وروسته عاتکې هغه ته له دې سره د خپرو موقع ور نکړه د سپرلي لپاره به دا د لرې تلو پر ځای د کلا شاوخوا راوګرځېده او بېرته به راغله، خو بیا به هم کله چې له کلاوتله دا به یې احساسوله چې د پورو سترګو او سرو وینښتانو خاوند دغه سړی یې له کومې ګوښې څخه ځاري.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

حمله او خيانت

او بيا دې د هغو شيبو تصور كاوه چې په كلا كې دننه ددې د خوبونو او خيالونو نړۍ،ناڅاپه په تيارو كې ډوبه او ړنګه شوه. يوه شپه دا په درانه خوب ويده وه چې د درنې او ويرونكې چاودنې په غږ راويښه شوه، په كوټه كې تياره وه، عاتكه تر لږ څنډه د ويرې او انديښنې په څپو كې پر بستره غځېدلې وه، چې بيا يې د خلكو د كريږو او فريادونو غږونه واوريدل نو جګه شوه كيناسته او بيا يې خپلې مور ته نارې كړې.

دمخامخ كوټې دروازه بيرته شوه او «عماره» په ويريدلي غږ وويل زه دلته يم.

: مور جانې دا څه وشول؟ پلار جان چيرته دې؟

: ماته هيڅ معلوم نه دي. هغه همدا اوس لاندې كوز شو ښايي دښمن حمله راوړې وي. مګر ما يوه ويرونكې چاودنه واوريده داسې مې ګڼله لكه چې زلزله وي.

عاتكه له بسترې نه راپورته شوه په مخامخ ديوال يې خپلې جامې او وسله ولټوله، عماره په تياره كې ورغله او هغه يې تر لاس ونيوه ويې ويل:

: لورې! ته څه كوې. ستا د پلار امر دې چې ته بايد له كوره بهر ته ونه وزې. هغه د زينې دروازه له بهر نه وتړله ويل يې چې زه هم همدا اوس بيرته راستنيږم.

: مور جانې! زه د پلار له امر نه غاړه نه غړوم. خو د هغه تر بيرته راتلو پورې خو بايد جامې بدلې كړم.

عماره څه ځواب ورنكړ. د هغې زړه بې دريغه ټكانونه خوړل، لږ ځند وروسته عاتكې د جامو له بدلولو وروسته وسله تړله، چې يو عمر خوړلې نوكر مشال په لاس كې له څلورو تور سريو او لږو ماشومانو سره كوټې ته ورننوت.

عاتكې ترې وپوښتل : پلار جان مې چيرته دې؟

: هغه لاندې دې او دا امر يې كړې چې تاسو دروازې بندې كړې.

دې لينده راپورته كړه او د روازې پلو ته يې مخه كړه، خو بوډا نوكر ور وړاندې شو تر مټ يې ونيوه ويې ويل : لوۍ! ته بهر ته نشې تلاى.

Downloaded from: The Digital Library

دښمن د لویدیځ دیوال له سوري کولو نه وروسته کلا ته د ننوتلو هڅه کوي.
موږ هغوي شاته تیل وهلي دي، خو حالت ډیر د اندیښنې وړ دی.
: د دښمن توپخانه دلته څه وړ راورسیده؟
: لوري دیوال یې په باروتو والوزاوه. او د برج نه لاندې د باروتو لپاره سوري له بهر نه نه بلکې کوم خاین دننه څخه کړي دي.
: دا څنګه امکان لري، څنګه کیدای شي چې ټول پهره داران دې ویده وي؟
: لوري د برج سره لاندې د سرتیرو کوټې دي او سوري له یوې کوټې څخه شوې دي، د دیوال سوري ډیر لوی نه دي خو له هغه سره ډیرې کوټې په ځمکې لویدلې دي.
: زه لاندې نه ځم خو له برج نه غښې ویشتلای شم.
عاتکې دا وویل او د خپل مټ د خلاصولو هڅه یې وکړه. خو عماره ورسره غاړه غړې شوه وې ویل : لوري! د خدای «ج» په خاطر د ده خبره ومنه!
بوډا سپاهي وویل : کله چې د دیوال سوري بند کړای شي نو بیا زه تانه ایساروم، خو په دې حالت کې باید د خپل پلار له امر نه سرغړاوی ونه کړې.
هغه خفه شوه ویې ویل : ډیر ښه زه برج ته نه خیژم مګر د کور بام خو خوندې دی لږ تر لږه خو مې هنلته پریږده!
: لوري! دښمن دې طرف ته نه هغه بل لوري ته دی او ګوره ته ما د جهاد څخه را ایساروې دا یې وویل او بیا یې مشال په دیوال کې چوخ کړ بهر ته ووت او دروازې ته یې زنځیر واچاوه.
لږ څند وروسته د کلا لویدیځ لوري ته د خلکو ګنه ګونه لږ شوه، عاتکې خپل زړه ته تسلي ورکوله چې دښمن په شاشو خو ناڅاپه د کلا ختیځ لوري ته شور ماشور پورته شو او د دې زړه ولوید. هغې د جګړه کوونکو د کریږو سره سره د تورو شرنګهار هم اوریده، په کوټه کې ماشومانو او ښځو په ویره ویره یو بل ته کتل.
د عاتکې په زړه کې ناڅاپه یو خیال راوګرځید. په منډه د شا کوټې ته ولاړه، په کوټه کې دننه د کور سامان او د لرګیو دوه صندوقونه وو، دا په صندوق ودریده او د شا د دیوال کړکې یې خلاصه کړه، بهر ته یې وکتل، خولاندې یې د دښمن هیڅ نښه ونه لیده.
عماره ور نږدې شوه ورته ویې ویل: لوري ته څه کوې؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هيڅ نه موري ما بهر ته کتل خو دلته هيڅوك هم نشته. هغې زر کړکۍ بېرته بنده کړه او له خپلې مور سره بلې کوټې ته ولاړه، بيا يې د زينو له لوري د څو تنو د پښو له غږ سره د خبرو غږونه واوريدل او دې په حيراني بلې کوټې ته کتل. د زينې او مجلس د کوټې دروازه بېرته شوه او د دې د پلار غږ اوچت شو.

: د خدای «ج» لپاره وخت مه ضايع کوي، اوس به دښمن تر دې ځايه په را رسيدو کې ځنډ ونکړي. له تاسو نه دوه تنه زينه ساتي. او نور بام ته اوچت شي د جنوب برج پهره دارانو ته غږونه کوي، که هغوی له همت نه کار واخست نو دښمن به د شپې پر ځای تر سهار رڼا پورې انتظار وکړي. ته هغوی بهر ته وباسه او تولې دروازې وتړه.

ده مشال را پورته کړ بلې کوټې ته ننوت، څو شيبې وروسته نصير دملاقات له کوټې نه راښکاره شو، د هغه په ليدو عماره چې خپله لور يې تر مټ نيولې وه يوه چيغه وکړه او پر غولي راولويده.

عاتکې په حيراني د خپل پلار په وينو لمبيدلې وجود ته کتل، نصير ور وړاندې شو عماره يې په خپلو لاسو راپورته کړه پر بستره يې وغورزوله او بيا بې سيکه پريوه کرسۍ کيناست، د هغه سترګې د عماره پر مخ ښخې وې او ويل يې : عماره عماره! زه روغ يم، بالکل رك روغ يم. يوې ښځې چيغې کړې تاسو څه ته ګورۍ د هغه وينې بهيږي او بيا راوړاندې شوه په ټيکرې يې د هغه وينې پاکې کړې.

عاتکې خپل اعصاب راقابو کړل او بلې کوټې ته ولاړه د ملهم او پټې د سامان کڅوره يې راواخستله او يوې ښځې ته يې ديوه په لاس ورکړه کڅوره يې پرانستله چې د دوی بوډا نوکر عبدالله کوټې ته ورننوت دروازه يې بنده کړه ويې ويل :

تاسو ماشومان بلې کوټې ته بوزۍ او چوپ يې وساتي. يوې ښځې وويل : د خدای «ج» لپاره طبيب راولې د ده زخم ډير ژور دی.

: اوس د طبيب لټول امکان نه لري، عاتکې لورې! دا کار بايد ته وکړې.

هغې په لړزيدليو لاسونو د خپل پلار د سر پر زخم ملهم کيښود او پټې يې پرې وتړله، بيا يې پلار خپل کميس وشلاوه په پښتيو کې يې يو بل ټپ ورووښود ويې ويل : لورې! زر کوه زما ملګرې زما د ورتلو انتظار کوي.

لږ ځنډ وروسته هغه د دوهم ټپ له تړلو څخه هم وزګاره شوه او د پلار يې بيا عماره ته پام شو: عماره، عماره! عماره سترګې وغړولې. او تر لږ ځنډه يې خپل

Downloaded from: The Digital Library

میره ته حیران حیران کتل. د هغی شونډی خوځیدلی خو له کومی نه یی غږ نه راوت. نصیر خپل لاس د هغی پر سر کیښود او د موسکی کیدو هڅه یی وکړه لو له دی سره یی سترګی اوښلنی شوی.

عماره د هغی لاس ونیو او ښکل یی کړ، او په سلګیو کی یی وویل: ستا زخم؟!

هغه ځواب ورکړ: زما زخم ډیر معمولي دی ته هسی وویریدی، عماره جګه شوه کیناستله.

: پلار جانه اوس به څه کیږی؟ عاتکی په ډیر زحمت وویل:

نصیر مخ وروګرځاوه هغی ته یی وکتل او خپل لاس یی وغځول هغی په غولی ګونډه ووهله او سر یی د پلار پر سینه ورکیښود او په ډیر زحمت یی خپلی سلګی راتم کړی.

د هغه پلار لکه چی له ځانه سره وایی: زما لوری عاتکی! زما غیرتی لوری! اوس ته باید له زیات همت څخه کار واخلی، موږ د بهرنی دښمن غابښ ماتولی شو، خو پخپلو کورونو کی د پټو غدارانو مقابله نشو کولی. موږ هغوی زغلولی وو، زما ملګریو د حصار سوری پخپلو مړیو پټ کړ، خو غدارانو ته د دروازی پرانستلو فرصت برابر شو ماتل د هغه په اړه په زړه کی اندیښنه احساسوله پلارجانه! ستا خو به پر هغه سرو ویښتانو خاوند سړی شك نه وی؟

: زما شك نه بلکی پوره باور دی چی هغه د دښمن جاسوس دی. په کوم ځای کی چی دیوال په باروتو الوزول شوی دی په هماغه ځای د ده د ملګرو کوټی وی چی له چاودنې نه لږ مخکی پهره دارانو له هغو کوټونه دوه تنه لیدلی وو چی دروازی ته تللی وو، دا زموږ بد مرغی وه چی عتبه نن پر دروازه پهره کوله. هلته څو وفادار سرتیری هم وو او د هغوی په موجودیت کی د دروازی پرانستل ممکن نه وو خو کله چی په دیوال کی سوری جوړ شو له هغوی نه زیات د غلیم د یرغل د مخنیوی لپاره هلته ورغلی وو.

عاتکی د لومړی ځل لپاره احساسوله چی د دی حیثیت د یو کمزوری او بی وسی نجلی نه زیات نه دی، هغی سر راپورته کړ خپل پلار ته یی وکتل او ویی ویل:

پلار جانه اوس به څه کیږی؟

: لور جانی! زه اوس هیڅ نشم ویلای. کیدای شی دښمن زموږ په وینو د خپلی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تندی ماتولو لپاره تر سهاره انتظار وکړي او له بهر نه موږ ته مرسته راورسیږي. خو که هغوی جګړې ته دوام ورکړ نو دلته په رارسیدلو کې به ځنډونه کړي، زما له خپلو ملګرو سره اوسیدل ضروري دي. خو پخوا له دې چې بهر ته ووزم له تانه یوه وعده اخلم ایا ته د بوی نیکمرغه لور ثبوت راکولی شې؟

: پلار جانه! ما هیڅکله هم ستا اعتماد ته زیان نه دی رسولی، خو ته په دې حالت کې بهر ته نشې تلای.

: زه بام ته ځم د بهر احوال اخلم، که خدای مه کړه دښمن پر کور حمله وکړه نو بیرته به راکوز شم خو ته باید له خپلې مور سره پاتې شې او ستاسو لپاره د شا کوټه تر دې غوره ده، عبدالله به له تاسو سره وي. ماشومان به په تیاره کې ویریږي ځکه هلته بل مشال بل کړي خو کړکۍ بنده کړي چې رڼا بهر ته ونه وزي.

دې څه ویل خو پلار یې په خوله کې ور ولوید: لورې! اوس د خبرو وخت نه دی، عبدالله ته څه ته ګورې! زر کوه د ماشومانو لپاره ډوډۍ او اوبه هم دننه یوسه. عماره استراحت ته اړتیا لري د هغې بستره هم دننه وغوړوه.

: نه زما بسترې ته ضرورت نشته. عماره په خپ غږ وویل.

لږ ځنډ وروسته ماشومان او ښځې د شاکوټې ته تللې وې. خو عماره او عاتکه تر اوسه پورې زړه نا زړه د نصیر په مخکې ولاړې وې. نصیر اوبه وغوښتې او له څو غوړپه څښلو وروسته ناڅاپه ودرید وېې ویل: نورو وخت مه تیروی وفاداري میرمن خپل میړه ته وکتل، د خپلې لور لاس یې ونیو او په لړزیدلیو ګامونو بلې کوټې ته ولاړه.

د هغې پلار خپل وفادار ملګرې عبدالله ته وکتل: اوس ته درځه او دروازه بنده کړه. نوکر دننه ولاړ دروازه یې زنځیر کړه او نصیر وراندې شو د بهر دروازې ته یې له بهر نه کولپ واچاوه.

عاتکې په وارخطایي چیغه کړه: پلار جانه! تا وعده کړې وه چې بام ته به ځې او بیرته به راښکته کیږې!

: لورې! زه هڅه کوم چې خپله وعده تر سره کړم، اوس زما خبرې په غور واوره، عبدالله به درته ووایي چې ما دروازه ولې بنده کړه. او زه غواړم که وځنډیدم نو تاسو د ده په وینا عمل وکړې. عبدالله! هغه سامان د صندوق شاته پروت دی.

: پلار جانه! پلارجانه! هغې غږونه پسې وکړل خو پلار یې څه ځواب ورنکړ او

Downloaded from: The Digital Library

څو شیبې وروسته یې د هغه د ګامونو غږ اورید.

*****

عبدالله ووېل : لوری په زوره چیغې مه وهه.

هغې خپلې مور ته وکتل ویې ویل : مور جانې ماته معلومه ده چې د صندوق تر شا څه شی دی، پلار جان غواړي چې موږ د کلا نه ووزو او دې له موږ سره نه ځي. د هغه باور ؤ چې موږ به تر مرګه د ده ملګرتیا پرینږدو ځکه هغه دروازه له بهر نه وتړله.

عبدالله د صندوق له شانه د پړې زینه راوایستله ویې ویل : لوری! کله چې موږ دلته راغلو نو دا زینه دلته پرته وه، ښایي د دې کلا پخوانې ساتونکې ته دا خیال ور غلی وي چې دا به یې د بال بچ کومه ورځ په ښه راشي، خو ستا پلار جان په دغسې خبرو فکر ته هم چمتو نه ؤ، که نن هغه ته یوازې ستا د مرګ او ژوند مسأله وای نو دومره به اندیښمن نه ؤ، خو ته پوهیږې چې له بندي ښځو سره نصرانیان څه ور سلوك کوي؟

د دې کلا ساتونکې تا د «غرناطې لور» په نامه پیژني، نن سبا د ژوند ستر ازمویښت دی، که تا له همت څخه کار واخست نو امکان لري دا ښځې او ماشومان د دښمن د وحشیانه ظلمونو څخه وژغورل شي. اوس به د جنوبي برج ساتونکو اور بل کړی وي او زما باور دی چې بهر ته به د اور د لمبو رڼا دننه وضعیت ښه روښانه کړي وي، هغوی به دلته په رارسیدو کې ځند نه کوي خو که دښمن د هغوی د راتګ نه وړاندې زموږ دفاعي ځواکونه وځپل بیا خو زموږ ټوله هڅه دا ده چې تاسو او ماشومان باید له کلا نه وباسو.

د شپې مهال به تاسو ته د جنوب سیمه خوندي وي او زموږ تر کلې پورې به د لارې ټول خلك له تاسو سره مرسته خپل فرض ګڼي، اوس تاسو باید بهر ته تلو ته چمتو شی. کله چې زه د زینې د څرولو لپاره کړکۍ خلاصوم نو مشال باید مړ شي چې رڼا یې بهر ته ولاړه نه شي. ستاسو څخه چې هر څوك مخکې کوزیږي هغه به یوې او بلې خواته له منډو او تیښتې ډډه کوي او ځای پر ځای به دیوال ته نژدې د نورو دورکوزیدو په انتظار پاتې کیږي.

*****

لږ ځند وروسته عبدالله زینه کړکۍ ته نژدې پر دیوال په اوسپنیزو میخونو وتړله.

Downloaded from: The Digital Library

په کلا کې د جنګیدونکو چیغې او کوکارې د دوی هستوګن ځای ته ور نژدې کیدې، ښځو او ماشومانو حیران دربان یو بل ته کتل، عاتکې سترګې په وره خښنې کړې وې او له یوه وړوکې درز څخه یې بلې کوټې ته کتل. ناڅاپه دا په شا شوه او له درشل نه یې پاس محراب ته وکتل، بیا یې یو لوی صندوق راکش کړ دروازې ته یې کیښود.او یو بل وړوکی صندوق یې را واخست د هغه پر سر یې د کیښودو هڅه وکړه خو صندوق درونډ ؤ ونه توانیدله، عبدالله ورته وویل : لورې څه کوې؟

: هیڅ هم نه، ته مرسته راسره وکړه، زه د پاس دریڅې نه هغه کور ځارم. زر کوه پر دې کور هم حمله وشوه لکه چې لاندې دروازې ماتې شوې عبدالله تر اوسه زړه نا زړه ولاړ ؤ چې دوو نورو ښځو له هغې سره مرسته وکړه وړو کې صندوق یې پورته کړ د لوی پر سر یې کیښود.

عاتکه په بیړه د صندوقونو پر سر ودریده او له جالې نه یې بلې کوټې ته وکتل، د جالې سورې دومره وړوکې وو چې دې ایله د بلې کوټې نیمایې غولې لیدلې شو، دې خنجر را ویوست او دوراسته لرګې یوه برخه یې ماته کړه.

عبدالله همغسې چیغې وهلې : ته څه کوې؟ له هوښیارې نه کار واخله، او اوس د هغه مور او نورې ښځې هم د بوډا نوکر له اعتراض سره ملګرې شوې، هغې د نیم بالښت په اندازه په لرګې کې له سورې جوړولو وروسته خنجر په تیکې کې کیښود شاته یې راوکتل او ویې ویل : تاسو دومره ولې پریشانه یاست؟ تاسو ګورئ که زه دا ټول محراب مات کړم هم دا دومره وړوکې دې چې یو درې کلن ماشوم نشې ترې تیریدای. ما یوازې دا غوښتل چې که مې پلار جان راشې زه یې ښه ولیدای شم.

عماره په ډوبیدونکې غږ ووېل : هغه تر اوسه ولې رانغې ولې دومره وځنډیده؟ په کوټه کې تر لږ ځنډه چوپتیا خپره شوه بیا د هغو خلکو شور پورته شو چې د زینو په لور یې منډې وهلې او عبدالله چیغې کړې : هغوی د زینې لاندینې دروازه ماتوې، اوس تاسو چمتو کیږئ. عاتکې تر ټولو دمخه ستا نوبت دې.

هغه زر لاندې کوزه شوه لینده یې راواخستله او ویې ویل : نه! تر ټولو دمخه د هغو ماشومانو مینډې باید کوزې شې، بیا به ماشومان کوز کړو بیا به مور جانه او وروستې به زما نوبت وي.

د ځنګ له کوټونه د خلکو د منډو رامنډو غږونه راغلل او بیا د درې وروڼو د

Downloaded from: The Digital Library

خلاصیدلو او پوری کیلو غرپونه راغلل، هغه بیرته زر پر صندوق ودریده او تر سوری یی وکتل.

د هغی پلار له شپږ اوو تنو سره کوټی ته راننوت او په بیړه راغی د دروازی زنځیر یی خلاص کړ ویی ویل : عبدالله‌زر کوه نور ستاسو سره زیات فرصت نشته. عاتکه راکوزه شوه عبدالله صندوق له دروازی نه کش کړ دروازه یی بیرته کړه. له نصیر سره دری تنه نور له خپلو میرمنو او بچیانو سره د خدای پامانی لپاره ورننوتل. هغه یوی ښځی ته وویل : خوری! موږ ستا خاوند ونه مومند، تاسو اوس بیړه کوی، دښمن به دلته په رارسیدو کی ځنډ ونه کړی؛ عبدالله مشال په پله کوټه کی پل ملګری ته ورکړ بیا یی دروازه بنده کړه او ور پورته شو. کړکی یی پرانستله زینه یی لاندی وغورځوله.

د عاتکی پلار وویل : عبدالله یو ماشوم درسره واخله او لاندی کوز شه عبدالله یوه شیبه په اوښلنو سترګو ده ته وکتل بیا یی وویل : تاسو عاتکی ته ووایی چی په راکوزیدو کی ځنډ ونه کړی.

هغی خپل سر د پلار پر اوږه ورکیښود په هیله منه لهجه یی وویل : پلار جانه! زه ستا امر منم زه یوازی دومره غواړم چی د ټولو نه وروسته کوزه شم، ستا لور د ځان ساتنی په لاره کی باید لومړی نه وی.

: لوری! دا تا ولی داسی ګومان کړی چی زه به ستا ژوند د نورو پر ژوند غوره بولم. زما باور دی چی تر ځنډه به دښمن را ایسار کړای شو، او تاسو ټول به په پوره ډاډ د ښکته کوزیدو فرصت ترلاسه کړی. که موږ له بهر نه څه مرسته تر لاسه نه کړه هم دښمن به ستاسو د لټون پر ځای تر سهاره په کلا کی په مرګ ژوبله بوخت وی، بیا هم تاسو باید له سرك نه لری اوسی دغه ښځی او ماشومان کورته درسره بوزه، هلته به ستا کاکا د دوی لپاره مناسب بندوبست وکړی، که تا په خپل کلی کی څه خطر احساس کړ نو له خپلی مور سره د ماما کره ولاړه شه، عاتکی ډیر په زحمت خپلی سلګی را تم کړی ویی ویل : پلار جانه موږ به تر وروستی سلګی ستا د راتلو انتظار کوو.

* * * * *

لږ ځنډ وروسته چی له دوو وړوکو لجونو د هغوی میندو او عماره نه پرته نوری ښځی او ماشومان ښکته شوی وو حمله راوړونکو د زینی دوهمه دروازه ماتوله.

یو ځوان مشال له لاسه په پلی کوټی کی وغورځاوه او نصیر یی تر مټ ونیو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چیغه یې کړه : دښمن موږ ته د مرستې را رسیدو د انتظار فرصت نه راکوي، د خدای «ج» په خاطر ته هم له دوی سره ولاړ شه. غرناطه تاته زیاته اړتیا لري.

نصیر له کوټې راووت وې ویل :غرناطه د شهیدانو وینو ته ضرورت لري او زما په رګونو کې لا څو څاڅکي وینه شته. بیا یې د کوټې دروازه له شانه بنده کړه غږ یې وکړ : عاتکې له شانه ته هم دروازه زنځیر کړه او په څنګنه کېدو کې بېره کوه.

دې د پلار وروستي امر عملي کاوه چې د زینې لخوا د دروازې د ماتېدو غږ یې واورېد او له دې سره یې د خپل پلار غږ واورېد چې موږ به په بله کوټه کې د دوی د ایسارولو هڅه کوو.

دا څو شیبې چوپه او حیرانه ودریده بیا یې زر دروازه زنځیر کړه، صندوق یې ور تیل واهه دروازې ته یې پرېښود پر هغې ودریده او بلې کوټې ته یې ور وکتل چې اوس خالي شوې وه، په دې څنډ کې حمله راوړنکو د دوهمې دروازې د ماتولو هڅه کوله یوه ښځه کړکۍ ته نژدې ولاړه وه دوی ته یې راکتل. بیا یې غږ وکړ: عاتکې، عماره! زر راشئ تول چټکه شول.

دې مور ته وویل : مور جانې ورځه هغوی به ډیر زر ور رامات کړي.

: ته به څه کوې؟

: زه هم راځم، لور جانې زر کوه د خدای «ج» لپاره! په دروازه کې د خلکو چیغې او د تېرونو غږونه اوچت شول، عماره په ته زړه کړکۍ لورې ته ولاړه، خو یو درز یې پښو ته زولنې واچولې. له دې سره یې د جنګیالیو چیغې او د تورو شرنګهار واورېد. عماره څو شیبې حیرانه ودریده بیا یې زړه ولوېد او لاس یې پرې ونیو او کښیناسته.

عاتکې وویل : مور جانې! خو چې غږ یې وانه ورېد ذاده شوه فکر یې کاوه چې تللې ده، د دې د زړه غږ. دا ږ چې اوس باید په تلو کې څنډ ونه کړي، اوس زه د هغوی هیڅ مرسته نشم کولی. خو د پلار مینې د عقل تولې پرېکړې رد کړي. د هغې اوس هم دا هیله وه چې د تقدیر کومه معجزه به یې پلار وژغوري.

له بهر نه ناڅاپه د دوی مرستندویان را ورسیږي، او بیا ښایي د دوی د تېښتې اړتیا هم نه وي.

په دې څنډ کې څلور تنه له بلې کوټې نه دوهمې ته د دښمن د تورو د ګوزارونو په دفاع کې په شا راغلل وروستي سړی د دې پلار ؤ، هغه چې دهلیز ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نژدې راغي ځوابي حمله یې وکړه، حمله راوړونکو دوه مړي پرځای پرېښودل او په شا شول. یوه ځوان زر دروازه پورې کړه او زنځیر یې ور واچاوه.

*****

حمله راوړونکو اوس دا دروازه هم ماتوله نصیر دیوال ته شا کړې وه او ولاړ ؤ. جامې یې په وینو سرې وې او سترګې یې له بې سیکي نه پټېدې او غړېدلې. پاتې درې نور کسان هم زخمي زخمي وو، یو زلمي چې د ورمېږ له زخم نه یې وینې خوټېدې ناځاپه وغورځېد.

عاتکې پلار ته فریاد کول غوښتل خو د خولې چوله کولو جرئت یې ونه کړ. بیا یې غشي په لینده کې سم کړ او د ماتېدونکي دروازې په لوري یې وکتل. چا له بلې کوټې نه په عربي ژبه ویل : نصیره! ځان وژنه مه کوه! تالوبه بایللې دي. اوس ستا یو مرستندوی هم دلته نه راځي وسله وغورځوه زه اوس هم ستا د سر د امن ذمه واري اخلم.

نصیر چیغې کړې : عتبه! ته غدار یې، تا د اولس د آزادي معامله کړې ده، مګر زما توره یوازې مرګ رانه اخستی شي. ته یوازې زما د مړي بېه اخستی شې. زما د عیسویانو د مړیې کیدو قیمت نشي ترلاسه کولی.

او بیا دا دروازه هم ماته شوه، یو دیو صورته نصراني له تبر سره وړاندې راغی او ورسره سم د عاتکې غشي د هغه په ورمېږ کې ښخ شو. هغه وغورځېد او ورپسې نور را روان یوې او بلې خواته تیت پرك شول. خو د حمله راوړونکو یوه بله ځپه د خپل ملګري په مړي وروختل او کوټې ته ورغلل.

د دې پلار دوه تنه ټپي کړل او بیا یې د شا کوټې دروازې ته ډډه ولګوله، د ده یو ملګري پر غولي راوغوځېد او ساه یې ورکړه، پاتې دوه نورو د زخمي زمریانو په څېر د ده ښي او کیڼ لوري ته حملې کولې. د عاتکې په غشیو دوه تنه نور نصرانیان هم ټپیان شول، او نصیر چیغې وهلې: عاتکې! زما خبره واوره، زر کوه، ته باید زما نافرماني ونه کړې، بیا ناځاپه د هغه آواز چوپ شو. عاتکې د سورې نه هغه توري او نیزې لیدلې چې د خپلو رقیبانو له لاسونونه یې وروستی بدل اخست. د عاتکې زړه له دې ویروونکي ننداري نه ولړزیده، په سترګو کې یې

اوښکې ډنډ شوې نژدې وه چې بې هوښه شي خو د وضعي نزاکت دې ته اړه کړه چې ځان راقابو کړي.

عتبه د حمله کوونکو په ګڼه ګونه کې لاره وکړه او وړاندې ولاړ، عاتکې پر

Downloaded from: The Digital Library

هغه د غیشی د ویشتلو هڅه وکړه خو ناڅاپه بېچ شو، هغه خپلو ملګرو ته وویل:
- تاسو لیونیان یاست ما درته ویل چی تاسو داسی سړی وواژه چی که مو ژوندی نیولی وای ډیر لوی کار مو تری اخستلای شوای!!!
یو سړی راوړاندی شو دروازه یې ټیله کړه ویې ویل: په دی کوټه کی دننه هم خلك شته.

عتبه وویل: ته احمق کیږه مه! په دی کوټه کی له تور سریو او ماشومانو پرته نور څوك نشته او د هغوی ژوندی نیول ضروری دی.
د عتبه له ملګرو نه یوازی دوه تنه عاتکی سهی لیدای شوای، د هغوی شاته د عتبه څیره هم زیاته د دی له نظره پناه وه.
عتبه له لږ چوپتیا وروسته وویل: ماته معلومه ده چی ته دننه یې، او ستا په غشی یو داسی سړی وژل شوی دی چی ژوند یې ډیر ارځښتناك و، زه افسوس کوم چی ستا پلار می ونه ژغورلای شو. تاته په یاد دی چی ما خپل کور ته د تلو مشوره درکړی وه، اوس زه له تانه پرته ستا مور او نورو ماشومانو او ښځو ته هم پناه درکولی شم. مور دا دروازه د سترګو په رپ کی ماتولای شو خو زه تا د یوه بریمن لښکر له ظلم نه ژغورل غوارم. مور دا جګړه بایللی ده او زه ستانه پرته د اندلس د لکونو لورانو له مرګه ژغورل غوارم، ته یوه با تدبیره نجلی یې، زه د اندلس د مسلمانانو د نورې تباهی د مخنیوی لپاره ستا د مرستی غوښتونکی یم. پر ما اعتماد وکړه او دروازه خلاصه کړه، زه دا نه غوارم چی ته د یوی زندانی په څیر دی لښکر ته را وړاندی شی. زه په عزت ستا کور ته د استولو ذمه واری اخلم، ستا په سبب به ستا کلی هم خوندی او په امن وی، د خدای «ج» لپاره زما پر وعده اعتبار وکړه که نه نو زه به دا دروازه ماتوم. د خبرو په وخت کی د عتبه مخ تول دی ته ښکاره شو، خو کله چی دی غوښتل غشی ورخوشی کړی له شا نه یې د چا توخی واورید:
عاتکی! عاتکی ته! عبدالله په ویریدلی لهجه وویل او له دی سره سم د دی له لرزیدونکو لاسونو غشی خوشی شو. عتبه زخمی شو او یوی خواته یې ځان وغورځاوه، دی د سترګو په رپ کی د هغه ښی وروځی ته نژدی غوځ پوستکی او سوری غوږنه پرته نور ونه لیدای شو.
عتبه چیغی کړی: یو لوری ته شی او بیا ټیټ ټیټ وړاندی ورشی دروازه ماته کړی!!

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه په بېړه راکوزه شوه.

عبدالله چیغې وهلې : عاتکې، عاتکې! ته څه کوې د خدای«ج» لپاره له عقل نه کار واخله، ستا مور چیرته ده؟

: مور مې! دا وارخطا شوه زیاته یې کړه:

لاندې نه ده کوزه شوې!

: نه د خدای «ج» لپاره ووایه هغه چیرته ده؟

هغه په وارخطایي وراندې ولاړه خو دریڅې ته نژدې یې پښه ښنده شوه ټوك یې وخوړ او د یوې شیبې لپاره یې ساه بنده شوه، بیا یې چیغه کړه:

کاکاجانه! مور مې دلته ده ماته معلومه نه ده ما فکر کاوه چې کوزه شوې ده، دا بې سده وه، ما د تلو نه مخکې غوښتل یو ځل مې پلار جان ووینم خو هغه شهید شو.

عبدالله زر عماره په اوږه کړه او ویې ویل:

لوري ته زر ځان لاندې ورسوه، زه ستا مور دلته نشم پرېښودلای، وخت مه ضایع کوه هغوی دروازه ماتوي.

عاتکه له کړکې نه ووتله ویې ویل : ته به هغه را کړای شې؟

: ته د هغې فکر مه کوه اوس د خبرو وخت نه دی.

عاتکې په یوه لاس کې لینده نیولې وه او لاندې کوزه، شوه، خو د زینو په منځ کې ناڅاپه ودریده او دریڅې ته یې وکتل، عبدالله دریڅې نه راوتلی ؤ او دې په تیاره کې دا احساسوله چې هغه یوازې نه دی.

دا زر لاندې کښته شوه دیوال ته نژدې څوك نه وو، څوګامه شاته ولاړه او د کندې په څنډه یې د عبدالله د راتګ انتظار کاوه عبدالله عماره په اوږه ورو ورو ښکته کوزیده او په زینو کې یې په احتیاط پل ایښودو د عاتکې زړه درزیده او په لینده کې یې غشی ایښی ؤ او پاس یې دریڅې ته کتل، ناڅاپه له دریڅې نه رڼا ښکاره شوه او یو سړي چې مشال یې په لاس کې ؤ سر له دریڅې بهر راوېوست او شور یې ګډ کړ له دې سره د دې له لیندې غشی ووته او مشال ځمکې ته راولوېد، په دې څنډ کې عبدالله ځمکې ته را رسیدلی ؤ. هغه وویل عاتکې په کنده کې کوزه شه، اوس به هغوی خامخا په موږ پسې راځي. ښې لاس ته وګرځه هلته د زیتون د ونو ترڅنګ یوه لاره لاندې کښته شوې ده.

دې له څه ویلو پرته لاره ونیوه او څو شیبې وروسته دوی تول په یوه تره لاره

Downloaded from: The Digital Library

لاندې کوزېدل، عماره تر اوسه بې سده وه.

عاتکې په وار وار د هغې په نبض لاس نيوه بيا يې له عبدالله نه پوښتل چې تر اوسه ولې په هوښ نه ده راغلې. هغه به د تسلي ورکولو هڅه کوله ويل به يې : لورې له حوصلې نه کار واخله إن شاء الله روغه به شي.

نژدې نيم ميل چې ولاړل عبدالله عماره په ځمکه پرې ايستله ويې ويل : زموږ ملګرې به دلته شاوخوا چيرته وي، ته دلته ودرېږه زه به يې شاوخوا ولټوم، يوې ښځې له نژدې بوټونه سر راوويست ويې ويل:

تاسو ډېر ځنډ وکړ موږ وېرېدو چې تاسو په کومه بله لاره نه وې تللي.

لږ ځنډ وروسته ټولې ښځې او ماشومان راټول شول، يوې ښځې د عماره په نبض لاس کېښود ويې ويل : ددې بدن لړزېږي موږ بايد ژر له دې ځايه روان شو.

عبدالله په بيړه هغه په اوږه کړه.

*****

نژدې درې ميله يې چې په کنده کې مزل وکړ دوې بلې غاړې ته په يوه غونډۍ د ختلو په وخت کې د عبدالله توان پای ته ورسيد او له لږ لږ لارې وروسته يې د دمې جوړولو اړتيا ليدله.

کله چې د غونډۍ سرته وختل سپيدې وچاودې او د سهار سترګه په راختو وه، عبدالله عماره په ځمکه څملوله ويې ويل: اوس موږ لږ استراحت کولی شو..

موږ چې درې ته ورښکته شو يو کلي ته به ورسيږو. که خلك ترې تښتيدلي نه وي نو زموږ ملاتړ به وکړي.

عاتکې وويل : ته ډېر ستومانه شوی که ماته اجازه راکوې د کلي خلك به راولم. امکان لري په کلي کې کوم طبيب هم پيدا شي.

عبدالله په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: لورې! ستا تګ ته اړتيا نشته زه به پخپله ولاړ شم مګر ستا د مور نور طبيب ته ضرورت نشته، ما چې راپورته کړه دا مې احساس کړه چې د هغې د ژوند سفر پای ته رسيدلی دی، ستا په خيرما هم ټوله لاره ځان ته دا دوکه ورکوله، ستا پلار دی ته چمتو نه ؤ چې تا ځان ته ورويولې، خو ستا د مور جانې پردې ټينګار ؤ چې دواړه به په مرګ او ژوند يو د بل ملګرې وي.

دې په حيرانۍ يوه شيبه خپلې مور ته کتل بيا يي سر پورته کړ آسمان ته يې وکتل او له سترګو نه يې د اوښکو سيلاب رامات شو. عبدالله جګ شو ويې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ویل:

زه ځم، سهار کیدونکی دی، موږ تر اوسه د خطر څخه نه یو راوتلی ځکه خو تاسو باید د بوټو له منځه راونه وزی، عبدالله ددری لوری ته ولاړ، خو ځو ګامه وراندی ناڅاپه د بوټیو په منځ کی کیناست، د عاتکی سترګی د خپلی مور پر مخ میخ وی خو نورو ښځو او ماشومانو عبدالله ولید چی غلی شو، د هغوی په زړونو کی د یوی ناڅاپی خطری احساس راپورته شو.

چا په لوړ آواز وویل : که ته له کلانه راتښتیدلی یی نو د غلی کیدو ضرورت نشته، موږ ستا خبری اوریدلی دی.

له دی سره د ښی او کیڼ لوري نه له بوټیو نه څو کسان راووتل، عبدالله چی پرمخی خپلو ملګرو خواته بیرته را ښوییده ودرید پوښتنه یی وکړه: تاسو څوک یاست؟

یو سړی ورمخکی شو ویی ویل : مه ویریږه، موږ مسلمانان یو، له دی کلی نه راغلی یو.

عبدالله وویل : تاسو ته معلومه ده چی په کلا حمله وشوه؟

: هوکی موږ چی د چاودنی غږ واورید دا خطر مو احساس کړ، او بیا مو چی په برج کی د اور لمبی ولیدی زموږ باور شو چی حمله شوی ده، زموږ سردار د رضاکارو له ډلی سره د جنوب کلا ته ولاړ، تر سهاره به د شاوخوا نورو کلیو رضاکاران هم هلته ور ورسیږی.

عبدالله وویل : اوس دوی د کلا د ساتونکو هیڅ مرسته نشی کولای.

یو سپور راوړاندی شو ویی پوښتل: ستا مطلب دا دی چی دښمن کلا نیولی ده؟

: دښمن کلا فتحه نه کړه بلکی یوه خاین دروازه خلاصه کړه، دا زموږ د سالار د میرمنی مړی دی. او هغه یی لور ده، سواره له اسونو پلی شول او د هغوی د پوښتنو په ځواب کی عبدالله د تیرو پیښو کیسه لنډه لنډه ورته تیره کړه. بیا یی وویل : اوس کلی ته د مړی رسولو لپاره ستاسو مرستی ته اړ یو.

رضا کار خپل یوه ملګری ته امر وکړ: په بیړه له کلی نه څوك راوله.

عاتکه زر جګه شوه ویی ویل : ستاسو باور دی چی په جنوبی کلا کی د سیمی رضاکاران راټولیږی؟

: هوکی! زموږ مشر هغوی ته همدا امر کړی دی، او په کلا کی د چاودنی دا

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اغیزه وه چي په شاوخوا کلیو کي خلکو نغارې وړغولی.

دی وویل : تاسو ماته یو اس راکولی شی؟

: دلته زموږ سره څلور اسونه دي، که د خبر رسولو لپاره یوه آس ته زموږ ضرورت نه وای نو څلور واړه به مو درته سپارلي وو.

نه! ماته یوازې یو اس ضرورت دی. زه خپل کور ته خبر ورکول غواړم، تاسو د دی تور سریو او ماشومانو سره زما د مور مرې کلي ته ورسوی.

رضاکار وویل : د خبر لپاره ستا تګ ته ضرورت نشته، دا کار زه پخپله کوم. تاسو زموږ د سردار کورته تشریف یوسی، که بیا هم تاسو تر ایساریدو سفر کول غوره بلل نو د کلي هر سړی ستاسو ملګرتیا ته چمتو دی. ستا د مور مړی به له تا سره یوځای کورته ورسول شي.

عبدالله د رضاکار له رایی سره موافق ؤ، خو عاتکي وویل : نه زه په بیړه کلي ته ځان رسول غواړم.

زما د پلار او مور مړی باید په جلا جلا هدیرو کي خاورته ونه سپارل شي. زما باور دی چي موږ به بیا کلا ونیسو او د ټولو شهیدانو قبرونه به همالته وي. زه سمدستی خپل کلي ته ځکه ځان رسول غواړم چي که زموږ د سیمی خلك له خپلی ذمه وارۍ نه غافل وي نو راویښ به یې کړم، که دښمن څو ورځي په کلا کي دپښي ټینګولو فرصت ومومند نو زموږ لپاره به یې بیرته نیول ډیر ګران وي، او دا به بیا یوه بله سینتافي شي او د جنوب لوری ته به دوه مهمی لاری بندی شي.

:که ستا اراده دا وي نو یوه شیبه هم باید له لاسه ورنکړو.

زه به له تا سره ولاړ شم.

هغی یو ځل خپلی مور ته وکتل او بیا یی پر اس پښه واړوله.

ځوان په بیړه خپلو ملګرو ته له لارښوونی وروسته ورسره روان شو. لږ وروسته چي دوی تر یوه تنګی تیر شول په دره کی یې د نغارو غږونه او د آس د پښو تربهار اوریده.

: له لمر ختو سره یې د یوی غونډۍ پر دوه د پلیو او سپرو مجاهدینو ډله ولیده، له دی سره یې د کلا له لوری د ویروونکو چاودنو غږونه واوریدل. زړ یې د آس مخه هغه لوری ته ور واړوله او ورو یې کتل د شمال پر افق دودونه و ګردونه خپاره وو. دی بیا اس پونده کړ او لږ ځند وروسته یې د لښکر په منځ کی د خپل کاکا په غیږ کی سلګی وهلی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سعید دی ته نژدی ولاړ ؤ او په زحمت یی خپلی اوښکی راتم کړی وی.

هاشم په داړه زړه ددی داستان اوریدو فرصت ونه موند، څو تنه سپاره چی د حملی نه وروسته د کلا د وضعی د احوال لپاره استول شوی وو اسونه یې چارګام زغلول او راورسیدل، هغوی خبر راوړ چی دښمن کلا پریښودله مونږ د دوی څو ټولګی د ویالی پر پله د تیریدو په حال کی ولیدل او راغلو.

هاشم لښکر ته د وړاندی تلو امر وکړ، او لږ څنډ وروسته هغوی د سرك ښی لوری ته د یوی غونډۍ له څوکی نه د کلا ننداره کوله.

د ګردونو او دوړو سیلی ناسته وه، د هغی پرځای د.. اور لمبی پورته وی، په دیوالونو او برجونو کی ځای ځای چاکونه راغلی وو، او په کوم ځای چی دروازه وه هلته د ایرو او خاورو یو انبار پروت ؤ، د نورو زیاتو کوټو او ودانیو په څیر هغه ودانی هم پر ځمکه رالویدلی وه چی عاتکی ته د خوښیو زانګو وه.

دا په منډه کلا ته ننوتله، او لږ څنډ وروسته هلته نور سرتیری هم راټول شول چی د عامی وژنی په وخت کی په یوه او بله خوا تښتیدلی او غلی شوی وو.

د دی په وربښو د لویې له خاورو نه مړی راوویستل د نصیر مړی یی بلکل مسخه ..ی ؤ.

هاشم عوښتل چی د ورور مړی یی کلی ته یوسی، خو د عاتکی پردی تینګار ؤ چی د نورو شه..دانو په څیر دی د دی مور او پلار هم همدلته په کلا کی ښخ کړای شی، بالاخره هاشم څو تنه واستول چی د عماره مړی راوړی او مازدیګر مهال یی هغه د خپل میړه ترڅنګ خاوروته وسپارله.

د خپل تره په کور کی دی ته هر وخت د هغی کلا ویروونکی منظری سترګوته دریدی. او دی به تل د خپل مور او پلار پر وروستی آرام ځای د اوښکو مرغلری ښندلی.

نن هم د شمال لوری ته دې همغه کاږه واږه سرك ته کتل. د دی سترګو ته به د اوښکو پردی حایل شوی، ورو ورویی سلګیی وکړی او په زړه کې یې وویل: مورجانې! تا پر دی بی رحمه نړۍ یوازی ولی پریښودم؟ او له دی سره سم د دی له سترګو د اوښکو دوه غټ څاڅکی لاندی وڅڅیدل.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د آزادۍ روح

ددې کلا له ورانيدو وروسته غرناطې ته ورغلی يوه مهمه لاره بشپړه خطرناکه شوه.

پر سرك يوازې د شپې ځوا د موادو کاروانونه تلای شول چې د هغوی د ساتنې لپاره به شاوخوا د غيشو ويشتونکو ګروپونو تل پهره کوله.

د ختيځ لوري ته نوري غرني لارې لږ خوندي او په امن وې خو هغه بيا دومره سختی او تنګی وې چې غله يوازې په کچرو پرې ورل کيدای شوای. په شمال کې د «ويګا» حاصلخيزه سيمه د دښمن د پرله پسې يرغلونو په سبب شاړه شوې وه، په دې ورځو کې موسی بن ابي غسان له ښاره راوت او پر دښمن به يې ځوابي يرغل کاوه، د هغه حملې به دومره زورورې او سختې وې چې دښمن به د سينتافې او غرناطې ترمنځ خپلې ټولې مورچلې پريښودلې او پر شاته تلو به مجبوريده. پر دې به د انديښمن قوم مورال را اوچت شو او هيلې به يې بيرته را ژوندې شوې چې دښمن ښايي په ځو اونيو يا مياشتو کې يو ځل بيا پر کلا بندې ماتولو مجبور شي، وضعه به بدله شي، او د غرناطې پر اولس به د غذايي کمبود راغلې ستونزې لرې او لارې به خلاصې او د مصيبتونو روان دوران به پای مومي.

عاتکه د هغو خلکو له ډلې څخه وه چې اوس يې هم پر دې خبره باورو ؤ چې د ملت د شهيدانو وينې به بې ځايه نه ځي او د غرناطې اولس به د غمونو او مصيبتونو له دې توپانونو څخه سرلوړی وزي.

حامد بن زهره به لرې لرې سيمو کې د جهاد لپاره تبليغ کاوه او ځو ځو ورځې به له کلي نه لرې ؤ.

سعيد د هغو رضاکارانو د يوې ډلې مشر و چې ځانونه يې خطر ته غورځولي وو او د غرناطې اولس ته به يې د ضروري شيانو قافلې رسولې، کله به چې هغه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هاشم کره ورغی نو عـاتکی تـه به یی د غـرناطی د خلکو د همت او زړورتیـا کیسی کولی.

یو ځل هغـه پنځه ورځی وځنډیده له ده سره چی څوك د قـافلی د سـاتـنی لپـاره تللی وو بیرته راغلل هغوی ووېل چی کله دوی قافله غرناطی ته ورسوله نو موسی بن ابی غسـان له ښاره راوتلی ؤ او پر دښمن یی برید کړی ؤ، سعیـد د بیـرته را ستنیدو پرځای له هغه سره په جگړه کی شریك شو.

سعید پنځمه ورځ بیرته راسـتون شو، هغـه هاشم ته خبر ورکړ چی دری واړه زامن یی په غـرناطه کی روغ رمټ وو، عبـیـد او امین د سر لښکر په توپانی ډلو کی د شهرت خاوندان شوی دی، او عـمیـر د خوندی پوځ د یوی ډلی مـشر غوره شوی دی، او هغه ویل چی که می فرصت وموندہ یوه ورځ د څو ورځو لپاره کورته درځم.

یوه شپـه عـاتکه په خپله کوټه کی ناسته وه کتـاب یی لوست چی خدمتگاره ورننوته او ویی ویل : د سعید پلار راغلی دی، او سعید ورور هم ورسره دی.

حامد بن زهره له دوو هفتـو راسی په کلی کی نه ؤ، او چی په عامـو حالاتو کی به کله لـه سفـر څخـه راسـتـون شـو نو لومړی بـه یی تر هر چا وړاندی د عـاتکی د خیریت پوښتنه کوله، دی زر کتاب بند کړ او په بیړه لاندی کوزه شوه.

لږ ځنډ وروستـه دا د یوی کوټی د نیم خلاصی دروازی شـاتـه ولاړه وه، د هاشم او حامد غږونه یی اوریدل، لږ ودریده او شرمیدلی کوټی ته ورننوته، هاشم دی ته وکتل ویی ویل : عاتکی ته ولاړه شه، موږ لږ ضروری خبری کوو.

عاتکه بیرته وگرځیده خو حامد وویل:

نه لوری! ته کښینه، کومی خبری چی د سعـید د وړاندی کیدای شی هغـه ستا په وړاندی هم کیدای شی.

عـاتکی هاشم ته وکـتل او د هغـه د لاس اشاره یی چی ولیـده د حامـد ترڅنگ کیناسته.

حامد تـر لږ ځنډه سر ښکتـه واچاوه او تر سوچ وروسـتـه یی هاشم ته وویل : د غرناطی اوسنی وضعه ډیره د اندیښنی وړ نه ده، مـوسی ثابته کړی ده چی موږ په دی اوسنی وخت کی هم د خپلو پلرونو روایات ژوندی سـاتلی شو، خو اوس ژمی پیلیـدونکی دی، چی واوری پیل شی نو د ضـرورت وړ مـوادو د راوړو پاتی لاری به هم بندی شی مـوسی بن ابی غسـان هم دا خطر احسـاسوی چی کـه له بهـر نه

Downloaded from: The Digital Library

مرستي راونه رسيږي نو د کلابندي په حالت کې به د غرناطې د اولس مصيبتونه هم زيات شي. هغه چې کوم استازي له سمندر نه پورې غاړې اسلامي هيوادونو ته استولی ؤ تر اوسه پورې يې هيڅ پيغام ندی را رسيدلی.

داسې اټکل کيږي چې هغه تر اوسه له سمندر څخه نه وي پورې وتلی، امکان لري چې نصرانيانو هغه نيولی وي، اوس د هغه هيله ده چې زه د شمالي افريقا او ترکيې واکمنو ته دده پيغام يوسم.

: تا له موسی سره ليدلي دي؟

: نه هغه ماته ليك را استولی ؤ.

: مگر ته خو په سفر وتلی وې ليك چيرته در ورسيد؟

: د هغه ليك سعيد راوړی ؤ، او زه غواړم چې له ځه ځند پرته روان شم.

هاشم سعيد ته وکتل ويې ويل : مگر تا خو له غرناطې نه تر راتلو وروسته ماته ونه ويل چې موسی د ده په نامه کوم ليك را استولی دی.

سعيد ځواب ورکړ : هغه ماته امر کړی ؤ چې له دوی پرته يې چاته ونه وايم.

حامد وويل : زه له تلو مخکې دا ويل غواړم چې اوس به زما له تگ وروسته زما پاتې کار سرته ورسوی.

د غرناطې د اولس د اخلي گډوډي، د ابو عبدالله د نا اهلي، او د خاينانو د پرلپسې دسيسو په سبب د جنوب آزاد قبايل مايوسه شوي دي. موسی يوازې په دې صورت کې جگړه جاري ساتلای شي چې له هغو سيمو څخه مرسته او د ضرورت وړ شيان ور رسيږي.

تاته به دا گرانه نه وي چې قبايل وپوهوی که د غرناطې اولس له موږ نه مأيوس شو نو د ابو عبدالله په دربار کې به د امن غوښتنونکو پله درنه شي، موسی په خپل ليك کې ليکلي دي چې اوس هم ځينې سرداران ابو عبدالله ته د وسلې ايښودلو مشوره ورکوي او د علماؤ يوه بانفوذه ډله هم له دوی سره همنظره شويده.

زه په دې ټمه ځم چې زموږ ورونه به موږ نه مايوسه کوي. هغوی د اندلس د حکومت د دعوه دارانو د خپلمنځي جگړې نه بې پروا کيدای شوای خو اوس فرديناند ته ماته ورکول د لکونو مسلمانانو د بقا سوال دی.

زما په غياب کې به د منصور پاملرنه هم ستا په ذمه وي، او زما باور دی چې سعيد هم ته ځوی وبولې، ما چې د موسی بن ابی غسان ليك ولوست د جعفر په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لاس مې پيغام د هغه خدمت ته واستاوه چې زه به ډېر زر روان شم.

هاشم وويل : زما دعاګانې درسره دي. خو ستا باور دی چې بهرنی مسلمانان به زموږ ملاتړ ته تيار شي. او د غرناطې اولس به د هغوی په انتظار جګړه جاري وساتلای شي؟

حامد ځواب ورکړ: که موږ ځانونه د الله د نصرت حقدار ثابت کړل، نوموږ ته د مايوسۍ هيڅ دليل نشته د غرناطې اولس په هر صورت بايد د خپلو تېرو ګناهونو کفاره ادا کړي. اوس دوی د ابو عبدالله د تخت او تاج د دفاع لپاره نه بلکې د خپلې بقا لپاره جنګيږي او دوی پردې پوهيږي چې که يې حوصله ماته شوه نو په اندلس کې به يې هيڅ د پناه ځای پاتې نه وي.

زموږ ترکي ورونو د اروپا د خلکو غرور په خاورو کې را نسکور کړ. د هغوی د برباو سيلاو د پولينډ او اطريش تر سرحدونو پورې رسيدلی دی، د دوی په لاسو پر قسطنطنيه د اسلام د برې بيرغ رپيدلی د روم په بحيره کې د دوی سمندری ځواکونه د اندونيزيا او ايتاليا پر څنډو اوړونه بل کړي دي.

زما پوره باور دی چې که هغوی زموږ لورې ته لږ پام راواړاوه او څو بېړۍ يې د اندلس څنډو ته را ورسيدې نو په ټول قوم کې به د ژوند نوی ساه وچليږي.

زه دا دعوا نه کوم چې ترکان به تر څو ورځو او مياشتو پورې زموږ مرستې ته راورسيږي خو دا په پوره ډاډ وايم چې که د غرناطې اولس د برې او شهادت له لارې پرته کومه بله لاره غوره نکړه نو هغوی به خامخا را ورسيږي. د اميدونو د سهار رڼا يوازې د هغو قافلو برخه ده چې د مايوسۍ په تيارو کې د عزم او ارادې ډيوې بلوي.

د غرناطې د اولس دا فرض دی چې تر څو د برې او نصرت د مالك په دربار کې د دوی د عاګانې نه دي قبولې شوې دوی دې د اميدونو د ډيوو د بلو ساتلو لپاره خپلې وينې ورکوي. يوه مسلمان ته د شهادت لاره د برې لاره ده، زه د غرناطې له اولس نه خطر نه احساسوم، هغوی ته د غلامۍ د ذلت پرځای د عزت او شهادت لاره ورښودل کېدای شي. زه د اندلس تر څنډو پورې راګرځېدلی يم، د هغو کليو او ښارونو احوال راته معلوم دی چې د هغو په اړه دا تصور کېده چې نصرانيانو پر غلامۍ قانع شوي دي. زه دا په ځغرده وايم چې د هغوی په سينو کې د آزادۍ ولولې نه دي سړې شوې. کله چې له کوم افق نه د اميد يوه وړانګه ځليږي دوی به بيا راپورته شي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زه یوازې د غرناطې د هغو مشرانو په باب اندېښمن یم چې خپل تدبیر ورته سمه لاره ښکاري.

زه له هغه آرامۍ خوښوونکو ویرېږم چې داسې ګڼي چې کله د غرناطې سرتېرې توري وغورځوي نو فردیناند به د امن له پیغام سره راشي. د هغوی کوروونه او شتمنۍ به خوندي پاتې شي او د نصرانیانو په پهره کې به آرام خوب کوي.

که کومه ورځ تا دا احساس کړه چې په غرناطه کې د هغو ځان غولوونکو کسانو زور شونو ته باید هلته ورشې او سمې لارې ته یې راولې، د غرناطې آزادۍ غوښتونکي اولس او حقپال علما به درسره ملاتړ وي، اوس زه له تانه اجازه غواړم.

ته باید له خپلو ډېرو اعتمادي دوستانو څخه پرته زما په باب چاته څه ونه وايې چې څه پروګرام لرم. عاتکې ته هم باید پام وکړې.

حامد جګ شو ودرېد.

هاشم وویل: ته سهار ته روانیږې؟

: نه زه همدا اوس ځم، په کور کې مې اس تیار ولاړ دی.

: ستا سره به نور څوك حې؟

زه له دې ځایه یوازې ځم په مخه کې به له بل کلي نه څوك راسره روان کړم.

: زه تا ستا له کوره رخصتوم.

هغه تولة ننداره اوس د دې په سترګو کې وه چې کله حامد بن زهره د کور په دروازه کې په لمدو سترګو او موسکې خوله خدای پاماني کوله او بیا دې سر په سجده کیښود او د غرناطې د دغه ستر میړه د برې د عاګانې یې کولې.

*****

د حامد بن زهره له روانیدو نه وروسته هم تر څو اونیو پورې د غرناطې اولس ته د مرستې د سامان په رسولو کې پوره برخه واخستله. خوچې کله له یوه پلوه د یخنۍ د موسم او واورو اوریدو له لامله لارې بندې او له ستونزو سره مخ شول له بل لورې د دښمن د چاپه غورځوونکو ډلو یرغلو نه زیات شول نو عاتکې د ده په کړو وړو کې هم یو ژور بدلون احساس کړ، عمیر په هغو شپو ورځو کې دوه ځله کورته راغی، لومړي ځل یې دوې شپې تېرې کړې او د غرناطې د اولس د بې وسۍ او بې چارګۍ کومې کیسې یې چې وکړې ډېرې مایوسوونکي وې. دویم ځل هغه د شپې مهال کورته راورسېد، عاتکې ته معلومه شوه چې د غرناطې دوه د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library
(c) watan.com.af

نفوذ خاوندان ورسره راغلي دي.

دا د غرناطي د نويو حالاتو اوريدوته ناكراره وه خوله عمير سره يې د ليدو فرصت ترلاسه نه كړ، ده خپل ميلمانه ميلمستون ته ورسول خپل پلار ته يې احوال وركړ چي هغوی د ابو القاسم له لوري يو مهم پيغام راوړی دی. هاشم له ده سره ميلمستون ته ولاړ.

لږ ځنډ وروسته عمير په انګړ كي نوكرانو ته ويل: تاسو زر ډوډی تياره كړی اسونو ته وابښه واچوی زينو نه مه لری كوی، موږ چي ډوډی وخورو بيرته ستنيږو، د پلار جان اس هم تيار كړی هغه هم له موږ سره ځي.

عاتكي تر لږ ځنده په انديښنه خپلي كاكا ناوی ته كتل، بالاخره يې ورته وويل : د عمير له خيری نه داسي معلوميږي چي كوم ښه خبر يې نه دی راوړی. او اوس چي د ابو القاسم استازی شپه په شپه كاكا جان له ځانه سره بيايي نو د دی سبب د دی پرته هيڅ نشي كيدای چي په غرناطه كي يوه مهمه پيښه شوی ده.

سلمی ځواب وركړ : لوری! ته بايد دومره پريشانه نه وی ته عمير پيژنې، كه كوم بد خبر وای دننه به راغلی و او شور به يې ګډ كړی ؤ. ته ډاډه اوسه كه كومه مهمه خبره وه نو ستا كاكا به يې ماته له ويلو پرته غرناطي ته نه ځي، ما د عمير نه د امين او عبيد په باب هم ونه پوښتل.

لږ ځنډ وروسته عاتكه د انديښني په حال كي بالاخاني ته خپلي كوټي ته روانه وه، د زيني په منځ كي د پاسني پوړ نه دوه ګامه لاندی يوه كړكۍ د هستوګني كوټو او ميلمستون ترمنځ د هغو كوټنيو بام ته خلاصيده چي نوكران پكي اوسيدل.

عاتكه دی كړكۍ ته ودريده، بيا يې زړه نا زړه كړكۍ پرانسته او د كوټو پر بام ورو وركوزه شوه او په چوپو ګامونو وړاندی ولاړه.

نژدی ديرش ګامه وړاندی د دی بام يوه څنډه د ميلمستون د شاديوال سره پيوست وه .خو د ميلمستون د پراخه كوټو بامونه له دی بام نه تر يو نيم ګز پوری اوچت وو. تر بام لاندی دوې وړی وړی دريڅې وی. يوه دريڅه پرانستې وه او له هغې نه د كوټې تته رڼاراوتله، عاتكه په ګونډو شوه او دننه يې دوركتلو هڅه وكړه خو ديوال دومره پلن ؤ چي د دی نظر لاندی نشو لويدلی، دی يوازی خبری اوريدی.

يو چا ويل : ګوره كه دا معامله دومره مهمه نه وای نو صدر اعظم ابو القاسم

Downloaded from: The Digital Library

به د شپې مهال تاته د سفر زحمت نه درکاوه، هغه په خپل لیك کې ټول تفصیلات نشوای لیکلی. بیا هم ته د وضعې د نزاکت لږ او ډېر احساس کولی شې. موږ ته د غرناطې د ژغورنې وروستی فرصت دی او که موږ دا فرصت هم بایلو د نو زموږ راتلونکی نسلونه به مو معاف نه کړي.

د هاشم غږ اوچت شو: ما د ابو القاسم د امر له تعمیل نه غاړه نه ده غړولې، زه غرناطې ته د تلو لپاره چمتو یم خو کـه ابو القـاسم دا غـواړي چې زه د دې سیمې د ټولو قبایلو مسئولیت واخلم نو لومړی باید د دې قبایلو د مشرانو سره مشوره غواړم.

: که یې ته قانع نکړای شوای نو امکان لري ته هغه قانع کړې، ته ـــ

یې د همدې لپاره غوښتې یې چې هغه ستا رابې ته زیات اهمیت ورکوي.

هاشم وویل : ډېر ښه زه تیار یم.

عمیر وویل : پلار جانه! زما باور ؤ چې ته به انکار نه کوې ځکه خو چې راغلم ستا د اس د زین کولو امر مې وکړ.

هاشم وویل : ته ورشه مور ته دې تسلي ورکړه چې ستا ورونه په خیریت کې دي.

په کـوټه کې د ګـامـونو غـږ واوریدل شـو، او عـاتکه زر جګه شـوه او د خپلې کـوټې په لوری روانه شـوه، د دې د زړه بار سـپك شـوی ؤ او زړه ته یې تسلي ورکـوله چې وزیر ابو القـاسم پر دښـمن له پریکنده برید نه وړاندې د اولـس له مشرانو سره مشـوره کـول غـواړي، خو پردې کار شکمنه وه چې د موسی بن ابی غسان په موجودیت کې دا پیـغام د وزیر لخوا ولې راغـی او د دې د کـاکـا د دوه زره توب سبب څه دی؟

*****

غـرناطې ته د هاشم له تلو نه لس ورځې تیـرې شوې او په کلي کې هیـچا ته معلومـه نه وه چې هلتـه څه کیـدونکي دي، په دې موده کې سعید هم په کلي کې نه ؤ، منصور به هره ورځ د عـاتکې کورته راتلو خو د سعـید په باب هغه هم څه داډمن خبر ورنکړای شو. یوه ورځ عاتکې زبیده راوغوښته او ټینګار یې پرې وکړ چې سعید بیرته راستون شو خامخا یې دلته را واستوه.

دوې ورځې وروستـه دا د سـهار لـه لمانځـه نه فـارغـه شوه چې منصـور په منډه کوټې ته ورننوت او ویې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماما جان راغی.

چیرته دی؟

: په جومات کی له خلکو سره خبری کوی، اوس به دلته راشی د شپی کورته راورسید.

عاتکه په بیړه له منصور سره لاندی ښکته شوه، هغی له برنډی نه د کاکا ناوی کوټی ته وروکتل چی د قرآنکریم تلاوت یی کاوه. عاتکه په بیړه له انگړ نه تیره شوه او درشل ته نژدی ودریده او د سعید د راتلو انتظار یی کاوه.

لږ څند وروسته سعید راښکاره شو، عاتکه څو گامه دبڼ لوری ته چپه ودریده، سعید چی ورنژدی شو ویی ویل :

زه چی د شپی راغلم ستا پیغام راورسید، مگر ډیره ناوخته وه، ته ډیره پریشانه یی څه خبره ده؟

عاتکی وپوښتل : ته غرناطی ته تللی وی؟

: نه! ماته هلته د تلو فرصت په لاس نه دی راغی. زه له څو ورځو راسی په الفجاره کی مصروف وم. ماته یی هلته د رضاکارانو راټولولو کار سپارلی ؤ.

عاتکی وویل : تاته معلومه ده چی په غرناطه کی کومه مهمه پریکړه کیدونکی ده؟

سعید ځواب ورکړ: زه یوازی دومره پوهیږم چی موسی بن ابی غسان به ډیر زر له ښاره راووزی او پر دښمن به بریدوکړی، او له دی سره سم به د سمندر ترڅنډو پوری په ټولو نیول شویو سیمو کی خلك پر دښمن ور پورته شی. د غرناطی وضعه دومره نازکه شوی چی نور موږ تر ډیری مودی پوری په یو نیم تکر اکتفا نشو کولی.

تا یوه ورځ ویلی ووچی ابو عبدالله او د هغه وزیر ابو القاسم د جگړی په باب زیات امیدوار نه دی او که یی وس ورسیږی نو د جگړی دوام به خوښ نه کړی.

: هوکی د غرناطی اولس همداسی احساسوی خو د موسی بن ابی غسان په موجودیت کی د هغوی وس نه رسیږی.

: تاته معلومه ده چی هاشم کاکا له څو ورځو را سی په غرناطه کی دی؟

: هو زه چی کورته راغلم دغه خبره می واوریده.

: مگر تاته دا معلومه نه ده چی هغه د ابو القاسم په بلنه هلته تللی دی، د هغه له لوری دوه تنو پیغام راوړی ؤ چی صدر اعظم ته د لویی مشوری لپاره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ورغوښتي يي، عمير له هغوي سره يوځاي راغلي ؤ.

: مگر په دي كي د انديښني څه خبره ده، تاته معلومه ده چي ستا تره د لوی سالار سره همنظره دی او هغه ابو القاسم ته کومه غلطه مشوره نشي ورکولی.

عاتکي وويل: كه د حملي په باب خبره واي نو د ابو القاسم پرځاي بايد د موسی بن ابی غسان لخوا کاکا جان ته پيغام راغلي واي، زه دا خطر احساسوم چي ابو القاسم د موسی بن ابی غسان د نفوذ راکمولو په خاطر د قوم د مشرانو راټولو او له ځان سره د هم نظره کولو پروگرام نه وی پيل کړی.

سعيد ځواب ورکړ: په موجوده حالاتو کي بايد موږ دغسي فکر ونه کړو، که د ابو القاسم په ذهن کي داسي خيال راوگرځي هم نو ستا کاکا به خپل همراز نکړی. که هغه له هاشم کاکا سره د مشوری ضرورت احساس کړی وی نو د هغي يوازيني سبب دا کيدای شي چي حالاتو دی هم د موسی په څير فکر کولو ته اړ کړی دی او هغه له دښمن سره د وروستي جگړی لپاره د اولس د مشرانو ملاتړ غواړی. که نه نو ستا د کاکا جان په اړه هغه څه بد گوماني نشي کولی چي د سولي په کوم پروگرام به ورسره خبري غوره وبولي.

عاتکه هيله منه شوه ويي ويل : که ته دلته واي نو زه به دومره انديښمنه نه وای، زما په زړه کي ډول ډول انديښني سر را اوچتوی، ما دا فکر کاوه چي ښايي د پوځ يو ټولگي له اوږدی جگړی نه مايوس او ستومانه شوی او د سولي ملگرتيا کوی او اوس له مخي نه د موسی دلري کولو لپاره کوم ژور سازش کوی.

سعيد وموسکل : د انديښني هيڅ چاره نشي کيدای ستا د داډ لپاره ايا دا بس نه دی چي ستا کاکا جان همدا اوس په غرناطه کي دی؟

عاتکي ځواب ورکړ: زه په هاشم کاکا بدگوماني نه کوم، خو له تيرو څو اونيو راسي يي په کړو وړو کي زيات بدلون راغلی، د جهاد د تبليغ په اړه د هغه احساسات ساړه شوی دی او د جگړی پر ځای اوس د خپلو زامنو په باب فکر کوی.

: عاتکي! هر پلار د خپل اولاد په باب فکر کوی.

: پخوا خو دا حالت و چي که به چا لږ مايوسی ښودله نو دی به پری په غوسه شو، له عمير نه به په همدی خفه ؤ چي هغه د دښمن د ځواک نه ويريدلی ؤ. خو اوس عمير د هغه په وړاندی پر موسی هم انتقاد کوی او دی چوپ وی.

سعيد ځواب ورکړ: هغه پوهيږی چي عمير بی عقل دی..

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نو آیا ږ حیرانی خبره نه ده چی د ابو القاسم استازی له عمیر سره راغلی وو؟

: عاتکې ته هغې ځایه اندیښنی کوی، ته دا فکر ولی نه کوی چی د غرناطی نه راتلونکی ایلچی ته به د یوه لارښوونکی ضرورت ؤ او ستا د تره زوی به دومره احمق هم نه ؤ چی هغوی ته بی د خپل کور لاره نه وای ورښودلی.

عاتکې وخندل، د هغې له زړه نه د تشویش پاتی بار هم لری شو.

سعید وویل : راځه زه کاکا ناوی ته سلام ته ورځم.

*****

بلی ورځی ته هاشم له غرناطی نه بیرته راستون شو.

سعید یی چی په راتلو خبر شو کور ته یی ورغی، هاشم پر بستره غځیدلی ؤ سلمی او عاتکه نژدی ورته ناستی وی عاتکی خپله چوکی سعید ته پریښوده او شاته ولاړه.

سعید چی کښیناست پوښتنه یی وکړه:

ماته همدا اوس منصور خبر راکړ چی ته له غرناطی نه راګرځیدلی یی او سملستی ستا خدمت ته راغلم. ته څه وخت راورسیدلی؟

: ډیر وخت نه کیږی چی راورسیدم. هاشم له ستومانی نه په ډکه لهجه ځواب ورکړ.

: ستا طبیعت څنګه دی؟

: ډیر ستری شوی یم، په غرناطه کی د خوب او آرام فرصت راته نه ؤ.

: ډیر وځندیدی، کاکا ناوی ستا په باب ډیره اندیښمنږوه،

: ګومان می کاوه چی یو دوی ورځی به پاتی شم او بیرته به راشم خو دغرناطی حالت داسی ؤ چی زه له مجبوری پاتی شوم.

: کاکا ناوبی ویل چی له هغه ځایه دوو تنو پیغام درته راوړی ؤ او ته ناڅاپی روان شوی.

هاشم سلمی ته وکتل او بیا یی سعید ته مخ واړاوه ویی ویل:

زه ابو القاسم وربللی وم، په غرناطه کی د خوراکی موادو کمبود خطرناک حالت راوستلی دی که دښمن د یخنی د موسم تر پایه کلابندی ته دوام ورکړی نو په زرګونو تنه به له لوږی مړه شی، او د اولس په ځیر به په لښکر کی هم مایوسی خپره شی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د موسی بن ابی غسان ټینګار دا دی چې موږ بې له ځنډه باید له بشپړ پوځ سره بهر ته ور ووزو او پر دښمن کلکه حمله وکړو، خو د غرناطې د مشرانو یوه بانفوذه ډله د حملې مخالفت کوي.

: ته وزیر اعظم ورغوښتی وې آیا هغه هم د موسی د پلان مخالف دی؟

: نه! هغه یوازې دا غواړي چې له غرناطې نه د وروتلو او د پریکنده جګړې نه وړاندې باید څو نور محاذونه هم پرانستل شي، چې د دوی قوت څو ټوټې شي.

له مانه هغوی پوښتل چې د غرنیو سیمو قبایل به د غرناطې د اولس د بار سپکولو لپاره څومره مرسته ورسره وکړي.

ما هغوی ته دا ځواب ورکړ چې زه د خپلې قبیلې او د خپلو څو ګاونډیو نورو قومونو ذمه واري اخستلای شم خو د نورو سیمو قبیلې چې د جګړې ډګر ته راکاږي باید له سردارانو سره یې مشوره وشي.

اوس د حکومت استازي هغوی ته ورغلي دي.

سعید وویل : قبایلو موږ هیڅکله ته یو مایوسه کړي او اوس هم د غرناطې له اولس سره چې لږ او ډیره مرسته کیږي هغه هم د همدوی د اخلاص او قربانی نتیجه ده، له موسی بن ابی غسان سره دې ملاقات وشو؟

: هوکې! هغه ماته وویل چې د غرناطې امن خوښوونکي د وسلې ایښودلو له خطرونو څخه پوه کړم، همدغه سبب دی چې زه بیرته زر راستون نه شوم.

سعید تر لږ ځنډه له چورت وهلو وروسته وویل:

که ته بده نه منې نو په ډیر ادب درنه پوښتنه کوم چې سلطان ابو عبدالله او ابو القاسم خو به د موسی بن ابی غسان په ناخبرۍ کې کومه ځانګړې خطرناکه پریکړه نه وي کړې؟

هاشم ځواب ورکړ: د هغوی په اړه زه د داسې خبرې فکر نشم کولی خو زما سره دا اندیښنه خامخا شته چې که موږ ته له بهرنیو هیوادونو څخه ملاتړ راونه رسیږي نو په غرناطه کې به د سولې خوښوونکو خلکو پله درنه شي، تر اوسه پورې ستا د پلار له لورې هم کوم پیغام نه دی راغلی خدای «ج» پوهیږي هغه چیرته دی!

موسی چې زه ولیدم د هغه په اړه یې پوښتنه راڅخه وکړه او ما له دې زیات څه ځواب ورنکړای شو چې که هغه ژوندی وي نو ان شاء الله ډیر زر به بیرته راشي.

: سعید بچیه ! د هغه د بریې لپاره دعا کوه، که هغه له ترکانو نه د څو بیړیو

Downloaded from: The Digital Library

په راوستلو بريالي شو نو د غرناطي د اولس په منځ کي به نوي روح وچليږي او بيا به وګوري چي د اندلس د هر مسلمان کور به په يوه مزبوط مورچل بدل شي. ما د خپل توان او استعداد په اندازه پوره هڅه وکړه چي اولس د هغوی تر راتلو پوري د دښمن پرخلاف خپلي سيني سپر کړي. خو د اولس په رګونو کي اوس ډيره وينه نه ده پاتي.

سعيد ووېل : ته بايد نا اميده نه شي، زما باور دی چي، پلار جان به زر بيرته راستون شي او د غرناطي خلك به د هغه تر راتګه جګړي ته دوام ورکړي.

: خدای «ج» د وکړي چي ستا هيلي پرځای ثابتي شي.

خو زما دا حالت دی چي کله د اولس د راتلونکي په فکر کي شم نو ساه مي بنده شي.

هاشم دا ووېل او د حسرت په حالت کي يي سترګي پټي کړي.

لږ ځند وروسته چي سعيد له کوټي نه بهر ووت عاتکي په انګړ کي د هغي انتظار کاوه سعيد دی ته نژدي پښه ونيوله ويي ويل : عاتکي رښتيا ووايه اوس هم ته د خپل کاکا په باب ډاډمنه نه يي؟

: نه! اوس له ما سره د هغه په اړه څه بدګوماني نشته، زه يوازي د عمير په سبب انديښمنه وم.

سعيد ووېل : ما د هغه له خبرو نه دا احساس کړه چي د غرناطي له وضعي نه ډاډه نه دی، ځکه خو زما اراده ده چي زه يو ځل هلته ولاړ شم او بيرته راشم، تر نن ماښام به پنځوس تنه رضاکار چي له جنوب نه غله راوړي دلته راورسيږي، زه به هم ان شاء الله ورسره شامل شم او ان شاء الله چي هلته ورسيږم تا زه احوال به راوړم.

: مګر اوس خو د غرناطي هيڅ لاره خوندي نه ده.

: ماته معلومه ده خوله څو هفتو راسي د دښمن شواخون راوړونکو ګروپونو زيات تاوانونه زغملي دي. اوس دوی غرنيو سيمو ته په ننوتلو دا خطر احساسوي چي د هري ډبري ترشا او د هر بوټي په بيخ کي به زموږ يو تن کمين نيولي وي. او دوی چي کوم مناسب ځای ته ورسيږي نو د غشو او ډبرو تر باران لاندي به راځي. دغرناطي دسرك وروستي څو ميله لاره زموږ لپاره ډيره خطرناکه وه خو اوس موږ هغه لاره پريښي ده، او د خوراکي شيانو قافلي اوس د ګاډيو پرځای په کچرو باروو او په هغو تنګو او سختو لارو يي راوړو چي دښمن هلته هيڅ ځند

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نشی جوړولی.
زموږ پوځ ته معلومه ده چی د اکمالاتو کاروان په کومه لاره راځی او څه مهال به را رسیږی څکه خوکه د ښار شاو خوا د دښمن د یرغل امکانات وی هم د قافلی د ساتنی لپاره سرتیری ور استول کیږی.
عاتکی وویل : زه د غرناطی په اړه زیاته اندیښمنه یم. تاسو زر د بیرته راتلو هڅه وکړی.

*****

عاتکی گومان کاوه چی د غرناطی خطرناك حالت به هاشم خوب او آرام ته پری نږدی او هغه به له نویو احساساتو او جذبی سره په غرنیو قبایلو کی د جهاد لپاره تبلیغ وکړی، خو اوس د هاشم وضعه داسی وه چی تبلیغ خو پرځای پریږده له کوره وتل یی هم نه خوښول.
د غرناطی له وضعی نه پریشانه خلك به د پوښتنی په خاطر ورته راتلل، له ده سره د هغوی د ټولو پوښتنو بوازی یو ځواب و چی غرناطه اوس د بوډاگانو د الفاظو پرځای د ځوانانو وینی ته ضرورت لری. که تاسو وینی ورکولی شی نو دلته د خبرو پرځای هلته ولاړشی. که نه نو دا دعا کوی چی له بهر نه څوك ستاسو ملاتړ ته راورسیږی. ما د غرناطی له مشرانو سره کتلی دی اوس دا خبره له دوی نه پټه نه ده چی حامد بن زهره د اسلامی هیوادونو د ملاتړ ترلاسه کولو لپاره تللی دی. زما باور دی چی دوی به د هغه تر کامیاب راتلو پوری د وینی تر وروستی څاڅکی جنگ کوی. خو د غذایی موادو د کمبود په وجه د غرناطی حالات ډیر خراب شوی دی. څکه خو دا دعا کوی چی حامد بن زهره بیرته راستون شی او د غرناطی مشران داسی کومه غلطی ونه کړی چي زموږ د بربادی سبب شی.
د هاشم میرمن د.هغه په باب ډیره اندیښمنه وه او هغی عاتکی ته ویل : لوری! خپل کاکا جان ته دی دعا کوه، دی له هغی ډلی نه ؤ چی حوصله وبایلی خو اوس یی کوم غم دننه خوری، د شپی لټ په لټ اوړی. او کله کله په ناکراری راپورته شی او قدم وهی.
عاتکی به هغی ته په تسلی کی ویل : کاکا ناوی! په دی ورځو کی د اولس هر غمخور اندیښمن دی، کاکا جان ته می په غرناطه کی د اوسیدو په وخت کی د هغو خلکو له خبرو څخه صدمه رسیدلی ده چی د خپلی آزادی په قیمت امن

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غواړي، د هغه د ناکرارۍ سبب دا هم دی چې تر اوسه د سعید د پلار جان احوال نه دی راغلی. خو زما باور دی چې کله هغه له کوم امیدوارونکی پیغام سره راورسیږي نو ډېره حوصله به هم بیا را ژوندی شي.

*****

غرناطې ته د سعید له تلو یوه هفته پوره شوې وه، خو هغه هم د هغه ځای په باب هیڅ احوال نه ؤ را استولی.

بیا یوه ورځ د غرناطې د لښکر د سالار موسی بن ابی غسان په باب ډول ډول آوازې خپرې شوې.

یوه آوازه داسې وه چې هغه له ډېرې مایوسۍ نه د عبدالله له دربار څخه راووت او بیا لږ ځنډ وروسته یوازې له ښاره بهر شو پر دښمن یې برید وکړ د دښمن لیکې یې څیرې کړې او چیرته ورك شو.

یو خبر دا ؤ چې هغه له دښمن سره لاس په ګریوان په جګړه کیوت څو تنه یې ووژل او بیا د سیند غاړې ته ورسید او بیا چې ښه تپي شو نو له اس سره یې ځان سیند ته واچاوه، چې د وسلې او زغرې د وزن له امله په سیند کې ډوب شو او مړی یې هم بهر ته را ونه وت.

ځینې خلکو دا هم ویل چې هغه پر دښمن له برید نه وروسته غرونو ته ولاړ او د جنګیالیو قبایلو له لښکر تیارولو وروسته به بیرته راوګرځي.

خو سبا ته دې خبر په کلي کې غوغا ګډه کړه چې سلطان ابو عبدالله د لنډ مهالي سولې په خاطر د دښمن ټول شرطونه ومنل.

د دغه دردوونکي پیښې نه درې ورځې وروسته ماسپښین مهال سعید پر اس سپور د هاشم د کور مخې ته ورسید، هغه د برنډې مخې ته لمر ته پروت ؤ او سلمی نږدې ورته ناسته وه.

سعید له اس نه پلی شو ور وړاندې شو، هاشم راپورته شو، کیناست، دوارو څو شیبې په چوپه خوله یو بل ته کتل بیا د سعید له سترګو اوښکې راتویې شوې او هاشم د بې وسۍ په حالت کې سر ښکته واچاوه.

سلمی وویل : کښینه زویه!

هغه د هاشم ترڅنګ کیناست.

خالده د سلمی پنځه کلنه خور څه په برنډه کې ولاړه وه او عاتکې ته یې چیغې وهلې : خورې! هغه راغی، د منصور ماماجان راغی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه له خپلی کوټی نه راووتله، ورو ورو یی ګامونه اخستل او وړاندی ورغله چی نژدی ورغله ودریده، د هغی د مخ رنګ تك زیړ اوښتی ؤ او د ژړا له لاسه یی سترګی پړسیدلی وی.

د سلمی د لاس په اشاره ور وړاندی شوه او سعید ته نژدی کیناسته، تر لږ ځنډه هغوی چوپه خوله یو بل ته کتل، بالاخره سلمی په خپ غږ له سعید نه وپوښتل:

سعیده اوس به څه کیږی؟

: کاکا ناوی! ماته ښکاری چی د اولس د آزادی روح یی ترنی واخست او اوس به د خپلی راتلونکی په باب د هری پوښتنی ځواب د دښمن د څیری په ګونځو کی لټوو.

سلمی وپوښتل : ستا باور دی چی موسی بن ابی غسان شهید شویدی؟

: هوکی!دښمن د هغه اس ښار ته رالیږلی ؤ. هغه یی په بازارونو او کوڅو کی وګرځاوه، د ښار پر خلکو ویره او ترهه خپره ده او حکومتی چارواکی اولس ته دا ډاډینه ورکوی چی سلطان یوازی د اویا ورځو لپاره د اوربند تړون کړی دی، په دی موده کی که له موږ سره له بهر نه ملاتړ وشو نو بیرته به جګړه پیل کړو.

هاشم وویل : که موسی بن ابی غسان د اویا ورځنی اوربند څخه وروسته د بیا جګړی پیلیدو امید درلودای نو دومره به نه مایوسه کیدو، فردیناند دومره احمق نه دی، هغه پر دی پوهیږی چی اویا ورځی په امن کی تیری کړی د غرناطی اولس به بیا د توری اوچتولو لپاره تیار نشی.

سعید زړه نا زړه له هاشم نه وپوښتل : تاته معلومه وه چی سلطان ابو عبدالله او وزیر ابو القاسم د وسلی ایښودلو پریکړه کړی ده؟

: نه ! زه یوازی پر دی پوهیدم چی د ابو عبدالله د تصمیم نیولو اراده فلج شوی وه او د ابو القاسم لاس دومره مضبوط نه دی چی جګړی ته دوام ورکړای شی. ځکه خو که د ابو عبدالله په دربار کی د امن غوښتونکو پله درنده شوه او ده د هغوی د خبرو تر اغیزی لاندی کومه غلطه پریکړه وکړه نو هغه به د یوه وزیر په حیث مخالفت ونکړای شی.

کله چی ما له هغه سره ولیدل ډیر مایوس ؤ. هغه ما ته وویل چی د موسی بن ابی غسان د میرانی او اتلولی سره سره موږ له دی حقیقت څخه سترګی نه شو پټولی چی د غرناطی د امن خوښوونکو امیرانو او علماؤ په څیر د پوځ ځینی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

افسران هم د دې جګړې له پای نه مایوسه شوي دي او زما اندیښنه ده چې یوه ورځ ابو عبدالله ماته دا امر ونه کړي چې موږ باید په هر قیمت سوله وکړو.

سعید وویل : مګر په غرناطه کې خو داسې آوازې خپرې وې چې د غرناطې د امن غوښتونکو ملاتړ ابو القاسم کاوه او له موسی سره د ده اختلافونه ډېر زیات شوي وو.

هاشم ځواب ورکړ : تر اوسه اولس دننه حالاتو څخه ناخبره دی. خبره اصلاً داسې وه چې موسی بیله ځنډه له ټول پوځ سره بهر پر دښمن برید کول غوښتل او د ده دا ګومان ؤ چې په اوسنیو حالاتو کې به د غرناطې یو سړی هم د ده د پلان مخالفت ونه کړي. ځکه خو ده ابو عبدالله ته دا مشوره ورکړې وه چې زر تر زره د غرناطې مشران په الحمرا کې راټول کړه چې د پریکنده جګړې لپاره د دوی تائید او ملاتړ ترلاسه کړو، خو له ابو القاسم سره دا ویره وه چې د امن خوښوونکو امیرانو د علماؤ یوه بانفوذه ډله به د هغه له دې تجویز سره مخالفت کوي. ابو القاسم د موسی د پوهولو هڅه کړې وه چې که ستا دا تجویز په ډك دربار کې رد شي نو پر اولس به ډېره بده اغیزه وکړي. ځکه خو د دغسې معاملې په دربار کې د راپورته کولو پرځای یو ځل باید دا تسلي وکړو چې هلته باید ستا د طرحې پلویانو پله درنه وي.

او دا په هغه صورت کې امکان لري چې تاسو د ماتې خوړلې ذهنیت خاوندانو ته داډ ورکړې چې کله د غرناطې اولس میدان ته را ودانګي نو یوازې به نه وي.

د دوی جګړه به په ټول اندلس کې خپره شي او بیا به بهرنۍ اسلامي هیوادونه هم د دوی ملاتړ کوي، تر څو داسې یو حالت پیدا نشي د غرناطې اولس باید له خپل حصار څخه راونه وزي، خو د غرناطې د مشرانو په اړه دموسی اټکل غلط ؤ چې هغوی به د ځان وژنې پریکړه نه وي کړې، چې زه له غرناطې نه بیرته راستون شوی وم تا به په وار وار رانه پوښتل، ته ولې دومره پریشانه او خفه یې او ما به د ځان تیرولو هڅه کوله، خو نن زه درته ویلی شم چې زه له دې خبرې څخه ویریدم چې کله دغه معامله په دربار کې راپورته شي نو د غرناطې زیاتره مشران به د موسی مخالفت کوي.

زه دا نه وایم چې موسی له بیړې نه کار اخست، د غرناطې وضعې هغه مجبور کړی ؤ چې په بیړه ګام واخلي خو د هغه ارادې او عزم ته په درناوي برسیره زه پردې ویریدم چې اوس به د غرناطې اولس د دغه ستر انسان د حوصلو ملاتړ ونه

Downloaded from: The Digital Library

کړي.

د ابو القاسم د ملامتولو هيڅ ګټه نشته، هغه د يوه داسي حاکم وزير دی چې د غرناطې پر اولس د يوه عذاب په بڼه را نازل شويدی. اوس به د هغه وروستی هڅه دا وي چې د اوربند په وخت کې له دښمن نه زيات امتيازات واخلي. تر دې وروسته که غلامي زموږ په تقدير کې نه وه نو ښايي د الله کوم بنده مو مرستې ته راشي. خو اوس موږ ته تر جوش او احساساتو زيات هوښياري او تدبير ته ضرورت دی.

اوس د غرناطې د اولس پريکړه اوروول زموږ له توان څخه وتلې، او تر څو داسې اميدوارونکی حالت رانشي موږ بايد داسي خبره ونه کړو چې دښمن ته پردې سيمه د يرغل پلمه په لاس ورشي.

ته د حامد بن زهره زوی يې او تاته زيات د پام کولو ضرورت دی اوس ستا ساتنه زما تر ټولو لويه ذمه واري ده، او زه له تانه دا ژمنه غواړم چې د اوربند پر مهال به د احساساتي خلکو نه يوازې اوسې.

په غرناطه کې د هغه سربښندويانو کمبود نشته چې هره شيبه احساساتي کيدای شي، کله چې داسي خلک درته راغلل نو ته به د دې خبرې خيال ساتې چې له هغوی سره د دښمن د جاسوسانو هم امکان شته. زما باور دی چې اوس به د غرناطې د اولس لپاره لاري پرانستل شي او ستا پرته به هم دا کار وشي. که ته هلته ولاړې نو له امين او عبيد نه پرته بايد له بل چا سره ايسار نشې.

زه اوس هم ستا د پلار د راتلو په انتظار يم، زما اميد پای ته نه دی رسيدلی چې هغه به د ځنکدن په حالت کې قوم ته د نوی ژوند له پيغام سره راستون شي. خو تر څو موږ داسي څه تکيه نه وي موندلې نو يوازې په سوله کې اوسيدل د نوی ازموينت د تياری فرصت راکولی شي.

سعيد وويل : کاکا جانه! نه بيغمه اوسه، زما له لوري به هيڅ بې احتياطي ونه ګوری، خو زه داسې احساسوم چې په دې ورځو کې ستا موجوديت په غرناطه کې ضروري دی. هلته به آزادي غوښتونکي ستا مشورو ته ضرورت لري.

هاشم ځواب ورکړ: زه نه پوهيږم چې اوس زما مشورې څه ګټه رسولی شي. بيا هم زه غواړم په دوو درې ورځو کې غرناطې ته ولاړ شم او ژر به د بيرته راستنيدو هڅه کوم. خو که په کوم سبب زما ډيرې ورځې تيرې شوې او په دې موده کې ستا د پلار څه پيغام راغی نو دا خبره به بل چاته نه کوې. که هغه پخپله راغی نو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د څه کولو نه وړاندی باید له ما سره مشوره وکړی، زه چی د ده د راتلو څخه خبر شم سمدستی به راشم. د تازه حالاتو له معلومولو وروسته به پخپله وپوهیږی چی سمدستی د هغو خلکو له نظره پټ باید خپلی ذمه واری ترسره کړی.

*****

څلورمه ورځ هاشم غرناطی ته ولاړ، د هغه له تلو نه دوی هفتی وروسته د کلی دری کسه چی په پوځ کی شامل ؤ کورونو ته په رخصتی راغلل، هغوی دا خبر راوړ چی په غرناطه کی ځینی خلك د اوربند پرخلاف زیات خفگان ښیی، او خلك ځای ځای د ابو عبدالله پرخلاف مظاهری کوی.

تیره هفته د «البیسین» له محلی نه د الحمرأ مانی په لوری د خلکو یوه مظاهره ولاړه، د هغوی د تیت پرك کولو لپاره پوځ رامیدان ته شو.

په ښار کی دا آوازه هم توده ده چی فردیناند هم له دی وضعیت نه زیات پریشانه دی. هغه د پخوانی تړون له مخی له سلطان ابو عبدالله نه غوښتی دی چی د پوځ کوم افسران او د غرناطی د امیرانو د کورنیو کوم کسان سینتافی ته د یرغمل په ډول استول کیږی باید زر تر زره یی ور واستوی که نه نو دی به د اوربند د تړون پابند نه وی.

د ځینو خلکو دا گومان دی چی د غرناطی امن غوښتونکی د بیا جگړی وروستی امکانات هم ختمول غواړی، هغوی ابو عبدالله ته مشوره ورکړی ده چی د هغو با نفوذه امیرانو څخه چی د بغاوت خطر احساسیږی د هغوی د راقابو کولو همدا یوه لاره ده چی د یرغمل په بڼه یی ژر تر ژره فردیناند ته وسپاری او ابو عبدالله د دوی د مشوری عملی کولو ته چمتو شویدی.

سعید چی دا خبر واورید د هاشم کره ورغی او عاتکی ته یی وویل : ماته دا خبرو د منلو نه ښکاری، بیا هم زه غواړم غرناطی ته ولاړ شم، د هاشم کاکا احوال اخستل هم ضروری دی. د هغه د تلو هم ډیری ورځی تیری شوی، له کلی نه څلور کسه نور هم له ما سره روانیدو ته تیار دی او مونږ به تر لږ ځنده وخوځیږو.

عاتکی او د هغه د کاکا میرمنی له سعید سره د دی ژمنی اخستلو وروسته چی پام به کوی! خدای پامانی وکړه او لږ ځند وروسته پنځه پر بریښنا ډوله گړندیو اسونو سپاره د غرناطی په لور وخوځیدل.

د سعید له تلو دوی ورځی وروسته هاشم راغی، او خپلی کوټی ته چی ننوت بی حاله پریوت.

Downloaded from: The Digital Library

لږ څنډ وروسته هغه سلمی ته وویل:
زما تر اوسه پورې دا امید ؤ چې ښایي ابو القاسم د یرغملو له لست نه د امین او عبید نومونه وباسي، خو پر دې پریکړه د سلطان مهر لګیدلی دی او د لست یو نقل فردیناند ته استول شویدی، اوس به څه وخت ناڅاپه هغوی سینتهافی ته واستوي.
سلمی خپلې اوښکې پاکې کړې ویې ویل: مګر ابو القاسم خو ستا دوست دی.
: زما له ابو القاسم نه څه ګیله نشته، که د هغه وس وای نو خامخا به یې زما مرسته کړې وای، خو د پوځ د سالار دا ټینګار ؤ چې د پوځ د آرام ساتلو لپاره دښمن ته د عبید او امین په څیر د بانفوذه افسرانو سپارل ضروري دي. بیا هم ابو القاسم له ماسره دا وعده کړې چې هغه به څو ورځې وروسته بیرته را وغواړي.
سلمی! حوصله وکړه، زما په وړاندې د خپلو زامنو نه زیات د دې سیمې د ساتنې ذمه واري وه، ما نه غوښتل چې فردیناند مې یو دښمن او عبدالله مې باغي وبولي، خپل پوځونه دلته راواستوي او زه د زرګونو انسانانو د وژنې مجرم شم.
کوم څلور سوه تنه یې چې د فردیناند کمپ ته ور استولي دي د هغوی حیثیت به د بندیانو نه، د میلمنو وي. زما سره یوازې د دې خبرې غم دی چې د راتلونکو امیدونو ټولې ډیوې مړې شوې دي.
عاتکې په حیراني خپل کاکا ته کتل بیا یې په خپ غږ وویل : سعید ستا د احوال لپاره غرناطې ته درغی، هغه دې ونه لید؟
: هوکې ومې لید، غوښتل مې بیرته یې راسره راولم، خو د هغه یو څه ضروري کارونه وو ځکه له ما سره رانه غی، زما باور دی چې کومه خطرناکه لاره به نه غوره کوي او زر به بیرته راستون شي.
او اوس د عاتکې سترګې د ګنډې پورې غاړې ته په هغه ودانۍ ګنډلې وې چې د وخت په تیاروتوپانونو کې دې اوس هم هلته د امید کومه وړانګه لیدلی شوای.
دې ډیر په ناکراری د سعید انتظار کاوه، له زینې نه یې د کاکا ناوې غږ واورید: عاتکې! عاتکې لورې! ته تر اوسه دلته ولاړه یې؟ ډیره یخني ده لورې!
دې په ژړه غوني غږ ځواب ورکړ: درځم کاکاناوې!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هاشم میلمه

د اوربند پنځه ویشت ورځې تیرې شوې وې، خو د پنځه ویشتو ورځو دغه پیښې عـاتکې ته د یوه ویروونکي خوب په څیـر ښکاریدې. کله به چې د هغو خوبونو لړې وشلیده نو دې به د بې وسې او بې کسې په حالت کې له خپل زړه نه پوښتل:

آیا په راتلونکو پنځه ځلوېښت ورځو کې داسې کومـه معجزه امکان لري چې زموږ مظلوم قوم د غلامې له ذلت نه وژغورل شي! آیا دا امکان لري چې حامد بن زهره ناڅاپي راشي، او موږ ته پیغام راکړي چې د ترکیې، مراکش او الجزایر نه د اسلام د غازیانو لښکر زموږ د مرستې لپاره راخوځیدلې دی.

د دې پوښتنو په ځواب کې به کله د دې ځیره د ډاډ او باور په رڼا وپرقیده او کله به د بې باورۍ او مایوسۍ تیارۍ پرې خپرې شوې.

یوه ورځ چې لمر لویده او په لویدیځ افق خـپرې ورانګې سـرې سـرې ځلیـدلې ناڅاپه دې د خالدې غږ واورید:

خورجانې ! خورجانې د منصور ماما راغې.

عـاتکې ټکان وخوړ زینې ته یې وکتل، خالده په منډه ورغله او د هغې لاس یې ونیـو ورکش یې کړه، عـاتکه لاندې ورسره ښکته شوه خو په انګړ کې هیڅوک هم نه وو، خالدې چې دا اندیښمنه ولیده ویې خندل.

: هغـه دلتـه نشتـه، راشـه زه یې در وښیم، مـا چې هغـه ولیـد ومې پیـژاند، پر هغې پسـې یو بل سـپور هم را روان دی. خـالدې عـاتکه د انګړ د درشـل په لورې ورسره بوتله چې دروازې ته نژدې شوه ویې ویل:

پاس وخیـژه خـوږ جـانې هغـوی له دې ځایه نه ښکارې. عـاتکه چې درشل ته ورغله یوې او بلې خوا ته یې وکتل بیا یې په اندیښنې وپوښتل:

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: چیرته دی؟

خالدی په خندا ځواب ورکړ: خورجانۍ! پاس وخیژه هغه به له هغه ځایه ووینې.

عـاتکه په یوه نرۍ زینه د دالان بام ته وختله، خـالده په منډه د بام څنډې ته ولاړه او یو ځل یې له لاندې کتلو وروسته په ورو وویل:

خورجانۍ! هغه دی راغلل.

عـاتکه ور وړاندې شوه او بیـا یې ناڅاپه سترګې پر سعیـد ولګیدې، هغـه د حویلۍ لویدیځ کـونج ته رارسیدلی ؤ ورپسې یو بل سپـور هم و، چې دروازې ته راورسیـدل له اسونو پلې شول، عـاتکې چې د سعید ملګری ولید نو د یوې شیبې لپاره یې وینه په رګونو کې ودریده.

د هغـه پر سـر سپین پټکی ؤ، بورې سترګې یې وې او د یوه غوږ منځ یې تر څنډې پورې شلیدلی و، دسترګې له کونج څخه د غوږ تر مینځ پورې د زخم یو تت خـاپ اوس هم د هغـه پر مخ ښکاریده. ډیره یې خـریـیلې او د سرویښتـان یې په پټکې کې پټ وو که د هغه د بریتونو او وروځو د ویښتو رنګ د تور پر ځای سور وزمـه وای نو بیـله کوم شکه دی ویلای شوای چې دا د همـاغـه څیـرې نخښې دي چې د دې په زړه نقش دي.

نوکران ور ووتل او د دوی د اسونو جلبونه یې ونیـول، سعیـد وویل : د ده اس په طبیله کې وتړې او زمـا اس کـورته واستـوی، جعفـر ته ووایې چې تر لږ څنډه درځم هاشم کاکا خو په کور دی که نه!

یوه نوکـر ځواب ورکـړ: هغـه ګـاونډې کلي ته د یوې جنازې لپـاره تللی ؤ، تر اوسه نه دی راغلی تاسو دننه کښینئ هغه به راشي.

دوی چې له درشل نه تیر شول او انګړ ته ننوتل نو عاتکې د بام له بلې څنډې نه ورته کتل.

میلمه له سعیـد سره میلمستون ته ننوت خالدې له عاتکې څخه وپوښتل : خور جانې هغه راوغواړم؟

: نه ته لږ صبر وکړه.

څو دقیـقې وروسته سعید له میلمستون نه راووت عاتکه په بیړه له بامـه ښکته نوه د هغه په لاره کې ودریده ویې ویل:

سعیده! له تا سره څوک راغلی دی؟

: د هغـه نوم طلحه دی او زه تر دې زیات هغـه نه پیـژنم چې له قـرطبې نه

Downloaded from: The Digital Library

غرناطي ته راتښتيدلی دی او اوس د ابو القاسم په دفتر کی د قسطايي ژبی د ترجمان په حيث کار کوي. اوريدلی مي دی چي د اوربند د تړون د خبرو اترو په وخت کی يي هم د سلطان په دربار کی د يوه ترجمان ذمه واری سرته رسولی. څو ورځي وړاندی له هغه سره زما لومړی ملاقات وشو، هغه له عمير سره راغلی ؤ. عمير چي را پيژاند ويي ويل چي هاشم کاکا دي پيژني. په تيرو ورځو کی چي هغه غرناطي ته راغلی ؤ نو له ده سره يي ليده کاته شوي وو هاشم کاکا چي د ده داستان اوريدلی ؤ ډيره اغيزه يي پری کړی وه، تر دی وروسته به چي کله عمير امين او عبيد ته ورتلو نو دی به ورسره ؤ، ماته يو مظلوم سړی ښکاری، نن سهار ماته معلومه شوه چي د کومو خلکو په باب چي پريکړه شوی وه چي دښمن ته به يي د يرغمل په څير سپاری هغوی يي د شپي په وروستي برخه کی سينتافی ته استولی دی.

: امين او عبيد هم په هغوی کی وو؟

: هوکی! ما چي دا خبر وارید د هغوی له دوستانو سره مي ولیدل او بیا عمیر هم دا خبره تصدیق کړه، زما اراده وه چي کور ته راشم هاشم کاکا ته داځ ورکړم. خو د آزادي غوښتونکو په يوه غونډه کی شريك شوم او هلته راباندی ناوخته شوه. بيا نژدي دوی بجي بيرته راغلم او د سفر تياری مي کاوه چي عمير طلحه راوست او ويي ويل چي ته که کلي ته ځي نو طلحه هم درسره بوزه. لوی وزير د پلار جان د تسلي لپاره هغه ته يو ليك ورکړی دی، عمير پخپله د ده سره راتلو خو د غرناطي د موجوده وضعي په خاطر هغه د رخصتي اخستل لازم ونه بلل.

عاتکی لږ فکر وکړ بيا يي وويل:

: ستا باور دی چي د ده نوم طلحه دی؟

: هوکی ما د ده همدا نوم اوريدلی دی مگر ته دومره انديښمنه ولي يي؟

عاتکی ځواب ورکړ:

د تيرو وختونو پيښو ماته پر هر انسان بد گوماني راښودلی ده ما تا.ته د عتبه يادونه کړی وه ، هغه په همدی څيره ؤ، هغه زما په غشي ټپي هم شو او کټ مټ په همغه ځای د دغه سړی غوږ هم شليدلی دی خو د هغه د سر او ږيري ويښتان سره وو. د ده ږيره نشته او د سر ويښتان مي يي ونه ليدل، خو که يي ووځي او بريتونه د تور پر ځای سره وزمه وای نو ما به داسی گڼله چي هغه خپل نوم اړولی دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: عاتکی! تا چی کومه پیښه په خپلو سترګو لیدلی ده هغه د ډیر قوي زړه خاوند لپاره هم له زغم نه وتلی ده، خو ددغه سړي په باب ته بدګوماني مه کوه، ستا د پلار قاتل ستا کور ته د راتلو جرئت چیرته کولی شي، او ته بیا پخپله وایې چې د هغه ورونې او بریتونه سره وو، زما په ګومان د هغه د زخم خاپ ته شکمنه کړی، خو داسې پیښې له امکان نه وتلی نه دي، د ډیرو خلکو د زخمونو نخښې یو شان کیدای شي.

عاتکې ډاډمنه ساه واخستله وېې ویل:

سعیده ! زه رښتیا هم بدګومانه شوې یم، ما دا فکر کاوه چې ښایې هغه په څه طریقه خپل وینښتان تور کړي وي، راځه دننه، کاکاناوېي ډیره خفه ده.

سعید له عاتکې سره روان شو او لږ ځنډ وروسته د سلمی په مخکې ناست ؤ.

سعید هغې ته د غرناطې د وضعې په باب خبرې وکړې او د عبید او امین په باب یې د تسلی نه وروسته لږ ځنډ د هاشم انتظار وکړ او بیا اوچت شو وېې ویل : کیدای شي هغه د شپې مهال تم شي، ځکه خو ماته اجازه راکړی، زه به سهار وختې د هغه خدمت ته حاضر شم. عاتکې! که ستا سره د میلمه په باب تر اوسه پورې څه تشویش وي نوزه به یې راسره بوزم.

: نه، نه! زما د هغه په باب څه اندیښنه ده! پرې یې ږده که کاکا جان راشي بده به پرې ولګیږي.

*****

سلمی د ماسختن تر لمانځه د هاشم انتظار وکړ او بیا یې یوې خدمتګارې ته وویل :

اوس ښایې هغه رانه شي، میلمه ته ډوډۍ ور واستوه، لږ ځنډ وروسته هغې له عاتکې سره خبرې کولې چې خدمتګاره کوټې ته ورننوته وېې ویل:

آغا راغی او سیده میلمستون ته ولاړ، د ډوډۍ په باب یې وویل چې له میلمه سره تر لیدو وروسته یې خوري.

عاتکه ناڅاپه جګه شوه وېې ویل:

کاکا ناوېي! زه ځم خوب راځي.

: دومره زر؟

: کاکا ناوېي! زما طبیعت وران دی، ښایې لمونځ وکړم او ویده شم.

خالده له بلې کوټې نه راغله او وېې ویل :

Downloaded from: The Digital Library

خور جانې! تا له ما سره د کیسې کولو وعده کړې ده. زه درسره ځم.
: نه، نه! هغه پریشانه شوه ویې ویل : ته دې په خپله بستره کې پریوزه، زه چې لمونځ وکړم درته راځم.
خالدې شونډې بوڅې کړې ویې ویل:
: ته به له لمانځه وروسته ویده شې.
عاتکې د خفګان په حالت کې هغه تر مټ ونیوه بلې کوټې ته یې بوتله او زر یې پر بستره څملوله برستن یې پرې وغوړوله او په لږ غوسه ناکه لهجه یې ورته وویل:
ډیرې رغړیدونکې نجلې آرامه ویده شه که نه نو بیا به هیڅ کیسه نه درته اوروم.
خالدې چې د هغې حالت ولید وویریده، عاتکه له کوټې راووته دزینې په لورې ولاړه زړه یې په درزا ؤ.
لږ ځنډ وروسته دګټپه خپله کوټه کې د لمانځه ادا کولو پځای د هغې دریڅې سره غوږ نیولی ؤ چې د مزدورانو د کوټو څو بالښته اوچته وه او د میلمه او کاکا خبرې یې اوریدې.
هاشم ویل:
دا ځنګه کیدای شي چې هغه بیرته راستون شوی وی او زه پرې خبر نه وم. ابو القاسم باید په داسې آوازو باور ونه کړي.
میلمه وویل : جنابه ! د حامد بن زهره په باب لومړنی خبر داسې ؤ چې هغه د مالتا په جیل کې پروت دی.
: ابو القاسم ته دا معلومه وه چې هغه بندی دی.
: نه! فردیناند دا خبر پټ ساتلی ؤ، او د هغه د راوستلو لپاره یې بوه جنګی بیړۍ ور استولې وه، په دې ګومان چې په مالتا کې د ده سفیر په کوم بل سړی د حامد بن زهره ګمان نه وی کړی. د هغه په بیړۍ کې هغه دوه تنه جاسوسان هم د حامد بن زهره د پیژندلو په خاطر استولی وو.
هغه بیړۍ له ډیرو ورځو راسې بې درکه وه او اوس دمالتا نه دا خبره معلومه شوه چې کوم بندی په هغه کې راوړل کیدو هغه حامد بن زهره ؤ.
په هغو ورځو کې د روم د سمندرګی په لویدیځو برخو کې د ترکانو او د هغو د بربری حلیفانو بیړیو ګزمې کولې او دا خبره له اټکل نه لرې نه وه چې دغه بیړۍ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته به څه پيښه ور شوی وی، د فرديناند دا گومان و چی که د بربريانو او يا ترکانو په مرسته حامد بن زهره ژغورل شوی وی نوهغه لومړنی هڅه به همدا وی چی د جنگ بندی د ترون له مودی پوره کيدو نه دمخه غرناطی ته راورسيږی.

اوس وروستی خبر دا دی چی د کوم بهرنی يرغلگر دری بيړۍ په تياره کی ساحل ته نژدی راغلی او د قسطلی د دوو کښتيو له ډيولو وروسته په کوم لور تښتيدلی دی۔

د ډوبو شويو کښتيو ماڼوگان چی بچ شوی دی وايی چی يوه لويه کښتی چی ډزی يی ډيری وژونکی او خطرناکی وی ساحل ته ډيره نژدی راغله،

هاشم پوښتنه وکړه : ستا دا مطلب دی چی نا معلومی بيړی حامد بن زهره پر ساحل کښته کړی دی؟

: د فرديناند همدا انديښنه ده چی يرغل کوونکو د کوم مهم ضرورت نه پرته دومره لوی خطر نه شوای زغملی په کوته کی تر لږ ځنډه چوپتيا حاکمه شوه بالاخره هاشم ووېل: زما اوس هم باور نه راځی، خو که حامد بن زهره رښتيا هم پر ځنډه پلی شوی وی نو د هغه په رارسيدو کی به ځنډونه شی.

ميلمه ووېل : امکان لری چی هغه به اوسنيو حالاتو کی غرناطی او يا خپل کلی ته تر تگ دا غوره وبولی چی کوم بل چيرته غلی شی او د يوه مناسب وخت انتظار وکړی. په هر صورت دا مسئله ډيره مهمه ده، هغه بايد داسی فرصت ونه مومی چی فرديناند ته د اوربند ماتولو پلمه په لاس ورشی.

هاشم ووېل که هغه له بهر نه کوم اميدواروونکی پيغام راوړی وی نو همدلته به راشی او بيا به نيغ غرناطی ته ځی. که هغه د خلکو له نظره غلی کيدل غواړی نو ابو القاسم بايد د هغه په باب انديښنه ونه کړی.

: ابو القاسم ځکه پريشانه دی چی پر هغه د هغو ځلور سوه تنو د ژغورنی بار پروت دی چی د يرغملو په څير دښمن ته سپارل شوی دی او ستا دوه بچيان پکی شامل دی.

ابو القاسم دا هيله لری چی که تاسو د نورو په اړه نه وی نو لږ تر لږه د خپلو بچيانو په خاطر خپلی ذمه واری احساس کړی.

: آيا ابو القاسم اوس هم دا گومان کوی چی زه به حامد بن زهره ته د خپل کور د سوځولو لپاره اور تيارووم؟

: نه! له هغه سره يوازی د دی خبری انديښنه ده چی که تا هغه سمی لاری ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

رانه وست او هغه کومه هنګامه جوړه کړه نو نصرانیان به تر ټولو دمخه په همدې سیمه کې وحشت ښکاروي او د غرناطي خلك به له تا سره هیڅ همدردي هم نه کوي. بیا به د فردیناند په جیل کې ستا د زامنو څه حال کیږي ته پردې ښه فکر کولی شي. په کوته کې یو ځل بیا چوپتیا خپره شوه.

لږ ځنډ وروسته هاشم وویل:

مګر زه څه کولی شم، زه څه ور هغه سمې لاري ته راوستلی شم؟ که هغه د قبایلو په راپارولو بریالی شو نو ددې سیمې یو سړی به هم براالا د هغه پر خلاف د غږ اوچتولو جرئت ونه کړي.

: لوی وزیر همدا ویل چې هغه باید د خلکو د پارولو فرصت ترلاسه نه کړي. تاسو هغه ولټوی او ویې پوهوی او بیا که تاسو له هغه نه د څه خطر احساس کاوه نو په داسې تجویزونو فکر کیدای شي چې څو اوني او یا څو میاشتې د هغه خوله بنده شي.

: ستا په خیال هغه باید ونیول شي؟

: هوکې! که د هغه سمې لاري ته راوستلو ته نوري لاري نه وي نو ته باید له دې اقدام نه هم ډډه ونه کړي.

هغه په داسې یوه ځای کې ساتل کیدای شي چې له هغه ځایه یې غږ خلکو ته ونه رسیدای شي، که هغه غرناطي ته ورسید نو موږ به مناسب ګام اوچت کړو، او بیا به تا ته د زحمت درکولو ضرورت نه وي. خو که هغه بهر اوسیدو او د څه بغاوت خورولو هڅه یې وکړه نو دغه بې خونده ذمه واري به ته تر سره کوي، موږ ته معلومه ده چې سعید د هغه زوی دی، موږ ته دا هم معلومه ده چې یو کشر لمسی یې هم دلته اوسي او ته پوهیږې چې هغه په حامد بن زهره څومره ګران دی.

: زه یوازې دومره پوهیږم که حامد بن زهره د بغاوت د جنډې اوچتولو پریکړه کړې وي نو د لسو بچیانو او شلو لمسیانو ژوند که په خطر کې ووینې هم په چلند کې به یې کوم بدلون را نشي.

همدغه لامل ؤ چې سعید مو په غرناطه کې ونه نیو ، لوی وزیر کوم داسې ګام پورته کول نه غواړي چې خلك پرې وپاریږي.

: نو بیا هغه څه غواړي؟

: هغوی دا غواړي چې تاسو له هغو بانفوذه خلکو سره اړیکې ونیسي او په هر قیمت چې وي له حامد بن زهره نه یې د لرې ساتلو هڅه وکړي. ځینې سرداران ذ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فردیناند له انتقام نه ویرول کیدای شی، ځیني نور د انعامونو په طمع راقابو کیدای شی. ابو القاسم د دی خبری ذمه واری اخلی چی تاسو له هغوی سره هر ډول وعدی وکړی هغه به ترسره کیږی. د زیاتی ډاډینی لپاره به هغوی دوی ته داسی لیکونه ور واستوی چی د ابو عبدالله او فردیناند مهرونه پری لګیدلی وی.

په کوته کی دننه لږ ځنډ چوپتیا خپره وه، عاتکی غوښتل چی تره ته یی په چیغو چیغو ووایی چی د ابوالقاسم استازی زما د پلار قاتل دی او اصلی نوم یی عتبه دی، خو د هغه له کومی نه غږ ونه وت، دی له هغه ځایه تښتیدل غوښتل خو د ګام اوچتولو سیك پکی نه ؤ.

هاشم وویل : که حامد له بهر نه د کوم امیدوارونکی خبر سره راغلی وی او خلکو ته دا معلومه شی چی زه د هغه مخالفت کوم نو په دی سیمه کی به زما لپاره د ساه کښل ګران شی.

که تاته کوم خطر پیښ شو د ابو القاسم پر دوستی اعتماد کولی شی. هغه تاسو ته دا مشوره نه ده درکړی چی تاسو بی تدبیر او بی اټکله د هغه پرخلاف رامیدان ته شی، ترڅو ټول حالت معلوم نه شی ته باید له پوره احتیاط نه کار واخلی.

د ابو القاسم پردی باور دی چی حامد به د کوم ګام اوچتولو نه وړاندی خامخا له تا سره مشوره کوی که تاسو هغه ته دا مشوره ورکړای شوه چی د بیرون د قبایلو له راپارولو نه د مخه د غرناطی آزادی غوښتونکی له ځان سره ملګری کول ضروری دی نو ستا ټول تشویشونه به لری شی.

حامد بن زهره یوازی له غرناطی نه بهر زموږ لپاره سر درد جوړیدلی شی. چی سهار شو تاسو د هغه لټون پیل کړی. دا خبره ډیر وخت له هغه نه پټه نشی پاتی کیدای چی ځلوږ سوه تنه با نفوذه خلك فردیناند ته د یرغمل په توګه سپارل شویدی، او کله چی تاسو د هغه په وړاندی دا اندیښنه ښکاره کړی چی که فردیناند د اوربند د مودی له پوره کیدو وړاندی پر غرناطه د قبضی اراده وکړی نو د غرناطی اولس به یی مقابله ونکړی، نو زما باور دی چی هغه به ستا سره له مشوری پرته هلته ولاړ شی او هغه هلته کوم لوی خطر نه شی راپیدا کولی.

هاشم وویل : ماته د څه پریکړی نه وړاندی د فکر کولو ضرورت دی. کیدای شی تر سهاره تاته یو ډاډمن ځواب درکړای شم، خو یوه خبره همدا اوس هم کولی شم چی زه په هیڅ حالت کی هم دا نشم زغملی چی په غرناطه کی له هغه سره د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دښمن په خير چلن وشي.

که هغه ته هلته د سر کوم خطر پيښ شو نو زه به د سلطان ابو عبدالله او وزير ابو القاسم د ملگرې په حيث تر ژوندې پاتې کيدو د حامد بن زهره په ملگرې مرگ غوره گنم او عبيد او امين ته هم زه تر دې بله غوره لاره نه وينم.

ميلمه ورېل : تاسو داسې فکر ولې کوئ چې که هغه ته په غرناطه کې کوم خطر پيښ شي نو ابو القاسم به يوه شيبه هم وزير پاتې کيدل غوره ونه گني او زما په گومان په غرناطه کې د هغه ډير سخت مخالف هم پر هغه ظلم نشي زغملی، زمونږ اصلي ربړه دا ده چې هغه په امن او چوپ وساتلی شی، او زما باور دی چې په دې مسئله کې ته له ابو القاسم سره همنظره يې.

اوس ته ويده شه، زه به د شپې په ورروستي برخه کې له دې ځايه روان شم، هغه وخت بنايي له تا سره ونه ليدای شم.

: نه ته چې راويښ شي نو ما به همدلته ويني، او امکان لري چې د شپې کومه داسې خبره زما ذهن ته راشي چې زه هم درسره روان شم، په هر صورت له تا سره د خدای پاماني لپاره خامخا راځم.

*****

لږ څنډ ورورسته عاتکې په خپله کوټه کې د ډير خفگان په حالت کې قدم واهه.

: زما خدايه! څه وکړم، زه کمزورې او بې وسه يم، په دې کور کې زما حيثيت د يوې يتيمې او بې وسه نجلۍ نه زيات نه دی. په دې کلي کې يو څوك هم د کاکا پر خلاف زما په خبره باور نه کوي، ای د جزا او سزا مالکه! ماته همت راکړه چې کاکا مې له دې گناه نه وژغورم.

بيا چې هغه په لمانځه ودريده نو سترگې يې نمجنې وې.

له لمانځه نه چې وزگاره شوه جگه شوه او بې سيکه پر خپله بستره وغځيده، بهر لرې د وريځو دتناه غږونه راتلل، دا تر ډيره په ناکرارۍ لټ په لټ اوښته، بيا يې ناڅاپه داسې احساس کړه چې لاندې څوك دروازه ټکوي. هغه څو شيبې چوپه او بې حرکت پرته وه، بيا ناڅاپه راجگه شوه زر يې يو دريڅه خلاصه کړه او انگړ ته يې ور وکتل.

هاشم گړندې له انگړ نه تيريده او د هغه په څنگ کې يو پهره دار مشال نيولی روان ؤ. د سترگو په رپ کې هغه د دې له سترگو الونيه شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هغه چیرته ولاړ، آیا هاشم کاکا ناڅاپهمیلمه ته څه ویل ضروري ویلل؟ آیا دا امکان لري چې د کاکا ضمیر ناڅاپه راوبښ شوی دی. او هغه د یوه غدار د مرګ‌خپه کولو ته چمتو شویدی او یا هغه د سهار پر ځای همدا اوس د حامد بن زهره د لټولو پریکړه کړې ده. د عاتکې په زړه کې ډیرې پوښتنې راپورته شوې خو هیڅ داډمن ځواب یې ونه موند.

ناڅاپه د برښنا له پړق سره د کور دیوالونه ولړزیدل او بیا ورسره د شمال توندې څپې راغلې، او شرکند باران پیل شو، عاتکې زر کړکۍ بنده کړه بیا د خپلې بسترې ترڅنګ ودریده او په چورتونو کې ډوبه شوه.

په دې تالنده او برېښنا کې به هغه سفر ونه کړي، او که تر سهاره باران اوریده نو امکان لري میلمه هم پاتې شي، چې کاکا وي ښایي د سعید دوی کره تګ راته آسانه نه وي خو د سعید خبرول ضروري دي، اوس که هغه له میلمه سره تر ډیره خبرې کوي نو سهار به د خوب کولو ضرورت لري، او زه به د دروازې له خلاصیدو سره بهر ته ولاړه شم.

سعید ویلي وو چې زه به سهار ته کاکا ته راشم امکان لري تر سهاره باران ودریږي. او هغه په جوماټ کې تر لمانځه وروسته سیده زموږ کور ته راشي. په هر صورت چې هر څنګه وي زه به خامخا هغه ته ورځم. ماته له هغه غدار سره د کاکا د خبرو اوریدل ضروري وو، امکان لري ما له هغوی نه نوی څه اوریدلی وای. خو اوس د باران او توند شمال په شور کې د هغوی غږونه زما تر غوږ نشي رارسیدای.

عاتکه بیرته پر بستره وغځیده او تر یوه ساعته لټ پر لټ اوښتو، وروسته خوب ورغی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د عاتکې تشویش

عاتکه د درانه خوب نه ویښه شوه، په کوټه کې تر اوسه تیاره وه، بیا یې سترګې پټې کړې او په اړخ واوښته خو ناڅاپه یوه ویروونکي خیال د هغه بدن ټول ولړزاوه، له بسترې نه راجګه شوه زر زر یې څادر پر سر کړ او د زینو په لور ګړندۍ شوه، څو شیبې وروسته دا په انګړ کې ولاړه وه.

باران تم شوی ؤ، په فضا کې دومره ګردونه وو چې څو ګامه لرې څه لیدل ګران وو، دا له انګړ نه تیره شوه او د حویلۍ د دروازې درشل ته ورسیده، دروازه تړلې وه، دې چې درنه پله وخوځوله وپوهیده چې دننه خوانه زنځیر ده، بیا یې ناڅاپه دروازې ته نژدې په ځمکه کې تازه د اسونو د پښو خاپونه ولیدل، دا یې چې ولیدل په بیړه د میلمستون په لوري ولاړه، د منځ کوټه خلاصه وه، هلته یوه شیبه ودریده او بیا د اسونو د طبیلې په لوري په منډه ولاړه، هلته یوازې دری اسونه وو د میلمه له اس نه پرته د دې د تره اس هم نه ؤ. اوس دې ته په دې کې د شك ځای نه و پاتې چې هغوی تللي وو، دا په بیړه بیرته دروازې ته راغله او په زوره زوره یې له ټکولو وروسته نوکرانو ته غږ وکړ.

یوه نوکر دروازه خلاصه کړه او په حیرانۍ یې عاتکې ته کتل.په بیروني انګړ کې یو بل نوکر په برستن کې ځان نغارلی ؤ، عاتکې تری وپوښتل: کاکا جان چیرته لاړو؟

: هغه دا ونه ویل چې چیرته درومي، هغه نیمه شپه د سعید دوی له کوره بیرته راستون شو او د شپې په ورستې برخه کې له میلمه سره یوځای بهر ته ووت.

: تاته معلومه ده چې هغه له سعید دوی کره تللی ؤ؟

: هو صیب! هغه له میلمه سره تر لیدو وروسته لږ ځنډ آرام وکړ چې جعفر

Downloaded from: The Digital Library

راغی، ما ډېر ورته ووېل چې هغه ویده دی خو هغه ټینګار کاوه چې زه همدا اوس ورسره ګورم.

: تا ته معلومه ده چې جعفر ولې راغلی ؤ؟

: نه هغه یوازې دا ویل چې مایو ضروري پیغام ورته راوړی، په کور کې نور څوك باید خبر نه شي چې زه یې لیدو ته راغلی وم.

زه وېرېدم چې که هغه له کوټې راووزي پر ما به منت وکړي او بیا به د جعفر وار راځي، په وېره وېره مې د هغـه د کـوټې ور ورو ټکاوه، هغـه په غـوسـه بهـر راووت خو چې ما د جعفر نوم واخست نو د هغه ټوله غوسه سړه شوه.

په خدای «ج» سوګند! دا هغه ته یوه له مصیبته ډکه شپه وه، دې چې له کوره ووت باران پیل شو، تر نیمې شپې پورې یې موږ د راتلو انتظار وکړ، بیا چې بېرته راستون شو نو موږ، داړه شوو خو د شپې په وروستی برخه کې یې بیا پاڅولو او د اسونو د زین کولو حکم یې راته وکړ.

هغه میمله هم د سعید دوی کره ورسره تللی ؤ؟

: نه هغه په مزه خپل خوبونه غورول.

: ښه ده بهر دروازه خلاصه کړې.

: دومره زر، تر اوسه خو سهار شوی هم نه دی.

: ساده کیږې مه، سهار شوی دی ځنډ مه کوی!

: ته چېرته ځې؟

: هوکې! تاسو بېړه کوی وخت مه ضایع کوی.

نوکـر زړه نا زړه بهـرنی دروازه خلاصـه کـړه، عـاتکه پـه منډه بهـر ته ووته او د سترګو په رپ کې د نوکر له سترګو پناه شوه.

لږ ځنډ وروسته دا په یوه کنده کې ټیټه شوه، په مخ خوړې نرۍ لاره ختې ډېرې وې او دا د بنوئیدو له سببه ورو ورو ښکته تله، د کندې په منځ کې تر اوسه لږ لږ اوبه بهـېدلې، دې په راوتلیو ډبرو پښې ایښودلې او وړاندې تله، خو په یوه ډبره یې پښه ولږزیده، او په اوبو کې پرېوته، تر ملا پورې یې جامې لندې شوې، خو دا زر راپورته شوه او د اوبو او ختو نه بې پروا یې بیا منډه واخستله.

څـو شـېبې وروسـتـه دا د کندې په بله غاړه د سعـیـد دوی د کـور پـه مخ کې درېدلې وه، بهـرنـی د پاټك دروازه تړلې وه، دې په زوره زوره دروازه وټکوله او سعید ته یې چیغې وکړې خو دننه څخه هیڅ ځواب رانه غی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د کور په څیر د حجرې دیوال هم ډیر لوړ نه ؤ، عاتکې څو شیبې یوې او بلې خوا ته په اندیښنه له کتلو وروسته د حجرې پر دیوال ور توپ کړل او له لږ جنجال وروسته بل لوري ته ترې کوزه شوه، د پراخ انګړ نیمایي لاره یې چې ووهله د ګردونو له منځ یې په دوه پوړه کور سترګې ونښتې، بیا یې په تته رڼا کې د یوې کوټې تر دریڅې د ډیوې رڼا ولیده، دا وړاندې ولاړه دروازه یې ټیله کړه چې بیرته شوه عاتکه د شمال د څپې په څیر ټونده ورننوته او سعیده، سعیده! چیغې یې وهلې. یو سړی مخ پر قبله ناست ؤ او دعا یې کوله، عاتکې یې مخ ونه لید، هغه په بیړه دعا پای ته ورسوله او عاتکې ته یې مخ ور واړاوه خو هغه سعید نه ؤ.

عاتکه وارخطا شوه ویې ویل : ته څوك یې، سعید چیرته دی؟ پردي سړي سر تر پښودی ته وکتل او له ځایه جګ شو هغه له سعید نه په ونه جګ ؤ اود وریو له درانه څادرنه یې عاتکې دا احساس کړه چې هغه یو عادي سړی نه دی، هغه په داډ ځواب ورکړ:

سعید دلته نشته،.

: هغه چیرته دی؟ عاتکې په اندیښنه وپوښتل:

: هغه په یوه داسې مهم کار پسې تللی دی چې له یادولو نه دمخه یې زه باید تا وپیژنم چې څوك یې؟

عاتکه وارخطا غوندې شوه ویې ویل : هغه زما له کاکا سره تللی دی؟

: ما ته نه دی معلوم چې ستا کاکا څوك دی، زه په دې کلي کې نابلده یم.

: زما تره یې د شپې دلته راغوښتی ؤ، د خدای «ج» لپاره مامه پریشانه کوه جعفر چیرته دی؟

پردي سړي بیا وپوښتل : ته عاتکه نومیږې؟

عاتکه تر یوې شیبې پورې حیرانه ودریده بیا یې ځان راقابو کړ ویې ویل : هوکې مګر تاته څه معلومه شوه؟

: ماته ستا په باب ډیر معلومات دي، زه تر یوې مودې د حامد بن زهره د سفر ملګری وم، هغه د خپل زوی او لمسي سره ستا نوم هم زیات یاداوه، ما د هغه کلا په باب هم زیات اوریدلي دي چې ستا مور او پلار پکې ښخ دي. زه دې کور ته د یوه دوست په حیث راغلی یم او که تا ته څه پریشاني وي نو د سعید او جعفر په شان پر ما هم اعتماد کولی شې.

Downloaded from: The Digital Library

: جعفر هم له هغوی سره تللی دی؟: هوکې! هغه ځواب ورکړ.
: تاسو ویل چې د حامد بن زهره سره د سفر اندیوال وی؟
: هوکې!
: د هغوی له لوری مو کوم پیغام راوړی ؤ؟
هغه دوه زړې شو دروازې لوری ته یې وکتل، په دروازه کې د چا د پښو غږ اوچت شو او عاتکې هم مخ ور واړاوه، زبیده کوټې ته ور ننوته او په حیرانۍ یې وویل:
: لورې ته په دې وخت کې؟
: عاتکې په وارخطایی وویل : تروری! دا د خبرو وخت نه دی زه پردی ځان پوهول غواړم چې د سعید پلار جان اوس چیرته دی؟
: لورې! هغه د شپې مهال ناڅاپه روان شو او زما په گومان به اوس غرناطې ته رسیدلی وی، خو ته باید دا خبره چاته ونه کړی.
د عاتکې رنګ تك زیړ شو او په مایوسونکې لهجه یې وویل :
هاشم کاکا له هغه سره ولیدل؟
: هوکې! هغه چې دلته راغی را ویې غوښت او د ملاقات نه لږ ځنډ وروسته ناڅاپه له دې ځایه روان شوی ؤ.
عاتکې نا بلده سړی ته مخ ور واړاوه وې پوښتل: ته له هغه سره راغلی وی؟
: هوکې! زه د هغه د رارسولو په خاطر ورسره راغلی وم.
: هغه ، چې په مالتا کې بندی ؤ او دښمن خپله جنګی بیړۍ د هغه د راوستلو لپاره ور استولی وه؟
بیګانه سړی حیران شو ځواب یې ورکړ: هوکې! خو دا خبری تاته څه ور معلومې شوی!
عاتکې د هغه د پوښتنې پروا ونه کړه پوښتنه یې وکړه:
زه له تانه دا پوښتم چې هغه د قسطلې له بیړۍ نه څه ډول وتښتید او هغه درې بیړۍ چې د اندلس پرځنډو یې د دښمن دوی بیړی ډوبې کړی او حامد بن زهره یې پر ځنډه پلې کړ، له کومه ځایه راغلې وی؟
: نابلده «پردی» ځواب ورکړ: زه ستا هرې پوښتنې ته ځواب ویلې شم خو تاته دا خبره دومره زر څه ور راورسیده چې د دښمن دوی کښتۍ ډوبې شوی دی؟
عاتکې ځواب ورکړ: تیر ماښام د وزیر ابو القاسم استازی زما کاکا ته راغلی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ۋ. د هغوی خبری چی ما واوریدی نو دا خطر می احساس کړ چی که حامد بن زهره غرناطی ته ولاړ شی نو وبه نیول شی، ماته دا معلومات نه ۋ چی دلته رارسیدلی که نه نو د شپی به زه د ده د خبرولو لپاره راغلی وم.

نابلده دی ته تسلی ورکړه ویی ویل : ته دومره اندیښنه مه کوه، حامد بن زهره په دغو خطرونو پوه دی چی په غرناطه کی ورپیښیدای شی، بیا هم هغه په دی داډه ۋ چی که دی د غدارانو د خبریدونه دمخه غرناطی ته ننوت نو اولس به له ده سره وی همدا سبب ۋ چی په دی مسئله کی هغه ستا له کاکا سره هم راز شریك نه کړ.

: مگر تاته دا معلومه نه ده چی زما کاکا هم د شپی په وروستی برخه کی چیرته تللی دی او د ابو القاسم استازی هم ورسره تللی دی. زما باور دی چی هغوی له غرناطی پرته بل ځای ته نه دی تللی، او د هغه همدا هدف دی چی په غرناطه کی د حامد بن زهره پرخلاف له غدارانو سره په دسیسی کی شریك شی.

دی بیا شاته وکتل زبیدی ته یی وویل : تروری! زه غرناطی ته ځم، تاسو زر تر زره یو نوکر راوبیښ کړی چی له دری نه وړاندی پر سرك زما انظار کوی، زه به تر لږ ځنډه اس راولم او ځان به راورسوم.

نابلده وویل : ودریږه!دی شاته وروکتل.

: ستا باور دی چی کاکا دی...!

عاتکی خبره ورغوڅه کړه ویی ویل : زه پوهیږم چی که می د خپل کاکا پر خلاف څه ووایم نو خلك به می لیونی وبولی. خو که تا د حامد بن زهره نه زما د پلار د شهادت او د کلا د الوزولو کیسه اوریدلی وی نو ښایی هغه د هغه غدار په اړه هم څه درته ویلی وی چی په باروتو یی د کلا له الوزولو وروسته دښمن ته لاره خلاصه کړی وه. اوس تا ته همدومره کافی ده چی همغه غدار د ابو القاسم ایلچی په بنه تیره شپه زما د کاکا میلمه ۋ، هغه خپل نوم بدل کړی دی، د ویښتانو رنگ یی بدل کړی دی خو د هغه غوږ پر بدلیدو نه دی توانیدلی چی زما په غشی زخمی شوی ۋ، ما چی هغه ولید ومی پیژاند مگر که هغه بل څوك وای هم له خپل تره سره می یی چی خبری واوریدی په دی کی راسره شك پاتی نه دی چی هغه یو خاین دی، او د غرناطی معامله گرو زما د کاکا د ضمیر د قیمت ورکولو لپاره را استولی ۋ،

تا پیژندوی وویل : په دی حالاتو کی ستا تگ غرناطی ته مناسب نه دی، زه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ستا د پیغام رسولو ذمه واري اخلم، که حامد بن زهره ته په غرناطه کی د کوم سربښندوی ملګری ضرورت ؤ نو ته پر ما اعتماد کولی شی، ما قصداً ستا د پوښتنو ځواب نه درکاوه، اوس ستا د تسلی لپاره دا ویل ضروری بولم چی د هسپانیی په کومه بیړۍ کی حامد بن زهره سپور ؤ پر هغو د ترکانو یوی کښتی حمله وکړه او په همغه کښتی کی هغه د اندلس څنډو ته راوړل شو.

عاتکی وویل : او ته په همغه کښتی کی د ده سره د سفر ملګری وی؟

: هوکی! هغه سترګی ښکته واچولی زیاته یی کړه:

زه د هغه کښتۍ کپتان یم، او دوی نوری کښتۍ زموږ د مرستی لپاره راغلی وی.

عاتکی د لومړی ځل لپاره د زور، شرافت، او سادګی یوی مجسمی ته په ځیر ځیر وکتل، او دی داسی احساس کړه چی د ویری، مایوسی او خفګان په تیارو کی ناڅاپه د رڼا یو ځلی راپورته شوی دی.

دی بیا وویل : مګر ته خو ترکی نه یی!

زبیدی وویل : لوری! د منصور بابا ویل چی دی د اندلس د یوی عزتمندی کورنی څخه دی او دوه ځله یی زما ژوند ژغورلی دی، خو دی غرناطی ته نشی تلای، آقا زما د وړاندی وویل چی غرناطی ته د ده تګ ډیر خطرناك دی، هغه به زر بیرته راستون شی او دی به رخصت کړی، که هغه په څه سبب وځنډیده نو سعید به راواستوی او سعید هم پر ما ټینګار کړی ؤ چی دی په کلی کی له چا سره باید ونه ګوری.

نا آشنا وویل : د هغه دا خبره نه خوښیده چی زه بی سببه غرناطی ته د تلو خطر قبول کړم، خو اوس باید خامخا ولاړ شم، تاسو نوکر ته ووایی چی زما اس زین کړی.

عاتکه ناکراره غوندی شوه ویی ویل : تروری د خدای «ج» په خاطر زر کوه! زبیده بهر ته ووتله.

عاتکی نا آشنا ته وویل : تاسو په غرناطی کی څوك پیژنی؟

: نه! زه په وړوکتوب کی یو ځل له خپل پلار سره هلته تللی وم، هغه څلور ورځی له یوه دوست کره پاتی شو خو اوس زما دا هم په یاد نه دی چی هغه څوك ؤ؟

: بیا ته یو خدمتګار درسره بوزه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه! که حکومت دومره را وپېښ شوی وی نو د دی کلی یو سړی هم باید له ماسره ولاړ نه شی.

: زما په ګومان بنایی د هغوی لټول تاته ګران نه وی، تاسو د «البسین» لوی چوک ته ورشی، هلته له جومات سره جوخته د هغه مدرسه ده، د هغه د کور یوه دروازه جومات او بله یی شاته یوی تنګی کوڅی ته وتلی ده، کور یی له یوی مودی راسی تړلی دی، امکان لری چی هغه د اوسیدو لپاره له کوم دوست کره پاتی شوی وی، په هر حال د هغه درک له مدرسی نه ترلاسه کولی شی، اوس زر کوه تیاریږه، زه بهر ستا انتظار کوم.

عاتکی دا وویل او له کوټی نه بهر ووتله.

څو دقیقی وروسته نا آشنا هم له کوټی نه راووت د هغه پر سر سپینه پګړی او نور بدن یی په یوه پراخه چپنه کی پټ شوی ؤ د چپنی د پاسه یی پر ملا یو د څرمنی کمربند ؤ چی توره له تیکی سره پری ځړیده.

په انګړ کی د زبیدی او عاتکی نه پرته دوه نوکران هم وو چی د یوه په لاس کی د هغه د اس قیضه وه، هغه اوږده اوږده ګامونه واخستل وړاندی ورغی او د نوکر نه یی د اس جلب واخست پښه یی پری واړوله او د سترګو په رپ کی د انګړ له چمبر نه ووت.

ناڅاپه منصور له یوی کوټی نه راووت وړاندی راغی او په غریو نیولی غږ یی وویل : هغه ولاړ؟

زبیدی هغه ته تسلی ورکړه ویی ویل : زویه ! هغه د یوه ضروری کار لپاره ولاړ.

: ماما جان خو می ویل چی زما تر راتګه به دی دلته وی، تا زه ولی راویښ نه کړم، هغه به بیا رانشی.

: هغه به خامخا بیا راشی بچیه! که دی زما پر خبره باور نه کیږی نو کوټی ته ورشه د هغه سامان وګوره. هغه خپل زیات شیان همدلته پریسی دی.

منصور لږ امیدوار شو د «سلمان» د کوټی په لوری یی منډه واخستله عاتکی له زبیدی نه وپوښتل:

تاسو ته د ده نوم معلوم دی؟

: نوم یی سلمان دی.

: هاشم کاکا ته معلومه شوه چی دی د ترکانو له سمندری پوځ څخه دی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه! آغا ستا کاکا ته یوازې دا وونیل چې دغه سرې د الفجاره د یوې عربي قبیلې د مشر زوی دی او ده ته یې په لاره کې زما د ساتنې ذمه واري ورسپارلې وه.

تا یې تولې خبرې اوریدلې وې؟

: هوکې! کله چې دوی خبرې کولې زه یې د څنګ په کوټه کې وم. ستا د کاکا د خبرو له اوریدو وروسته ما دا تصور هم نشو کولې چې هغه له غدارانو سره ملګرې کیدای شي. د سعید پلار پر دې ډیر خفه ؤ چې ده خپل دوه زامن په یرغملو کې استولې وو. هغه ده ته د بې غیرتې او بې زړه توب پیغور ورکاوه، خو ستا کاکا په وار وار دا ویل چې دا یوه مجبوري وه، مونږ د تیارې لپاره فرصت ته ضرورت درلود. اوس که تا له بهر نه د څه ملاتړ کوم امید راوړې وی نو زه درسره ملګرې یم، د دښمن پرخلاف په توره اوچتولو کې به له ما سره پردې هیڅ افسوس نه وي چې دوی به زما له دوو زامنو سره څه ور سلوك کوي. تاسو وایې چې په غرناطه کې یوه خطرناکه دسیسه په کار لویدلې ده، خو که ستا کاکا د هغه دښمن وای نو هغه به په وار وار دا نه ورته ویل چې په اوسنیو حالاتو کې غرناطه ستا لپاره بالکل خطرناکه ده.

: هاشم کاکا دا وویل؟

: هوکې!

: هغه څه ځواب ورکړ؟

: هغه ورته وویل چې زه به په دې خبره فکر وکړم، اوس ماته د خوب ضرورت دی.

عاتکې وویل : تروري! د دې مطلب له دې پرته بل څه نشي کیدای چې هاشم کاکا غوښتل خبرې تري راوباسي، ځکه چې د سعید پلار له هغه سره مشوره نه ده کړې او اعتماد یې نه دی پرې کړې. د هغه د ناڅاپي تګ سبب همدا دی چې هغه هاشم کاکا ته د دې موقع ورکول نه غوښتل چې هغه ابو القاسم او نور غداران خبر کړي چې کله هغه غرناطې ته ور ورسیږي وبې نیسي. اوس هم زما پوخ باور دی چې هغه به نیغ غرناطې ته تللې وي.

زبیدې له لږ فکر وروسته پوښتنه وکړه: تاته معلومه ده چې هغه څه وخت وخوځیدل؟

: نوکرانو راته وویل چې د شپې په وروستي برخو کې روان شول.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د سعید پلار نژدی نیمه شپه چی ستا کاکا رخصت کړ ولاړ، د دی مطلب دا دی چی هغه به ستا له کاکا نه ډیر وړاندی غرناطی ته رسیدلی وی.

منصور موسکی بیرته راغی او ویی ویل : هغه خپله لینده، د غیشو کڅوړه او یوه جوړه جامی پریښی دی، خو توره او تومانچه یی ورسره وړی دی.

عاتکی وپوښتل : تا له هغه سره تومانچه لیدلی وه؟

: هو! هغه زما دوړاندی پر خپل ورانه ایښی وه.

ما له هغه سره یوه د باروتو ډکه کڅوړه هم ولیده.

عاتکی تروری! هغه خو به دا پاتی شیان هسی بی کاره نه وی ګڼلی چی پریښی یی دی ستا باور دی چی هغه به بیرته راستون شی؟

: که د خدای «ج» خوښه وه خامخا به راشی، مګر زه پردی نه پوهیږم چی ته دومره ولی پریشانه یی؟

: زه پریشانه نه یم، پردی غوسه یم چی هغه له ما سره له لیدو پرته ولی ولاړ، او زبیدی ترور ولی ورته راویښ نه کړم، کله چی بابا روانیده نو راته ویی ویل چی نور ته د ده کوربه یی.

: ته هغه وخت ویښ وی؟ عاتکی وپوښتل؟

: هوکی! او د بابا جان له رخصتیدو وروسته هم هغه له ما سره ډیری خبری وکړی.

: هغه خو به ستا د بی معنی خبرو نه په تنګ شوی نه وی؟

: له چانه؟

: ستا له خبرونه!

: منصور په غوسه شو ویی ویل : ولی؟

: ته پردی هم نه پوهیږی چی خلك په نیمه شپه کی تر خبرو ویده کیدل زیات خوښوی. عاتکی هڅه کوله چی خپله موسکا پټه کړی.

منصور نور هم غوسه شو ویی ویل : زبیدی تروری! ته خو لږ ددی جامو ته وګوره! داسی ښکاری لکه ټوله شپه یی چی کښان نیولی وی.

عاتکه په خندا شوه.

زبیدی وویل : لوری ! یخ دی ونه وهی، دننه راځه زه اور درته بل کړم.

: نه زه اوس کورته ځم! منصوره! ووایه ته راسره ځی که نه؟

منصور د خواب پرځای د هغی لاس ونیو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

*****

د غرناطې اته تنه مهم مشران د وزير ابو القاسم په شانداره ماڼۍ کې په يوه پراخه کوټه کې ناست وو، هاشم د يوه خدمتګار سره د کوټې په دروازه کې ودرېده او له لرې دريدو وروسته يې السلام عليکم! وويل او د درناوي لپاره ټول پاڅېدل خو هاشم چاته له لاس ورکولو پرته دروازې ته نژدې په يوه کرسۍ کيناست، د هغه تندی تروش ؤ.

په کوټه کې تر لږ خنده چوپتيا خپره شوه، بيا د غرناطې يوه سوداګر وپوښتل: څه خبره ده ته ډېر انديښمن ښکارې!

هاشم په ډک غږ ځواب ورکړ: اوس د انديښنې کلمه زموږ د احساساتو د ترجمانۍ لپاره بس نه ده، ابو القاسم څه وخت راځي؟

: که په الحمرا کې څه مهمه پيښه نه وي نو اوس به راورسيږي، موږ يې هم له ډېر وخته انتظار کوو، يو ساعت وروسته څلور کسان نور هم پر هغوی ور زيات شول، هاشم په ډېره حيرانۍ د ابو عبدالله د تدبير او د ابو القاسم د هوښيارۍ او د فرديناند د سخاوت او لورينې په اړه د دوی خبرې اورېدې.

يوعمر خوړلي سړي چې له جامو نه د کومې مدرسې ښوونکی ښکارېدو ويل: زموږ انديښنه وه چې ځينې بې تدبيره به د سولې د شرطونو پرخلاف د اولس د راپارولو هڅې وکړي. خو د خدای «ج» شکر دی چې د غرناطې خلکو د شر اچوونکو نه مخ اړولی دی، کومو خلکو چې تر پرونه لوی وزير ته د بې غيرتۍ او بې حسۍ پېغورونه ورکول اوس يې د قوم احسان کوونکی ګڼي، اوس د غرناطې مېندې لوی سلطان ته هم دعاګانې کوي چې اولس يې له زياتې بربادۍ نه وژغوره.

د حکومت يوه چارواکي وويل: موږ بايد د لوی وزير شکر ګزار وو، چې د ښار د ډېرو با نفوذه کورنيو غړي يې فرديناند ته وسپارل، د راتلونکې لپاره يې د جګړې د پېښېدو امکانات ختم کړل، اوس که څوک شر جوړوونکی د اولس د راپارولو هڅه وکړه نو په خوله به ګوزار وخوري.

يوه بل وويل: څو ورځې پخوا چا دا ويلې شوای چې د دښمن پوځې قرارګاه به موږ ته د يوې منډيې حيثيت غوره کوي او د غرناطې په بازارونو کې به د غلې، سونګ موادو او ميوو انبارونه جوړ شي. آبله ورځ، له لمر ختو تر ماښامه له سينتبافي نه غرناطې ته شپېته ګاډي راغلل، پرون د هغو شمېر تر سلو زيات ؤ،

Downloaded from: The Digital Library

پر کچرو او خرو هم زیات شیان راځي، د غرناطې په بازارونو کې د ژوند د ضروروي شیانو نرخونه په توندې سره ټيټيږي.

پردې سربېره فردیناند چې د جنوب لاره وترله موږ ته يې نورې اسانتیاوې جوړې کړې، د ابو القاسم دغه کارنامه له يوې سياسي معجزې نه کمه نه ده چې هغه اولس د مرگ له منگولو نه وژغوره او د امن او خوشحالۍ په لاره کې يې ودراوه.

ناڅاپه د هاشم زغم او صبر پای ته ورسيد او ويې ويل : د خدای «ج» لپاره ځانونه مه غولوئ!

د ټولو سترگې پر هاشم ميخ پاتې شوې، او په کوټه کې د لږ ځنډ لپاره چوپتيا شوه.

بيا يوه سړي وپوښتل : ستا مطلب؟

هاشم ځواب ورکړ : زما مطلب دا دی چې زموږ څلور سوه تنه به څو اونۍ د دښمن د ميلمستياو مزه وڅکي او بيا به د هغې په بدل کې د ټول اولس په غاړو کې د غلامۍ کړۍ واچول شي. تاسو به څو ورځې د فردیناند د سخاوت او د خپلو مشرانو د تدبير او عقل تراني ووايئ او وروسته به بيا ستاسو نور نسلونه تر پيړيو پيړيو پورې پر تاسو لعنتونه وايي، تاسو پردې خبره خوښ ياست چې د سينتافې لاره خلاصه شوه او ستاسو لپاره د امن او خوښۍ يو نوی دوران پيل شو، خو دا درته معلومه نه ده چې پردې لاره پر تاسو څومره بلاگانې نازليدونکې دي او ستاسو راتلونکې نسلونه به ستاسو د څو ورځو خوښۍ څومره درونده قيمت ادا کوي! ټول څو شيبې حيران وو او هاشم ته يې کتل، بيا د غرناطې يوه لوی سوداگر وويل : هاشمه! پر تا څه وشول؟ ايا ته په اورېند خوښ نه يې؟

هغه ځواب ورکړ: يو ماته خوړلی او مايوس انسان له خپلو مصيبتونو څخه د خلاصون لپاره د مرگ آرزو کولی شي خو د ټول قوم پر غلامۍ او مرگ خوښيدای نه شي.

يوه پوځي افسر وويل : مگر پخوا خو ستا نظر داسې نه ؤ. او تر کومه چې زما ياديږي تا دې فردیناند ته د دوو زامنو په يرغمل استولو هم اعتراض نه کاوه، اوس بايد داسې خبره ونه کړې چې د غرناطې د امن پرخلاف وي.

هاشم ځواب ورکړ: آيا زه پر خپله اشتباه د پښيمانۍ حق هم نه لرم؟

يوه په عمر پوخ سړي ځواب ورکړ: ته د زړه له تله پښيمانه کيدای شې خو د

Downloaded from: The Digital Library

دی لپاره د لوی وزیر هستوګن ځای مناسب نه دی.

هاشم شونډې وچیچلې ویې ویل : تر کومه چې ماته معلومه ده شپږ اونی وروسته به فردیناند پر غرناطې قبضه وکړي او بیا به دا ځای زموږ د مدبر او هوښیار وزیر کورنه وي.

یو بل سړي وویل : تاسو له هاشم سره خبره مه کوئ، دی د خپلو بچیانو لپاره اندیښمن دی، خو زما باور دی چې د هغه اندیښنه به ډیر زر لرې شي.

موږ به له ابو القاسم نه وغواړو چې ستا سره دی د زامنو د ملاقات بندوبست وکړي.

هاشم چیغې کړې : د خدای «ج» لپاره په وار وار زما زامن مه یادوئ. او بیا ، له ځان سره چا د خبرو جرئت ونه کړ.

لږ ځنډ وروسته ابو القاسم کوټې ته ورننوت او ټول کسان یې په درناوی ودریدل، ابو القاسم په ولاړه له یوه ځوان نه وپوښتل:

اوس د ښار وضعه څنګه ده؟

: ښاغلیه داسې څه خبر نه دی راغلې چې څه اندیښنه پرې ښکاره شي، ابو القاسم وړاندې ولاړ د مجلس د حاضرینو په مخکې په یوه کرسۍ کیناست او ویې ویل : تاسو ښاغلیو ته د خپلو عزیزانو د احوال لپاره په وار وار ماته د راتلو د زحمت اړتیا نشته هغوی د فردیناند په قرارګاه کې تر تاسو زیات ارام دي، که موږ فردیناند ته دا ډاډ ورکړای شو چې موږ د زړه له کومې د اوربند د شرایطو پوره پابندي کوو نو د هغوی د ډیر یرغمل ساتلو ضرورت به ونه ویني، له سینتهافي سره د سوداګرۍ د لارې پرانستل یو ډیر لوی بری دی او زما هیله ده چې تر څو ورځو پورې به تاسو له بندیانو سره د ملاقات اجازه هم ترلاسه کړای شي. اوس باید تاسو د بیځایه وخت تیرولو پرځای اولس ته ورشئ او هغوی ته دا ډاډ ورکړئ چې حکومت څه وایي ستاسو په خیر دي.

هاشم تر ډیره پورې سرځوړند اچولی ؤ او د هغوی خبرې یې اوریدلې ناڅاپه ابو القاسم هغه ته وکتل تکان یې وخوړ ویې ویل : هاشمه! وبخښه زما پام نه ؤ چې ته هم شته یې، ته څه وخت راغلې؟

: زه همدا اوس راغلم. هغه په سړه لهجه ځواب ورکړ.

یوه سړي وویل : ښاغلیه! دې ستا پر برباو ډاډه نه دی، د هغه دا نظر دی چې د غرناطې په لارې خلاصولو سره مو ډیر لوی خطر ته اوړه ورکړه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: تاسو ته خو باید معلومه وی چې زه د ده نظر ته احترام لرم، اوس که تاسو ښاغلی اجازه راکړی زه له ده سره څو خبری کوم.

ابو القاسم ودرید او هغوی تول په وار وار ورغلل، خدای پامانی یی ورسره وکړه او له کوټی ووتل.

ابو القاسم بیرته په کرسۍ کیناست او له هاشم نه یی وپوښتل: تاته زما پیغام در ورسید؟

: هوکی!

: نو بیا غرناطی ته د راتلو پرځای باید پر خپل کور کی پاتی وای، امکان لری د حامد بن زهره د راتلو په باب زما اندیښنی بی بنیاده وی خو د اندلس پر ساحل د فردیناند د دوو کښتیو تباهی کومه معمولی واقعه نه ده، له دی نه وړاندی د فردیناند له خوا دا خبر مونږ ته راکړل شویدی چې کومه کښتۍ مالتا ته د حامد بن زهره د راوستلو لپاره استول شوی وه په سمندر کی بی درکه شوی ده، ځکه خو دا له قیاس نه لری نه ده چې په لاره کی ترکی یا بربری کښتیو پری حمله کړی وی او د حامد بن زهره د ژغورلو نه وروسته یی د اندلس پر غاړه د هغه د پلی کولو هڅه کړی وی. زما گومان ؤ چې حامد بن زهره به غرناطی ته له راتلو دمخه له تا سره خامخا اړیکی نیسی او ستا د مشوری نه پرته به کوم مهم گام اوچت نه کړی.

که حامد بن زهره بیرته راستون شو نو د قبایلو په پارولو کی به ځند ونه کړی، ځکه خو تاسو زر بیرته ولاړ شی او د قبایلو د آرام ساتلو هڅه وکړی، فردیناند به ستا دا خدمت نه هیروی، ماته پر دی پوهیدل گران نه دی چې ته دی زامنو ته ډیر په اندیښنه کی یی، خو ته پر ما باید اعتماد وکړی، چې د حامد بن زهره خطر لری شي زه به د هغوی د راخلاصولو هڅه وکړم.

هاشم هیله من شو ویی ویل : ښاغلیه په ما احسان وکړه همدا نن یی راته راوغواړه.

: مگر زه ستا د ناڅاپی اندیښنی په سبب ونه پوهیدم.

: ښاغلیه ما له اندلس نه د هجرت پریکړه کړی ده.

: په څه سبب؟

: زه ویریږم چې غرناطی ته د دښمن ننوتل به ماته له زغم نه وتلی وی، تاسو زما په باب دا ډاډ غوښت چې آرام واوسم، او چې زه له خپل کلی نه هجرت وکړم

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نو زما په باب به ستا تولي اندیښنې لرې شي.

ابو القاسم ځواب ورکړ: زما شخصاً هیڅ اندیښنه نشته، خو ته پوهیږې چې هغه څلور سوه تنه د فردیناند د واړ لپاره هغه ته تسلیم شوي دي، که زه د چا د بیرته راوستلو لپاره منډې رامنډې وکړم نو فردیناند به څه گومان کوي —

او د غرناطي د نورو خلکو د خپلوانو او عزیزانو عکس العمل به څه ور وي؟

هاشم پخپلو وچو شونډو ژبه رانیره کړه ویې ویل : د خدای «ج» لپاره زما مرسته وکړه! د خپلو بچیانو پرځای زه پخپله د فردیناند قرارگاه ته ورتلو ته چمتو یم.

ابو القاسم په بې پروایي ځواب ورکړ: له دې نه وراندې ته هیڅ پریشانه نه وې، ستا د دې اندیښنې لپاره باید کوم معقول لامل وي.

: تر دې وړاندې ما دا سوچ کاوه چې هجرت نه کوم، خو اوس په اندلس کې د یوې ورځې تیرول هم راته گران ښکاري، زه تر مرگ وړاندې د خپلو زامنو په اړه دا ډاډ غواړم چې دوی په یوه خپلواك هیواد کې هستوگن دي.

ابوالقاسم په ځیر هغه ته وکتل او ناځاپه یې لهجه بدله کړه ویې ویل : ته له مانه کومه خبره پټوې، ستا سترگې د کوم سملاسي خطر د احساس غمازي کوي، ته د کوم داسې مجلس نه زما مخې ته راغلی یې چې هلته د امن پرخلاف خبرې شوې دي.

: زه نیغ له خپل کلي نه ستا حضور ته راغلی یم.

: ماته معلومه ده خو ته سهي خبره ولې نه کوې؟

: سهي خبره!؟

: هو! ته ولې دا نه وایې چې زموږ خبرونه رښتیا وو، حامد بن زهره بیرته راغلی دی، تا له هغه سره لیدلي دي او له هغه سره له لیدو وروسته اوس ته له خپلو ذامه واریو نه د تښتیدو د لارې لټولو په فکر کې یې، هاشمه ته ما تیر ایستلی نه شې، ما چې ستا څیره ولیدله وپوهیدم چې حامد بن زهره راغلی دی، او ته د هغه راتگ د یوه نوي توپان د راتلو خبر گڼې. اوس لږ له همت نه کار واخله، که هغه غرناطي ته ننوتلی وي نو دا د تا ذمه واري ده چې هغه د نوي فتنې له راویښولو نه ایسار کړې موږ په یوه کښتۍ کې سپاره یو او د دې کښتۍ د ډوبیدولو مخنیوی زموږ ټولو لومړنی فرض دی، ووایه هغه چیرته دی؟

: ښاغلیه! هغه غرناطي ته نه دی رارسیدلی که رارسیدلی وای هم ما به دا نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ژ درته ویلی چی هغه چیرته دی.

: ته تیره شپه په خپل کور کی وی، که حامد بن زهره دلته نه وی راغلی نو پخپل کور کی به وی.

زه ستا څخه مننه کوم.

هاشم چیغه کړه : ته هغه په کلی کی نشی نیولی.

: هلته د هغه د نیولو هیڅ ضرورت نشته، زه یوازی هغه د ښار له دروازو نه لری غواړم، او که ته د خپلو زامنو دښمن نه وی نو زما سره باید مرسته وکړی.

ابو القاسم دا وویل او بیا یی لاسونه وپړقول، پهره دار کوټی ته ورننوت ابو القاسم امر ورته وکړ:

سمدستی کوتوال ته ورشه ورته ووایه چی د ښار پرتولو لارو پهری ودروه، که حامد بن زهره ښار ته د ننوتلو هڅه وکړه نو ویی نیسی او سمدستی یی ماته راولی.

چی پهره دار ولاړ هغه بیرته هاشم ته وکتل: که هغه غرناطی ته تر راتلو د مخه د قبایلی خلکو د پارولو هڅه وکړه نو ماته به ګام په ګام ستا د مرستی ضرورت وی، که ته د خپلو زامنو خیر غوښتونکی وی نو د حکومت سره به پوره مرسته کوی، زه درسره وعده کوم چی یو ویښته به یی نه زیانیږی. زما هدف له بربادی څخه د غرناطی ژغورل دی. که ته ماته دا وویلی شی چی د بربریانو او ترکانو بیړی د اندلس پر څنډو د لنګر اچولو په حال کی دی نو زه به د هغوی د هر کلي لپاره تر هر چا وړاندی وم، خو که هغه یوازی راغلی دی نو د غرناطی خلکو ته به له هغه سره د موهومو امیدونو او خوشحالوونکو خبرو پرته هیڅ نه وی.

هاشم ځواب ورکړ: ښاغلیه! زه دا هڅه کوم چی هغه غرناطی ته د راتلو اراده پریږدی. مګر د هغه په نیولو کی درسره مرسته نشم کولی.

ابو القاسم لږ نرم شو ویی ویل : زه له تاسره وعده کولی شم چی زما له لاسه به حامد بن زهره ته کوم تاوان نه رسیږی، او که تاسو غواړی نو هغه له نیولو نه ژغورلی هم شی، خو دا ضروری ده چی هغه ته د خلکو د پارولو زمینه برابره نه شی.

یو نوکر کوټی ته ورننوت او ویی ویل :

ښاغلیه! د غرناطی کوتوال درسره لیدل غواړی، هغه کوم مهم خبر راوړی دی

Downloaded from: The Digital Library

: هغه دلته راولي.

نوکر له کوټې نه بهر ووت او لږځنډ وروسته یو د قوي متهو خاوند چې د پنځوس کلونو نه په عمر زیات معلومیده کوټې ته ورننوت او بیله څه مقدمې یې وویل:

: ښاغلیه! زه دې لورې ته راروان وم چې ستا استازي په مخه راغي، ما ستا د حکم سره سم پهره دارانو ته هدایت ورکړ، ابو القاسم په غوسه شو وېې ویل : اوس ته زما د حکم د سبب معلومولو لپاره راغلی یې؟

: نه ښاغلیه! زه دومره په خبره پوهیږم چې ستا په امر کې به خامخا کوم مصلحت وي، خو ما یو مهم خبر اوریدلی دی.

: څه دول خبر؟

: کوتوال د څواب پر ځای په شك هاشم ته وکتل، ابو القاسم وویل:

ته ولې چوپ شوی، له هاشم نه د غرناطې یوه خبره هم پټه نه ده.

کوتوال وویل : ښاغلیه! زه تاته ددې خبرې لپاره راتلم چې حامد بن زهره ښار ته ننوتلی دی. هغه په البسین کې له چا کره اوسي. خپل کور یې تش دی، پخپله مدرسه کې هم نشته، کیدای شي چې دا هسې آوازه وي خو د ښار خلك د البسین په څلور لارې کې راټولیږي او زموږ خلکو له ډیرونه دا اوریدلي دي چې حامد بن زهره بیرته راستون شوی دی او نن د البسین په جوماتو کې د ښار خلکو ته وینا کوي. په ښار کې داسې خبرې هم کیږي چې هغه د اسلامي هیوادونو له مشرانو څخه کوم امیدواروونکی پیغام راوړی دی.

ابو القاسم هاشم ته وکتل خو هغه وویل:

دا امکان نه لري، زه دا تصور هم نشم کولی چې هغه دې دلته را رسیدلی وي.

ابو القاسم وویل : تا هغه غرناطي ته له راتګه ایسار کړی و؟

: هو کې!

: تا دا هم ورته وویل چې ستا د بچیانو په شمول د غرناطې څلور سوه کسان د یرغمل په څیر تللي دي؟

: دا خبره هغه ته زما سره له لیدو وړاندې معلومه وه.

ابو القاسم له لږ فکر وروسته وویل : په دې حالاتو کې دا له اټکل نه لرې نه ده چې هغه ستا په اړه بد اعتمادي احساس کړې وي او غرناطې ته د راتګ د ارادې په باب یې تاته څه ویل مناسب نه وي بللي، په هر حال که هغه دلته را

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

رسیدلی وي نو د سهي احوال په معلومولو ځنډ نه وزي.

ابو القاسم دا وویل او کوتوال ته یې پام واړاوه: ستا پردې پوهول ضروري نه دي چې په اوسنیو حالاتو کې دې ذمه واري څه دي؟ ته په البسین کې د داسې خلکو څخه کار اخستې شي چې د هرې شیبې احوال درکړي خو ستا له لوري باید داسي څه ګام اوچت نه شي چې خلك پرې وپارېږي.

اوس به زه بیا سلطان ته ورځم، او زما به دا هڅه وي چې د غرناطې تول با نفوذه خلك په ځانګړي توګه هغه خلك چې وروڼه او زامن یې د یرغمل په توګه استول شوي دي په الحمرا کې راټول شي، سمدستي باید د ښار دروازې وتړل شي.

کوتوال په ویره ویره وویل : ښاغلیه! زما اندیښنه ده چې که حامد بن زهره غرناطې ته رارسیدلی وي نو آرام به نه کښیني، که ستا اجازه وي په البسین کې هم داسې کسان پیدا کیږي چې چاره یې وکړي.

هاشم جګ شو ودرید او له غوسې نه په ریږدیدونکي غږ یې وویل:

په غرناطه کې پر حامد بن زهره لاس اوچتول د ماشومانو لوبه نه ده، که د هغه د وژلو هڅه وشوه نو د ښار هیڅ ګوټ به درته په امن نه وي.

بیا هغه په هیله منه ځیره ابو القاسم ته وکتل : ښاغلیه! ماته اجازه راکړې.

: ته چیرته روانیږې؟

: زه د حامد بن زهره د پیدا کولو هڅه کوم، امکان لري زه هغه د بربادۍ له لارې راوګرځوم.

: نه ته نور بهر ته نشې تللی.

هاشم څو شیبې هغه ته په حیرانۍ کتل، بیا یې په خپ غږ وویل:

ستا مطلب دا دي چې زه ستا بندي یم؟

: نه زما مطلب دا دي چې اوس ستا ساتنه زما ذمه واري ده. که د حامد بن زهره کوم ملګري ته زما له کوره د تلو په حال کې ولیدې نو ژوندې به بیرته راستون نه شې، ځکه خو تر څو ستا په اړه بله پریکړه نه وي شوې ته به همدلته اوسې.

هاشم ځه ویل غوښتل خو ابو القاسم او کوتوال د کوټې نه ووتل او دې بې حاله پر کرسۍ وروولید، لږ ځنډ وروسته جګ شو دروازې پلو ولاړ خو هلته دوه تنه وسله وال پهره داران ولاړ وو. هغه ځان ملامتاوه بیرته راوګرځید او په کرسۍ کیناست.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د سلمان سفر

له غرناطې نه نژدې دوه میله لرې سلمان یوه کلي ته ننوت چې په دیوالونو او ورونو یې د تیرې جګړې نخښې برالاوې، د پراخه سړك دواړو غاړو ته کورونه زیاتره ویجاړ شوي وو او بامونه یې پر څمکه رانسکور شوي وو، یوازې څو داسې کورونه تر سترګو کیدل، چې د ژوند نخښې پکې لیدې شوې.

چپ لورې ته د جومات بام لویدلی ؤ او نژدې هلته دوه تنه په یوه ګاډي کې د وښو پر راوړو بوخت وو.

ګاډي په دوو کچرو پورې تړلی وه، او کوچوان چې یو د څوارلس کلو په شاوخوا کې هلك ؤ پاس پرې ناست ؤ. ښې لورې ته د یوې پراخې حویلي دیوال ؤ چې ځای ځای درزونه پکې راغلي وو. سلمان چې د حویلي دروازې ته نژدې شو ناڅاپه یو بوډا سړی چې لکنه یې لګوله راووت د اس مخې ته راغی د اس تګ ډیر ګړندی نه ؤ سلمان په وخت د اس جلب راکش کړ او ښې اړخ ته یې تری کوږ کړ خو بوډا سړی چې هغه یې د اس سره ډ‌ټکر هڅه کوله د مخامخ وړاندې تلو پرځای شاته شو او له اس سره د ټکر په سبب یوې خواته وغورځید.

سلمان له اس نه راکوز شو هغه ته یې تکیه ورکړه ویې ویل:

وبخښئ تاسو خو به ډیر ژوبل شوي نه یاست؟

زه پر خپله بې احتیاطۍ پښیمانه یم.

یو ځوان په منډه بهر ته راووت او په غوسه یې وویل : تاسو په یوه پراخه میدان کې باید د اس د سپارلي مشق وکړئ، او سترګي هم باید وغړوئ.

کوچوان راکوز شو او په منډه ورغی ویې ویل : مسعوده!

په ادب خیال کوه ما ورته کتل د هغه غلطي نه وه.

بوډا هم راپورته شو ویې ویل : مسعوده ته ډیر احمق یې زه بالکل روغ یم، د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هغه هیڅ ګناه نشته اشتباه زما وه، له حویلی نه یوه نجلی راښکاره شوه او وړاندې راغله له بوډا نه یې وپوښتل : څه خبره ده بابا؟

: هیڅ نه لورې!

د نجلۍ عمر د لسو کلونو په شاوخوا کې ؤ، د هغې کمزوري او د نګر بدن د تیرو جګړو د مصیبتونو هنداره وه، هغې سلمان ته وکتل او په شرمیدلي لهجه یې ترې وپوښتل :

ته له غرناطې نه راغلې؟

: نه زه هلته روان یم.

سلمان دا وویل او بیا یې مسعود ته وکتل : دې ناڅاپه د آس مخې ته راغې او زه افسوس کوم چې نجلۍ مې وکړه خو ونه شوه هغه مې له غورځیدو ونه ژغورلای شو.

مسعود ځواب ورکړ: ښاغلیه زه پخپله خبره پښیمانه یم، او بخښنه درځخه غواړم.

د سلمان آس په خولو لوند خیشت ؤ او له ستوماني سیلیده کوچوان یې جلب ونیو ویې ویل:

ښاغلیه ! ستا اس ډیر تړې ښکاري که دې اجازه وي زه اوبه پرې وڅښنم.

: ډیره ښه ده خو زر بیرته راستون شه چې پر ما ځنډ وزي.

: ښاغلیه !دا دې زر بیرته راځم.

هلك آس جومات ته نژدې د کوهي په لوري بوت.

نجلی وویل : ښایي ته له لرې راغلی وې؟

: هوکې!

: ښایي تر اوسه دې سبا ناري هم نه وي کړي، زموږ په کور کې ډوډۍ تیاره ده راځه!

: نه مننه زما بیړه ده.

بوډا وویل : راځه بچیه د دې کلي د سردار لور بلنه درکوي، له جګړې وروسته په دې ویجاړ کور کې ته لومړنی میلمه یې.

د اسماً حوصله مه ماتوه.

: سلمان د نجلې پرسر د مینې لاس کیښود ویې ویل : که زما بیړه نه وای ستا بلنه مې نه ردوله، پلار جان ته دې زما سلام ووایه او ورته ووایه چې که په بیرته

Downloaded from: The Digital Library

راستنیدو کی فرصت په لاس راغی نو دلته به دوړی وخورم او بیا به ځم.
مسعود وویل : ښاغلیه ! د هغه پلار شهید شوی دی.
سلمان اسمأ ته وکتل ، د هغې په سترګو کی اوښکی ځلیدې.
بوډا وویل : د جګړی په ورځو کی دغه کلی ړنګ شوی ؤ، زموږ آغا خپل زامن او میرمن «اندراش» ته استولی وو، اوس یوه هفته وړاندی موږ بیرته راغلی یو، خو تنه زموږ نه وړاندی دلته را رسیدلی وو او که جګړه بیا پیل نه شوه نو امید دی چی پاتی کورونه هم زر بیرته ودان شی.
اسمأ په ستومانی خپلی اوښکی پاکی کړی وبی ویل : بابا جګړه به خامخا پیلیږی. مور جانی می ویل چی دا ځل به موږ «اندراش» ته د تلو پرځای په غرناطه کی پاتی کیږو.
کوچوان چی د اس له اوبولونه وروسته بیرته راستون شو وبی ویل:
: ښاغلیه ! ستا آس ډیر تږی ؤ، ته باید د دومره ښکلی حیوان ډیر خیال وساتی.
سلمان د هغه له لاسه جلب ونیو اسما ته یی وکتل : اسمأ زه ژمنه درسره کوم چی بیرته راوګرځیدم دلته به راګرځم تا به وینم او بیا به ځم.
: ته له کومه ځایه راغلی یی؟
: زه له ډیر لری ځایه راغلی یم، او سلمان پر اس سپور شو.
اسمأ وویل : لږ ودریږه زه اوس بیرته راځم، او هغه بیا په منډه بیرته په کور ننوته، سلمان اندیښمن ودرید یوی او بلی خواته یی کتل.
بوډا وویل : د دی نجلی په خاطر ته خامخا باید راشی، اوس خو را سنبال شوی ده جو په اندراش کی یی دا حالت ؤ چی له لری به یی هر سپور ولید د خپل پلار ملګری به یی ګانه.
کوچوان وویل : په غرناطه کی به ته د کوم دوست کره اوسی که په سرای کی؟
: ماته نه ده معلومه، دا د هغه ځای په وضعی پوری اړه لری. امکان لری ماته د ایساریدو فرصت په لاس رانه شی.
: ښاغلیه! زه د دی لپاره دا پوښتنه کوم چی په غرناطه کی د اسونو لپاره پروره ډیر په زحمت موندل کیږی، او ستا آس داسی نه دی چی وږی دی وساتل شی، که ته زموږ په سرای کی اوسیدل خوښوی نو هلته به د وښو زحمت درته نه وی، موږ د دی خبری ځانګړی خیال ساتو، او همدغه سبب دی چی اوس خلک

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زموږ په سرای کی شپه تیرول خوښوی، زه پرون دلته د وښو د پیرلو لپاره راغلی وم، او اوس می ایله څو گیډی پیدا کړل.

: مننه، کـه زه هلتـه پاتي کـیـدم، نو د اس په وړی سـاتلو به خـوښ نـه شم، ستاسو سرای چیرته دی؟

: تاسو له جنوبی دروازی نه سیده پر سرك ولاړ شی، کیڼ لوری ته به د سرای دروازه ووینی، د مالك نوم عبدالمنان دی، خو له چانه د پوښتنی حاجت نشته، دروازه دومره لویه ده چی گاډی هم تری تیریدای شی، د سرك بلی غاړی ته سرای ته مخامخ حمام دی او څو گامه وړاندي به یو لوی چوك ووینی، زما نوم عثمان دی.

اسـمـاً په منده راښکاره شـوه او وړاندی ورغله دوی دانی منی یی سلمـان ته ورکـړی: مـوږ په خپـل وېجاړ بن کی منی ولتولی، کـه ته مـخکی راغلی وای نو څولی به می ډکـه درته راوړی وای، مـور جانی می تولی وویشلی یوازی همدغـه دوی دانی اوس پاتی وی.

سلمان زړه نا زړه نجلۍ ته کتل او بیا یی د هغی له لاسه یوه منه واخستله او اس یی پونده کړ، او بیا لږ څنډ وروسته یوه معصومه، خفه، او هوښیاره څیره چی د اندلس د مـاضی د وړانگو او د راتلونکو تیـارو هنداره وه د ده په سـترگو کی تاویدله.

*****

سلمان چی د ښار دروازی تـه نژدی شو نو یوه گاډی درشل ته ننوتله، له هغی څوگامـه شاتـه د وښـو، خسـو او غلې نه ډکې گاډۍ کـتـار ولاړې وې، کله چې په گـاډی پسی د وښـو یـوه بله گـاډی هم د درشل په لور ور نژدی شـوه نو پهـره دار راوړاندی شو او نیزه یی ور اوږده کړه هغـه یی بیرته په شـا کـړه. یو سړی چی پر سر یی د چرگانو کـپس ؤ په ویره ویره راوړاندی شـو، خو پهره دار هغه په زوره په شا تیله کړ چی له توکری سره شاپه تخته وغورځید.

یو لرگی مـاتوونکی خپل خر پریښود منډه یی کړه او هغـه یی راپورتـه کـړ، په غوسه یی بیا پر پهره دارانو پټکی وکړی:

تاسـو له یوه بی وسـی سـړی سره په زوږ ازمویلو باید وشرمیږی. د هغه په لیدو نورو خلکو هم شور گډ کړ، د چرگـانو خاوند په بیړه توکری راپورته کړه څوگامه شاته شو اوپهره دارانو ته یی سختی بدی ردی پیل کړی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان څو گامه لرې اس ودراوه او له یوه کوچوان نه یې د دې هنګامې سبب وپوښت، هغه وویل:

: ښاغلیه ! دا پهره داران ډېر ظالمان دي، کله یې چې زړه وغواړي دروازه تړي موږ له یوه ساعت راسې دلته ولاړ یو، همدا اوس د کوم امیر سړې بګۍ راغله د یوې شیبې لپاره یې دروازه ورته پرانسته، اوس بیرته دروازه تړي.

سلمان په څیر درشل لورې ته وکتل، دوو تنو د دروازې پلې پورې کولې، هغه په بیړه اس پونده کړ د دروازې په مخه کې د درشل دننه چې کوم پهره داران په مخه کې ولاړ وو هغوی په چیغو او شور یوی او بلی خواته ځانونه شاته کړل، او دوو وسله والو ساتونکو خپلې نیزې سمې کړې، بیا هغوی په ده پسې منډې وهلې، خو سلمان یو ځل شاته ورپسې راوکتل او بیا یې هغوی ته د پام اړلو اړتیا نه لیده او اس یې له هوا سره خبرې کولې. لږ څند وروسته یې کیڼ لورې ته یوه لویه دروازه ولیده هغه اس ودراوه او د یوې شیبې لپاره یې شاته وکتل او بیا یې اس راوګرځاوه او د دوه پوړه ودانۍ پر لویه دروازه ورننوت. هلته د منځنۍ عمر یو د ښکلې ځیرې خاوند پر کرسۍ ناست ؤ، سلمان له اس نه پلی شو له مخامخ برنډې نه یو نوکر په منډه راغی او د ده له لاسه یې د اس جلب واخست.

سلمان وپوښتل : دا د عبدالمنان سرای دی؟

: نوکر ځواب ورکړ: هو صیب!

: هغه چیرته دی؟

پر کرسۍ ناست سړي راپورته شو ویې ویل : صیب امر کوی زه عبدالمنان یم.

: ماته عثمان ستا درك راکړ، سلمان دروازې پلو وکتل او زیاته یې کړه : د لارې پر سر [illegible] یوه کلې کې مې ورسره ولیدل، زما په ښار کې یو ضروري کار دی، خو زما اس ستومانه دی، ځکه خو غواړم دلته یې پرېږدم.

عبدالمنان نوکر ته وویل : اس طبیلې ته بوزه!

خدمتګار آس ورسره بوت، سلمان په بیړه د درشل په لورې ولاړ.

عبدالمان غږ پرې وکړ : ودریږه!

سلمان ودرید او په اندیښنه یې مخ ورته راوګرځاوه:

ګوره زما ډیره بیړه ده.

عبد المنان ورغی او له سلمان سره روان شو ویې ویل : زه ، ددې بې ادبی بخښنه غواړم ، خو که تاته څه خطر درپیښ وی یا څوك درپسې وی نو یوی او

Downloaded from: The Digital Library

بلې خواته دې د تلو اړتيا نشته، زه مرسته درسره کولی شم.
سلمان ځواب ورکړ: زما دا اندیښنه ده چې د دروازې پهره داران به مې تعقيبوي کله چې زه هلته راورسیدم هغوی غوښتل دروازه وتړي، زما بيره وه د دوی نه راتير شوم او دلته راغلم، هغوی مې ډير شاته پريښودل، که د هغوی مرستې لپاره سپاره وروته رسيدل نو ماته سمدستې څه خطر نشته، په ښار کې د يوه ضروري کار د ترسره کولو نه وروسته بيا زه د دې پروانه لرم چې هغوی له ما سره بيا څه وړ سلوك کوي.
که يوازې دومره خبره وي نو هيڅ پريشانۍ ته دې ضرورت نشته، پهره داران تر دې ځايه د تعقيبولو جرئت نشي کولای، اوس د ښار دا حالت دی چې ته په بازار کې چيرته د حکومت پر ضد يو شعار ورکړې شاوخوا خلك به ټول ستا د ملاتړ لپاره راټول شي، تاسو چيرته تلل غواړئ؟
: غواړم تر البسين پورې ولاړ شم.
: په راتلونکې چوك کې به ګاډې درته پيدا شي.
سرك ته چې ورسيد سلمان وويل : زه ستا څخه مننه کوم.
اوس ماته اجازه راکړه.
عبدالمنان هغه ته لاس ورکړ ورته ويې ويل : عثمان دا درته ونه ويل چې څه وخت به راشي؟
: هغه د خوځيدو لپاره تيار ولاړ ؤ، خو که پهره دارانو دروازه ورته بيرته نه کړه نو له ښاره بهر به ولاړ وي.
: زه هلته ور روانيږم او چې تاسو بيرته راځئ ان شاء الله عثمان به دې هر کلي ته ولاړ وي.
سلمان چې چوك ته نږدې شو يوه وړوکې ډله يې وليده چې په مخ کې يې يوه سړي نغاره ډنګوله، سلمان چې وړاندې ورغی نو نغاره والا دا اعلان کاوه:
د غرناطې آزادۍ خوښوونکو!
حامد بن زهره تاسو ته د يوه نوي ژوند پيغام راوړی، هغه غرناطې ته رارسيدلی دی او نن د ماښام له لمانځه وروسته د البسين په جامع جومات کې اولس ته وينا کوي، که تاسو د اولس د خاينانو دسيسې ناکامول غواړئ نو د هغه تر بيرغ لاندې راټول شئ.
د دې اعلان له اوريدو وروسته د حامد بن زهره په اړه د سلمان اندیښنه تر څه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

حلبه کمه شوه او لږ ځنډ وروسته هغه په يوه بګۍ کی سپور ؤ او البسين ته روان شو.

*****

ګاډي د مدرسی د دروازی په مخه کی ودريده او سلمان تری ښکته شو کوچوان ته يی يو دينار په لاس کی ورکيښود او د بندی دروازی په لوری ولاړ، څو ځلی يی د درني دروازی له ټکولو وروسته تيل وهله وبی ليدل چی دننه له خوا زنځير شوی ده.

له لږ ځنډ دروازی ټکولو وروسته يی غږ وکړ:

څوک شته دروازه خلاصه کړی! څوک شته!! هلته څو هلکان او دری تنه وسله وال ځوانان ولاړوو په هغوی کی يوه دنګ او د ښکلو جامو خاوند وويل:

ښاغليه! دننه هيڅوک نشته، مدرسه رخصت شوی ده، سلمان مخ راوګرځاوه کوچوان ته يی وويل: د هغه د هستوګنځای يوه دروازه د شا کوڅی ته وتلی ده هلته به کوم نوکر خامخا وی.

کوچوان وويل : راځه زه تا د هغی کوڅی خولی ته رسوم. سلمان په بيره په بګۍ کی کيناست، کوچوان د ګاډی مخه راوګرځوله او د جومات نه پاس د کوڅی خواته راوګرځيد او د تنګی کوڅی په مخه کی ودريد وبی ويل:

ښاغليه! وراندی کوڅه تنګه ده، بګۍ نشی پکی تلای ته پخپله ورشه پوښتنه يی وکړه، امکان لری د مدرسی په څير يی کور هم تش وی او ستا بيرته تګ ته ضرورت شی، تا ماته له دوه طرفه کرايی نه هم زياتی پيسی راکړی دی په خوښه ستا تر راتلو پوری انتظار کوم.

: نه ته درځه! زما دلته لږ ځنډ وزی، سلمان دا وويل او روان شو.

کوچوان ګاډی راګرځوله چی هغه دری ځوانان چی د جومات په مخه کی يی ليدلي وو په مخه کی ورته ودريدل او لاره يی ونيوه په هغوی کی هغه د لوړ قد خاوند وويل : دا څوک ؤ؟

کوچوان ځواب ورکړ: نه يی پيژنم خو داسی ښکاری چی له بهر نه راغلی دی، د البسين لاره ورته نه وه معلومه د کومی شريفی کورنی سړی ښکاری ماته يی يو دينار راکړ.

: دی څوک لټوی؟

: ماته نه ده معلومه، لومړی يی راته وويل چی د البسين جامع جومات ته می

Downloaded from: The Digital Library

ورسوه، بيا يې وويل چې د جومات ترڅنګ يوه مدرسه ده ما هلته ښکته کړه، زه هلته د خپل يوه دوست پوښتنه کوم.

: ساده سړيه تاته معلومه نه ده چې په دې کوڅه کې د حامد بن زهره کور دى او نن د غرناطې هر غدار د هغه په لټه کې دى، ځه له دې ځايه زغله!

کوچوان انديښمن شو اس ته يې متروکه ورکړه اوهغه درې ځوانان په کوڅه ورننوتل.

سلمان لږ وړاندې له يوه عمر خوړلي سړي نه پوښتنه کوله: ته په همدې کوڅه کې اوسيږې؟

: هوکې! وړاندې اوم کور زما دی.

: دا د حامد بن زهره کور دی؟

: هوکي!

: تاته معلومه ده چې د دې دروازه له کومه وخته راسې تړلې ده؟

: زه چې سهار له لمانځه راوګرځېدم نو دروازه يې بيرته وه، وروسته مې د حامد بن زهره د راتګ خبر واوريد او په منډه راغلم چې دلته پر دروازه کولپ، پروت و او ډير خلك بهر ولاړ وو. زه د مدرسې د دروازې په لورې ولاړم هلته مې يې پوښتنه وکړه خو معلومه شوه چې مدرسه رخصت شوې ده، زما په ګومان به ساتونکې د مدرسې د دروازې له تړلو نه وروسته د ښا له خوا په دې کوڅه راوتلی وي.

سلمان وويل : زه له حامد بن زهره سره ليدل غواړم. ته د داسې چا درك راکولی شې چې د ده د اوسيدو ځاى ورته معلوم وي؟

: ښاغليه ما له څو کسانو د هغه د هستوګنې د ځاى پوښتنه کړې ده خو هيچا ته هم معلومه نه وه.

د اوږده قد خاوند چې له دوى نه لرې ولاړ ؤ، او خبرې يې اوريدې ور وړاندې شو ويې ويل:

که څه ضروري خبره وي زه درسره مرسته کولی شم زما باور دی چې دلته يو سړی ته به د هغه د هستوګنې ځای معلوم وي راځه!

: هغه چيرته دی؟

: د هغه کور ډير لرې نه دی تاسو په ما پسې راځئ!

سلمان له هغه سره روان شو او پاتې ځوانان له شانه ورپسې ورغلل، نژدې دوه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سوه ګامه وړاندې بنې خواته وګرځېد او یوې پراخې کوڅې ته ورننوتل د سلمان لاربښود ناڅاپه وپوښتل:

: ته له کومه ځایه راغلی یې؟

: له اندراش څخه!

: ته نن راغلی؟

: هو کې!

: د حامد بن زهره د راتګ نه هغه خبر شوی؟

: سلمان لږ پریشانه شو ځواب یې ورکړ:

زه تولی خبری نشم درته ویلی، ستا د ډاډ لپاره دومره عرض کول کافي بولم چې حامد بن زهره زه ډیر ښه پیژنم او زه هغه ته یو ضروري پیغام رسول غواړم.

: وبخښنې! زه پر تا شك نه کوم خو په دې ورځو کې موږ له داسې وضعې سره مخ یو چې یو ورور بل ته د لاس په ورکولو ویریږي.

: ماته معلومه ده اوس په خبرو وخت مه تیروه.

بل ځوان وویل : ولیده! دی سهی وایی موږ باید وخت ضایع نه کړو.

په کوڅې کې چې دوی بنې لوری ته وګرځېدل څو تنه یې ولیدل چې د مدرسې زده کوونکی معلومیدل یوه تن د حامد بن زهره د راتلو اعلان کاوه او خلك له شاوخوا کورونو راوتل او پر هغوی ورټولیدل. یوه تن د سلمان ملګرې ولید چیغې یې کړې:

وګورې ولید را روان دې هغه ته به یې خامخا هستوګنځی معلوم وي، هغوی د سترګو په رپ کې پر ولید راټول شول، یوه تن ترې وپوښتل:

تاته معلومه ده چې حامد بن زهره چیرته دی؟

: نه!

: ایا هغه رښتیا غرناطې ته راغلی دی؟

: تاسو په شعار ورکونکیو باید اعتماد وکړئ، زما باور دی چې هغه د وینا لپاره جومات ته راشي تاسو به یې پخپلو سترګو ووینئ، خو اوس که چاته د هغه د اوسیدو ځای معلوم وي هم نه یې درته ښیي، تاسو باید همدومره پوه شئ چې اوس تر تاسو زیات د حکومت جاسوسان او غداران د هغه په باب په فکر کې دي. چې د هغه د راتلو په سبب د جګړې د بیا پیلیدو په ویره کې دي، موږ څو تنه غداران ولیدل چې د جومات شاوخوا ګرځیدل، کیدای شي له هغوی نه کوم یو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دلته هم وی، ځکه خو باید تاسو تر ماښامه صبر وکړی، نور زما وخت مه ضایع کړی زما ضروری کار دی، ولید وراندی ولاړ او خلك بوی او بلی خواته تیت شول، سلمان چی لږ پخوا د خپل لاربنود له پوښتنو نه پریشانی احساسوله بیرته لری شوه.

* * * * *

لږ ځنډ وروسته هغوی یو زاړه کورته ننوتل چی د کور پرځای بوی مسافرخانی ته ورته ؤ، د درشل دننه د پراخه غولی دری لوریو ته وری وری کوټې وی.
سلمان هلته له یوه بوډا نوکر نه پرته چی د درشل نه بهر لمر ته پروت ؤ او خړیده هیڅوك ونه لیدل.
: تاسو زه چیرته راوستم؟ سلمان له خپل لاربنودنه وپوښتل، ولید ځواب ورکړ: دا د شاګردانو هستوګنځای دی خو اوس هغوی ټول تللی دی د حامد بن زهره د وینا لپاره خلك خبروی.
: مګر تاسو زه ولی دلته راوستم؟
: تاسو لږ ځنډ د جمیل په کوټه کی استراحت وکړی. زه به اوس د هغه درك راپیدا کړم او تاته به راشم.
: جمیل څوك دی؟
: ښاغلیه! جمیل زما نوم دی راځه! یوه ځوان ځواب ورکړ.
سلمان ولید ته وکتل ویی ویل : ګوره که ته د حامد بن زهره د ژوند په ارځښت پوهیږی نو وخت مه ضایع کوه، او ما زر تر زره هغه ته ور وله.
: ستا مطلب دا دی چی د هغه پرخلاف څه دسیسه په کار لویدلی ده؟
سلمان خفه شو ویی ویل : ما یو ځل درته وویل چی د هغه ژوند په خطر کی دی.
ولید وویل : که ته هغه ته دا ویل غواړی چی په غرناطه کی د غدارانو ډله د هغه د وینو تږی ده نو دا هغه ته نوی خبره نه ده، بیا هم زه هڅه کوم چی تا بی له ځنډه هغه ته ورسوم، ما چی د هغه د کوم دوست خبره کوله د هغه کور ډیر لری نه دی، که هغه د حامد بن زهره د هستوګنځی د درك راکولو ته چمتو شو نو زه به سمدستی هلته ورشم او که هغه ته د اعتماد وړ وبللی نو ور رسوم دی. امکان لری هغه پخپله دلته راشی، تاسو یوازی خپل نوم ماته ووایی.
: زما نوم سلمان دی، مګر که ستا په زړه کی څه شك وی هم ماته باید د دی

Downloaded from: The Digital Library

خبرې فرصت راکړې چې زه خپل برائت وړاندې کړم، او زه په غرناطه کې د حامد بن زهره نه پرته بل ګواه نشم وړاندې کولی.

: ګوره دغه بحث هیڅ ګټه نه لري، که تاسو نور وخت ضایع کول نه غواړی نو لږ څنډ صبر وکړی، ولید دا وویل او په بیړه بیرته وګرځید او د سترګو په رپ کې تر درشل ووت، سلمان د اندیښنې او بې وسې په حالت کې د هغه ملګرو ته کتل.

جمیل خپل ملګرې ته وویل : اویس! ته د درشل دروازه بنده کړه او له بهر نه څوك دننه مه را پرېږده.

بیا یې سلمان ته مخ واړاوه: ښاغلیه! د اندیښنې هیڅ خبره نه ده، که حامد بن زهره تاسو پیژنی نو ډیر زر به مو ان شاء الله ورسره ملاقات وشی، راځی!

سلمان د مجبورې په حالت کې له هغه سره ولاړ جمیل د انګړ نه تیر شو او د یوې کوټې دروازه یې خلاصه کړه ورننوتل.

د کوټې دننه سامان ډیر لږ و، پر مځکه یوه معمولې سطرنجې غوړیدلې وه، ښې لاس ته د دیوال ترڅنګ پر یوه کټ بستره غوړیدلې وه، پاس د دیوال په یوه تاخچه کې د ډیوې دودونو دیوال تور کړی ؤ، د چپرکټ ترڅنګ یوه وړوکې صندلې او منقل ایښې وو.

د کوټې په یوه ګونج کې یو د لرګی صندوق او د اوبو صراحی ترسترګو کیدل چې پاس پرې یوه ختهینه پیاله نسکوره وه، ښې لاس ته دروازې ته نژدې په یوه لویه الماری کې کتابونه ایښودل شوی وو، مخامخ په دیوال کې یوه وړوکې دریځه وه.

تشریف راوړی! جمیل صندلې ته اشاره وکړه.

سلمان د توری د راځړولو پرځای کمربند سست کړ او پر صندلې کیناست، جمیل د هغه په مخکې پر چارپایي کیناست ویې ویل: کله چې زه لومړی ځل دې کوټې ته راننوتم داسې راته ښکاریده لکه کوم زندان ته چې راغلی وم، او زما باور دی چې ته به هم همدغسې احساسوې.

: هوکې! سلمان په بې پروایې ځواب ورکړ، ماته دا ودانۍ عجیبه غوندې ښکارې.

جمیل وویل : د دې عمر تر سلو کالو زیات دی، ړومبی دا یو وړوکی جیل ؤ، نژدې شلویښت کاله پخوا چې مرکزي جیل پراخه کړای شو حکومت دغه بیا په یوه

Downloaded from: The Digital Library

یهوذي سوداګر باندي وپلوره، هغه بیا سرای ترې جوړ کړ، بیا هغه یهودي سوداګر مړ شو کونډې یې دغه سرای پر یوه مسلمان سوداګر باندي وپلوره، د جګړي په لومړیو شپو کې د هغه سوداګر زوی شهید شو او هغه خپل زیات جایداد نیمایي برخه د مدرسې د مستحقو زده کوونکو لپاره وقف کړه او پخپله «طنجي» ته ولاړ.

سلمان ظاهراً په ډېر غور د جمیل خبري اوریدې خو هغه د ودانۍ له تاریخ سره هیڅ مینه نه درلوده.

جمیل ناڅاپه اوچت شو ویې ویل : وبخښي ما له تانه د ډوډۍ په اړه پوښتنه ونه کړه، زما په ګومان دي تر اوسه پوري سبا ناري نه دي کړي زه یې همدا اوس درته راغواړم.

سلمان وویل : نه، نه ته زما د ډوډۍ غم مه کوه، زه د خپلي ذمه واري له سرته رسولو دمخه د لوږي هیڅ احساس نه کوم.

: د یوه سرتیري لومړۍ ذمه واري دا وي چي خپل څواک او صحت پرځای وساتي، جمیل دا وویل او بهرته ووت. څو دقیقي وروسته چي بیرته راغی نو په لاس کي یې کوزه وه.

هغه کوزه په دهلیز کي کیښوده ویې ویل : راشه لاس دي ومینځه.

سلمان راپورته شو وراندي ولاړ او یوه نوکر په پتنوس کي ډوډۍ راوړه، جمیل د هغه لاس پرې ومینځل ویې ویل:

ماته له بیرون نه د ډوډۍ راوړو اړتیا نه وه، شاګردانو چي د حامد بن زهره د راتلو خبر اوریدلی دي بهر ته وتلي دي او د هغوی ډوډۍ ځای په ځای پاتې ده.

نوکر پتنوس پر سطرنجي کیښود او بهر ته ووت او سلمان او د هغه کوربه بیا هم یو پل ته مخامخ کیناستل.

جمیل له پتنوس نه ټوکر لرې کړ ویې ویل : بسم الله کړی!

سلمان ترې وپوښتل : تاسو یې نه خورئ؟

: ما د یوه دوست په کور کي ډوډۍ خوړلې ده.

: بیا دي هغه ملګري راوغواړه!

: هغه هم خوړلې ده.

سلمان: په خوراک بوخت شو، لا یې دوې ګولې تر کومي تیري کړې وې چي په انګړ کي یې د چا د پښو غږ واورید څو دقیقي وروسته اویس په دروازه کي

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ودرید ویې ویل:

جمیله! بهر راووزه! د محلې څو ساده خلك د حویلې مخې ته راغونډ شوي دي، چا دا آوازه ګډه کړې ده چې حامد بن زهره دلته غلې شوی دی، هغوی دننه راتلو ټینګار کوي، ما هغوی وپوهول چې دننه څوك نشته خو هغوی زما خبرې اوریدو ته نه دي چمتو، ښایي ته هغوی وپوهوی.

جمیل چې بهر ته وتلو ویې ویل ته راځه! او چې دواړه ووتل ناڅاپه اویس دروازه پورې کړه او له شانه یې زنځیر کړه.

سلمان وارخطا راپورته شو او دروازې ته یې منډه واخستله هغه د دروازې د خلاصولو له ناکامې هڅې نه وروسته چیغې کړې : اویسه! جمیله! دا تاسو څه کوی دروازه خلاصه کړئ!

خو هغو هیڅ ځواب وانه ورید، څو ځلې یې دروازې ته ډیکې ورکړې خو ټولې هڅې یې بې نتیجې وې، بهر دیوال ډیر پلن ؤ، د دروازې چوکات او پلې دومره مزبوتې وې چې سلمان په زور ازمویلو کې هیڅ ګټه نه لیده.

له بهر نه د اویس غږ واوریدل شو: ښاغلیه! ته باید په زور د بهر راوتلو خیال پریږدې، کله چې په ښار کې د حامد بن زهره کار پای ته ورسیږي نو تا به د یوې شیبې ځنډه پرته خوشې کړو.

سلمان چیغې کړې: احمقه! که د حکومت جاسوس او د حامد بن زهره دښمن نه وې نو زما خبره واوره!

: چې څومره دې زړه غواړې هومره کنځلې راته کوه خو هیڅ ګټه نه لرې، موږ ته دا امر شوی چې په البسین کې به هر نا آشنا خپل دښمن ګڼې، او تاسو موږ ته سر تر پایه نا آشنایاست.

امکان لرې زموږ په زړه کې ستا له خبرو راپیدا شوی شکونه غلط وي او وروسته به پرې پښېمانه شو، خو اوس زموږ په مخکې له دې پرته بله مسأله نشته چې حامد بن زهره جومات ته ورسیږي. او اولس ته خپله وروستې وینا واوروی.

سلمان چیغې کړې: د خدای جل جلاله لپاره ولیډ. راوغواړی زه له هغه سره څه خبره کوم.

د ولید غږ اوچت شو : ګوره تاسو به له ما سره په خبرو کې هم څه ګټه ونه کړې. تاسو به په هر حال تر ماښام‌همدلته پراته یاست. موږ د حامد بن زهره د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راتګ اعلان ځکه کاوه چې له دې پرته د خلکو راټولولو بله کومه لاره نه وه، که نه نو مونږ په هغو زیانونو ښه پوهیږو چې هغه ته د اولس د غدارانو لخوا وربیښیدای شي. غداران به خامخا پوره هڅه وکړي چې د ده غږ له کومې راوانه وزي، په ښار کې داسې خلك لږ نه دي چې په لږ تمه د هغه د وژلو لپاره تیار شي خو که ته د حامد بن زهره خیرغوښتونکی یې او د ده د سلامتی په اړه درسره اندېښنه ده نو ستا لپاره دا داډ کافي دی چې د هغه سربښندویان له خپلو ذمه وارېو څخه غافل نه دي. مونږ هسې موهوم خطر هم له پامه نه دی غورځولی. داخبرې مې د دې لپاره درته وکړې چې زه شخصاً ستا په باب دوه زړی یم، اوس درته په ادب عرض کوم چې په داډه زړه تر ماښام انتظار وکړه، زمونږ او د ځان لپاره زیاته بد مزګی مه پیدا کوه، چې کله وخت راشي تا به هغه ته ورانږدې کړو.

وروستی خبره مې چې درته کوم یې دا ده چې تر ماښام د مخه ستا د دې کوټې نه هر ډول هڅې بې ګټې دي. که ته د دروازې له چاکونو بهرته کتلی شي نو اته تنه وسله وال به وګورې ته به خامخا دانه خوښوې چې د دوی په لاس دې بې ګناه وینې تویې شي، خدای پامان.

سلمان په دردناکه لهجه وویل : ولیده! د خدای جل جلاله لپاره زما یوه خبره واوره، زه د حامد بن زهره دوست یم د هغه زوی سعید او نوکو یې جعفر ما پیژني، که له ماښام نه وړاندې له هغوی نه د کوم یوه سره ستا د خبرو فرصت برابر شو نو هغوی ته خامخا دومره ووایه چې پر هاشم اعتماد ونه کړي، هاشم د هغوی د کلي یو مشر دی.

زه د دې خبر وزکولو لپاره راغلی وم چې هغه له غدارانو سره ملګرې شویدی. هغه په هیڅ صورت هم باید حامد بن زهره ته نژدې ورنشي.

ولید وویل : د دې مطلب دا دی چې ته د «اندراش» پر ځای د دوی له کلي راغلی یې او ستا لومړی خبره غلطه وه، په هر صورت زه د دې خبرې ذمه واري اخلم که ماته فرصت برابر شو ستا دا پیغام به ورسوم. تر کومه چې په هاشم پورې اړه لري تاسو باید هیڅ اندیښنه ونکړې، په غرناطه کې تر هغه خطرناك دښمنان شته، او ته د هغوی په اړه ما له خپلو ذمه وارېو نه را ایساروې خدا ی پامان!

سلمان تر لږ ځنده له دروازې نه د لرې کیدونکو ګامونو غږ اورید او بیا یې سیکه کیناست.

لږ ځنډ وروسته د هغه دا حالت ؤ چې کله به جګ شود دروازې د یوې پلې له

Downloaded from: The Digital Library

چاکونو به ... نه د کتلو هغه کوله او کله به یی د ناکراری په حال کی قدم واهه، له دی ... خنجره د وتلو لپاره د ده په ذهن کی ډیر تدبیرونه راغلل او که هغه پردی خبره ... درلودای چی دی به د ولید او د هغه د ملګرو له مرستی پرته حامد وموندلی شی نو له دی کوتی څخه د وتلو لپاره بی له لوی څخه لوی خطر قبلولی شوای.

د توری، خنجر او تومانچی نه ... د باروتو بوه کڅوړه له ده سره وه، او په دی هم پوهیده چی د دیوال په بوه ... حه کی پر باروتو سوری جوړول ګران نه دی. په دی کی خو خامخا خطر ؤ مګر ... فطرتاً بو نه ویریدونکی انسان ؤ، هغه د ولید له دی ګواښ څخه ... چی بهر ته له راوتلو سره سم به د غشو په باران د ده هرکلی وشی.

د هغه ذهنی کیفیت ... و چی کله به یی د یوی خطرناکی ارادی سره وینی په رګونو کی تودی ... او بیا به ناڅاپه د ده د پریکړی قوت ځواب ورکړ. ده به له خپل زړه څخه پوښتل ... د حامد بن زهره په اړه د ولید او د هغه د ملګرو احساسات زما له احساساتو څخه توپیر لری؟ ... هغوی د احتیاط سبب دا ندی چی په هر صورت یو ناپیژندوی یم. او دغه ... له داسی حالاتو سره لاس او ګریوان دی چی له خپل سیوری څخه هم ویریږی که زه د دوی پرځای وای نو ایا زما چلن به د دوی سره توپیر درلود؟

او بیا به سلمان داسی احساسوله چی ولید بی په مخکی ولاړ دی او ورته وایی:

ورورہ! زموږ له تا سره هیڅ دښمنی نشته، موږ یوازی خپل مسئولیت ترسره کوو، او تا دا ولی ګڼلی چی له تا پرته بل څوک ... حامد بن زهره ژوند ګران نه دی؟

ستا په څیر د غرناطی به زرګونو تنه د هغه ... لته کی دی، په هغوی کی آزادی غوښتونکی هم دی او غداران هم، له موږ سره د دی ټولو د پیژندلو فرصت نشته، موږ یوازی دومره پوهیږو چی حامد بن زهره د قوم د ضمیر وروستی غږ دی، او د قوم مجرمان د هغه د وینو تږی دی. زموږ د اخلاص او د مسئولیت د احساس تر دی لوی بل ثبوت څه کیدای شی چی هغوی لا تر اوسه د ده ځای ونه موندلی شو.

د سلمان ذهنی خفګان ورو ورو لری کیده او نژدی یو ... وروسته هغه په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

بستره غحيدلی ؤ او د ډاډ احساس يې کاوه چې ده د خپل عقل او توان په اندازه خپل مسئوليت ترسره کړی دی. له دې زيات د ده له وسه وتلی خبره وه، او بيا لږ څنډ وروسته خوب ورغی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پیغام

د البسین په جومات کې د حامد بن زهره غږ وکړنګیده:

: د اولس بچیانو! که د غفلت له خوبه ستاسو د راویښولو او له دې هدیرې څخه ستاسو د راپورته کولو لپاره زما چیغو ته اړتیاوې نو زه د دې وروستی ذمه واری د ترسره کولو پوره هڅه کوم. ستاسو د آزادي د مړ ژواندو ډیوو لپاره نن ورځنی ته اړتیا ده، خو یو بوډا او کمزوري سړی تاسو ته له اوښکو پرته څه نشي درکولی، او یوازې د یوه تن اوښکې د یوه اولس د ګناهونو کفاره نشي کیدای.

په دې نړۍکې د کومې سیاسي اشتباه جبران ممکن دی، بایللی جګړې له سره ګټل کیدای شي. ویجاړې کلاګانې بیرته جوړیدای شي. په تیارو شپو کې سرګردانه قافلې د سهار په رڼا کې خپلې لارې موندلای شي: خو یوه داسې ټولنیزه ګناه هم ده چې هیڅ کفاره نه لري، او د لار ورکو قافلو لپاره یوه داسې شپه هم شته چې هیڅ سهار نه لري.

د غرناطي اولسه ! زه تاسو د هغې وروستی ګناه څخه را ایساروول غواړم چې له هغې وروسته د اولسونو پر مخ د رحم او کرم دروازې تړل کیږي.

زه تاسو د هغې توري شپې له هیبتونو خبروول غواړم چې هیڅ پای نه لري.

د یوه اولس وروستی ګناه دا وي چې هغوی د ظلم پرخلاف د جګړې او مقابلې له حق څخه لاس واخلي، او له بده مرغه ستاسو مشران اوس په دې ګناه ککړ شوي دي.

هغوی د خدای جل جلاله د رحمت دروازې د تل لپاره پر تاسو تړلې دي. هغوی راتلونکې ټولې هیلې زیندۍ کړې دي. هغوی هغه ذهني او خلاقي حصار مات کړی دی چې بې وسه او مظلومو خلکو ته د پناه وروستی مقام وي.

که د دې ګناه سزا ستاسو تر موجوده نسل پورې محدوده وای نو زه به دومرد

Downloaded from: The Digital Library

اندیښمن نه وای خو ستاسو واکمنو هغه ټولې ډېوې مړې کړې دي چې ستاسو راتلونکو نسلونو ته د سلامتی لاره روښانه شي.

په یاد ولری! کله چې دوی د غوناطی راتلونکی، ستاسو آزادی او بقا دښمنانو ته وسپاری نو ستاسو د دردونو او مصیبونو نه ختمیدونکی شپه به پیل شی. زما اروا د هغی شپی د تیارولو تصور نه په لړزه شی.

دوستانو ! ماته پر هغه ترون د څه ویلو ضرورت نشته چې تاسو یې د راتلونکی د امن او خوښی ضمانت ګڼی، دا د هغی بلا د ځیری ښکلی پرده ده چې وینی زبیښونکی لاس یې ستاسو تر شاه رګونو پوری رسیدلی دی.

که تاسو دا ګڼی چې د پسونو په څیر به د لیوانو په څنګ کی هوسې ژوند وکړی نو زما له تاسو سره د خبرو هیڅ اړتیا نشته، خو که د انسانیت له تیرو پیښو څخه څه درس اخستلی شی نوزه به په وار وار وایم چې تاسو د هغه دوزخ دروازی ټکوی چې د بې لاری او ذلت وروستی پړاو دی. له ما سره بوازی د دی خبری اندیښنه نه ده چې تاسو به د هغه دوزخ په اور کی خوړین شی بلکی زه وینم چې ستاسو راتلونکی نسلونه به هم کلونه بلکی تر پیړیو پوری د دی دوزخ خاشاک وی.

تاسو یوازی د ژوندی پاتی کیدو لپاره د دښمن پر غلامی منلو راضی شوی یاست، خو ستاسو زامن او لمسیان به په لاسو کی د غلامی پرکړیو پرویاړ برسیره له خپلو بادارانو څخه د ژوندی پاتی کیدو حق نه شی ترلاسه کولی.

زما سره یوازی دا اندیښنه نه ده چې تاسو به په ډیره بده غلامی مجبور کړی بلکی دا وینم چې تاسو به دخپلو ارواو او بدن له ټولو آزادیو څخه په محرومی برسیره هم د ژوندی پاتی کیدو حق دار نه شی ګڼل کیدای.

تاسو د قسطلی او ارغون د سرتیرو ظلم لیدلی دی خو تر اوسه پوری مو د کلیسا د پادریانو بې رحمی نه ده لیدلی. تاسو د احتساب د اداری هغه شکنجه ځابونه نه دی ل...لی چې په اوسپ...و شکنجو کی راګیر انسانان په نه کړیو ک...هونو اعتراف ... محرور وی. ت... :اور په سکروټو د ...ده شویو خلکو کریږی ... .ی اوریدلی خو ... : ... هر څه ... ...

په غونډه کی څ... ... حساسانی ... او چیغه یې وکړه : ابو عبدالله غدار دی! ... القاسم د دښمن جاسوس دی. ... بیا د جومات له هر ګوټ نه د هغوی پرخلاف نوری چیغی راپورته شوی. له څو شیبو سکوت وروسته د حامد بن زهره غږ بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

اوچت شو:

زماعزیزانو! ستاسی چیغی هغوی سمی لاری ته نشی رااړولای، هغوی د امن په لټون پسی د هدیری دروازی ټکوی، د هغوی جگړی د خپل اقتدار لپاره دی، ابو عبدالله خپل زړه ته په دی دوکه ورکولی شی چی ده ته به د خپل خیانت انعام ورکړل شی. د هغه وزیر او نور چارواکی هم په ذی ځان تیر ایستنه مبتلا کیدای شی چی د بادارانو بدلون د دوی پر راتلونکی اغیزه نه کوی. او دوی به له ابو عبدالله څخه وروسته د فردیناند خدمتگاران وی او د خپل سر او مال ساتنه به وکړی. او بنایی ځینی د دین هغه مفتیان چی د خپلو بد عمله او نا اهله چارواکو د هیلو په چوکاټ کی د دین د احکامو په اچولو عادت شوی دی، همدا فکر وکړی چی د زمانی نوی حالات د الهی احکامو د نوی تعبیر، غوښتنه کوی. اوس به دوی د ابو عبدالله پر ځای د فردیناند د چپنی ښکلول د وضعی سره سم گڼی، خو ستاسو جگړه د خپلی بقا او آزادی جگړه ده، دا هغه انسانی مسئولیت دی چی د تیښتی هره لاره یی پر بشپړه بربادی پای ته رسیږی.

که تاسو د انسانیت د لوړو هدفونو څخه مخ واړاوه، که تاسو له اسلام نه کاږه شوی نو یوازی د حیواناتو په څیر د ژوندی پاتی کیدو لپاره هم باید له هغو ځناورو سره جگړه وکړی چی ستاسو د وینو له څښلو، د غوښو له شکولو او د هډوکو له شپیللو څخه وړاندی دا ډاډ ترلاسه کول غواړی چی تاسو بشپړ د دوی په منگولو کی ایسار شوی یاست، او ستاسو په زړونو کی هغه حیوانی شعور هم نه دی پاتی شوی چی کمزوری وزی هم ښکرغورځولو ته اړی کړی.

غرناطه د اندلس د مسلمانانو وروستی مورچل دی، دا هغو مجبورو او تر جبر لاندی انسانانو ته هم وروستی د امید، ځای دی چی په قرطبه، بلنسیه، اشبیلیه، طلیطله او د شمال په نورو سیمو کی یوازی په دی اسره ژوند کوی چی له دی ځایه به کوم مجاهد میړه راښکاره شی او د هغه د ارادی او عزم په رڼا کی به د غلامی تیاری لری شی.

خو چی کله دښمن ستاسو پردی وروستی مورچل او پناه ځای هم برلاسی شی. نو د اندلس په ساره او اوږدو کی به د هغو لکونو انسانانو لپاره هیڅ د پناه ځای نه وی.

تاسو پر دی خبره باید خوښ نه شی چی د ترون شرطونه نرم دی. او د آزادی له معاملی وروسته به تاسو د خپلی شانداری ښنگلی، مال او دولت ، ځمکی او

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کښتو نه وژغوري.

په یاد ولري!

کله چې دښمن پردي ډاډه شو چې ستاسو د ځواك او زور ټول بوټي وچ شول، ستاسو د هیلو ټولې ډیوې مړې شوې او ستاسو ارواوې نورې د کوم ظلم پرخلاف بغاوت نشي کولی نو بیا به دی بلا ته د مکر ،و فریب تر پردو لاندې دخپلې خیرې د پټولو اړتیا نه وي.

بیا به تاسو د وحشت او ځناورتوب هغه سیلاو وګوري چې د ځمکې پر مخ به تر اوسه پورې کوم شوم نه وي لیدلی. د دغه ترون د ښکلیو الفاظو معنی به بدله شي، هغه وخت به تاسو دا احساس کړي چې د ظلم او وحشت د اور په سکروټو مو د امن د ګلانو ګومان کړی ؤ او ځولې مو ترې ډکې کړې وې.

زما یوازې پردې اندیښنه نه ده چې ستاسو مدرسې به وتړل شي، ستاسو کتابتونونه به وسوځول شي، او جوماتونه به مو په کلیساګانو بدل شي، بلکې زه خو دا وینم چې د مرګ او تباهۍ د لارې هر نوی پړاو به مو له پخوانی څخه ډیر زیات تیاره وي.

بیا به د راتلونکې تاریخ لیکونکی ستاسو د ویجاړو شویو ښارونو د کنډوالو په لیدو وایي چې دا کنډوالې د هغه بد مرغه اولس یادګار دی چې د اسمان تر څنډو د عروج څخه وروسته یې د ذلت او پستۍ لاره غوره کړې وه.

دا د هغه قافلې وروستی پړاو دی چې لارښوونکو یې پر خپلو سترګو پټۍ تړلې وې. دا د هغه قوم هدیره ده چې په خپلو لاسو یې خپلې مړې خپه کړې وې.

زما دوستانو! له مانه دا پوښتنه په وار وار شویده چې ما د سمندر نه پورې غاړې وړونو څخه څه پیغام راوړی دی. زما ځواب دا دی چې که د غرناطې اولس د عزت لاره غوره کول غواړي او د الله تعالی له رحمت څخه مایوسه نه وي نو زه دا تسلي ورکولی شم چې د اسلامي نړۍ ټولې خواخوږې به له دوی سره وي. که تاسو د دین په حصار کې پناه واخستله او نړۍ ته مو دا ثابته کړه چې په اندلس کې د کفر او اسلام وروستۍ جګړه پیل شوې ده او تاسو به د فتحې او یا شهادت نه پرته بله لاره نه غوره کوی نو تاسو به بې ملاتړه او مرستندویه پاتې نه شي.

مسلمانان به ستاسو ملاتړ خپله فریضه وبولي یوازې افریقایان نه بلکې د ترکانو هغه ستره پاچاهي به هم ستاسو تر شا درېږي چې د بیرغ سیوری یې د دجلې او فرات له سیندونو څخه د دانیوب تر سینده پورې غځیدلی دی. که تاسو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د خپلو قربانیو او خپلونه ماتیدونکو ارادو په سبب د غرناطی د آزادی جګړه د کفر او اسلام معرکه ثابته کړای شوه نو د روم له ستمندرګی څخه به د اندلس ساحل ته د ترکانو د سمندری بیړیو په رارسیدو کی هیڅ ځنډ ونه شی.

خو که تاسو مایوس او نا امیده شوی او یا مو داسی وګڼله چی د نورو مرستنه ستاسو د خپل قوت بدله کیدای شی نو هیڅوك به هم ستاسو مرستی ته رانشی.

تاسو که د بیرون مسلمانانو ته دننه لاره وربښیی نو لومړی د خپلو وینو ډیوی بلی کړی، خو که تاسو د مرګ په خوب ویده شوی نو هغوی به پر تاسو په دی هدیره کی غږونه کړی.

په دی وخت کی یو سړی جګ شو ویی ویل : بناغلیه! زه ستا هره خبره منم، خو که بی تاسو ګستاخی نه بولی نو دا پوښتنه کوم چی تاسو د هغو بندیانو په اړه څه فکر کړی دی؟

د جومات له هر ګوټ څخه د پاریدلیو خلکو غږونه را اوچت شول : کینه! چوپ شه! دی وباسئ، دا د حکومت جاسوس دی، حامد بن زهره دواړه لاسونه اوچت کړل او په لوړ غږ یی چیغه کړه:

ښاغلیو! تاسو مه راپاڅیږئ، زه د ده پوښتنی ته ځواب ورکولای شم. تر اوسه ما خپلی خبری پای ته نه دی رسولی. خلکو یو د بل د چوپولو هڅه کوله.

حامد بن زهره لږ ځنډ چوپ و او بیا یی پوښتونکی ته مخ واړاوه:

زما وروره! دا پوښتنه واقعاً ډیره مهمه ده، او زه یی د ځواب نه ډډه نه کوم. خو زما سره تر دی ډیر مهم یو بل سوال دی، او هغه دا چی هغو کسانو چی د دښمن د خوښی ترلاسه کولو په خاطر بندیان سینتاڼی ته واستول هغوی د قوم په اړه څه فکر کړی و؟

زه هغه زلمی نه تورن کوم چی ستاسو تش په نامه واکمنو او لاربښوونکو د یوی شرموونکی پیښی د بشپړیدو په خاطر دښمن ته ورسپارلی دی. هغوی ته یی دا دوکه ورکړی ده چی که تاسو څه موده د دښمن په لاس کی یرغمل پاتی کیدل ومنی نو هغوی به ډاډه شی او ستاسو اولس به د تیاری فرصت ترلاسه کړی.

اوس ستاسو په ذهن کی دا خبره اچوی چی که تاسو ولمه ایزی ځان وژنی ته چمتو نه شی او بیرته مو جګړه پیل کړه نو ستاسو هغه ورونه به بیرته رانشی خو موږ به دغه دسیسه بریالی کیدو ته پری نږدی.

دوستانو! هغه څلور سوه تنه ځوانان د غرناطی د پوځ د ژوند ارواوه. خو د

Downloaded from: The Digital Library

هغوی بیرته راوستل د هغوی له وسه وتلی ده، اوس یوازی ستاسو همت او اراده او ستاسو عزیمت هغوی بیرته راوستلای شی. اوس تاسو باید عملی ثبوت وړاندی کړی چی د اندلس پر خاوره د آزادی د ژوند حق لری. او که مو د پسونو لاره غوره کړه نو وینی څښونکی لیوان به مو ووژنی.

زما هیوادوالو! د اوربند د تړون کوم شرطونه چی ماته معلوم شوی دی، د هغو له مخی د وسلی ایښودلو او یا د جګړی د بیا پیلولو د پریکړی لپاره او یا ورځی مهلت ایښودل شوی دی، خو دا یوه دوکه وه، کومو غدارانو چی خپله راتلونکی له فردیننډ سره تړلی ده هغوی دا ډاډ ورکړی ؤ چی د اویا ورځو له پوره کیدو څخه د مخه به داسی وضعه جوړه کړی چی د اولس په زړونو کی به د جګړی حوصله پاتی نه شی.

ماته معلومه شوی ده چی د اولس غداران اوس په الحمرا کی راټول شوی دی، له هغوی نه دا لری نه ده چی نا څاپه دښمن ته د ښار دروازی خلاصی کړی، او تاسو ته باید دا معلومه وی چی تاسو غلامان شوی یاست. ځکه خو تاسو باید د دوی له دسیسو څخه یوه شیبه هم غافل پاتی نشی.

زه همدا نن غرناطی ته رارسیدلی یم، ماته د هغو خلکو د مشورو ضرورت دی چی په جنګی امورو تر مانبه پوهیږی. د حال او راتلونکی له خطر څخه ستاسو خبرول زما لومړنی ذمه واری وه او تاسو شاهدان یاست چی ما د خپل توان او استعداد سره سم خپله ذمه واری تر سره کړه.

د خبرو په پای کی حامد بن زهره لاس په دعا اوچت کړل بیا د البسین خطیب جګ شو ویی ویل:

ښاغلیو! اوس د ښار مشران په یوه ځای کی را غونډ شوی دی او ستاسو د عالیقدر لاربښود انتظار کوی ځکه خو حامد بن زهره رخصت درڅخه غواړی، زه له تاسو څخه غواړم چی ده ته لاره ورکړی او له شانه مه وریسی زغلی، یوازی څو تنه ملګری به یی ورسره ولاړ شی، د جومات نه بهر هم د ده د ساتنی لپاره کسان شته، اوس د ماسختن لمانځه وخت دی تاسو ډاډه پر خپلو خپلو ځایونو کښینی.

لږ څنډ وروسته حامد بن زهره له جومات څخه ووت او په یوه بګی کی سپور شو.

* * * * *

سلمان چی له خوبه را ویښ شو په کوټه کی تیاره خپره وه، هغه په بیړه جګ

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو د کوټې دوره په لوري ولاړ، او له درزونو څخه یې بهر ته وکتل، خو په انګړ کې هم تیاره وه، له یوه لوري د خلکو غږونه راتلل خو سلمان یې خبرې نه شوای اوریدای. لږ څنډ وروسته هغوی په څه خبره په کرس کرس خندل، د سلمان لږ او ډېره پاته اندیښنه هم لرې شوه، په ډاډه زړه یې دیوال ته تکیه وکړه او کیناست، د ورځې په حالاتو یې فکر کاوه او ذهن ته یې ډول ډول خیالونه راغلل:

آیا دا امکان لري چې عاتکې کوم سرې لیدلی ؤ هغه د دې د پلار د وژونکې سره په څیره کې ورته وي او عاتکې د کومې فرضي اندیښنې په سبب زه په پریشانۍ کې غورځولی وم؟

که زه حامد بن زهره ته ور رسیدلی وای هم دا څه ور ممکنه وه چې ما د یوی نجلۍ پیغام ور رسولی وای او د یوې داسې فریضې څخه مې ایسار کړی وای چې د هغې لپاره هغه هر ډول خطر قبلولو ته تیار ؤ؟

ولید ربښتیا وویل : په غرناطه کې د حامد بن زهره سر بښندونکو او ملاتړ کوونکو څخه د قوم د غدرانو هیڅ خبره پټه نه وه، د هغوی ترتیبات دومره بشپړ وو چې که ما د عاتکې پیغام ورسولی وای هم د نورو ترتیباتو نیولو ضرورت نه ؤ، ما تر دې زیات نور څه کولی شوای؟ بنایي په دې کې څه غوره والی وي چې هغوی زه یو شکمن سړی وګڼلم او دلته یې بندي کړم.

بیا هغه په تصور کې له عاتکې سره خبرې کولې:

ناپوهې نجلۍ! تا هسې زه پریشانه کړم، تا دا ولې ګڼلې وه چې هغه حق پال چې په غرناطه کې د قوم غدارانو ته چیلنج ورکوي او د فردیناند پر خلاف د جهاد د اعلان حوصله لري ستا د کاکاګډسیسي څخه به وویریږي او خپله لاره به بدله کړي؟

دده پوره باور ؤ چې ولید به د ده پیغام حامد بن زهره ته رسولی وي. او هغه چې له جومات څخه وزګار شي یا به پخپله دلته راشي او یا به ما ور وغواړي.

تر یو ساعت پورې نور انتظار څخه وروسته هغه بله ناکراري احساس کړه:

آیا دا امکان لري چې ولید زما د پیغام رسول ضروري نه وي بللی او هغه چې له وینا څخه وزګار شوی وي له غرناطې څخه وتلی وي. او بیا هغو غدارانو چې په غرناطه کې یې له څه تکر څخه ویره احساسوله په لاره کې د هغه د دړولو هڅه کړې وي؟

نه نه! داسې نشي کیدای! داسې باید ونشي، دغه بدمرغه اولس حامد بن زهره

Downloaded from: The Digital Library

ته ارتیا لری. هغه بایدژوندی واوسی.
بیا یې په انگړ کې د بوټونو غږ واورید، او لږ ځنډ وروسته چا دروازه خلاصه کړه، سلمان چې بهر ته ورووت، د غوسې پرځای یې په گیله منه لهجه وویل: تاسو ظالمان هم یاست او ساده گان هم.
په ځواب کې د جعفر غږ اوچت شو: ښاغلیه زه جعفر یم، او زما باور نه کیده چې ته به غرناطې نه را رسیدلی وې. د جعفر په لیدو د سلمان ټوله غوسه سړه شوه، هغه زر ور وړاندې شو تر مټ یې ونیو او له نورو پنځو کسانو څخه یې یوې گوښې ته کړ په ټیټ غږ یې تری وپوښتل:
هغه به په خیریت وي؟
هوکې د الله احسان دی، زه افسوس کوم چې تا یې وینا وانه وریدله، که ماته دمخه احوال راغلی وای نو دلته به راتلم او راسره بیولی مې، ولید هغه وخت سعید ته ستا خبره وکړه چې موږ له جومات څخه راوتلو. سعید پر دې ډیر خفه ؤ چې ته غرناطې ته راغلی یې، که له خپل پلار سره د هغه موجودیت ضروري نه وای نو سمدستي به دلته راتلو. اوس هغه پر ما ټینگار کړی دی چې ولید دوی ته دي ورسوم او سهار وختي له تا سره کلي ته روان شم. ولید دا غوښتنه هم کړې ده چې زه د ده له خوا له تانه بخښنه وغواړم.
: هغه چیرته دی؟
: هغه هم له هغوی سره په بگۍ کې سپور شو.
: هغوی چیرته ولاړل؟
: د کوم دوست کره ولاړل خو اوس ستا لیدل ورسره ممکن نه دي. هلته د غرناطې د مشرانو غونډه ده او هغه به تر ډیره مشغول وي. سعید ویل چې د پلار جان اندیښمن کول ضروري نه دي. هغه چې وزگار شي پخپله به درته راشي، راحه چې زه تا د ولید دوی کره ورسوم،
زه بل لور ته روانیږم.
ستا آس چیرته دی؟
. ما خپل آس د جنوبي دروازې څخه لږ لرې په یوه سرای کې پریښی دی. د سرای د خاوند نوم عبدالمنان دی، هغه به زما انتظار کوي.
جعفر وویل : زه عبدالمنان پیژنم، هغه یو مخلص سړی دی، تا که د هغه سرای ته په رسیدو ویلی وای چې د حامد بن زهره دوست یم نو دومره له پریشانیو سره

Downloaded from: The Digital Library

به نه وي مخ شوي. هغه تا ته دا ډاډ درکولی شوای چې هغه ته په غرناطه کې هيڅ خطر نشته، اوس راځه چې تا د وليد کور ته ورسوم، بيا به دې په اس پسې څوك واستوم.

سلمان ووېل : كه تاسو عبدالمنان اعتمادي بولی نو ايا دا غوره نه ده چې زه هم سرای ته ولاړ شم او هلته د حامد د هدايت انتظار وكړم. كه ماته د بيرته ستنيدو اجازه شوه نو چې سهار شو له همغه ځايه به ولاړ شم، اوګوره ستا خو پوره باور دی چې په غرناطه كې حامد بن زهره ته څه خطر نشته؟

جعفر ځواب وركړ: كه تا د هغه له وينا وروسته د خلكو احساسات او جوش ليدلی وای نو د دې پوښتنې ضرورت به دې نه ؤ احساس كړی. اوس د ښار داسې وضعه ده چې كه بوازې څوك پر سرك روان وي هم غداران به د حملې جرئت پرې ونكړي. خو زما دا ګومان دی چې هغه به په غرناطه كې ډير پاتې نه شي. خو تا دا ونه ويل چې ته د هغه د هدايت پرخلاف دلته ولې راغلی او د هاشم په اړه تا ته څه وړ معلومه شوه چې هغه كوم خطرناكه لوبه لوبوي؟ سلمان لنډه كيسه ورته تيره كړه، جعفر له لږ چورت وروسته ووېل:

: موږ چې دلته راغلو هاشم مو نه دی ليدلی، كه هغه غرناطی ته راغلی وای نو د حامد بن زهره تلاش به يې خامخا كاوه، بيا دا خبره هم زما ذهن ته رانه غله چې كله حامد بن زهره غرناطې ته د تلو اراده ظاهره كړه هغه په وار وار ورته ويل چې اوس دې د تلواراده وځنډوه، كه هغه له غدارانو سره ملګرې شوی وای نو د هغه د ژوند او سلامتيا په اړه دومره انديښمن ولی ؤ؟ زما په ګومان دا ټولې خبرې د عاتكې هسې تشويش او وهم دی. كه د هغې انديښنې رښتيا وي هم موږ ته د ډير تشويش ضرورت نشته، نن د اولس هر غدار د حامد بن زهره د وينو تږی دی كه هاشم هم له هغوی سره ملګرې شوی وي نو څه فرق نه كوي؟

حامد بن زهره په غرناطه كې خپل مسئوليت سرته رسولی كله چې هغه د جنوب په لور وخوځيږي نو قبايل به ورسره وي.

سلمان ووېل : ماته معلومه ده چې هغه به د ځان د خطر په اړه انديښنه ونه كړي خو ما له عاتكې سره وعده كړې ده چې زه به يې پيغام ور ورسوم. اوس كه تاله هغه سره ونه ليدای شوای لږ تر لږه سعيد ته دا خبره ور ورسوه.

جعفر ځواب وركړ: ته ډاډه اوسه زما له لوری به هيڅ تنبلی ونه شي. سعيد په وار وار پر دې ټينګار كاوه چې دلته بايد څوك ونه پوهيږي چې ته څوك يې په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غرناطه کې له حامد بن زهره څخه ستا لرې ساتل هم په همدې خاطر دي. ستا په زړه کې داسې تيره نه شي چې هغه اوس له کومو خلکو سره ګورې نو تر تا زيات ارځښت ورکوي، وليد هم په خپلو کړو وړو ډير خفه او پښيمانه ؤ او له تاسو څخه يې بخښنه غوښته.

: وليد خپله ذمه وارې پوره کړې او زما له هغه څخه هيڅ ګيله نشته، خو زه له تانه يوه ژمنه غوارم.

: وفرمايې!

که حامد بن زهره ناڅاپه له غرناطې څخه د وتلو اراده وکړه نو ماته خامخا خبر راکړه، زه غوارم چې هغه خپل کور او يا کوم بل خوندي ځای ته نه وي رسيدلی ورسره وم.

: زه دا وعده کوم.

: زه به دې انتظار کوم

*****

لږ ځنډ وروسته سلمان له دوو ځلميانو سره د سرای په لور روان ؤ. له تنګې کوڅې څخه ووتل او په پراخ سرك ځای ځای دوی د هغو خلکو ډلې ليدلې چې د ابو عبدالله او ابو القاسم پر خلاف يې چيغې وهلې. له خپلو ملګرو څخه يې چې پوښتنه وکړه ورته معلومه شوه چې د غرناطې اولس د غدارانو پرخلاف د مظاهرې لپاره د الحمرا په مخکې راټوليږي. سرای ته نژدې يې په يوه پراخ چوك کې ډيره لويه غونډه وليده، ده خپلو ملګرو ته وويل : نور تا سو زحمت مه باسئ، ماته لاره معلومه ده.

څو دقيقې وروسته چې دی د سرای پر درشل ورننوت عثمان دننه ولاړ و، هغه ده ته هر کلې ووايه او ويې ويل : ښاغليه زه ستا په انتظار وم، د سرای مالك هم ستا په باب زيات په اندېښنه کې ؤ. هغه ماته دا حکم کړی چې ستاسو تر راتلو په دروازه کې ودريږم.

: هغه چيرته دی؟

: هغه د حامد بن زهره خبرو اوريدو ته البسين ته تللی ؤ او اوس ښايي په کوم جلوس کې شامل شوی وي الحمرا ته به تللی وي، هغه ښايي هلته ډير ځنډونه کړي که ماته معلوم وای چې ته دومره ناوخته راځې زه به هم خامخا البسين ته تللی وم، ته د وينا له اوريدو وروسته راغلی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه! افسوس چې ما د هغه وینا وانه وریدای شوه!
: راځه، ته به شپه همدلته تیروی که نه؟
سلمان له هغه سره روان شو ويې ويل : کیدای شي زه شپه همدلته تیره کړم خو تر اوسه پورې مې دا پریکړه نه ده کړې، زه د یوه ملګري په انتظار یم، کله چې هغه راشي زه به يې په مشورو عمل کوم.
هغه بهر د درشل نه تیر شو او انګړ ته ورننوت عثمان یوه نوکر ته غږ وکړ: ته د میلمه لاسونه ومینځه پاس يې بوزه زه ډوډۍ ورته راوړم.
سلمان وويل : د ډوډۍ ارتیا نشته، یوازې د اوداسه لپاره اوبه راوړه.
عثمان وويل : بناغلیه : د سرای مالك ستا لپاره په کور کې د ډوډۍ تیارولو امر کړی ؤ، تاسولږ خامخا وخورئ که نه نو هغه به هم خفه شي او د کور نور غړي به يې هم، تاسو اودس او لمونځ وکړئ وروسته به زه ډوډۍ درته راوړم، راشه زه غلسخانه دروښیم.
* * * * *
د ماسپښین پور هغه کوټه چې سلمان پکې ؤ د درشل د لويې دروازې پر سر وه چې یوه دریڅه يې بهر سړك لورې ته خلاصیدله. عثمان ده ته یوه ښکلې قالینه وغوړوله او بهر ته ولاړ.
سلمان چې لمانځه ته اوچت شو نو د کړکۍ نه يې لږ لږ ځنډ وروسته د اسونو د پښو ترپهار اوریده، وروسته بیا چې دی له لمانځه نه وزګار شو نو د سړك له لورې يې د څو تنو غږونه واوریدل، ورجګ شو کړکۍ يې خلاصه کړه او لاندې يې وکتل، څو کسان د سړك په یوه او بله خوا ولاړ وو او خبرې يې کولې. یوه تن وویل:
وروره هغه غدار ؤ، او زما باور دی چې هغه ښار پریښود او بهر ته تښتي، وګوره هغه نیغ دروازې لورې ته روان دی.
دوهم تن وويل : وروره! غداران له څو ورځو راسې له کورونو د وتلو جرئت نشي کولی. امکان لري هغه د حامد بن زهرهٔ ملګری وي او د څه کار لپاره يې استولی وي.
دریم وويل : د حامد بن زهرهٔ ملګري دومره بې غیرته نه دي چې د غرناطې پر سرکونو هم پر حبډو څبرو پردې ډ حپرې کړي او پ دا کله کیدای شي چې د شپې په مهال د دروږ ری ساتونکي دروازه ورته خلاصه کړي.

Downloaded from: The Digital Library

څلورم ووېل : نن د حامد بن زهره د يوه وړوكي خدمتګار لپاره هم څوك دروازه نشي ترلي، پهره دارانو ته دا معلومه ده چې نور وضعه بدله شوې ده، كه هغوی غداران واى نو هغوى له دې دروازې څخه د وتلو پر ځاى بايد سينتهافي ته تللي واى، ځكه چې هغوى ته يوازې فرديناند پناه وركولى شي.

بيا يو بل غږ واورېدل شو: وروره! تاسو هسې وخت تيروی راځئ الحمرا لوری ته ور شو. راځئ!!

*****

سلمان دريڅه بنده كړه او پر كرسۍ كيناست، عثمان دروازه وټكوله او بيا كوټې ته ور ننوت او بيا يې د ډوډۍ پتنوس د هغه په مخ كې په يوه وړوكي ميز كېښود.

سلمان وپوښتل : عثمانه! تا په سرك څو تنه سپاره وليدل؟

: هوكې! ما له سراى نه د وتلو په وخت كې درې ډلې وليدې چې ټول شمير يې د شلو تنو په شاوخوا كې ژ هغوی ټولو پر مخونو نقابونه غوړولي وو. كه شپه نه واى نو ما به په هغوى كې كوم يوله اس څخه خامخا پيژندلی واى، ما ستا له راتګ څخه لږ وړاندې هم اته تنه سپاره وليدل چې د ښار د دروازې په لور روان وو.

: آيا دا امكان لري چې هغوى په څه كار پسې وتلې وي او پهره دارانو دروازه ورته خلاصه كړې وي؟

عثمان ځواب وركړ : ماته هم دا خبره عبجيه ښكاري... د شپې له خوا يوازې هغو خلكو ته دروازه خلاصيږي چې له كوم افسر سره يې شخصي اړيكې وي، خو نن هغوى د ورځې هم دروازه بنده كړې ده.

كه په لاره كې زمونږ ليده كاته نه واى شوى او تاسو د سراى مالك ته زما په باب يادونه نه واى كړې نو ښايي چې تر اوسه به همالته پاتې وم.

: نو د دې مطلب دا دى چې ماته نا څاپې له ښاره د وتلو ضرورت شي عبدالمنان راسره مرسته كولى شي.

: هوكې د پهره دارانو مشر له هغه سره پيژني، نن د هغه په واسطه زما په شمول نورو خلكو ته هم ښار ته د ننوتلو اجازه وشوه.

سلمان ووېل : ايا ته دا معلومولى شې چې كوم سپاره همدا اوس له دې ځايه تير شول هغوى ته د ښار دروازه خلاصه كړاى شوه كه نه، كه هغوى د حكومت

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خلك وي نو بنايي پهره دار درته څه حال ونه وايي، خو دا امکان لري چې هلته شاوخوا چا دوی له دروازې نه بهر ته د وتلو په حال کې ليدلي وي.

: که دا ضروري وي نو زه به سمدستي ووزم او دا معلومات به راوړم.

: ته زما آس درسره بيولی شې!

: نه بناغليه ! د اس ضرورت نشته زه همدا اوس بيرته راستنيږم.

عثمان په منډه له کوټې نه ووت او سلمان د ډوډې څخه خو ګړې په خوله کړې، بيا جګ شو، په کوټه کې يې قدم وهل پيل کړل. لږ څنډ وروسته هغه لری د نالندی او بريښنا ګرزهار اوريده.

عبدالمنان کوټې ته ورننوت او ويې ويل : د خدای شکر دی چې ته راغلی، ماتر مابنامه ستا انتظار کاوه، بيا مې دا ګومان وکړ چې بنايي ته به د حامد وينا وری او بيا به راځې.

ما د هغه د وينا اوريدو فرصت ونه موند، سلمان ځواب ورکړ.

عبدالمنان د هغه په مخکې کيناست ويې ويل : دا وينا تا بايد خامخا اوريدلی وای. ما داسې احساسوله چې د ده له ژبې د موسی بن ابی غسان فرياد اورم هغه د يوې ډوبيدونکې کښتۍ د ماڼو وروستی فرض ادا کړل.

: آيا ستا هيله شته چې د ده له دې وينا وروسته به د غرناطې خلك را په خود شي؟

عبدالمنان تر لږ څنډه سر په ګريوان شو او بيا يې ځواب ورکړ: سمدستي دی پوښتنې ته ځواب ډير ګران دی. تر کومه ځايه چې د خلکو د خوځولو او د راتلونکو خطرونو څخه په خبرولو پورې اړه لري نو هغه خپل فرض ادا کړی دی. بيا هم د ده دوينا په وخت کې ماته دا خيال په وار وار ذهن ته راتلو چې که بوه سړی د قوم د ګناهونو کفاره ادا کولی شوای نو د غرناطې پر خلکو به د موسی بن ابی غسان وينا بې اغيزې نه ثابتيدله آه په څومره دردناك غږ هغه ويل:

«موږ تر خپلې آزادۍ او د خپل راتلونکې نسل تر بقا څو چنده له خپل دولت، ځمکو، ماڼيو او باغونو سره مينه لرو، د آزادۍ مړه کيدونکې ډيوه د هغو وينو غوښتنه کوي چې زموږ د نيکونو په رګونو کې يې پرېماني دي ځمکې ته د پيړيو پيړيو سړي ور وبخښل خو نن زموږ زيني په اوښکو بدلې شوی دي او زموږ په سينو کې د ژوند اورونه مړه شوي دي.

که حامد بن زهره: څو اونۍ دمخه دلته را رسيدلی وای او موږ ته يې د اسلامې

Downloaded from: The Digital Library

هیوادونو له خوا د مرستي په باب کوم امیدواروونکي پیغام راوړي وای د دي اولس په سینو کي د ژوند د ولولو راویښول به بیا هم یوه معجزه وه، اوس ښایي پر نامعلومو امیدونو د تکیې کولو مهال هم تیر شوی وي. موږ دښمن ته د دي اجازه ورکړې ده چي زموږ پر ورمیږونو خنجر کیږدي اوس موږ ځانونو ته دا دوکه ورکوو چي ښایي زموږ شارګونه خوندي پاتي شي او یا مو که شارګونه غوځ شي هم موږ به ژوندي پاتي وو.

زموږ اخلاقي برجونه را نړېدلي دي. زموږ د ژوند او ځواك تولي سرچیني زهرجني شوي دي.

تاسو دا مه ګڼئ چي زه د غرناطي د امن خوښوونکو ملګرو شوی یم، زما د کورني اته تنه شهیدان شوي دي، او زه پردي خبره ویاړم چي زما یو ورور د اوربندله تړون نه وروسته دومره مایوسه شو چي له هغو غازیانو سره ملګري شو چي له څلورو خواو را کلابند کیدو سره سره یې د خپلي خپلواکي بیرغ نسکوریدو ته پرینښود. هغه د ذلت د ژوند پر ځای د عزت مرګ غوره کړی دي، خوزه له هغه سره توپیر لرم زه یوازي ژوندي پاتي کیدل غواړم.

وضعي زه دي فکر ته اړ ایستی یم چي د کوم اولس واګي د ابو عبدالله او ابو القاسم غوندي خلکو په لاس کي وي چي مشرانو یې له دي ویری څلور سوه بچیان د یرغمل په توګه دښمن ته سپارلي چي خلك هغوی بیا په جګړه پیلولو مجبور نه کړي، نو د هغوی په زړونو کي د ژوندي پاتي کیدو هیله هم غنیمت ده.

د اندلس د مسلمانانو په تاریخ کي راتلونکي څو ورځي ډیری مهمي دي. زه ویریږم چي د حامد بن زهره وینا د تقدیر لخوا موږ ته وروستی جټکه نه وي.

له دي وینا وروسته به په غرناطه کي په هیڅ ګوښه کي هم هغه په امن نه وي، د اولس غداران به د هغه دله منځه وړو لپاره له هیڅ ګام اوچتولو ځخه ډډه ونه کړي او که هغه ته څه پیښه وشوه نو پر اولس به هغه عذاب پیلږي چي نخښني یې را برسیره شوي دي.

د غونډې له پای ته رسیدو وروسته چي ما له کومو دوستانوسره خبري کړي وي هغوی ټول دي خبري ته اندیښمن وو چي د غرناطي اولس به په بوه وخت کي څه ډول د بهرنیو او داخلي دښمنانوسره وجنګیږي. د کوم قوم لپاره تر دي لوی عذاب بل کوم دی چي د هغوی د آزادي ساتونکي د دښمن د پوځ لومړني صف جوړ کړي؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عبدالمنان تر لږ ځنده نور هم د قوم د غدارانو د دسيسو په اړه خبري کولي بالاخره جګ شو ويې ويل :

: وبخښئ ! ما دا هير کړل چې ته يو ميلمه يې او زما حيثيت د يوه سراي د مالك نه زيات نه دی، زه د لږ ځنډ لپاره الحمرا ته ځم. که تاسو د غرناطې د اولس احساسات ليدل غواړئ تاسو هم راسره ولاړ شئ.

سلمان ځواب ورکړ: تاسو لږ صبر وکړئ ما عثمان په څه کار پسې ليږلی دی، زه دلته د يوه بل چا په انتظار هم يم.

عبدالمنان بيرته پر کرسۍ کيناست.

لږ ځنډ وروسته عثمان ساه نيولی کوټې ته ورننوت او ويې ويل:

: ښاغليه هغوی له ښاره بهر وتلی دی.

عبدالمنان وپوښتل : څوك له ښاره بهر وتلی دی؟ عثمان د ځواب پرځای سلمان ته وکتل او هغه د مول وهليو سپرو لنډه يادونه ورته وکړه.

عبدالمنان وويل : که دغه سپاره آزادی غوښتونکی وی او حامد بن زهره په څه کار پسې ليږلی وی نو زه يې زر معلوموِلی شم. خو که هغوی د حکومت جاسوسان وی نو په دې وخت کې د هغوی له ښاره وتل دوه سببه کيدای شي چې زما ذهن ته راځي لومړی دا چې غرنيو قبايلو ته يې استولی دی چې د حامد بن زهره له ملاتړ څخه يې ايسار کړي، او دوهم دا چې حکومت د حامد بن زهره لاره بندول غواړي.

· مګر د پنځلس شل تنو لپاره د جنوب د ټولو لارو بندول آسانه نه دی.

سلمان وويل : خو دا هم امکان لري چې حکومت د دې لپاره تر اوسه دکوزو دروازو له لاری نور کسان هم استولی وی، نن به ټوله ورځ د سولې غوښتونکی آرام نه وی ناست، ځکه خو حامد بن زهره ته دا ويل ضروري دي چې د خپل حفاظت له بندوبست پرته د سفر خطر قبول نه کړي.

عبدالمنان جګ شو ويې ويل : ماته اجازه راکړه.

: ته چيرته روان شوی؟

: زه په دې تشويش کې يم چې سهار هغه روان نه شي ځکه د هغه خبرول ضروري دي.

: تاته معلومه ده چې هغه چيرته دی؟

: نه ما قصداً د هغه د ځارلو هڅه ونه کړه، زما کاروبار داسې دی، دا خطرنه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شم قبلولی چی د حکومت جاسوسان په ځان پسی کړم. خو زما دا پیغام به خامخا هغه ته ورسیږی، زه به کوم داسی دوست وګورم چی د هغه د هستوګنی ځای ورته معلوم وی.

: ماته نه ده معلومه چی هغه به ستا پیغام ته څومره ارځښت ورکړی خو که تاسو ما هغه ته ورولی نو دغه ربړه به ډیره اسانه حل شی.

: ډیره ښه ده، زه هڅه کوم راځه!

سلمان جګ شو عثمان ته یی وویل : ته زما آس تیار کړه، امکان لری زه ناڅاپی روان شم، که څوك زما پوښتنی ته راغلل نو همدلته یی ایسار کړه.

عثمان په منډه بهر ته ووت څو شیبی وروسته سلمان او عبدالمنان په زینو کی ښکته کیدل چی دوی د یوی ګاډی غږ واورید. او چی دوی انګړ ته ښکته شول بګی «ګاډی» هلته ولاړه وه او یو سړی تری راکوزیده، سلمان چی ولید غږ یی پری وکړ: جعفره!

جعفر په منډه ورغی او عبدالمنان ته یی له سلام وروسته سلمان ته وویل : هغه ماته دا حکم وکړ چی زه سبا ته کلی ته درسره ولاړ شم.زه چی له لمانځه نه وزګار شوم را به شم ته ځان تیاروه.

سلمان وویل : مور د هغه په لټه پسی را روان وو اوس مو بیله ځنډه هلته ورولـه.

:مګر هغه خو...!

سلمان په اندیښنه وپوښتل : اوس د خبرو وخت نه دی بیړه کوه، که هغه چیرته لری وی موږ به په دی ګاډی کی ورشو، زه د دی خبری ذمه واری اخلم چی هغه به له تانه نه خفه کیږی.

جعفر یوی او بلی خواته وکتل او ورو یی وویل : ښاغلیه! په غرناطه کی ستا له هغه سره ملاقات امکان نه لری هغه له دی ځایه روان شوی دی.

: چیرته؟

: دایی ونه ویل چی چیرته خو ناڅاپی روانیدل یی ماته هم سوال وو. کله چی ما له تا سره ولیدل او بیرته ولاړم نو کور به یی په کور کی نه و یوه ملازم زه ډیر ښه پیژندلم هغه ماته وویل چی هغوی د الحمرا په لور ولاړل.

: د الحمرا په لوری؟

: هوکی! هغه ته دا خبر ور رسیدلی ؤ چی مظاهره کوونکی له قابو وتلی دی،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

او دا خطرپیدا شویدی چې هغوی د امارت مانۍ ته اور واچوي. د مظاهره کوونکو د پوهولو لپاره ورغلی دی، او کوم خلك چې د ده د ملاقات لپاره ورغلي وو هغه هم ورسره تللي وو، په هغوی کې کوم یوه زما اس هم ورسره بیولی و. زه پلې پسې ورغلم هغه د الحمرا د دروازې په مخه کې وینا کوله، د خلکو د احساساتو له سړولو او له هغوی نه د آرام اوسیدلوله ژمنې اخستلو وروسته له وسله والو رضاکارانو سره له هغه ځایه ولاړ. په زرګونو مظاهره چیان د جلوس په څیر له هغه سره روان شول، زه ډیر په زحمت لنډ ورغلم خو په دې ځنډ کې وسله والو رضاکارو خلك نژدې نه ور پرینښودل او په شايي تیل وهل. بیا چې ما هغوی ته وویل چې زه د هغه خدمتګار یم نو لاره یې راکړه. لږ وړاندې پر سرك دوې ګاډۍ ولاړې وې او آغا په هغوی کې سپریده. ما منډه کړه او په وروستې بګۍ کې سپور شوم. آغا له درې نورو کسانو سره دننه کیناست. ما ستا یادونه وکړه بیا راته معلومه شوه چې سعید هر څه ورته ویلي دي.

سعید له هغه سره ؤ؟

: نه هغه د مخې په ګاډي کې ؤ، له اغا سره د ولید نه پرته دوه نور کسان مانه پیژندل.

: د زیاتو خبرو ضرورت نشته د خدای جل جلاله په خاطر دا راته ووایه چې هغه چیرته ولاړ؟

: بناغلیه ! ګاډۍ چې ختیځې دروازې ته ورسیدلې نو پهره دارانو بیله دې چې څه پوښتنه تری وکړي دروازه یې خلاصه کړه، اوه اسونه له دروازې بهر ولاړ وو په هغو کې زما اس هم ؤ، پر هغو ولید سپور شو، هغه راته وویل چې ته د دې په بدل کې زما له کوره زما اس راوستلی شې.

سلمان مخ راواړاوه عثمان ته یې چې څو ګامه لرې له یوه نوکر سره ولاړ و وویل:

ته دلته د څه لپاره ولاړ یې ولاړ شه زما اس راوله، عثمان د طبیلې په لوری منډه واخستله ویې ویل : جنابه! اوس به یې راولم.

جعفر وپوښتل : ته چیرته ځې؟

سلمان په ترخه لهجه ځواب ورکړ: دا به وروسته درته ووایم لومړی ته دا راته ووایه چې ته تر الحمرا پورې په هغه پسې ورتلی ولې دې لومړی زه نه خبرولم؟

: آیا دا کیدای شوای چې ما هغه له کوم خطر څخه خبر کړی وای او زما خبرې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته يې اهميت نه واى ورکړى! اوس صفا ووايه هغه چيرته ولاړ؟

: صيب! ما له هغه نه وپوښتل خو هغه ماته دا وويل او ځان يې تير کړ چې ته له ميلمه سره ځان کلى ته ورسوه، ماته څه معلومه وه چې هغه به مظاهره‌چيانو ته له وينا وروسته له ښاره وزي، او د هغوى اسونه هم بهر ته رسول شوي دي. ما د هغه ايسارولو زياته هڅه وکړه خو د هغه اراده تل نه ماتيدونکې وي.

عبدالمنان وويل : اوس له جعفر سره بحث بې ځايه دئ، زما باور دى چې هغه د غدارانو په اړه څه خوشباوري نه لري او د ختيځې دروازې څخه يې د وتلو سبب هم همدغه کيداى شي چې د ده ملګري د دسيسې څخه پوره خبر دي.

ماته معلومه نه ده چې هغه به کومه لاره غوره کړې وي، خو که هغه تاته کلي ته درسيدو هدايت کړى وي نو د دې زيات امکان دى چې هغه د قبايلو د سيمو له دورې څخه دمخه کلي ته د تلو هڅه وکړي، اوس خو دا دى باران هم راغي امکان لري په غره کې چيرته ايسار شي.

سلمان وويل : زه يوازې په يوه لاره خبر يم او هغه همدغه لاره ده چې زما په نظر، د هغه لپاره زياته خطرناکه کيداى شي، زه اوس له تانه دا پوښتنه کوم چې اوس له ښاره زما د وتلو امکان شته؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: زما په ګومان به څه ستونزه درته مخې ته نشي. تاسو پر اس سپور شى راځئ، زه په دې ګاډي کې ځم او په لويديځه دروازه کې دې انتظار کوم، که پهره دار وليدې دروازه يې خلاصه کړه ته بيله دې چې له چا سره څه خبرې وکړې ووزه، که نه نو بيرته راوګرځه.

: بيرته؟

: زما مطلب دا دى چې بيا به د ښار په نورو دروازو خپل نصيب وازمويو.

سلمان د خپلې چپنې دننه لاس ننه ويست او يوه کڅوره يې را وايستله عبدالمنان ته يې ونيوه ويې ويل :

دا واخله سل اشرفۍ پکې دي. امکان لري ورته ضرورت دې شي.

: نه! دا درسره وساته او يوازې دعا کوى چې کوم افسران زه پيژنم له هغوى نه کوم يو په دروازه کې وي.

سلمان وويل : زما يوى ښې لينډۍ او څو غشيو ته اړتيا ده، د سراى مالك يو بل خدمتګار خپل کورته په لينده او غيشو پسې واستاوه، او بيا په بيړه ګاډي‌ته ورغى جعفر په منډه ورغي تر مټ يې ونيو ويې ويل :

Downloaded from: The Digital Library

که دلته د کوم بل اس بندوبست کیدای شي نو زه به له ده سره ولاړ شم که نه نو تاسو پهره دارانو ته ووایی چې په ده پسې یو بل سړی هم را روان دی. زه به تر لږ ځنډه د ولید اس راولم او ځان به راورسوم. که په لاره کې خطر ړی نو د ده یوازې سفر ښه نه دی. زه څو نور کسان هم له ځان سره بیولی شم، د الحمرا په مخکې په زرګونو تنه مظاهره چیان دي او زه چې هلته ورشم یوازې د یوه غبر ضرورت دی.

عبدالمنان وویل : ته زما اس درسره بیولی شې. خو هغه داسې سست دی چې پرې سپور شې له ده سره یوځای سفر نشې کولی. او د کوم بل بندوبست په وجه ناوخته کیږې. ته د هغه د ایسارولو هڅه مه کوه.

سلمان د غوسې په حالت کې وراندې ورغی او ویې ویل:

جعفره ! د خدای لپاره ما پرېږده، د کومو خلکو لخوا چې هغه ته څه خطر پیښیدای شي ستا او د الحمرا د مظاهره چیانو د ورتګ انتظار نه کوی، زه ستا لپاره یوه شیبه انتظار هم نشم کولی.

جعفر ملامت غوندې شو سلمان ته یې وکتل او عبدالمنان په منډه په ګاډۍ کې سپور شو.

سلمان د جعفر په اوږه لاس ورکیښود ویې ویل : ته باید خفه نه شې، زه یوازې د خپلې اندیښنې د لرې کولو لپاره ځم. که هغوی په لاره کې په مخه راغلل نو ستا د خبرولو لپاره به ځوك درته راولیږم.

جعفر وویل : صیب! زه د هغه په باب هیڅ اندیښنه نه لرم. کوم کسان چې له هغه سره تللي دي هغوی به یې په ساتنه کې غفلت ونه کړي! په ګاډۍ کې ما له هغه سره دوه ناپیژندوی ولیدل. هغوی داسې معمولي خلك نه وو. یو خو یې د پوځ یو لوی افسر ښکاریدو. کله چې هغوی له ګاډۍ نه پلې او پر اسونو سپاره شول پهره دارانو سلامی ورته ووهله. زه پردې ډیر حیران شوم چې له جامونه هغه د یوه عالم په څیر ښکاریده. او له سترګو پرته یې نور مخ په پرده کې پټ و. سره له دې هم پهره دارانو ته معلومه وه چې هغه څوك دی. زه د داسې خلکو په ملګرې د خپل بادار سفر ته اندیښنه نه لرم زما اندیښنه پردې ده چې ته یوازې روان یې.

: ته زما په باب چورت مه وهه، إن شاء الله زه به ستاسو د کلې لاره نه غلطوم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

څو دقیقې وروسته چې سلمان پر اس سپور له سرای نه راووت نو باران پیل شوی ؤ، پر سرك چوپه چوپتیا وه او هغه اس چارگام زغلاوه.
دروازی ته چې نژدې ور ،ورسید هغه گاډی ولیده بیا یې د درشل دننه د ډیوی په رڼا کې عبدالمنان له څلورو وسله والو کسانو سره دریدلی ولید، چې له هغوی نه یو د نورو منصبدار معلومیده. دوه تنو نورو د دروازی درنې پلې بیرته کولې.
سلمان څو شیبې د درشل په مخکې ودرید بیا چې دروازه خلاصه شوه او وسله وال کسان یوی خواته لرې شول نو هغه افسر په لاس اشاره ورته وکړه او ده اس پونده کړ.
سلمان یوه شیبه اس ودراوه او بیا یې واگې سستې پریښودې د دروازې نه چې تیر شو شاته یې وکتل منصبدار لاس د خدای پامانی په دود ورته اوچت کړل، سلمان په لوړ آواز ورته وویل : خدای پامان! او بیا یې اس چارگام کړ.

Downloaded from: The Digital Library

د حامد بن زهره شهادت

باران هره شیبه توندیده، څو دقیقې پرلپسې د ګرندۍ اس زغلولو نه وروسته سلمان هغه دوه لارې ته ورسید چې له بنې او کیڼ لورې دوې لارې سره یوځای شوې وې. هغه اس ودراوه او څو شیبې یې شاوخواته وکتل او بیا په همغه ګرندۍ توب پرمخ ولاړ.

نژدې یو میل نور چې وړاندې ولاړ د اسونو شنهار او د پښو ترپهار یې واورید، هغه په بیړه د خپل اس جلب را کش کړ له سرک نه کوز د یوې ونې شاته ودرید. د سترګو په رپ کې دوه اسونه ترې تیر شول او وړاندې ولاړل او ده داسې احساس کړه چې څوک پرې سپاره نه وو. بیا دتورو بربنڼا دا اټکل سهي کړ.

تر اوسه ده خپل زړه ته تسلي ورکوله چې ښایي حامد بن زهره له بلې دروازې څخه د بهرکیدو نه وروسته خپل کلي ته د تلو اراده بدله کړې وي یا یې کلي ته د تلو لپاره د سرک پرځای بله لاره غوره کړې وي. خو چې تش اسونه یې د ښارپه لور په منډو ولیدل زړه یې ولوید.

بیا یې په خیال کې ورغلل چې د حامد او یا د هغه د زوی اسونه خو باید د ښار پرځای د کلي په لورې تښتیدلي وای. امکان لرې د دې اسونو خاوندان یا د دښمن سرتیري او یا دحامد بن زهره هغه ملګري وې چې له غرناطې څخه ورسره ملګري شوي وو، هغوی به له دښمن سره مقابله کړې وي او د حامد د ژوندې وتلو لپاره به یې فرصت برابر کړې وي هغه پر نا معلومو امیدونو تکیه کوله او وړاندې روان ؤ د هغه د اس زغاسته ورو ورو کراریدله.

بیا هغه ناڅاپه د څو نورو اسونو د پښو ترپهار واورید، مخامخ د سرک ژوره برخه تر اوبو لاندې وه، چې توري وریښیدې ښې لورې ته یې څو ونې او د یوې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ويجاړې ودانۍ کنډوالې وليدې، هغه د اس واګې راکش کړې او آس يې د کنډوالو شاته ورساوه، په يوه ونه پورې يې وتاړه او په منډه راغي سرک ته تر ټولو نږدې ونې شاته ودريد.

څو شيبې وروسته هغه د تورو په بريښنا کې شپږ تنه سپاره وليدل، د سرک په بهيدونکو اوبو کې هغو ناڅاپه اسونه ودرول او غوږونه يې واوريدل شول خو د باران په سبب د هغوی خبرې سلمان نشوای اوريدې. بياهغوی ورو ورو وخوځيدل، د سرک په منځ کې اوبه ډېرې وې او اسونه ورو ورو په يوه ليکه پکې تيريدل، له اوبو څخه چې تير شول هغوی بيا ودريدل، اوس هغوی سلمان ته دومره نږدې وو چې د باران د شور سره يې غږونه صفا اوريدل کيدل.

يوه سپاره په لوړ غږ ويل : موږ هسې په دې باران کې ځانونه په زحمت کړي دي. هغو به اوس غرناطې ته رسيدلي وي، او هلته پرې د لاس اوچتولو سوال نه پيدا کيږي.

دوهم سړي وويل : تاته معلومه ده چې که هغه ښار ته ننوزي نو زموږ پای به څه وي وي؟

دريم وويل : د خدای لپاره اوس دا دعا کوی چې پهره دار هغوی ته دروازه خلاصه نه کړي.

: کله چې په دروازه کې هغه چيغه وکړي چې د حامد بن زهره وژونکي راپسې دي نو پهره داران به د هغو د درولو جرئت ونه کړي. بلکې زه داسې احساسوم چې هغوی به موږ ونيسي او پاريدليوخلکو ته به مو په لاس ورکړي.

ورورهٔ! داسې هم امکان لري چې پهره داران هغوی زموږ ملګري وبولي او دروازه ورته خلاصه کړي، او چې موږ کله هلته ور ورسيږو د ښار خلک مو په دروازه کې مخې ته په انتظار ولاړ وي. اوس زموږ پای په هيڅ صورت هم ښه نشي کيدای.

که ماته دا معلومه وای چې هغه د حامد بن زهره د لارې نيولو لپاره روان دي نو ما به هيڅکله هم ملګري نه وه ورسره کړي. اوس به دا څوک ومني چې موږ له کومو خلکو سره راغلي وو هغوی موږ نه پيژندل او موږ ته يې يوازې دومره ويل چې دوی د يو دښمن د نيولو لپاره زموږ ملاتړ ته اړتيا لري، تاسو ټول پردې شاهدان ياست چې ما تاسو د غشو له ويشتلو نه منع کړي.

: ښاغليه! تا هغه وخت ايسار کړو چې زموږ غشي له ليندو څخه تللي وو، او

Downloaded from: The Digital Library

پنځه تنه رالویدلی وو، اوس موږ ټول په یوه کښتۍ کې سپاره یو، موږ ته په تیاره کې دا څه معلومیده چې زموږ د غشیو نخښه حامد بن زهره دی، اوس یو د بل ملامتول هیڅ ګټه نه لري، زموږ هڅه باید دا وي چې په څه ډول خپلو کوررونو ته ځانونه ورسوو.

که ستا سره دا اندېښنه ده چې هغه به ښار ته ننوتلی وي نو موږ باید لږ لرې ودرېږو او وضعه وګورو او وروسته بیا څه پرېکړه وکړو. بیا که زموږ نور ملګري راغلل نو امکان لري د هغوی په مرسته ښار ته د ننوتلو موقع ومومو، دا هم امکان لري چې کوتوال پر پهره دارانو اعتبار ونه کړي او پخپله زموږ د راتګ په انتظار وي. اوس د دې خبرو وخت نه دی درځئ!

سلمان ته پردې پوهیدل ګران نه وو چې حامد بن زهره او یا لږ تر لږه د هغه دوه ملګري له اسونو څخه د پرېوتلو په وخت کې د دوی لاس ته نه دي ورغلي او دوی د هغه دوو اسونو د فرضي سپرو د نیولو په نیت وړپسې دي چې ده لږ ځنډ دمخه په تیښته لیدلي وو.

سمدستي ده ته دا خیال هم ورغی چې له اسونو څخه محروم شوی تېپیان چیرته غلي شوي وي نو تعقیبوونکو ته به د غرناطې تر دروازې پورې دا څرګنده شي چې هغوی په تش اسونو پسې وو، بیا به د غدارانو یو پوځ د دوی د نیولو لپاره ورپسې راولي. د ده په ګومان د حامد بن زهره او یا د هغه د ملګرو دتېښتې یوازینۍ لاره دا وه چې دغه کسان له غرناطې نه بهر مصروف وساتل شي، ځکه خو چې مخکینۍ سپاره اس پونده کړ سلمان غیشی خوشې کړ. دزخمي چیغې دا ګواهي ویله چې غشی یې په نخښه برابر لګیدلی دی او پخوا له دې چې د هغه نور ملګري وضعیت احساس کړي سلمان دوه نور غشي هم ویشتلي وو.

څو دقیقې په ختېو او اوبو کې د اسونو د پښو شرپ شرپ او د سرتیرو چیغې اوریدل کیدې، بیا چې توري وبریښیدې سلمان نژدې په اوبو کې یو ټپي د منډې په حالت کې ولید.

یو بل سړي له لرې خپلو ملګرو ته چیغې وهلې سلمان په ډاډ خپل اس راخلاص کړ پرې سپور شو لږ ځنډ یې یوه او بله خوا وکتل، بیا یې اس پونده کړ او د سترګو په رپ کې تر ګونډو پورې په اوبو کې د تښتیدونکي پر سر ودرید، او په لوړ غږ یې وویل:

ودریږه! ته نور نشې خلاصیدای!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زخمي دواړه لاسونه اوچت کړل وېې ويل: پرما ورحمېږه زه ټپي يم.
سلمان ورته وويل : چوپ زما په مخه کې روان شه، زخمي بيله دې چې څه ووايي د هغه په مخ کې روان شو چې له اوبو نه تېر شول سلمان وويل : وسله دې وغورځوه! نور دې ملګرې مرستې ته نه راځي.
زخمي وسله وغورځوله او له ويرې په رېږدېدونکي غږ يې وويل: د خدای لپاره په ما رحم وکړه، ما څه ګناه نه ده کړې.
سلمان ځواب ورکړ: د حامد بن زهره قاتل د رحم وړ نه دی.
زخمي چيغې کړې: ما له مجبورۍ د هغوی ملګرتيا وکړه. هغوی ټول به پردې ګواهي ورکړي چې ما په حمله کې هم برخه وانه خستله. ستا د ژغورل کيدو سبب هم دا و چې ما خپلو ملګرو ته وويل چې غشي ونه اوروی.
سلمان پردې د پوهيدو لپاره زيات فکر ته اړتيا نه درلوده چې زخمي دې د حامد بن زهره له ملګرو څخه بولي چې د غدارانو له حملې څخه ساتل شوی وو او د ده هم دا ګومان په يقين بدل ؤ چې په لاره کې يې کوم اسونه ليدلي وو د هغوی سپاره په زخمي حالت کې کومه خوا چيرته غلي شوي دي، بيا يې ډير زر په ذهن کې يو تدبير راغی او ويې ويل: کوم دوه کسان چې تاسو ورپسې وی، هغوی غرناطې ته نژدې موږ ته په مخه راغلل او تر اوسه پورې به د ښار نيمايي خلك پر هغوی راټول شوي وي.
زما يوازې پردې افسوس دی چې د حامد بن زهره د وژلو په دسيسه ناوخته خبر شوم. ستا په شان خلکو رحم کول ګناه ده خو که ته د حامد بن زهره په باب ريښتيا ريښتيا راته ووايې نوزه به دې ژوند وبخښم.
زخمي په اميدوارونکي لهجه وويل:
تاسو وعده کوی!
: زه وعده کوم او زما وعده د يوه غدار او د دين د دښمن وعده نه ده.
ستا ملګري چيرته دي؟ زخمي زړه نا زړه وپوښتل. سلمان په ذرانده غږ وويل : ته يوازې زما د پوښتنو ځواب راته وايه، او په ياد لره چې که دې کوم ځواب دروغ ؤ نو وبه دې وژنم، زه درنه پوښتم چې حمله په کوم ځای کې وشوه؟
زخمي په ويريدلې لهجه ځواب ورکړ: کلا ته نژدې د وياله د پله دې لورې ته.
: حامد بن زهره وژل شويدی؟
: هوکي!

Downloaded from: The Digital Library

: د هغه زوی سعید څنګه دی؟ سلمان په ژړه غونی آواز وپوښتل.

: د هغــه په اړه هیڅ‌نشـم ویلی، کـه هغـه له دوی سـره ؤ نو امکان لری چی ژغورل شوی وی.

: تاسو څو کسه ووژل؟

: مـوږ چی کوم مـری ولیـدل شـمیـر یی اوه کسـه وو، په هغوی کی دوه زمـوږ ملګری وو، خو خدای شاهد دی چی ما په حمله کی هیڅ برخه نه ده اخیستی.

سلمان په درانه غږ وویل : ته دروغ وایی.

: په خـدای سـوګند زه دروغ نه وایم، د حـامـد بن زهره وژونکی مـا نه پیـژاند، موږ ته له غرناطی نه د روانیدو په وخت کی دا هم نه وه معلومه چی موږ حامد بن زهره ته د لاری نیولو په خاطر روان یو.

کـوتوال مـوږ ته یوازی دومـره وویل چی د ښـار څـو رضـاکـاران د یوه خطرناك پروګرام لپاره روانیږی هغوی سـتاسـو مرستی ته اړ دی، تاسو د پوځی جامو پر ځای په ساده جامو کی ولاړ شی.او د جنوبی دروازی نه بهر د هغه انتظار وکړی. له دی نه علاوه یی دا امر هم راته وکړ کله چي له چوکی څخه ووتلو باید مولونه ووهو، کله چی له دروازی نه بهر ورسید ولږ څند وروسته هلته شل تنه وسله وال مول وهلی نور راغلل بیا د هغوی قومـاندان مـوږ په دوو برخو وویشلو یوه ډله د جنوب ختیځ لوری ته روانه شوه او زمـا دری تنه ملګری په هغی کی شامل شول، موږ دیارلس تنه په دی لاره راغلو.

سلمان خفه شو پوښتنه یی وکړه: احمقه! زما سره ستا د دومره اوږده داستان د اوریدو وخت نشته لنډه لنډه یی وایه!

: ښـاغلیـه! ته به د پوره کـیـسی له اوریدو پرته باور ونه کـړی چی زه رښـتـیـا وایم. موږ چی پله ته نژدی شوو باران په زور اوریده، د ډلی مشر پنځو تنو ته امر وکړ چی تول اسونه د پله بلی غـاړی ته ورسوی او نور د سـرك دواړو خواوو ته د بوتیو او د ډبرو شـاته کیناسـتل او په انتظار شول، بیا موږ د هغوی د اسونو د پښـتـو تربهـار واورید، کله چی پله ته را نژدی شـول نـاڅـاپه چاپه زوره وویل : ودریږی وړاندی مه ځی! .

له دی سره سم زموږ لاربښونکی د غشو د ویشـتلو امر راکـړ. زمـا په ګـومـان پنځه تنه د غشیو په لومړی حمله کی راپرېوتل، بیا ناڅاپه یو سپور چی له تولو وروسـتـه ؤ له سرك څخه راکوز شو د غشی ویشـتونکو شاته یی ځان ورسـاوه، د

Downloaded from: The Digital Library

سترگو په رپ کې يې يو سرې وواژه، بيا د تورو په برېښنا کې ما دوه تنه نور وليدل چې له سرك څخه د لويديځ په لور يې منډې وهلې.

يو سپور پر زين ځان غورځولی ؤ او بل د هغه د اس جلب نيولی و، زما په گومان هغه تپی ؤ دريم سپور چې ناڅاپه يې له ښې لوری څخه حمله وکړه او زموږ يو ملگری يې وواژه له سرکه تير شو او کيڼ لوری ته يې ځان ورساوه، که ما خپل ملگری له غشي ويشتلو څخه نه وای ايسار کړی د هغه روغ وتل له امکان څخه وتلی وو، موږ ته هغه ځناور گواښ وکړ که له دی دری واړو څخه کوم سرې روغ خلاص شو نو کوتوال به ستاسو ورميږونه غوڅ کړي.

سلمان وويل : تاته د خپل ځان د وکالت ضرورت نشته، ماته معلومه ده چې ته څومره نيك سړی يې، زه له تانه د حامد بن زهره په اړه پوښتنه کوم.

: ښاغليه! هغه وژل شويدی، هغوی د تورو په برېښنا کې د هغه مړی پيژندلی ؤ، زما په گومان چې کله هغه له اس څخه ولويد چا پر سر او سينه د تورو گوزارونه پرې وکړل، دوو نورو زخميانو زگيروی کول هغوی يې هم ووژل.

: د هغوی مړی څه شول؟

: هغوی يې وياله ته وغورځول، تر اوسه امکان لري سيند ته رسيدلي وي.

سلمان وويل : تايو دروغ وويل.

: صيب! زه سوگند يادوم چې هغوی يې په وياله کې وغورځول.

: احمقه! زه د مړيو خبره نه کوم، تا وويل چې ستاسو له ملگريو څخه هم دوه تنه ووژل شول، په دی حساب خو د مړيو شمير شپږ نه بلکې اوه کيږي.

: صيب ! اووم تن بيا وروسته ووژل شو، زموږ لارښوونکی ماته د اسونو له راغوښتلو وروسته دا حکم وکړ چې له خپلو ملگرو سره پر سرك نيغ د غرناطي لاره ونيسم پخپله له خپلو ملگرو سره په کينه لار ولاړ.

موږ به ايله سل گامه لری تللي وو چې د تومانچې له غږ سره مو جوخت د رضا کارانو چيغې واوريدی، موږ اسونه ودرول او د احوال لپاره مو يو تن ور واستاوه هغه چې بيرته راستون شو دا احوال يې راکړ چې د تښتيدونکو سپرو څخه يو تن دويالې سره نژدې په بوټو کې ولاړ ؤ او هغه له رضاکارو څخه يو تن وواژه.

: بيا پر سرك يوازې دوه تنه سپاره تاسو وليدل؟

: هوکې! موږ د لارې له يوه کلي څخه وراندی د سرك په پيچومې د اسونو د پښو غږ واوريده او زموږ دا اټکل ؤ چې هغوی دوه وو، زموږ په گومان دريم سړی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د تومانچی په ډز د رضاکارانو پام ځان ته ور واړاوه او دی نورو دوو تنو ته یی د تیښتی زمینه برابره کړه.

اوزه پردی خوښ شوم چی هغوی ځانونه وایستلی شول.

: ته به په دی خبره ډیر خوښ وی چی هغوی ژوندی ووینی او انعام پری واخلی!

: د خدای په خاطر پر ما اعتماد وکړه، که موږ هڅه کولی نو د هغوی رالاندی کول راته گران نه وو. موږ هسی دا سپودله چی په هغوی پسی یو او د دی یو سبب دا و چی موږ یو پر بل اعتماد نه درلود چی کله به مو فاصله ورسره لږ شوه نو موږ به کرار شوو او چی هغوی به رانه لری شول موږ به بیا ورپسی گړندی شوو.

تاته د حامد بن زهره د شهادت نه وروسته هم دا معلومه نه شوه چی ستاسو لاربنود څوك ؤ؟

: نه، ما عرض وکړ چی هغه خپل مخ په نقاب کی پوښلی ؤ.

سلمان وویل : ته هغه جونگړی ته ننوزه، کیدای شی د بام کومه برخه یی روغه وی او له باران څخه پناه پکی واخلی، زه چی غرناطی ته ولاړ شم تاته به کوم مرستندوی راواستوم.

زخمی چیغی کړی: د خدای په خاطر دا ظلم مه کوه، که په غرناطه کی چاته دا معلومه شوه چی زه د حامد بن زهره د وژونکی ملگری یم نو کوتوال ته به می هم د سر خیر گران شی. خلك به می د بوټیو شکولو ته چمتو شی.

: ته چیرته تلل غواړی؟

: ماته معلومه نه ده خو اوس غرناطی ته نشم تلای.

زما دا باور هم نه دی چی تر سهاره به ژوندی پاتی شم.

: تا غوندی خلکو ته زر مرگ نه راځی او زه دا احساسوم چی پر تا تر زخم د ویری اغیزه زیاته ده، ته د څه رحم حقدار نه یی خو ما د بخښنی وعده درسره کړی ده. ستا له خبرونه ما دا اټکل کړی دی چی د پولیسو نور کسان ستا تر لاس لاندی وو.

: صیب ! زه له دی څخه انکار نه کوم چی هغوی زما تر قوماندی لاندی له غرناطی څخه راووتل، خو د ښار نه تر راوتلو وروسته زما ذمه واری یوازی دومره وه چی پر هغوی د خپل لاربښوونکی هدایات عملی کړم، دا زما بد مرغی وه چی کله د رضاکارانو لاربنود د غشو اورولو قومانده ورکړه ما خپل ملگری پر وخت

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ايسار نه کړل، خو که ما هغوی ايسار کړي هم وای څه توپير به نه ؤ راغلی.
سلمان ووېل : زما په گومان به ستا ملگري دا جرئت ونه کړي چې تا په دې حالت کې پرې پږدي او غرناطې ته ولاړ شي. څکه خو ته زما په مخ کې دورمه، امکان لري لږ وړاندې هغوی چيرته غلي شوي وي. راځه!

* * * * *

زخمي د بې وسی په حالت کې د سلمان په مخ کې روان شو، پر سرك كوم دوه سوه گامه له تلو وروسته ناڅاپه له کوم لوري يو غږ راغی، يحيی، يحيی، يحيی ! مروانه سلمان اس ودراوه او ملگري ته يې ووېل : ودرېږه! ستا نوم څه شی دی؟
: زما نوم يحيی دی.
سلمان ووېل : ته په څمکه پرېوزه او خپل ملگري را وغواړه، زر کوه که نه نو ورمېږ به دې غوڅ کړم. زخمي زر پرېوت او چيغې يې کړې: زه دلته يم.
سلمان ووېل : احمقه په پوره زور چيغې کړه.
که تا د هغوی د پوهولو هڅه وکړه نو زما لومړنی گوزار به پرتا وي، هغوی ته ووايه چې زه ټپي يم او حمله راوړونکي پر ما د مړه گومان وکړ او پرې يې ښودم.
زخمي کومې وشلاوه او په زوره زوره يې خپلو ملگروته چيغې وکړې، سلمان د سرك كيڼ لوري ته د څيرېږېه بوټيو کې غلی کيناست. څو شيبې وروسته د سرك له ښې لوري د فصلونو له منځه د اسونو د پښو ترپهار اوچت شو بيا اسونه ناڅاپه ودريدل او د يوه سړي غږ واوريدل شو: يحيی ته چيرته يې؟
هغه ځواب ورکړ: زه دلته يم.
: مروان چيرته دی؟
: ماته نه دی معلوم.
: حمله کوونکی چيرته دی؟
: ماته نه دی معلوم ښايي هغه غرناطې ته رسيدلی وي. تاسو زر راشئ موږ بايد زر تر زره له دې ځايه ووزو.
يو بل غږ واوريدل شو: هغوی څو تنه وو؟
: ماته نه دی معلوم چې څو تنه وو، خو که تر څو شيبو پورې نور دې ټوکو ته دوام ورکړی نو له غرناطې څخه به په زرگونو کسان راورسيږي.
د اسونو د پښو غږ بيا پورته شو. او د سترگو په رپ کې څلور سپاره سرك ته راووتل، يو تن له اس څخه پلی شو او د ټپي د راپورته کولو هڅه يې وکړه وبی

Downloaded from: The Digital Library

ویل : ما په وار وار درته ویل چې له سرکه باید لرې شو، ستا اس په موږ پسې راغی موږ. هغه لږ وړاندې تړلی دی.

دوه نور سپاره هم له اسونو پلي شول، له هغوی څخه یوه وویل : اوس د خبرو وخت نه دی، ته دې پر خپل اس درسره سپوره کړه، موږ به مروان ولټوو. هغه د ختیځ په لوري ولاړ امکان لري د غرناطې پرځای اوس خپل کلي ته رسیدلی وي.

د بوټیو له منځه آواز راغی : اوس تاسو هیڅرې نشې تلای. او له دې سره یو ډز اوچت شو، پر اس سپور کس په یوه غرب پر ځمکه راپریوت او بیا د سترګو په رپ کې سلمان پر سرك دریدلی ؤ د هغه د توري په لومړي ګوزار یو بل تن هم وغورځیده، دریم پر اس سپور شو او د تیښتې هڅه یې کوله چې سلمان وړپسې راوګرځید او خپل اس یې وړپسې خوشې کړ.

ناڅاپه هغه اس کیڼ لوري ته وګرځاوه او د سلمان لومړی غشی هسې ولاړ خو د سترګو په رپ کې هغه بیا د ده تر ګوزار لاندې راغی، هغه دا ځل هم ځان یوې خواته کوږ کړ او غوښتل یې ځان وساتي خو د یوې کربړې سره ځوړند شو، د هغه یوه پښه په رکاب کې بنده وه او بدن یې په اس پسې په ځمکه کش کیده. ترهیدلی اس له ځوګامه وروسته ودرید. ناڅاپه سلمان له شانه څه غږ واورید او هغه په بیړه د خپل اس جلب راوګرځاوه او پونده یې کړ، بیا یې د تورو په برېښنا کې دوه تنه ولیدل چې یو له بل سره غیږ په غیږ وو.

هغه چې ورنژدې شو چیغه یې کړه یحیی! په ځواب کې یې یوه کمزوري چیغه واوریده، له دې سره یو تن جګ شو او د تیښتې هڅه یې وکړه، خو دوهم یې تر پښو لاسونه راوځرخول او هغه پرمخې پریوت.

یحیی په ډوبیدونکي غږ وویل : دی درنه خلاص نه شي، ده پر تا د غشي د ګوزار هڅه وکړه.

دوهم سړی د بیا جګیدو هڅه وکړه خو سلمان له اس څخه پلی شو او بیا یې د سترګو په رپ کې توره د هغه په وینو ولمبوله.

سلمان یحیی ته پام واړاوه وېې ویل : ما ګومان کاوه چې دې وتښتید او ته هم بنایي ورسره تللی وې، ما فکر وکړ چې تاته د یوه مرستندوی ضرورت شته، ځکه خو که تښتیدلی نو زه به نه درپسې تلم، اوس تاته یوازې د یوه اس ضرورت دی اوزه ستا دا اړتیا پوره کوم.

یحیی ځواب ورکړ: زما اوس هیڅ شي ته اړتیا نشته، زما وروستی منزل

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

رارسېدلې دی. تا ماته دا احساس راکړ چې د یوه ګناهګار لپاره تر وروستۍ سلګۍ د توبې دروازه بېرته وی او زه ستا مننه کوم، اوس ته باید له دې ځایه ځان وباسې.

ته زما ملګری یې،او زه تا په دې حال کې نشم پرېښودلای. دلته نژدې یو کلی دی، زما باور دی چې که هلته ورسېږو زه به ستا د علاج څه بندوبست وکړای شم.

سلمان هغه ته د تکیې ورکولو هڅه وکړه خو یحیی د هغه لاس ونیو او خپل بغل ته یې نژدې کړ، د سلمان ګوتې په تودو وینو کې دوبې شوې، بیا یې د خفګان په حالت کې دهغه خنجر په موټې لاس ورواهه چې د ده په ټټر کې ښخ ؤ.

یحیی له درده په زګېروېو شو ویې ویل : ستا غشی زما په ښي اړخ کې ښخ ؤ او ما همغه وخت هغه وکېښ او ومې غورځاوه خو دغه خنجر...

هغه د خپلې خبرې د پوره کولو پرځای په ټوخې، پیل وکړ، او بیا یې سمدستي کانګې وکړې. سلمان نژدې ورسره کیناست، لږ څنډ وروسته یحیی لږ راسنبال شو ویې ویل:

ماته معلومه نه وه چې هغه تاته کمین نیولی دی. ما داسې ګڼله چې هغه له ویرې تښتېدلی نشي. خو چې کله هغه غشي په لینده کې کېښود مایې لاس ونیو. هغه راته ویل چې ته له دښمن سره ملګری شوی یې، تا موږ ته دوکه راکړه، هغه پر ما زور ورنه ؤ خو زه ټپي وم، ته چې په کوم سړي پسې ورغلی هغه خو به تښتېدلی نه وی؟

: نه!

:اوس له موږ څخه یوازې یو تن چېرته تښتېدلی دی خو هغه ټپي دی او زما باور دی چې د غرناطې په ځای به یې هغه خپل کلي ته ولاړ شي.

زه له تا سره نشم تلای خو له دې ځنګو سره یوځای ښخېدل مې زړه نه غواړي.

: زه تا دلته نه پرېږدم. که ته لږ همت وکړې نو ډېر زر ډېر خوندي ځای ته ځانونه رسولی شو. زه اوس اس درته راولم، سلمان جګ شو پر خپل اس سپور شو.

لږ څنډ وروسته هغه بېرته راغی او یحیی ته یې غږ وکړ: یحیی! راځه تاته مې اس راوستی دی.

ته راپورته کېدای شې که زه درسره مرسته وکړم!

خو یحیی هغه ته هېڅ ځواب ورنکړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: يحيى! يحيى! هغه په انديښنه له خپل اس څخه راکوز شو، د يحيى نبضونه يې وکتل خو د هغه په بدن کې د ژوند نخښې نه وې.

د لږ فکر وروسته يې د هغه مړی پر اس واچاوه او بيا يې دواړه اسونه تر جلب ونيول او روان شو. لږ څنډ وروسته هغه د سرک پر غاړه د ويجاړ شوی کور مخې ته ودريد او مړی يې دننه يووړ، بيا زر راووت او پر خپل اس يې پښه واړوله، په بل لاس يې د دوهم اس جلب ونيو او له هغه ځايه روان شو، د هغه مخه جنوب لوری ته وه، د هغه لومړنی منزل همغه کلی ؤ چې سهار يوی ماشومې نجلۍ بلنه ورکړې وه.

اوس باران دريدلی ؤ او سپوږمۍ‌رد وريځو نه سر را ايستلی ؤ.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدریه

سلمان کلی ته نژدی ودرید او شاوخوا یی تر نظر تیرکړل، بیا څو گامه وړاندی د سرك ښی لوزی ته یوی چوپی کوڅی ته ننوت او د کیڼ لوري ورروستی کور دروازی په مخه کی یی اس ودراوه تری پلی شو.

د کوڅی د نورو کورونو په څیر دغه کور هم داسی ښکاریده چی څوك پکی نه وی، بهر دیوال ځای ځای لویدلی ؤ او د انگړ د دروازی یوه پله ورکه وه.

څو شیبی یی یوه او بل لوری ته له کتلو ورروسته دننه قدم کیښود ورو کی انگړ ته یوه دروازه راوتلی وه او د شمال څپو د هغی ماتی پلی رچولی چی کرچ کرچ غږ یی اوچتیده.

سلمان له څو شیبو چوپتیا ورروسته د احتیاط لپاره غږ وکړ:

څوك شته! څوك شته؟ او چی څه ځواب یی وانه ورید دواړه اسونه یی د برنډي په ستنی پوری وتړل او په بیړه بهر ته راووت.

څو شیبی ورروسته د جومات په مخکی د پراخی حویلی په مخه کی ودرید، څو شیبی بهر شاوخواته له څار ورروسته ورو ورو وړاندی ولاړ، او له یوه لویدلی دیوال څخه دننه واوښت، هغه د یوه غله په څیر حویلی ته ننوتل نه غوښتل خو د ننه کور له بهرنی دروازی څخه دومره لري و چی که یی هر څومره په زوره چیغی کړی وای هم چا به دننه نه وای اوریدلی او د دی خبری ډیر امکان ؤ چی د کور د خلکو پر ځای کلیوال پری ور ټول شوی وای.

په باغ کی نژدی دوه سوه گامه وړاندی هغه د یوی ښکلی ماڼی لویه دروازه ور وټکوله، خو هیڅ ځواب یی وانه ورید، هغه بیا دروازه وټکوله او بیا یی څو شیبی ورروسته چیغه وکړه: مسعوده! مسعوده!

لږ ځنډ ورروسته یی یو ښځینه غږ واورید : ته څوك یی؟

Downloaded from: The Digital Library

: تاسو مسعود راوغواړی هغه می پیژنی!
: ته ودرېږه!
سلمان نژدې پنځه دقیقې نور انتظار وکړ، بیا یې ناڅاپه له شانه څه غږ واورید، او ورسره جوخت چا له رعبه په ډکه لهجه تری وپوښتل: ته څوك یی؟
سلمان مخ واړاوه شاته یې وکتل یو سړی د ونو له منځه را ووت چې په لاس کی یی توره وه.
هغه وویل: مسعوده! سهار زموږ لیده کاته شوی وو، زه افسوس کوم چی بی وخته زحمت درکوم. بهر دروازه تړل شوی وه، که بند نه وای هم زما دا تمه نه وه چی غږ به می دومره وړاندی ولاړ شی، له ما سره د دی خبری په باب هم خطر و چی که ما شور ګډ کړ نو د کلی خلك به په سرك راټول شی، که ماته دا معلومه وای چی ته له کوره بهر پهره کوی نو ما به د کور خلك نه ناکراره کول، ته د کور خاوندی ته خبر ورکړه زه د حامد بن زهره ملګری یم.
له دننه څخه آواز راغی: ستاسو نوم څه شی دی؟
سلمان ته دغه غږ اشنا په غوږو ورولګید او بی له ځنډه یی وویل: زما نوم سلمان دی.
ناڅاپه دروازه خلاصه شوه او یو د لوړ قد خاوند تری راووت هغه ولید ؤ.
سلمان پر خپلو سترګو باور نه کاوه، پوښتنه یی تری وکړه: سعید له تاسره ؤ
: هوکې!
: هغه ټپی دی؟
: هوکی مګر تاته څه ور معلومه شوه چی هغه ټپی شوی دی؟
: ماته ډیر څه معلوم دی. خو دا راته معلومه نه ده چی تا هغه دلته راوستی دی.
د ولید په پوښتنه سلمان خپل لنډ داستان تیرکړ په پای کی څو شیبی هغه سلمان ته په چوپتیا کتل بیا یی مسعود ته وویل: ته دی میلمستون ته بوزه، بیا د سرك په سر بهر اوسه چی عمر راغی ماته احوال راکړه.
: تشریف راوړی! مسعود سلمان ته وویل:
سلمان په تذبذب ولید ته وکتل ویی ویل:
د سعید وضعه څنګه ده؟
هغه ځواب ورکړ: بی سده دی، اوس یی پر ټپونو مرهم ایښودل کیږی، خو د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اندیښنی خبره نه شته، هغه به انشا الله روغ شي.زه اوس راځم بیا دننه ولاړ او سلمان له مسعود سره روان شو.

دوي له برج سره روان وو او بیا ښی لوری ته وګرځیدل او له دوهم لوري څخه د کور د نارینه و برخی ته ننوتل، هلته په یوه پراخه کوټه کی دیوه بلیده او بوډا نوکر چی سلمان سهار لیدلی ؤ دروازی ته نژدی په برنډه کی ولاړ ؤ.

مسعود سلمان له دروازی سره پریښود او بیرته روان شو، سلمان لمده چپنه او پګړی لری کړل، بوډا ته یی ورکړل او په یوه کرسۍ کیناست.

نوکر د لمدو جامو له مینځلو او پر دیوال له راځړولو وروسته په نغری کی اور بل کړ او له کوټي نه راووت، سلمان د لومړی ځل لپاره احساس کړه چی له یخنی څخه یی بدن په لړزه دی. کرسۍ یی راکش کړه او اور ته یی لاسونه ونیول.

*****

نژدی تر نیم ساعت پوری هغه د ولید انتظار وکړ، بیا یی ناڅاپه په دهلیز کی د چا د درنو بوټونو غږ واورید او د ده د دروازی لوری ته سترګی ور واړولی.

ولید کوټی ته ورننوت او بی سیکه یی ده ته نږدی په یوه بله کرسۍ ځان ور وغورځاوه.

سلمان په اندیښنه له هغه د سعید پوښتنه وکړه، هغه ځواب ورکړ: اوس خو یی وضعه لږ ښه ښکاریده خو تر اوسه پوری را پخود شوی نه دی.

دوی دواړو بیا تر لږ څنډه یو بل ته په چوپړ خولو کتل بیا ناڅاپه د ولید په سترګو کی اوښکی راغلی او سر یی ځوړند کړ.

سلمان وویل : وروره! اوس باید له صبر او زغم څخه کار واخلی.

ولید ډیر په زحمت خپلی سلګي راتم کړی ویې ویل : زما اوس هم باور نه راځی چی حامد بن زهره موږ پریښی یو، ما هغه د غشو په لومړی حمله کی ولید چی له اس څخه راولوید پردی سربیره می خپل زړه ته دا دوکه ورکوله چی ښایی هغه ژوندی وی او ظالمانو د وژلو پرځای نیولی وی، خلك به اوس دا وایی چی ما هغه د مرګ په کومی کی پریښود او تری وتښتیدم، خو خدای شاهد دی چی زما په مخکی د سعید د ژغورلو مسأله نه وای نو د ژوند تر وروستی سلګۍ به ورسره ملګری وم، زما به تر مرګ ورځی دا ارمان وی چی زه یو ناپوه دوست وم، که ما تا، ته ور، خلاص پرېښی وای ښایی ژوندی ژغورل شوی وای.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان ده ته تسلی ورکړه وبی ویل : هغه خپل منزل لیدلی ؤ او لاره بدلول یی زموږ له وسه وتلی وه، اوس زموږ لومړنی ذمه واری همدغه ده چی د سعید د ژغورلو هڅه وکړو. د هغه زخم خو به ډیر خطرناك نه وی؟

ولید ځواب ورکړ: سمدستی د هغه په باب هیڅ خبره نشی کیدای.

سلمان وویل : که ته د کوم ښه ډاکتر درك راکولی شی زه غرناطی ته تلو ته چمتو یم.

ولید ځواب ورکړ: که زه پر دی ډاډه وای چی د حکومت جاسوسان به هغه تر دی کوره تعقیب نه کړی نو د غرناطی هر ښه ډاکتر دلته راغوښتل کیدای شی خو تاسو باید اندیښنه ونکړی اوس د هغه زخمونه تړل کیږی لږ وروسته به یی پخپله ووینی.

سلمان وویل : دوهمه مهمه مسئله دا ده چی د هغه دریم تن د ژوندی ژغورل کیدو څومره امکان دی چی دوه تنه حمله کوونکی یی ووژل او د نورو پام یی ځان ته ور واړاوه او تاسو ته یی د تیښتی زمینه برابره کړه، د دغسی توریالی ژغورل زموږ لومړنی ذمه واری ده، که تاته معلومه وی چی هغه کوم لوری ته تللی زه د هغه مرستی ته چمتو یم.

ولید ځواب ورکړ: اوس به هغه ډیر لری تللی وی.که موږ هڅه وکړو هم مرسته ورسره نشو کولی، خو تاسو د هغه په باب اندیښنه مه کوی. د هغه اس دومره ګړندی دی چی دښمن یی په ګرد پسی نشی رسیدای.

که د حمله راوړونکو د دوکی لپاره موږ خپل اسونه نه وای پریښی نو دلته د سعید له رارسولو وروسته به زه وریسی ورغلی وم. په دی کور کی یوازی دوه اسونه وو خو هغه د داسی کار وړنه وو، ما د سعید په اړه له ډاډ وروسته د کلی خلك راټول کړل خو له هغوی سره یوازی یوه تن ښه اس درلود، ځکه خو ما دا مناسبه وبلله چی څلور تنه پله ته ور واستوم چی دا معلومه شی چی غدارانو له تیپیانو سره څه سلوك کړی دی. امید دی چی تر لږ ځنډه هغوی بیرته راستانه شی.

سلمان له لږ فکر وروسته وویل : دا دریم تن څوك و؟

: ویخښنی د هغه په باب زه تاته څه نشم ویلی، موږ ته د هغه د نوم ښودلو اجازه هم نشته، اوس تاته همدومره پوهیدل بس دی چی هغه یو ښه سرتیری دی.

: هغو تاسو له پله نه اخوا له تلو څخه ایسار کړی وی؟

: هوکی!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: ته پردي ډاډه يې چې سعيد ته دغه کور خوندي دی؟

وليد ځواب ورکړ: سمدستي له دې کوره غوره ځای د هغه لپاره نشته، که يې وضعيت لږ تردې غوره وای نو ما به غرناطي ته استولی ؤ. اوس به تر څو ورځو پورې هغه همدلته وي، دا زما د ماما د لور کور دی او بوه تپې ته تردې ښه سرپرست اوس نشي موندل کيداي، د هغې په گومان که سعيد په خود شي هم ترڅو ورځو پورې به د سفر توان نه لري.

: کـه هغه بې سده وي نو تر ټولو دمخه بايد د يو ښه طبيب بندوبست ور وکړو.

وليد ځواب ورکړ: د طبيب په باب انديښنه مه کوه، زما پلار د غرناطې د څو نوميالیو ډاکترانو څخه يو دي، کـه ضرورت ؤ هغه بـه دلتـه راشي، مگر اوس د حکومت جاسوسان ډيرمځك شوي دی، موږ دا خطر نشوزغملی چې هغه له کوره راووزي او قاتلان ورپسی شي.

بدريه زما د ماما لور د هغه شاگرده ده او تر عامو طبيبانو زياته تجربه لري، د سعيد د بيهوښی سبب دا دی چې د ده له بدن څخه د دوو غيشو د ويستلو لپاره يې د بې هوشی دوا ورکړې وه.

سلمان ووبل : اوس تاسو د هغه بدمرغه د مړی ښخولو بندوبست هم وکړی چې ما په لاره کی پرېښی دی، د سرك پر غاړه د يوه ويجاړ کور موندل به زيات گران نه وي. هغه ته نژدې ډيرې اوبه بهيږي، دا ضروري ده چې هغه له هغه ځايه ښه لرې ښخ کړای شي.

وليد ووبل : تاسو د دې غم مه کوی زه ستا په مطلب وپوهيدم.

: اوس تاسو د سعيد احوال واخلی که د هغه حالت ښه ؤ زه هم درسره ملگری کيږم.

* * * * *

مسعود کوټې ته ورننوت اووليد ته يې ووبل : هغوی بيرته راغلل او وايي چې موږ د پله په شاوخوا کی هيڅ مړی ونه ليد. عمر وايي چې کـه ستاسو اس ته ضرورت وی زما اس درسره بوزی.

: نه اوس هغه ته د زحمت ورکولو ضرورت نشته، خو ته هغه ايسار کړه اوعمر ته ووايه چې دلته راشي.

Downloaded from: The Digital Library

مسعود بیرته ولاړ ولید سلمان ته وویل : ماله تانه ډېر څه پوښتل خو اوس زما سمدستي غرناطي ته تګ ضرور دی.

: اوس به دوهم اس زما په کار راشي.

: خو ته سمدستي غرناطي ته نشي تلای.

سلمان وویل : نو دا څه وړ کیدای شي چي زه د غرناطي د سهي احوال نه پرته بیرته ستون شم؟

: نه،نه! ته هلته نشي تلای. ماته په لاره سعید ستا کیسه کړی وه، هغه په دې خبره ډېر خفه ؤ چي ته غرناطي ته راغلي یې. ځکه خو زما دا مشوره ده چي ته همدلته پاتي شې، إن شاء الله زه به ډېر زر بیرته راشم، که زه چیرته غلي شوم هم نو زما پیغام به خامخا درته راورسیږي. د سعید د ساتنې لپاره هم ستا دلته پاتي کیدل ضروري دي. امکان لري د کوم ناځاپې خطر څخه د هغه د ایستلو لپاره ستا مرستي ته ضرورت پیښ شي، ته تر څه وخته دلته پاتي کیدای شې؟

سلمان ځواب ورکړ: له نن نه څلور ورځې وروسته به یوه کښتي په ساحل کي چیرته زماانتظار کوي، که په ټاکلي وخت ور ونه رسیدم نو هغه به ولاړه شي او بیا به څو ورځي وروسته په بل ځای کي د هغي انتظار کوم. په دې ډول به تر راتلونکو دوو میاشتو پوري زماملګري پر ټاکلیو نیټو د مختلفو ځایونو چکرې وهي که زه بیا د ډېر وخت لپاره پاتي شوم نو بیا په ساحلي سیمو کي هغه کسان پیژنم چي څه مرسته راسره کولی شي.

ولید وویل : په عامو حالاتو کي د حامد بن زهره د شهادت څخه وروسته زموږ دښمن ښایي د سعید په باب زیات اندیښمن نه وای خو زه ویریږم چي د حامد بن زهره د نورو ملګرو د لټولو لپاره دوی د سعید نیول ضروري ونه بولي. که د دوی دا اشتباه وي چي له بهر نه هم کوم مرستندوی ورته رارسیدلی دی نو د سعید نیول به ورته د مرګ او ژوند سوال شي، ځکه ته باید زیات پام وکړې.

*****

مسعود له عمر سره کوټي ته ورننوت، د هغه عمر د څلویښتو کالو په شاوخوا کي معلومیده، ولید هغه ته سلمان د حامد بن زهره د یوه دوست په نامه معرفي کړ بیا یې د هغه مړي د ښخولو هدایت ورکړ او مسعود ته یې د اس د راوستلو وویل ، او چي هغوی بیرته ووتل سلمان وویل :زه داسي احساسوم چي په غرناطه کي مې خپل کار نیمګړی پریښی ؤ او زه باید هلته ولاړ شم، که ستا له خوا کوم

Downloaded from: The Digital Library

پیغام راونه رسید امکان لري یوه ورځ ناڅاپه هلته ولاړ شم، زه د دې دعوه نه کوم چې زیات هوښیار یم خو بیا هم زه ستا ملګرو ته دا مشوره ورکوم چې په اوسنی وضعیت کې دې د حامد بن زهره د وژل کېدو خبره پټه وساتي. که اولس راپورته شي نو د قـوم له غـدرانو څخه دا لري نه ده چې د ځانونو د ژغورنې په خاطر دښمن ته د ښار دروازې خلاصې کړي. تاسو له ننني غدارانو او بهرنیو دښمنانو سره د ټکر نه وړاندې دومره فرصت خامخا باید ترلاسه کړئ چې غرنۍ قبایل له ځان سره ملګري کړي. له هغې وروسته د حامد بن زهره له قاتلانو څخه هر وخت کسات اخستل کېدای شي.

ولید وویل: تاسو داده اوسئ موږ ته معلومه ده چې دښمن به زموږ له هرې غلطۍ نه د ګټې پورته کولو هڅه وکړي. اوس وخت په ذهني کشمکش کې د حکومت د ښکیلولو لپاره غوره لاره دا ده چې موږ له خپل لوري هیڅ ونه وایو، له ما پرته یوازې دوه کسان دي چې د دغې دردوونکې پېښې په باب خبر دي یو سعید چې تپي دی او غرناطې ته نشي تلای او دوهم سړی زما د مخه په هیڅ صورت هم غرناطې ته نشي تلای او که ولاړ شي هم هغه ډېر باتدبیره او هوښیار دی، زه به یوازې څو اعتمادي ملګرو ته د دې پېښې په باب ووایم، یوې بوډۍ خدمتګارې له دروازې ورکتل ویې ویل : صیب! بدریه وایي چې اوس له میلمه سره دننه راشي.

دوی دواړه له کوټې نه ووتل.

*****

لږ ځنډ وروسته دوی د کور دننه یوې پراخې کوټې ته ننوتل، سعید سترګې پټې په بستره پروت ؤ او په څېره یې آرامي او سکون غوړېدلی ؤ، داسې معلومېده چې هغه په درانه خوب ویده دی. سلمان ور وړاندې شو او پر تندي یې لاس کېښود ناڅاپه د بلې کوټې څخه یو ښځینه غږ اوچت شو:

تاسو به تر لږ ځنډه له زخمي سره خبرې نشي کولی، تر اوسه د دواګانو اغېزه ده پرې، سلمان مخ ور واړاوه او سترګې یې په یوه ښایسته، با وقاره او جدي څېره ولګېدې.

ولید هغې ته وویل : بدریې! دی سلمان دی، او ده چې څه کیسه وکړه داسې ښکاري چې حامد بن زهره شهید شوی وي. او قاتلانو پر ده سر بېره زموږ د څلورو نورو ملګرو مړي هم په ویاله کې غورځولي دي. زه اوس سمدستي

Downloaded from: The Digital Library

غرناطی ته تلل غوارم، دی به د سعید د ساتنی لپاره ستاسو سره پاتی وی، که تاسو ته د سعید د ساتنی په باب څه اندیښنه پیدا شوه نو له دی ځایه‌پولار جان پسی څوك واستوی.

بدریی ځواب ورکړ: کـه د وژونکی غـشی په زهرو کـکړ نه وی نو هغـه ته د زحمت ورکـولو ضـرورت نشتـه، خو چی ته کله کـور ته ورسـیـدی څو ضـروری دواگانی راواستـوه، ته یوه دقـیـقه تم شه زه به د ماما جان په نامـه یو لیك درته ولیکم امکان لری هغه کومه غوره مشوره راکړی.

ولید وویل : زما کورته تگ د غرناطی په حالاتو پوری اړه لری، امکان لری زه تر څه وخته پوری غلی شم، په هر صورت زه دا هڅه کوم چی ستا رقعه پلار جان ته ورسیږی.

: زه اوس راځم.

بدریه زر بلی کوټی ته ولاړه، سلمان ولید ته وویل : کـه د دواگانو د را استولو لپاره بل بندوبست ونشو نو جعفر پیدا کړه او دلته یی راواستوه، تاسو نیغ سرای ته ورشی، امید دی چی هلته یی پیدا کړی، او هغه دریم تن چی د سعید لپاره یی د لیـوانو دډلی پام ځان ته ورو اړاوه چی په خیـریت در ورسـیـږی زما سـلام ورته ووایه، او زمـا له لوری دا پیـغـام وررسـوه چی کـه مـاته بیـا غرناطی تـه د راتلو زمینه برابره شوه نو تر ټولو لویه آرزو به می دا وی چی هغه یو نظر ووینم.

ولید ځواب ورکړ: زما باور دی چی کله زه هغه ته ستا په اړه یادونه وکړم نو هغه به هم ستا لیدو ته ډیر ناکرار شی.

د جگړی د بیـا پیلیـدو په صـورت کی به زمـوږ تر ټولو ړومبی ضـرورت دا وی چی د ترکـانو او افـریقـایانو سره د اړیکو لپـاره باید یو تجـربه کـار منصبـدار ور واستوو اوزه دا احساسوم چی دغه سړی چی ته یی دریم کس بولی د دی کار لپاره ډیر مناسب دی، ځکه خـو دا له امکان نه لری نه ده چی هغـه کله نـاځـاپـه درته راشی او درته ووایی چی زه له تاسره ځم.

: زه به د داسی سړی په ملگری سفر د ځان لپاره ویاړ وبولم.

بدریه د څنگ له کوټی نه راغله او یو کاغذ یی ولید ته په لاس کی ورکړ.

ولید سـمدستی سلمـان ته لاس ورکړ او خدای پامانی یی واخستله له کوټی ووت

*****

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

بدریی کرسی‌راکش کړه نغری ته نژدی یی مخامخ کړه او ویی ویل : ویخښنی! زما دی ته پام نه ؤ چی ته په باران کی لوند شوی یی، دلته کښینی زه د نورو جامو بندوبست درته کوم.

سلمان د اور خواته ور وښوییده ویی ویل: نه! تاسو کینی اوس زما ساړه نه کیږی او جامی به می هم ډیری زر وچی شی.

بدریی د سعید نبض وکوت او بیا له سلمان نه دوه گامه لری په بوه کرسی کیناسته ویی ویل:

ولید ویل چی ته د ترکانو له سمندری ځواك سره یی، زه در څخه د حامد بن زهره د بندی کیدو او ژغورل کیدو کیسه اوریدل غواړم، آیا هغه وخت یی هغه نیولی ؤ. چی له اندلس څخه روان شوی ؤ؟

: نه! هغه د مراکش تر څنډو پوری رسیدلی ؤ. له هغه ځایه یوه بربری مانو تر قسطنطنیی د رسولو ذمه ورته وهلی وه، خو په لاره کی د مالتا دوو جنگی بیړیو حمله پری کړی وه او کومو مسافرو چی له اور اخستی کښتی څخه په اوبو کی ځانونه غورځولی وو هغوی یی نیولی وو او مالتا ته یی رسولي وو. څو اونی د حامد بن زهره په اړه دوی ته هیڅ معلومات نه ؤ، خو وروستیو پیښو وښودله چی په اندلس کی د هغه دښمنان غافل نه وو، یوه ورځ یی هغوی بندیان د فردیناند سفیر ته ور وستلی وواو څو ساعته وروسته حامد بن زهره د هسپانیی یوی جنگی بیړی ته وروستل شوی ؤ.

په همغو ورځو کی د تونس او صقلیه ترمنځ د ترکانو دوو کښتیو گزمی کولی، هغوی یو ماښام د هسپانیی د بیړیو څرك ولید او راتلونکی سهار وختی هغه د دوو لوریو څخه تر دزو لاندی ؤ. په لومړی گولی بادبان را ولوید، دښمن ته له تسلیمی او ډوبیدوپرته بله لاره نه وه، ځکه خو یی په څو دقیقو کی سپینه جنډه اوچته کړه، تاته د دی تفصیل ضرورت نشته، حامد بن زهره په داسی حالت کی بلی کښتی ته ولیږدیده چی سخته تبه یی وه، هغه تر دوو ورځو پوری بی سده ؤ.

دریمه ورځ چی په هوښ راغی لومړنی پوښتنه یی د غرناطی په باب وه، او چی چا ځواب ورکړ چی هلته اوربند شوی دی نو په زوره زوره یی چیغی کړی: نه! نه! ته دروغ وایی، داسی هیڅکله نشی کیدای. ته موسی بن ابی غسان نه پیژنی، له دی وروسته هغه بیا بی سده شو. بله ورځ چی را په خود شو لومړنی غوښتنه یی دا وه چی د هسپانوی بیړۍ د کپتان توره بیرته ور وسپاری او دا ډاډ ورکړی چی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له هغه سره به د یوه شریف دښمن په حیث چلند وشی. د دی سبب دا و چی کله پر دوی حمله وشوه نو د بیړۍ د نورو افسرانو پردی پریکړه اتفاق ؤ چی حامد بن زهره سمدستی ووژنی، خو کپتان ډیر په سختی دا تجویز رد کړی ؤ.

بدریی وپوښتل : ته په دی وخت کی د حامد بن زهره سره وی؟

: نه! زموږ ملګری له جګړی وروسته بیل شول زه د هغی بیړۍ کپتان وم چی پر هسپانوی کښتی یی ډزی وکړی، حامد بن زهره یی وروسته زما بیړی ته راوست.

زموږ د سمندری ځواك یوه برخه له یونان څخه د افریقا ځنډو ته لیږدول کیده، او امیر البحر کمال رئیس ترابلس ته نژدی لنګر اچولی ؤ.

د غرناطی د وضعی په باب چی موږ د حامد بن زهره اندیښنه ولیده نو موږ د دی اړتیا احساس کړه چی سمدستی یې امیر البحر ته ورولو.

د سمندری قواو امیر د هغه ډیر تود هرکلی وکړ، او دا مشوره یی ورکړه چی بی له ځنډه بیرته ولاړ شه او د دښمن له ولکی د غرناطی د ژغورلو هڅی وکړه، که د غرناطی اهل وسلی کیښودی نو سلطان ته به ستا ورتلل بی ګټی وی موږ به په هغه صورت کی د غرناطی مرسته وکړای شو چی ستاسو دننه مورچل مزبوت وی.

د حامد بن زهره د داډ لپاره امیر البحر دا ژمنه وکړه چی دی به پخپله سلطان ته د غرناطی خبره کوی. بیا یی اندلس ته د هغه د رارسولو ذمه واری ماته وسپارله. د افریقا د سمندری ځواکونو څو تنه مانوګان چی د ترکانو حلیفان وو زموږ د سمندری قواو له امیر سره د لیدو لپاره راغلی وو هغوی زما د بیړۍ د دفاع ذمه واری واخستله او خپلی کښتۍ یی راسره روانی کړی.

د اندلس د ځنډونه څو میله لری د دښمن دوو بیړیو ګزمی کولی، هغوی په موږ پسی راغلی، ماښام لمر لویدوته دوه ساعته پاتی وو موږ د ټکر نه د ژغورنی په خاطر د ساحل پرځای د لویدیځ لاره ونیوه او ترماښامه د هغوی ترمخی زغلیدو له هغی وروسته مو له تیاری نه ګټه واخسته او له خپلو ملګرو سره می تر مشوری وروسته خپله بیړۍ ځنډی ته نژدی د دوو کمرونو ترمنځ یوه تنګ خلیج ته یوړه.

زموږ یوه کښتی له ساحل نه لږ لری ودریده او دوهمی کښتی دوه میله وړاندی د دښمن په یوه چوڼی حمله وکړه د دی نتیجه دا شوه چی د دښمن بیړۍ چی په عامو حالاتو کی باید ډیر په احتیاط وړاندی راغلی وای ډیری ګړندی وړاندی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راغلی او لږ څنډ وروسته خلیج ته مخامخ زما د توپونو تر برید لاندی راغلی چی د سترګو په رپ کی یی تختی په هوا کې څرخیدی او په هغه پسی بلی بیړی خلاص سمندر لوری ته د تیښتی هڅه وکړه خو هغه چی لاره بدلوله زموږ د بلی کښتی تر برید لاندی راغله

بیا موږ هم له خلیج څخه ور ووتلو او پر هغی مو برید وکړ چی تر څو دقیقو زیات یی د دوارو بیړیو د برید تاب رانه وړ چی له دی پیښی وروسته شاوخوا یو ځای هم د حامد بن زهره د پلی کولو لپاره مناسب نه ؤ.

موږ له ساحل څخه لری د دریمی کښتی د راتلو انتظار وکړ او له هغی وروسته بیا دا پریکړه وشوه چی هغه باید ختیځ لوری ته هغه ځای باید پلی شی چی پخوا مو غوره کړی و.

ماته امیر البحر دا امر کړی ؤ چی د حامد بن زهره د امنیت له پوره او ډاډمن بندوبست پرته بیرته راستون نه شم، او که ضرورت ؤ تر وروستی منزله باید ورسره ولاړ شم.

حامد بن زهره چی د کومې غرنې قبیلې د مرستی په تمه ؤ هغه له ساحل څخه پنځه میله لری وه، که د دښمن له کښتیو سره مو ټکرنه وای راغلی نو ما به هغه په شپه شپه کی هغه ځاې ته رسولی ؤ او بیرته به ترې راستون شوی وم او زما ملګرو دومره زما انتظار کولی شوای خو اوس داسی امکان نه ؤ، سهار کیدونکی ؤ او زموږ کښتی د ورځی له مخی ساحل ته نژدی د جګړی خطر نشوای قبلولی.

څکه خو ما خپل ملګری رخصت کړل او خپل مرستیال ته می امر وکړ چی هغه هم خپله کښتۍ بوزی، حامد بن زهره تر اوسه د پلی تلو توان نه درلود او په غرنی سخته لاره په وار وار ماته دا مجبوری وه چی هغه تر لاسه ونیسم. له لمر ختو سره مو د څو کډوالو جونګړی ولیدی ما له هغوی نه د حامد بن زهره د سپارلی په خاطر یو اس واخست او بیا موږ د بربر شپنو او کروند ګرو کلی ته ورسیدو.

د دی کلی مشر په غرناطه کی د حامد بن زهره شاګرد پاتی شوی و، هغوی زموږ دیر تود هرکلی وکړ، او پردی یی ټینګار کاوه چی ورسره پاتې شو، خو حامد یوه شیبه وخت تیرولو ته تیار نه ؤ، هغه وویل چی موږ ډوډی وخورو بیا به روانیږو او زما ملګری ته د یوه اس بندوبست وکړی، زموږ کوربه ماته یو ډیر غوره اس راکړ وبی ویل چی دا زما له لوری سوغات ومنی له هغه وروسته پاتی سفر په آرامی تیر شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دوی ورځې وروسته چې حامد بن زهره کور ته ورسید زما مسئولیت ختم شو، خو هغه ناڅاپي غرناطی ته د تلو پریکړه وکړه او ماته يې امر وکړ چې د ده تر راتګ پورې یې انتظار وکړم، خو بیا داسې حالات رامخې ته شول چې زه هم په هغه پسې غرناطي ته ورغلم.

بدریې له لږ فکر وروسته وویل : که غدارانو ته دا معلومه شي چې د حامد بن زهره یو ملګرې د ترکانو دسمندرې قواو څخه دی نو زر تر زره به دښمن ته دا حال ووايي او بیا به د سمندر څنډې ته ستا د تلو لارې بندې کړي. که تاسو د سعید په خاطر پاتې شوې یاست نو زه داډدرکوم چې د ده لپاره خو یوه شیبه هم مه ایسارېږی.

سلمان ځواب ورکړ: ماته معلومه ده چې په موجوده حالت کې هیڅوک هم له سعید سره مرسته نشي کولی، خو اوس د بیرته ستنیدو څخه وړاندې باید د غرناطي وضعه معلومه کړم، که تر سبا پورې د ولید څه درك رامعلوم نه شو نو زه به پخپله هلته د تلو خطر قبلوم. حامد بن زهره د دې لپاره زه ایسار کړی وم چې بنايي په غرناطه کې له خپلو دوستانو سره تر مشورې وروسته امیر البحر ته د څه پیغام استولو ضرورت شي.

*****

بدریې په ډېر غور د سلمان خبرې اوریدلې، او سلمان داسې احساسوله چې ورو ورو یې د زړه بوج لږي کیږي، لږ څند د مخه چې هغه لومړی ځل دی کوټې ته راغلی نو یوازې د یوې شیبې لپاره یې بدریې ته وکتل خو وروسته یې بیا دا حالت ؤ چې په بې پروایي کې به یې هم هغې ته وکتل نو له حیا څخه به یې سترګې ښکته واچولې. بیا یې ناڅاپه دا په ذهن کې ور وګرځیدل چې لکه چې تر ضرورت زیاتې خبرې کوي او هغه بیا چوپ شو.

بدریې له څو شیبو چوپتیا وروسته وویل : ماته داسې ښکاري چې ته زموږ د وطن سرې یې بهرني سړی ته زموږ د سمندر غاړې دومره نه دي معلومې.

سلمان ځواب ورکړ: زه د المریې په یوه عربي کورنۍ کې زیږیدلی یم، مور مې بربري وه خو دا یوه اوږده کیسه ده.

: که ته ستومانه نه وې نو زه همدا اوږده کیسه اوریدل غوارم.

د بدریې پر ټینګار سلمان خپله کیسه پیل کړه:

بیړۍ چلول او سوداګري زموږ کورنۍ کسب ؤ، زما د پلار څلور شخصي بیړې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وی، هغه د المریبی او مالقی نه علاوه په مراکش او الجزایر کی هم د سوداګری مرکزونه جوړ کړی وو او زیاتره به د کوره بهر ؤ، چی زما عمر د شپږو کالو شو مور می وفات شوه، زه می بابا خپل کورته بوتلم، پلار جان می دوی میاشتی وروسته راغی او زه یی له ځانه سره مالقی ته بوتلم هلته ما لومړنی زده کړی ترسره کړی، د پلار جان می تر ټولو لویه هیله دا وه چی زه یو بریالی ماڼو شم، د دی لپاره چی ما ورزوی هغه به کله کله له ځانه سره بیولم. دوه کاله وروسته هغه په یوه اوږده سفر ووت او زه د ده په غیاب کی سخت ناروغ شوم، چی بیرته راستون شو هغه له ځانه سره دا پریکړه وکړه چی ما تل له ځانه سره وګرځوی، له دی وروسته زما کور د هغه کښتی وه، زما د ښوونی لپاره یی یو داسی استاد راته ونیو چی په کښتی کی به راسره په سفر روان و.

د یو نیم کال په موده کی د المریبی او مالقی په منځ کی مونږ څو ځله چکر وواهه. کله چی ترکانو پر ایتالیا بریدونه پیل کړل نو د نورو ترکی ماڼوګانو په شان زما پلار جان هم د ترکانو د رضاکارانو په ډله کی شامل شو، دا ځل زه هغه په کور کی پریښودم، څو میاشتی وروسته چی هغه بیرته راستون شو نو سلطان ابو الحسن هغه د مالقی د سمندری زده کړو د ښوونځی ناظم وټاکه، زه یو کال نور هم له هغه سره وم، بیا یی زه د کښتی چلولو د اعلی تعلیم لپاره قسطنطنیی ته واستولم، د جګړی په موده کی ما واوریدل چی دی د سمندری قواو د امیر مرستیال ټاکل شوی دی.

ښه نو ته د نائب امیر البحر ابراهیم زوی یی؟

بلدریی وپوښتل.

: هوکی! د جګړی په موده کی ما له ماما څخه واوریدلی چی بابا می وفات شوی دی او کورنی یی الجیریا ته هجرت کړی دی. شپږ میاشتی وروسته یی دوهم پیغام دا ؤ چی پلار جان می هم په یوه تونده سمندری جګړه کی شهید شوی دی، له هغه وروسته زما اړیکی له اندلس سره غوځی شوی.

کمال رئیس چی اوس د روم په سمندرګی کی د ترکی سمندری قواو امیر دی زما د پلار له هغه وخت دوستانو څخه دی چی دواړو د «ترانتو» (د ایتالیی مهمه سمندری قرارګاه وه چی ترکانو ونیوله) په جګړهکی برخه درلوده.

هغه به چی کله قسطنطنیی ته راغی نو زما پوښتنه به یی خامخا کوله، د پلار جان د وفات نه وروسته هغه زما پالنه په غاړه واخستله. کله چی زه له تعلیم نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فارغ شوم په خپله شخصي عمله کې يې شامل کړم او دوه کاله وروسته ماته د يوې جنګي بېړۍ کپتاني وسپارل شوه.

سلمان چې تردې ځايه خبره راورسوله چوپ شو، د بدريې په ذهن کې زياتې پوښتنې را پيدا شوې، ناڅاپه سعيد د هغوی پام ور واړاوه، هغه د بېهوشۍ په حالت کې له ورو ورو ژګيرويو سره عاتکې ته ناري وهلې، هغوی دواړه په بېړه جګ شول او د سعيد د بسترې خواته ورغلل، بدريې د هغه په نبضونو لاس کېښود او سلمان ته يې وکتل، سعيد د ناکرارۍ په حالت کې څو ځلې اړخ په اړخ واوښت او بيا چوپ شو، بدريې د هغه له تندي څخه خولې پاکې کړې سلمان ته يې وويل:

: دی به تر ډېره وخته په هوښ رانشي، که تاسو لږ څنډ دلته کېښينئ نو زه له تا څخه نورې ډېرې پوښتنې لرم.

سلمان پر کرسۍ کيناست ويې ويل : که ستا اعتراض نه وي نو زه به د سعيد تر بيدارۍ پورې له دې ځايه لرې کېدل خوښ نه کړم.

بدريه او سلمان دواړه په خپلو خپلو ځايونو کيناستل او بدريې وويل : وليد ويل چې تاسو د غدارانو له دسيسو څخه د حامد بن زهره د خبرولو لپاره غرناطې ته تللي وئ: خو تاته دا څنګه معلومه شوه چې د هغه پرخلاف دسيسې رواني وې؟

سلمان ځواب ورکړ: د سعيد د کلي يوه نجلۍ ده، هغه سهار وختي د دوی کره راغله هغې ماته وويل چې د قوم غداران د حامد بن زهره په لټه کې دي، دا يوه غميزه وه چې د وليد او د هغه د ملګرو په رامخې ته کېدو زه حامد بن زهره ته ورونه رسيدای شوای، هغوی زه په يوه کوټه کې بندي کړې وم.

بدريې وپوښتل : د کلي يوې نجلۍ ته څه دول معلومه شوه چې غداران د هغه په لټه کې دي! تاته معلومه ده هغه څوك وه.

: د هغې نوم عاتکه دی، هغې دا انديښنه ښکاره کړه چې تره يې له خاينانو سره لاس يو کړی دی.

د بدريې په نور تينګار سلمان خپله پاتې کيسه واوروله.

په پای کې هغې ورته وويل : سعيد د بې خودۍ په حالت کې هم دوه ځله عاتکې ته غږ وکړ، که تر سهاره دده حالت همدغسې ؤ نو ښايي همغه ورته راولو. خو که د هغې کاکا له خاينانو سره ملګری شوی وي نو دې ته به له کوره

Downloaded from: The Digital Library

وتل آسان نه وی.

سلمان ووېل: که د سعید د اوسنی حالت په نظر کی نیولو سره یی دلته د راوستلو اړتیا احساسوی نو موږ باید وخت تیر نه کړو، تر یو دوو ورځو پورې به په شاوخوا ټوله سیمه کی د حکومت ځړی خپاره شی.

: د حکومت جاسوسان دی کور ته د ننوتلو جرئت نشی کولی، او هغوی ته دا معلومیدای هم نشی چی سعید ټپی دی. غرناطی ته سمدستی د ولید د تلو مقصد هم همدغه دی چی د غدارانو پام د دی سیمی پرځای غرناطی ته ور واوړی.

سلمان ووېل : که تاسو اجازه راکړی نو زه همدا اوس هلته تلو ته تیار یم.

: نه ته اوس نشی تلای، امکان لری تر سهاره د ټپی حالت ښه شی او موږ هغه نجلۍ ته د پریشانی پرځای کوم ښه پیغام ورکړو.

دواړه لږ څنډ چوپ شول بیا بدریی ووېل:

پرون زما لور ډیره خوښه وه، هغې چی ته ولیدی ماته یی پیغام راکړ چی یو مجاهد غرناطی ته تللی او چی بیرته راستون شی زموږ میلمه به شی. هغه ستا تر راتلو د مخه ویده شوی وه، که نه نو تر سهاره به یی خبری درسره کولی.

اسما پر دی اصرار کاوه چی زه یی میلمه شم. او ما هسی د دی د زړه ساتلو په خاطر کومه وعده کړی وه اوس یی په داسی حالاتو کی پوره کوم چی ماته یو ویروونکی خوب ښکاری.

بدریی ووېل : تاته معلومه ده چی زه د سعید په څیر ستا په باب هم زیاته اندیښمنه یم. که غدارانو ته دا معلومه شوه چی له حامد بن زهره سره کوم ترکی یا بربر ملګری هم ؤ نو ستا په نیولو او دښمن ته په سپارلو به هم دریغه ونه کړی. که له تلو نه وړاندی دی د غرناطی له څینو مشرانو سره لیدل ضروری نه وای نو ما به دا مشوره درکوله چی همدا اوس روان شه.

اوس په دی کور کی هم باید چاته دا ځرګنده نه شی چی ستا له ترکانو سره څه اړیکی شته، که څوک پوښتنه وکړی نو ته ورته ووایه چی له «اندراش» نه راغلی یی او زما د میړه د عمه زوی یی، زما د خاوند نوم عبدالجبار ؤ.

سلمان ووېل : کله چی زه د قسطنطنیی د سمندری قواو د ښوونځی زده کوونکی وم زیاتره به می دا خوب لیده چی زه د یوی جنګی بیړۍ قوماندان یم او د اندلس پر څنډه د دښمن پر کومه کلا ډزی کوم، خو اوس داسی احساسوم چی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تقدیر ناځاپه پر داسی لاره برابر کړی یم چی بالکل راته نویی ده، زه د داسی کار لپاره مناسب نه وم، د دی لپاره زیات هوښیار سړی ته اړتیا وه په هر صورت زه به دا هڅه وکړم چی دلته زما له پاتی کیدو سره د غرناطی خپلواکی غوښتونکو ته څه گټه ونه رسیږی نو کوم تاوان هم ور ونه رسیږی.

بدریی وویل : ستا له راتلو څخه لږ وړاندی ولید ویل چی د حامد بن زهره وینی بهوونکو پر موږ د الله د رحمت دروازی بندی کړی دی په غرناطه کی د هغه وینا د دی اولس د ضمیر وروستی کریغه ده چی له کلونو راسی د مرگونو او ورانیو توپان ته ناری وهی. اوس به موږ ته د سلامتی لاره څوك راوښیی، بیا چی کله هغه وویل چی ته د ترکانو له سمندری پوځ سره اړیکی لری نو ما ناڅاپه احساس کړه چی موږ یوازی نه یو، زه د غرناطی د اولس په اړه مایوسه کیدای شم خو له ترکانو څخه باید مایوسه نشو.

زه د محمد فاتح د میراث خواره لمن نیولی او ورته ویلی شم چی اوس زما د عزت او آزادی ساتونکی ته یی، اوس که ته د ترکانو د سمندری قواوو امیر را استولی وی نو دا د دی ثبوت دی چی هغوی له موږ څخه غافل نه دی.

سلمان وویل : کاشکی ما د ترکانو لخوا د څه اعلان اختیار درلودای.

له امیر البحر کمال رئیس سره دا اندیښنه وه چی اوربند د وسلی اېښودلو مقدمه نه شی. هغه پر دی خبری امیدوار ؤ چی که حامد بن زهره د هغوی حوصلی را اوچتی کړی نو ترکان به د دوی د جگړو چوپ نندارچیان نه وی، اوس موږ باید دا دعا وکړو چی د غرناطی اولس له وخت څخه وړاندی د ځان وژنی پریکړه ونکړی. تاسو دعا وکړی چی حامد بن زهره د خلکو په زړونو کی کومی ولولی راپارولی هغه سړی نشی.

ناڅاپه د بدریی پر څېره د مایوسی سیوری خپور شو ویی ویل:

کله چی د اولس مشران د نفاق او بی لاری لاره غوره کړی او کله چی فاسق او بد چاری خلك د اولس د تقدیر د پریکړو واکمن شی نو اولس به څه وکړای شی؟

له ما سره د هغوی په اړه هم څه ښه گومان نشته، هغوی پر حامد بن زهره د دی لپاره نه وو راټول شوی چی زړونه یی د ژوند له ولولو او د آزادی له جذبو ډك وو، بلکی د پسونو درمی غوندی د مرگ له ویری د لږ وخت لپاره پر هغه راټول وو.

اوس چی هغوی دا واوری چی د آزادی په لاره د وینو ډیوی بلوونکی به بیا

Downloaded from: The Digital Library

درته رانشي، نو په دوی کی به زیاتره پردی داده شي چې له نورو قربانیو ورکولو څخه وژغورل شول. زه تا مایوسه کول نه غواړم خو کاشکی ما د غرناطی د اولس په اړه غوره نظر درکولی شوای. ما په شپاړس کلنۍ کې د غرناطې د آزادی په جګړه کی برخه اخستل پیل کړل، په ډیرو جګړو کی می د تیپانو پر تپونو پټی ایښې دی، ما هغه غازیان لیدلی دي چې ارادی یی د فتحی او بری ضمانت بلل کیدی، چې غر به یی وزو واورید له زمریانو سره د مقابلې حوصله ورسره پیدا کیده، زما د ژوند ملګری د هغوی له ډلی څخه یو ؤ. هغه د دی کلی مشر ؤ او له موسی بن ابی غسان سره یی په ډیرو جګړو کی برخه اخستی وه. د هغه پر بدن «۱۱» تپونه وو، هغه له هغو زرګونو غازیانو څخه یو ؤ چې دښمن به یی د نامه په اوریدو په لړزه شو، که هغه مهال چا دا ویلی وای چې د دی غیرتی غازیانو د قربانی او اخلاص سره سره به یوه ورځ زموږ دغه لویی سوبی په ماتو بدلی شی نوزه او زما په څیر د اندلس هره لور به د هغه د مخ د شکولو لپاره تیاره وه، خو موږ ته خپل غداران بی اهلیته واکمن او دسیسه کوونکی امیران تر بهرنی دښمن زیات خطرناك ثابت شول او نن دا حالت دی چې د اولس با نفوذه طبقه د غلامی درس ورکوونکو پر ځای د جهاد لاربښوونکی خپل دښمنان بولی، زه ویریږم چې که د حامد بن زهره د شهادت خبر مشهور شی د اولس حوصلی به ماتی شی او غداران به پر دی خوښی کوی چې د جګړی له مصیبت څخه د تل لپاره خلاص شول، هغوی له دښمن سره د آزادی په معامله کی خپل کښتونه ، کوروونه، او شتمنی ژغورلی دی.

هغوی به د حامد بن زهره په اړه خلك داسی پوهوی چې هغه یو شر خوښوونکی او باغی ؤ او د خپل غرور په خاطر یی غوښتل اولس د بربادی په لاره رهی کړی.

سلمان وویل : ماته ستا له نوکرانو څخه معلومه شوه چې ته دی خپل ویجاړ کور ته څو شپې وراندی راستنه شوی یی، ایا په دغسی ګډو وډو حالاتو کی دا غوره نه وه چې ته له دی ځایه لری پاتی وای؟

بدریی ځواب ورکړ: زه هغه وخت له دی ځایه تللی وم چې دلته د ماشومانو او ښځو پاتی کیدل ممکن نه وو، که یوازی د ځان ژغورنی مسئله وای نو زه به په هر صورت له خپل میړه سره پاتی وای خو په دی کور کی تر ځلوښت تنو زیات زخمیان پراته وو، په غرناطه کاختی وه او تول روغتونونه له ناروغانو ډك وو، کله چې زما خاوند ماته له زخمیانو سره د تلو امر وکړ نو انکار می ونکړای شو، هغه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وعده وکړه چې کله د دې کلې دفاع نا ممکنه شي نو له پاتې خلکو سره به زه هم ځان در رسوم، خو زما زړه هغه وخت هم دا ګواهي راکوله چې دا زموږ وروستې دیدن دی، موږ «اندراش» ته نژدې پناه یووړه، هلته زما د میړه د ماما کورنۍ اوسېږي.

کله چې پر کلي دښمن قبضه وکړه څو تنه کډوال هلته راغلل هغوی راته وویل چې زما میړه شهید شوی دی، هغه یې د کور شاته ښخ کړی دی.

د اوربند نه وروسته زموږ په مخکې دوې لارې وې، یوه دا چې اندلس د تل لپاره پرېږدو او مراکش، الجیریا، او یا تونس ته ولاړ شو، دوهمه دا چې موږ له هغو لکونو انسانانو سره پاتې شو چې د دې خاورې نه بهر ځان ته د راتلونکې تصور نشي کولی، زه له هغو یتیمانو او کونډو سره اوسېدل غواړم چې ورور، خاوند او یا پلار یې زما له میړه سره یوځای شهیدان شوي دي.

هغوی تر لږ ځنډه نور هم خبرې سره کولې بالاخره بدریې وویل:

ویخښې ستا سره په خبرو کې زما د وخت تېرېدو ته پام نه شو ستا خوب ته ضرورت دی.

سلمان ځواب ورکړ: ته زما غم مه کوه، زه له خوب نه د سعید په خدمت کې زیات آرام احساسوم.

: د سعید د خدمت لپاره له مانه پرته دوې خدمتګارې نورې هم دلته شته، ته لږ خوب باید وکړې امکان لرې تاسو ناڅاپي سفر کولو ته اړ شې.

بدریې دا وویل او خدمتګارې ته یې غږ وکړ، خدمتګاره له برنډې څخه کوټې ته ورننوته او له دې سره په بله کوټه کې د اسماء غږ اوچت شو.

بدریې وویل : لورې زه دلته یم. تر اوسه تر سهاره لا ډېر وخت دی ته آرامه پر خپله بستره پرېوزه زه دا دی درځم.

خو اسماء سترګې مښلې کوټې ته ورننوته څو شېبې یې په حیرانۍ سلمان ته کتل بیا ناڅاپه ور وړاندې شوه او نژدې ورغله ورته وې ویل : ته خو به زخمي نه یې؟

: زه بالکل روغ یم سلمان د هغې پر سر لاس ورکېښود

: مامې مور جانې ته ویل چې دی به خامخا راشي دوی راپورې خندل. ماتوله ورځ ستا د راتلو انتظار کاوه، کله چې باران پیل شو نو ومې ویل چې نه به راځي، بیا چې ولید ماما راغی نو ما داسې ګڼله چې ته راغلې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: لوری! د خبرو وخت نه دی، ده ته د خوب ضرورت دی ته هم ولاړه شه ویده شه.

بدریی دا وویل او بیا یی یوی خدمتگاری ته وویل: ته دی میلمستون ته بوزه.

سلمان جگ شو ویی ویل : نه! دی ته د زحمت ورکولو ضرورت نشته.

لږ څنډ وروسته چی دی خپلی کوتی ته ورننوت په نغری کی اور بلیده او مسعود مخامخ ورته ناست ؤ او د ده چپنه یی ورته اړوله، سلمان یی چی ولید جگ شو چپنه یی پر میخ راوځړوله ویی ویل:

اوس به دا زر وچه شی، ولید ټینگار کاوه چی تاسو باید له میلمستون څخه بهر ونه وزی. تاسو څه شی ته ضرورت لری؟

: نه ته ورځه ویده شه.

مسعود څو لرگی نور هم نغری ته وروغورځول او له کوتی ووت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پلار او زوی

دلوی وزیر ابو القاسم په کور کی د هاشم بی وسی او نا چاری هره شیبه په زیاتیدو وه، هغه څو ځلی له محل څخه د وتلو هڅه وکړه خو د پهره دارانو او خدمتگارانو چلن دا ورته معلومه کړه چی دی د یو بندی حیثیت لری. ده هغوی ته بد رد وویل او اخطارونه یی ورکړل تر دی چی په غوسه یی یو خدمتگار پرڅپیره پر مخ وواهه، سلطان ابو عبدالله او لوی وزیر ابو القاسم یی وطن پلوری او غداران وبلل خو د محل پهره داران د ده د دی کنځلو او گواښونو څخه بی پروا وو، هغوی ظاهراً له ده سره په ډیر درناوی چلن کاوه خو د کوټی د دروازی څخه د ایستلو تورو پهره دارانو لری کولو ته چمتو نه وو.

له پهر· دارانو سره د ده د ټولو پوښتنو . یوازی یو ځواب ؤ:

وزیر اعظم دا امر کړی دی چی ته دلته پاتی شی، هغهٔ وفرمایل چی ستا بهر ته وتل ډیر خطرناك دی، ځکه خو به د ده تر راتگه ته همدلته وی، اوس که ته بهر ته ولاړی او په لاره کی څه پیښه درته وشی نو هغه به زموږ څرمنی وباسی، موږ ته دا امر شوی چی تاته څه تکلیف نه وی خو دا لارښونه راته شوی ده چی تاسو که بهر ته د وتلو هڅه وکړی نو له نیولو څخه به دی ډډه نه کوو.

هاشم د ابو القاسم د کور د ډوډی له خوړلو څخه انکار وکړ، ماسپښین یی د یخنی په پلمه وغوښتل چی بهر لمر ته کینی، وسله والو کسانو انگړ ته بوتلو، نژدی یو ساعت هغه سترگی پټی کړی او لمر ته بی سده ناست ؤ، بیا ناڅاپه جگ شو او د حویلی د غولی په لوری وراندی ولاړ، خو لا له دروازی څخه پنځوس گامه لری ؤ چی پهرد دارانو ور منډه کړه راویی نیو او په زور یی د یوه کونج په کوټه کی بند کړ، اوس هغه د یوه وږی ځناور په څیر په کوټه کی قدم واهه.

هاشم پردی پوهیدلو ته ناکرار ؤ چی په غرناطه کی څه پیښیری. هغه به چی د

Downloaded from: The Digital Library

چا د تګ او یا راتګ په وخت کې د پښو ترپهار واورید ور غږ به یې کړ خو هغوی له ده څخه بې پروا شوي وو.

بالاخره له ډیر غم او غوسې څخه بې سیکه پر بستره ورو غورځید.

*****

د شپې یوه برخه تیره وه چې د کوټې دروازه خلاصه شوه، یو افسر او دوه خدمتګاران ورننوتل، یوه نوکر د مشال له لمبې څخه د کوټې ډیوه بله کړه، هاشم په هیله منه لهجه ورته وویل : د خدای «ج» لپاره ماته ووایه چې تر څه وخته به ستاسو بندي وم. په ښار کې څه تیریږي او ابو القاسم چیرته دی؟

افسر ځواب ورکړ: په ښار کې بد امنی ده بلکې د بغاوت خطر دی، او لوی وزیر خپل.دوستان له دې هنګامې څخه لرې ساتل غواړي، ته اندیښنه مه کوه، زموږ باور دی چې د ښار وضعه به ډیر زر ښه شي، اوس که ستا اجازه وي نو ډوډی به درته راوړي!

هاشم په غوسه ورته وویل : آیا دا نشي کیدای چې ماته زهر تیار کړي!

: ویخښنې! موږ د دې سوال ځواب نشو درکولی، افسر د بیرته ګرځیدو په حال کې ځواب ورکړ.

هاشم چیغې کړې: د خدای «ج» لپاره ودریږه!

هغه ودرید هاشم ته یې راوکتل.

هاشم له لږ ځنډ وروسته وویل : د حامد بن زهره په باب پوښتنه کوم، آیا ابو القاسم د هغه د نیولو او یا وژلو امر کړی دی؟

افسر ځواب ورکړ: لوی وزیر ته د هغه په باب د څه امر کولو اړتیا نشته، د هغه معامله د غرناطې د هغو لکونو انسانانو سره ده چې امن غواړي او له هغه نه ځان ژغورل د دغو خلکو لومړنی فرض دی چې ورونه، پلرونه او زامن یې له دښمن سره دي. زما زوی هم د هغوی په ډله کې دی او اوریدلي مې دي چې ستا هم دوه زامن په یرغملو کې تللي دي! ماته دا هم معلومه ده چې تا د هغه له شر څخه د غرناطې د ژغورلو ذمه واري منلې وه.

هاشم د درد په حالت کې چیغې کړې: زه ځان له دې شرمناکې دسیسې څخه لرې ساتل غواړم، زه له کومې بدې څخه د ځنګ کولواو له کومې ګناه د توبې او یا د کومې غلطۍ لارې پرځای د سهې لارې غوره کولو حق لرم او ابو القاسم ما له دې حق څخه نشي محرومولی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: که ستا په گومان سهی لاره دا وی چی غرناطه یو ځل بیا د جگړی په اور کی ښکیل کړی نو زموږ لومړنی او لویه ذمه واری به دا وی چی د غرناطی اولس د داسی سړی له شره وژغورو چی په خبرو بی ستا په څیر هوښیار خلك هم تر اغیزی لاندی راغلی، زه درسره وعده کوم چی د حامد بن زهره جادو به ډیر زر مات شی.

دا یی وویل او افسر له کوټی نه ووت، هاشم تر ډیره بی حرکته ولاړ ؤ، د هغه په ذهن کی ډیر خیالونه راگرځیدل.

*****

هاشم د غرناطی د پاچاهی له راتلونکی نه تر مایوسی وروسته له ابو القاسم سره مرسته کړی وه، او د خپل ضمیر د داډ لپاره تر ټولو لوی دلیل دا ؤ چی حامد بن زهره یا د کومی پیښی قربانی شوی دی یا د غرناطی له وضعی او بهرنی ملاتړ څخه دومره مایوس شویدی چی بیرته راتگ نه خوښوی، خو تیره شپه له هغه سره د ناڅاپی لیدو ورسته بی په زړه کی د امیدونو مړژواندی ډیوی بیا بلی شوی. حامد بن زهره ویلی وو چی که د غرناطی اولس څو میاشتی نور هم دښمن له ښاره بهر ایسار کړی نو ترکان به دوی مایوسه نه کړی، خو که دوی پخپله پر غلامی راضی شول نو له بهر نه به هیڅ څواك هم د دوی د سیاسی گناهونو د کفاری ادا کولو لپاره را نشی.

کله چی هاشم له غرناطی څخه د حامد بن زهره د ایسارولو لپاره د هغه ځای د خلکو د بی حسی او مایوسی تصویر کاږلو نو د ده پر ذهن دا ویره سپره وه چی که هغه د خلکو په پارولو بریالی شی او جگړه بیا ونښلی نو هغه به د فتحی او ماتی څخه بی پروا ورسره ملگری شی، د دی به لومړنی نتیجه دا وی چی کوم کسان فردیناند ته د یرغمل په توگه سپارل شوی دی هغوی به د دښمن د کسات نخښه شی.

د اولاد مینی دی، دی ته مجبور کړ چی ابو القاسم ته راشی خو بیا هم هغه ابو القاسم ته د زاریو په وخت کی هم خپل ضمیر ته پردی ډاډ ورکاوه چی که حامد بن زهره د غرناطی د اولس په غیرت راپارولو کی بریالی شو او زما زامن د دښمن له منگولو راخلاص شول نوزه به دوی د آزادی د بیرغ اوچتوونکو په لومړی کتار کی وینم، د ابو القاسم چلند د هغه په خوبوری ضمیر د متروکی د گوزار کار وکړ. هغه په وار وار په زړه کی ویل : حامد بن زهره داسی وخت راغی چی اولس

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د زهرو پیاله پر سر اړولې ده، کاشکې هغه څو هفتې دمخه راغلې وای، او مور د قوم له قاتلانوسره د خپل راتلونکې د ترلو له ذلت څخه ژغورل شوی وای.
آیا ماته له حامد بن زهره سره مرګ د ابو عبدالله او ابو القاسم غوندې وطن پلورو سره تر ژوند غوره نه ؤ؟
عمیر به خامخا پردې خبره خوښ وې چې د ابو القاسم او ابو عبدالله د خوبنې په ترلاسه کولو سره مو کورنې د راتلونکو خطرونو څخه وژغورله، د ددې په سبب به فردیناند مور د غوره سلوك ور وبولې، سلمی به هم د خپلو دوو زامنو په ورخوشې کیدو خوښه شي. خو که د حامد بن زهره اندیښنې ربښتیا شوي او نصرانیانو د غرناطې له اولس سره هماغسې وحشیانه سلوك وکړ چې تر دې دمخه یې د نورو فتحه شویو ریاستونو له مسلمانانو سره کړی دی نو راتلونکې نسلونه به زما په اړه څه وایي؟
زه ابو القاسم ته ولې راغلم؟ زه باید له حامد بن زهره سره پاتې شوای وای، ما دخپلو زامنو لپاره د غلامۍ د ژوند پرځای د آزادۍ د مرګ آرزو ولې ونه کړه؟ کاشکې ما هغوی د فردیناند د قید څخه را ایسارولې شوای. اوس به څه کیږي او زه څه کولی شم؟
*****
هاشم به لږ څنډ پر کرسۍ کیناست او بیا به د خفګان په حالت کې جګ شو او قدم به یې واهه، نږدې نیمه شپه ناڅاپه دروازه خلاصه شوه یو پهره دار مشال په لاس کې ورننوت او ویې ویل : لوی وزیر صاحب ورغوښتی یې: هغه دا هم وفرمایل چې که تاسو خوب کوئ نو غرض مه پرې لرئ.
هاشم د وینو غوړپ تر ستونې تیر کړ او له څه ویلو پرته چوپه خوله له پهره دار سره روان شو. څو شیبې وروسته د مجلس په کوټه کې د ابو القاسم په مخ کې ولاړ ؤ. هغه یو ځل هاشم ته وکتل او په لاس یې تشو کرسیو ته اشاره وکړه ویې ویل : مهرباني وکړئ!
هاشم زړه نا زړه د هغه په مخکې په یوه کرسۍ کیناست. څو شیبې دواړو چوپ یو بل ته کتل، بالاخره ابو القاسم وویل : زه افسوس کوم چې زما په غیر حاضرۍ کې په زحمت شوئ. ما خپلو خلکو ته دا لاربښوونه کړې وه چې تا بهر ته پریننږدي. زما اندیښنه ده چې که تاسو یو ځل د جګړې د پلویانو په ګیر کې ورغلې نو د بیرته راتلو هیڅ لاره به ونه مومې. هیڅ هوښیار سړی دا نه خوښوي

Downloaded from: The Digital Library

چې له خپلو دوستانو څخه محروم شي. که ما ستاسو د ایسارولو هڅه نه وای کړې نو ښایي نن د الحمرا د دروازې په مخه کې زما پرخلاف په شعار ورکوونکو کې ترټولو اوچت آواز ستا وای.

هاشم ځواب ورکړ: که ما د غرناطې په اولس کې د ژوند څه نخښې لیدای، نو د دې پرځای چې حامد بن زهره د غرناطې له راتګه ایسارم کړم د هغه ملګری به مې کړی وه، بیا به ما د دې پروا هم نه درلوده چې فردیناند زما له زامنو سره څه ډول سلوك کوي! ته باید له نارو څخه پریشانه نشې، دا د هغو بې وسه انسانانو وروستې احتجاج دی چې د تباهۍ پر وروستې ګړنګ دریدلي دي، زما باور دی چې د غرناطې په کوڅو او واټونو کې به ډیر ژر د هدیرو چوپتیا حاکمه شي.

ابو القاسم وویل : ماته یې وویل چې تاسو بهر ته تلو ته ډیر بې تابه یې؟

: ما غوښتل پردې وپوهیږم چې له حامد بن زهره سره مو څه چلند وکړ، خو دلته څوك له ما سره خبرې کولو ته تیار نه وو.

: موږ له هغوی سره کوم بد سلوك نه دی کړی، هغه د خلکو له پارولو څخه وروسته له ښاره ووت او موږ یې د لارې ترلو هڅه هم ونه کړه، زموږ معلومات داسې دي چې هغه به د غرنیو سیمو دوره وکړي او د قبایلو له منظم کولو وروسته به غرناطې ته د رضاکارانو را اسرلو پیل کړي.

هاشم وویل : کوم قبایل چې مایوسه شوي وي بیا جګړې ته دهغوی دتیارولو لپاره یوازې احساساتي وینا ګانې کافي نه دي ، او کوم چې تر اوسه په جګړه بوخت دي هغوی به دغرناطې پر اولس د اعتماد پرځای دا غوره وبولي چې همالته غرونوته د دښمن د راتلو انتظاروکړي هلته چې یو غیښي ویشتونکي د سلو تنو لاره بندولی شي ،د اوربند له تړون وروسته هغوی له موږ نه ډیرلرې شوي دي ،حامد بن زهره په هغه صورت کې بریالی کیدای شي چې ترکان اوبربریان زموږ مرستې ته راورسیږي ،هغه د ترکانو د سمندري ځواك دراتلو امید واردي خوماته یې دا داډ رانکړای شو چې داوربند دموده له پای ته رسیدو وړاندې به هغوی زموږمرستې ته راورسیږي.

ابوالقاسم وویل : حامد بن زهره دغرناطې اولس ته هم کوم ډاډ من پیغام ورنکړای شو ،بیا هم هغه دښاریوزیات شمیر خلك جګړې ته چمتوکړي دي ،امکان لري ځینې قبایل هم دهغه دخبروتراغیزې لاندې راشي اوهغه دجګړې اوربل کړي دښمن ته یوځل بیا دلوټ اووژنې پلمه برابره کړي ،دهغه هدف دادی چې موږ په

Downloaded from: The Digital Library

هرحال له دښمن سره په جګړه کې کیږو.له هغه سره داولس د هغو څلور سوه تنو غم نشته چې د اولس د تباهي د مخنیوي لپاره مودښمن ته یرغمل ومنل، هغه ته دا خبره هم هیڅ ارځښت نه لري چې کله قبایل غرناطي ته مخه کړي نو دښمن به بیا پر ښار د کلابندۍ صرفه نه کوي.

هاشم وویل : تاسو له دې ټولو اندیښنو سره د هغه د ایسارولو هڅه ونکړه؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: د هغه ایسارول یوازې زما مسئولیت نه دی، په غرناطه کې په زرګونو داسې کسان شته چې د جګړې د بیا پیلیدو د پای په اړه فکر کوي.

هاشم څو شیبې د ابو القاسم پر سترګو سترګې ورښخې کړې بیا یې وویل :

که هغه په خپله خوښه چیرته تللی وي نو د دې مطلب دا دی چې هغه پخپله ستاسو پریشانۍ لرې کړه.

: زه ستا په مطلب ونه پوهیدم!

: زما مطلب دا دی چې تاسو په غرناطه کې پر هغه لاس نشوای اوچتولی، خو له غرناطې څخه بهر به د هغه د امنیت په اړه په تاسو هیڅ ذمه واري نه وي.

ابو القاسمه! ته له مانه څه خبره پټوې، زه پردې پوهیدل غواړم چې تاسو له هغه سره څه ډول سلوك کړی دی؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: زه داسې احساسوم چې تاسو به زما پر کومه خبره باور ونکړې. ځکه خو به دا غوره وي چې تاسو نیغ له هغو کسانو سره خبره وکړې چې تر ما زیات معلومات لري.

: هغوی څوك دي؟

ابو القاسم لاسونه وپړقول او ویې ویل : اوس به درته معلوم شي.

هاشم تر څو شیبو پورې یوه او بله خوا کتل، بیا یې په مخامخ بله کوټه کې د پښو غږ واورید، دروازه خلاصه شوه او ده بیا په حیرانۍ عمیر او عتبه ته کتل.

ابو القاسم وویل : عمیره! ستا پلار د حامد بن زهره په اړه زیات اندیښمن و ته څه تسلي ورکولی شې؟

عمیر پلار ته وکتل خو د څه ویلو جرئت یې ونکړ، عتبه ور وړاندې شو ویې ویل : صیب! اوس د عمیر د ورونو په اړه ستا اندیښنه باید لرې شوې وي!

حامد بن زهره چې په غرناطه کې کوم اور بل کړی ؤ هغه د تل لپاره ګل شو، اوس خلك د هغو لیونیانو خبرې نه اورې چې دغه لوی ښار یې په هدیره بدلول

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غوښتل او نور تاسو ته هم د دې ضرورت نشته چې قبایلو ته ولاړ شی.
هاشم په خپ غږ وویل : تاسو هغه وواژه!
عتبه د څواب پرځای ابو القاسم ته وکتل، هاشم د درد په حالت کې خپل زوی ته وکتل او په زوره یې چیغه کړه:
عـمـیـره! زه له تا پوښـتـم، د خـدای «ج» په خـاطر راته ووایه چې زه په دې دسیسـه کې شریك نه وم، ستـا لاسونه د حـامد بن زهره په وینو نه دي داغـدار شوي، زه له مرگه وړاندې دا اوریدل غواړم چې د غلامۍ، ذلت او رسوایی له منلو سره سره زماکورنی د اولس په وروستی گناه کې برخه نه درلوده، ته ولی چپ یې؟
ابوالقاسم وویل : هاشـمه !زه سـتـا داحساساتوقدر کوم ،که ته دحامد بن زهره دوست وې موږیې هم دښمنان نه یو ،خوزمـا به پردې خبره بالکل باوررانشي چې ته دیوه له سره تیرسرې دولولو د تسکین په خاطردغرناطی نوره تباهي خوښوې .تا پردې حقیقت اعتراف کړی دی چې موږجگړه بایللې ده ،ته پردې هم خبریې چې دغـرناطی دخلکو احـسـاسـات او جـوش به له شـعـارونو اوناروواړاندې ولاړنشي ،اوبیاپه قبایلوکې بیا زیات کسان داسې دي چې بې زړه اومایوس شویدي او هغه څو سرتیري چې تراوسه جنگیږي دانه خوښوي چې دغرناطی دخلکولپاره له خپلو مورچلو څخه راووزي په یوه لو محدوده سیمه کې په محلي ډول جگړې دفردیناند لپـاره دځـه اندیښنې سـبب نشي کـیـدای ،داندلس دحـاصل ورکـوونکوسـیـمـو مـهـموښارونواوبندرونوله نیولووروسته به دوی دوروستي گوزارلپاره په پوره ډاډ دمناسب فرصت راتلو انتظارکولای شي .کله چې دهغو سرتیرو وروستی څاڅکی وینې هم وبهیږي نوددوي پوځونه به دځه مزاحمت څخه پرته په هغو درو او گوتونو کې خپاره شي چې دغه خلك یې نه فتحه کیدونکې بولي.
حامد بن زهره ناڅاپه دا خطر را پیدا کړی ؤ چې امن خوښوونکي قبایل هم د جگړې په اور کې ور ښکیل شي او فردیناند هسې انتقامي چلن ته مجبور شي چې له ویرې یې موږ د اوربند ترون ته مجبور شوی وو.
هاشمه! ته خپل زامن په خطر کې غورځولی شې، خو د نورو د زامنو او ورونو ژوند په خطر کې اچولو حق نه لرې، ته د لکونو انسانانو څخه پردې ماتی، بې وسی او مایوسی برسیره د ژوندي پاتې کیدو حق نشي اخیستلی.
عمیر بوازې د ژوندي پاتیکیدودهیلی له ښکاره کولوپرته هیڅ گناه نه ده کړې.
هاشم په لرزیدونکی غـږ وویل : د دې لکونو انـسـانانو مـاته، بې وسې او

Downloaded from: The Digital Library

مایوسی د هغو غدارانو د دسیسو نتیجه ده چی زموږ د ماضی ټول عظمتونه یی تر خپلو پښو لاندی کړی او د راتلونکی د امیدونو ټولی ډیوی یی ګل کړی دی.

حامد بن زهره اولس ته د هغو عیاشو، بی حسو او بی غیرتو چارواکو د ګناهونو د کفاری ادا کولو له بلنی سره راغلی ؤ چی د اقتدار لپاره یی د هیواد راتلونکی له ګواښونو سره مخ کړی وه.

ابو القاسمه ! ته دا ویلی شی چی هغه یو له سره تیر او بی پروا سړی ؤ، او په دغو حالاتو کی له هغه نه د معجزی هیله هسی لیونتوب ؤ خو ته دا حق نه لری چی ووایی اوس قوم د ذلت پر ژوند رضا شوی دی ځکه خو حامد بن زهره قوم ته د عزت د لاری په ګوته کولو هیڅ حق نه درلود. اوس چی په لکونو انسانان د ظلم او وحشت پرخلاف د جګړی له حق څخه د تل لپاره لاس پر سر شوی دی، ځکه هغه ستر انسان د وژلو لایق ؤ چی له دی حق څخه لاس اخستلو ته تیار نه ؤ اوس چی د ذلت او رسوایی ژوند زموږ په برخه شوی دی ځکه خو د آزادی د ژوند او یا غیرت د مرګ د لاری په ګوته کوونکی ګناهکاران دی.

حامد بن زهره د هغه نیك ذاته خلکو د ضمیر غږ ؤ چی ډیر بدمصیبتونه یی هم د الله له رحمت څخه نه مایوسوی. که موږ هغه ته له لاس ورکولو څخه انکار کولی او دا مو ورته ویلی چی موږ د دښمن پرغلامی‌رضا شوی یو او یوازی د ژوندی پاتی کیدو د ذلت او رسوایی‌د زغملو لپاره تیار یو نو نړی‌به د بی همته او نامردانو پیغور راکړی ؤ، بیا به هم موږ په همدی تمه ژوندی پاتی وو چی د اوسنی وخت تیاری به تل‌نه وی، موږ به د بیا راپاڅیدلو او سنبالیدو د مناسب فرصت په انتظار وو، موږ به د مایوسی په تیارو کی د هغو لارښوونکو انتظار کاوه چی لارورکو قافلو ته د رڼا ځلی کیږی او په یوه غږ یی په مړو رګونو کی د وینی حرکت توندیږی.

که حامد بن زهره په خپلو مقصدونو کی نه وای بریالی شوی هم دا امید به پاتی ؤ چی تردی ښه لیدونکی او پوهیدونکی او تردی د لوړو ارادو خاوندان به راپورته شی او زموږ راتلونکی نسلونه به د هغوی د ضمیر په رڼا کی د خپلی بقا او سلامتی لاره ووینی.

خو د حامد بن زهره وژل کیدل به د دی ثبوت وی چی موږ د دایمی تیارو سره نه یوازی خپل بلکی د خپلو راتلونکو نسلونو برخلیك هم تړلی دی. اوس به په دی تیارو هیڅکله هم رڼا رانشی، موږ به د هغو تیارو شپو مسافر وو چی لمن به

Downloaded from: The Digital Library

یې د ستورو او سپوږمۍ له وړانګو نه تشه وي، اوس به هیڅ سرتیرې هم د حامد بن زهره په پله د تلو هڅه ونکړي، هغه د دغه بدمرغه اولس په رګونو کې د ژوند د وینې وروستي څاڅکي ؤ، او په کومه څمکه چې دا وینې تویې شوی هغه ښایې تر قیامته زموږ پر بې حسی ماتم وکړي.

د ابو القاسم حوصلې ځواب ورکړی ؤ شونډې یې وچیچلې او ویې ویل : هاشمه!

د غرناطې د زیاتی بربادۍ مخنیوی که ګناه وي نو د دې پړه یوازې پرما نه ده، تا پخپله پردې حقیقت اعتراف کړی ؤ چې موږ د بیا جګړې پیلولو توان نه لرو، ځکه خو که حامد بن زهره بیرته راغی هم د خلکو، راپارولو ته یې پرېښودل لویه اشتباه ده، تا د دې خبرې ذمه واري منلې وه چې قبایل به د هغه له ملاتړ څخه ایساروې، اوس ته یوازې له دې ویرې خپل دریغ بدلوې چې د خلکو په مخ کې له رسوایې ویریږې. خو زما پرخلاف د خولې خلاصولو نه وړاندې پردې ښه غور وکړه چې ستا خپل زوی په دې ګناه کې نیغ ککړ دی.

ته به یوه یادوې ورځې خلك زما پرخلاف وپاروې شې، خو هغه با نفوذه خلك چې زامن او ورونه یې له دښمن سره یرغمل پراته دي ستا تائید او ملاتړ نه کوي. هغوی تاته ښایي د خولې چوله کولو موقع هم درنکړي. زه دا هم تاته ویلی شم چې د غرناطې هغه خطیبان او مفتیان چې پرخلکو یې اغیزه شته په هر صورت زما ملګرتیا کوي.

هاشم په ماته خوړلې لهجه وویل : که ما خلکو ته خپل مخ ورښکارولی شوای نو له هر څه وړاندې به می په خپله بې غیرتي او بې همتی اعتراف کاوه، که زه چوپ پاتې شوم نو ستا له ویرې به نه وم، بلکې د خپل شرم او پښیمانی په سبب به چوپ وم.

مګر ته ګواه اوسه چې زه د حامد بن زهره پرېوژلو کې شریك نه یم.

ابو القاسم څو شیبې په غوسه او اندیښنه هغه ته کتل بیا یې پر شونډو یو له حقارت څخه ډك تبسم خپور شو ویې ویل:

: تر اوسه یوازې څو تنو ته دا راز معلوم دی چې موږ غرناطه د هغه له شره وژغورله، او که ته خپله خوله چوپه وساتلای شې.نو په هغوی کې به یو هم دا ونه وایې چې ستا زوی هم په دې وژنه کې شریك و. چاته به د دې شاهدۍ ویلو ضرورت هم نه وي چې تا د قبایلو د نه پاریدلو ذمه واري منلې وه، ته له دې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

حقیقت څخه انکار نشی کولی چی موږ د یوی کښتۍ سپاره یو، توپیر یوازی دا دی چی ته پر موږ پره اچوی او د خپل ضمیر بار سپکول غواړی.

اوس تاته د خوب ضرورت دی، تر سبا پوری به دی طبعه ښه شی او ته به دا احساس کړی چی موږ د خپل ضمیر له فریادونو سره ژوندی پاتی کیدل غواړو. زه پردی خبره ډیر خفه یم چی حامد بن زهره وژل شوی، خو زه د دی پاچاهی وزیر یم چی اولس یی په خپلو ویتو د آزادی د ډیوی بلولو پرځای یوازی د بی وسی په اوښکو سودا او معامله کول غواړی، زه یی د هغه هدیری ساتونکی تاکلی یم چی اوسیدونکی یی د کوم ژوندی انسان چیغی نشی زغملی، ته پخپله دا منی چی ما غرناطی ته د هغه د نه راتلو هڅه وکړه، آیا د دی مطلب دا نه دی چی ته د غرناطی له اولس څخه مایوس شوی یی او د نوی جګړی د دردونو او مصیبتونو څخه د ژغورل غوښتل؟ تاته اوس زما د پوښتنو د ځواب ارتیا نشته، زما باور دی چی دوی ورځی وروسته ته د البسین په څلور لاری کی د خلکو خبری واوری نو د حامد بن زهره یاد به دی نه پریشانه کوی. ابوالقاسم لاسونه وپړقول، یو وسله وال سړی کوټی ته ورننوت. ابو القاسم ورته وویل : دی میلمستون ته ورسوه.

هاشم څو شیبی په غوسه او پښیمانی ابوالقاسم ته کتل بالاخره یی وویل : که زه ستا بندی نه وم نو اجازه راکړه!

ابو القاسم ځواب ورکړ: خلك په نیمه شپه کی له خپلو بندیانو سره بحث نه کوی، که زه ستا دښمن وای هم په دی وخت کی به می رخصت نه و درکړی. تر سهاره آرام خوب وکړه، اوس د غرناطی وضعه ښه نه ده، تر اوسه د حامد بن زهره ملګری ډیر ځك دی، امکان لری چی د بهر ته وتلو په وخت کی ورسره مخامخ شی، د حکومت د طرفدارانو معامله له تا سره توپیر لری. دوی به دلته د هغو تلو راتلو ته چندان اهمیت ورنکړی، خو ته د حامد بن زهره پخوانی آشنا او ملګری یی، که اوس ته هغوی زما له کوره د وتلو په حال کی ولیدی نو په زړونو کی به ډول ډول شکونه ورته پیدا شی، ته پاتی شپه همدلته ویده شه.

هاشم له نوکر سره روان شو خو چی دروازی ته نژدی شو ناڅاپه ودرید مخ یی راوګرځاوه او ویی ویل : عمیره! ته هم راسره راځه!

عمیر په یوازیتوب کی له پلار سره خبروته تیار نه ؤ، هغه په هیله من نظر ابو القاسم ته وکتل ابو القاسم یی پلار ته وویل: عمیر لږ ځنډ له ماسره پرېږده، زه

Downloaded from: The Digital Library

ځو ضروري خبرې ورسره لرم.

هاشم په دردناك نظر ځو شيبې عمير ته کتل او بيا ناځاپه له کوټې ووت.

* * * * *

ابو القاسم عمير او عتبه ته ووېل : که د حامد بن زهره زوی غرناطی ته رارسيدلی وی نو موږ ته به زر احوال راشي، خو که هغه تاسو ته دوکه درکړې وی او په بل لوری تللی وی نو د هغه موندل ستاسو تر ټولو لويه ذمه واری ده، هغه ته په هيڅ صورت هم د قبايلو د راپارولو زمينه بايد برابره نه شي. که هغه خپل کلی ته تللی وی نو عمير ته به يې درك معلومول ګران نه وی.

عمير ووېل : صيب! تاسو د هغه غم مه کوئ، موږ به سهار ته وخوځېږو.

ابو القاسم ووېل : د ډيرو کسانو د بيولو ضرورت نشته، په اوسنيو حالاتو کې براﻻ له هغه سره د ټکر خطر نشو قبلولی، هغه ته بايد معلوم نه شي چې د پلار قاتل يې څوك ؤ، او تاته بايد د يوه دښمن پرځای د يوه دوست په حيث د هغه راقابو کول آسانه وی. ته اوس تلای شې، پلار به دې انتظار کوی، خو هغه ته د دې ويلو ضرورت نشته چې ته چيرته روان يې. زما باور دی چې تريو دوه ورځو پورې به د هغه غم او غوسه لرې شي.

عمير ووېل : صيب! زه له هغه سره له مخامخ کيدو ويريږم.

ډير ښه! ورځه اوس له هغه سره خبرې مناسب نه دي. زه به سهار ته هغه ته د تسلی هڅه وکړم.

سمدستی د سعيد راپيدا کول ضروری دی، د هغه اهميت پوازې پردې نه دی چې هغه د حامد بن زهره زوی دی او د جګړې پلويان به يې د لاس اله کړی د حکومت پرخلاف به يو توپان را اوچت کړی بلکې د هغه په راقابو کولو سره به حکومت ته د حامد بن زهره د بهرنيو ملاتړ کوونکو نيول اسانه شي، د فرديناند پردی باور دی چې کومو بيړيو هغه د سمندر پر څنډه پلی کړی دی هغوی بهرنی جاسوسان هم راوړی دی. که د سعيد په واسطه د هغوی درك ته معلوم کړای شي نو فرديناند به دی دا خدمت هيڅکله هم هير نه کړی. سمدستی بايد د حامد بن زهره د وژلو خبر پټ وساتل شي. که د هغه ملګرو دا خبر مشهور کړ هم تاسو ځانونه ترې بې خبره ښيې.

عتبه ووېل : موږ ته دا معلومه وه چې که موږ دا خبر مشهور کړ نو خلك به پر موږ شکمن شي، ځکه خو ما خپلو ملګرو ته پخوا دا ويلی وو چې بايد پټه خوله

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وي. که د هغوی کوم ملګری دلته رارسيدلی وي نو تر سبا پوري به دلته کرېږي پورته شي، د پهره دارانو په اړه موږ له پخوا نه ډاډه نه وو او اوس خو دا خبره هم ثابته شوی چې د هغوی مشر پټ له باغيانو سره ملګری شويدی، د پوليسو کوم کسان چې له موږ سره استول شوی وو هغوی هم د خپلې ذمه واري بنه احساس نه دی کړی، که د هغوی مشر خپل ملګری له دوهم ځلي غيشو ويشتلو څخه نه وای ايسار کړی نو هغو پاتې درې تنو به هم د ژغورنې زمينه نه وه موندلې.

زه پدې خبره خفه يم چې موږ له څو ميله اوږده چکر وروسته راورسيدو خو د پوليسو شپږ کسان چې نيغ پر سرك را استول شوی وو تر اوسه پوري ورك دي.

ابو القاسم وويل:

تاسو له پهره دارانو څخه پوښتنه کړې ده؟

: نه! موږ له لويديځې دروازې څخه بهار ته راغلو او نيغ کوتوال ته ورغلو، خو هغه ته هم تر هغه مهاله څه خبر نه و ورغلی. ما پر هغه ټينګار وکړ چې زر تر زره د هغوی درك معلوم کړی او بيا دلته تاسو ته خبر درکړی، که له دی پيښو څخه ستاسو خبرول ضروری نه وای نو موږ به هم ورسره تللی وو، اوس به موږ بيا هغه ته ورشو.

عمير وويل : موږ په يوه سپور پسې ورغلو او دوه نور ناڅاپه چيرته ورك شول، امکان لري هغه موږ ته دوکه راکړې وي او بيرته سرك ته وتلی وي او د پوليسو د ډلې کسانو ته يې درك معلوم شوی وي، دا هم کيدای شي چې هغوی تر اوسه هغه نيولی وي او په ډاډه زړه بيرته راغلي وي.

ابو القاسم وويل : دا هم کيدای شي چې هغوی تر اوسه د هماغه سپاره په تعقيب کې وي، په هر حال تاسو کوتوال ته ورشې او درك يې معلوم کړی. که کومه دانديښنې خبره وه هغه ته ووايې چې سمدستي ما خبر کړی وروسته بيا ستاسو ذمه واري دا ده چې سعيد پيدا کړی.

*****

د ابو القاسم د ساتونکو ډلې مشر کوټې ته ورننوت او ويې ويل : صيب! کوتوال د حاضريدو...!

ابو القاسم يې خبره بشپړولو ته پرې نښوده چيغه يې کړه : هغه راوله! هغه په بيړه له کوټې نه ووت او يوه دقيقه وروسته کوتوال سيليدلی کوټې ته ورننوت، د هغه جامې په ختو کې ليت پيت وي او پرمخ يې هم د ختو څاڅکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاریدل.

هغه وویل : صیب! پرسرك د څلورو تنو مړي وموندل شول او د پاتي دوو نورو لټون دوام لري.

ابو القاسم په حیراني وپوښتل : څلور واړه د پولیسو کسان دي؟

: هوکې!

: د هغوی وژونکی روغ خلاص شویدي؟

: صیب! تر اوسه له هغو څلورو پرته د بل چا مړي موږ نه دي موندلي، زموږ یو سړي د تومانچې پر ګولی وژل شویدي او پاتي نور دري..

ابو القاسم په غوسه شو ویې ویل : احمقه! زما له دي سره هیڅ مینه نشته چې دوزخ ته ستا د خلکو د لیږلو قاتلانو څه وړ وسله کارولي ده، ته باید اوس دا هڅه وکړې چې تر سهاره د خپلو دوو نورو ملګرو مړي هم پیدا کړي، چې هغوی زخمي د دښمن لاس ته نه وي ورآغلي که داسي وي د ځان د ژغورنې په خاطر به تاسو قرباني ته وتړي، د هغوی موندل او خولې یې ګنډل زما نه ستاسو مسئولیت دي.

کوتوال په دي اړه د نور څه ویلو جرئت ونه کړ او حیران حیران یې ابو القاسم ته کتل.

ابو القاسم لږ نرم شو ویې ویل : تاسو مړي څه کړل؟

: صیب! مړي مودلته راوړي!

: ابو القاسم چیغې کړي: دلته زما کورته!

: نه صیب، مړي به د هغوی کورونو ته ورسول شي.

: د څه لپاره؟

: صیب! که یې دلته راوړل مناسب نه ګڼي نو په لاره کې به یې ایسار کړو.

: زما پردې څه کار نشته چې تاسو مړي چیرته غلې کوی، خو زه دا درته وایم چې که خلکو ته دا معلومه شوه چې حامد بن زهره وژل شوي دي نو دا مړي به پر تاسو شاهدي وایي چې د هغه په وژلو کې مو لاس درلود، د خدای «ج» په خاطر ماته داسې مه ګوره!

عتبه کوتوال ته وویل : تاسو زر تر زره د مړیو بندوبست وکړي او د هغو نورو دوو تنو د موندلو هڅه وکړي، له هغې وروسته په غرناطه کې د حامد بن زهره د ملګرو لټون پیل کړي. تاسو له پهره دارانو څخه پوښتنه وکړه؟

Downloaded from: The Digital Library

: هوکي! هغوی وویل چې تر اوسه هغوی ښار ته نه دی راغلی خو زه پر هغوی اعتماد نشم کولی.
ابو القاسم وویل : کاشکی تا دی ږ، خپلو کسانو په اړه هم داسې پام درلودای.
د خدای په خاطر نور زما وخت مه ضایع کوه ورځه!
کوتوال له کوټې نه ووت.
ابو القاسم عتبه او عمیر ته وکتل: .تاسو سهار د سعید د کلي په لور ولاړ شی، کیدای شي چې هغه د پولیسو د کسانو له وژلو وروسته غرناطې ته تر راتگ دا مناسبه بللې وي چې همالته پناه واخلی، خو څوك باید پردی پوه نه شي چې تاسو د هغه دښمنان یی، په کلي کې پر هغه د حملی ضرورت نشته، موږ چې د هغه د پټیدو ځای پیدا کړو مناسب گام به اوچت کړو.
*****
هاشم په زړه یو له زغم نه وتلی بوج احساساوه او د میلمنو حجرې ته ننوت، تر لږ ځنډه یی په ناکراری قدم واهه، هغه ته دا خبره له باور نه لرې ښکاریده چې حامد بن زهره شهید شوی دی، او په زړه کې یی په وار وار ځانته دا ډاډ ورکاوه چې ابو القاسم یو خیالی داستان ورته اورولی او د ده د ازمویلو هڅه یی کړې ده، بنایی هغه نیول شوی وی او ابو القاسم د هغه د وژلو د امر ځخه وراندی غوښتل دا معلومه کړی چې د هغه د دوستانو عکس العمل به څه وی، خو بیا به ناڅاپه د عمیر څیره مخی ته ورغله او زړه به یی ولوید، لږ ځنډ وروسته هغه له زغم نه وتلی فشار احساس کړ، له کوټې راووت په برنډه کې یی یو وسله وال پهره دار مخی ته ورغی او ورته ویې ویل:
: صیب تاسو چیرته ځی!
: زه له صدر اعظم سره یو ه مهمه خبره کوم.
: صیب! تاسو تر سهار د مخه له هغه سره نشی لیدای، هغه دننه تللی دی؟
: ماته معلومه ده، تاسو هغه ته ووایی چې زه می یوازی له زوی سره لیدل غوارم.
ستا زوی!
: هو هغه د ابو القاسم په کوټه کې دی.
: صیب! زه اوس د هغه کوټې ته چیرته تلای شم!
: تاته د دی ضرورت نشته چې د هغه کوټې ته ورشی، زه دا غوارم چې عمیر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له لومړي وزير سره د مجلس نه وروستـه ماته راشي. څکه خو تـه کـوم نوکـر تـه ووايه چې هغه له کوټې نه راووزي زما پيغـام دي ورکړي که نه نو زه به يې پخپله په لاره کې ودرېږم.

: نه صـيب! تاسـو پخـپـله کـوټه کې اسـتـراحت وکـړئ. زه د هغـه درك درته را معلوموم.

پهره داردا ووېل او له هغه ځايه ولاړ، هاشم کوټې ته د ننوتلو پر ځای په برنډه کې قدم وهل پيل کړل. د فکر د خرابۍ په سبب په سختـه يخنی نه پوهيـده څو دقيقې وروسته پهره دار بيرته راوګرځيد له هغه سره د ساتونکو د ډلې مشر هم ؤ چې د ورځې يې هم لـه ده سره ملاقـات شوی ؤ پهره دار څو ګامـه وړاندې ودريد افسر هاشم ته نژدې ورغی ويې ويل:

: صيب ! عـمـيـر خو ډير څنډ وشو چې تللی دی او صـدر اعظم اوس د ښار له څو مشرانو سره مجلس کوی.

د هاشم زړه ولويد په لويدلی غږ يې وپوښتل : عمير چيرته تللی دی؟

: صيب! مـاته هيڅ معلومـات نشتـه، که کـومـه ضروری خبره وی نو زه به سـهار څوك د هغه په لټون پسې ور وليږم اوس تاسو بايد استراحت وکړئ.

هاشم د وړاندې تلو هڅه وکـړه ويـې ويـل : نه زه يې همـدا اوس د لټـولو هڅـه کوم. خو افسر يې سمدستي مخې ته ورغی ويې ويل : زه د دې ګسـتـاخۍ بخښـنه غواړم خو تاسو د لومړي وزير له اجازې پرته له محل څخه نشی وتلی. اوس پهره دار تاسو ته د ماڼۍ د دروازې خلاصولو جرئت نشی کولی.

هاشم له غوسې شونډې وچيچلې ويې ويل : زه له صدر اعظم سره خبری کول غواړم.

: صيب ! تاسو اوس له هغه سره نشی ليدای، او بيا افسر بيرته مخ واړاوه.

هاشم په پوره زور هڅه وکړه چې چيغې کړی خو غږ يې په کومې کې بند شو، هغـه غوښتـل چې منډه واخلی خو په پښو کې يې د ځان بوج پورتـه کـولو توان نه ؤ.

هغـه په دواړو لاسـونو د برنډې پايـه ونيـوه او په ړډو ړډو يې پهره دار ته کتل، سـاه يې ورو ورو تونده شـوه او د درد په څـپـکو کې يې د زړه درزا ورو ورو کـراريدله، بيـا يې ناڅاپه لاسـونه يې سـيـکه شـول او دواړه ګونډې يې پر ځمکه ولګيدې.

Downloaded from: The Digital Library

پهره دار په بیره راوراندی شو او غوښتل یې هغه تر مټو ونیسي، خو ده یې لاسونه وښنډل او بیا یوې خواته ړنګ شو، بیا یې څو شیبې پښې ووهلې او د ورروستي ځل لپاره یې اوږده ساه واخسته او د سترګو مخې ته یې د مرګ دایمي تیاري خپره شوی.

پهره دار یې په وارخطایي په بې روحه بدن لاسونه وهل او بیا یې د خپل افسر د خبرولو لپاره منډه واخسته، لږ ځنډ وروسته درې تنو د هغه مړی کوټې ته یووړ او په بستره یې څملاوه، د ساتونکي ډلې مشر یو پهره دار ته د دروازې ترلو او د کلکې پهرې هدایت ورکړ او بیا یې یو بل تن ته وویل چې سمدستي ولاړ شه په دروازه کې دا امر وکړه چې څلور تنه همدا اوس په کوتوال پسې ورشي، هغه ته دا ووایې چې له دروازې بهر یوه ګاډۍ تیاره ودروی او هم ورته ووایي چې د لومړي وزیر درسره ضروري کار دی.

: صیب! که تاسو غواړئ چې عمیر را پیدا کړې نو د کوتوال راوستلو ته هیڅ ضرورت نشته، کله چې دوی د صدر اعظم له کوټې راووتل نو ما واوریدل چې هغه عتبه ته ویل چې اوس سهار کیدونکي دی ځکه خو خپل هستوګنځي ته د تلو پرځای له ماسره ولاړ شه.

افسر وویل : نه اوس عمیر ته د دې خبر ورکول ضرور نه دي. سمدستي خو په دې مانۍ کې دننه او بهر هیچا ته هم باید د هاشم د مرګ په باب معلومات ونه شي او په یاد ولرې چې دا د لومړي وزیر امر دی.

*****

لا سپیدې نه وې چاودلې چې یوه نوکر عتبه په زوره زوره وخوځاوه او ورته وېی ویل : صیب! زه د دې ګستاخي بخښنه غواړم خو کوتوال همدا اوس له تا سره په لیدو ټینګار کوي، هغه وایي چې لومړي وزیر را استولی یم.عتبه ډیر په زحمت خپله غوسه راقابو کړه ویې پوښتل: هغه چیرته دی؟

: صیب! هغه بهر په ګاډۍ کې ناست دی، ما هغه ته د ملاقات په کوټه کې د کیناستلو وویل خو هغه وایي چې زما بیړه ده او د عمیر په موجودیت کې زما دننه راتګ ښه نه دی. دوه تنه سپاره نور هم ورسره دي، ما ورته وویل چې هغه اوس ویده دی خو دوی ویل چې ضروري پیغام یې راوړی دی.

عتبه له بسترې راپورته شو پایزار یې پښو کړ او نوکر ته یې وویل چې هغه پر اوږو ور واچوله. څو شیبې وروسته عتبه د کور دروازې ته ورسید کوتوال چې ولید

Downloaded from: The Digital Library

له ګاډي نه پلی شو او ویې ویل : ویخښنې بې وخته مې له خوبه راپورته کړې، خو ستاسو خبرول ضروري وو، او د لومړي وزیر هم دا مشوره وه چې د هاشم په باره له تاسو سره مشوره وکړم.

عتبه وویل : مګر موږ خوله پریکړې وروسته له هغه ځایه راووتو، چې ترڅو موږ د خپل پروګرام له برې وروسته بیرته نه یو راستانه شوي نو هغه همدلته وساتي، عمیر هم پردې پریکړه څه اعتراض نه درلود چې که د هغه پلار د څه اندیښنې سبب کیدای شو نو تر سهاره یې تردې مناسب ځای ته استولی شي.

: زه د دې لپاره راغلی یم چې درته ووایم چې هاشم مړ شو، زه چې کورته ورسیدم. بیرته هلته د ورتلو امر راته وشو، د هاشم زړه ناڅاپي ودرید، اوس یې مړی له هغه ځایه د یوه حکومتي طبیب ځای ته رسول شویدی، او هغه ته یې دا لارښونه کړې چې سمدستي له دې راز څخه څوك باید خبر نه شي.

صدر اعظم غواړي پردې وپوهیږي چې که عمیر پردې خبره خبر شي عکس العمل به یې څه وي؟

عتبه د هاشم د مرګ په اړه له ځو پوښتنو وروسته وویل : عمیر به په مناسب وخت کې خبر کړای شي، اوس هغه پر شرابو مدهوشه پروت دی، له هغه سره یوازینۍ اندیښنه دا وه چې که سهار ته موږ د سعید د لټون په غرض کلي ته ولاړ شو نو لومړی وزیر د ده پلار راخوشي نه کړي. هغه چې څومره د حامد بن زهره له زوی څخه ویریږي تر هغې زیات له خپل پلار سره د مخ کیدو څخه ویره لري.

اوس به هغه په خپل کلي کې په پوره داډ خپلو مشغولتیا و ته دوام ورکړي، او چې کله زموږ سفر پای ته ورسیږي نو دی به موږ ته د څه پریشاني سبب نه وي، په دې ښار کې چاته دا باید معلومه نه وي چې هاشم تیره شپه د ابو القاسم په ماڼۍ کې د هغه میلمه ؤ. که نه نو د هغه په ناڅاپي مرګ همدا نتیجه اخستل کیږي چې موږ د حامد بن زهره یو بل ملګری هم له خپلې مخې لرې کړ.

کومو خلکو چې هغه هلته لیدلی ؤ تاسو هغه هم ښه وپوهوی.

: خو د هغه مړی؟

: عتبه ځواب ورکړ: د هغه د لاش خوندي کول تر ټولو مهم کار دی او زما په ګومان په دې کار کې ته زما مرستې ته ضرورت نه لرې، موږ د ضرورت په وخت کې داهم مشهورولای شو چې هغه د حامد بن زهره د لټولو لپاره چیرته تللی دی.

یا هغه د خپلو بندي زامنو لپاره اندیښمن ؤ او لومړي وزیر هغه ته یو سپارښت لیك ورکړ او سینټافي ته یې واستاوه.

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه د بدریی کره

غرناطی ته د تللیو کسانو په اړه عاتکیه د څه خبر په انتظار وه، سهار یی چی لمونځ ادا کړ د سعید دوی کره ورغله په زبیدی او منصور یی تینگار وکړ چی که د غرناطی څخه څوك راغلل ماته سمدستی احوال راکړه، پر دی سربیره د هغی ناکراری شیبه پر شیبه زیاتیدله، له ښه زیات انتظار وروسته لمر ته د کیناستلو په پلمه بام ته وخته هلته به یی کله له کندی پوری غاړی د سعید دوی کورته کتل او کله به یی شمال لوری ته د غرناطی لاری څارلی.

چی کله به یی له دری نه پوری غاړی ته پر کوم سپاره سترگی ونښتی نو د زړه درزا به یی ورسره زیاته شوه خو چی کله به هغه له خوړ نه له پوری وتلو وروسته د سعید دوی د کور پرځای بل لوری ته مخه کړه نو د دې پر تندی به د مایوسی سیوری خپور شو.

هغی اراده وکړه چی کوزه شی چی ناڅاپه یی یو سپور ولید د هغه اس ورو ورو کندی ته ښکته کیده، خوړ ته نژدی یی لږ څنډ هغه له سترگو پناه شو او چی بیرته یی سترگی پری ولگیدی نو مخه یی د کندې پورې غاړې ته د کلی بلې غاړې کورونو ته وه، او لږ څنډ وروسته دی سلمان لیده چی د سعید دوی کورته ننوت.

دی منډه واخستله او د زینو په لوری ولاړه، نیمایی زینی ته چی کوزه شوه پام یی شو چی سلمی ورته گوری لږ خجالت شوه یوه شیبه ودریده خو بیا ورو ورو راکوزه شوه په انگړ کی یی د بهرنی دروازې په لوری مخه وکړه چی سلمی پری غږ کړ:

لوری چیرته ځې؟

: د منصور دوی کره کاکا ناوی! هغی بی له دی چی مخ راواړوی دا وویل او گړندی له کوره ووته.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لږ ځند وروسته چې دا له خوړ تهٔ تیریدله منصور بې ولید دی ته بې وویل : زه ستا په لور در تلم، بیا په منډه ورغی د دی په څنګ کې ودرید.

: هغه میلمه بیرته راغی او همدا اوس له تا سره لیدل غواړی.

عاتکې وپوښتل : هغه ستا د بابا په باب څهٔ ونه ویل؟

: نه!

: هغه دا هم ونه ویل چې سعید او جعفر به څهٔ وخت راشی؟

: نه هغه تاته کوم ضروری پیغام راوړی دی. سبه وشول چې ته می دلته مخی ته راغلې، هغه په وار وار راته ټینګار کاوه چې زه د بل چا د وړاندی هم درته ونه وایم.

: هغه خو به ټپی نه وی؟

: بالکل روغ رمټ دی.

عاتکه لږ داډه شوه او له هغه سره روانه شوه، کله چې د منصور دوی کورته ورسیده سلمان بې ولید چې په غولی ولاړ و له زبیدی سره بې خبری کولې. هغه یوه شیبه تم شوه، بیا ور وړاندی شوه او په سوالیه نظر بې سلمان ته وکتل.

سلمان زبیدی ته وویل : تاسو منصور دننه درسره بوزی، زه له دی سره یوه ضروری خبره کوم.

زبیده ور وړاندی شوه او منصور بې تر لاس ونیو او هغه زړه نا زړه ورسره روان شو.

عاتکه وارخطا شوه وبې ویل : د منصور دننه استول ضرور نه وو کوم خبر چې ماته د زغم وړ.وی هغه د حامد بن زهره د لمسی لپاره هم له زغم نه وتلی نه شی کیدای. موږ ټول ډیرو خبرو له اوریدو سره روږدی شوی یو.

سلمان وویل : کاشکې ما تاته ښه خبر راوړای شوای، سعید په یوه پیښه کې ټپی شوی دی.

عاتکې وپوښتل : ستا پردی باور دی چې تر دی بد خبر خو به دی نه وی راوړی؟

: د سعید په اړه زه دا درته ویلی شم چې حالت بې د خطر نه بهر دی.

: زه د هغه د پلار په اړه درنه پوښتم، چې ماته د هغه په خاطر استولی وی. او د خدای «ج» په خاطر ته زما حوصله مه ازمویه!

سلمان ځواب ورکړ: هغه د خپل بدمرغه اولس د ګناهونو کفاره اداء کړی ده،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هغه د لاري ترلو په خاطر زما تولي هڅي ناکامي شوي. او چي کله پرې بريد وشو زه ورسره نه وم. هغه د شپي ...ال ناځاپي له غرناطي څخه د وتلو پريکړه کړي وه.

«هغه شهيد شو»، إنا لله و إنا اليه راجعون». عاتکه څو شيبې هکه پکه ولاړه وه، بيا يې په ژړغوني آواز وپوښتل : سعيد چيرته دی؟

سلمان وويل : له تېښتي کيدو وروسته يې غرناطي ته نژدې يوه کلي ته رسولی دی، هغه اوس د ډيرو اعتمادي خلکو تر ساتني لاندي دی. او زه د دې لپاره راغلی يم چي هغه د بې هوښي په حالت کي په وار وار ستا نوم اخلي.

: ته به ما هغه ته بوزولی؟

: هوکي خو له دې ځايه په وتلو کي ته بايد ډير زيات پام وکړې. د حامد بن زهره قاتل د هغه د زوی په لټه کي دی، که په تا پسي له شانه څوک د سعيد د غلي کيدو ځای ته ورسيدل بيا به د هغه ساتنه ډيره گرانه شي. هغه بنايي ډيري ورځي نور هم د تگ راتگ وړ نه وي. ته زما پر اس سپره شه موږ بايد بيله ځنډه هلته د رسيدو هڅه وکړو.

: او ته به څه کوی؟

: زه پلی تلای شم.

عاتکي وويل : نه تاته د پلي تگ ضرورت نشته، زموږ په طبيله کي اوس هم دري اسونه ولاړ دي، تاسو پر خپل اس ولاړ شي او د خوږ نه پوري غاړي ته زما انتظار کوی زه به ډيره ژر هلته ځان دررورسوم.

سلمان وويل : سعيد د غرناطي د لاري پر سر په يوه کلي کي دی، خو تاسو په کور کي چاته مه وايي چي ته چيرته روانه يې.

عاتکي وويل : په داسي حال کي بيا له دی ځايه زموږ يوځای وتل سهی نه دي، که په لاره کي چا وليدم نو پردي پوهيدل به ورته گران نه وي چي زه چيرته ځم.

: تا په لاره کي يوه ويجاړه کلا ليدلې ده؟

: هوکي! هوکي!

: نو ته هغي کلا ته ځان رسوه او زما انتظار کوه. زه به عامه لاره پريږدم په بله لاره هلته ځان رسوم. دوهمه لاره ډيره اوږده او سخته ده، ځکه خو که لږ وځنډيدم انديښنه مه کوه.

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وویل : که زه په کوم سبب کلا ته ونه رسیدای شوای نو ته هلته د ایساریدو هڅه مه کوه، د کلا نه وړاندې د غرناطې سرك د یوه کلي په مینځ کې تیر شویدی، هلته به د سرك کیڼ لوري ته یو جومات درته ښکاره شي چې له هغو نه څو گامه وړاندې د کلي د رئیس کور دی، چې سعید پکې دی، تاسو بې غمه ور ننوزئ د کور اوسیدونکي به ستا د ورتگ په انتظار وي، او تاته به ددې ضرورت نه وي چې ځان ور وپیژنې.

: ما له بهر څخه هغه کور لیدلی دی، تاته یې د دومره بیان ضرورت نشته، تا زبیدې ته ویلي چې سعید هلته دی؟

: نه! ما هغوی ته یوازې دومره ویلي دي چې ما عاتکې ته یو ضروري پیغام راوړی دی.

عاتکې وویل : اوس زه دا احساسوم چې د سعید لټوونکي خامخا دلته راځي، ځکه خو ته زبیده ښه وپوهوه چې که څوك د سعید په باب پوښتنه وکړي دا دې دا ورته ووایي چې یو نا آشنا سړی عاتکې ته کوم پیغام راوړی ؤ او اوس هغوی دواړه جنوب لوري ته ولاړل.

عاتکې چې دا وویل پر اس یې پښه واړوله او ولاړه خو چې سلمان وړاندې گام واخست زبیده او منصور یې مخې ته ورغلل.

زبیدې په شاکې لهجه وویل : تاسو له مونږ نه څه خبره پټوئ!

سلمان ځواب ورکړ : زما د احتیاط سبب دا نه دی چې پر تا اعتماد نه لرم، کله چې جعفر بیرته راستون شي نو ټوله کیسه به درته وکړي.

: زه د سعید او د هغه د پلار په باب پوښتنه کوم هغوی خو په خیریت دي که نه!

: زما له هغوی سره ملاقات ونشو.

: مگر تا خو ویل چې د سعید له لوري دې عاتکې ته څه پیغام راوړی دی؟

: د هغه پیغام د یوه بل سړي په لاس ماته رارسیدلی دی. جعفر به نن یا سبا، راورسیږي، زه یوازې دومره درته ویلی شم چې سعید په غرناطه کې نه دی،هغه چیرته غلی شوی دی، هغه ته په کلي کې د هاشم له لوري خطر ؤ. ځکه هغه دلته را نه غی اوس که هاشم یا د هغه ملگري دلته راشي او له تاسو څخه د سعید په باب پوښتنه وکړي نو تاسو یوازې دومره ورته ووایې چې یوه نا آشنا د هغه له خوا یو پیغام عاتکې ته راوړ او بیرته ولاړ او هغه مونږ ته یوازې دومره وویل چې

Downloaded from: The Digital Library

سعید جنوب لوری ته تللی دی.

زبیدې وویل : که هاشم د هغه دښمن وی نو زه بیا دا کله ورته ویلی شم چی سعید کوم لوری ته تللی دی؟

سلمان له لږ فکر وروسته ورته وویل : کیدای شی هغه کوم بل لوری ته تللی وی، او موږ د هغه پلټونکی د الفجاره په لاره برابر کړو او له دوی سره څه مرسته وکړو، زه تاته تولی خبری نشم کولی. سمدستی همدومره ویل کافی دی چی که تاسو د هغوی د دښمنانو پام الفجاره لوری ته ور واړوی نو لوی خدمت به ترسره کړی.

: ستا باور دی چی هاشم د سعید دښمن شویدی؟

: موږ ته به ډیر زر معلومه شی.

سلمان دا وویل او پر اس یی پښه واړوله، زبیدې د نور څه ویلو حوصله نه درلوده.

سلمان د اس د جلب له نیولو وروسته وویل : منصوره! ته باید پریشانه نشی، امکان لری ستا ماما تا ځان ته ور وغواړی.

: ته بیا راځی؟

: إن شاء الله زه خامخا راځم. خدای پامان!

سلمان دا وویل او اس یی پونده کړ.

*****

عاتکی له اوږدې او یوی غرنی سختی لاری مزله وروسته له هماغه ژور خوړ څخه تیره شوه چی دوهمه ځنډه یی د هغه ویجاړی کلا له جنوبی دیوال سره نښتی وه، دی له ځانه سره توره، لینده او غشی را اخستی وو.

کله چی دا له سرك څخه څو گامه لری وه سلمان یی ولید چی زر زر یی شاته کتل او راواوښت، هغه زر د لاس په اشاره ورته وویل : زر راشه!

عاتکی خپل ستومانه اس پونده کړ او د سترگو په رپ کی د هغه څنگ ته ورغله، سلمان د اس جلب ونیو او گرندی د کلا د ماتی دروازی له لاری دننه ننوتل.

عاتکی په ویره تری وپوښتل : څه وشول، ستا اس چیرته دی؟

سلمان د کلا په بله گوښه کی ودرید وبی ویل: څو تنه سپاره دی لوری ته را روان دی. ما په وراندی غونډۍ ولیدل چی ښکته راکوز شول، تاسو زر هغه برج ته

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

ځان ورسوي.

عاتکه له اس څخه پلي شوه او په منډه د برج زينو ته ورسيده سلمان د هغې اس په نژدې يوه کوټه کې له خپل اس سره وتاړه له خپلې کڅوړې څخه يې تومانچه را وايستله او په منډه د برج د زينې په لوري ولاړ، عاتکې له يوې دريڅې څخه سر ايستلې ؤ او لاندې يې کتل. د سلمان د پښو د ترپهار له اوريدو سره يې پام ور واوښت ويې ويل : د هغوی شمشير اته تنه دي، پله ته نژدې شويدي، امکان لري د کلا د لټون هڅه وکړي.

سلمان وويل : تاسو انديښنه مه کوئ، که د دوی تر شا کوم لښکر نه وي نو دا شپږ، اته تنه موږ ته څه خطر نشي جوړولی، عاتکې له ترکش څخه غيشی راويوست په لينده کې يې کيښود، ويې ويل : زما يوازې دا انديښنه ده چې که په دوی کې کوم يو بهر پاتې شو نو د تيښتې زمينه به ورته برابره شي.

: ته فکر مه کوه! موږ به پله دې برج څخه لاره پرې بند کړو. خو زه ويريږم چې ته بې سببه غشی ونه چلوې!

عاتکې له دريڅې څخه لاندې وکتل ويې ويل : ته بې غمه اوسه، لږ څنډ وروسته سپاره چې له پله پورې وتل د دوی له سترګو پناه شول، عاتکې د برج د بل ديوال دريڅې ته منډه واخستله، هلته يې د کمره کنډو ته کتل.

سپاره نژدې دوه سوه ګزه وړاندې بيا راښکاره شول، سلمان په انديښنه کې عاتکې ته وويل : ته شاته شه چې ودې نهويني.

عاتکه يو ګام شاته شوه هغه ته يې وکتل او ويې ويل:

ښايي دا هماغه وي!

: هماغه څوک؟

عمير او د هغه ملګرې!

: که عمير له هغوی سره وي نو زما باور دی چې دوی د سعيد په لټون ستاسو کلي ته روان دي.

تر لږ ځنډه دواړو په چوپه خوله يو بل ته کتل او چې بيا د اسونو د پښو ترپهار ورنژدې شو نو عاتکه دريڅې ته ورنژدې شوه يو ځل يې پر سرك نظر وغوړځاوه، ناڅاپه يې له کڅوړې غيشی راويوست او په لينده کې يې کيښود، خو په هماغه مهال چې دی سر له دريڅې بهر يوست او پر غشي يې نخښه نيوله سلمان دا تر مټ ونيوله او شاته يې کش کړه، عاتکې د بې وسۍ او غوسې په حالت کې هغه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته وکتل سمدستي يې له بهر څخه واوريدل چې دوړاندې تلونه دا غوره نه ده چې لومړي دغه کلا ولټوو؟

دوهم ځواب ورکړ: هغه دومره احمق نه دی، که هغوی دې لوري ته راغلي وي نو له خپل کلي پرته به بل ځای ایسار نه شي، بلکې زما خو دا گومان دی چې هغوی به له خپل کلي څخه په ميلونو، ميلونو لرې تللي وي.

عاتکې د سلمان لاس وښنده او بلې کړکۍ ته يې ځان ورنژدې کاوه خو هغه زر ترمټ ونيوه او د زينې لوري ته يې بوتله، عاتکه د هغه په اوسپنيزو پنجو کې بې وسه پاتې شوه.

سپاره تير شول، سلمان له لږ ځنډ وروسته وويل : وبخښې ما داسې احساس کړه چې ته به رښتيا غشي وولې، تا خپل سر له دريڅې نه ور ايستلی ؤ، او دا هسې يو تصادف ؤ چې په هغه مهال هغوی کوم يوه دې خواته نه راکتل.

عاتکې ځواب ورکړ: زه يوازې پردې خبره افسوس کوم چې عمير د دوی په مخکې روان ؤ او چې هغه زما د غشي دم ته برابر شو تا مې لاس ونيو.

د عاتکې سترگې له اوښکو ډکې شوې.

: عتبه ورسره ؤ؟

عاتکې د هو په دود سر ورته وخوځاوه او له دې سره يې اوښکې له سترگو وبهيدې.

سلمان وويل : د سعيد د ژغورلو مسئله له عتبه څخه د انتقام نه مهمه ده، که نه نو ستا دا هيله اوس هم زه پوره کولای شم، اوس به دوی کلا ته نه راځي، زه وربسې ورځم، ته د احتياط لپاره څو دقيقې ودريږه، بيا وخوځيږه!

عاتکې وويل : نه! پر هغوی پسې ستا ورتلو ته اړتيا نشته.

هغوی تر لږ ځنډه په چوپتيا د کلا انگړ ته کتل او بيا راښکته شول.

سلمان وويل : ته دلته ودريږه زه اوس بيرته راځم!

عاتکه ودريده او هغه په بيړه له کلا راووت، لږ ځنډ وروسته چې هغه بيرته ورغی نو عاتکه يې وليده چې د يوې چوترې ترڅنگ له دوو قبرونو سره ولاړه وه او لاسونه يې په دعا لپه نيولي وو، د چوترې شاوخوا زيات قبرونه وو، سلمان چې نژدې ورغی هغه هم لاس په دعا اوچت کړل. د فاتحې له لوستلو وروسته سلمان وويل : راځه اوس به هغوی ښه وړاندې تللي وي.

: تاته معلومه ده چې دلته زما مور او پلار ښخ دي؟ عاتکې له هغه سره په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تلو کی وویل.

: هوکی! الله تعالی دی د هغوی قبرونه د خپل رحمت په ګلانو کی پټ کړی، حامد بن زهره ماته د دی کلا د تباهی او ستا د پلار د شهادت کیسه کړی وه.

لږ څنډ وروسته هغوی پر اسونو سپاره له کلانه راووتل.

د ویالی له پله نه چی تیر شول سلمان ناڅاپه د اس جلب راکش کړ او عاتکی ته یی وویل : زه اوس د منصور په باب په تشویش کی یم، که ما هغه له ځانه سره راوستلی وای نو ډیر به ښه وو.

عاتکی ځواب ورکړ: ماته هم د عمیر په لیدو هغه را په یاد شو، خو ته غم مه کوه عمیر زموږ په کلی کی د حامد بن زهره پر لمسی د لاس اوچتولو جرئت نشی کولی.

: مګر زه داسی احساسوم چی هغه باید هلته نه وای پاتی شوی، له سعید سره تر مشوری وروسته که دا پریکړه وشوه چی هغه باید له کوره راوباسو نو زه به بیرته زر ورپسی راشم.

: نه، نه! هلته چی ورسیدو کوم بل بندوبست به وکړو، ستا دوهم ځلی دلته راتلل سهی نه دی.

سلمان له څه فکر وروسته وویل : زه به د احتیاط له مخی د تانه دوه دري سوه ګامه وړاندی ځم، که کوم ځای زه ناڅاپه له سرکه لری شوم نو معنی یی دا ده چی په مخکی خطر دی او ته باید شاوخوا د کوم کمره او یا ونو تر شا پټه شی او د وضعی انتظار وکړی. کلی ته چی نژدی شوو نیغ د سرك پرځای په ښی لاس ته په کښتونو کی د کور د شا دروازی له لاری کور ته د ننوتلو هڅه وکړو.

*****

نوره لاره دوی ته څه ستونزه پیښه نه شوه، کله چی دوی د کور د شا دروازی ته نژدی شول اسما او مسعود بهر ته راووتل او د دوی د ور رسیدو په انتظار شول، اسما ور وړاندی شوه سلمان ته یی وویل : ما چی لری ته ولیدی ومی پیژندلی، زه له سهار راسی پریام ناسته وم.

بیا یی زړه نا زړه عاتکی ته وکتل ویی ویل : راځه مورجانه می ستا هم ډیر انتظار کوی، که لږ دمخه زارسیدلی وای نو د تپی شوی کاکا جان سره به مو خیری هم کړی وی، مورجانه وایی چی اوس هغه ته بیا خوب ورغی، خو هغه به ډیر زر روغ شی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عاتکی د هغې لاس ونیو کورته ننوته، او لږ څنډ وروسته د سعید چپرکټ ته ولاړه وه او اوښکې یې پاکولې.

بدریې هغې ته په وار وار تسلي ورکوله:

له همت څخه کار واخله، إن شاء الله روغ به شي، تاسو کښېنئ! هیله ده زر را په خود شي، اوس یې یو ساعت وړاندې خبرې کولې او پردې خبره پریشانه ؤ چې ما په تا پسې احوال لیږلی دی. خو بیا یې هم سترګې پر دروازه نښتې وې، زما اندیښنه ده لکه چې تا دلته پر راتګ ډېر لوی خطر قبول کړی دی، خو ما دا احساس کړه چې راتګ دی تر زر ځله علاج غوره او ضروري دی. موږ به هڅه وکړو چې د ده په باب ډاډ ترلاسه کړو او تا بیرته واستوو.

نه، نه! عاتکې په دردناکه لهجه وویل : د خدای «ج» په خاطر داسې مه وایې چې زه دې د حامد بن زهره قاتلین بیا ووینم، او بیا هغې په زوره زوره وژړل.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تبتول

عمیراو د هغه ملګری د سعید دوی له کوره لږ لری ودریدل عمیر له اس څخه پلی شو او عتبه ته یی وویل : تاسو همدلته ودریږی! زه به یی اوس دلته درك معلوم کړم تاسو ته به خبر درکړم. زه به هم درسره ولاړ شم، عتبه له اس نه پلی شو ویی ویل.

دوه تنو نورو د دوی د اسونو جلبونه ونیول اول لږ څنډ وروسته هغوی د کور انګړ ته ننوتل.

عمیر چیغی کړی : سعیده! سعیده!

د کور له ښی اړخه دوه تنه نورکسان راښکاره شول له هغوی نه یو په منډه ورغی او ویی ویل : هغه دلته نشته. په دی څنډ کی منصور او زبیده هم د مینځ له کوټی راووتل او په برنډه کی ودریدل، په اندیښنه یی عمیر او د هغه انډیوال ته کتل، عمیر ور وړاندی شو ویی ویل : ماته معلومه ده چی سعید دننه دی ما یو مهم پیغام ور رسول غوښتل.

زبیدی ځواب ورکړ: هغه دننه نشته تاسو یی لیدای شی. عمیر بی له دی چی څه ووایی دننه ننوت او یو پر بل پسی یی د ټیټ پوړ د کوټو له لټولو وروسته پرزینو پاس وختوت او د کور ګوټ ګوټ یی ښه ولټول، په دی موده کی عتبه په چوپه خوله د زبیدی ټول حرکات او د ځیری حالت څاره، عمیر چی د کور له لټولو څخه وزګار شو زبیدی ته یی وویل: کوم لوری ته تللی دی؟

هغی وویل : زه دروغ نه وایم سعید یی له پلار سره چی غرناطی ته تللی تر اوسه یو هم بیرته نه دی راستون شوی خو د عمیر له ځیری داسی ښکاریدله چی تر اوسه یی تسلی نه ده شوی، بالاخره عتبه وویل : عمیره! دلته د وخت ضایع کولو هیڅ ګټه نشته، راځه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمیر زړه نا زړه زبیدی ته وکتل بیا یی له منصور څخه وپوښتل : منصوره! تا دی هم ماما دلته نه دی لیدلی؟ هغه ځواب ورکړ: نه!
خو عمیر زر د عتبه خواته ورغی او بیا دواړه له کوره ووتل. لږ وړاندی دواړه ودریدل او یو بل ته یی وکتل.
عتبه وویل : چی نوکران می ولیدل وپوهیدم چی سعید دلته نشته. تاته د کور لټولو ضرورت نه ؤ. بیا هم هغی ښځی چی موږ ولیدو وویریدله.
عمیر وویل : که ته ماته د څه سختی کولو اجازه راکړی نو زه به هر څه درته پری ووایم.
عتبه ځواب ورکړ: اوس نه چی کله د سختی وخت راغی بیا به د ایسارنه کړم. که سعید دلته راغلی وای نو د حامد بن زهره په باره کی د خبر په اړه به د دی کور وضع او فضا خامخا بدله وای.
عمیر وپوښتل : ستا په خیال موږ اوس باید څه وکړو؟
: زما په گومان موږ باید همدلته پاتی شو، که سعید غرناطی ته نه دی رسیدلی نو کیدای شی کوم وخت دلته راشی، دا هم امکان لری چی هغه تپی وی او د خپل کور پرځای یی په کوم بل کلی کی پناه اخستی وی، په هر حال زما باور دی چی په هغه صورت کی هم د خپل ځان په باب خبر کورته ورکوی ترڅو چی د هغه وراره دلته شته هغه له دی سیمی څخه لری نشی تلای. ځکه خو دا ضروری ده چی موږ دی کور ته د تلو راتلو څارنه وکړو.
عمیر وویل : راځی تاسو زموږ په کور کی استراحت وکړی، زه له هماغه ځایه خپل نوکران د دی ځای د پهری لپاره را استوم. هو رښتیا ستا خو پردی باور دی چی لومړی وزیر خو به زما پلار جان دی خواته زر نه را پریږدی؟
زه تر اوسه دا خطر احساسوم چی که هغه ناڅاپه دلته راورسید نو زه به له سخت جنجال سره مخ شم.
عتبه وویل : ما څو ځله دا ویلی دی چی په اوسنیو حالاتو کی هغه د لومړی وزیر له کوره نشی راوتلی، که زما دا باور نه وای نو دی کلی ته به می د راتلو جرئت هیڅکله نه ؤ کړی. ستا پلار تا بخښلی شی خو پر ما به هیڅکله هم رحم ونه کړی، کله چی موږ د سعید او د هغه د ملگرو له خوا داده شو بیا به لومړی وزیر ته ستا د پلار پوهول گران نه وی چی موږ څه وکړل، د اولس او هیواد د خیر لپاره مو وکړل، اوس له دی ځایه ولاړ شه، ترڅو ستا کسان دلته نه وی رارسیدلی زموږ یو تن به دلته غلی کور څاری.
لږ څنډ وروسته دوی پر اسونو پښی واړولی او د عمیر د کور په لور ولاړل.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: TheDigitalLibrary

*****

عمیر چې کورته ورسید له یوه غیر معمولي حالت سره مخ شو، د صحن دروازه خلاصه وه، شا او خواته یو نوکر هم نه ؤ، یوازې د کلي څو تنه د دوی د دروازې تر څنګ ناست وو، هغوی په بیړه راپاڅیدل او وړاندې راغلل خو عمیر ترې وپوښتل: زموږ کسان چیرته تللي دي؟

یوه بوډا د اس جلب ونیو ویې ویل : معلومه نه ده چیرته تللي دي سهار ما ستاسو دوه نوکران ولیدل چې پر اسونو سپاره ووتل له هغې وروسته ښایي نور نوکران هم چیرته تللي وي، اوس ستاسو خادمې هم هغوی لټول.

عمیر پریشانه شو عتبه ته یې وکتل او بیا په منډه دننه ننوت.

پنځه دقیقې وروسته بیرته راووت او طبیلې ته د اسونو له بیولو وروسته یې عتبه د میلمنو حجرې ته بوت.

عتبه وپوښتل : عمیره! څه خبره ده ته ډیر اندیښمن معلومیږې؟

هغه په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: عاتکه په کور کې نشته، هغه سهار وختي له کوره وتلې ده، اوس زما یقین راغلی چې سعید تښتیدلی دی، او شاوخوا چیرته غلی شوی دی.

: عاتکه د نصیر لور!

: هوکې! زما پخواهم دا اندیښنه وه چې که سعید دې خواته راغلی وي عاتکې ته به خامخا احوال ورکوي.

عمیر څو ځلې له عتبه سره سرسرې د خپلې تره دلور یادونه کړې وه خو دا یې نه وو ورته ویلي چې د هغې له سعید سره دلچسپي ده، هغه د خپل ذهني خفګان د پټولو هڅه وکړه ویې ویل : امکان لري چې په کلي کې د کومې ملګرې کره تللې وي؟

: هغه سهار د سپارلۍ په پلمه له کوره وتلې ده او تر اوسه بیرته نه ده راستنه شوې.

له بهر نه کوم استازی ورته راغلی ؤ؟

: نه! مګر سهار چې لږ ځنډ له کوره وتلې وه دایي ویلي وو چې زه د سعید دوی کره ځم. له هغې وروسته بیرته راغله او پر آس سپره شوې او کوم بل ځای ته ولاړه د کلي خلکو ته یوازې دومره معلومه شوې چې هغې د جنوب لاره نیولې وه، تاسو دلته ودریږی زه ځم!

: ته چیرته ځې؟

: زه د سعید دوی کره ځم، زما باور دی چې هلته به د دې ملاقات له سعید

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره شوی وی او هغه به دا ورته ویلی وی چی په پلانی ځای کی به دی انتظار کوم.

: ته به اوس هلته څه وکړی؟

: زه به د هغوی له خدمتګاری او وراره څخه دا زر معلومه کړم چی هغوی چیرته ولاړل که ماتری ځرمن وویسته هم صرفه نه پری کوم.

: ته ډاډه کښینه!

:عمیر په حیرانی هغه ته وکتل ویی ویل : زه ډاډه کښینم؟

: هوکی! ته اوس بهر ته نشی تلای!

: مګر زه نه پوهیږم چی ته څه کول غواړی؟

عتبه په ډاډمنه لهجه ځواب ورکړ: د عقل په هیڅ خبره به اوس ستا سر خلاص نشی، اوس ته دا فکر نشی کولی چی د حامد بن زهره د لمسی کورته روان یی او د هغه په یوه وړوکی کریږه به د کلی خلك ټول ورباندی راټول شی، ته پردی هم نه پوهیږی چی که ته هلته د سعید هستوګن ځای معلوم کړی هم د دی کلی د خلکو له مرستی پرته نشی ورتلای، او بیا عاتکه هم له هغه سره ده، نو په دی سیمه کی به داسی څوك نه وی چی هغه ته د پورته کتلو جرئت وکړی. ؟

: خو زه په هر قیمت چی وی غواړم عاتکه بیرته راولم.

: اوس ته هغه بیرته نشی راوستلای، خو زه بی بیرته راوستلای شم.

کښینه او په ډاډه زړه زما خبری واوره!

عمیر بی سیکه پریوه کرسی کیناست او عتبه یی په مخ کی کیناست ویی ویل:

زموږ وروستی هڅه باید دا وی چی د سعید وراره ونیسو او ویی تښتوو.

له هغه وروسته دا پیغام را استولی شو چی که مو عاتکه موږ ته راونه سپارله نوستا وراره به سینټپافی ته واستوو، بیا به وګوری چی هغوی دواړه څه ور زموږ په ګیر راځی، خو د هغه هلك د نیولو لپاره دغه وخت مناسب نه دی، موږ به د شپی لخوا د هغوی پر کور ورځو او تر څو شپه راځی ستا مسئولیت دا دی چی دوه تنه اعتمادی کسان دی هلته پهره وکړی، که نه نو زما نوکر به درسره مرسته وکړی، خو ته باید له کوره لری اوسی او شا و خوا د کلی څوك باید دا شك ونه کړی چی ته د څه پروګرام لپاره راغلی یی، اوس ته تلای شی زه لږ خوب کوم، خو دا په یاد لره چی که دی زما د هدایت څخه یوه ذره هومره سرغړونه وکړه نو سر له نن څخه به د دواړو لاری بیلی وی.

عمیر وویل . ستا تجویز سمی دی خو زما په زړه کی دا اندیښنه تر اوسه پاتی ده چی که پلار جان دځای د ورسیږی نو موږ به ډیر خطرنات حالت سره مخ شو

Downloaded from: The Digital Library

د هغه په موجودیت کی به د منصور په کور برید ته بیا د یوه لښکر ضرورت وی او د کلی یو سړی به هم زموږ ملګرتیاونه کړی.

زما سره یوازی د ځان په باب اندیښنه نشته بلکی ستا ژغورل به هم ماته محال شی، ځکه خو تاسو زما خبره ومنی د منصور نیول او له دی ځایه تښتیدل به څو لحظې ونیسی.

عتبه په غوسه شو ویې ویل : زه به ترڅو ځلی تاته تسلی درکوم چی ستا پلار دلته نه راځی، ما نه غوښتل چی ته اندیښمن شی خو اوس ښایی دا ضروری وی چی درته ووایم چی هغه بالکل د تګ راتګ نه دی او تر ډیرو ورځو پوری ستا د مخامخ کیدو سوال نه پیدا کیږی. که ته نوره تسلی غواړی نو دا ده چی هغه یی د یوه طبیب کورته رسولی دی او طبیب ته یی دا هدایت کړی دی چی ته به دا حال چاته نه وایی. له دی کار څخه چی وزګار شوی ته د زړه له تله د هغه خدمت کولی شی او امکان لری چی څو ورځی وروسته د هغه د غوسی په سړولو بریالی شی. خو تر کومه چی ماته احوال راغلی دا دی چی په راتلونکی کی به ستاسو نرمنځ د ناندریو او غوسی وار را نه شی، تقدیر د هغه د خبرو څواک تری اخستی دی.

عمیر تر لږ ځنډه په حیرانی هغه ته کتل بیا یی وویل :. مګر زه خو له تا سره یوځای وم دغه خبر تاته کله راغلی!

سهار وختی له مانیږنه یو استازی راغلی ؤ، ته هغه مهال ویده وی او ما د دی پروګرام د ارځښت په خاطر ستا راپڅول مناسب ونه بلل، ته خوبه پردی خفه نه وی؟

عمیر ځواب ورکړ: تاته دا ګومان څه وخت پیدا شو چی زه به د یوه ناروغ سړی د کنځلو داوریدو په خاطر ستا ملګرتیا پریښودو ته تیار یم! ستا دا ګومان غلط دی چی زه له هغه څخه ویریږم، زما سره یوازی دا اندیښنه وه چی هغه زموږ پریشانی زیاتی نه کړی، دا اوس زه دننه کور ته تللی وم، داسی می احساسوله چی زه ښایی د پلار په ژوند کی بیا دلته رانشم. او ښایی په مرګ هم هغه په میراث کی ما له ناسکه ورونو سره شریک نه کړی، خو زما پردی خبره هیڅ خفګان نشته. ما ژمنه کړی وه چی خپله برخه مسئولیتونه به خامخا ترسره کوم.

عتبه وویل : ته به د خپلو مسئولیتونو له ترسره کولو وروسته تاوان ونه کړی.

ستا ناسکه ورونه به ستا له رضا پرته له سینتهانی څخه راستانه نشی، زه د دی خبری ذمه واری اخلم، کله چی د جګړی خطر لری شی نو فردینند ـ تا د ډیر لوی انعام حقدار وګڼی او زما به دا هڅه وی چی زما دوست په دی سیمه کی تر

Downloaded from: The Digital Library

تولو لوی سردار وی، خو زما دا اندیښنه ده چې ستا یوه هیله به هیڅکله هم ترسره نه شي، ماته هغه نجلۍ ډېره سرتمبه ښکاري که هغه د سعید لپاره د خپل ظالم تره څخه بغاوت کولی شي او خپل کور او کهول پرېښودلای شي نواوس به په آسانی ستا گیر ته رانشي.

عمیر وویل : زما سره د هغې د کرکې سبب سعید دی، کله چې موږ د هغه کیسه ختمه کړو د عاتکې لاري ته راوستل بیا گران نه دي.

عتبه وویل : مگر مخکې تا هیڅکله هم نه وو ویلي چې هغه نجلۍ تاته دومره مهمه ده؟

: ما تل دا فکر کاوه چې یوه ورځ به تاته د خپل ژوند تر تولو لویه هیله بیانوم، او ته به ما مایوسه نه کړې.

عتبه وویل : زما باور دی چې د سعید او د هغه د وراره د ژغورنې په خاطر به هغه تر لویې نه لویې قربانۍ ته تیاره شي. خو که ته دا غواړې چې کومه ورځ د هغې کرکه لرې شي نو کیدای شي تر څه وخته پورې ته له صبر او حوصلې څخه کار واخلې. که هغه ډېره بد دماغه وي نو امکان لري چې د لارې راوستلو لپاره یې موږ د کلیسا د احتساب له اداري څخه مرسته وغواړو، او بیا یوه ورځ تا د هغې د ژغورونکي په حیث ورمخې ته کړو، که ته په دې مسئله کې زما مرسته غواړې نو زه له تا څخه دا ژمنه اخستل غواړم چې ته به په هره خبره کې زما په مشوره او هدایت عمل کوې.

عمیر ځواب ورکړ: زما لخوا به یوه ذره غفلت هم نه وي، دعاتکې تر لاسه کول زما د مرگ او ژوند سوال دی.

عتبه هغه ته په ځیر ځیر وکتل او بیا یې ناڅاپه مخ واړاوه.

*****

نژدې نیمه شپه زبیدې داسې احساس کړه لکه څوك چې د کوټې دروازه ورټکوي، هغه وېښېده راجگه شوه او کیناسته، د کوټې په یوه کونج کې ډېوه بلیده، منصور دی ته نژدې په درانه خوب ویده ؤ، راجگه شوه، په گوته یې د ډېوې ایرې لرې کړې، تیل یې پکې واچول او د دروازې ټك ټك یې خپل خیال وباله او بیرته پر بستره وغځیده. څو شیبې وروسته بیا چا دروازه وټکوله، زبیدې په ویریدلې لهجه وپوښتل : څوك يې؟

په ځواب کې د نوکر غږ اوچت شو: زه یم دروازه خلاصه کړی زر کوی. یوه سړي د سعید پیغام راوړی دی.زبیدې وره ته منډه ور واخسته خو چې زنځیر ته یې لاس ور و. ړل څه یې په خیال کې ور وگرځیدل او لاس یې ودرید.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ویې پوښتل : هغه څه وایي؟
نوکر ځواب ورکړ: هغه دا وایي چې د سعید حالت خراب دی او هغه منصور ورغوښتی دی.
: سعید چیرته دی؟ او له دی سره سم یې دروازه خلاصه کړه. یوه سړی ناڅاپه د دی ورمیږ کلك کړ او شاته یې تیل وهله ویې ویل : تاته به اوس معلومه شي چې سعید چیرته دی؟
د سترګو په رپ کې د نوکر نه علاوه دري نور کسان کوټې ته ورننوتل او زبیدې په حیرانۍ عمیر او د هغه ملګرو ته کتل.
عمیر د توري څوکه د هغې تر سترګو لاندې تیره کړه ویې ویل : که تا ډیر لږ دشور او زوږ هڅه وکړه پر سرغوڅولو به دی لږ ډیل ونه کړم. اوس ووایه عاتکه او سعید چیرته دی؟
دوهم سړی هغه خوشې کړه خو دی د عمیر د ځواب پرځای نوکر ته په سپك او له خفګان څخه ډك نظر کتل، د هغه پر مخ د نویو سوکونو خاپونه وو او له پزې څخه یې وینې روانې وې.
هغه زبیدې ته وکتل او سر یې کښته واچاوه ویې ویل :
: زه بې ګناه یم، دوی راته وویل چې که دروازه راته خلاصه نکړې کور ته به اور واچوو.
عمیر وغورید ویې ویل : دې خپل ملګرې ته بوزې او دواړه کلك وتړې که کوم یوه شور ماشور جګ‌اوه ویې وژنې!
خپلو ملګرو ته ووایي چې اسونه دننه راولې او تر څو چې موږ له دوی نه وزګاز شوي نه وو یو سړی له انګړ نه بهر ودریږي، دوو تنونوکر ونیو او بهر ته یې کش کړ.
زبیدې وویل : عمیره! د خدای څخه وویریږه، دا د حامد بن زهره د لور کور دی، د خپلې کورنۍ عزت او وقار وساته.
عمیر چیغې کړې : زما د کورنۍ د رسوایي سبب ته یې، ووایه عاتکه چیرته ده؟
: عاتکه؟!
عمیر هغه پر مخ پر څپېړه ووهله او ویې ویل : ته ماته دوکه نشې راکولی، ماته معلومه ده چې سعید دلته راغلی و او عاتکه ورسره تللې ده.
: نه په خدای «ج» سوګند که به سعید دلته راغلی وي!
عتبه وویل : عمیره! وخت مه ضایع کوه، ته دغه هلك درسره واخله له دې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خلکو سره زه پوهیږم چی څه وکړم!

عمیر په بیړه بستری خواته ورغی او منصور یی وخوځاوه، منصور له ویری چیغی وکړی خو عمیر یی په لاس خوله ورپټه کړه او ورته ویی ویل : که دی شور ګډ کړ مری به دی غوڅه کړم، ووایه ماما دی چیرته دی؟ زبیدی عمیر له ګریوانه ونیو او چیغی یی کړی : د خدای «ج» په خاطر دد ته څه مه وایه، دد ته د سعید په باب هیڅ معلومات نشته.

عمیر په پوره زور یوه څپیړه ورکړه او هغه یوی خواته لری وغورځیده، منصور په غوسه راپورته شو او پر عمیر یی ور توپ کړل، خو عتبه هغه تر ورمیږ ونیوه او تیله یی ورکړه چی له دیوال سره وجنګید او راوغورځید. هغه د بیا جګیدو هڅه وکړه خو عمیر ور وړاندی شو پر ټټر یی په لغته وواهه او هغه ولوید او بی سدد شو. عتبه وویل : دی په اوږه کړه بهر ته یی بوزه.

عمیر منصور ورسره واخست او له کوټی څخه وت چی زبیده یی مخی ته ودریده عتبه د توری څوکه د هغی پرسینه ورکیښوده او ویی ویل:

بوډۍ! کـه ددی هلك ژوند درته ګـران وی نو چوپه اوســه اوس د دد د ژوند ژغورلو یوازی یوه لاره ده، ته سعید ته دا پیغام واستوه چی عاتکه یی کور ته ورسوی او ځان حکومت ته وسپاره!

زبیدی سلګۍ وکړی ویی ویل : ماته نه ده معلومه چی سعید ستاسو څه ګناه کړی، خو هغه کور ته نه دی راغلی او زه د عاتکی په اړه هم هیڅ خبره نه یم.

عتبه وویل : امکان لری تر اوسه ته له هغوی نه خبره نه وی، خو زموږ باور دی چی سعید دلته نژدی شا او خوا چیرته غلی شوی دی، که ژوندی پاتی شو نو خپل وراره ته خامخا راځی، ته زموږ له لوری دا پیغام ورکولی شی چی که هغه زموږ پرخلاف د خلکو د پارولو هڅه وکړه نو د خپل وراره مړی به هم ونه ګوری. موږ د هغه دښمنان نه یو خو زموږ په نظر د غرناطی د نوری بربادی د مخه نیولو وروستی لاره همدغه ده چی شر خوښوونکو ته له سره د جګړی د اور بلولو فرصت برابر نه شی، تاته له دی د زیات څه ویلو ضرورت نشته، ستاسو نوکران تر سهاره باید په کوټو کی بند وی، او له هغه وروسته یی چی ته خلاصوی دا تسلی باید ورکړی چی هغوی باید زموږ په باب چوپه خوله وی، که موږ بیا دلته راغلو هیڅوك به ژوندی پرینږدو.

زبیده بی اختیاره د عتبه پر پښو ور پریوته.

د خدای «ج» لپاره هغه پریږدی! زه وعده کوم چی ستاسو حکم عملی کړم، زه سوګند کوم، خو عتبه له کوټی څخه بهر ووت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

*****

لږ ځنډ وروسته هغوی له کور نه لږ لری وو عتبه عمیر ته ویل : ته اوس آرام خپل کور ته ولاړ شه، زه به دا هلك له ځانه سره بوزم، که عاتکه دلته شا او خوا وی نو ډیر زر به بیرته راشی. که هغه بیا رانغله هم بیله ځنډه به راته معلومه شی چی هغه چیرته ده.

بیا یی یو بل ملگری ته مخ ور واړاوه او ویی ویل :

ضحاکه! زه تاته ډیر مهم مسئولیت سپارم، دغه خلك به د منصور د ژغورنی په خاطر خامخا د عاتکی د بیرته راوستلو هڅه وکری، ځکه ته باید ټوله شپه کور ته نژدی ویښ وی، او پهره وکړی، که څوك له دی کوره ووتل نو ته ورپسی شه، هغه چی د کلی کوم کور ته ولاړ شی هلته پر عاتکه برسیره بنایی څو نور باغیان هم وی.

ته باید له کور نه لږ لری انتظار وکړی، که کومه نجلۍ له هغه کوره راووته باید پوه نه شی چی څوك یی تعقیبوی، هغه به یا په منډه دی کورته ځان رارسوی او له دی ځایه به نیغه خپل کور ته ځی او یا به له هماغه ځایه سیده خپل کور ته ځی، د نورو خلکو د نیولو لپاره مونږ ته د بیړی ضرورت نشته، مونږ به د حالاتو سره سم گام اوچتوو.

عمیر وویل : ایا دا به غوره نه وی چی له کلی څخه څو نور نوکران هم له دٌه سره وی، او چی کله د عاتکی د پناه اخستلو د کور درك معلوم شی نو هغوی پاتی شپه هلته پهره وکړی.

عتبه ځواب ورکړ: ته یوازی یو سړی د ضحاك د لاربښوونی لپاره را استولی شی او د هغه کار به یوازی دا وی چی هغه غلی په ضحاك پسی شی او د ضرورت پر وخت تاته خبر درکړی.

نور خلك دیوازی له کلی نه وتلی لاری وڅاری، زه خپل دری کسان درته پریږدم او ځم، دوی به د کلی نه بهر ته تللیو لارو په ترلو کی ستاسو د نوکرانو ملاتړ کوی، خو تاسو ته په هیڅ صورت کی هم پر کوم کور د یرغل اجازه نشته، که نه نو تاسو به د کلی د ټولو خلکو مقابله کوی، په دی صورت کی بنایی له عاتکی هم لاس پری مینځی، که د عاتکی له راتلو وروسته کوم بل چا له کلی د وتلو او تیښتی هڅه ونکړه نو د هغی سبب دا کیدای شی چی هغه ټپی دی او مونږ چی کله وغواړو نیولی بی شو. هغه وخت ډیر لری نه دی چی ته د دی کلی پر ټولو خلکو لاس واچوی.

زه سمدستی دغه هلك د غرناطی پرځای «ویگا» ته خپل کلی ته رسول مناسب

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

بولم، او سمدستي زه په دې کلي کې د عاتکې اوسېدل هم مناسب نه بولم، که هغه راغله ته يې زموږ کلي ته راوله، موږ به بيا له ډيرو انديښنو څخه په امان شو، اوس که ته تر لږ ځنډه چوپ شې زه ضحاك ته څو نورې لارښوونې هم ضروري بولم دابې وويل او بيا يې بيرته ضحاك ته مخ ور واړاوه:

ته زما خبرې په غور واوره، دا حتمي نه ده چې عاتکه او نور ملګرې به يې په همدې کلي کې غلي شوي وي، يو کس به د احتياط لپاره ستا له اس سره له کندي پورې غاړې ته وي، که د دې کلي له کوم کور څخه څوك پر اس سپاره راووتل نو مطلب يې دا دی چې هغوی لرې روان دي، ځکه به يوازې په هغه پسې ورځې چې شکمن نه شي، که هغه د سيمې په کوم بل کلي کې چيرته وګرځيد نو ته کور په نخښه کړه او ماته ځان رارسوه. دا هم امکان لري چې ته د دې کلي د پيغام وړونکې سپاره په تعقيب آن غرناطې ته ولاړ شې او هغوی په غرناطه کې چيرته غلي شوي وي، په هغه صورت کې بيا ته کور په نخښه کړه او نيغ کوتوال ته ورشه.

واخله! هغه له خپلې ګوتې يوه ګوته راو ايستله هغه ته يې ونيوله ويې ويل :

کوتوال ډير احتياط کاره دی، له کومې ورځې چې د هغه څو تنه د غرناطې پر لاره وژل شويدي پر هر سړي د آزادي پالو ګومان کوي، که د هغه پردې خبرې باور نه کيده چې ته زما په هدايت ورغلی يې نو دا ګوته ور وښيه بيا به ستا سره هر ډول مرسته وکړي.

لږ ځنډ وروسته عتبه او درې سپاره چې له ځانه سره يې غوره کړي وو له هغه ځايه وخوځيدل، يوه سپور خپلې مخې ته منصور پر اس اچولی ؤ.

هغه په نيمه بې هوښۍ کې د دوی خبرې اوريدلې وې او چې لږ مزل وروسته دوی سرك پريښود ښۍ لورې ته يې په يوه تنګه مخ ځوري سفر پيل کړ هغه پوره وا په خود شوی ؤ. خو له ويرې يې د نيغ کيناستلو او يا له چا سره د خبرو جرئت ونکړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د جعفر راتګ او د دریم کس پیغام

سعید په نیم بې هوښی حالت کې د عاتکې غېږ واورید، هغه څو شیبې دا یو خوب ګاڼه او بې حرکته پروت ؤ.

عاتکې په وار وار له بدریې څخه پوښتل : دی ولې تر اوسه په هوش رانغی؟ او بدریې به دې ته داسې تسلي ورکوله: ته غم مه کوه دغه دارو به اوس ډېر زر إن شاء الله اغیزه پرې وکړي، خو له ده سره په خبرو کې باید ډېر پام وکړو.

عاتکې وویل : زه له دې خبرې ویرېږم چې که هغه ما دلته وویني خفه نه شي! کله چې دی د کور د احوال پوښتنه وکړي نو زه به دا څنګه ترې پټه کړم چې مونږ د حامد بن زهره قاتلان په لاره کې ولیدل، آیا داسې نشي کیدای چې تاسو یو حوك له کلي نه د منصور دوی کره واستوی او د هغوی احوال راوړي، زما باور دی چې دی په هوښ راشي نو زما څه یې لومړنی پوښتنه د منصور په باب وي.

سلمان وویل : که ولید جعفر ته دا ویلي وي چې سعید دلته دی نو هغه به له غرناطې څخه نیغ دلته راشي، مونږ به یې د منصور دوی د احوال لپاره واستوو، که نه نو زه پخپله پسې ورځم.

عاتکې وویل : که عمیر په کومېده اراده تللی وي، نو له هغه سره د مقابلې همدا یوه لاره ده چې له کلیوالو څخه مرسته وغواړو، او دا کار تر هر چا زیات ماته آسانه دی. عمیر یو لیونی سړی دی او د هغه له ظلم نه د منصور د ژغورلو لپاره زه د خپل کاکا په پښو کې پرېوتو ته تیاره یم، زما په خاطر د هغه یو ورښتنه هم باید بیځایه نشي، زه د بیرته ستنیدو څخه دمخه یوازې دا تسلي کول غواړم چې سعید به روغ شي؟

عاتکې ډیر په زحمت خپلې سلګۍ راتم کړې او بدریې هغې ته تسلي ورکوله: زما خورې! له همت څخه کار واخله، که ته دلته نه وای راغلې هم څه فرق یې

Downloaded from: The Digital Library

نه کاوه، د حامد بن زهره د قاتلانو لپاره د سعید مونډل اوس د مرگ او ژوند سوال جوړ شوی، إن شاء الله موږ ته به ډیر زر دا معلومه شی چی هغوی هلته تللی دی څه یی وکړل، او موږ باید د دوی په مقابل کی څه وکړو، اوس ته یوازی دعا کولی شی.

سعید پوره په هوښ راغلی ؤ، خو څو دقیقی یی خپلو خدمتگارانو ته د کتو توان نه درلود، بیا یی یو ځل سترگی له رپولو وروسته وغړولی او دوی ټول چوپ شول. د سعید سترگی د عاتکی پر څیره میخ شوی او په کتو کی یی بی شمیر پوښتنی اوښتی.

بدریه په بیړه ورغله پر تندی یی لاس ورکیښود ویی ویل : وروره، د عاتکی په اړه اندیښنه مه کوه! ستا وضعه ښه نه وه ما پیغام ور واستاوه او راومی غوښته، ستا دی ته اړتیا وه، سعید هڅه وکړه چی پورته شی خو سر یی ورباندی وڅرخید او بیرته یی بی سیکه پر بالښت سر ورکیښود، بیا په خوب کی ویوگنیده: داسی می گڼله لکه خوب چی وینم، کاشکی عاتکه مو نه وای راغوښتی، په دی حالت کی موږ له یو بل سره هیڅ مرسته نشو کولی، بیا یی څو شیبی ترخوله بی معنی غږونه ووتل او بالاخره بی سده شو.

بدریی او سلمان په ډیر زحمت دوا پری وخوړه، چی بیا لږ را په خود شو یوه شیبه یی خپلو خدمت کوونکو ته وکتل او بیا یی سترگی پټی کړی، لږ ځنډ وروسته په درانه خوب ویده شو.

*****

دوه ساعته وروسته سلمان د میلمنو حجری ته تللی ؤ او بدریی په بله کوټه کی د مازدیگر لمونځ ادا کړ، چی جگیده اسما چی له عاتکی او سعید سره وه په منډه ورغله ورته ویی ویل : مور جانی! هغه بیا را په خود شو او له عاتکی خاله سره خبری کوی، هغه له دی نه خفه ښکاری، ما ورته وویل چی خاله پخوا هم ډیر ژړلی دی، اوس یی لږ دوڼ ناست دی. میلمه به لمونځ ادا کړی وی هغه راولم؟

بدریی د هغی لاس ونیو ویی ویل : نه ته دوی پریږده چی خبری وکړی، د میلمه د پریشانه کولو ضرورت نشته، ورشه هغه ته یوازی دومره روایه چی اوس د ببی وضعه ښه ده.

یو ساعت وروسته بدریه په خپله کوټه کی ناسته وه چی یوه دردناکه چیغه یی واوریده، په منډه له اسما سره د سعید کوټی ته ورغله، خو هغه بی سده شوی ؤ،

Downloaded from: The Digital Library

او عاتکه ورته ناسته وه په زوره زوره یی ژړل.

بدریی په ویره تری وپوښتل : څه وشول؟

عاتکی ډیر په زحمت خپلی سلگۍراتم کړی ویی ویل : دی بالکل روغ ترسترگو کیده، خو ناڅاپه د عمیر او عتبه یادونه راغله هغه لکه چی ماسپښین په نیم بیهوشی حالت کی زموږ خبری اوریدلی وی، اوس یی پرلپسی په همغه باره کی رانه پوښتنی کولی، د هغه ایسارول راته له وسه بهر وو او ټولی خبری می ورته وکړی، او چی د هاشم کاکا د غداری خبره می ورته وکړه نو په یوه خیز راپورته شو او بیا ناڅاپه بیرته بی سده پریوت.

بدریی وویل : ما گومان کاوه چی له تا سره به په تسلی خبری اتری د ده وضعه ښه کړی، خو سمدستی تا باید د عمیر او عتبه په باب څه نه وای ویلی، اوس که دی را په خود شی نو ډیر به ناکرار وی ځکه خو باید بیا د خوب دوا ورکړم. اسما لوری، ته ورشه په بیړه میلمه راوله!

*****

سعید پاتی شپه را په خود نه شو، د هغه پالونکی د ماسختن لمانځه په وخت په یوه کونج کی کیناستل او ورو ورو یی خبری کولی چی مسعود کوټی ته ورننوت ویی ویل : له غرناطی څخه یو سړی راغلی او وایی چی زه د سعید نوکر یم او ولید رالیږلی یم.

عاتکی په بیړه تری وپوښتل : د نوم پوښتنه دی تری ونه کړه؟

: نوم یی جعفر دی!

: هغه یوازی دی؟

: هوکی!

سلمان جگ شو نوکر ته یی وویل : زه یی یو ځل گوره!

عاتکه خفه شوه ویی ویل : ته ودریږه تش لاس بهر ته مه وزه، امکان لری هغه بل څوک وی.

: تاسو زما په باب اندیښنه مه کوی، که هغه جعفر نه وی نو دا به ورته معلومه نه شی چی زه څوک یم. سلمان بیا د دروازی په لور روان نوکر ته اشاره وکړه او وروسی روان شو.

عاتکه او بدریه لږ څند چوپی وی چی جعفر له سلمان سره کوټی ته ورننوت د سعید د کټ ترڅنگ کیناست او تر لږ شیبی پوری یی سترگی اوښلنی شوی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

بدریي هغه ته تسلي ورکړه ويې ویل : د سعید وضعه ښه ده، إن شاء الله ډېر زر به روغ شي. اوس یې راپاڅول مناسب نه دي.

جعفر څو شیبې په حیرانۍ عاتکې ته کتل بیا یې وویل : مګر ته...؟

عاتکې د خواب پر ځای بدریي ته وکتل هغې وویل : دا ما راغوښتی وه، سلمان وپوښتل : ته ولید دلته را واستولې؟

: هوکي! سهار د هغه نوکر د سرای مالك ته راغلی ؤ، هغه دا پیغام راکړی ؤ چې له سهاره زما په انتظار دی او څه ضروري خبره راته لري.

هغه د سرای مالك هم راغوښتی ؤ. هغه د خپل کور پر ځای له کوم دوست کره دی، ماته یې د ټولو پیښو له کیسې وروسته دا امر وکړ چې سلمان ته کوم مهم پیغام لیږم لږ ځنډ په غرناطه کې ایسار شه، بیا هغه یو لیك راکړ او ویې ویل چې له عبدالمنان سره زما پلار ته ورشه د سعید لپاره دوا واخله او بیرته راشه همدلته زما انتظار کوه.

زه ابو نصر ته ورغلم، هغه چې لیك ولوست څو دوله دوایي راکړه او دا ټینګار یې وکړ چې که تر سبا پورې د سعید حالت ښه نه شو ماته خبر راکړئ، که حالاتو اجازه راکړه نو پخپله به ورشم، یا به مې له شاګردانو څخه څوك ور واستوم، واخلی په دې کڅوړه کې هغه له دواګانو سره یو لیك هم ایښی دی.

سلمان کڅوړه بدریي ته ونیوه هغې په بیړه لیك پرانیست او په لوستلو یې بوخته شوه.

جعفر له جیبه دوهم لیك راوکیښ سلمان ته یې وړاندې کړ او ویې ویل:

واخله! دا هغه لیك دی چې ما یې ټوله ورځ په انتظار تیره کړه، سلمان په بیړه لیك پرانیست او په لوستلو یې مصروف شو د لیك مضمون داسې ؤ:

ګرانه وروره!

زه هغه درېم کس يم چې په تیاره شپه کې مې له ملګرو څخه بیل شوم، ستا سره مې لیدل ډېر ضروري دي، څکه زما انتظار وکړه، زه به له یوه مهم کار څخه تر وزګاریدو وروسته ستا سره د لیدو هڅه وکړم. امکان لري ته غرناطې ته راشې، هغه زلمي چې د هغه په منځګړيتوب زموږ پته پیژندګلوی شوی په کوم کار پسې تللی دی او تر څو ورځو پورې به تاسو ته درنشي. خو ته باید پریشانه نشې، زه دلته یو بل دوست پیژنم د هغه په مرسته به له تا سره د اړیکو هڅه وکړم. سمدستي دی ته له هستوګنځی څخه مه راوزه، که تاسو په غرناطه کې خپلو

Downloaded from: The Digital Library

دوستانو ته کوم ضروري پيغام را استول غوښتل نو إن شاء الله ډير زر به تاته زموږ يو اعتمادي استازی درشي. و السلام، دريم کس.

سلمان جعفر ته وکتل تري وي پوښتل : ته دا قاصد پيژني چی څوك دی؟

: نه!

:ته پوهيږی چی د دی ليك ليکونکی څوك دی:

: نه! ما هغه نه دی ليدلی، او له وليد سره هم زما دوهم ځلی ملاقات نه دی شوی، سرای ته چی بيرته راستون شوم تر ماښامه می انتظار وکړ، په دی موده کی دوه ځله عبدالمنان په وليد پسی ورغی او چی بيرته به راغی راته ويل به يې چی، د کوم سری پيغام چی بايد ته ورسوی هغه چيرته تللی دی، وليد د هغه انتظار کوی او ته به هم په هر حالت د هغه انتظار وکړی، بيا د ماښام لمانځه نه وروسته يوه نوکر دغه ليك راوړ او وي ويل چی وليد د څه کار لپاره بهر ته روان دی څکه دلته نشی راتلای، عبدالمنان ويل چی د ښار د نورو ځوانانو په څير يی ښايی وليد هم د غرنيو قبايلو د مشرانو لپاره استولی وی.

سلمان وويل :

وليد به د حامد بن زهره د شهادت کيسه درته کړی وی؟ د جعفر سترګی راډکی شوی وی ويل : هوکی!

: هغه به تاته دا هم ويلی وی چی عام خلك بايد له دی کيسی نه خبر نه شی؟

: هوکی! که هغه ماته د چوپ پاتی کيدو نه وای ويلی نو ما به د غرناطی په کوڅو کی چيغی وهلی وای.

سلمان وويل : ته بايد د وليد په لارښوونه عمل وکړی اوس ته بيله ځنډه خپل کور ته د ځان رسولو هڅه وکړه او په منصور پام کوه، هغه بايد په هيڅ حالت کی هم له کوره بهر ونه وزی.

جعفر انديښمن شو وي پوښتل : هغه ته څه خطر دی؟

: هوکی! عمير او ملګری يې کلی ته رسيدلی دی، زه ويريږم چی د سعيد ددرك معلومولو په خاطر په هغه څه جبر ونکړی، کورته د نيغ ننوتلو پرځای يو ځل څوك واستوه چی هغوی ستا د ورتګ په انتظار غلی نه وی.

جعفر په غوسه وويل : د هاشم زوی زموږ په کور کی دننه پل نشی ايښودلای، زه به يی غوښی وشکوم، خو تاته څه وړ معلومه شوه چی عمير کلی ته رسيدلی دی؟

Downloaded from: The Digital Library

سلمان لنډ لنډ پيښې ورته بيان کړې. جعفر تر لږ ځنډه په چوپه خوله هغه ته کتل: بيا يې وويل: په دې حال کې زه بايد زر تر زره کور ته ځان ورسوم.

بدريې وويل : که دې په کلي کې څه خطر احساس کړ، نو منصور دلته راوله.

جعفر ځواب ورکړ: زما باور دی چې که عمير څه جبر پرې وکړ کليوال به ترسره پرې تير شي.

عاتکې وويل : بيا هم ته بايد ډير پام وکړې.

تاسو چورت مه وهئ، زه چې کلي ته ورسيږم وضعه به داسې جوړه کړم چې عمير ته هلته د تم کيدو امکانات نه وي.

سلمان وويل : کله چې هغوی په دې پوه شي چې عاتکه په کور کې نشته پوچوکارونو ته لاس اچولی شي، خو ته بايد په هيڅ صورت کې هم احساساتي نه شې دوی بايد ونه پوهيږي چې ته د حامد بن زهره په شهادت خبر شوی يې او پر ده شکمن يې، اوس ورځه، که زما له سعيد سره پاتې کيدل ضروري نه وای نو له تا سره به يوځای تللی وم.

جعفر وويل : نه ! وليد ماته په وار وار دا ټينګار کړی چې ته بايد همدلته پاتې شې، که خدای مه کړه کوم وخت ستا د مرستې ضرورت شي نو زه به درته پيغام واستوم.

سلمان وويل : راځه زه دې بهر ته رسوم.

جعفر څو شيبې په بې حسې سعيد ته کتل او بيا يې اوښکې پاکولې له کوټې ووت.

لږ ځنډ وروسته هغه پر خپل اس پښه اړولې وه او سلمان ته يې ويل : که له ما سره د منصور غم نه وای نو يوه شيبه به هم له سعيد څخه نه وای لرې شوی. زه له تا څخه يوه ژمنه اخلم، چې تر څو د سعيد په اړه نه يې ډاډه شوی ته يې ملګرې مه پريږده، که تا دا احساس کړه چې حالت يې د انديښنې وړ دی نو ماته پيغام را واستوه.

سلمان هغه ته د تسلې په دود وويل : زه وعده کوم، خو ته بايد دومره انديښمن نه وې، إن شاء الله سعيد به ډير زر بيرته روغ شي.

: خو هغه تر اوسه بې سده دی؟

: دا د دارو اغيزه ده، په موجوده حالت کې هغه ته خوب ډير ضروري دی.

: بيا هم زما په ګومان د ابو نصر په هدايت بايد عمل وشي. زما پوره باور دی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چی کومی دواگانی هغه را استولی دی ډیری به ورته گټوری وی.
: ته غم مه کوه، سلمان ورته وویل:
جعفر هغه ته یو شیبه وکتل او بیا یی اس پونده کړ.

*****

راتلونکی سهار عاتکه د سعید له بستری سره نژدی په چوکی ناسته وه ا بیمی یی ایستل، بدریه کوټی ته ورننوته او.
وراندی ورغله د سعید په نبض یی لاس کیښود او بیا یی وویل : ما درته وویل چی ته خوب ته ضرورت لری. اوس ته ولاړه شه په بله کوټه کی ویده شه، تا ده ته دوا ورکړی ده؟
: هوکی!
: مگر زه حیرانه یم چی دومره څنډ ولی را په خود نه شو؟
عاتکی ځواب ورکړ: ما چی دوهم ځل دوا ورځښله را په خود شو ار تر ډیره وخته یی له ما سره خبری کولی، بیا د شپی په دریمی برخی کی هغه په لړزه شو، ما غوښتل تا راویښه کړم خو هغه زه منع کړم، بدریی په اندیښنه وویل : تا باید زه راویښه کړی وای، تر اوسه یی تبه نه ده شکیدلی، اوس ته جگه شه په بله کوټه کی ویده شه.
عاتکی ځواب ورکړ: اوس ماته خوب نه راځی.
: زما خوری! ستا خوب ته اړتیا ده، ولاړه شه!
بدریی په ډیره مینه ورته وویل.
عاتکه جگه شوه بلی کوټی ته ولاړه او بدریی بیا د سعید نبض وکوت او پر کرسی کیناستله، څو دقیقی وروسته بوډا نوکر ورو ورو ور وټکولو او بیا دننه ورغی ویی ویل : میلمه وایی که اجازه وی زه سعید وینم.
بدریی زر ټیکری پر سر راسم کړ ویی ویل : هغه زر راوله.
نوکر ولاړ او لږ څنډ وروسته سلمان کوټی ته ورننوت.
: مهربانی وکړی! بدریی وویل : بیا یی زیاته کړه : سعید د شپی بیا را په خود شوی ؤ، ظاهراً یی وضعه ښه معلومیږی خو زه یی د تبی په باب اندیښمنه یم.
سلمان د سعید د نبض له کتلو وروسته په کرسی کیناست او ویی ویل : که یی مناسبه بولی زه به غرناطی ته ولاړ شم ډاکټر به راولم.

Downloaded from: The Digital Library

: نه که یې ډاکتر ته ضرورت شو ستا پر ځای به بل څوك واستوم. هغوی خبری کولی چی مسعود په منډه کوټې ته ورننوت ویې ویل : صیب! جعفر بیرته راغی.
سلمان خفه شو بدریې ته یې وکتل او بیا یې مسعود ته وویل : هغه چیرته دی، دلته یې راوله!
مسعود بهر ته ووت او عاتکه له بلې کوټې راووته ویې پوښتل: جعفر راغی؟!
بدریې ځواب ورکړ: هوکې! مگر ته باید ویده شوی وای.
: زه د منصور په باب پوښتنه کوم خدای «ج» دی وکړی چی هغه کوم بنه خبر راوړی وی.
بیا یې سیکه بدریې ته نژدې کیناستله.

*****

لږ ځند وروسته جعفر له مسعود سره یوځای کوټې ته ورننوت او له څیری یې ښکاریده چی کوم ښه خبر یې نه دی راوړی. هغه په ډیر زحمت خپلې سلگۍ ټمې کړې او ویې ویل:
صیب! کورته زما تر ور رسیدلو دمخه هغوی منصور نیولی ؤ او کوم لوری ته یې ورسره بیولی ؤ.
سلمان له ځایه اوچت شو ویې ویل: چا؟
: عمیر او د هغه ملگرو، هغوی زما میرمن ته دا گواښونه هم کړی وو چی که عاتکه زر کورته راستنه نه شوه نو بدل به یې له منصور نه اخلی.
د سلمان په پوښتنه جعفر زر زر کیسه ورته تیره کړه.
سلمان بیا وپوښتل : هغوی کومی خواته تللی دی؟
: ماته معلوم نه دی، ما پر سرك نه دی لیدلی.
: تا د عمیر له کوره معلومه نه کړه؟
: نه! امکان لری هغوی له هغه ځایه تللی وی، ما په دوی پسی د ورتلو پرځای دا ضروری وبلله چی تاسو ته خبر درکړم.
عاتکی چی دا واوریدل سر یې کلك ونیو بیا یې وویل : د دی ټولی مصیبت سبب زه یم خو زه دا نه خوښوم چی زما په سبب د سعید وراره ته څه تکلیف ورسیږی.
زه همدا اوس بیرته تلو ته تیاره یم.
له دی سره یې په سترگو کی اوښکی راوخوټیدی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وویل : پردی خبرو به وروسته فکر وکړو، سمدستي ما پرېږدی چی له جعفر نه پوره معلومات ترلاسه کړم، مسعوده ته زر تر زره زما اس تیار کړه.
مسعود له کوټې څخه ووت او سلمان له جعفر څخه وپوښتل : ته سیده دلته راغلی یی؟
: هوکی!
: په لاره کی خو به دی څوك نه وی لیدلی چی په تا پسی وی؟
جعفر وویل : زه چی له کوره راووتم د خوړ پلی غاړی څخه یو سپور راپسی شو.
سلمان په غوسه وویل : تا چی د منصور په اړه واوریدل بیا دی هم دا په خیال کی در ونه گرځیدل چی ستا تگ راتگ به څارل کیږی؟ که د هغوی کوم جاسوس په تا پسی را روان وی نو تا خو دی کلی او کور ته د هغه لارښونه وکړه.
جعفر وویل : د شپی په وروستی برخه کی ما هغه ونه لیدای شو چی څوك دی، زموږ په منځ کی ډیره فاصله وه، بیا چی زه کلی ته را نژدی شوم شکمن شوم اس می ودراوه او په فکر کی شوم.
سلمان وویل : هغه تردی کلی درسره راغلی او ته دومره احمق یی چی نیغ دلته راغلی!
: جعفر وویل : صیب! له ما څخه اشتباه خامخا شوی ده خو ته لږ په ډاډ زما خبره واوره! امکان لری بیا می دومره احمق ونه بولی.
کلی ته چی را نژدی شوم پر دی باوری شوم چی هغه په ما پسی دی څکه چی جومات ته نژدی شوم له اس څخه پلی شوم. اس می په ونه پوری وتاړه او جومات ته ننوتم، له نیکه مرغه د سهار اذان وشو او څو تنه لمونځ کوونکی راټول شوی وو، ما د جومات له غولی څخه د دیوال له څنگه سرك ته وکتل هغه سپور لږ لری ولاړ ؤ، زما باور ؤ چی هغه زه جومات ته د ننوتلو په وخت کی لیدلی یم او ترڅو زما اس د سرك تر څنگ وی دی به ډاډه وی چی زه په جومات کی یم، څکه خو زه له شا څخه پر دیوال راواوښتم او له جومات څخه راووتم.
له یوه اوږده چکر وروسته می څان دلته رارسولی دی. زما باور دی چی تر څو خلك له لمانځه څخه وزگار نه شی او بهر راونه وزی هغه به دا گومان نه کوی چی زه په جومات کی نه یم او بل لوری ته تللی یم.
سلمان لږ ډاډه شو ویی ویل : اوس ته ورځه همدغسی جومات ته ننوزه او له

Downloaded from: The Digital Library

دروازی څخه ووځه او غرناطی ته مخه کړه، زه به په لاره کی درسره ملگری شم، ستا له څه حرکت څخه باید دا معلومه نه شی چی ته پر هغه شکمن شوی یی.

جعفر وویل : که تاسو څنډ وکړی نو زه به په غرناطه کی په همغه سرای کی ستاسو انتظار کوم.

: ته عادی مزل کوه، زه به نه ځنډیږم.

ورځه اوس بیړه کوه!

جعفر په منډه له کوټی څخه ووت.

بدریی وویل : ته څه کول غواړی؟

سلمان ځواب ورکړ: زه تاسو ته د دی زمینه برابرول غواړم چی سعید له دی ځاینه وباسی کوم بل ځای ته یی ورسوی، دی کلی ته نژدی کوم بل ځای شته چی تر دی زیات خوندی او په امن وی؟

بدریی ځواب ورکړ: د شیخ ابو یعقوب کلی له دی ځایه یوازی دوه نیم میله لری دی، هغه څلور ورځی له موږ نه وړاندی خپل کور ته راغلی دی. که زه هغه ته خبر ورکړم نو په خوښی به سعید ته په پناه ورکولو راضی شی. خو په داسی حال کی د سعید وړل خطرناک دی.

: که هغه جاسوس یوازی وی نو دلته سملستی سعید ته څه خطر نشته، زه به په لاره کی ورسره ټکر شم، خو بیا هم سعید او عاتکه هر وخت باید له دی ځایه وتلو ته چمتو وی... هغه کلی کوم لوری ته دی؟

بدریی ځواب ورکړ: ختیځ لوری ته زموږ د کور سره نژدی لاره تیره شوی ده، خو دا لاره ډیره سخته ده، یوه اوږده خو هواره لاره زموږ له کلی څخه دوه میله لری له سرکه بیله شوی ده او په تنگه دره کی د ابو یعقوب تر کلی پوری رسیدلی ده، خو په هغه لاره د خلکو تگ راتگ وی ځکه خو که ضرورت شو نو سعید باید په غرنی لاره هغه کلی ته ورسوو.

سلمان وویل : که تاسو پر شیخ ابو یعقوب اعتماد کولی شی نو دلته یی راوغواړی!

بدریی ځواب ورکړ: هغه زما د میړه ډیر ښه اندیوال ؤ. هره دوهمه دریمه ورځ زموږ د احوال د پوښتنی لپاره راځی!

عاتکی وویل : که کور ته زما په بیرته ستنیدلو سره د سعید او منصور د سرونو خیر وی نو زه تیاره یم. سعید هم پردی ډیر ناکرار ؤ چی زه ولی دلته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راغلی یم.

سلمان ځواب ورکړ: سعید دا نه خوښوي چې تا هغه لوټمارو ته وسپاري، د هغوی لاسونه د حامد بن زهره په وینو رنګ دي، تاسو په خپله قرباني منصور نشي راژغورلی، اوس د خبرو وخت نه دی که نه نو ستا پر دي قانع کول راته ګران نه دي چې که ته د هغوی په لاس ورغلی نو لاسونه به یې د سعید شارګونو ته ورسیږي.

سلمان د دروازې په لوري ولاړ او بیا یې بډریې ته مخ راواړاوه ویې ویل:
تاسو پر دوی پام کوی.
: تاسو د دوی غم مه کوی خو...!
سلمان زر بهر راووت او بډریې خپله خبره پوره نکړای شوه.

*****

له کلی نه نږدې دوه میله لرې له جعفر سره دوهم سپور ولیدل شو، هغوی په عادي رفتار مزل کاوه، لږ ځنډ وروسته سلمان هغوی ته نږدې ور ورسید او د خپل اس جلب یې راکش کړ، له جعفر سره روان سپور یو زلمی ؤ چې په یوه شین وزمه رنګ اس سپور و، سلمان خپل اس د هغه له اس سره نژدې کړ تري ويې پوښتل :
دغه سړك غرناطې ته تللی دی؟
: هوکې! هغه په بې پروایی ځواب ورکړ او د اس رفتار یې لږ ګړندی کړ.
سلمان بیا وپوښتل : غرناطه له دې ځایه څومره لرې ده؟
نا آشنا ځواب ورکړ: غرناطه هغه مخامخ ښکاري، ته له کوم ځایه راغلی یې؟
سلمان ځواب ورکړ: زه له ډیر لرې ځایه راغلی یم، ته هم غرناطې ته روان یې؟
ځوان د ځواب پر ځای اس پونده کړ او څوګامه وړاندې شو.
جعفر په خپ غږ وویل : دا هماغه دی!
: ماته معلومه ده خو دا ځای د حملې لپاره مناسب نه دی، څو تنه دې لوري ته را روان دي او لکه چې په هغوی پسې یوه ګاډۍ هم را روانه ده، تر څو هغوی وړاندې نه دي تیر شوي ته داډه راسره روان اوسه زموږ له خبرو نه باید دا ښکاره نه شي چې دواړه سره پیژنو.

هغه وړاندې روان وو، د شین وزمه اس سپور اوس اندیښمن و او په وار وار یې شاته پسې راکتل، تر څه وخته دیرش څلویښت ګامه فاصله د دواړو ترمنځ پاتې وه، بیا نا آشنا تګ ورو کړ او چې سلمان ورنژدې شو په زوره یې جعفر ته وویل:

Downloaded from: The Digital Library

زه ډیر له لرې راغلی یم، ما چې تر دې وړاندې غرناطه لیدلې وه هغه وخت زه ډیر کوچنی وم، دوهم ځلې ترڅو ساعته زیات ماته د ابساریدو فرصت په لاس رانغی، د غرناطې وضعه دومره خرابه وه چې کاکا مې سمدستي له هغه ځایه د تلو امر راته و کړ، اوس ماته دا معلومه نه ده چې د هغه به څه حال وي؟ له جګړې وروسته د هغه هیڅ احوال نه دی راغلی.

مخکینی سپاره بیله دې چې ده ته وګوري دا خبري اوریدې، لږ چې نور وړاندې ولاړل درې تنه چې یو یې په کچره سپور و په مخه ورغلل او ترې تیر شول. بیا سلمان څو دقیقې پر هغوی پسې د ګاډي‌انتظار وکړ، د ګاډي‌خاوند چې پنځلس شل ګامه ور نژدې شو دواړه لاسونه یې اوچت کړل. دا عثمان ؤ، خو سلمان د دې پرځای چې هغه ته پام وکړي خپل اس یې پونده کړ، د شین وزمه اس خاوند په بیره وغوښتل چې ځان یوې خواته کړي خو سلمان ناڅاپه پرې ور تېبټ شو او یو لاس یې د هغه تر ملا راوڅرخاوه هغه یې له زین څخه راپورته کړ او لاندې یې وغورځاوه. له دې سره سلمان په بل لاس د اس جلب راکش کړ خو ګړندی اس څو ګامه وړاندې تیر شو او بیا ودرید.

غورځیدلی زلمی څو شیبې بې حرکته پروت ؤ، بیا زر راپورته شو او توره یې وکښله، سلمان هم بیرته راوګرځید او له اس څخه پلی شو د هغه مخې ته راغی، په دې ځنډ کې جعفر هم له اس څخه پلی شو او توره یې را ایستلې وه، خو سلمان ورته وویل :

جعفره! ته شاته شه او زموږ اسونه ونیسه. نا آشنا په ډیره تیزي حمله وکړه، خو سلمان پر خپله توره د هغه حمله ودروله، بیا د هغوی تورې سره ټکر شوې. سلمان څو دقیقې دفاع کافي وبلله، خو بیا یې یو پر بل پسې څو حملې وکړې او مقابل لورې یې په شا تلو ته اړ ویست، لږ ځنډ وروسته هغوی له سرك نه لاندې کیوتلي وو، نا آشنا زلمي ناڅاپه پل بدل کړ او د ځوابي حملې هڅه یې وکړه خو په سلمان یې داو ونه چلیده او یو ځل بیا مات شو او پر شا ولاړ، چې بیا د اوبو په یوه وړوکې ډنډ کې وغورځید ورسره سم د سلمان د تورې څوکه د هغه پر خیټه ولګیده. هغه ورته وویل : جګ شه! زه یو ځل بیا موقع درکوم.

نا آشنا وپوښتل : ته حوك یې؟

: اوس به درته معلوم شي راجګ شه؟نا آشنا توره یوې خواته وغورځوله او له کندې څخه راوچت شو دواړه لاسونه یې اوچت کړل وبې ویل : زه خپله ماته منم!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وپوښتل : ملګری دې چیرته دی؟
:زما ملګری ؟
: هوکی! ستا ملګری! سلمان په درانه غږ وویل او بیا وراندې ورغی د هغه پر مری یې توره ورکیښوده. هغه په ویریدلې لهجه ځواب ورکړ: صیب! له ما سره هیڅوك نشته، زه یوازې غرناطې ته تلم او دغه سړی می په لاره کې ملګری شو.
سلمان وویل : ته دا خوښوې چې همدغه وړوکی کنده دې قبر شي؟
: مګر زما ګناه څه ده؟
: ستا ګناه دا ده چې د حامد بن زهره له وژونکو څخه یې، تاسو یو معصوم ماشوم تښتولی دی. او اوس ته د عتبه او عمیر په امر د هغه په نوکر پسې راغلی یې. ستا هیڅ خبره له مانه پټه نه ده، ستا ملګرو د منصور له تښتولو څخه وروسته دا امر تاته کړی چې راشه غلی د دې کور څارنه کوه او که د شپې څوك تری راووتل وریسې ورشه او دا معلوم کړه چې هغه چیرته ځي؟ ځکه چې یو د شریف سړی زوی چیرته غلی شوی دی او د دښمن جاسوسان د هغه د نیولو هڅه کوي.
نا آشنا د ځواب پرځای په حیرانۍ سلمان ته کتل.
سلمان مخ واړاوه او عثمان ته یې وکتل چې د هغه اس یې رانیولی ؤ او دوی ته نژدې ورغلی ؤ، هغه وویل : جعفره! ماته د دې سړي د خولې چوله کولو په خاطر پوازیتوب ته ضرورت دی، ته یې سمدستي لاس او پښې وتړه، بیا یې بندی ته پر ګاډي د سپریدو امر وکړ او هغه هم سمدستي ومانه، جعفر یوه رسۍ را خلاصه کړه د هغه لاس او پښې یې وتړل او پر خوله یې یوه توټه ورننویستله.
سلمان پر خپل اس سپور شو او عثمان دواړه نور اسونه پر ګاډي له شانه پسې وتړل او بیا یې سلمان ته وویل:
: صیب زه تاته څه وایم!
: ووایه!
عثمان د هغه د اس جلب ونیوله ګاډي څخه څوګامه لرې ولاړل ویې ویل : زه عبدالمنان د تپې د پوښتنې په خاطر را استولی یم. هغه دا هم راته وویل چې ولید په یوه مهم کار پسې تللی دی، خو هغه سړي چې تاته یې لیك را استولی ؤ ډیر زر به له تا سره د ملاقات هڅه وکړي، د ډاکتر په باب هغه وویل چې سمدستي له غرناطې څخه د هغه بهر ته وتل خطرناك دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د حکومت جاسوسان ډیر ځك دی، خو که هغه تاسو راغواړی نو نن یا سبا ته به یی ورته راواستوو.

سلمان وویل : ډیر ښه اوس تـه زر ځان کلی ته رسوه موږ به په ګاډی کی واښه درواچوو او تا به بیرته واستوو. امکان لری چی پر وښو برسیره یو یا دوه تنه هم درسره بوزی.

ته خو واده یی چی په دروازه کی به دی ګاډی نه تلاشی کوی؟

: که څوك تر وښو لاندی غلی شوی وی نو پهره داران یی نه تلاشی کوی، خو که تاسو څه خطر احساسوی نو د دی بندوبست کیدای شی چی په دروازه ډیر اعتمادی کسان زموږ هرکلی وکړی او کوم پهره دار ګاډی ته د راکتو جرئت هم ونه کړی.

: ستا دا مطلب دی چی ترتلو د مخه ته ږږ عبدالمنان ته پیغام استولی شی چی په دروازه کی لـه پهره دارانو څخـه د خوندی کیدو پـه خاطر د هغـه د مرستی ضرورت دی؟

: عثمان موسکی شو، موږ یوه داسی سړی ته پیغام استولی شو چی د ضرورت په وخت کی د غرناطی هری دروازی ته ستاسو هرکلی ته په سلګونو تنه استولی شی.

: هغه څوك دی؟

: آغا ویل چی هغه دریم سړی دی چی استازی یی هر وخت هغه ته ستا پیغام ور رسولی شی.

: خو هغه استازی یی څوك دی؟

: صیب! هغه استازی په هوا کی الوزی، تا زما په ګاډی کی د کوترو یو کپس ونه لید، ما څلور کوتری درته راوړی دی، او آغا چی دغه کپس ماته سپاره را ته ویی ویل:

دا د دریم سړی سوغات دی، او تـه د ډیر سخت ضرورت پـر وخت کـار تری اخستلی شی. که سعید ته کوم خطر وی نـو یوازی یوه کوتره والوزوی. هغه بـه لـه پیغام پرته وپوهیږی چی د سعید مرستی ته اړتیا ده، نوری کوتری وروسته درته په کاریدای شی، تاته به د سړی د استولو ضرورت نه کیږی.

: ډیر ښه اوس زر کلی تـه د ځان رسولو هڅه وکړه، لـه هغه ځایه په ګاډی کی واښه بار کړه موږ بـه بیرتـه درسره راځو، پـه لاره کی بـه پـه کوم مناسب ځای کی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

جعفر دغه سړی کوز کړی او زموږ انتظار به کوی.

عثمان ورېل : ما هم دا فکر کاوه چی کلی ته د هغه بیول خطرناك دی، د کلی خلك چی هغه وړینی پری راټول به شی، له دی ځایه لږ لری د کروند گرو څو څپرې تر اوسه پوری تشی دی، ته دی هلته غلی کولی شی.

هغه لوری ته د خلکو تگ راتگ هم زیات نه دی.

عثمان دا وړېل او په گاډی کی کیناست، نژدی له نیم میل مزله وروسته عثمان گاډی کیڼ لوری ته وگرځوله او بیا نیم میل نور په کنډه کپره لاره له مزله وروسته پنځلس شل خامو کورونو ته ورسیدل.

عثمان له لاری څخه نژدی پنځوس گامه لری د کلی د وروستی کور په مخ کی گاډی ودروله.

جعفر زر راکوز شو بندی یی په اوږه کړ او دننه یی یووړ، عثمان دواړه اسونه له بگی نه خلاص کړل او په غولی کی یی دننه وتړل، لږ ځنډ وروسته عثمان او سلمان بیرته تللی وو او جعفر په یوه کوټه کی پر بندی پهره کوله.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د عاتکې پریکړه

مسعود چې د سلمان اس ولید چې حویلۍ ته ورننوت ورمنډه یې کړل او د اس جلب یې ونیو، هغه غوښتل څه ووایي خو سلمان خبروته پرې نښود او له اس نه راکوز شو ویې ویل:

: زه زر بیرته روان یم، د اس څخه د زین اخستلو ته ضرورت نشته، ته اس وتړه بهر پر سرك ودریږه، تر لږ ځنډه به هغه فلك چې کلی ته په وښو پسې راځي را ورسیږي، ته د هغه گاډي هم دننه راوله او د هغه لپاره سمدستي واښه برابر کړه، زه د یوه ضروري کار لپاره له هغه سره ځم.

مسعود پوښتنه وکړه: ته چې په کوم سړي پسې ورغلی هغه څه شو؟

: ته د هغه غم مه کوه هغه زموږ په ولکه کې دی، اوس د تپي وضعه څنگه ده؟

مسعود ځواب ورکړ: لږ ځنډ وړاندې هغه ډیر ناکراره ؤ، خو اوس ویده دی.

سلمان په بیړه د کور د هستوگنې کوټو ته ولاړ، اسما په انگړ کې ناسته وه، هغه زر راجگه شوه او چیغې یې کړې: مورجانی! مورجانی کاکا جان راغی. بدریه د منځ له کوټې راووتله او سلمان یې دننه ورسره بوت، په پراخه کوټه کې یو عمر خوړلی سړی پر کرسۍ ناست ؤ چې پر سپین ږیرتوب برسیره زیات روغ او ځواکمن معلومیده.

بدریې وویل : دا شیخ ابو یعقوب دی.

ابو یعقوب جگ شو او سلمان وړاندې ورغی لاس یې ورکړ، بدریې وویل:

ما ستا له تلو وروسته د ده د رابللو اراده کوله خو ده پخپله تشریف راوړ، ته ډیر زر بیرته راغلی، د هغه سړي په باب څه معلومات وشول؟

Downloaded from: The Digital Library

سلمان ځواب ورکړ: هغه رښتیا هم د قاتلانو جاسوس ؤ، خو اوس موږ ته څه خطر نشي جوړیدای، هغه ټپی دی او ما دلته نژدې جعفر ته لاس او پښې تړلې پریښې.

د بدریې او ابو یعقوب د پوښتنو په ځواب کې سلمان ټوله کیسه ورته تیره کړه.

بدریې وویل : د یعقوب کاکا هم دا نظر دی چې په دې حالاتو کې د ددوی کلي د سعید لپاره ډیر مناسب دی.

ده خپل کلي ته پیغام استولی دی، له هغه ځایه به څو تنه راشي، او إن شاء الله چې ماښام شي سعید به له غزنې لارې هلته ورسوو. خو زه اوس له یوې بلې اندیښنې سره مخ یم، عاتکه خپل کورته تللې ده.

: څه وخت؟ سلمان په حیرانۍ هغې ته وکتل او وې پوښتل.

: لږ ځنډ وړاندې، ستا له تلو څخه نژدې نیم ساعت وروسته سعید را په خود شو، چې سترګې یې وغړولې لومړنۍ پوښتنه یې دا وه چې تر اوسه پورې جعفر د منصور په اړه کوم احوال نه دی را استولی؟

موږ د هغه دپام غلطولو هڅه وکړه خو عاتکې ته د اوښکو ایسارول ممکن نه وو، هغه څو شیبې موږ ته په چوپه خوله کتل بیا یې چیغې پیل کړې:

تاسو له مانه څه خبره پټوئ، ما لومړۍ هغه ته د ډاډ ورکولو هڅه وکړه چې تاسو «سلمان» هم په منصور پسې تللی یاست. او موږ ته به ډیر زر یو ډاډمن احوال راشي، او بیا چې موږ ته د یوې خبرې د پټولو امکان نه ؤ نو په ویره ویره مو د هغوی پر کور حمله او د منصور د تښتولو پیښه ورته یاده کړه، هغه تر لږ ځنډه د بې وسۍ په حالت کې موږ ته کتل، بیا ناڅاپه راپورته شو او له کوټې څخه یې د وتلو هڅه وکړه خو دروازې ته نژدې ولوید، مسعود هغه راپورته کړ او په بستره یې واچاوه، په ډیر زحمت ما د خوب دوا پرې وڅښله او تر لږ وخته د لاس او پښې وهلو او غړمبیدو وروسته ویده شو.

: بیا څه وشول؟

سلمان په سوالیه نظر بدریې ته کتل، عاتکې چې د هغه دا حالت ولید ناڅاپه یې د بیرته ستنیدو پریکړه وکړه، هغې پخوا هم څو ځله ماته وویل چې که هغو ظالمانو منصور ته څه زحمت ورکړ نو سعید به ما بالکل ونه بخښي او زه به د هغه له قیده را خلاصولو په خاطر تر سر هم تیره شم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ما د هغې د ايسارولو ډېرې هڅې وکړې، خو اراده يې کلکه وه، هغې ويل چې که زه کور ته ولاړه نه شم د منصور او سعيد دواړو ژوند په خطر کې دی، زما له عمير څخه د څه خير تمه نشته خو د خپل تره نه اوس هم تمه لرم چې هغه به د حامد بن زهره د زوی او لمسي د ژغورنې په اړه زما غوښتنه رد نه کړي، که نه نو زه به په کلي کې يو تړپان راپورته کړم.

سلمان وويل : هغه يوه زړوره نجلۍ ده، او زه پوهېږم چې د منصور د تښتولو نه وروسته د دې په ضمير کوم بوج ؤ له هغه نه يې د ځان ژغورلو په خاطر ځان پخپله قربانۍ ته وړاندې کړ، خو هغه ته دا ولې په خيال کې ورنغلل چې کور ته ولاړه شي نو دا پوښتنه به ترې کيږي چې ته چيرته وې؟ او بيا به هغوی نيغ دلته راځي.

بدريې ځواب ورکړ: له هغې سره د دې خطر احساس ؤ خو ويل يې چې زه به په اور کې ځان واچوم مگر د سعيد درك به ورنکړم، د هغوی د غلطولو لپاره د دې په ذهن کې ډېر تدبيرونه وو، هغې ماته دا وويل چې زه به نيغه د خپل کور پر ځای ماښام مهال د جنوب له لوري کلي ته ننوځم، او کله چې دوی رانه پوښتنه وکړي نو ځواب به ورکړم چې ماته د سعيد د کوم ملگري په لاس دا احوال راغی چې د هغه پلار يې وژلی دی او دی د خپل ځان د ژغورلو لپاره چيرته لرې روان دی، اوس د يوه تپي ملگري په سبب په يوه غار کې پټ دی، هغه پر هاشم کاکا او عمير شکمن ؤ ځکه خپل کور ته رانغی، زه يې د ځای معلومولو لپاره تللې وم، هلته څو نور مجاهدين هم د دوی مرستې ته ورغلي وو، اوس زه په ډاډه زړه بيرته راستنه شوم چې دوی به څو ميله نور تللي وي او له خطر څخه يې ځانونه ايستلي دي.

سلمان وويل : خدای «ج» د وکړي چې د هغې دا پلان کامياب وي، خو زما انديښنه ده چې هغه هلته په تللو اشتباه وکړه، هغه به عمير تير باسي او ښايي خپل کاکا هم دوکه کړای شي خو عتبه ماته خطرناك سړی ښکاري، که هغه لږ شك وکړي نو پر منصور به د تکليف اخطار ورکړي او دا به رښتيا ويلو ته مجبوره کړي.

ابو يعقوب چې تر اوسه پورې چوپ ؤ او خبرې يې اوريدلې وويل : تاسو ډاډه اوسئ، زه هاشم ډېر ښه پيژنم، او د قبايلي مشرانو له خوا هغه ته د دې پيغام ذمه واري اخلم چې دوی ته دسيسې معلومې شوې دي او د حامد بن زهره پر لمسي به

Downloaded from: The Digital Library

ظلم ونه زغمی، خو اوس سمدستی مسئله دا ده چی سعید زر تر زره له دی ځایه وباسو.

سلمان وویل : پخوا زما هم دا نظر ؤ چی دی باید سمدستی ستاسو ځای ته ورسوو. خو اوس تقدیر یو بل سبب پیدا کړ، لږ ځنډ وروسته به له دی ځایه د وښو یوه گاډی روانیږی. موږ سعید په هغی کی غرناطی ته رسولی شو، هغه ته به خامخا زحمت وی خو دغه سفر به ستاسو د کلی د غرنیو لارو نه ډیر آسانه وی.

ما د سعید په نوکر پسی راغلی جاسوس هم غرناطی ته بیول غوښتل خو هغه به اوس ستا سره بندی وی، اس یی باید همدا اوس درسره بوزی او چیرته یی غلی کړی.

بدریی وویل : که سعید یو ځل غرناطی ته ورسیږی نو هلته به هیڅ خطر ورته نه وی، هلته به په زرگونو آزادی غوښتونکی پرده ځان قربانولو ته تیار وی خو که په دروازه کی یی گاډی ولټوله بیا به څنگه کیږی؟

سلمان ځواب ورکړ:

د دی خبری بندوبست شوی دی، آزادی غوښتونکو ته به تر لږ ځنډه د هغه د روانیدو خبر ور ورسیږی. او هغه خلك به په دروازه کی زموږ هرکلی ته راغلی وی چی پهره داران د هغوی په وړاندی گاډی ته د نیغ کتو جرئت نه لری.

سلمان ځواب ورکړ: دریم سری د گاډی د خاوند په لاس ځلور کوتری را استولی دی، ماته یوازی د یوی رقعی لیکل ضروری دی خو د عاتکی په اړه زه اوس هم ډیر پریشانه یم، که ماته دا معلومه وای چی تر ماښام به دا چیرته وی نو ما به اوس جعفر ور استولی ؤ، او دا احوال به می ور کاوه چی کورته ولاړه نه شی هلته یی تگ خطرناك دی.

بدریی وویل : نه! هغی پردی ډیر ټینگار کاوه چی ترڅو زه له تاسو سره احوال ونه نیسم څوك دی په ما پسی د راتلو هڅه نه کوی، ستاسو په باب هغی ویل چی د سعید او منصور څخه پرته ستاسو مرسته هم زه خپله ذمه واری او مسئولیت گنم زه به غدارانو ته داسی ور فهموم چی یو مجاهد له حامد بن زهره سره راغلی ؤ هغه هم له سعید سره د جنوب په لوری تللی دی چی د غدارانو پام په بل لوری واوړی.

ابو یعقوب وویل : اوس ستا په اړه بدریی خبره وکړه او د اوسنیو حالاتو په پام کی نیولو سره خپل کور ته د عاتکی له ستنیدو وروسته بنایی د هغو خلکو تر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سعيد هم زيات ستا په باب اندېښنه وی، ځکه خو ته بايد زيات پام وکړې، زما څو تنه به د ښار تر دروازې ستا په مخکې او وروسته بدرگه درسره روان وی دخطر په وخت کې به ستاساتنه کوی.

انشاءالله په غرناطه کې به ډېر زرزموږ ملاقات وشي.

بدريي وويل : زه به په کومې لارې دعاتکې احوال واخلم که کومه ضروري خبره وه نودابو نصر په واسطه به تاسوته احوال در کړم، امکان لرې پخپله غرناطې ته درشم، ماچې سعيد ته کومه دوا ور کړې ده هغه به ترډېره پرې په هوښ راشي، بيا هم تاسو داحتياط لپاره يو څه دوا گانې درسره يوسې.

بوډا نو کرکوټې ته راننوت اودکوترو کپس يې دسلمان په مخکې کېښود ويې ويل:

دگاډې خاوند راغې ، مسعود هغه ته وايېه راتولوی سلمان اسما ته وويل چې قلم اوکاغذ ورته را وړی بيا پر کرسۍ کيناست او به بيړه يې څو کرښې وليکلې، ترهغې وروسته يې له کپس نه يوه کوتره را وايستله او په نرۍ تارې ليك دهغې پرپښه وتاړه بدريي ته يې وويل:

نوری کوترې به له تاسره وی ، زه به جعفر بيرته راواستوم، خو هغه سمدستي کورته دتلو پر ځای بايد يوه ورځ وروسته ولاړ شي، ظاهراً ددې خبرې امکان هيڅ نشته چې عمير دمنصور له تښتولو وروسته په خپل کور کې دپاتې کيدو جرئت وکړې بيا هم ترڅه ځنډه دجعفر دلته پاتې کيدل ضروري دی. بيا که له هغوی نه څوك هلته وو هم دې به ووايې چې نيغ له غرناطې څخه را غلې يم هلته چې دسعيد څه دوستان ماوليدل له دې څخه خبر نه وو چې هغه چيرته دی.

ته له هغو کوترو څخه يوه ده ته ور کړه اوزما نه خوا داهدايت ورته وکړه چې دعاتکې احوال واخلی او بيا موږ ته احوال راواستوی، زه به يې له دريم کس څخه خبر اخلم.

سلمان چې له کوره بهرته ر اووت ليك وړونکې کوتره يې والوزوله ،کوتره په هواکې ترکوريو چکرراوگرځيدله اوبيا نيغه دغرناطې په لورې والوته.

سلمان چې بيرته راغې دابو يعقوب په مخکې کيناست . ويې ويل : جعفر به دلته تربيا راتگ دمخه ستاديوه تن په ملگرتيا بندی ستاسوکلی ته ورسوی، ماغوښتل له هغه نه څو خبرې معلومې کړم.

خو هغه به په آسانه درازونو را سپړلوته چمتو نشي، ځکه خو ما هغه جعفر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته وسپاره اوتری راغلم هغه ویل چی زه دداسی خلکو په چاره پوهیږم، په لاره کی به زه دهغه له چلن څخه ځان خبر کړم، که نه نو بیا به هغه زه ستارحم اومهربانی ته حواله کوم.

بوډا نوکربیا کوټې ته را غی اوابو یعقوب ته یې خبر ور کړ چی ستا له کلی څخه شپږ کسه سپاره راورسیدل اولس تنه نور په هغوی پسی پلی راروان دی.

ابو یعقوب خلکو ته دهدایت ور کولو لپاره بهرته ورووت اوسلمان څودقیقی له بدریې سره ترخبرو اترو وروسته جگ شو ویې ویل:

زه هم یوځل کوچوان گورم اوراځم.

یوساعت وروسته له وښو ډکه گاډې دهستو گنی د کوټو مخی ته دریدلی وه، سعید یی په درانه خوب ویده پکی څملاوه او په وښو کی یې پټ کړ.

بدریه اواسما په دروازه کی ولاړې وی کله چی گاډی روانه شوه سلمان هغوی ته نژدې ورغی دواړه لاسونه یې داسما پرسرکیښودل هغی سرځوړند کړاو په سلگیو شوه، بیا لږ راتکیه شوه ویې ویل:

ته خو به بیرته راځی که نه اوس به زمونږ سپی دشپی مهال هم تاته نه غپیږی.

بدریې وویل : لوری ! ته دژړا پر ځای ده ته باید دعا وکړی.

سلمان چی بدریې ته وکتل دهغی په ستر گو کی هم اوښکی ځلیدی، هغه پر خپل زړه له زغم څخه وتلی بوج احساس کړ بدریې اسما ته پام ور واړاوه ویې ویل:

اسما! ددی هیواد هرسر ته د سلامتی په خاطر دخپلو معصومو خویندو اولونو ددعا گانو اړتیا ده ستاسو دکور سپی له یوه ناآشنا میلمه سره بلدیدای شی خو کاشکی دهغو بی وسه انسانانو چاره له ماسره وای چی ټول اولس بهرنیولیوانو ته په مخ کی غورځوی.

بیا یې په ډیر زحمت خپلې اوښکی راایساری کړی اوبدریې ته یې وکتل:

زه نه پوهیږم چی تاسو به بیا چیرته او په څه وړ حالاتو کی ولیدای شم، خو که الله تعالی زه د خپل نیمگړی کار د بشپړولو لپاره ژوندی پریښودم نو تل به په دی خبره ویاړم چی له تاسو سره د پیژندگلوی او لیدو نیکمرغی را په برخه شوی وه، ما د الحمرا د لیدو ډیره مینه درلوده، خو اوس دغه کور ماته له هغی نه زیات له دیدبی ډك ښکاری.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زه به تل دا دعا کوم چې د اندلس له افق څخه د مرګ تیارې لیرې شي، خو که خدای «ج» مه کړه غلامی زموږ برخه ګرځیدلې وي نو بیا به دا خیال ما ډیر خوروي چې هغه ښځه چې په څیره کې یې داولس د تیرو عظمتونو داستانونه لیکل شوي وو د مرګ په تیارو کې سرګردانه ده.

بدریې په غمجنه لهجه ځواب ورکړ:

د اولس د لوښو د عزت او ذلت مسأله د اولس د زامنو په غیرت او همت پورې اړه لري، بیا هم که د ورکیدو او مرګ لاره غوره کوونکي ولس یوه بې وسه ښځه د عزت ورګنې نو له تا څخه مننه کوم او زه داسې احساسوم چې دا زموږ وروستۍ لیدل نه دي.

سلمان د نوکر له لاسه د اس جلب واخست او خدای «ج» پامان یې وویل پرې سپور شو، له کوره تر راوتو وروسته د دغې ساده، له وقار او حیا څخه ډکې ښځې څو انځورونه د ده تر سترګو کیدل او ده ته هر انځور تر بل زیات په زړه پورې او جذاب ښکاریدو.

له هغې سره د سلمان لومړۍ ځل لیدل په داسې حالت کې شوي وو چې که هغه د غیر معمولي شخصیت خاونده نه وای هم نو د یوې ښځې د ایثار او خلوص او د یوې ځوانې کونډې صبر او زغم او د یوه تپي په خدمت کې د دې خلوص او خواخوږي او بالاخره له یوه نا آشنا مسافر سره د مخامخ کیدو پر وخت د دې اعتماد او جرئت بس ؤ چې دې ته تر اغیزې لاندې راغلی وای.

بیا په لومړي ځل چې هغې له ده سره په کوم جرئت خبرې وکړې دې یوازې تر اغیزې لاندې رانه غی بلکې رعب یې پرې ولوید، خو بیا هم بدریې چې په خپل ښځینه حسن او جمال او خپله بې پروایي د ده د روح په تل کې د ژوند د کتاب په څیر کومې اغیزې پریښودي د هغې سهي احساس ده ته هغه مهال وشو چې کله یې رخصت ترې اخست.

*****

له کلي لږ لرې هغه له عثمان سره مخ شو، بیا یې ناڅاپه دا احساس کړه چې له بدریې څخه ډیر پراوه لرې شوی دی او وړاندې هر ګام د حامد بن زهره اروا ده ته د نویو هدفونو په لورې غږ کوي، دی به د مرګ تر شیبې پورې د عاتکې په څیر د زرګونو نجونو، د منصور په څیر زرګونو ماشومانو کریږې اوري، دی له یوه زړه وړونکي خوبه راویښیده او د ژوند د ترخو حقیقتونو سره مخ کیده.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دشیخ ابویعقوب کسان له دوی نه لږلرې وړاندې ورروسته ورسره روان ووهغه به کله کله کوچوان ته دګاډي دررولو امرکاوه اوتروښولاندې دتپې زګیروی ته به یې غوږنیوه اوخپل داړ به یې کاوه.

دسرك دکومې دوه لارې نه لږوړاندې چې ده بندې اوجعفر پرېښې وو هلته ابو یعقوب دده انتظار کاوه ده ته یې وویل: مابندې ستاله ملګرې سره واستاوه،پخپله به هم ژرورپسې ځان رسوم، دالاره زموږکلي ته تللې ده ته یې ښه په یاد لره ،غوښتل مې درته ووایم چې دهغه ناآ شناسرې نوم ضحاك دی او د ورور نوم یې یونس دی.

جعفروویل چې ماپه ډېرزحمت دامعلومات ترې واخستل اووروسته بیا هغه بې سده شو،مګرزه تردې غوره لارې پیژنم، ان شاالله ترسباپورې به غرناطې ته پوره معلومات درواستوم.

له ابو نصر سره لیدل

پاتې لاره دوی بیله څه پیښې ووهله،له دروازې څخه یو میل لرې یې د عبدالمنان یو نوکر ولید چې پرخره سپورؤ،هغوی چې نژدې ورغلل ګاډې‌یې ودروله عثمان له هغه سره ځوخیرې وکړې اوبیا یې مخ راوګرځاوه اوسلمان ته یې چې څوګامه ورروسته ور روان و غږوکړ،هغه اس ور وزغلاوه اودسترګوپه رپ کې ور ورسید،خدمتګار په ادب سلام وکړاووېې ویل:

صیب ! زه آغاستاڅپاره رالیږلی یم چې دریم سړې ته ستا پیغام رسیدلی، خودځینو مهمو کارونو په سبب تراوسه ستاله هغه سره لیدل ممکن نه دی، دغر ناطې په دروازه کې به پهره داران ستاسو د دررولو هڅه نه کوی اوتاسو به په پوره ډاډ ښارته ننوځئ، تاسوله درشل څخه وړاندې کیڼ لورې ته په دوهمه کوڅه ننوزئ،هلته به جمیل پخپله ستاسو دلارښوونې لپاره موجود وی ، آغا ویل چې هغه تاسو ښه پیژنې، ګاډی به په تاسو پسې راځي اوزه به هم له هغوی سره وم. سلمان وویل: ستاداطمینان دی چې پهره داربه دګاډې‌تالاشې نه اخلې؟

:تاسې داده اوسې پهره داران زیات له موږ سره دی دکومو کسانو چې افسران داعتماد وړنه دی، هغوی به ګاډی ته نژدې هم راپرېنښودل شي، اودضرورت په وخت کې به هغوی پخپلو کې لاس اوګریوان شي.شاوخوا به زموږرضاکاران هم وی خوداهسې داحتیاط لپاره که نه نو هیڅ خطراووېره نشته.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ما عثمان ته ویلي دي چې ګاډی باید چیرته بوزي، آغا ته دا معلومه نه وه چې ځیني نور کسان هم له تا سره راغلي دي، خو اوس تاته د هغوی د وړاندي بیولو اړتیا نشته.

سلمان ځواب ورکړ: دوی به تر لږ ځایه راسره ځي او بیا به بیرته راوګرځي، زه سمدستي په تاپسي یم او چې دروازي ته نژدي شم نو ستاسو څخه به مخکي شم.

نوکر وویل : آغا دا هم وویل چې کله د کوټي په مخکي جمیل وویني داسي به ښيي چې نه ورسره پيژني، هغه به په چوپه خوله ستا په مخ کي روان وي.

*****

لږ څنډ وروسته ښار ته د ننوتلو په وخت کي سلمان داسي احساسوله چې د ده د ملګریو زیاتره تدبیرونه بي ځایه او غیر ضروري وو، له دروازي نه وړاندي د سرك په شاوخوا کي زیات خلك د کوروتو نه بهر راوتلي وو او د حکومت پرخلاف بي ناري وهلي، د کوټي په مخه کي يې چې جمیل ولیدونو وړاندي روان شو، بیا هم سلمان دګاډي په باب سخته اندیښنه درلوده شاته به يې پسي کتل، چې نژدي دوه سوه ګامه وړاندي ولاړل جمیل ته یې نژدي اس ودراوه او ورو یې وپوښتل : وروره! هغه ګاډی چیرته ورکه شوه!

هغه په ډاډ ځواب ورکړ: صیب! ته غم مه کوه زموږ په یوه لاره تګ مناسب نه ؤ، کوچوان ته لارښوونه شوي وه چې ګاډی په لومړی کوڅه وګرځوي، هغه به اوس زموږ مخي ته راووزي، د تپي وضعه څنګه ده؟

: هغه مو د بي هوښي په حالت کي راوړي دي.

لږ لږي دوه ځوانان او یو نوي زلمکي ولاړ وو، جمیل په تلو تلو کي هغوی ته اشاره وکړه او هغوی هم ورسره ملګري شول، څو دقیقي وروسته سلمان شاته مخ واړاوه وبي لیدل چې اته، لس تنه له شاوخوا کورونو څخه راووتل او پر دوی پسي روان شول. وړاندي په یوه چوك کي جمیل ښي لاس کوڅي ته د سلمان پام ور واړاوه وبي ویل:

ته اوس ګاډي لیداي شي، خو موږ ورسره تلاي نه شو، ما یوازي ستا تسلي کول غوښتل اوس دي له اس څخه پلي شه.

سلمان له اسه راکوز شو، جمیل کم عمره هلك ته وویل:

ته د ده اس درسره بوزه، میلمه به له ما سره پلي درځي. هلك پر اس سپور شو او پونده يې ورکړه، په دي څنډ کي د ښنو ګاډي چوك ته را رسیدلي وه، د سراي

Downloaded from: The Digital Library

دوهم نوکر چی له عثمان سره را روان ؤ د سلمان په لیدو ودرید، جمیل په بیره وویل : اوس ستا له عثمان سره تلو ته ضرورت نشته، ته دی بیرته سرای ته ورځه، که کوم د بهر سړی د عثمان پوښتنه کوله نو ورته ووایه چی د تولو وښو بیه په دروازه کی یوه سړی ادا کړی ده او عثمان د هغه کور ته واښه رسوی، د پهره دارانو خو د کوم یوه په تا شك را نه غی؟

ملازم یوی او بلی خوا ته وکتل بیا یی وویل چی له موږ سره عجیبه پیښه وشوه، که زما آغا عثمان ته دمخه هدایت نه وای کړی نو تولو لوبه به خرابه شوی وه، یو پهره دار له عثمان څخه د مفته وښو په اخستلو عادت و، په دروازی کی هغه د وښو د گیډی اوچتولو هڅه وکړه، او عثمان دومره په زوره پری چیغی کړی چی هغه یی وارخطا کړ او شاته شو، افسر را وړاندی شو او د عثمان د چیغو او کوکارو په اړه یی تری وپوښتل زه وویریدم چی د غدارانو کوم جاسوس ته به د وښو د پلتلو پلمه په لاس ورشی خو عثمان یوه هوښیاری وکړه، هغه زر خپله لهجه بدله کړه، ویی ویل : هیڅ خبره نشته صیبا دی زما پخوانی یار دی، ما ده ته هم د وښو د یوی گیډی راوړو وعده ورکړی وه، خو کوم سپور چی همدا اوس تیر شو هغه په لاره کی د تولو وښو بیه راکړه هغه راته وویل چی که دی په لاره کی یو ډکی هم چاته تری ورکړ نو ورمیږ به دی غوڅ کړم، پر دی بیا افسر پهره دار ورتلود خدای شکر دی چی موږ تری راخلاص شوو او راغلو که نه نو زما حالت داسی ؤ چی له کوځی نه راتیر شوم هم له ویری لړزیدم. چی که هغوی د وښو گیډی اوچته کړی وای نو هر څه به یی لیدلی وو، په خدای «ج» سوگند هغه هلك ډیر هوښیار دی په تولو لاره یی په کرس کرس خندل.

په دی خبر کی گاډی وړاندی تیره شوی وه، جمیل لږ وړاندی ولاړ او بیا ښی لاس ته یوی‌تنگی کوڅی ته وگرځید، سلمان چوپه خوله وریسی روان ؤ، څو نوری کوڅی یی چی شاته پریښودی یوی پراخی کوڅی ته ووتل او د یوه کور مخی ته نژدی شول، عثمان یی ولید چی له تشی گاډی سره له کوره راووت، هغه په خوله د څه ویلو پر ځای د لاس اشاره وکړه او وړاندی تیر شو او سلمان له خپل لارښود سره کورته ننوت.

په پراخ انگړ کی پر عبدالمنان برسیره یو بوډا سړی او هغه هلك چی د سلمان اس یی راوستلی ؤ ولاړ وو، په یوه کونج کی واښه انبار وو، څلورو نوکرانو واښه گیډی گیډی را اخستل او طبیلی ته نژدی یی په یوه خونه کی ځای پر ځای کول،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

مخامخ يوه دوه پوړه وداني وه، او کيڼ لوري ته په يوه لوړه چوتره څو نوري کوټې وې.

عمر خوړلي سړي ور ورانډې شو سلمان ته يې لاس ورکړ، عبدالمنان هغه سلمان ته ور وپیژاند ويې ويل : دا قاضي عنبيد الله دی او دی يې زوی ابو الحسن دی.
ستا ملګرو سمدستي ستا د کوربه توب مسئوليت دوی ته سپارلی دی او سعيد به هم له دوی سره وي، د ده په باب همدومره ويل کافي دي چې د ابو الحسن بل ورور چې لس کاله تری مشر ؤ له حامد بن زهره سره په وروستي سفر کې ملګری ؤ. د حملې په ورځ مونږ له سينه ځخه درې مړي راوايستل، په هغو کې يو د ده د زوی، بل د اويس او دريم د يوه نا آشنا سړي ؤ.
څرنګه چې سملستي پريکړه وشوه چې دغه پيښه بايد له عام اولس څخه پټه پاتې وي ځکه رضا کارانو هغوی غرناطې ته د راوړو پرځای هماللته د وياړلي شاو خوا غلي کړل او بله شپه يې د وېجاړ کلي په هديره کې خاورو ته وسپارل.
ده خپل زوی په خپلو لاسو په لحد کې کيښود او چې بيرته راغی له خپلو ډېرو نژدې خپلوانو پرته يې هيچا ته هم نه دي ويلي چې پر ده څومره لوی غم تير شوی دی.

رضاکارانو نور مړي ونه موندلای شول، د هغوی په باب دا ګومان دی چې هغه به په سينه کې بهيدلي او سمندر ته به رسيدلي وي، او دا هم امکان لري چې غدارانو نصرانيانو ته خبر ورکړی وي او هغوی له سينه څخه ايستلي وي.
سلمان سر ښکته اچولی ؤ او ولاړ ؤ، باالاخره يې بوډا ته غيږ ورکړه او وې ويل:

الله دې همت درکړي، او بيا يې سترګې له اوښکو ډکې شوې. بيا يې څو شيبې وروسته جميل ته وکتل په ژړه غوني آواز يې وويل: وليد دا راته ونه ويل چې اويس هم له دوی سره ؤ.

جميل وويل : دا نيکمرغي بايد زما په برخه شوې وای خو هغه تر ما زيات نيکمرغه ؤ. ماته يې په وروستي وخت کې دا حکم راکړ چې زه بايد د وليد په غياب کې دلته پاتې شم، د حامد بن زهره دا نظر ؤ چې په قبايلو کې د کار لپاره يو ښه خطيب ته اړتيا لري، او په ځوانانو کې اويس ډير ښه خطيب ؤ، ځکه خو يې ماته د پاتې کيدو امر وکړ.
سلمان له عبدالمنان څخه وپوښتل : د طبيب بندوبست شوی دی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هوکې! ابو نصر دننه هغه گوري.

: د وليد په سبب خو به دا خطر نه وي چې جاسوسان په هغه پسې وي؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: يوازې دغه کور داسې دی چې ابو نصر به ويری ورته راتلای شي او چاته دا نشي معلوميدای چې هغه په خپل کور کې دی که نه، د هغه د کور بام د دی کور له بام سره جوخت دی.

عبيد الله وويل : اوس تاسو دننه ولاړ شئ، ابو نصر ويل چې تر ډيره وخته به بوخت وي.

لږ ځنډ وروسته دوی د هستوگنې په يوه کوټه کې ناست وو، عبيدالله سلمان ته ويل : دا زما نيکمرغي ده چې تاسو دلته تشريف راوړی دی، زما په کور کې چاته دا معلومات نشته چې ته څوك يې، نوکرانو ته به دا وويل شي چې ته له الفجاره څخه راغلی يې او ما له هغه وخته راسې پيژنې چې زه د اسونو د سوداگرۍ په اړه هلته تلم او کله کله به هلته له تاسو کره اوسيدم.

پرون تاسو زما د احوال اخستلو لپاره غرناطې ته راغلی ياست او ما د څو ورځو لپاره دلته ايسار کړی يې. په اوسنيو حالاتو کې د حکومت يو جاسوس هم ستا د احوال په خاطر الفجاره ته نشي تلای، تا چې څوك پيژني هغوی پر ما ډير تينگار کړی دی چې تاسو سملستي له کوم نا آشنا سره خبرې مه کوئ، دلته چې کوم خلك راځي په هغوي کې کوم يو د حکومت جاسوس هم کيدای شي. ځکه خو ما ستا د هستوگنې بندوبست د ميلمه د حجرې پرځای دننه په کور کې کړی دی.

سلمان په انديښنه جميل او عبدالمنان ته کتل بيا يې وويل: وليد تر اوسه پورې رانه غی؟

عثمان ځواب ورکړ: نه! امکان لري هغه دوی ورځې نور هم بهر پاتې شي.

سلمان وپوښتل : ستاسو کوم ملگري چې عثمان ته ليك ورکړی ؤ له هغه سره به زما ليدل څه وخت وي؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: تا ته به وخت پر وخت د هغه احوال په څه طريقه رارسيږي، کله چې وضعه اجازه ورکړي خبرې به دی هم ورسره وشي.

: خو وضعه داسې ده چې زه بايد زر تر زره ورسره وگورم.

عبدالمنان جميل ته کتل او ويې وويل:

هغه او د هغه نورو زياتو ملگرو ته ستا د انديښنو معلومات شته دی، په عامو حالاتو کې زه هم بايد دلته نه وای او عبدالمنان هم ډير نور کارونه درلودل،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خو هغه موږ ته دا احوال کړی ؤ چې له موږ پرته بنایي نور څوك ستا تسلي ونکړای شي، هغه د حامد بن زهره لمسی ته زیات خفه دی، د عمیر او د هغه د ملګرو لټون دوام لري، که هغوی غرناطي ته را رسیدلي وي موږ ته به همدا اوس معلومه شي، بیا به هم هغه داسې کوم ګام اوچت نه کړي چې د کم عمره هلك سرته خطر وي. ستا د پیغام په رارسیدو هغه د هغه تجلي په باب هم زیات اندیښمن شو، ځکه خو نور هم دا ضروري شوی ده چې راتلونکی هر ګام باید په ډېر پام واخستل شي، زموږ د ډېرو تول راز به په دې کې وي چې کومو د قبایلو مشرانو ته موږ دلته د راتلو بلنه ورکړې ده هغوی تر کوم حده زموږ ملاتړ کوي، د غرناطي اولس د خپلو وګړنې او تولنیزو خطرو مقابلې ته څومره زر راوېښیدای شي او بیا حکومت تر کومه حده د اولس د احتساب له څواك څخه وېرېږي؟

که موږ د دې خبرې عملي ثبوت وړاندې کړای شو چې اولس د بهرنیو دښمنانو په مقابل کې د سر قرباني ته چمتو دی نو دننه غداران به زر وپوهیږي چې وروستی وخت یې را رسیدلی دی او دوی به له فرډیناند څخه د خپلې غدارۍ د انعام وصولولو پرځای د غرناطي په هره څلور لارې کې راځړیدلي وي.

دوی به بیا د اولس یوه واړه کس ته هم د برندو کتو جرئت ونکړي، د خپلې آزادۍ او بقا لپاره د یوې پرېکنده جګړې څخه دمخه به زموږ تر ټولو لویه او مهمه مساله دا وي چې زموږ ترکان وروڼه به په څومره وخت کې زموږ مرستې ته راورسیږي او ته به څو ورځې د هغوی لپاره ایسار وې چې بنایي موږ دوی ته د خپلو مشرانو د یو هیأت استولو ضرورت احساس کړو.

تر لږ ځنډ نورو خبرو اترو وروسته چې کله دوی د ماښام لمانځه لپاره جګ شول نو طبیب کوټې ته ورغی او په لمانځه ورسره شریك شو، له لمانځه څخه چې وزګار شول هغه سلمان ته لاس ورکړ ویې ویل: زما نوم ابو نصر دی، إن شاء الله ستا د دوست ژوند به له خطره وساتل شي، زه غواړم له تانه ډېرې پوښتنې وکړم، خو ممکن نن شپه د دې پوښتنو فرصت نه وي، تر څو ناروغ را په خود کې شوی نه وي زه باید ورسره واوسم، إن شاء الله سبا ته به سره ګورو، بیا هغه عبید الله ته وویل : تاسو په ډوډۍ کې زما انتظار مه کوئ، ما د ورځې ناوخته ډوډۍ خوړلې او اوس مې اشتها نشته.

*****

ابو نصر بلې کوټې ته ولاړ سلمان له لږ ځنډ وروسته له عبدالمنان څخه پوښتنه

Downloaded from: The Digital Library

وکړه : تاته د هاشم په باب څه معلومات وشو؟
: نه! موږ ته د هغه په باب د ښې پلټنې فرصت نه دی برابر شوی، نن د څينو لوړيو څخه دومره معلومه شوې ده چې د حامد بن زهره له راتلو څخه دمخه هاشم د لومړي وزير ماڼۍ ته د ننوتو په وخت کې ليدل شوی دی، د حکومت يوه مامور هغه د محل تر دروازې پورې را رسولی ؤ، له هغې وروسته دی بيا چا نه دی ليدلی، په همغه ورځ او راتلونکې شپه د ابو القاسم په ماڼۍ کې څو غدارانو له هغه سره ليدلي وو، کيدای شي هاشم له کومې ډلې سره وتلی وي، په هغه ورځ کوتوال هم زيات بوخت ؤ هغه د شپې هم يو ځل ابو القاسم ته وراغلی ؤ.
سلمان لږ فکر وکړ بيا يې وويل : زما پوره باور دی چې که د يوې دقيقې لپاره هم له لومړي وزير سره خبرې وکړم دا به ترې معلومه کړم چې هاشم چيرته دی؟
جميل وويل : له لوی وزير سره د خبرو لپاره نور خلك شته، ستا ملګري تاته د خطر قبلولو اجازه نه درکوي.
سلمان وويل : دوهم کس کوتوال دی چې زما سره د دې په اړه پوره ثبوت شته چې هغه له ابو القاسم سره په هره دسيسه کې شريك دی.
جميل وويل : دا ټولو ته معلومه ده چې ابو القاسم هر ډول ذليل کارونه پر هغه کوي، خو تر اوسه د هغه په مخکې هم د څه جرم د ثبوتونو وړاندې کولو وخت نه دی راغلی.
سلمان وويل : زه له تا څخه بل کار اخستل غواړم لومړی دا چې ته د داسې پوليس د کور درك معلوم کړه چې يحيي نوميده، له هغې وروسته به د حامد بن زهره پر قاتلانو د لاس اوچتول درته ډير آسانه شي، زه د غرناطې له پريښودو څخه دمخه خپلې مهمې ذمه واري پوره کول غواړم.
جميل وويل : موږ ته د هغه د کور درك معلومول ګران نه دی، په پوليسو کې زموږ زيات ملګري شته په هغوی کې چاته دا کار سپارل کيدای شي.
سلمان وويل : د منصور د ميندلو لپاره موږ ته د عمير او عتبه د تګ راتګ نه خبريدل ضروري دی. إن شاء الله زه به ډير زر درته ووايم چې هغوی چيرته دي؟ يوازې دا ضروري ده چې ماته کوم پيغام راځي هغه ماته سمدستي راشي. که ابو يعقوب له نيول شوي سړي څخه درازونو په راويستلو بريالی شو امکان لري هغه پخپله دلته راشي، هغه به له سرای څخه زما درك معلوم کړي، او تاسو يې بيله ځنډه ماته راولی او يا ما هلته وبولی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عبدالمنان وویل : زه د دی ټولو خبرو مسئولیت پخپله اخلم، که په څه سبب زه پخپله رانه غلم، عثمان به درته راورسیږي اوس ماته اجازه راکړی.
جمیل وویل : زه هم بیرته ځم، زموږ ملګری به د دی اوریدو ته ناکراره وی چی تاسو په خیر غرناطی ته ورسیدی. عبیدالله هڅه وکړه چی هغوی ډوډی ته را ایسار کړی، خو عبدالمنان جګ شو ویی ویل : نه تاسو موږ ته اجازه راکړی، تر اوسه به په سرای کی ماته زیات احوالونه راغلی وی، جمیل هم ډیر کارونه لری، زموږ هیله ده چی زموږ عزتمن میلمه به پر دسترخوان زموږ نشتوالی نه احساسوی.
عبیدالله د دوی د رخصتولو لپار د بهر ته راوتلو هڅه وکړه خو د عبدالمنان پر ټینګار پاتی شو.
لږ ځنډ وروسته سلمان د خپل کوربه او د هغه له زوی سره پر دسترخوان ناست ؤ ډوډی یی خوړله او د غرناطی د تازه حالاتو په اړه یی خبری اوریدی، د ده اندیښنه شیبه په شیبه زیاتیدله.

*****

له نیمایی شپی نه یو ساعت دمخه په بستره هغه ناکراره پروت ؤ او لټ پر لټ اوښت، طبیب په خپو پښو دننه ورغی او هغه زر راپورته شو کیناست.
ابو نصر وویل : ته پریوزه! زه د دی لپأره راغلم چی ویل می که ویښ وی د ناروغ په باب بشپړ ډاډ درکړم، إن شاء الله سهار به ما دلته وويني، زما یو کس به د ناروغ د خدمت لپاره پاتی شی او که ضرورت شو ما هم هر وخت راغوښتلی شی.
سلمان وویل : که تاسو ډیر نه وی ستومانه نو لږ کښینئ! اوس چی ما د غرناطی په اړه کومی خبری واوریدی ډیری د اندیښنی وړ دی، کوم سړی چی ماته تسلی راکولای شوه له هغه سره می سمدستی د لیدو امکان نشته، که زه پر دی داډه وای چی د غرناطی اولس را روانو مصیبتونو ته د څه مودی لپاره ایساریدلی شی نوزه به دومره اندیښمن نه وای.
ابونصر بستری ته نژدی کیناست ویی ویل : ستا د خیال ساتلو په خاطر تولو شپه خبری درسره کولی شم، ولید ستا په باب ماته ډیر څه ویلی دی، خو زه ویریږم چی زما په خبرو به ستا اندیښنی لږ نه شی، د غرناطی وضعه ډیره په تیزی سره خرابیږی، د حامد بن زهره په راتلو چی کومی ټولنیزی ولولی راپاریدلی وی هغه اوس بیرته سړی شوی دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

څومره چې آزادي غوښتونکو هڅه وکړه چې د هغه د وژلو خبره پټه کړي هومره حکومت د اولس په زړونو کې د شکونو را پیداکولو لپاره هڅې کوي چې له رواني وضعې څخه مایوس او خفه شوي او چیرته غلي شوي دي. هغه چې د غرناطې د کومو اغیزمنو خلکو د ملاتړ له هیلو سره بیرته راغلي ژ په هغوي کې زیاتره د اولس د زیاتي بربادي لپاره د هغه ملاتړ ته چمتو نه شول.

سلمان وویل : ما دا خبري اوریدلي دي او پردي پوهیدلي یم چې کومو غدارانو چې له فردیناند سره خپله راتلونکي تړلي ده هغوي به په اولس کې د مایوسي او بې همتي د احساس راپیدا کولو لپاره له هرې حربې څخه کار واخلي، خو زما پر دې سر نه خلاصېږي چې د غرناطې اولس د حامد بن زهره په باب داسي خبري څنګه اوریدای شي؟

ابو نصر وویل : کومو خلکو چې د حامد بن زهره په رڼا کې د خلکو د احساساتو او ولولو جوش ولید هغوي دا تصور هم نشو کولای چې اوس به کوم غدار له کوره بهر ته د راوتلو جرئت وکړي، خو د غرناطې تازه وضعه داسي ده ی پر دې تـرخه حقیقت باید اعتراف وکړو چې دښمن تر موږ څو چنده زیات چالاک ژ، دوی ته د خپلې لارې ټول خنډونه معلوم وو او د ډیرې مودې راهیسې یې د دغو خنډونو د لرې کولو لپاره تیاري نیوه، د غرناطې او سینتافې ترمنځ د سوداګرۍ لاره پرانستل موږ ته د فردیناند له ټولو جنګي چالونو څخه زیات خطرناک شول.

زه په هغه غونډه کې وم چې ابو القاسم دا اعلان پکې وکړ چې دغه ورځ د غرناطې د لوږې او قحطۍ وروستې ورځ ده، په راتلونکي کې به په غرناطه کې د لوږې او قحطۍ نوم او نښه نه وي، فردیناند زما دا غوښتنه منلې ده چې د غرناطې د اولس د ستونزو د حل په خاطر له سینتافې سره باید د سوداګرۍ لاره خلاصه شي، ځکه خو به سبا ته له لمر خړك سره سم تر ماښامه ستاسو سوداګر د فردیناند له پړاو څخه غلي او نور ضروري سامان راوړي.

څو شیبې د دغه ناڅاپي اعلان له اوریدو سره اوریدونکو پر خپلو غوږونو باور نشو کولی، او ما داسي احساسوله چې د خوب په حالت کې دغه اعلان اورم.

کله چې بیا ابو القاسم دا اعلان کاوه چې سر له سبا څخه به تاسو سینتافې د یوه دښمن د مرکز په څیر نه د یوه سخي ګاونډي د منډیې په حیث وګورئ او د غرناطې هغه خلك به چې له میاشتو میاشتو یې په مړه ګیډه ډوډۍ نه ده خوړلې

Downloaded from: The Digital Library

په ډېره ارزانه بیه د ژوند ضروري څیزونه وپېري. چې بیا د خلکو د خولې نعرې پورته شوې.

بیا ابو القاسم د خپلو فعالیتونو یادونه کوله. ویې ویل : ما له فردیناند سره د دې غوښتنو د منلو په خاطر درې ځله ولیدل او د هغه راضي کول عادي خبره نه وه!

د دې خبرو نتیجه او اغیزه دا وه چې د ده ډېر بد غلیم هم دې ډېر د تدبیر او عقل خاوند وباله او هوښیاري یې ستایله، زه پخپله له هغو کسانو څخه یو وم چې سبا ته یې کور ته ورغلم او مبارکي مې ورکړه او زه به تل پر دې پښېمانه وم. خو هغه ورځ دا چا ویلای شو چې ابو القاسم خلکو ته د غنمو د کومې منډېې لاره ورښیي، هغه به څو ورځې وروسته موږ ته د فردیناند د وسله تونو نو څخه زیاته خطرناکه وي. له غرناطې څخه چې کوم سوداګر له هغه ځایه غله واخلي او را یې وړي په هغوی کې به ډېر داسې وي چې د خپل ضمیر معامله به یې کړې وي او بیرته به راستنيږي او له هغوی سره به د دښمن جاسوسان هم غرناطې ته په راننوتلو بريالي شي.

زموږ ګومان دی چې د حامد بن زهره له راتلو څخه دمخه غرناطې ته په سلګونو جاسوسان راغلي وو، په هغوی کې زیاتره یهودیان دي چې د مسلمانانو په جامه کې د کارکولو هدایت ورکړ شوی دی، هغوی له ځانه سره ډېره زیاته شتمني هم راوړې وه او بې ضمیره خلکو د خپلو کورونو دروازې ورته خلاصې کړې، د حامد بن زهره تر راتګه د هغوی فعالیتونه پټ وو خو اوس هغوی ناڅاپه رابرالا شوي دي.

له غرناطې څخه د حامد بن زهره له وتلو نه یوه ورځ وروسته حکومت د څو ساعتونو لپاره د سپنتاڼي د لارې په تړلو مجبور شو. یوازې هغه خلك ملته تلای شوای چې د پولیسو مرسته به ورسره کیدله، خو ماسپښین مهال یې دروازې خلاصې کړې او ځای ځای یې د پولیسو په مرسته د امن پوستې جوړې کړې، اوس داسې وضعه ده چې د اولس اتحاد ورو ورو ماتیږي، حکومت د دې پوره هڅه کوي چې خلك سره په مخالفو ډلو وویشي، د دښمن جاسوسان او زموږ تش په نامه علماء چې د هغوی په اشارو ناڅي د پولیسو په امنیتي پهرو کې ویناوې کوي، امن خوښوونکي د خلکو د ویرولو لپاره د کسبي وژونکو څخه کار اخلي.

حکومت د اوربند له تېنګېدو وروسته د پوځ د شمیر، راکمولو هڅې پیل کړې

Downloaded from: The Digital Library

خو د پولیسو شمیر ورځ په ورځ زیاتیږي.
ابو القاسم چې د پوځ په څیر په پولیسو کې له کومو افسرانو څخه ویریده په هغوی کې ځینې پرغمل استول شوي دي او پاتې یې یو یو برطرف کیږي.
پخوانی کوتوال د سینټیافي د لاري خلاصولو مخالفت کړی ؤ، ځکه خو یې د هغه پر ځای یو داسې څوك کوتوال ټاکلی دی چې ډیر بې ضمیره او بې همته دی او د صدر اعظم د خوشحالولو لپاره هره ګناه کولی شي.
د حکومت په هڅو د غرناطې خلك په درې ډلو ویشل کیږي او د دښمن جاسوسان د عربو، بربریانو او د افریقا او هسپانیې پر مسلمانانو بد رد وايي.
دوهمه ډله د افریقایي سارایانو په پلوی خبرې کوي او نورو ته کنځلې کوي، دریمې ډلې د هسپانوي مسلمانانو قیادت اخستی او مقامي عیسایان او یهودیان یې ملاتړ کوي، دغه خلك تر اوسه د اولس له ویرې عامو ځایونو ته نه ځي یوازې په ځلور لارو او بازارونو کې غونډې جوړوي او پولیس د هغوی امنیت نیسي.
د هغوی د جرئت اندازه له دې څخه لګولی شي چې لس ورځې پخوا حکومت د یوې داسې سیمې د جومات خطیب وواژه چې زیاتره اوسیدونکې یې هسپانوي مسلمانان وو. دغه خطیب هم له دوی څخه یو ؤ. عربو او افریقایانو هم د هغه همغسې قدر کاوه، خو حکومت له هغه نه پر دې خبره خفه ؤ چې هغه د اورېند پرخلاف ویناګانې کولې، او لنډ مهالې سوله یې د دایمي غلامۍ مقدمه بلله، یوه شپه هغه د ماسختن له لمانځه وروسته کور ته را روان ؤ چې کوم نا معلوم سړي وواژه.
سبا ته څو د نفوذ خاوندانو د جومات د امامت ذمه واري یوه داسې چاته وسپارله چې د دې منصب لپاره بالکل نوی ؤ. زموږ خلکو دغسې خلك کلك ځارل، خو د یوه وړوکي جومات نوي امام ته د چا پام نه شو او له جومات څخه بهر د هغه فعالیتونه چاته معلوم نه وو، خو تیره شپه هغه په یوه پراخ میدان کې په یوه ډیره لویه غونډه کې پخپله اصلي څیره راڅرګند شو، ظاهراً دا د ځایې مسلمانانو غونډه وه خو یهودیان او نصرانیان هم زیات پکې وو. نیمې شپې ته نږدې د هغې سیمې یو طبیب چې زما شاګرد پاتې شوی ؤ د هغه خطیب له خبرو اوریدو وروسته نیغ ماته راغی او ویې ویل:
د خدای لپاره د حامد بن زهره ملګری خبر کړه چې پر موږ په دې نږدې وختونو کې د خدای «ج» عذاب نازلیدونکی دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

بیا چې هغه د غونډې د جریان کیسه راته وکړه زما پخپله وضعه داسې شوه چې پاتې شپه په بستره کې لټ پر لټ اوښتم، که کوم بل چا د هغه غدار د وینا په باب راته ویلي وای نو باور به مې نه و شوی چې د غرناطې اولس په دغه ګرځېدلې ورځ کې هم داسې خبرې اوریدای شي، په خاص ډول په داسې وخت کې چې د حامد بن زهره غږ یې لا په غوږونو کې کرنګیږي، هغه غدار خطیب هسپانوي مسلمانانو ته په خطاب کې ویلي وو:

عرب او افریقایان پردي خلك دي، هغوی یوازې د حکم چلولو مینې دلته راوستي دي، اوس اته سوه کاله پردي ځمکه له حکومت کولو وروسته دوی ته دا خطر دی چې کله د دوی برلاسي پای ته ورسیږي نو دلته به یې اوسیدل ګران شي، د هغوی وروستۍ امید دا دی چې که جګړه بیا پیل کړي نو د افریقا مسلمان هیوادونه او ترکان به یې ملاتړ ته راشي، بیا که دوی له څلور واړه لوریو څخه مایوسه شي نو :ا امید واري به ورسره وي چې په کومو لارو دلته راغلي وو په همغو لارو بیرته تلای شي، خو موږ دلته پیدا شوي وو او همدلته به مرو.

موږ د دې خاورې زامن یو چې د ساتنې لپاره یې «را درك» توره اوچته کړې وه او له اته سوه کاله غلامۍ وروسته فردیناند آزاده کړه، پر مسلمانې برسیره پر دې هیواد کې له زیاترو سره زموږ نسلي اړیکې ونه شلیدې.

طارق بن زیاد او موسی بن نصیر تیري کوونکي وو، د هغوی برې د عربو او افریقایانو برې ؤ، او د «رادرك» ماته زموږ ماته وه.

زه عربو او بربریانو «افریقایانو» ته دا مشوره ورکوم، چې که هغوی دلته اوسیږي نو باید د دې هیواد له اکثریت سره په امن د اوسیدو او ګاونډیتوب اداب زده کړي، که نه نو هغوی ته د مراکش، مصر او شام لارې خلاصې دي.

موږ د ابو عبدالله او ابو القاسم مننه کوو چې د امن خوښې ثبوت یې وړاندې کړ او د اندلس د مسلمانانو د زیاتې بربادۍ مخنیوی یې وکړ.

موږ د فردیناند او ملکې ازابیلا څخه هم مننه کوو چې د عیسویانو او مسلمانانو ترمنځ د کرکې پخوانې دیوالونه یې راوغورځول او پر موږ یې د بشپړ برې ترلاسه کولو سره سره له خپلو عیسوي رعایاؤ څخه زیات امتیازات راکړي.

سلمان وویل : ما فکر نشو کولی چې د غرناطې خلك داسې خبرې هم اوریدای شي.

: د غرناطې د اولس زیات اکثریت اوس هم پر دې خبره اتفاق لري چې موږ هر

Downloaded from: The Digital Library

څومره زر د خپلی بقا جگړی ته میدان ته راووزو همدومره زموږ لپاره غوره ده، د غرناطی د اولس جرئت به د قبایلو حوصلی اوچتی کړی، خو په موږ کی یوه ډله داسی هم ده چی دا احساسوی چی هغه افسران چی زموږ د پوځ جوهر پیژندل کیدل د دښمن په جیل کی دی، ځکه خو موږ باید د جگړی له پیل څخه پخوا د هغوی د راخلاصولو څه تدبیر ونیسو، لږ تر لږه [illegible] د اوربند په دوران کی باید داسی گام اوچت نه شی چی فردیناند ته د هغوی د ایسارولو پلمه په لاس ورشی.

سلمان ووېل:

فردیناند ته د هغوی د ایسارولو لپاره د کومی پلمی اړتیا نشته، هغه به د غرناطی له نیولو پرته هغوی په هیڅ صورت هم بیرته را پری نږدی. او له هغی وروسته هم زما اندیښنه ده چی له کومو خلکو څخه چی د ابو القاسم څخه د تحقیق او پوښتنی ویره ده هغوی به په هیڅ صورت هم بیرته را نشی، زه حیران یم د کومو غازیانو پالنه چی د موسی بن ابی غسان غوندی حقیقت خوښوونکی سپاهی کړی وی هغوی په دی دسیسه کی ولی راغلل؟

د هغوی پردی خبره ولی باور شو چی کله د غرناطی خلك د غذایی موادو څخه ځانونه پوره کړی نو فردیناند به یی د خپلو پوځونو سره د مقابلی لپاره بیرته واستوی.

ابو نصر ځواب ورکړ:

په پوځ کی دننه کومو لویو لویو منصبدارانو چی د ابو القاسم دوکی پیژندلی هغوی د اوربند له تړون سره جوخت برطرف کړای شول، او هغه غوندی چالاك سړی ته دا اسانه وه چی ځوانانو ته دوکه ورکړی چی که تاسو غواړی چی د اوربند له مودی پای ته رسیدو وروسته بیا جگړه وکړی نو همدا اوس غذایی مواد ذخیره کړی او همدایی یوازینی لاره ده، او دا کار هغه مهال امکان لری چی د یرغملو په باب د فردیناند شرط ومنل شی.

دا زموږ دومره لویه بدمرغی ده چی په هغه مهال کی حامد بن زهره غوندی ستر شخصیت په غرناطه کی نه ؤ ابو القاسم د سولی غوښتونکو سره جوړ جاړی وکړ، نه یوازی دا چی د غرناطی څو ډیری د نفوذ خاوندانی کورنی یی د ځان پلوی کړی؛ بلکی د پوځ زیات شمیر ځوان افسران یی هم د ځان ملاتړی کړل.

له اوس څخه هغه د مخالفت اندیښنه نه درلوده، د سینتافی د لاری په خلاصولو سره ده ډیر هوښیار او باتدبیره خلك هم پردی فکر کولو ته مجبور کړل

Downloaded from: The Digital Library

چې فردیناند د ده په لاسو کې دی او په کومه آسانۍ چې هغه خلك د لوږې له مرګه وژغورل همدغسې به په اسانۍ سره زموږ سرې د دښمن له جیل څخه راوژغوري.

په دې دسیسو کې د هغو یهودیانو د ماغونو هم کار کاوه چې په غرناطه کې دننه یې د دښمن د لومړي لیکې د سرپو کار کاوه، زه ستا له دې خبرې سره موافق یم چې فردیناند به په هیڅ حالت کې هم د خپلو هدفونو له ترسره کولو پرته جنګي بندیان خوشې نکړي.

ابو القاسم هره دوهمه او دریمه ورځ د یرغملو د لیږلو په پلمه سینتهافي ته ځي او په ښار کې داسې جار وهل کیږي چې هلته هغه بندیان ډیر آرام او په مزو کې دي خو زموږ د مشرانو دا ګومان دی چې تر اوسه هغه له بندیانو سره هیڅ لیدلي هم نه دي. اوس د پوځ د افسرانو خوشباوري لرې شوې ده او هغه پردې خبره ویریږي چې کله د هغوی سترګې پرې ولګیږي نو بوتی به یې وشکوي.

ابو نصر له لږ او ډیر ونورو خبرو وروسته ولاړ او د سلمان حالت داسې ؤ چې نوره شپه خوب ورنغي.

هغه په وار وار په خپل زړه کې ویل، ای زما پروردګاره! زه څه کولی شم؟ داولس د ګناهونو بار یوازې اولس اوچتولی شي، زه یو تن یم، ماته یوازې دومره برې را په برخه کړه چې د خپل محدود عقل او ځواك سره سم خپله برخه ذمه واري ترسره کړم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د عمیر مشغولیت

د منصور له تښتولو وروسته عمیر ته دا خبر ضروري ؤ جعفر کلي ته راغی او بیرته غرناطې ته روان شوی دی او ضحاك ورپسی دی. خو سبا ته هغه سخت خفه ؤ چی که عاتکه ناڅاپه کور ته راشی شور ګډ کړی نو دی به څنګه ورسره مخامخ کیږی.

څکه خو ده لومړی د هغو نوکرانو څخه څان بیغمه کاوه چی د ده د ناسکه مور «میری» په څیر یی په هره معامله کی د عاتکی پلوی کوله، چی سهار شو دوو تنو ته یی امر وکړ چی سمدستی «لانجران» ته روان شی د عاتکی ماما ته ورشی او د دی درك معلوم کړی، دریم نوکر یی د ګاونډیو اتو تنو سره د جنوب ختیځ هغو لری کلیو ته واستول چی هلته د دوی نور خپلوان اوسیدل. په کور کی یوازی یو داسی خدمتګار پاتی شو چی د ده پری بشپړ اعتماد ؤ.

د خپلی میری د ویرولو لپاره یی همدومره ویل بس وو چی : پلار جان به ډیر زر له غرناطې څخه بیرته راستون شی، که هغه شکمن شو چی عاتکه ستا په مشوره چیرته تللی ده نو هغه به دی هیڅ ونه بخښی.

له دی وروسته د هغی دا حالت ؤ چی د خپلی بی ګناهی د ثابتولو لپاره یی څو څلی اونښکی تویی کړی وی، تر ماسپښین پوری زیات خلك د غرناطې د احوال په خاطر ده ته راغلل خو د عمیر په لاربنوونه خدمتګار هغوی ته بهر ځواب ورکړ چی آغا مریض دی او بشپړ استراحت ته اړتیا لری.

تر قضا ماسپښین پوری عمیر د عاتکی په انتظار کی ؤ د هغه وضعه داسی وه چی د خفګان په حالت کی به کله خپلو ملګرو ته د میلمنو حجری ته ورغی او کله به یی د ننه په کور کی په برنډه یا کوټو کی قدم واهه.

مابنام مهال هغه خپلو ملګرو ته د اسونو د تیارولو هدایت وکړ، پخپله پر بام

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وخوت یوی او بلی خواته یې وکتل، ناڅاپه یې د جنوب ختیځ په غونډیو کې پر یوه سپاره نظر ولگید، تر لږ ځنډه یې په ځیر ځیر ورکتل، بیا ناڅاپه د ده په رگونو کې وینه توده شوه، سپور تر اوسه پوری نیم میل لری ؤ، بیا هم د ده زړه گواهي ورکوله چې هغه عاتکه ده، څو دقیقې یې نور په ځیر ځیر په هغه لوری له کتلو څخه وروسته په بیړه د سلمی کوټې ته راغی او ویې ویل : موری مبارك دی شه عاتکه بیرته راغله، خو ترڅو زه د دې دماغ سم نه کړم ته د ځان وربښودلو هڅه مه کوه، ځکه خو ته پاس کوټې ته ولاړه شه او غلې هلته کېښېنه!

د غه نجلۍ او خدمتگاره هم هلته درسره بوزه، که ستا له طرفه لږ اشتباه وشوه نو خبره به خرابه شي، راځه زر کوه!

سلمی د خپلې خدمتگارې او خالدې سره زینې پلو ولاړه، عمیر په دوی پسی د پاس پورتر دروازی پوری ورغی، سلما چې کوټې ته ننوته ناڅاپه یې مخ راوگرځاوه او ویې ویل:

عمیره! زه ویریږم چې که دې څه توندی خبرې ورسره وکړې نو خبره به ډېره وراندې ولاړه شي.

: موری! ته غم مه کوه دا ددې لومړی حماقت دی او زه یوازې دا تسلی غواړم چې بیا به له کوره دوتلو جرئت نه کوی. عمیر دا وویل او له بهر څخه یې دروازه ورپسی زنځیر کړه.

سلما چیغې کړې : عمیره! عمیره! ودریږه زما خبره واوره!

هغه ځواب ورکړ: که ته نه غواړې چې ټول کلی دلته راټول شی نو شور مه کوه!

سلمی نرمه شوه ویې ویل : زویه! زه یوازې پردې ویریږم چې هغه په خبره ونه پاریږی.

: ته فکر مه کوه، که ستا له خوا د هغې حوصله اوچته نه شی زه به یې د پارولو هڅه ونه کړم.

عمیر دا وویل او بیا گړندی په زینو کې ښکته شو هغه نوکر ته وویل : عاتکه را روانه ده خو دننه تر راتلو پوری هغې ته باید دا معلومه نه شي چې موږ یې دلته په انتظار کې یو، که هغې د پوښتنې هڅه وکړه پردې یې ایساره کړه چې زه له نورو نوکرانو سره ستا په لټون کې مشغول وم، دا ضروری ده چې پردې پسی بل څوك له درشل څخه دننه رانشي. ځکه خو د دې له راتلو وروسته دروازه زنځیر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کړه، زما یو ملګری به د میلمنو په حجره کی ستا سره د مرستی لپاره چمتو وی، بیا دی په منډه د میلمنو حجری ته ولاړ یوه شیبه وروسته له دوو تنو نورو سره د هستوګنی د کوټو په لور روان ؤ.

* * * * *

لږ څنډ وروسته عمیر د ډیری اندیښنی په حالت کی د عاتکی په انتظار ؤ، هغه باید تر اوسه پوری کور ته راغلی وای، خو ماښام شوی ؤ لا د هغی د راتګ نښه هم نه وه، د کور په منځ یوه کوټه کی د ډیوی له بلولو وروسته به کله هغه راووت او په برنډه کی به یی قدم واهه او کله به د کوټی دننه په کرسۍ کیناست.

بالاخره هغه له کور څخه بهر داس د پښو ترپهار واورید، په بیړه راووت، عاتکه چی په درشل ورننوته له اس څخه پلی شوه او دی په منډه بیرته کوټی ته ننوت.

عاتکه د برنډی په مخکی یوه شیبه ودریده او بیا زره نازړه کوټې ته ورننوته چی په عمیر یی سترګی ولګیدی ویی ویل : کاکا ناوی چیرته ده؟

عمیر چی د دی څیری ته وکتل د لومړی ځل لپاره یی په کور کی د برلاسی احساس وکړ په بی پروایی یی ځواب ورکړ:

خالدی له کلی څخه بهر کوم سپور کلی خواته راروان ولید هغوی دواړه بیا ستا په لټه پسی ووتی، که ته نیغه کورته راغلی وای په مخه به درغلی وای. زما په ګومان ته د منصور دوی کره وځنډیدې!

ناڅاپه د عاتکی څیره له غوسی تکه سره وځلیده او ویی ویل: زه په دی تمه هلته تللی وم چی ښایی د حامد بن زهره د قاتلانو د هغه پر لمسی رحم راغلی وی.

: ته څه وایی؟ عمیر په وارخطایی له کرسۍ نه جګ شو زیاته یی کړه: آیا حامد بن زهره چا وژلی دی؟

عاتکی وویل : که دی اوس هنداره مخ ته ونیسی ځواب به پخپله واوری، زه یوازی دا پوښتنه درڅخه کوم چی منصور چیرته دی؟ په یاد ولره چی دروغ ویل دی هیڅ ګټه نه لری، که تا ماته ډاډ رانکړای شو نو تر سبا پوری به د کلی د هر ماشوم او بوډا پر خوله همدا پوښتنه وی.

عمیر وویل : تاته دا سعید ویلی دی چی د هغه پلار وژل شوی دی.

: هوکی! ته دی خپلو ملګرو ته دا خبر ورکولی شی چی هغوی پر خپلو ګناهونو پردی اچولو کی نه شی بریالی کیدای، سعید ژوندی دی او ستاسو له ولکی څخه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ډېر لرې تللی دی، سمدستی هغه ته دا نه ده معلومه چې د پلار قاتل یې څوك دی، هغوی د شپې پر مخ نقابونه راخپاره کړی وو خو په غرناطه کې دننه او بهر داسې خلك شته چې ستاسو او ستاسو د ملګرو هیڅ خبره تری پټه نه ده، که هغوی سعید ته د قاتلانو په باب څه ویلی وای نو هغه پردی سربیره چې تېښتې ژ په بدله اخستلو کې به یې یوه شیبه هم ځنډ نه ژ زغملی، خو د هغه ملګری داسې ګڼي چې د حامد بن زهره له مرګه وروسته د هغه زوی ته اړتیا ده، هغوی به دی غرناطې ته د بیا راوستلو لپاره د مناسب فرصت په انتظار وی او پردی بیا فکر کول ستا کار دی چې د اولس د غدارانو د ورمیږونو او د وطندوستو غازیانو د تورو په منځ کې به څومره فاصله وی.

د عمیر رنګ تك ژیړ شو هغه تر لږ ځنډه په حیرانی عاتکې ته کتل، بیا یې پر ځان د قابو کیدو هڅه وکړه وبی ویل:

عاتکې ! ما ته نه ده معلومه چې حامد بن زهره کله او چیرته وژل شوی دی، او زه داډ درکوم چې منصور ته هیڅ خطر نشته، ما د جعفر له میرمنی سره ژمنه کړې وه چې ته کله راستنه شی نو هغه به روغ رمټ بیرته کورته راستون کړای شی، زه اوس هم پر همغه وعده ولاړ یم.

: ته په ډیرو خبرو خبر نه یې، خو زه پر ډیرو پوهیږم، ځکه خو که نه غواړی چې تر سبا پورې دغه کورایرې او خاوری شی نو په دی کې دې خیر دی چې د منصور په بیا راوستلو کی یوه شیبه ځنډ مه کوه.

: زه د منصور دښمن نه یم، دا ټول ستا په سبب وشول، ستا لټول د کورنی د عزت سوال ژ، د خدای «ج» لپاره اوس کښینه او په ډاډه زړه زما پوښتنو ته ځواب راکړه، تا د حامد بن زهره د وژنی آوازه او پر ما بې سببه د هغې د تور لګولو ضرورت ولی احساس کړ؟

د عاتکې د زغم او صبر ځواك پای ته ورسید، هغې په زوره وویل : زه پردی شرمیږم چې د کاکا زوی می یې، ته چې د لیوانو له کومې ډلې سره ملګری شوی یې د هغو لارښوونکی زما د مور او پلار قاتل دی، د هغه اصلی نوم طلحه نه بلکې عتبه دی، زه چې څومره د خپل پلار او مور قاتل پیژنم همدومره د حامد بن زهره قاتلان هم پیژنم، ځکه خو ته منصور ته د تکلیف رسولو او یا د سعید د لټولو پرځای د ځان غم کوه.

د عمیر حالت هغه زخمی ځناور ته ورته ژ چې پر خپل ښکاری وروستې حملې

Downloaded from: The Digital Library

ته تیاری نیسی، هغه وویل:

عاتکې! ډېرې خبرې داسې وې چې پر خوله یې راوړل خطرناك وې، ترکومه چې په ما پورې اړه لري زه ستا هره خبره زغملی شم، خو که تا د کلي د نورو خلکو په مخکې هم داسې بې احتیاطي کړې وي نو يوازې زما لپاره نه بلکې د ځان لپاره دې هم لوی خطر پیدا کړی دی.

عاتکې وویل: زه په دې ټمه کور ته راغلې يم چې ته به کورته د منصور د راوستلو وعده ترسره کړې او بیا به خلکو ته زما د ځېږ ویلو اړتیا پاتې نه شي.

: ته دا وعده کوې چې ته به بیا ما د يوه دښمن په حیث نه ګورې!؟

: زه يوازې دا وعده کولی شم چې چاته به ستا په باب څه نه وايم، خو زما يو شرط دی.

: څه شرط؟

: دا به راته وايې چې زما د پلار او مور قاتل څېرته دي؟

: په خدای «ج» سوګند چې ماته ستا د پلار او مور قاتل نه دی معلوم.

: کیدای شي چې پخوا درته معلوم نه وي خو اوس ما درته وښود.

: هغه دلته نشته.

: که زما د کورنۍ غیرت مړ شوی وي نو زه به يې د دنیا تر وروستي کونجه ولټوم، تاته معلومه ده چې انسان د یوې ګناه د پټولو لپاره د څو نورو جرمونو په کولو مجبورېږي.

ماته معلومه ده چې تا د حامد بن زهره د وژلو د پټولو په خاطر د سعید د وژلو هڅه کوله، خو اوس د هغه يو ویښته ضایع کولی نشې.

عمیر وویل: فرض کړه چې پرکومو خلکو تا د حامد بن زهره د وژلو تور لګولی دی په هغوی کې څېني دلته موجود وي او ستا خبرې يې اوریدلې وي او دا پریکړه يې کړې وي چې ستا دلته اوسیدل سهي نه دي. عاتکه پریشانه شوه یوې او بلې خواته يې وکتل او بیا ګرندۍ د بهر دروازې په لور ولاړه خو عمیر زر تر مټ ونیوه، له دې نسره سم بنې او کیڼ لوری تـه دروازې خلاصې شوې او دوه تنه دننه ورغلل.

عاتکې په بل لاس خنجر راوایست او چیغه يې کړه:

غداره! خاینه! خو يو تن په بیره د هغې مړوند ونیو او دوهم يو دروند څادر پرې وروغوڅاوه، عاتکه په ترپکو شوه، چیغې او کوکارې يې وکړې خو زر د هغوی په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پنجو کی یی وسه او بی سیکه شوه.

عمیر هغه په غولی وغورځوله او په خوله کی یی دسمال ورکړ بیا یی یوه ریتاړه و ایستله او خوله یی پری وتړله، د هغه نورو ملګرو زر زر د هغی لاس او پښی په پړیو وتړل.

پنځه دقیقی وروسته عمیر عاتکه اوچته کړه له کوټی راووت د هغه ملګری له برنډی سره له اسونو سره ولاړ وو ده عاتکه پر یوه اس واچوله او وروسته دی پری سپور شو، بیا یی خپلو ملګرو ته وویل:

اوس موږ باید په بیړه له دی ځایه ووزو، سمدستی دغه مجلی یوازی پر اس نشو سپرولی، خو چی لږ لیری ولاړ شو بیا به کوم خطر نه وی ځکه خو د دی اس هم درسره بوزی.

سلمی د پاسنی پوړ له کوټی نه چیغی کړی: عمیره! عمیره! دا څه پیښه ده؟ ته چیرته ځی!

: زه د عاتکی د درك معلومولو لپاره ځم!

: مګر اوس ما د هغی غږ اوریده.

: تا وهم کړی دی، زه د پاس دروازی د خلاصولو لپاره نوکر در استوم دا یی وویل او اس ته یی پونده ورکړه.

لږ څند وروسته هغه له کلی څخه وتلی ؤ او خلك د شپی په تیاره کی له کوررونو څخه راوتل، له یو بل څخه یی پوښتل : دا څوك وو، او اوس چیرته روان دی؟ خو د دوی تګ دومره ګرندی ؤ چی چاته یی د لاری نیولو او څه خبرو فرصت ورنکړ.

له کلی نه چی یو میل لری ولاړل په یوه نری غرنی لاره ورسم شول، پر عاتکی د غوسی پرځای د بی وسی احساس زوروور کیده او له عمیر څخه یی د ژغورنی په لارو چارو فکر کاوه. ناڅاپه عمیر اس ودراوه او تری کوز شو ویی ویل:

زه ستا په تکلیف پوه یم خو دا یوه مجبوری وه، اوس که ته له هوښیاری څخه کار واخلی نو پاتی لاره به په آرامه مزل وکړو.

اوس به تاته زما هره خبره بده درلګیږی خو سبا ته بنایی ته پخپله دا احساس کړی چی زه دی دښمن نه یم.

بیا هغه د عاتکی د پښو پړی غوڅ کړ بیا یی د دی د اس جلب یوه سپاره ته ورکړ او امر یی ورته وکړ چی له دی سره یوځای درومه او بیرته پر خپل اس سپور شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه چی بوازی پر اس سپره شوه د بدنی درد او تکلیف سره له روحی او ذهنی تکلیف ځخه هم تر څه حده خلاصه شوه، بیا هم د دی لاس اوس هم تړلی او په خوله کی یی ټوکر ورتړلی ؤ.

* * * * *

د عبید الله په کور کی تر دوو ورځو سلمان د منصور په باب څه خبر وانه ورید، د بدریی له لوری هم کوم پیغام رانه غی، هغه دوه ځله ابو الحسن د عبدالمنان د درك معلومولو لپاره واستاوه، خو هغه هم په خپل سرای کی نه ؤ، هغه بوازی پر دی داډه ؤ چی د سعید تبه شکیدلی وه او وضعه یی ورځ په ورځ ښه کیده.

د سلمان زیات وخت د ده په خدمت کی تیریده خو ځومره به چی ده تسلی ورکوله هومره به هغه خپل ضمیر ملامت کاوه چی تش الفاظ د هغه د زړه بار نشی کمولی، د منصور په باب ده په وار وار همدا ویل چی د هغه لټون دوام لری، امکان لری تر اوسه کورته راستون شوی وی، او نن یا سبا‌به‌موږته له کلی څخه خبر راشی، خو هغه د عاتکی د اتکل نه لری پریکړی په باب د څه ویلو جرئت نه کاوه او د خبرو په وخت کی هغه سعید ته د داسی ښودلو هڅه کوله چی هغه د بدریی په کور کی خوندی او آرامه ده.

سعید د عاتکی او منصور په باب د څه نا آرامی ښودلو پرځای په چوپه خوله د سلمان خبری اوریدی او په څه ژور فکر کی به ډوب شو، هغه ډیر کمزوری او ډنګر شوی ؤ. او طبیب چی هر سهار او مابنام د هغه د لیدو لپاره راتلو د هغه خدمت کوونکو ته یی په کلکه دا ټینگار کاوه چی د غرناطی په باب کوم خطرناك خبر ورته ونه وایی، ځکه خو به چی کله هغه له عبید الله، د هغه له زوی یا له کوم نوکر څخه څه پوښتنه کوله نو هغوی به د ده د تسلی په خاطر د غرناطی د خلکو د احساساتو او د غرنیو قبایلو د امیدواروونکو پیغامونو خبری ورته کولی.

* * * * *

دریمه شپه سلمان له سعید سره ناست ؤ، ابو الحسن له طبیب سره کوټی ته ورننوت او ویی ویل: پلار جان می تاسو بللی یاست.

سلمان جگ شو په هغه پسی روان شو کله چی له کوټی ووت ابو الحسن په ټیټ غږ ورته وویل : ته دی خپلی کوټی ته تشریف یوسه.

سلمان زر خپلی کوټی ته ننوت، هلته د عبیدالله پرځای ولید د ده په انتظار

Downloaded from: The Digital Library

ږ.

سلمان لاس ورکړ او ويې ويل : د خدای «ج» شکر دی چې راغلی، زه ډېر اندېښمن وم، زما له عبدالمنان او جميل څخه دا تمه نه وه چې دومره غفلت به وکړي.

وليد ځواب ورکړ: ستا ملګرې ستا له احساساتو څخه بې پروا نه دي، هغوی ته معلومه ده چې ستا پر زړه څه تيرېږي، همدغه سبب دی چې زه کله غرناطې ته راورسيدم، هغوی امر راته وکړ چې ستا خدمت ته حاضر شم.

: دلته خو به دې په راتګ کې څه خطر نه وي؟

: نه! غدارانو ته معلومه ده چې زه يوازې نه يم.

: تاته معلومه ده چې د سعيد وراره يې تښتولې دی؟

: هو کې! ماته دا ټول معلوم دي، ما د عاتکې په باب هم اوريدلي دي، ما غوښتل له تا سره د خبرو نه وړاندې سعيد ته داډ ورکړم، خو پلار جان مې سمدستي مناسب ونه بلل او د هغه له ليدو څخه يې ايسار کړم، هغه وايي چې تا وويني ځو پوښتني به وکړي خو سمدستي د هغه وضعه داسې نه ده چې د بهر احوال ورته ورکړای شي.

سلمان ورويل : تاته معلومه ده چې ما هغه ته په وار وار په دروغو تسلي ورکړې ده، او اوس حالت داسې دی چې زه يې اوس مخې ته په ورتلو پښيمانۍ احساسوم.

دلته ما درې ورځې وايستلې خو ماته دا هم معلومات ونه شو چې قاتل منصور چيرته بيولی دی، ما يو داسې څوك پرېښې او راغلی يم چې ډير څه ترې معلوميدای شوای، زما پردې باور ږ چې يو څه پيغام به خامخا راشي او په غرناطه کې به ستا ملګرې هغه احوال ماته راوړي، خو چې مايوس شوم د کوربه زوی مې په عبدالمنان پسې واستاوه، خو هغه هم په سرای کې نه ږ، اوس ما سر له سبا څخه پخپله د منصور ډ لټون اراده کړې ده، ماته په دې کار کې يوازې د يوه ملګري ضرورت دی.

موږ تاته زر تنه درکولی شو خو د هغوی لومړنی مسئوليت به ستا ساتنه وي، ته زما پر خبره خپه نه شې، زه تاته د دې لپاره راغلی يم چې درته ووايم چې ملګرې دې د منصور په باب ډير اندېښمن دي، که دوی سمدستي تاته ځه احوال درنکړ نو سبب يې دا ږ چې په غرناطه کې ستا دوستان نه غواړي تا په خطر کې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وغورځوي.

: د څه احوال؟

ولید له جیبه دوه توټې کاغذونه راوکښل او سلمان ته یې ونیول وېې ویل : دغه دواړه احوالونه له لږ ځنډ وروسته رارسیدلي دي، د بدریې لیك پیژنم، ته یې هم ولوله.

سلمان یو پر بل پسې دواړه لیکونه ولوستل.

«د ضحاك خوله چوله شوي ده، د هغه ورور یونس هم د عتبه خدمتگار دی، په ویکا کې درنده لوري ته تلونکې سرك پر سر یو لوی بڼ دی په هغه کې یو کور دی چې د جګړې په وروستیو شپو ورځو کې زما د پلار قاتل قبضه کړی ؤ، د شاوخوا نورو باغونو ځلور دیوالونه دومره اوچت نه دي، هغوی منصور هلته بیولی دی، تاسو په غرناطه کې خپلو ملګرو ته ووایئ چې تر ټولو دمخه یونس پیدا کړي، د هغه دا یقین دی چې د ده په لټولو پسې به ویکا ته خامخا راشي او ستاسو ملګري به له هغه نه زیات معلومات ترلاسه کړي.

سلمان سمدستي دوهم لیك خلاص کړ د هغه مضمون داسې ؤ:

ما کوتره الوزولې وه چې جعفر راغی، هغه دا خبر راوړ چې عمیر تیره شپه عاتکه هم ورسره تښتولې ده، په اوسنې وضعه کې هغه غرناطې ته نشي تلای، همدغه اټکل دی چې عاتکه به یې هم منصور ته ور وستلې وي، خو زه هیله کوم چې تاسو دغه معامله هغو خلکو ته پرېږدئ چې د ویکا له وضعې ښه خبر دي.

سلمان د ډیر خفګان په حالت کې ولید ته وکتل او هغه ورته وویل : اوس ته پوهیدای شې چې تاته یې ولې احوال درنکړ، د هغوی مونږ د غرناطې د خلکو مسئولیت دی، تاته د څه خطر زغملو اجازه نشي درکول کیدای.

سلمان وپوښتل : دا لیکونه چاته لاس ته ورغلي وو؟

: دریم کس تهٔ ولید ځواب ورکړ، بیا یې زیاته کړه:

ما نن دیرش تنه د قبایلو مشران راسره راوستي دي او له څو نورو سردارانو سره د لیدو لپاره د یوه هیأت سره مې بیرته د تلو نیت ؤ خو دریم کس حکم راته وکړ چې زه تا ووینم او بیا ولاړ شم، هغه تاته دا تسلي درکول غواړي چې موږ د منصور او عاتکې له حاله بې خبره او غافل نه یو.

سلمان لږ فکر وکړ بیا یې وویل: هغوی د عتبه له هستوګنځي ښخه د ضحاك د ورور درك معلوم کړی وي؟

Downloaded from: The Digital Library

: هوکی! مګر هلته یوازې دوه تنه نوکران وو، هغوی ویل چې یونس دلته نه دی راغلی.
: ته د عتبه کور راښودلی شې؟
: نه ستا تګ هلته مناسب نه دی، زه د دې خبرې ذمه واری اخلم چې که د ضحاك وروور راغی نو بیرته به تلو ته پرې نښودل شي.
سلمان وویل : ولیده! دغه وضعه زما له زغم څخه وتلې ده، کله چې سعید وینم او په هغه او دغه خبره داړ ورکوم نو خپل ضمیر می ملامتوی، زه تاته دا نشم ویلی چې د منصور او عاتکې په خاطر د خپل ټولنیز مسئولیت څخه مخ واړوی، خو د هغوی په څیر زه هم یو فرد یم، که زه په خپله ښربښند نه د حامد بن زهره د لمسی او یا د یوه مجاهد د لور عزت وساتلای شم نو دا سودا به راته ګرانه نه وی.
که تاسو د ترکانو د سمندری قواو د امیر لپاره کوم هیأت لیږی نو هغه زما څخه پرته هم استولی شی، زه د دې هیأت مشر ته معرفی خط ورکولی شم او دا هم ورته ویلی شم چې هغه په کومه نیټه په کوم ځای کی د کښتی د راتلو انتظار وکړی.
ولید وویل : د جیل پر بدلـوڼد بندیانو په وضعه کې بدلون نه راځی نن منصور او عاتکه د دښمن په بند کې دی، که یی سبا ته تاسو له ویګا څخه غرناطی ته راولی او څو ورځی یا څو هفتی وروسته غرناطه بیرته د دښمن په لاس کیوزی نو پردی بـه ستا څه داړ حاصل شی. د منصور په څیر په لکونو هلکان او د عاتکې په څیر په لکونو لوڼی به په نیول شویو سیمو کې د دښمن د ظلمونو سره مخ وی.
سلمان وویل : کاشکی ما په لکونو ځله ساه ورکړې وای او د هر منصور او د هری عاتکې لپاره یو یو ځل مړ وای، د ولید سترګی راډکی شوی او تر لږ ځنډه یی هغه ته کتل، بیا یی وویل : ګوره زموږ هیله ده چې زر تر زره ته له دې ځایه روان شی خو دوی ورځی به خامخا نور انتظار کوی، کوم سړی چې دلته ستا په انتظار تینګار کوی هغه اوس په غرناطه کې په کوم ځای کې د قبایلو له مشرانو سره په مشورو بوخت دی، امکان لری نن یا سبا څه پریکړه وکړی او سبا ته تاته وویلی شی چې تر څه وخته تلای شی.
: ستا باور دی چې کوم سرداران چې له تا سره راغلی دی له غدارانو څخه به څه خطر ورته پیښ نه شی؟
: نه! ترڅو حکومت ته دا معلومه نه شی چې موږ څه کول غواړو هغوی تر هغی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پوری څه لالجه او جنجال نه خوښوي او زموږ هڅه دا ده چې تر وروستی وخته زموږ ارادې چاته معلومې نه شي. د قبایلي مشرانو د غولولو لپاره د حکومت غداران هم بوخت دي، ځکه خو ډېرو اعتمادي کسانو ته دا ویل کېږي چې موږ به څه وخت او چیرته خپل کار پیلوو.

: تاته دا معلومات شته؟

: هوکې! موږ د تیاري لپاره چې څومره کولی شو فرصت ترلاسه کول غواړو، ځکه خو زموږ د مشرانو دا پرېکړه ده چې د اوربند د مهال تر پای ته رسیدو پوری له ډېر احتیاط څخه کار واخلي او یوازې یوه یا دوې ورځې پخوا باید په ټول اندلس کې جګړه پیل شي.

: ستاسو دا باور دی چې په غرناطه کې دننه او بهرنی دښمنان به تاسو ته د څه تیاري فرصت درکړي او د حکومت د هڅو په نتیجه کې چې په ښار کې دننه کوم فسادونه پیل شوي دي هغه به تر څو ورځو پوری د بشپړي کورنۍ جګړې بڼه غوره نکړي؟

ولید لږ په فکر کې ډوب شو بیا یې ځواب ورکړ: موږ ته تر ټولو لوی خطر همدغه دی او موږ له دې خطر څخه د خلکو د خبرولو پوره هڅې کوو، بیا هم زه ستا د دې پوښتنې په باب ډاډمن ځواب نشم درکولی چې زموږ هڅې به تر کومه حده بریالی شي.

که موږ ناڅاپه په غرناطه کې د کورنی جګړې خطر احساس کړ، نو د اولس د پام اړولو په خاطر موږ باید سمدستي د جګړې ډګر ته راووزو، خو زموږ دغه هڅه به هم هغه وخت نتیجه ورکوي چې پیل قبایل وکړي او ورسره جوخت زموږ بهرنی مرستندوی که سمدستي پر ساحلي برخو حمله ونکړای شي نو لږ تر لږه زموږ دومره ملاتړ وکړای شي چې زموږ خلکو مورال ورسره اوچت شي، همدغه مسأله ده چې ستا مرستي ته په کې اړ یو.

سلمان وویل : مګر تاته دا معلومه ده چې زه د سمندري قواو له امیر څخه د څه پرېکړې له صلاحیت سره یوځای نه یم راغلی. زما هدف د حامد بن زهره رارسول وو، اوس زه هغوی ستاسو له وضعې څخه خبرولای شم، کیدای شي زما غوښتنه هغه څه اقدام ته اړ کړي خو زه له تاسو سره وعده نشم کولی.

: که ستا کښتۍ له لرې پر څنډو ډزې وکړي هم ډېرې ښې او اوږد مهالي اغیزې به ولري، زموږ مشران ګومان کوي چې تقدیر به له کوم سببه ته دلته نه

Downloaded from: The Digital Library

یې را استولی.

تاته معلومه ده چې سیلاب اخستی انسان ته د خاشاکو تکیه هم غنیمت وي، زموږ د ملګرو دا خیال دی چې کله قبایلي مشران دلته راټول شي نو تا به د هغوی په وړاندې د وینا کولو لپاره ور وغواړي له هغې وروسته به ته زموږ له یوه هیأت سره روان شې، څو تنه چې ستا خبرې او ملاقات ورسره ضروري دي تر اوسه پورې دلته نه دي را رسیدلي خو زموږ هڅه ده چې تاسو ته به تر دوو ورځو زیات دلته د پاتې کیدو ضرورت پېښ نه شي.

د سعید په باب پلار جان داده دی چې تر څو ورځو پورې به د تګ راتګ شي، بیا به په یوه مناسب وخت هغه د البسین په جامع جومات کې په منبر ودرېږي چې له هغه ځایه یې پلار وروستي وینا کړې وه، زما باور دی چې د پلار د شهادت کیسه خلك د زوی له خولې واوري نو غداران به دا احساس کړي چې د حساب ورځ یې زا رسیدلې ده.

سلمان ووېل:

ولیده زه یوه خبره درته کوم.

: ووایه!

: زه دا نه درنه پوښتم چې هغه دریم کس څوك دی؟

خو زه غواړم هغه ووینم، له هغه سره زما څو خبرې ضروري دي.

: ستا دا هیله به ډیر زر پوره شي، او زه دا هم درته ویلی شم چې هغه د «بنو سراج» له کورنۍ څخه دی، مور یې د سلطان د مور د خاله لور او د الحمرا د ناظم لور ده، د جګړې په وروستیو شپو کې د پنځو زرو تنو قومانده ور سپارل شوې وه، خو د موسی بن ابي غسان له شهادت څخه وروسته د نورو څو وتلیو مشرانو په څیر دی هم له پوځ څخه ووت، ظاهراً اوس هغه له سیاسي او پوځي معاملو څخه بیل دی خو د ده ارځښت کم نه شو، په غرناطه کې ډیر لږ کسان د ده له پټو مصروفیتونو څخه خبر دي، زه هم یوازې پردې پوهیدلم چې د یوه با نفوذه سړي په واسطه زموږ اړیکې له پوځ سره ټینګې شوې دي، خو له غرناطې څخه د حامد بن زهره له روانیدو څخه لږ دمخه ماته دا معلومات نه ؤ چې هغه سړی له موږ سره روانیږي او نوم یې یوسف دی.

طبیب ابو نصر له ابو الحسن سره کوټې ته ورننوت، دوی دواړه د احترام لپاره ودریدل، هغه ولید ته ووېل : زویه! نن د سعید وضعه ډیره ښه ده، او د دې امید

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دی چی که د خدای «ج» رضا وه نور به په وار وار دلته زما د راتلو ضرورت نه وي.

ولید وویل : پلار جانه! که ته اجازه راکړی نو زه به کور ته د تلو پرځای له همدی ځایه بهر ته ووزم، پر ما ډیره ناوخته شوه او ملګری می انتظار کوی.

ابو الحسن وویل : زه به ګاډی‌درته تیاره کړم.

: نه، نه! زه له دی ځایه پلی ځم.

هغوی بهر ته ووتل او له ولید سره یی خدای پاماني وکړه لږ ځنډ وروسته سلمان، عبیدالله او زوی یی په بام طبیب ته رخصت ورکاوه، د ابو نصر او ګاونډیو کوروتو ترمنځ کوم دوه نیم ګزه لوړ دیوال و چی یوځای یی نړولی ژ او د تګ راتګ لاره یی په کی جوړه کړی وه، سلمان د لومړی ځل لپاره د هغه د رخصتولو لپاره بام ته راختلی ژ، ابو نصر هغه ته وویل : که کله درته ضرورت شو ته بی له ځنډه په همدی لاره زما کره راتلای شي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د يوه راز څرګندېدل

راتلونکی سهار چې سلمان د سعيد د پوښتنې لپاره د هغه کوټې ته ورننوت نو هغه د بسترې پرځای په کرسۍ ناست و او له ابو الحسن سره يې خبرې کولې، سلمان يې چې وليد د جګېدو هڅه يې وکړه خو دی زر ور وړاندې شو او هغه ته يې تکيه ورکړه، ورو يې پر بستره څملاوه ويې ويل: تر اوسه ستا استراحت ته اړتيا ده.

سعيد د موسکۍ کېدو هڅه وکړه ويې ويل : د شپې ابونصر ويل چې ته به زر د ګرځېدو راګرځېدو وړ شې، نن مې لومړی ځل له څه تکيې پرته په کوټه کې د ګرځېدو هڅه وکړه، ابو الحسن په زوره پر کرسۍ کېنولم، که نه نو ښايي زه ستا تر کوټې درغلی وای.

: إن شاء الله ته به ډېر زر روغ شې، خو تر اوسه پورې بايد ته د ګرځېدو راګرځېدو په باب د طبيب هدايت په پام کې ونيسې.

ناڅاپه عبدالمنان له يوه نوکر سره په دروازه کې راښکاره شو او بيا ژر يوې خواته شو.

سلمان جګ شو بهر ته وتلو ته چمتو شو ويې ويل : زه اوس بېرته راځم. او بيا يې د عبدالمنان لاس ونيو او هغه يې خپلې کوټې ته ورسره بوتلو په يوه ساه يې څو پوښتنې تری وکړې:

ما پر وليد تېنګار وکړ چې سهار تا يا عثمان ماته را واستوی تا دومره ځنډ ولې وکړ؟ هغه کور څومره لرې دی؟ تر اوسه د ضحاك په لټه څوك راغلی دی که نه؟

عبدالمنان ورويل : تاسو داوه کښېنئ، ما ډېر مهم خبر درته راوړی دی، يو سپور وختی سهار د عبته کور ته رسيدلی هغه اوس زموږ په ولکه کې دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: تاته معلومات شته چې هغه څوك دى؟
: د ضحاك ورور دى.
: تاسو د عتبه نور نوكران هم نيولى دي؟
: نه د هغوى د نيولو ضرورت نه ؤ.
: كه هغه ژوندى وى او تاسو د عتبه د كوره يو تن راوستلى وى نو دا بايد ورته معلومه وى چې دا خبره له عتبه څخه پټه نه پاتې كيږي، ستاسو د كړو ورو نتيجه به دا وى چې هغه به نور هم پام كوى او زموږ لپاره به د منصور درك لګول او يا د عاتكې راخلاصول ناممكن كړي، ځكه خو ما غوښتل چې زه پخپله هلته بايد تللى واى.

عبدالمنان په ډاډ ځواب وركړ: د عتبه په كور كې يوازې دوه تنه نوكران وو هغوى د ضحاك د ورور له نيولو څخه خبر نه دى، كله چې ته ټوله كيسه واورى نو ډاډه به شې. د ضحاك ورور يونس د شپې په وروستى برخه كې هلته راغى، د عتبه نوكران دننه ويده وو، بهرنى دروازه تړلې وه، هغه له اس څخه پلې شو لومړى يې دروازه وټكوله بيا يې په پوره زور دروازه ټيله كړه او چيغې يې وكړې خو دننه څخه يې څه ځواب وانه وريد، ما يوه بل ملګرى ته زر دا هدايت وركړ چې شاوخوا رضاكاران خبر كړي پخپله له عثمان سره كوڅې ته ووتم، د يونس پام مې ځان پلو ته واړاوه ومې ويل:

ګوره وروره شور او زوږ هيڅ ګټه نه لرى، ستا ملګرى به د ملر له راختو دمخه راويښ نه شى، كه د دروازى خلاصول ضرورى وى نو دغه هلك له ديوال څخه اوښتلى شى، هغه زما څخه مننه وكړه عثمان د ده په اوږو ودريد او پر ديوال وخوت، دننه كوز شو دروازه يې خلاصه كړه هغه زر دننه ننوت او په دومره زور يې د نوكرانو د كوټې دروازه ورټيله كړه چې هغوى په چيغو او فرياد بهر ته راووتل، د هغوى د رتلو او ګواښونو څخه وروسته د ده لومړنى پوښتنه د ضحاك په باب وه، هغوى ځواب وركړ چې ستا ورور له آغا سره يوځاى وتلى دى او بيا مو نه دى ليدلى

لږ ځنډ نور له هغوى سره په خبرو اترو كې موږ ته معلومه شوه چې هغه كوتوال ته د كوم مهم پيغام لپاره ورځى او بيا به بېرته راګرځى، موږ له هغه ځايه لږى شوو او څو دقيقې وروسته چې هغه د كوڅې يوه سرته ورسيد هغه وخت يې د خطر احساس وكړ چې د څلورو تنو رضاكارانو تورى په يوه وخت د هغه په سينه، ګېډه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

او پوښتيو ولګيدي، يوه ځوان د هغه غاړې ته کمند وراچولی ؤ او عثمان د ده د اس جلب نيولی ؤ، اوس هغه زموږ په لاس کی بندي دی.

سلمان زر راپورته شو ويې ويل : راځه چی ځو.

: چيرته؟

: زه دغه سړی ليدل غواړم.

: نه ته سمدستی هلته نهشی تلای، زما هدف تاته دا ؤ چی درکول وو چی موږ له خپلو مسئوليتونو څخه غافل نه يو، ماته وليد دا ويلی وو چی ته ډير پريشانه يی، ځکه خو زه سهار وختی بايد ستا خدمت ته راغلی وای خو هغه دا ټينګار هم کړی چی لږ تر لږه به دوی ورځی نور هم ته انتظار کوی، هغه تاته د يوسف په باب خبره کړی ده، او ته بايد د هغه په ذهانت او مسئوليت پيژندنه اعتماد ولری.

ما دا ټولی پيښی هغه ته په ليک کی وليکلی او وامی ستولی او زما باور دی چی هغه فارغ شی دی مسألی ته به پام وکړی، سمدستی هغه ډير مصروف دی، که تاسو په دی مسئله کی څه هدايت راکوی نو زه به ډير ګړندی عمل پری وکړم. ستا مقصد له دی پرته بل څه کيدای شی چی موږ دضحاک ورور مرستی ته اړ کړو، او دا کار ماته مشکل نه ښکاری چی هغه به د خپل ورور د ځان ژغورنی په خاطر د عمير او عتبه غوندی خلکو وژلو ته هم چمتو شی.

سلمان پوښتنه وکړه : تاسو هغه ته ويلی چی ضحاک زموږ په لاس کی بندی دی؟

: هوکی! ما هغه ته دا هم ويلی دی چی که ته زموږ سره مرسته وکړی نو د ورور ژوند دی ژغورل کيدای شی. په عامو حالاتو کی هغه بنايی زما پر خبره باور نه وای کړی خو چی کله عثمان د ضحاک د څيری، جامو او قد او د اس نخښی ورته وويلی نو د ده رنګ وتښتيد او چيغی يی کړی:

د خدای «ج» لپاره ما ضحاک ته ورولی، زه يوازی هغه ژوندی ليدل غواړم، بيا به زه ستاسو هری خبری منلو ته چمتو يم.

ما ځواب ورکړ چی:

ضحاک دلته نشته، زموږ انديښنه وه چی عتبه او د هغه ملګری به يی د خپلو ګناهونو د پټولو په خاطر ووژنی ځکه هغه موږ داسی ځای ته رسولی دی چی د عتبه او نورو جنايتکارانو له ولکی لری وی، که ته زموږ سره مرسته وکړی نو د هغوی د کسات څخه ستا او ستا د بوډا پلار د ژغورلو ذمه واری هم اخلو، که نه

Downloaded from: The Digital Library

نو دا امکان نه لري چې ته هغه بيا ووينې.

هغه تر لږ ځنډه په فکرونو کې ډوب شو بيا يې پوښتنه وکړه: تاسو په څه خبره کې زما مرسته غواړئ؟

ما لږ په توند لهجه ورته ووېل : احمقه! ته په هر څه پوهېږې، ته د فردیناند د هغه جاسوس خدمتګار يې چې په ويګا کې يې يو کشر هلك او يوه عزتمنده نجلۍ بندي کړي دي، ستا ورور موږ ته هر څه ويلي دي او هغه پر دې پوهېدلی دی چې د هغو دوو بنديانو د يو يو ويښته په بدل کې به په سلګونو کسان ووژل شي، د فردیناند جاسوس به په قسطله او يا ارغون کې پناه واخستلی شي خو تاته به په اندلس کې په هيڅ ګوټ کې هم د امن ځای نه وي.

هغه ووېل : په خدای سوګند چې هغوی کله هغه ماشوم راوست زما ورور ورسره نه و، او د هغې ځوانې نجلۍ په راوستلو کې هم د هغه لاس نه ؤ، هغه يوه تا اشنا او د هغه درې نوکرانو راوستل، نجلۍ او هلك يې په پاسنۍ پوړ کې په جلا جلا کوټو کې واچول او هغه تا آشنا سړي چې د عتبه د دوست په نامه مو نه پېژاند يوه ورځ يې په حجره کې تيره کړه سبا ته يې زولنې ور واچولې او په يوه زير زمينې کوټه کې يې واچاوه.

زما خور چې د هغوی په کور کې کار کوي د دې سبب دا باله چې عتبه سهار سينټافي ته ولاړ او د کور ښځو او نوکرانو ته يې دا امر وکړ چې د بنديانو سخته څارنه وکړي او چاته له هغوی سره د خبرو اجازه مه ورکوئ.

ميلمه درې څلور ځله نجلۍ ته د ورتلو هڅه وکړه خو نوکرانو هغه ايسار کړ، ماسپښين مهال هغه يو ځل بيا هڅه وکړه او نوکرانو ته يې دا ګواښ وکړ چې کله مو اغا بيرته راشي نو څرمن به مو وباسي، زه په دې کور کې بندي نه يم ميلمه يم او نجلۍ زما د کاکا لور ده، زه يې يوازې د احوال پوښتنه کوم.

د عتبه مور او خور د ده خبرې واورېدلې او هغه ته يې د پاس تلو اجازه ورکړه، بيا چې کله هغه کوټې ته ورننوت نو نجلۍ لومړی هغه ته ډيکه ورکړه بهر يې ويوسته او بيا يې کرسۍ راپورته کړه او پر سر يې د وهلو هڅه وکړه، د هغه د کاکا زوی کرسۍ ترې واخستله او دواړه لاسونه يې ونيول، زما خور او د کور درې ښځو له بهر څخه دغه ننداره کوله، هغه ويل : عاتکې! د خدای «ج» لپاره زما خبره واوره، او هغې به په ډير زور چيغې وهلې : بې غيرته! دا زما د پلار او مور د قاتل کور دی، زما له مخې لرې شه، زه له تا سره تر خبرو مرګ غوره بولم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کله چې هغوی جګړه کوله، په بله کوټه کې نژدې هغه هلك د دروازې د ماتولو هڅه کوله، بیا ناڅاپه عتبه راورسید او څو دلیقې وروسته د هغه نوکرانو هغه میلمه زیر زمیني ته کشولو.

سلمان پوښتنه وکړه : تاسو له هغه نه پوښتنه وکړه چې کوتوال ته هغه څه پیغام راوړی ؤ؟

عبدالمنان له خپل جیب څخه دوه کاغذونه راواخستل هغه ته یې ونیول او ویې ویل:

موږ لومړی د هغه تلاشي واخستله او دغه کاغذونه ورسره راووتل، یو د حکومت ځانګړی اجازه لیك دی چې درلودونکی یې هر وخت کولی شي له ښار څخه ووزي او دروازه ورته خلاصه وي، او دا د هغه لیك نقل دی چې د ښندې په وینا عتبه کوتوال ته را استولی دی، ته یې پخپله ولوله.

سلمان زر زر لیك ولوست چې مفهوم یې داسي ؤ: تاسو سمدستي صدر اعظم ته ورشی او ورته ووایی چې فردینانډ له پرون راسي د خپل احوال د ځواب په انتظار دی، تاسو باید سمدستي سینتهافي ته ولاړ شي، اوس له باغیانو څخه زموږ هیڅ خبره پټه نه ده، او هغوی د کوم کلك انتقامي حرکت لپاره د مناسب فرصت په انتظار دی.

سمدستي د غرناطې د راتلونکي پریکړه زموږ په لاس کې ده، خو باغیانو ته زیات مهلت ورکول به سخت خطرناك وي، موږ سعید پیدا نکړای شو، هغه غالباً په غرونو کې پناه اخستې ده او ښایي ملګري یې هم هلته ورغلي وي، خو که لوی وزیر پر وخت څه ګام اوچت کړي هغوی به موږ ته د څه اندیښنې سبب نه شي.

سلمان خفه شو ویې ویل : تاسو خپلو مشرانو ته د دې لیك احوال ورکړی دی؟

: هوکې! تر اوسه به د دې لیك خبر یوسف ته هم رسیدلی وي، خو موږ د هغه معلومات نشو اضافه کولی، ځکه چې ابو القاسم سینتهافي ته روان شوی دی.

: څه وخت؟

: نژدې یو ساعت وړاندې، زه چې تاته راتلم په لاره کې خبر شوم چې د غدارانو زیات شمیر مشران له هغه سره د خدای پامانی لپاره په دروازه کې ولاړ وو او د هغه ډنډورچي ځای ځای دا اعلانونه کول چې لوی وزیر د نورو اسانتیاو د ترلاسه کولو لپاره سینتهافي ته روان شو، ځکه خو د هغه د بری لپاره دعاګانې وکړی، تاسو باید پریشانه نه شي، هغه څو ځلې سینتهافي ته تللی، موږ د هغه په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

باب هيڅ خوشباوري نه لرو بيا هم دا اميد لرو چې ترڅو د اولس په باب پوره ډاډه نشي د کوم خطرناك گام اوچتولو جرئت ونه کړي، اوس ماته اجازه راکړه.

سلمان په پريکنده ډول وويل : زه له تا سره ځم.

: چيرته؟

: يونس ته.

عبدالمنان پريشانه شو ويې ويل: مگر ما گومان کاوه چې اوس به ستا ډاډ حاصل شوی وي.

. سلمان وويل : که د عاتکې خبره تر عمير پورې محدوده وای نو ما به دا گنله چې هغه يې د کاکا لور ده، او دی به د بې غيرتۍ او بې حيايۍ له يوه حد نه وړاندې نه ځي خو اوس دا د کور د يوه سپي ځخه د ځان ژغورنې په هڅه کې د ځنگل د يو خونړي ليوه په پنجو کې لويدلې، عتبه يوازې د قسطلې يو جاسوس نه بلکې د عاتکې د پلار قاتل هم دی، اوس به هغه پر پلو سکروټو ولاړه وي او د خپلو ورونو غيرت ته چيغې وهي او زه خپل غوږونه نشم بندولی، هغې زه د حامد بن زهره د ځان ژغورلو په خاطر غرناطې ته را استولی وم، هغې د حامد د تپې زوی د خدمت په خاطر د کور پرېښودلو خطر قبول کړی ژ او اوس د حامد بن زهره د لمسي د ژوند ژغورلو په خاطر د خپل پلار د قاتل منگولو ته لويدلې ده.

په خدای «ج» سوگند! زه دا په داسې حال کې نشم پرېښودلای، نن بنايي زه د دې مرسته وکړای شم، خو سبا ته که عتبه هغه سينتافي يا کوم بل ځای ته واستوله نو امکان لري چې ځو مياشتې د ځمکې چان کولو وروسته هم ور ونه رسيدای شم.

تاسو يوسف ته ويلې شي چې تاسو د سمندري قواو د امير حضور ته د هيأت له استولو څخه پخوا ما دلته حاضر واخلې، که نه نو دغه خلك زما څخه پرته هم تلای شي، که زه بيرته راستون نه شوم نو دوی امير البحر ته دا خبر ورکولې شي چې ستا يو ملگري د يوې داسې نجلۍ پر عزت قربان شوی دی چې هغې ته په لور او خور ويلو به هر ترك وياړ کوي.

عبدالمنان په چوپه خوله سلمان ته کتل او د سترگو په پرده يې ورو ورو د اوښکو پردې راغوړيدې بيا يې وويل:

زه له تا سره بحث نه کوم، او زما باور دی چې که يوسف هم دلته وای ستا د ايسارولو هڅه به يې نه وای کړې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راځه! زه ستا د بري لپاره دعا کوم، خو ته سملستي بايد د عتبه پر نوکر اعتماد ونه کړې، امکان لري ويګا ته په رسيدو د هغه نيت بدل شي.

: دا پريکړه زه هغه وخت کولی شم چي هغه ووينم زما باور دی چي هغه به ماته دوکه رانکړای شي.

: ډېر ښه راځه! سلمان جګ شو او ويې ويل: ودرېږه زه مي اس تيار کړم.

: نه اوس اس ته ضرورت نشته، زه چي په کومه ګاډۍ کي راغلی يم هغه له دروازې څخه لږ بيرته ولاړه ده، لومړی تاسو له يونس سره ووينی له هغه وروسته که ضرورت ؤ، نو اس به دی هلته را وغواړم.

هغوی لـه کوره راووتـل او نژدې دوه سوه ګامـه لري په يوه ګاډۍ کی سپاره شول.

*****

ګاډۍ د يوی تنګی کوڅی په مخ کی ودريده او هغوی تري پلي شول او کوڅی ته ننوتل، لږ وراندې چي ولاړل عبدالمنان د يوه کور دروازه دري ځلی له لږ وقفی وروسته وټکوله او يوه وسله وال ځوان دروازه خلاصه کړه، بيا سلمان په عبدالمنان پسې کور ته ننوت.

يوه دقيقه وروستـه هغه د کور په شاتني برخه کی په يوه کوټه کی د يونس په مخ کی ولاړ ؤ، هغه په غولی پروت ؤ او لاس او پښی يی په پري کلك تړلي وو، له عثمان څخه پرته دوه تنه نور رضاکاران هم نژدې ورسره ناست وو، هغوی جګ شول او ودريدل.

سلمان څو شيبی يونس ته کتل بيا يی وويل:

که ته د ضحاك ورور وی نو دا بايد درته معلومه وی چي موږ يوازی اته خابنته نور د بنديانو د راتګ انتظار يو که پـه دې موده کی هغوی رانـه غلل نو سبا دغه مهال ښايي ستا ورور غرغره کړای شي.

يونس په ګونګړو ژبه وويل:

د خدای «ج» لپاره په ما رحم وکړي! زه د خپل ورور لپاره سر قربانولی شم خو د بنديانو را ايستل له هغه ځايه به زما په وس کی نه وی، هلته شپږ تنه وسله وال کسان شپه او ورځ پهره کوی او وراندې د ويګا په پهره کی يو نيم سل تنه پهره داران دي.

زه يوازی هيڅ نشم کولی، که تاسو له ما سره څو تنه واستوی هم پر هغه کور

Downloaded from: The Digital Library

حمله امکان نه لري.

: پردې فکر کول زموږ کار دی، موږ يوازې دومره معلومات کوو چې پر تا څومره اعتماد کيدای شي.

: زه د خپل ورور د ژوند ژغورلو په خاطر له خپل ځانه تيريدلو ته حاضریم، خو هلته زما بوډا پلار او د ضحاك ميرمن هم ده او هغوی به د عتبه له کسانو څخه خلاص نه شي.

: زه د هغوی د ژغورنې مسئوليت اخلم، موږ به هغوی هم له هغه ځايه راوباسو او کوم داسې ځای ته به يې ورسوو چې هلته هيڅ خطر هم نه وي.

: مگر په غرناطه کې هيڅ ځای هم موږ ته خوندي نه دی.

: ما ته معلومه ده او زه د دې مسئوليت هم اخلم چې د خطر په وخت کې به غرونو ته ورسولې شي. هلته داسې خلك شته چې تاسو ته پناه درکړي او له ما سره د دې خبرې احساس هم شته چې ته به خپل سامان او لوبنې لرگې پريږدې او ځې به، ځکه خو زه تاته د پنځوس طلايي دينارو وعده د ر کوم.

يونس وويل : که زموږ سره دومره پيسې وای نو د عتبه نوکرۍ به مو نه وای کړې، له باغ سره جوخت چې کوم کور دی هغه هم د عتبه دی، زموږ اصلي بادار د ويگا له رئيسانو څخه يو تن ؤ، د حملې څخه دوی مياشتې دمخه هغه خپل جايداد موږ ته پرېښود او هجرت يې وکړ، بيا چې کله عتبه زموږ د آغا په کور او جايداد قبضه وکړه نو ده ته د څو نوکرانو او موږ ته د سر پناه ضرورت ؤ.

سلمان وويل : زه ستاسو په مجبورۍ پوهيږم، اوس که له اخلاصه ته زموږ سره مرستې ته چمتو وې نو په ډاډه زړه زما پوښتنو ته ځواب راکړه، بيا دې له بندي سره کيناست نورو کسانو ته يې وويل ماته قلم او کاغذ برابر کړي او د ده لاس او پښې خلاص کړي.

له يونس سره تر يو ساعت پورې خبرو وروسته سلمان د «ويگا» کور ته د تلو او راتلو دننه او بهر لارو نقشه وايستله بيا يې عبدالمنان ته وويل : اوس ماته پنځه تکړه ځوانان په کار دي، زه به د بيرته ستنيدو پرځای همدلته واوسم ته عثمان واستوه چې زما اس راولي.

عبدالمنان ځواب ورکړ: صيب! زه شل تنه سربښندويان درته برابرولی شم، خو اوس تاسو ويگا ته نشي تلای.

سلمان ځواب ورکړ: د دې پروگرام لپاره يوازې پنځه تنه بس دي او ما دا نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دی ویلي چې زه به همدا اوس «ویګا» ته روانیږم، که د سینتهافی لاره تر لمر لویدو پورې خلاصه وي موږ به د مازیګر له لمانځه وروسته د لویدیځې دروازې څخه ووزو، خو دا ضروري ده چې تر هغه وخته دغه نقشه او زما هدایات زما د ملګرو په ذهن کې ښه کښیني، تاسو هغوی ته د ګرندیو اسونو بندوبست هم وکړئ.

یوه ځوان وویل : جنابه‌ا زه ستا په وړاندې د دې ادعا نشم کولی چې ښه سپاهي یم خو دغه نقشه مې ښه یاده شوه، زه ستا د ملګرو په اړه ویلی شم چې تا به مایوس نه کړي، که تاسو اجازه راکوئ زه به هغه مجاهدین راولم او د دې خبرې مسئولیت اخلم چې دوی به په هر ازموینت کې پوره وخیږي او له هغوی سره خپل اسونه هم شته.

سلمان عبدالمنان ته وکتل او هغه وویل : ته پردې ځوان اعتماد کولی شې.

سلمان رضا کار ته وویل : ډیر ښه ته ولاړ شه او زر د بیرته راتلو هڅه وکړه.

ځوان جګ شو او بهر ته ووت.

*****

سلمان تر ډیره نقشې ته کتل او په قلم یې پر هغو نوري کرښې ایستلې او د نخښو په لګولو بوخت ؤ، بالاخره یې عبدالمنان ته وویل :

ستا دا باور دی چې موږ ترمابنامه بیله څه خنډه له لویدیځې دروازې څخه تیریدای شو؟

: هوکې! د سینتهافي لاره ترمابنامه خلاصه وي او که تګ راتګ دوام ولري پهره دار تر څه خنډه وروسته هم دروازه خلاصه پریږدي. خو کوم خلك چې په ګاډي سامان راوړي هغوی معمولاً ترمابنام دمخه بیرته رارسیږي. سهار وختي پر دروازه ډیر بیروبار وي، ځکه خو ځیني سوداګر د وخت .د تیریدو په خاطر خپل بارونه له مابنام څخه دمخه اړوي او خپلې ګاډي له مابنام څخه دمخه له دروازې څخه بهر ته باسي او شپه بهر تیروي هلته د کوچوانانو لپاره د شپې لخوا د ساز او نڅا محفلونه هم تاوده وي.

سلمان وویل : دا ټولې خبرې ما اوریدلې، ته یوازې زما د خبرې ځواب راکړه.

: تاته په بهر وتو کې څه ستونزې نشته، زموږ ملګرې به هلته نږدې وي، یوازې د دې خبرې خطر دی چې کله شپږ تنه وسله وال کسان پر اسونو سپاره له هغه ځایه ووزي نو هغوی به زموږ د دښمنانو او زموږ د حکومت د جاسوسانو له نظره پناه نه شي، بیا به تاته یوه بله ستونزه جوړه شي چې د ویګا په لوري لاره

Downloaded from: The Digital Library

چې د سینتهافی له سرك څخه جلا شوی ده هغه دوه میله لری ده، تر هغه ځایه د وررسیدو نه وړاندې د دښمن لومړی پهره په مخه راځي.

: تا څنګه دا خیال کړی دی چې موږ د شپې له سرك پرته سفر نشو کولی؟

موږ به له ماښام څخه دمخه یو یو له دروازې څخه ووزو او دروازې ته نژدې به چیرته له سرك څخه کوز شو او فصلونو ته به ننوزو، له هغې وروسته به یونس زموږ لارښود وی څنګه یونسه سهی ده؟

: بلکل سهی ده صیب!

سلمان عبدالمنان ته وویل : اوس زه تاته دا ویل غواړم چې موږ به وسله وال نه روانیږو، خنجر له ځان سره ساتلای شو خو د نورې وسلې تیرولو ذمه واری به له دروازې نه هغه کوچوان ته وسپارو چې په ګاډی‌کې پروښو راوړو برسیره په ډیرو نورو کارونو هم پوهیږی.

عثمان له دروازې سره نژدې ناست ؤ چې د ګاډی‌نوم یې واورید سترګې یې وځلیدې.

سلمان وموسکل ویې ویل : عثمانه! ته زما په مطلب وپوهیدې؟

: هوکې! خو واښه له بهر څخه غرناطې ته راوړل کیږی له دې ځایه بهر ته نه وړل کیږی.

سلمان وویل : ته به د «غنمو» د راوړو په پلمه بهر ته ولاړ شې او زموږ وسلې به د تشو بوریو لاندې غلې کړی او رښتیا! ما ته د لس دولس ګزه رسی اړتیا ده، ستا آغا به پرګاډی‌د سوداګری یو څه سامان هم بار کړی، ته به زموږ ترشا راځې او خپله ګاډی به له نورو څخه لږ لری دروی، موږ به د ننداړچیانو په څیر هلته دلته ګرځو او په مناسب وخت کې به خپلې وسلې واخلو او روانیږو به.

عبدالمنان وویل : زه له عثمان سره یو بل سړی هم استوم هغه به د وسلو غوټه ورسره واخلی او مناسب ځای ته به یې ورسوی.

سلمان وویل : ٠ چې موږ له دې کار څخه وزګار شو د شپې مهال به د دروازې د خلاصولو لپاره ستا مرستې ته اړ یو.

: تاسو به ما د هرکلی لپاره حاضر وګورئ، او پرما برسیره به هلته ستاسو نور مرستندوی هم وی، له دروازې بهر به هم ځو رضاکاران ستاسو انتظار کوی.

سلمان وویل : که له ویګا څخه څوك په موږ پسې راغلل نو امکان لری چې موږ د جنوبی دروازې لوری ته مخه کړو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: زموږ ملګری به هلته هم ستاسو هرکلی ته موجود وي، تاسو پهره دارانو ته يوازې دومره ووايي چې تاسو د هشام وررور ياست، هغوی به سمدستي دروازې خلاصې کړي.

: هشام څوك دی؟

: هغه يو فرضي نوم دی، پهره دارانو ته به د پوځ له خوا دا امر ور واستول شي چې د هشام د وررور او د هغه د نورو ملګرو لپاره دروازه خلاصه کړي.

راځه عثمانه! تر اوسه نور ډېر کارونه دي چې بايد سرته يې ورسوو.

عثمان ورپوښتل : صيب! ستا اس همدا اوس راولم؟

: نه! هغه تر ماسپښين پورې همالته پرېږدې خو له دې څخه وړاندې زما کوربه او د هغه ګاونډي ته دا ويل ضروري دي چې زه په يوه مهم کار مصروف يم خو هغوی ته اوس دا ويل ضروري نه دي چې زه چېرته يم.

عبدالمنان ورويل : تاسو فکر مه کوئ، هغوی ته د تسلي لپاره به زه په خپله هلته ورشم.

عبدالمنان او عثمان جګ شول او له کوټې ووتل او نژدې يو ساعت وروسته د ويګا د عملياتو لپاره سلمان خپلو ملګرو ته هدايات ورکول.

ماښام يو يو له دروازې څخه ووتل، سلمان تر ټولو دمخه ؤ، په هغه پسې يونس ؤ او ورپسې نور، په دروازه کې لا د خلکو تك راتګ دوام درلود، عبدالمنان د پوځ له يوه ځوان افسر سره خبرې کولې، سلمان هغوی وليدل او په بې پروايي تری تېر شو دروازې ته نژدې له آس څخه پلی شو او د خپلو نورو ملګرو انتظار يې کاوه، څو دقيقې وروسته هغوی ټول هلته وررسيدل.

د عثمان ګاډي‌تر نورو ګاډيو لږ لرې ولاړه وه، له سرك نه پورې غاړې ته يو ځای څو کسان په لمانځه ولاړ وو دوی هم شاوخوا په ولاړو ونو خپل اسونه وتړل او په لمانځه ور شريك شول.

له لمانځه څخه چې فارغ شول يو رضا کار په عثمان او د سرای په بل نوکر پسې ګاډي لوري ته ورغی او پاتې نور ټول يوه او بله خوا سره تيت شول، سلمان يونس د احتياط لپاره له ځان سره وساته او يو رضا کار مجاهد په دوی پسې له شانه روان ؤ.

د دروازې په شاوخوا کې د خلکو ګڼه ګوڼه د دوی له هيلې څخه ډېره زياته وه چې د دوکاندارانو په خيمو او په څپرو کې سملاسي جوړو شوودوکانونو کې بې-

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پروا ګرځیدل، د لوړو مقاماتو خاوندان تر چترېو لاندې په آرامو کوچونو کې ناست وو او ډوډۍ یې خوړه او ځای ځای سازکوونکو ، سندرغاړو او نڅاګرو د دوی د تفریح او سات تیرۍ لپاره د نڅا او سرود مجلسونه تاوده کړي وو.

ناڅاپه چا د سلمان په اوږه لاس کیښود ویې ویل: که زموږ د بې حسۍ او بې غیرتۍ سهې اټکل کول غواړې نو په ما پسې راځه! دا عبدالمنان ؤ. سلمان چوپه خوله ورسره روان شو. لږ وړاندې چې ولاړل د خانه بدوشو «کوچیانو» دیره وه، هلته د اور لمبو ته څو ښځو او نارینه ؤ ګډ اتڼ کاوه چې شاوخوا غریب خلک ترې راچاپېر وو.

عبدالمنان وویل : د دې کوچیانو نڅا زموږ لپاره نه ده، خو زه بل څه درښودل غواړم.

لږ وړاندې تر یوه پراخ چتر لاندې خلک راټولیدل چې د مخې له کتار څخه درې فټه لوړ په یوه ستيژ یوې ښکلې نجلۍ په قسطلي ژبه سندره ویله او زیاترو ننداره‌چیانو بیله دې چې د دې د سندرې په مفهوم وپوهیږي پر هغې افرینونه ویل، سندر غاړې د خپلې سندرې له پای ته رسولو وروسته ډېر دې شاته ورکه شوه، څو شیبې وروسته پنځه نجونې چې له جامو څخه درې مسلمانې او دوې نورې د قسطلې اوسیدونکې ښکاریدلې راووتې او نڅا یې پیل کړه.

سلمان وویل : د خدای لپاره له دې ځایه ځه! زه تر دې زیات څه نشم لیدای.

هغوی له تجیر څخه راووتل بیرته سرك لورې ته راغلل عبدالمنان یوې ونې ته نږدې ودرید یوه او بله خوا یې وکتل او بیا یې سلمان ته وویل:

تا تر اوسه هیڅ نه دي لیدلي، اصلي ننداره به درې څلور ورځې وروسته پیل شي، د سندغاړو او سرود دغه ډله پرون دلته را رسیدلې ده، په غرناطه کې د داسې خلکو کمې نشته چې د ښار په څلور لارو کې د هغوی د کمالونو د لیدلو په انتظار دي.

همدا اوس یوه جارچي دا اعلان کاوه چې د طلیطلي شهزادګي دلته راروانه ده.

: د طلیطلي شهزادګی! دا څوك ده؟

: هغه یوه سندرغاړې ده او د هغې په اړه دا مشهوره ده چې د طلیطلي د پخوانۍ یوې کورنۍ سره اړیکې لري نوم یې لیلي دی او ځینې خلك یوازې د دې د راګ د اوریدو لپاره سینتاڼې ته تلل، هغوی وایي چې په غږ کې یې جادو دی، زه د جګړې له اوربند څخه وروسته لومړی ځل دلته راغلی یم او ما دا تصور هم نشو

Downloaded from: The Digital Library

کولی چی دښمن زموږ د اخلاقي برجونو رانړولو لپاره کوم سوري وهلی دي هغه به دومره خطرناك وي.

هغه نڅاګري نصراني یا یهودي وي، خو دغو بدمرغو چی هغوی د مسلمانانو په جامه کی لیدلی پري خوښیدل، اوس ته پوهیدای شی چی په څومره جبهو کی باید وجنګیږي؟

سلمان تر لږ ځنډه د درد په حالت هغه ته کتل، بیا یی وویل : زما په ګومان موږ ته نور دلته د ایساریدو ضرورت نشته.

عبدالمنان وویل : ته به لږ نور هم انتظار کوی، تر اوسه ابو القاسم له سینتیافي څخه نه دي راستون شوي د هغه تر راتګه د دروازي دننه او بهر د حکومت جاسوسان بنه ځك دي، هسی هم تاسو ته لږ وروسته سفر ډیر مناسب دي.

یونس وویل : صیب! ما هم همدا عرض کول غوښتل چی موږ باید تر لږ ځنډه دلته ایسار شو، د خدای تعالی لپاره پر ما اعتماد وکړه، اوس ستا بری زموږ لپاره هم د مرګ او ژوند سوال شو. ما دا عرض کاوه چی د دغه کور ساتونکی ډیر ظالمان دي، او پر دي خبره ویاړ کوی چی څو تنه بی ګناه خلك یی وژلی دي، که تا هغوی په ناخبري کی راقابو نکړل نو هغوی به د وړیو لیوانو په څیر مقابله وکړي او بیا دا خطر هم شته چی که له هغوی نه کوم یو وتښتید او د یرغ چوني ته ورغی زموږ څخه به یو هم د ژوندی راوتلو موقع ونه وینو، دا هم ضروري ده چی د طبیبلی خدمتګار او دوه تنه نوکران هم ونه تښتي.

سلمان وویل : یونسه! که زما پر تا اعتماد نه وای نو له ځانه سره به می نه وای راوستلی، د حامد بن زهره د قاتلانو وروستی شیبی ډیري نزدي دي، خو زه د خپل ضمیر د ډاډ لپاره له تا څخه پوښتم چی په هغو اتو پهره دارانو کی څو تنو د حامد بن زهره په وژلو کی برخه درلوده؟

یونس په اندیښنه ځواب ورکړ: صیبه! زه قسم خورم چی ما د خپل وررور پر کوم جرم د پردي اچولو هڅه نه ده کړي خو هغه له هغو قاتلانو سره نه ژ تللی، ما څو ځله د هغوی خبري اوریدلی دي چی ویل به یی چی عتبه یوازي له غرناطی څخه موږ ورسره راوستلو، او ضحاك یی په کور کی له نورو نوکرانو سره پریښود او چی کله تولـه شپه پر موږ اوریدل لانده خیشته وو ضحاك په کور کی خوبونه غوړول.

سبا ته یی د بل کار لپاره شپږ کسه له ځانه سره بیولی وو او زه له دی څخه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

منکر نه يم چې ضحاك هم په هغوی کی ؤ. نوری خبری تاسو ته پخپله هم معلومې دی، خو که ستاسو ملګری په همدی شپه له غرناطی څخه بهر وژل شوی وی نو په یقین سره ضحاك له هغوی سره نه ؤ.

عبدالمنان وویل : صیب! زما باور دی چی دا ځوان دروغ نه وایی.

: پردی خبره زما هم باور ؤ خو زه پردی ځان پوهول غواړم چی په پاتی نورو کسانو کی څوك زموږ د رحم حقدار دی، یونسه! ته دابه اوسه، تا د خپل ورور د ګناهونو کفاره ادا کړی ده.

هغوی تر لږ ځنډه نوری هم ورو ورو خبری کولی، په دی موده کی د سلمان نور ملګری هم ورو ورو هغوی ته نژدی ورغلل، بیا ناڅاپه د سینتهافی له لوری څلور ګرندی پر اسونو سپاره رابنکاره شول، چی دروازی ته رانژدی شول، چیغی یی کړی.

له لاری نه لری شی! لوی وزیر صیب تشریف راوړی! ناڅاپه دروازه خلاصه شوه او وسله وال پلی او سپاره بل کړی مشالونه د سرك یوی او بلی غاړی ته کتار ودریدل.

څو دقیقی وروسته د سینتهافی له لوری د ډیرو اسونو د پښو ترپهار واوریدل شو او بیا د سترګو په رپ کی پنځلس - شل اسونه ګرندی تیر شول، پر هغوی پسی د لوی وزیر ګاډی «بګی» وه، او د بګی ‌شاته د وسله والو سپرو یوه بله ډله راروانه وه، لږ ځنډ وروسته هغوی ټول دننه تللی وو او عام خلك چی له سرك څخه لری ساتل شوی وو، پر دروازه راټول شول د خوښی نعری یی وهلی.

سلمان او ملګریو یی په ډاډه زړه له ونو څخه خپل اسونه راخلاص کړل او یو یو د هغه باغ په لوری ولاړل چی د عبدالمنان نوکر وسله ساتلی وه او د دوی د ورتلو انتظار یی کاوه.

Downloaded from: The Digital Library

پاچا او د هغه وزیر

ښار ته تر ننوتو وروسته د ابو القاسم بگۍ د خپل محل پرځای نیغه الحمرا ته ولاړه اونیم ساعت وروسته هغه د الحمرا ماڼی په یوه کوټه کی د پاچا په مخکی ولاړ و.

: ابو القاسمه! تا ډیر ځنډ وکړ، ابوعبدالله له شکایت څخه په ډکه لهجه وویل:
عالی جنابه! که زه سهار وختی روان شوی وای نو ښایی ماسپښین بیرته رارسیدلی وای، خو د شپی ځینی داسی خبرونه راورسیدل چی تر ډیره وخته ایسار شوم، او بیا سینتافی ته رسیدل او د فردیناند داده کول خو آسانه خبره نه ده.

پاچا په مخه کی یوی کرسۍ ته اشاره وکړه او ویی ویل : کښینه!

کاشکی زه د ده د نه داده کیدو په سبب پوهیدای لومړی تا دا ویل چی مونږ د ښار څلور سوه تنه وتلی مشران او افسران د یرغمل په څیر دوی ته وسپارل او داده مو کړل، بیا دی ویل چی که د اوربند د مودی له پای ته رسیدو دمخه مو د ښار دروازی ورته پرانستلی نو د دوی پاتی اندیښنه به هم لری شی. د خدای «ج» لپاره ووایه! چی ددوی د بدگومانی د لری کولو لپاره نور مونږ څه کولی شو؟

د حامد بن زهره څخه وروسته د غرناطی په کڅوړه کی بل کوم داسی غشی پاتی دی چی هغه یی خطرناك گڼی؟

ابو القاسم وویل : عالیجنابه! د هغه ستا په اړه هیڅ بدگومانی نشته، که داسی څه خبره وای نو هغه به د حامد بن زهره په راتلو او د ښار د خلکو د جوش او احساساتو د خبر په اوریدو یوه شیبه هم نه ؤ ایسار شوی.

: نو بیا هغه څه غواړی؟ ستا څیره داسی ښیی چی کوم ښه خبر دی نه دی راوړی.

: اعلیحضرته! له فردیناند سره دا اندیښنه ده چی په غرناطه کی د باغیانو

Downloaded from: The Digital Library

لاربنوونکی موږ د حامد بن زهره د وژلو مسئول بولی او دغه خلك هر وخت کولی شی خلك وپاروی، چی بیا به تاسو ته د اوربند د تړون د شرطونو پوره کول ناممکن کړی.

: د دی چاره له دی پرته بل څه کیدای شی چی د اشرارو د آرام ساتلو په خاطر د فردیناند پوځونه بیله ځنډه غرناطی ته ننوزی!

: تاسو سهی فرمایی! فردیناند هم همدغه غواړی چی د جګړی پلویانو ته باید د سر اوچتولو فرصت ورنکړای شی خو...

: خو څه؟!

: اعلیحضرته! ما دا ویل غوښتل چی فردیناند تاسو له نظره نه شی غورځولی، هغه له ما څخه پوښتل چی تاسو د خپلی راتلونکی په اړه څه پریکړه کړی ده؟

ابو عبدالله د ویری او خفګان په حالت کی چیغی کړی:

ابو القاسمه! د خدای «ج» لپاره صفا صفا خبری کوه!

: اعلیحضرته! تاسو به پوره داډ زما خبری و اوری، د فردیناند ستاسو په وفاداری کی شك نشته، خو هغه نه غواړی چی تاسو په کوم نوی ازموینت کی واچوی.

د هغه اندیښنه ده چی کیدای شی د حامد بن زهره راوروونکو کښتیو د هغه د ملاتړ لپاره ډیر نور کسان هم پر ځنډه پلی کړی وی او دغه ترکان یا افریقایان به قبایلو ته د بهرنی ملاتړ امیدونه او وعدی ورکوی او جګړی ته به یی هخوی.

فردیناند ویل چی که دترکانو جنګی بیړیو د ساحل په کوزه ځنډه یرغل راوړ او ویی نیوله نو په تولو غرنیو سیمو کی به د جګړی لمبی پورته شی، په داسی صورت کی به د غرناطی د خلکو آرام ساتل ستا د وس خبره نه وی.

ابو عبدالله په وارخطایی وویل: تر اوسه ستا په مطلب نه یم پوهیدلی ما کله دا دعوه کړی ده چی د غرناطی اولس په امن او آرام ساتلی شم، که د فردیناند سر له اوسه زما په نیت شك وی او هغه دا ګومان کوی چی که د غرناطی اولس پاڅید نو زه به ورسره ملګری شم نو د خدای «ج» لپاره ووایه چی د هغه د ډاډه کیدو لپاره زه نور څه کولی شم؟

ابو القاسم په ډاډ ځواب ورکړ: فردیناند ستا پر خلوص اعتراف کوی، خو هغه نه غواړی چی که په غرناطه د قبضی په صورت کی د هغه لښکر د چا له مقاومت سره مخ شو د هغی پړه پرتا ولویږی. نه پردی پوهیدای شی که د هغه دری څلور

Downloaded from: The Digital Library

تنه سرتیری تیپیان یا ووژل شي نو د لښکر عکس العمل به یې څومره توند وي. د دوی په پوځ کې د داسې کسانو کمې نشته چې د غرناطې له اولس څخه د تیرو ماتو بدل اخستل غواړي او له تاسره به هم څه نرمي ونه کړي.

فردیناند دا احساسوي چې د جګړې په صورت کې چې څومره ته د خپل رعیت په اړه بې وسه یې هومره به دې د خپل لښکر په مخکې بې وسه وي. ځکه هغه غواړي چې سمدستي ته باید په غرناطه کې ونه اوسې.

ابو عبدالله په ړډو ړډو هغه ته حیران کتل، په پوره زور یې غوښتل چیغې وکړي خو غږ یې په کومي کې خپ شو ابو القاسم له لږ ځنډ وروسته وویل:

: اعلیحضرته! فردیناند غواړي چې سمدستي تاسو د لیکلې تړون له مخې د خپل جایداد انتظام وکړئ، که په غرناطه کې د بغاوت په اړه د ده اندیښنې غلطې ثابتې شوې نو تاسو به بیله ځنډه بیرته راوغواړي او بیله څه ځنډه به د خپلې مرستیالې منصب درته وسپاري.

دا هم کیدای شي چې کومه ورځ هغه د ټول اندلس د واکمنې چارې تاسو ته وسپاري. د جګړې په صورت کې تاسو ښایي څو اونۍ او یا څو ورځې انتظار وکړئ خو چې کله د باغیانو زور اوبه شي او فردیناند پردې پوه شي چې تاسو کومه لویه ذمه واري ترسره کولې شي نو ستا تر ټولو وړوکې انعام به دا وي چې د غرناطې حکومت درته وسپارل شي، زما باور دی چې کله تاسو بیرته راشئ نو هغه کسان چې نن پرتاسو د غدار تور پورې کوي ستاسو په مخه کې به خپلې لیمې پړدي.

فردیناند ډیر د تدبیر خاوند دی او لرې ګوري، هغه پردې پوهیږي چې په فتحه شویو سیمو کې په ځانګړې ډول د بې شمیره پوځ د ساتلو پرځای به د یوه مسلمان په مرسته حکومت کول ډیر آسانه وي.

د ابو عبدالله حالت هغه وزي ته ورته ؤ چې پر مرۍ یې چاړه ور ایښودل شوې وي، هغه په پوره زور چیغه وکړه:

ته خاین یې! ته زما دښمن یې!! ته د فردیناند جاسوس یې!!! تاته ښه معلومه ده چې فردیناند به خپله یوه وعده هم پوره نه کړي، زه غرناطه نه پریږدم، زه جګړه کوم، تر وروستې سلګې پورې جګړه کوم، زه به اولس ته دا ووایم چې تا یوازې له ما سره نه بلکې له ټول اولس سره دوکه کړې ده، تا څلور سوه تنه د یرغملو په توګه فردیناند ته وسپارل، ته د حامد بن زهره قاتل یې.

Downloaded from: The Digital Library

ابو القاسم په داډ ځواب ورکړ: ستا ګومان دی چې د غرناطې خلک به تا په اوږو سپور کړي!

زه به ستا خرمن وباسم! پهره دارانو! پهره دارانو!!

ابو القاسم وویل : ته زما په وینو د خپلو ګناهونو کفاره نشې ادا کولی.

څلور وسله وال کوټې ته ورننوتل او زړه نازړه یې یو بل ته کتل، ابو عبدالله له ډیرې غوسې لړزیده او چیغې یې کړې: ویې نیسئ!

سپاهیان زړه نازړه ور وړاندې شول، خو ناڅاپه د ساتونکي ډلې یو مشر کوټې ته ورننوت او په منډه ورغی د ابو القاسم او سرتیرو ترمنځ ودریده.

ابوالقاسم وویل : لوی پاچا! زه هرې سزا ته چمتو یم، خو د خدای «ج» لپاره زما خبره واوروړما تاته دا نه ویل چې که تر سبا ماښام پورې زما لخوا فردیناند ته داډمن ځواب ورنکړای شي نو بل سهار به هغه پر غرناطه یرغل کوي، او هغه بدنصیبه کسان چې تا فردیناند ته سپارلي دي ټول به لاس تړلي راولي او داسې به یې په مخکینۍ کتار کې را روان کړي چې دښمن ته د ډال حیثیت ولري.

له دې وروسته بیا ته فکر کولی شې چې د غرناطې خلک به له تا څخه ځه ډول د بې ګناهو خلکو د وینو حساب اخلي او که تاسو د هغه د انتقام څخه وژغورل شې هم نو فردیناند به بیا څه ډول سلوك درسره کوي؟

ابو عبدالله د بې وسې په حالت کې سر ځوړند واچاوه او څو شیبې په کوټه کې چوپتیا خپره وه، بیا هغه په لاس اشاره وکړه او سرتیرې او افسر یې له کوټې څخه بیرته ووتل.

ابو عبدالله وویل : تاته هر څه معلوم وو او ته له پیله د فردیناند د لاس آله وې.

: اعلیحضرته! موږ دا پریکړه باید تاریخ ته وسپارو چې څوك د لاس اله ؤ؟

ابو عبدالله بې وسه شو ویې ویل: ابو القاسمه! ته ما خپل دوست بللی وې.

: زه اوس هم ستا دوست یم.

: ما تل ستا په مشورو عمل کړی دی خو تا ماته د سهي لارې راښودلو پرځای زما د بربادۍ سببونه برابر کړل.

: اعلیحضرته! ماته د هغې لارښوونکو انجام معلوم ؤ، تاته د یوه داسې وزیر ضرورت ؤ چې ستا د ضمیر د ډاډه کولو سببونه برابر کړای شي.

: د دې مطلب دا دی چې تا قصداً ماته دوکه راکوله!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه جنابه! تا یوازې زما پر هغو مشورو عمل کاوه چې ستا دغوښتنو په تائید به وې او زه دا منم چې ما د خپل ضمیر د غږ اوچتولو پرځای ستا د ضمیر د داړ بندوبست کړی دی.

: اوس ته ماته د دې احوال لپاره راغلی یې چې زه د خپلې لارې د وروستې ګړنګ پر څنډه دریدلی یم؟

: زه تاته د دې لپاره راغلی یم چې اوس دواړه په یوه کښتۍ کې سپاره یو، او زما وروستی هڅه به دا وي چې دغه کښتۍ ډوبه نه شي.

: او ستا په ګومان دا کښتۍ یوازې په دې له ډوبیدو څخه ژغورل کیدای شي چې موږ له غرناطې څخه وتل ومنو؟

: جنابه! زه پردې پوهیږم چې دا پریکړه به تاته څومره ګرانه وي خو دا یوه مجبوري ده.

: تا دا پریکړه کړې ده چې زه باید الفجاره ته ولاړ شم.

: اعلیحضرته! یوازې ته پریکړه کولی شې.

: فردیناند درته ویلي دي چې هغه ماته کوم جیل او یا کلا غوره کړې ده؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: اعلیحضرته! ما له فردیناند څخه دا لیك اخستی دی چې دې په الفجاره کې کومه سیمه تاته وسپاری نو ته به د یوه واکمن په حیث په کې اوسې او د هغې حاصل به دومره خامخا وي چې ته د بې وسې احساس ونکړې.

: ابو القاسمه! ما ځان ته پخپله ډیره دوکه ورکړه، خو دا دوکه نشم ورکولی چې په الفجاره کې د ځمکې کومه ټوټه داسې هم کیدای شي چې زه په کې داړمنه ساه واخستلای شم. د الفجارې یاغي خلك به هلته په خپلو هدیرو کې زما مړی هم پرې نږدي.

: عالم پناه! دا خبره ماته پریږده چې د دې سیمې اوسیدونکي به تاسو په سر سترګو کښینوي، هغوی به پرې پوه کړای شي چې فردیناند په کومه سیمه ستا حق ومنی هغه به د نصرانیانو له غلامۍ نه خوندي وي، زما باور دی چې د الفجاره اوسیدونکي به د عیسویانو په لاس د تباه کیدو پر ځای ستا تر سیوری لاندې د امن ژوند غوره کړي.

: هغه خو وعده کړې وه چې ما به تر یوه کاله پورې د ازمویښت لپاره له الحمرا څخه نه وباسي، اوس ته دا ولې نه وایې چې هغه ماته یو ځل بیا دوکه راکول

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غواړي.

: عالي مقامه! هغه تاته د دې خبرې فرصت درکول غواړي چې ته د الفجاره جنګيالي قومونه آرام کړې او په دې ډول ځان د يوې لويې ذمه وارۍ اهل ثابت کړې. هغه پوهيږي چې غرنۍ قومونه به په آسانۍ د ده برلاسي ونه منيءَ ځکه خو که تا هغوی سمې ته راواړول نو دی به د خپلې متعصبې ملکې او د قسطلې د سردارانو د مخالفت سره سره تاته په اندلس کې د سلطنت د نايب منصب درکړي.

: ته ويلې شې چې فرډيناند به څومره ورځې په الفجاره کې د ايساريدو اجازه راکړي؟

: عاليمقامه! ته ډاډه اوسه، فرډيناند به پردې اقرار او سوګند کوي چې د الفجاره کومه سيمه تاسو ته درکړای شي پر هغې به ستاسو مالکانه حقوق د تل لپاره وي، او په هيڅ صورت کې به هم نه درڅخه اخستل کيږي، د هغه د ليك په لوستلو به پخپله ستا ډاډ حاصل شي.

: کوم ليك!

: ابو القاسم د خپلې درنې چپنې په جيب کې لاس ننه ويست يو ليك يې راويوست او په دواړو لاسو کې يې ونيوه ابو عبدالله ته يې وړاندې کړ ويې ويل:

واخلی! دا ترون زما د وفادارۍ او وظيفې پيژندلو وروستی ثبوت دی. د دې مضمون ما پخپله ليکلی او فرډيناند زما د يوه ټکې د بدلولو هڅه هم نه ده کړې. د کليسا مشرانو د قسطلې اميرانو او نورو متعصبو سردارانو ډير شور او زور واچاوه، ملکه ازابيلا هم خوښه نه وه خو بيا هم د الفاظو په جګړه کې هغوی ستا خدمتګار مات نکړای شو، تاسو پردې ليك د پاچا او ملکې مهرونه ليدلی شی.

ابو عبدالله په خپلو لړزيدليو لاسونو ليك راپورته کړ او له لږ ځنډ وروسته يې ابو القاسم ته وکتل ويې ويل:

د غرناطې د اولس بدمرغۍ داوه چې زما ټول کارونه نيمګړي وو، او زما بدمرغي دا ده چې زما د وزير يو کار هم نيمګړی نه وي.

زه ستا له ځيرې څخه د دې ليك مفهوم لوستی شم، اوس دا راته ووايه چې کله زه له غرناطې څخه ووزم نو ته به الحمرا ته راځې او که به په خپل کور کې پاتې کيدل خوښوې؟

ابو القاسم د خپلې موسکا د پټولو هڅه وکړه ويې ويل:

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عالیمقامه! کوم حالات چې ستا لپاره نامناسب دي هغه ستا د غلام لپاره هم مناسب نشي کیدای. ما تر وروستي سلګۍ له تا سره د اوسیدو پریکړه کړې ده، فردیناند ستا په ګاونډ کې ماته هم یوه وړوکي سیمه رابخښلې ده.
: یو سړی د دوو بادارانو غلام نشي کیدای.
: همدغه سبب و چې ما د غرناطې پرېښودو پریکړه وکړه.
: ته به رښتیا له ما سره اوسې؟
: هوکې! زه وعده کوم چې په غرناطه کې خپله برخه مهم کارترسره کړم بیا به ستا په خدمت کې حاضر شم.
ابو عبدالله په وربښمین دسمال کې نغښتي لیك پرانست او په لوستو یې بوخت شو.
بیا یې کاغذ بیرته قات کړ یوې خواته یې کیښود او تر لږ ځنډه یې سر ښکته راچاوه په چورتونو کې ډوب شو، بالاخره یې ابو القاسم ته وویل:
فردیناند دا غواړي چې زه بې له ځنډه الحمرا باید پریږدم، او ته وایې چې د دې لیك مضمون ما تیار کړی دی.
ما له فردیناند سره تر خبرو اترو وروسته دا مضمون ولیکه، ماته معلومه وه چې الحمرا په تاسو ګرانه ده، خو ما دا احساس کړه چې په دربار کې د هغو خلکو خوله بندول ضروري ده چې تر اوسه ستا پر اخلاص شکمن دي.
: اوس تا د هغوی خولې بندې کړې؟
: زما باور دی چې کله تاسو له الحمرا څخه ووزې نو د فردیناند په دربار کې به ستاسو د بدغوښتونکو خولې پخپله بندې شي، بیا به موږ د هغې ورځې انتظار کوو چې په غرناطه کې ستا ضرورت احساس کړای شي.
: ته تر اوسه په دې فکر کې یې چې په غرناطه کې به زموږ ضرورت احساس کړای شي؟
: هوکې! زما باور دی چې که موږ د الفجاره جنګیالي قبیلې د لږې مودې لپاره په امن او آرامۍ وساتلای شوای نو فردیناند او ملکه ازابیلا به زموږ خدمتونه له پامه ونه غورځوي او په داسې حال کې چې په غرناطه کې هر وخت د امنیت د خرابۍ خطر وي زه همدا مناسبه بولم چې تاسو د ډیرو بدو ذمه واریو څخه د ژغورنې په خاطر له ځنډه پرته له غرناطې څخه ووزې.
: ته ماته دا ډاډ راکولی شې چې د فردیناند نیت به بیرته خراب نه شي او ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

به کومه ورځ له دی احوال سره نه راځی چی اوس د نور اخلاص د ثبوت ورکولو په خاطر باید له الفجاره څخه هم ووزی؟

: عالیمقامه ! دا چیرته کیدای شی؟

: که موږ غرناطه باید پریږدو نو بیا خو د اوربند د مودی د پای ته رسیدو انتظار ولی ونکړو، آخر فردیناند ولی دومره بیړه کوی؟

: د فردیناند هیڅ بیړه نه ده، خو ستا خیر په دی کی ده چی موږ بیله ځنډه له دی ځایه ووزو، تاسو ته معلومه ده چی د غرناطی باغیانو له کومو قبایلی سردارانو سره سازشونه کول له هغوی څخه ځو تنه دلته رارسیدلی دی.

: تا هغوی نیولی نه دی؟

: سمدستی د هغوی نیول امکان نه لری، د غرناطی د خلکو احساسات او جوش تر اوسه نه دی سوړ شوی، او زه دا نه غواړم چی ستا په موجودیت کی د غرناطی وضعه ویجاړه شی، کله چی تاسو الفجاره ته ورسیږی نو فردیناند به پخپله له دوی سره دغری وهی، تاسو بیا په دی هم پوهیږی چی تر اوسه له پوځ نه موږته زیات خطر دی.

اوس اجازه راکړه تر سهاره باید ځو کارونه وکړم.

ابو القاسم جگ شو ودرید ابو عبدالله ځو شیبی هغه ته حیران حیران کتل، بیا یی د لاس اشاره ورته وکړه او هغه ځوړند سر له سلام وروسته لـه کوټی څخه ووت.

له دروازی څخه بهر په برنډه کی د الحمرا ناظم ولاړ ؤ، ابو القاسم چی هغه ولید ولړزید بیا یی په اندیښنه وویل:

: ته دلته ولاړ وی؟

: ما ستا انتظار کاوه.

: تا هر څه واوریدل؟

: صیب! زما غوږونه دومره ځك نه دی، ناظم په شمیرلیو جملو ورته وویل.

: مگر ته له دروازی سره جوخت ولاړ وی.

: صیب په الحمرا کی دننه ستا ساتنه زما ذمه واری ده او زه ډیر لری ځکه نه ولاړیم چی، بنایی ستا راته ضرورت شی. چی تاسو کله له الحمرا څخه ووزی نو زما مسئولیت به پای ته ورسیږی.

ابو القا سم وویل: زه ستا څخه مننه کوم، ما یوازی دا ویل غوښتل چی د مانی

Downloaded from: The Digital Library

ناظم باید د داسی خبرو د اوریدو خطر قبول نه کړی چی بیا یی په خپل زړه کی ونه ساتلای شی.

: تاسو ډاډه اوسی! ما د پاچا له کنځلو پرته بله داسی خبره نه ده اوریدلی چی په زړه کی یی ونه ساتلای شم، زه له دروازی څخه بهر لری ولاړ وم.

ابو القاسم له څه ویلو پرته وراندی ولاړ او نظام له هغه سره ملګری شو. له ورنهی څخه لاندی په مرمرو ډبرو فرش لاره څو وسله وال ساتونکی د دوی په مخکی روان شول.

*****

ابو عبدالله تر څه ځنډه پر دیوالونو کښلی ګلونه لیدل بیا یی سر په دواړو لاسو ونیو، په غمجنه لهجه یی وویل: زما غرناطه، زما الحمرا.

او بیا یی لاس سترګو ته ونیول او بی اختیاره په ژړا شو، د شا دروازه خلاصه شوه او مور یی ملکه عایشه خپ خپ کوټی ته ورننوته او دواړه لاس یی د هغه پر سر ورکیښودل. هغه ټکان وخوړ مورته یی وکتل او په ارمانجنه لهجه یی وویل:

موری! ما خپل سر د یوه ښامار په خوله کی ایښی دی.

مور یی ځواب ورکړ: زویه! دا د نن خبره نه ده، تا په هغه ورځ خپل سر د ښامار په خوله کی ورکړی ؤ چی له پلار سره دی خیانت وکړ، او تا یوازی خپل سر نه بلکی ټول قوم دی د ښامار مخی ته وغورځاوه.

: موری! زه د فردیناند په اړه نه د ابوالقاسم په باب درسره غږیږم، هغه ماته دوکه راکړی ده، اوس به مور په الحمرا کی نه اوسو، د فردیناند وعده هسی یوه دوکه وه.

: ماته معلومه ده.

: تاتولی خبری اوریدلی دی؟

: هوکی! او ماته دا خبری له اټکل څخه لری نه وی.

: موری! اوس زه څه وکړم؟ څه کولی شم؟!

: دا دی باید هغه وخت پوښتلی وای چی تا څه کولی شوای، اوس ته هیڅ هم نه شی کولی او ستا مور هیڅ مشوره نشی درکولی. د اندلس د تاریخ ترټولو شومه ورځ هغه وه چی ستا په زړه کی د واکمنی خیال را پیدا شو.

: نه موری! تر هغی شومه ورځ هغه وه چی زه وزیږیدم. کاشکی تا هغه ورځ زما مرۍ خپه کړی وای.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: زه اعتراف کوم چې اولس ته مې یو مار زیږولی ؤ، ته دا ویلی شې زه ګناهکاره یم،

: خو زه به دوی ته دا ور وښیم چې ابو القاسم خاین دی، او هغه له موږ سره دوکه وکړه.

: ته په وار وار تول اولس ته دوکه نشې ورکولی، کله چې ته د اولس مخې ته ورشې نو غوښنې به دې وشکوي، دوی به د هغو بې ګناهو د وینو حساب درڅخه وغواړي چې تا د میړو او وزو په څیر وګڼل او دښمن ته دې وسپارل، ته د مالقې، الحمرا او المیریه د بربادۍ مسئول یې. لاسونه دې د حامد بن زهره غوندې سپېڅلو سربښندونکو په وینو سره دي.

ابوعبدالله! ته داندلس لپاره مړشوی یې،اوموږ دې اوس راژوندي کولی نه شي.

: موری! که ته امر راته کوې نو زه به همدا اوس د ابو القاسم کور ته ورشم او ویه یې وژنم.

: ای بدنصیبه! تا غرناطه له خاینانو څخه ډکه کړه، اوس به د یوه خاین په وژلو هیڅ ترلاسه نه شي.

: موری! ماته د غرناطې هر سړی خاین ښکاري.

: دا ستا د کړ حاصل دی، تا د اندلس په ځمکه د غدارۍ تخم وشینده، اوس دغه فصل پوخ شوی دی.

: موری د خدای لپاره پیغورونه مه راکوه.

: زه به تر ډیرې مودې پیغورونه درنکړای شم، خو د اندلس مېندې به تر قیامته پر ما لعنتونه وایي.

ابو عبدالله له پښیمانۍ سر کښته واچاوه، او تر لږ ځنډه چوپ ؤ، بیا یې په اندیښنه ووېل:

مورجانې! زما اوس هم باور نه راځي چې له الحمراء څخه به ووزم، زه داسې ګنم لکه خوب چې وینم. د مور په سترګو کې اوښکې ډنډ شوې وې ویل:

زویه! اوس د خوبونو وختونه تیر شوي دي، اوس به ته یوازې د تیرو وختونو د خوبونو تعبیرونه ګورې.

: مورجانې له موږ وروسته به په الحمرا کې څوک اوسیږي؟

: ستا څخه وروسته به الحمرا د هغه قوم د پاچاهانو هستوګنځای وي چې تا د خپل قوم د آزادۍ او عزت معامله ورسره کړې ده.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د ویګا عملیات

سلمان او د هغه ملګرو د یونس په لارښوونه سفر کاوه، بالاخره دوی د ونو یوه ګڼ بڼ ته ورسیدل اسونه یې ودرول یونس مخ راوګرځاوه سلمان ته یې وویل:

موږ اوس ډیر لنډ راغلي یو، ځکه خو نور اسونه وړاندې بیول سمې نه دي. د سلمان په اشاره هغوی ټول له اسونو پلی شول او اسونه یې په ونو پورې وتړل او پر خولو یې توکرې ور وتړلې چې ونه شنیهږي او بیا خپ خپ د بڼ په لور ولاړل.

لږ وړاندې چې ولاړل د دیوال له شانه یې د ګزمې کونکو غږونه واوریدل او دوی چوپ ودریدل.

چې کله پهره داران په خبرو خبرو کې تیر شول او د باغ شاپلو ته ولاړل سلمان له دوو تنو سره دیوال ته ورنژدې شو او نور کسان دیوال ته د نژدې ورتلو پرځای څو ګامه لرې پاتې شول، بیا یو تن له دیوال سره په ملا خم شو او یونس او سلمان یو پر بل پسې د هغه په اوږه اوچت شول او پردیوال وختل.

اوس د دوی په مخکې هغه وړوکی کور ؤ چې د انګړ دوه دیوالونه یې د باغ له دیوالونو سره نښتي وو، د انګړ نه وړاندې د یوې کوټې له نیم کښې دروازې څخه د ډیوې تته رڼا بهر راوتله، ښې لورې ته د انګړ د دیوال په منځ کې یوه وړوکې دروازه وه چې نژدې یوه څېره هم ورسره ترسترګو کیده، کیڼ لوري ته له کونج څخه څوګامه لرې یوه ونه لیدل کیده چې پاڼې یې رژیدلې وې، په تیاره کې چې سلمان څومره لیدې شوای هغه ټول د ده د نقشې سره برابر ؤ چې همدا اوس یې هم په جیب کې وه، ځکه خو هغه بیله ځنډه له یونس سره یوځای پر دیوال وخړیده او انګړ ته ورښکته شو.

• کوټې څخه د چا په ویریدلې لهجه غږ اوچت شو: څوک یې؟ هغه خپ خپ وړاندې ورغی او په کرار غږ یې وویل: پلار جانه زه یم! د خدای «ج» لپاره چوپ

Downloaded from: The Digital Library

شه چې تول به ووژلی شو.

سلمان په بیړه رسی له اوږې رابښکته کړه او له ونې سره یې نژدې کیښودله او په داډه زړه په یونس پسې کوټې ته ورننوت، یو بوډا چې د اندیښنې په حالت کې پر بستره ناست و خپل زوی ته یې کتل، هغه چې له زوی سره یو نا آشنا سړی ولید نور هم وویریده او په وارخطایي یې وویل: ضحاك رانه غې؟

د یونس پر ځای سلمان ځواب ورکړ: ضحاك په یوه ځای کې ستاسو انتظار کوي، تاسو به ډیر زر هغه ته ور ورسول شي. خو په دې شرط چې زما خبره ومنې!

یونس ته دا معلومه ده چې ستاسو یوه وړوکې غلطي د هغه ژوند په خطر کې غورځوي.

یونس وویل: پلار جانه! دې ربښتیاوایي، له ضحاك پرته موږد خپلو ځانونو دژغورلو په خاطرهم باید ددوی خبره ومنو.

بوډا د څه ویلو نه پرته په حیرانۍ سلمان ته کتل چې یوه ځوانه ښځه له بلې کوټې څخه ورښکاره شوه وړاندې ورغله اوپوښتنه یې وکړه: یونسه څه خبره ده، ضحاك چیرته دی؟ ستا د غړله اوریدو څخه مخکې مې خوب لیده چې هغه له آس څخه لویدلی اوټپي شوی وی.

سلمان هغې ته وویل: ستا میړه بلکل روغ دی، خو ستاسو آغا ته داکه معلومه شوه چې هغه چیرته دی نوژوندی به یې پرې نږدي.

:آغانن هم رانه غې اوموږته یې ویل چې بنایې سبا ته هم رانشي. دخدای «ج» په خاطر ما همدا اوس ضحاك ته ورورسوی!

:ستاد دخاوند د ژغورلو یوازینې لاره دا ده چې موږ یوه درنه تجلي اوبوبې گناه هلك له دې ځایه خلاص کړو او راسره بوبې ځو.

:دا امکان نه لرې تاته معلومه نه ده چې هلته څومره کلکه پهره دریدلې ده.

:موږ ته هر څه معلوم دي، او موږ د هغوی د را خلاصولو لپاره تول بندلو بست کړی دی.

یونس وویل: سمعیی! دا دخبرو وخت نه دی، موږ سمدستی له دې ځایه دوتلو اراده لرو او په څو دقیقو کې باید څوکارونه ترسره کړو، که بندیان همدا نن و نه رسیدل نو موږ ته به د ضحاك ژغورل نا ممکن شي.

سمعیی په اندیښنې وویل:کاشکې د هغوی ژغورل زما په وس کې وای.

یونس پر شونډو گوتې کیښودې ویې ویل:

Downloaded from: The Digital Library

سمعيي! وروغبرېږه، که نه تول به ووژل شو. ضحاك رك روغ دی اوترسبا پوری به یی پخپلو سترگو ووينی، خو زما گومان ژ چی ته به اوس له بنديانو سره يی.
:زه ستاپه انتظاروم اوترمابنامه څو ځلی راغلم او ستا پوښتنه می وکړه، بيا می د سرخوږ پلمه کړل او کوټی ته راغلم، آغا زما په کورکی نه ژکه نه د کورخلکو به یی هیڅکله هم اجازه نه وای راکړی، د خدای «ج» لپاره راته ووايه چی ضحاك موږته ولی خبر نه راکوی؟
:هغه نه غوښتل چی تاسوپریشانه شی.
سلمان وویل: یونسه! ته دی ته تسلی ورکړه زه اوس راځم.
د سمعيي سترگی راډکی شوی سلمان ته یی وویل: ته له هغه سره راغلی یی؟ د خدای«ج» لپاره راته ووايه چی هغه چیرته دی؟ هغه ته خوبه کوم خطرنه وی؟
:اوس هغه ته ترټولولوی خطردادی چی ته شورگډ کړی اودکور نوکران اوپهره داران را ويښ کړی.
یونسه! که دا له هوښیاری نه کارواخلی نود ضحاك ژوند ژغورل کیدای شی.سلمان دا وویل اوله کوره ووت.
بیایی په انگړکی ونی ته نژدی پری راواخیست يوسريي په ونه پوری وتاړه اوبل یی دديوال بل لوری ته و غورځاوه، لږځندووروسته دوی يوپربل پسی په پری ختل اوبل لوریته کوزیدل ، چی کله ورروستی کس هم انگړته ورښکته شونو سلمان هغوی ترڅپره لاندی په انتظارپریښودل اوپخپله په بیره کوټی ته ننوت.
سمعيي په وېریدلی غږوویل: یونسه! هغه څناوردی که تاسوپه بهرنیو پهره دارانو بریالی هم شی د ننه نور پنځه‌تنه بی رحمه قاتلان به درسره مخ کیږی.
سلمان وویل: موږته داهر څه معلوم دی اوله هغو څناوروسره مقابله نورزموږکاردی ، ته یوازی زموږخبروته ځواب راکړه، اوس له کوره څخه بهرڅو تنه پهره کوی؟
: صیب! دری تنه گزمه کوی، یود دروازی څخه بهر پهره کوی،خو پردی سر بیره یو د طبیلی سنبالوونکی او دوه تنه نوکران هم له طبیلی سره نژدی په خپلو کوټو کی پراته دی، زه دا ددی لپاره وایم چی بنایی له هغوی نه هم کوم یو اوس ویښ وی.
: په طبیله کی څو اسونه دی؟
: سمعيي بوډا ته وکتل او ویی ویل:

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

صيب! اوس هلته اته اسونه شته دي.

: تر لږ ځنډه به زموږ کار دلته سرته رسيږي او بيا به موږ ته يوازې پنځه اسونه په کار وي. بيا سلمان يونس او نورو ملګرو ته زر زر خو لاربښونې وکړې او بهر ته ووت.

د يونس پلار او سمعيې تر نيم ساعته په ناکرارۍ د دوی انتظار کاوه چې بالاخره د طبيلې پاکوونکي او دوه تنه نوکران د ايستلو تورو په سپورۍ کې کوټې ته ورننوتل.

سمعيې وپوښتل : تاسو ډېر ځنډ وکړ زه ووېرېدم چې چيرته پهره دارانو ليدلي نه ياست:

يونس ځواب ورکړ: پهره داران زموږ د ليدو څخه دمخه بلې دنيا ته رسيدلي ؤ. د چا له خولې څه چيغه هم ونه وتله.

سلمان وويل : دوی درې واړه ښه کلك وتړئ او بيړه کوئ، اوس د خبرو وخت نه دی.

څو دقيقې وروسته چې هغوی بهر راووتل نو له لرې يې د اسونو د پښو ترپهار واورېد. يونس چې د سلمان په څېره کې د انديښنې نخښې وليدې ويې ويل: دا د ويګا د پوځ د ګزمې ډلګۍ ده چې د شپې درې وخته يو ځل په ګزمه وزي. ته انديښنه مه کوه هغه به له دې ځايه لږ وړاندې بيرته وګرځي.

*****

د کور دننه درشل څخه دننه دوو پهره دارانو د مشال رڼا ته د شطرنج لوبه کوله، يوه تن ديوال ته ډډه وهلې وه او خريده، چا برنۍ دروازه ډيکه کړه ويې ويل: دروازه خلاصه کړې زه يونس يم.

يوه پهره دار له څو شيبې ځنډ وروسته ځواب ورکړ: تاته معلومه ده چې موږ ته د شپې د دروازې خلاصولو اجازه نشته، ته له کومه ځايه راغلی يې؟

زه له سينتهافې څخه راغلم، آغا د يوه ضروري پيغام لپاره کورته را استولی يم، او تاسو بايد ښه فکر وکړئ چې که ما د هغه مور او خور ته احوال ورنکړ نو سبا ته به ستاسو څه حال وي؟

: ته يوازې راغلی يې؟ ضحاك چيرته دی؟!

: هغه باغيانو تپې کړی دی، هغه به څو شپې نور هم په غرناطه کې پاتې شي.

زه د هغه له ليدو وروسته سينتهافې ته آغا ته ورغلم. اوس دروازه خلاصوی که د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کور ښځو ته غږ ور وکړم؟

: ښه ودرېږه!

څو ثانیې وروسته د زنځیر کړچ کړچ غږ اوچت شو او له دې سره سم د سلمان ملګرو په پوره ځواك دروازې پله تېله کړه او په یوه درز خلاصه شوه.

پهره دار چې دننه دروازه خلاصه کړې وه، څو ګامه لرې وغورځېده، سلمان په دوو نورو کسانو باندې حمله وکړه او د سترګو په رپ کې یې په ځمکه وریول.

په دې ځنډ کې د سلمان ملګرې په درشل ورټول شول. دریم تن چې د دروازې د پلې سره په ټکر کې غورځېدلی و ناڅاپه یوه چیغه وکړه او راپورته شو، خو د یوه رضا کار توره یې پر سر ور برابره شوه او بیرته وغورځید.

سلمان د انګړ پله دروازه خلاصه کړه او کور یې وڅاره، بیا یې خپلو ملګریو ته اشاره وکړه او انګړ ته ورننوت، لږ ځنډ وروسته د مانۍ له یوه کونج څخه څو ګامه لرې ودرید، او کیڼ لوري ته د یوه پراخ او اوږده دالان په لور ورغی په دالان کې ځای ځای مشالونه بلیدل او په منځ کې یې یوه پراخه زینه پاسنی پوړ ته ختلې وه.

دوه پهره داران چې خپلو ملګرو ته یې چیغې وهلې لاندې راکوز شول او سلمان په بیره یو ګام وړاندې ښې لاس ته د برنډې د یوې ستنې شاته ودرید..

د پهره دارانو په شور ناڅاپه دوې ښځې زینې ته نژدې له یوې کوټې راووتې او د شور د سبب پوښتنه یې کوله.

یوه پهره دار وویل : زه په دروازه کې پوښتنه کوم، تاسو دننه آرام وکړئ، او هغه به کوم دیرش ګامه ، تللی وي چې یو غشی یې پر پوښتیو ښخ شو او هغه پر ځمکه وغورځید.

له دې سره سلمان په منډه ځان د دالان منځ ته ورساوه دوهم پهره دار راوړاندې شو او حمله یې پرې وکړه او ترڅو شیبو پورې د تورو په چکاچك کې د ښځو چیغې هم غبرګې پورته کیدې یوه پله ښځه په زینو کې رابښکته شوه او چیغې یې وهلې پهره دار غږ پرې وکړ: د خدای لپاره! تاسو دننه درځئ. خو په دې ځنډ کې د سلمان نور ملګرې هلته ور ورسیدل یوه رضا کار چیغې کړې: اوس بهر ستاسو د چیغو اورویدونکې څوك نشته، که خپل ژوند درباندې ګران وي نو چوپې شئ!

ښځې له ویرې چوپې شوې.

د سلمان رقیب له څو ګوزارونو څخه وروسته په شاتګ پیل کړ او بیا په منډه ولاړ پر زینو وخوت، د زینې تر نیمایي وخوت او بیا یې ناڅاپه مخ راوګرځاوه

Downloaded from: The Digital Library

حمله یې وکړه، حمله دومره تونده وه چې سلمان څو ګامه لاندې راښکته شو، خو د څو ګوزارونو څخه وروسته پهره دار بیا تیښته وکړه، سلمان د پاسنۍ پوړ په برنډه کې را لاندې کړ، هغه مخ راوګرځاوه او بیا یې حمله وکړه خو د سلمان په وړاندې یې څه داو ونه چلیده او خپ بیرته په شا روان شو. د برنډې په وروستي څنډه سلمان پر هغه وروستي ګوزار وکړ او توره یې د دیو په څیر لوی پهره دار په ټټر کې ښخه شوه.

بیا یې زر د دروازې زنځیر خلاص کړ دروازه یې ټیله کړه، خو دننه خوا څخه ترلې وه، سلمان غږ وکړ: عاتکې دروازه خلاصه کړه زه د سعید دوست یم.

عاتکې دروازه خلاصه کړه او بهر ته راووتله. په دې څنډ کې یونس هم پاس ور ورسید او منصور یې له بلې کوټې څخه راوایست، هغه په سلګیو ورغی او د سلمان تر پښو یې لاسونه راچاپیر کړل.

سلمان یې په مینه پرسر لاس راتیر کړ ویې ویل: منصوره! همت وکړه، موږ تا خپل ماماته بیایو، بیا یې یونس ته وویل: ته هغه درې کسان د خپل کور څخه دلته تاکاوې ته راوله، او پلار ته دې ووایه چې پر اسونو زینونه کیږدي، خو ترټولو وړاندې د تاکاوې د دروازې کلی ترلاسه کول ضروري دي.

یونس له غاړې څخه یو زنځیر راوایوست سلمان ته یې وویل: صیب! دا د کلي ګانو زنځیر له هغه پهره دار سره ؤ چې مړی یې په انګړ کې پروت دی.

سلمان کلي ګانې ورسره واخستلې او ویې ویل: ته اوس بیړه کوه او یوه ملګري ته دې ووایه چې په بهرنۍ دروازه کې ودریږي.

یونس په منډه لاندې ښکته شو او چې سلمان د لومړۍ حل لپاره په څیر وکتل عاتکې سر کښته اچولی ؤ ولاړه وه.

ده ورته وویل : عاتکې! اوس څه خطر نشته، هغې ورو سر راپورته کړ او بیا هغه احساسات چې د دې د روح تر ژورو پورې څپاندوو په اوښکو بدل شول او تر سترګو یې راوبهیدل.

سلمان یې لاس پر سرورکیښود ویې ویل : عاتکې! سعید مخ په رغیدو دی ما هغه غرناطې ته راوستلی دی.

عاتکې په لړزیدلي غږ وویل: سلمانه، سلمانه! زما احسان کونګیږاو بیا یې بې اختیاره د هغه لاس ونیو او شونډې یې پرې کیښودې ویې ویل: ته به له مانه دیر خفه وې!

Downloaded from: The Digital Library

: خفه! په څه به درڅخه خفه یم؟
: زه ستا له اجازې پرته کورته تللی وم.
: عاتکې! زه له تا څخه خفه نه یم، زما له یوې غیرتی او زړوري نجلۍ څخه همدغه ټمه وه، اوس راځه په غرناطه کې ټول ستا په انتظار دي.
عاتکه ور وړاندې شوه د لویدلی سپاهي توره یې اوچته کړه او منصور د هغه پر ملا راځړیدلی خنجر تری کش کړ.
سلمان وویل :عاتکې راځه تاته به لاندې یوه ښه لینده او له غیشو ډکه کڅوړه هم په لاس درشي، که دې خوښه وه نو زه تومانچه هم درکولی شم.
: نه تومانچه باید له تا سره وي.
دوی لاندې ښکته شول، د سلمان نور ملګري د ښځو په مخکې توره ایستلی ولاړ ؤ او د عتبه مور هغوی ته زاری کولې او ویل یې: ما د ټولو صندوقونو کلی ګانی تاسو ته وسپارلی هر څه درسره یوسی خو پر مونږ رحم وکړی.
سلمان وویل : مونږ د زوی د ګناهونو سزا د هغه مور او خور ته نشو ورکولی، خو دا مجبوری ده چی مونږ تاسو همداسی خلاص نشو پریښودای. څکه به تر څه څنډه له خپل میلمه سره اوسی.
د عتبه خور چیغی کړی: د خدای «ج» لپاره مونږ له بندی سره د یو ځای بندی کولو پرځای په بله کوټه کی واچوی. کوم سړی چی د خپل تره د لور سره داسی سلوك کوی زمونږ د مری دخفه کولو څخه به دریغه ونه کړی.
سلمان وویل : که ته ژوندی پاتی کیدل غواړی نو چوپه شه. بندی ته دا معلومه ده چی ستا له زندی کولو وروسته به دی د تا له وینی څښونکی ورور سره مخ کیږی، پردی سربیره به ستاسو دری تنه نوکران هم ستاسو د ساتنی لپاره درسره وی.

* * * * *

لږ څنډ وروسته هغه د کور په بل کونج کی د یوی دروازی په مخکی ولاړ ؤ.
ناڅاپه بهر د پښو غږ اوچت شو او سلمان خپل یوه ملګری ته کلی ګانی ورکړی او ویی ویل: هغوی راغلل ته په بیړه دروازه خلاصه کړه.
هغه یو پر بل پسی کولپ ته دری کلی ګانی ورواچولی خو پر خلاصولو یی بریالی نه شو، بالاخره یوه کولجی ور ولویده او هغه زر کولپ لری کړ دروازه یی خلاصه کړه، په دی څنډ کی یونس دری واړه بندیان په زغاسته راورسول، سمعیه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له خپل خسر سره وه هغې چې د مشال په رڼا کې عاتکه ولیده په منډه ورغله او ترڅنګ یې ودریده.

د سلمان په اشاره دوه ځوانان چې د یوه په لاس کې مشال او له بل سره کلي ګانې وې کوټې ته ننوتل او بیایې نورو ملګرو بندیان کوټې ته ورتیل وهل. سلمان خپلو نورو اندیوالانو ته وویل: تاسو بهر ودریږئ موږ اوس بیرته راځو خو چې په دهلیز یې پښه کیښوده ناڅاپه یې څه په زړه کې وروګرځیدل او بیرته راوګرځید ویې ویل: یونسه! د ضحاك میرمن د عتبه له کوره تش لاس باید ولاړه نه شي هغه درسره بوزه.

سلمان کوټې ته ورننوت او سمیعې زړه نا زړه عاتکې ته کتل، عاتکې وویل: ورحه سمیعې! زموږ سره وخت لږ دی بیړه کوه.

د اوږدې کوټې په وروستي څنډه کې زینې ښکته تللې وې او چې دوی وریښکته شول د یوه تنګ دهلیز مخې ته پر یوه دروازه کولپ اچول شوی ؤ. کله چې د سلمان ملګري د کولپ خلاصولو هڅه وکړه نو له کوټې څخه د بندي چیغې او کریکې واوریدل شوې:

عتبه! پوهیږم چې ته مې وژنې، خو زه ستا دوست یم، که راته معلومه وای چې ته به دومره په غوسه کیږې نو عاتکې ته به مې د ورتلو جرئت نه ؤ کړی. عتبه ما وبخښه!

دروازه خلاصه شوه او سلمان د خپل ملګري څخه مشال واخست دننه یې وکتل ویې ویل: عتبه دلته نشته، او هغه به دا هیڅ کله هم ونه غواړي چې په شپه کې ستا کریږې ښځې پریشانه کړي.

: ته څوك یې؟

سلمان د ځواب ورکولو پرځای یوې خواته شو او خپلو ملګریو ته یې اشاره وکړه، هغوی یو پر بل پسې بندیان دننه ورتیل وهل. بیا یې مشال ور وړاندې کړ ویې ویل: عمیره! ته خپل ملګري ښه وګوره! دوی به تر یوې مودې له تاسره یوځای اوسیږي. عمیر ترڅو شیبو پورې د عتبه مور او خور ته په رډو رډو کتل، بیایې چیغې کړې:

که تاسو زما د وژلو لپاره نه یې راغلې نو د خدای «ج» لپاره روایې چې څوك یاست؟

: عمیره! ته مړ شوی یې او زه په مړي وار نه کوم، خو عاتکه بهر ولاړه ده، که

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هغې ستا چیغې واوریدلې او دلته راغله نو کیدای شي پردې مجبور شم چې خپله توره ستا پر مردارو وینو ککړه کړم.
: ته له سعید سره راغلی یې، د خدای «ج» لپاره هغه راوغواړه، که عاتکه هم پر ما رحم نشي کولی نو ورته ووایه چې د عتبه غوندې بې رحمه او ظالم سړی ته مې د پرېښودو پرځای په خپل لاس ووژني، زه ناروغ یم، که زما پلار مړ شوی نه وي نو په کوم جیل کې به خامخا ساه ورکوي.
: د غدارانو پای تل همداسې وي.
: زما ګناهونه یقیناً د بخښنې وړ نه دي، خو زما پلار خاین نه ؤ، د هغه ګناه یوازې دا ده چې د حامد بن زهره د ژوند ژغورلو هڅه یې وکړه، هغه زه د دې ظالمانو له ملګرې څخه ایسارولم، خو افسوس چې پرما د تویې دروازې تړلې وې.
: که ستا پلار د غرناطې په جیل کې وي، نو امکان لري چې راخلاص کړای شي، خو ته باید هیڅکله هم دا ګومان ونه کړې چې د حامد بن زهره د قاتلانو په اړه به یې فریاد واوریدل شي.
: د دې خبرې معلومات یوازې له صدر اعظم، عتبه او کوتوال سره دي چې هغه یې چیرته بندي کړی دی.
زه پوهیږم چې هغه به هم ما ونه بخښي خو که زه پردې داده شم چې زما سره به عتبه او د هغه ټولو اندیوالانو ته په یوه ځای د پانسی سزا ورکول کیږي نو په مرګ به هیڅ خپه نه شم.
سلمان شاته شو او ملګریو ته یې اشاره وکړه، یوه رضا کار د دروازې د تړلو هڅه وکړه، خو عمیر یوه پله په دواړو لاسونو ونیوله او په پوره زور یې کش کړه، او بهر ته راووت وېې ویل:
د خدای «ج» لپاره ودریږئ! ما درسره بوزئ، زه به د غرناطې په ترټولو لویه څلور لارې کې ودریږم او په خپلو نه بخښونکو ګناهونو به اعتراف وکړم. زه د خپل مرګ څخه پخوا دا راز افشا کول غواړم چې ابو القاسم هغوی ته د سرپناه کولو څخه دمخه د غرناطې دښمن ته سپارلو پریکړه کړې ده، او له سینتافې څخه په سلګونو جاسوسان غرناطې ته رانوتي دي.
په زینه کې د عاتکې غږ واوریدل شو: ته څه کوې، موږ کله د سعید د پلار قاتل ژوندي پریښودلای شو؟
سلمان چې مخ ورواړاوه وېې لیدل چې عاتکې غشې په لینده کې ایښې او له

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غوسې نه لړزېږي..

منصور دوه ګامه ترې مخکې ؤ، هغه ور وړاندې شو سلمان يې ترمټ ونيو او ورته يې ويل: ته له مخې لرې شه!

سلمان خپلو ملګرو ته اشاره وکړه او هغوي په يوه او بله خوا لرې شول، عمير چګ شو له پښېمانۍ ډکه لهجه يې وويل:

عاتکې ودرېږه! زه پوهېږم چې د رحم وړ نه يم، زما د ژوند هيڅ ارځښت او قيمت هم نشته، خو زه په دې جيل کې د سپي په مرګ له مړ کېدو څخه ستا په لاس وژل کېدل غوره ګڼم، د خدای «ج» لپاره له دې ځايه زر د وتلو هڅه وکړه او که د سعيد د پلار کوم ملګری درسره مرسته کولی شي نو ورته ووايه چې سمدستي مو له سمندر څخه پورې باسي، که نه نو هغه ورځ لېرې نه ده چې دښمن پر غرناطه قبضه وکړي او ستاسو پرمخ د اندلس څخه د وتلو ټولې لارې بندې شي، تاته معلوم، نه ده چې ستا په باب د عتبه ارادې څومره خطرناکې دي، هغه به ستا په لټون پسې اندلس لوېشت په لوېشت ترپښو لاندې کړي.

عاتکې! پرما د تقدير وروستي احسان همدا کېدای شي چې ته مې په خپل لاس ووژنې، خو د خدای «ج» لپاره له دې ځايه ووزه!

عاتکې د څه وېلو پرځای لينده برابره کړه او غشی يې ورو ورکش کړ، د هغې لاس رېږديدل، ناڅاپه سلمان مخې ته ورغی ويې ويل:

عاتکې! چا چې په خپلو لاسو خپلې مرۍ ته د غرغرې پرې اچولې وي پر هغې تاته د غشي د ضايع کولو ضرورت نشته، ده ته به د عتبه په لاس مرګ ستا له غشي څخه دردناک وي.

عاتکه راسنبال شوه ويې ويل: د خدای «ج» لپاره ته يوې خواته شه، زما د زړه نا زړه توب سبب دا نه ؤ چې د خپل تره پر خاين زوی مې رحم راغی، د حامد بن زهره له وژلو وروسته زموږ ترمنځ د وينې ټولې رشتې غوڅې شوې، ما غوښتل چې له مرګه وړاندې څو شيبې هغه په غور ووينم، خو دغه بدبخته اوس هم ګومان کوي چې زه يې د خبرو تر اغيزې لاندې راغلې يم.

سلمان دويم ځلي لرې شو، خو پخوا له دې چې عاتکه غشي خوشې کړي منصور په يوه ټوپ ځان ور ورساوه او يو خنجر يې د هغه په زړه کې تر موټې پورې ښخ کړ. له دې سره د عاتکې له لېندې څخه غشی خوشې شو او د هغه تر شاه رګ پورې ورخوت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عمير ټالونه وخوړل شاته ولاړ او بيا ستوني سنغ وغوړځيد او لغتي يې ووهلې.
منصور سلګی وهلی او سلمان ته يې وکتل ويې ويل: ما ويخښئ خو دا زما فرض ؤ.
سلمان په ډيره مينه د هغه په اوږه لاس کيښود او خپلو ملګريو ته يې اشاره وکړه او هغوی دروازه کولپ کړه.
له کوټې نه چې راووتل سلمان په بيړه د بيرون انګړ په لوری روان شو، سميعې يوه غوټه په غيږ کې نيولې ولاړه وه، د هغې خسر او يو بل ملګری يې هم څو ګامه شاته وو او درانه پيټي يې پر اوږو وو. د دوی وضعه داسې وه چې له لرې ښکاريده چې غوټې يې درنې دي، سميعه هم په يوه ډډه کږه روانه وه، هغې هم خپلې زړې جامې په نويو بدلې کړې وې.
عاتکې چې د مشال په رڼا کې ورته وکتل ويې ويل: ماته خو داسې ښکاريدله چې له کوره کومه بله ښځه راوتلې ده.
هغې ځواب ورکړ: ما فکر وکړ چې د يوې سوالګرې په جامو کې که له تاسو سره سفر کوم نو عجيبه به ښکاري، بيا هم ما د دې جامو څخه پرته د کور د ښځو په هيڅ شي لاس نه دی لګولی، د هغوی ګاڼه مې هم پريښوده، ما خو د عتبه له صندوق څخه يوازې دوی کڅوړې راواخستلې.
لږ څند وروسته چې دوی طبيلې ته نژدې ورغلل هلته يوه تن پر اسونو زينونه تړلي او تيار ولاړ ؤ.
سلمان په بيړه د خپل ملګري له لاسه مشال راواخست او په ځمکه يې وغورځاوه او د دوی ترمخ شو چې کله د بهرنۍ دروازې درشل ته نژدې شول او بيا لږ ځنډ وروسته ټول له بهرنۍ دروازې څخه ووتل پنځه تنه د سلمان ملګري پلي روان شول او لږ ځنډ وروسته د ونو هغه ځای ته راورسيدل چې يوه رضاکار له نورو اسونو سره د دوی انتظار کاوه، او بيا ټول پر اسونو سپاره شول او مزله ته يې دوام ورکړ.

*****

د ويګا څخه د راستنيدو په وخت کې د يونس پرځای پخپله سلمان د خپلو انديوالانو لارښونه کوله، د سينتافی له سرك څخه لږ لرې يوه ويجاړ باغ ته نژدې سلمان خپل اس ودراوه او مخ يې ور واړاوه په ورو يې وويل:
تاسو لږ دلته تم شئ زه به اوس احوال درته راوړم. يو سړی ناڅاپه د باغ له

Downloaded from: The Digital Library

یوې ښځې ښځه راښکاره شو اوویې ویل:

صیب! موږدلته یو،خوستاملګری موچې ډیرولیدل اټکل موکاوه چې کوم لښکرراروان دی.

عثمان دبلې ونی له ډډې ښځه راښکاره شو وړاندې ورغی دسلمان داس جلب بې ونیو ویې ویل:

صیب! وړاندې ځه خطر نشته خوآغا ویل چې که څوك درپسې راوتلی نه وی نود دروازې تر خلاصیدو پورې همدلته انتظار وکړی.

:هغه تراوسه همدلته دی؟

: صیب ! هغه چې ته رخصت کړی ولاړ اونژدې نیمه شپه بیرته راـ غی تاسو باغ ته ولاړ شی زه به هغه ته احوال ورکړم.که ضرورت شونو موږله وخته مخکې هم دروازه خلاصولې شو خوغوره داده چې زموږ له خوا دځه ناکراری احساس چاته پیدا نه شی. تاسوخویه خیر راغلی که نه! هوکې ،ته ورځه!

عثمان دسرك په لورګرندی شو اوهغه خلك له اسونوڅخه پلی شول 'وبښ ته ننو تل، بیا سلمان یونس ته وکتل ویې ویل:

یونسه! اوس تاته ددې ضرورت نشته چې له موڅره غرناطی ته ولاړشې، ستاپلار به دخپل زوی لیدوته ناکراروی، عثمان ته دغرناطې ښځه بهرهغه کلی معلوم دی چې ستاورور مووررسولی دی، که ته سسدستی هلته ورتلل غواړې نو له عثمان پرته خپل یو بل ملګری هم درسره استولی شم، موږچې کوم اسونه دعتبه له طبیلې څخه راوستې دی هغه بنار ته بیول خطرلری، که عتبه ته دااحوال ورغی نوهغه به ستاسو په لټون پسې غرناطه لویشت په لویشت وګوری.

دیونس پرځای یې پلار ځواب ورکړ:

صیب! که ستاسو اجازه وی نو یوه شیبه به هم موږدلته ایسار نه شو.

Downloaded from: The Digital Library

که ضحاك سفر کولای شوای نو په هغه کلي کې به هم پاتې نه شو.

سلمان وویل:

ته داسې مه ګڼه چې ستاسو دیوه خوندي ځای ته رسولوله وعدې نه منکریم،زه به په غرناطه کې زیات ایسار نه شم، که تاسو زما انتظار کولی شې نوامکان لرې دافریقا تر څنډو پورې مووسروم، که نه نو په غرونو کې داسې خلك شته چې تاسو ته پناه درکړای شي زموږ ملګرې به تاسو له هغوی سره کوم چاته وسپاري.

بوډاوویل: په الفجاره کې زموږ داصلي بادار دقوم زیات خلك اوسیږي د المریه په لاره کې هم دهغوی دکورنې څوکلي شته، پرموږ ستاسو له دې څخه لوی احسان څه کیدای شي چې د دوزخ له اور څخه مووژغورلو اوډلته موراوستو.

لږ څنډ وروسته عثمان له خپل بادار اودرې نورو کسانو سره ور ورسید اوچې پرختیځ افق دسباسترګه رابریدله دوی له باغ څخه ووتل اودعتبه نوکران یې له عثمان اویوه بل رضاکار سره رخصت کړل.

سلمان عثمان ته وویل: ته به دادواړه اسونه له شیخ ابو یعقوب سره پرېږدې او پلې به بیرته راځې.

:صیب ماته معلومه ده چې موږ به ددښمن پر اسونو سپاره بیرته نشو راتلی خوموږ ته دپلې راتګ ضرورت نشته ددې په بدل کې به موږ دوه نوراسونه ترلاسه کړای شو، که ستااجازه وي زه به دې کورینو خیرت هم معلوم کړم.

داد سلمان دزړه غږ و و یې ویل:

:هوکې! بدریه به دعاتکې او منصور په اړه ډیره اندیښمنه وي ، خوستا ږومبنی کاربه ددې خلکو رسول وي ابو یعقوب ته زما له لورې داپیغام ورسوه چې ضحاك زموږ له لورې آزاد دی، موږ ته ددې خلکو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له مرستی پرته دعاتکی اومنصور ژغورل ممکن نه وو، داهم امکان لری چی عاتکه اومنصور کومه ورځ ناڅاپه دهغوی کورته ورشی اوبیایی زه هم په بیرته ستنیدو کی د دوی پرکلی ورشم.

کله چی یونس اودهغه نور ملګری پراسونو سپریدل نو سمعیی دعاتکی لاس ښکل کړ ویی ویل:

خوری! ښایی بیا د دوارو دیدن ونه شی خوزما دژوند هره ساه به ستالپاره د دعاګانو په خوشبویی تازه وی، داژمنه کوم چی ضحاك به هم دژوند تر وروستی سلګی ستا احسان هیر نه کړی.

بیا هغه پراس سپره شوه اوپه خپلو ملګرو پسی روانه شوه

******

سلمان ترلږ خنډه په هغوی پسی کتل بیا یی عبدالمنان ته وکتل ویی ویل: اوس زه له تاڅخه دښاردوضعی په باب پوښتنه کوم دابو القاسم پرراتګ خوپه ښار کی څه نوی هنګامه جوړه نه شوه؟

:نه . نه! په ښار کی له دی پرته بله فوق العاده خبره نه وه چی ابو القاسم د خپلی مانۍ پرځای الحمرا ته ولاړ بیا لږ ځنډ وروسته چی کله هغه خپل کورته بیرته ستون شو هلته دښار وتلی خاینان دده هرکلی ته راټول شوی وو. دی خلکو له ماښامه ترهغه مهال انتظارکړی و، بیا چی زه نیمه شپه له خپلو ملګریو سره د یوه پټ مجلس څخه وروسته بیرته راتلم نود ووروستی خبر له مخی دابو القاسم په کور کی دهغه دملګروغونډی جریان درلود.دصدراعظم دساتونکی ډلی یوافسر زموږ ملګری دی ، دهغه په مرسته موهلته دراغونډو شویو وطن پلورونکو لست برابر کړی دی، کو تږال اودحکومت څو نور مهم کسان هم پکی شریك وو.خوپر مانۍ کلکه پهره ولاړه وه، ځکه تراوسه بیا موږ ته معلومه نه شوه چی څه مشوری وشوی ،خوښیا می هم باور دی چی ترسبا پوری به

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هیڅ خبره هم له موږ څخه پټه پاتې نه شي.

په خاینانو کې ځینې داسې هم دي چې موږ ډېر ژر ترې معلومولی شو.

: که کوتوال هلته و نو تاسو ته ددې ضرورت نشته چې په وړوکو ونس پلورونکو پسې منډې واخلی.

:تاسو ډاډه اوسی که ددې ضرورت شونودورمیړله غورځولو به یې دریغ ونه کړو اوس تاسو پراس سپور شی زموږ نور ډېر ملګری اوډېوځ دوه تنه افسران ستاانتظار دی خواوس دروازه خلاصیدونکې ده اوموږ ته ددوی دمرستی ضرورت نشته.

بیا هغه رضاکارانو ته وویل:

تاسو مخکې ولاړ شی خپل سامان په ګاډی کی کیږدی.رضاکاران یو یو ولاړل.

څو دقیقې وروسته سلمان، منصور اوعاتکه په عبدالمنان پسې شول، دوی له دروازې څخه نږدې پنځوس ګامه لرې وو چې په پوځې جامو کې یو ځوان په منډه دوی ته ورغی اولاس یې پورته کړل ویې ویل: تاسو دلږ ځنډ لپاره له سرك څخه لرې شی، عبدالمنان پوښتنه وکړه: څه خبره ده؟

.:داندیښنی څه خبره نشته، پهره دارانو ته حکم شوی چې دحکومت څو کسان سینتهافی ته روانیږی ځکه خوعام خلك دلږ وخت لپاره تم کړی.

سلمان د دروازې لورې ته وکتل، وسله والو کسانو پر سرك راتول خلك یوې او بلې خواته لرې کول. پنځه دقیقې وروسته دڅارګام اسونو دپښو تربهار واوریدل شو اودستر ګو په رپ کې لس تنه سپاره تیر شول.

پوځې افسر وویل: اوس تاسو په ډاډه زړه تلای شی ، عبدالمنان ور وړاندې شو ویې ویل : زما په ګومان داهماغه خلك دی چې دشپې دابو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

القاسم دساتونکی ډلګۍ سره را غلی وو.

څوځوانان له دوی سره ملګری شول، له دروازی څخه لږ لری دوه سپاره دریدلی وو، یو سپورپلی شو اس یی عبدالمنان ته ورکړ او هغه پری سپور شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له بدریې سره بیا لیدل

سعید په داسې حال کې چې نه ویښ ؤ او نه ویده په کوټه کې یې د چا د راتلو احساس وکړ، هغه پر لټ واوښت او سترګې یې وغړولې او بیا څو شیبې نه پوهیده چې خوب ویني که ویښ دی.

دروازه خلاصه وه او عاتکه او منصور نژدې ورته ولاړ وو او سترګې یې له اوښکو ډکې وې.

هغه په کمزوري غږ وویل: عاتکې، عاتکې! او بیا جګ شو دواړه لاسونه یې منصور ته ور وغځول.

منصور سلګې وهلې او ورسره تر غاړې وت، ماما جانه! نور موږ ته څه خطر نشته، نور مو له عمیر څخه بدل واخست هغه وژل شوی دی!

د سعید سترګې د عاتکې پر څیره میخ وې، هغې د منصور پر سر لاس راتیر کړ ویې ویل: عاتکې کښینه!

هغه ده ته نژدې پر کرسۍ کیناسته او خپل لړزانده لاس یې د هغه پر تندي ور کیښود.

: زما تبه نشته، عاتکې! زه ډیر مضبوط یم، او اوس خو مې پردې باوړاغی چې د خپلې عاتکې په ژوند ماته مرګ د کتلو جرئت نشي کولی.

د سعید پر شونډو موسکا وه، خو سترګې یې په اوښکو ځمجنې وې: عاتکې د خپل ټیکري په پیڅکه د هغه اوښکې پرې پاکې کړې.

بیا ناڅاپه سعید د هغې ښکلې لاس ونیو او شونډې یې پرې کیښودې.

: عاتکې! ما څو ځلې ته په خوب کې ولیدې، اوس هم له سترګو غړولو څخه پخوا زه ستا په ملګرې چیرته روان وم. ته دلته څه دول راورسیدې؟ منصور دې چیرته وموند او عمیر څه ډول ووژل شو؟

Downloaded from: The Digital Library

عاتکې ځواب ورکړ: سعيده! دا د تقدير يوه معجزه ده چې ته اوس موږ دلته وينې، موږ د عتبه په جيل کې وو. منصور ووېل: ماماجانه! موږ سلمان کاکا د هغه له جيل څخه راخلاص کړو، عتبه په خپل کور کې نه ؤ. که نه نو هغه به يې هم ژوندی نه ؤ پرېښی.

: سلمان چېرته دی؟ سعيد په اندېښنه وپوښتل.

عاتکې ځواب ورکړ: هغه له موږ سره راغلی ؤ، او ستا له يو نظر ليدو وروسته بلې کوټې ته تللی.

: زه ويرېږم چې هغه زما له ليدو پرته ولاړ نشي. زه هغه ته ډېرې خبرې لرم.

عاتکې ووېل: سعيده! داسې کله کېدای شي چې هغه ستانه له پوره ډاډ ترلاسه کولو پرته ولاړ شي، هغه ويل چې زه به په مناسب فرصت ورسره خبرې وکړم، اوس ته پرېوزه.

منصور يوې خواته شو او سعيد د عاتکې په ټينګار سر پر بالښت کېښود او ويې ويل:

عاتکې! ستا به باور رانشي خو پرون ماښام ما په انګړ کې درې ځلې چکر وواهه، او اوس زه داسې احساسوم چې ګ دسيرانوا داټرلېږي څوکې «مولای حسن څوکې» پورې منډه وهلی شم.

سعيد موسکل خو ناڅاپه يې پر څېره مايوسې خپره شوه ويې ويل:

: عاتکې! ماته توله کيسه واوروه، سلمان عجيب سړی دی ماته يې دا هم ونه ويل چې هغه ستا په لټه پسې ځي. بلکې ماته يې تل دا تسلي راکوله چې ته په خير او خيريت يې او منصور به ډېر ژر کورته راستون شي. عاتکې د خپل نيول کېدو او ژغورل کېدو پېښې ورته واورولې.

سعيد له منصور څخه څو پوښتنې وکړې او بيا تر لږ خنده په ژورو سوچونو کې ډوب شو، بيا يې ووېل:

عاتکې! نن زه هغه خبرې درسره کوم چې ښايي په عامو حالاتو کې مې پرخوله نه وای راغلې:

ماته داسې معلومېږي چې سعيد دوه تنه ؤ، يو هغه چې له دې اولس او هيواد سره يې مينه له پلرونو په ميراث وړې وه او هغه ته يې د اندلس لپاره مرګ او ژوند وربښولي وو، چې له وروکتوبه د اندلس يوې غيرتي لور د سترګو په هر ځل کتو کې دا پيغام ورکاوه چې موږ په دې هيواد کې د آزادۍ ساه ايستلو لپاره

Downloaded from: The Digital Library

پیدا شوي یو. دا زما وطن دی او ته یې ساتونکی! په کومه ځمکه چې زما د پلار او مور وینه تویه شوې ده له همدې ځخه موږ د ژوند د ټولو راحتونو او آرامیو ترلاسه کولو حق لرو خو نن زه پوهیږم چې هغه سعید مړ شوی دی بلکې، هغه مهال مړ شو چې د پلار مړی یې په بوه کنډواله کې پروت ؤ.

عاتکې په غمجنه غږ وویل : نه، نه! سعید داسې خبرې مه کوه!

هغه وویل : عاتکې! ما خبرې پای ته نه دي رسولي دوهم سعید هغه دی چې د مرګ پر دروازه له تک تک ځخه بیرته راوګرځید او اوس ژوندی پاتې کیدل غواړي. عاتکې! کله چې زه تپې تپې وم او زما د نظر په وړاندې له تیارو پرته هیڅ نه وو. زما په زړه کې د مایوسې، بې وسې او ذلت په دې هستوګنځای کې د ځو ساه کښنلو هیله هم ختمه شوې وه چې ناڅاپه مې احساس کړه چې ته چیغې راته وهې ته دا راته وایې: سعیده! ته د ځناورو په دې کلې کې ما چاته پریږدې او ځې؟ او بیا ما د بې هوښۍ په حال کې هم د ژړند لمن ونیوله او چې په هوښ راغلم په وار وار مې دا دعا کوله چې کاشکې سلمان د اندلس له پریښودو دمخه زه ووینم او له مرګه وړاندې زه دا هیله تري وکړم چې ته عاتکه درسره بوزه!

د اندلس دغه لور باید د اولس د ګناهونو سزا ونه ګالي.

عاتکې په ژړه غونې آواز وویل: سعیده! ته څه وایې! تا دا ځنګه سوچ کړی دی چې زه به تا پریږدم او ځم به؟

: زه پوهیدم چې ته به زما خبره ونه منې، خو د سلمان په راتلو زما په زړه کې دا امید را پیدا شوی دی چې خدای «ج» موږ ته مرستندوی را استولی دی او زه چې روغ شم تا به پردې قانع کړم چې په اوسنې وضعه کې ته دلته نشې اوسیدای، کله چې د اندلس له افق ځخه تیارې لرې شي نو تا به بیا راوغواړو.

عاتکې! زه پردې اعتراف کوم چې نن زه تر اندلس زیات ستا په باب فکر کوم، د دې لپاره نه چې د اندلس مینه مې په زړه کې پای ته رسیدلې ده، بلکې که ته غواړې چې ستا هغه سعیدچې په موسکا یې مرګ قبلولی شوای خپل فرض پوره کړای شي نو د خدای «ج» لپاره زما خبره ومنه!

د سلمان کار په غرناطه کې پای ته رسیدلی دی، اوس که زما وس ورسید نو بوه ورځ به یې به نور دلته را ایسار نه کړم، تیره شپه زما کوربه او ډاکتر د لومړې ځل لپاره د زړه له تله زما سره خبرې وکړې، ما چې د هغوی دا خبرې واوریدل زړه مې ګواهي راکوي چې هغه توپان چې پلار جان غوښتل ویې دروی

Downloaded from: The Digital Library

ډېر ګړندي زموږ په لور را الوتي دي.

نن د غرناطې اولس يو قوم نه دی بلکې د مېږو يوه رمه ده چې ليوان خپل شپانه ګڼي، پر موږ عذاب پيل شوی دی، د دې وروستي حجت په هماغه ورځ پوره شوچې پلار جان يې شهيد کړ.

عاتکې! ته پوهېږې چې عتبه څوك دی او که خدای «ج» مه کړه دښمن غرناطه ونيسي نو څومره نور عتبه ته ورته کسان به پيدا شي.

لږ فکر وکړه! په هغه وخت کې به ته له څه وږ حالاتو سره لاس او ګريوان وې؟ زه منصور هم له تا سره استوم، نن به له سلمان سره زما خبرې پر همدې موضوع وې او زما باور دی چې هغه به زما خبره رد نه کړي.

عاتکه ناڅاپه نرمه شوه ويې ويل: که ته امر راته کوی نو زه په سمندر کې ځان غورځولو ته هم تياره يم، خو زما او ستا لپاره خطر يو شان دی، او چې څومره ته زما په باب انديښمن يې همدومره سلمان ستا په اړه پريشانه دی. موږ په هيڅ صورت هم تا يوازې نشو پرېښودای. سلمان ويل چې ته به ډېر زر د سفر کولو وړ شې او که ته سمدستي په غرناطه کې د خطر احساس کوی نو موږ درې څلور ورځې بهر هم د پناه لپاره ځای موندلی شو، کله چې ته د سفر وړ شې نو بيا به موږ د غرونو په لوری ولاړ شو او بيا چې کله داسې ځای ته ورسيدو چې زما باور شو چې نور له دښمن څخه تاته څه خطر نشته او ستا پاتې کيدل په اندلس کې ضروري دي، بيا به زه او منصور د افريقا پر ساحل يا د روم د سمندرګې په کوم ټاپوکې ستا انتظار کوو.

: عاتکې! خدای «ج» ته دعا کوه چې سبا ته زه روان شم، زه پوهيږم چې په غرناطه کې زما ايساريدل زما د ځان لپاره نه بلکې د خپلو ملګرو لپاره هم خطرناك دي.

سعيد جګ شو دروازې پلو ته ولاړ.

عاتکې ترې وپوښتل: ته چيرته روان شوې؟

: زه له سلمان سره خبرې کوم.

: ته لږ آرام شه، منصوره! ته دننه ورشه خدمتګاره راوله، هغه به دې بلې کوټې ته بوزي

* * * * *

لږ څنډ وروسته سعيد د سلمان کوټې ته ورننوت. له هغه سره هغه وخت پر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

جمیل پرسیره یو نا اشنا ناست ؤ، هغوی جگ شول، په نوبت یې له سعید سره په غیږو ستړی مشی وکړل، جمیل نا اشنا سړی معرفی کړ دی عبدالملك دی د ده کور المریې ته نژدی دی، له هغه ځایه دی د غرناطی د وضعی معلومولو او د خپل پلار د دوستانو د احوال لپاره راغلی دی. د المریه د جگړی په وروستیو شپو کی د ده پلار د جگړی د سالار مرستیال ؤ. په غرناطه کی یوسف او ځینی نور پوځی افسران هغه پیژنی.

سلمان وویل: تر اوسه ته باید له گرځیدو راگرځیدو ډډه وکړی.

: ورور جانه! زه بلکل روغ یم اوس ډاکتر هم له دی پابندی څخه خلاص کړی یم.

سلمان وویل : ښه کښینه! زه اوس وزگاریږم.

بیا یې پام عبدالملك پلو واړاوه، ستاسو د کلی شمال ته څو سمځی هم وی چی کله کوچیان په کی اوسیدل او لویدیځ پلو یوه وړوکی شرشره په یوه خوړ کی توئیږی او څو میله لاندی له سمندر سره گډیږی نو تاته د نور څه ویلو ضرورت نشته، ما ستاسو کلی لیدلی دی او هغه تپوله سیمه چی په وړکتوب کی په کی گرځیدلی یم زما په سترگو کی گرځی، که ضرورت شو ستا د کور پیدا کول راته آسانه دی. که نه نو دا خبر به خامخا درته ورسیږی، چی ستا ملگری له ما سره په کوم ځای کی لیدای شی، زما لخوا چی کوم سړی تاسو ته درځی هغه به ستاسو په کلی کی نا آشنا نه وی.

: ته د هغه نوم نشی اخستی!

: ته زما او یوسف تر لیدو پوری انتظار وکړه بیا به له تانه هیڅ خبره پټه پاتی نه شی.

سلمان دا وویل بیا یې جمیل ته مخ راواړاوه زیاته یې کړه:

ته دوی ته ووایه چی زه څومره زر له غرناطی څخه وخوځیږم غوره ده او سعید هم زر تر زره له غرناطی باید ووېستل شی. که هیأت سره د ده استول ضروری وی نو تر څو چی دی د اوږده سفر توان پیدا نه کړی موږ به ورسره په کوم ځای کی پاتی شو.

سعید وویل: زه په همدی خبره له تا سره مشوری ته راغلی یم، د عاتکی او منصور خبره تر ما څو ځله مهمه ده، عتبه او ملگری به یې د دوی په لټه پسی ځمکه او اسمان گز کړی، او که غدارانو ناځاپی دښمن ته د غرناطې دروازی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خلاصې کړې نو بيا به دوی ته د تيښتې لارې بندې شي. په دغسې وضعه کې د غرناطې په نسبت په غرنيو کليو کې دوی څو څو چنده خوندي وي.

سلمان وويل:

سعيده! ته ډاډه اوسه زه به پر کښتۍ هغه وخت ګام ايږدم چې د عاتکې او منصور په باب پوره ډاډه شم، او دا کيداي شي چې په راتلونکو څو ورځو او يا څو ساعتونو کې وضعه دا ايجاب نکړي چې يو ځاى سفر وکړو، او عاتکه به له تا څخه دمخه او يا وروسته له دې ځايه روانيږي او بيا دا هم امکان لري چې منصور او عاتکه هم په جلا جلا لارو غوره کولو اړ شي، تن ماسپښين به زه له يوسف سره ووينم، وليد به هم له هغه سره وي که موږ ناڅاپه څه پريکړه وکړه نو تاسو ته به خبر درکړو زه يوازې دا غواړم چې که منصور جدا سفر ته اړ شي او يا يې څو ورځې له تا څخه د جلا کيدو اړتيا حس شي نو ته به انديښمن کيږې نه.

سعيد وموسکل وېې ويل: زما وراره له يوه ازموينت څخه راوتلى دى اوس زما دا هيله ده چې تاسو يې درسره بوزئ، هغه غواړي چې يو مانو شي او زه دا احساسوم چې په راتلونکې کې به ترکانو ته زموږ د مرستې لپاره څو بيړۍ چلوونکو ته اړتيا وي.

جميل وويل: صيب! اوس موږ ته اجازه راکړه، ابو الحسن او يا د هغه نوکر به تا ماسپښين مهال د جومات دروازې ته ورسوي، هلته به ستا لپاره ګاډي ولاړه وي. او که زه پخپله را نه غلم نو عبدالمنان يا د هغو رضاکارانو څخه به يو څوک درته راواستوو چې د ويګا په عملياتو کې ستا ملګرې وو.

د عبدالملك او جميل څخه وروسته سعيد هم له کوټې راووت او سلمان پر خپله بستره وغځيد، لږ ځنډ وروسته په درانه خوب ويده شو.

*****

کله چې د سلمان سترګې وغړيدې منصور يې د بسترې ترڅنګ ولاړ و د هغه شاته يوه نجلۍ خپ خپ له کوټې څخه وتله، سلمان د هغې د جامو له يوه څرك څخه زياته ونه ليده.

هغه راپورته شو کښيناست وېې ويل: راځه منصوره!زما په ګومان چې ډير زيات ويده شوى يم.

: اوس ماسپښين دى، خور جانه او ماما جان دوه ځلې ستا ليدو ته راغلل، عاتکې خور ويل خداى جل جلاله د وکړي چې ستا طبيعت ښه وي.. اوس ډاکټر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هم راغلی ؤ. له هغه سره میلمه هم ؤ.

: ما نوکرانو ته ویلي وو چې که چا زما پوښتنه کوله او راغلل نو ما سمدستي راویښ کړي.

: عاتکې خور غوښتل راویښ دې کړي خو طبیب ایساره کړه او میلمه هم ویل چې خوب ته یې اړتیا ده.

: میلمه چیرته دی؟

: همدلته دی زه به یې راخبر کړم، او بیا منصور په منډه له کوټې ووت.

یوه نوکر له دروازې څخه وروکتل ویې ویل:

: صیب! ډوډۍ راوړو!

: هوکې رایې وړه!

نوکر بیرته ستون شو.

سلمان غرناطي ته له راتګ وروسته د لومړي ځل لپاره د لوږې احساس وکړ. هغه د لاس او مخ له مینځلو او د جامو له بدلولو وروسته بیرته په کرسۍ کیناست.

نوکر د ډوډۍ پتنوس راوړ او د ده مخې ته یې په یوه میز کیښود ویې ویل:

: صیب! اوس ډیره ناوخته ده، ما سهار د ناشتې لپاره پاخولی خو ته ویده وې.

سلمان وویل : لکه چې کوم میلمه له ما سره لیدل غوښتل هغه خو به تللی نه وي؟

: نه صیب! میلمه همدلته دی وایي چې ته یو ځل په داده زړه ډوډۍ وخوره.

سلمان د عبدالمنان او یا د هغه د کوم استازي نه علاوه د عثمان د راتلو انتظارهم کاوه، زرزر یې ډوډۍ وخوړه او نوکر ته یې غږ وکړه بیا یې ناڅاپه داسې احساس کړه چې دی لکه چې خوب ویني، بدریې د خپلې لور لاس په لاس کې نیولی و او کوټې ته ورننوته. سلمان څو دقیقې په ړدو ړدو هغې ته کتل او بیا یې ناڅاپه سترګې ښکته واچولې.

اسما زړه نا زړه وړاندې ورغله ویې ویل: مورجانه مې وایي چې تا زموږ لپاره ډیرزحمتونه وګالل.

سلمان په مینه د هغې پر سر لاس راکش کړ بدریې ته یې وویل:

مهرباني وکړئ! زما تر اوسه باور نه راځي چې تاسو دلته راغلي یاست، عثمان

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

مو ولید؟

: هوکې! خو که هغه مړ نه وای لیدلی هم ما دلته د راتلو کلکه اراده کړې وه.

زما په خیال کې په وار وار دا راګرځېدل چې که تاسو ناڅاپي روان شی نو بیا به مو ونه لیدای شو.

دا کیدای شوای چې وضعې زه ناڅاپي تلو ته مجبور کړی وای خو له تاسو سره له خدای پامانی پرته به ماته د اندلس پرېښودل یو لوی ازمویښت ؤ. او بیا به زما سره تر وروستي‌سلګۍ دا امید ؤ چې یوه ورځ به خامخا بیرته راځم.

د وی بیا تر لږ ځنډه چوپ وو بیا بدریې دخبرو د موضوع بدلولو لپاره وویل:

زما عاتکې او منصور ته ډیره اندیښنه وه، جعفر هره ورځ ماته راتلو، که ما نه وای ایسار کړی نو پر ویګا به یې له حملې دریغ نه و کړی. نن چې زه دې لورې ته راتلم د ده د ډاډ لپاره مې د خپل کلي یو سړی ور واستاوه او هو ربښتیا!

بدریې بیا په بېړه لاس جیب ته کړ یو کاغذ او یوه ګوته یې چې د وریښمو په دسمال کې نغښتې وو راوایستل سلمان ته یې وړاندې کړل ویې ویل:

عثمان دغه لیك او ګوته غوښتل پخپل لاس تاسو ته وسپاری، خو له لږ انتظار وروسته یې دا امانت ماته وسپارل.

سلمان پر لیك لنډ مضمون ولوست ویې ویل:

: تا دا لیك لوستی دی؟

: هوکې ما ویل چې کـه کـوم مـهم احـوال وی تا باید راویښ کـړو، داسی معلومیږي چې د ضحاك په ذهن کې لوی بدلون راغلی دی، ما پر ګوته د عتبه نوم هم ولوست.

سلمان له دسمال څخه ګوته راوایستله چې ویې لیده ویې ویل: زما په ګومان د هغه د خپلی خوبنی وړاندیز اصلی سبب د هغه میرمن ده.

: هوکې! عثمان ویل چې کله هغی ولید په ژړا شو او ابو یعقوب ته یې ویل چې د دغسی سړی لپاره زه خپل سر قربانولو ته تیاره یم.

: د دی ګوتی په واسطه مونږ د کوتوال په غاړه کې پړی اچولی شو.

بدریې په اندیښنه وویل: د خدای «ج» لپاره دکوتوال مسئله هغو خلکو ته پرېږده چې هغوی یې تر تا په اسانی راقابو کولی شی، له ماسره وعده وکړی چې تاسو به نور د هغو ملګرو له مشورې پرته هیڅ ګام نه اوچتوی چې ته هغوی ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یوه لویه تکیه شوی یی.

سلمان وویل: ته فکر مه کوه! نن زما له دریم کس سره ملاقات دی، او وعده کوم چې د هغه د هدایاتو پر خلاف به څه گام اوچت نه کړم.

: دریم سړی! زما پوره باور دی چې هغه به تاته غلطه مشوره درنکړي، ته هغه پیژني چې څوك دی؟

: تر اوسه مې ورسره لیدل نه دي شوي خو زه د هغه په باب ډېر معلومات لرم، د هغه نوم یوسف دی او د موسی بن ابي غسان له نومیالیو سالارانو څخه ؤ.

بدریې وموسکل ویې ویل: زما باور و چې له یوسف پرته بل څوك نه دی، هغه د ماما ډېر اندیوال و، او په وروکتوب کې ما او ولید د هغوی په کور کې لویدلی یو. د هغه میرمن زما سره ډېره مینه کوله، د جګړي په وخت کې د هغه یوازیني زوی شهید شو.

هغه څو شیبې چوپه شوه بیا سلمان په غمجنه لهجه وویل: بدریې زه داسې احساسوم چې د تلو وخت مې نژدې شوی دی، امکان لري زه په کوم سبب بیرته دلته را نه شم، ما له تا سره ډېر څه ویل غوښتل خو اوس چې زه د خپلو احساساتو د ترجمانۍ لپاره په کومو الفاظو فکر کولی شم هغه پر یوه لنډه دعا پای ته رسیږي.

بدریې! سلمان د لومړي ځل لپاره د هغې نوم واخست.

: زه الله «ج» ته دعا کوم چې ستا ملګري او ساتندوی شي، او زه کومه ورځ تاته له دې پیغام سره راشم چې د اندلس کښتۍ د ګردابه راووته، د ماضي تیارې لرې شوې، او د نوي سهار رڼا په ځلیدو ده.

اسمأ وویل: کاکا جانه! که ته ناڅاپه بیرته روان شوې؟ نو زه به دې هره ورځ انتظار کوم او چې بیرته راغلې بیا به دې پرې نږدم چې ولاړ شې.

بدریې سلمان ته وکتل په سترګو کې یې اوښکې راغلې ویې ویل: کله کله زه داسې ګڼم چې ښایي له موږ نه د دعا وختونه تیر شوي دي، ما اوریدلي دي چې د قیامت په ورځ به هیڅوك د بل چا پوښتنه نشي کولی. خویندې به خپل وروڼه هم ونه پیژندلی شي، او میندې به د خپلو اولادونو پر کړیږو خپل غوږونه کاڼه کړي، خدای «ج» دې وکړي چې دا عذاب لرې شي که نه نو په موږ چې کوم وخت را روان دی دا به له قیامت څخه کم نه وي.

خو پردې برسیره زه دا احساسوم چې کله زموږ په مخ کې د مایوسۍ له تیارو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پرته هیڅ نه وي هم زموږ سترګي به ستا په لټه کي سرګرداني وي، او چي کله د مرګ له ویري زموږ مغزونه جام شي او تیر وختونه د یوه خوب په بڼه شي، بنایي هغه وخت هم زه اسماً ته دا تسلي ورکړم چي یوه ورځ به یو شریف او زړور انسان زموږ احوال واخلي.

ابو نصر کوټي ته ورننوت، دوی ټول په احترام پاڅیدل هغه وړاندي ورغی سلمان ته یې لاس ورکړ ویې ویل:

تاسو مهرباني وکړئ! سهار دی د لیدو لپاره راغلی وم، خو ته ویده وې، زه تاته مبارکي وایم، خبر شوم چي یوسف وربللی یې.

: هوکي! زه لږ ځنډ وروسته هغه ته ورځم، او له تا څخه دا پوښتنه کوم چي سعید به تر څه وخته د سفر وړ شي؟

ابو نصر ځواب ورکړ: که کوم معمولي سفر وي نو تر دری څلورو ورځو پوري به پر اس د سپریدو جوګه شي، خو د اوږده سفر لپاره هغه باید څو ورځي نور هم استراحت وکړي، د هغه بوزخم تر اوسه پوري بنه نه دی روغ شوی.

سلمان وویل: زما مطلب دا دی چي که ناڅاپي د.دي ضرورت پیښ شي چي دی باید چیرته ولاړ شي نو د مجبوریت په وخت کي به څو میله پر اس سفر ده ته څه تاوان نه کوي؟

: د مجبوري په حالت کي موږ هر ډول خطر باید وزغمو خو که سفر داسي وي چي په هغه کي د اس ځغلولو ته ضرورت نه وي نو هیڅ د اندیښني خبره نشته، یوازي احتیاط ته ضرورت دی نن د هغه وضعه ښه ده، خو بیا هم هغه تر اوسه ډیر کمزوری دی.

: زموږ هڅه به دا وي چي هغه ډیر آرام وکړي، خو په بدو حالاتو کي به دا مجبوري وي. ځکه زه غواړم چي کومه دوا هغه ته ضروري وي باید د سفر په وخت کي هغه له موږ سره وي.

ابو نصر وویل: د هغه لپاره به د پټي تړلو سامان او د دوا کڅوره تل تیاره وي او په هغې کي به ضروري هدایات هم وي.

سلمان وویل: زه ستا څخه مننه کوم چي زما د زړه بوج دي لږ کړ.

ابو نصر وویل : که له ولید سره ستا ملاقات وشو نو دا تینګار پري وکړه چي هغه ته د بل کوم دولت پرځای د یوسف کور ترټولو خوندي ځای دی.

ابو الحسن د دروازي له ټک ټک وروسته کوټي ته ورننوت او سلمان ته یې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وويل:

صيب ! مازديگر کيدونکی دی، څکه خوتاسو تياری نيسی!

ابو نصر وويل: زويه! ته چی له ده سره روانيږی بايد زيات پام وکړی:

: پلار جانه ته چورت مه وهه! نيم ساعت وروسته سلمان له يوه رضا کار سره په گاډی کی ناست و.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دریم کس

ګاډی د یوه کور په مخکې ودریده د سلمان ملګری وویل: ته کوز شه او نیغ دننه ولاړ شه، په درشل کی به تاته د ځان معرفی کولو اړتیا نه وی.

سلمان ښکته شو او د کور د انګړ د دروازی په لوری ورغی، ناڅاپه ولید راښکاره شو او ورغی ده ته یی په مینه لاس ورکړ ویی ویل:

راځه! هغه دننه ستا انتظار کوی، لومړی ته له هغه سره وګوره وروسته به موږ بیا سره غږیږو!

دوی بیا له یوه پراخ انګړ څخه چی یوه لوری ته یی دالان او بل ته طبیله ده تیر شول او د کور دننه برخی ته ننوتل.

لږ څنډ وروسته سلمان د لاندینی پوړ په یوه کوټه کی د یوسف په مخکی ولاړ ؤ.

هغه جګ شو لاس یی ورکړ ویی ویل: زه هغه دریم کس یم! بیا یی زیاته کړه: کاشکی زموږ لیدل څو میاشتی وړاندی شوی وای او بیا دواړه غاړه غړی‌شول.

د یوسف قد تر سلمان لږ لوړ ؤ، د پراخه سینی او غوړیدلی تندی خاوند دغه سړی چی د ډیری تر نیمایی زیات ویښتان یی سپین شوی وو اوس هم د نیغ زلمی په څیر ښکاریده.

د هغه مخ لږ بیضوی او وچ ؤ، ژوری ځلیدونکی سترګی یی د هوښیاری او جرئت ښکارندوی وی.

سلمان یی میز ته نژدی په یوه کرسۍ له کښینولو وروسته هغه ولید ته وکتل او ویی ویل: اوس ته په میلمستون کی د میلمنو خدمت کوه، دوی به لږ څنډ وروسته راورسیږی او عبدالملك ته ووایه چی خپل کار خلاص کړی دلته دی راشی.

ولید بهر ته ووت او یوسف پر خپله کرسۍ‌ناست ؤ سلمان ته یی وکتل ویی

Downloaded from: The Digital Library

وېل:

زه افسوس کوم چې زما په سبب ستا ډېر قیمتي وخت ضایع شو.

سلمان ځواب ورکړ: زه پردې پوهیدم چې ته ډېر مصروف یې خو زه پر دې حیران یم چې تازه کور ته راغلی یم او هغه هم په داسې وخت کې چې د حکومت جاسوسان دلته راتلونکې کسان ښه لیدای شي، ما ګومان کاوه چې د هرې شيبې بدلیدونکو حالاتو به ته نور هم محتاط کړی یې!

یوسف ووېل: تازه حالات داسې وایې چې موږ نور د احتیاط له پړاوه تیر شوي یو، ته زما په اړه څه خوشباوري مه کوه، زه د هغه بدنصیبو خلکو له ډلې څخه یم چې په سهي وخت کې غلطي او په غلط وخت کې سهي پریکړې کوي.

کله چې په الحمرا کې د جګړې د اوربند په باب پریکړه کیدله، نو ما تر وروستې شيبې پردې باور درلود چې د موسی بن ابی غسان وینا به بې اغیزې نه پاتې کیږي، او بیا چې کله هغه د غرناطې له مشرانو څخه مایوس شو او د شهادت لاره یې غوره کړه نو ما له پوځ څخه استعفی ورکړه. زه به تر مرګه پردې خبره خفه یم چې تر وروستې شيبې زه ولې له هغه سره ملګری نه شوم.

او بیا چې کله حامد بن زهره ناڅاپه له غرناطې څخه د وتلو پریکړه وکړه، نو زما د شخصي فعالیتونو نتیجه له دې پرته هیڅ نه شوه چې هغه له غرناطې څخه بهر څو میله وړاندې شهید کړای شو.

د سعید د ژغورنې لپاره د قاتلانو پام خپل ځان ته را اړول دومره لویه کارنامه نه ده چې زه پرې وویاړم، که ما له هوښیارۍ څخه کار اخستی وای نو کله چې د هغه پلار د البسین په ځلور لارې کې وینا کوله، هغه وخت پوځ باید پردې پوهول شوي وای چې له موسی وروسته حامد ستاسو وروستې هیله ده، او د ده ساتنه ستاسو تر ټولو لوی مسئولیت دی. د هغه د ساتنې لپاره په سلګونو رضاکار هم استول کیدای شوای خو موږ په دې خوشباورۍ کې راګیر شوو چې که هغه ناڅاپه غلې ووزي نو په غرنیو سیمو کې به څو ورځې د ده فعالیتونه غلي پاتې شي او د غرناطې اولس به د تیارۍ نیولو فرصت ترلاسه کړي.

کاشکې هغه وخت زموږ څخه چا دا فکر کولی چې دښمن تر موږ زیات ښیدار دی. او کله چې ولید ستا په باب راته ووېل ما ډېر امیدونه په تا پورې وتړل، همدغه سبب و چې ما غوښتل ته له هر ډول خطر څخه لرې وې.

تیره شپه کله ماته پر وخت معلومه شوې وای چې ته د یوه خطرناک پروګرام

Downloaded from: The Digital Library

لپاره روانيږي نو خامخا به مې ستا د راګرځولو هڅه کوله، خو دا به زما يوه پله اشتباه وه.

سلمان وويل: ته ربښتيا وايې! د دې عملياتو نتيجه زما د هيلې پرخلاف هم کېدای شوای، خو دا نورې د تيرې زماني خبرې دي، زه دا پوښتنه کوم چې د راتلونکې لپاره دې څه چورت وهلی دی؟

يوسف په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: کاشکې له موږ سره د چورت وهلو او پريکړې کولو واک وای، خو زه به تا ډير پريشانه نه کړم، اوس زموږ لومړنی مسئله دا ده چې تاسو زر تر زره له دې ځایه روان شې.

: د قبايلو کوم مشران چې تاسو غرناطې ته رابللي ؤ هغوی څه پريکړه وکړه؟

: هغوی يوازې په هغه صورت کې پريکړه کولای شي چې د پوځ له لورې څه وعده ورسره وشي، او د پوځ بيا داسې حال دی چې کله د غرناطې اولس ته ګورې او کله ابو القاسم خپله ورورستې پناه بولي.

: ابو القاسم!

: هوکې! کله چې د يوه اولس ذهني او جسماني قوه فلج شي نو بيا د خپل تولنيز ځواك د فعالولو پرځای د کوم هوښيار سړي اشارې ته ګوري. ابو القاسم د خپل پخواني کرکټر سره سره په خلکو کې داسې ذهنيت پيدا کړی دی چې دی د اندلس ترټولو هوښيار سړی دی. او دا د عامو خلکو نه بلکې د ډيرو هوسيارو خلکو رايه هم ده چې اوس يوازې هماغه ورورستی ديوال دی چې زموږ او دغه ورانوونکي توپان ترمنځ ولار دی له ده پرته زموږ هغه بنديان بيرته نشي راتلای او ده چې د سينتافي لاره خلاصه کړه موږ يې د لوږې له مرګه وژغورلو.

د حامد بن زهره په راتلو د هغه پرخلاف د خفګان يوه څپه راپورته شوه خو اوس دا حالت دی چې کوم خلك هغه پيژني په هغوی کې هم ډيرداسې خلك دي چې ته به دا ترې واورې چې اوس له موږ سره د دښمن د پوځې ځواك د ځواب لپاره بل څوك شته؟

دغه خلك ابو عبدالله ته براﻻ بدرد وايي خو پر ابو القاسم د انتقاد جرئت نه کوي.

: مګر زما په ګومان د قبايلو غازيان د ابو القاسم په اړه خوشباوری نه کوي!

يوسف ځواب ورکړ: د قبايلو ديرش تنه سرداران غرناطې ته را رسيدلي دي او د هغوی زياتره له موږ سره موافق دي خو ابو القاسم هم له هغوی څخه غافل نه ؤ،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هغه هم خو تنه سرداران دلته راوغوښتل او د آزادی غوښتونکو د اغیزی کمولو هڅی یی پیل کړی، دا زموږ یوه بله اشتباه وه چی موږ د قبایلو د مشرانو د غوندی لپاره د غرناطی پرځای د غرنیو سیمو څخه کوم ځای ولی غوره نه کړ، هغوی مو دلته راوبلل او غدارانو ته مو دا فرصت برابر کړ چی د هغوی په زړونو کی بدگومانی راپیدا کړی.

ورمه شپه د حکومت جاسوسانو د الفجاره څلور تنه ساده زړی سرداران په دوکه ابو القاسم ته وروستلی وو، د هغوی نیتونه بد نه وو هغوی خپلو ملگرو ته دا ویلی وو او تللی وو چی موږ به ابو القاسم نیغی لاری ته راوگرځوو، خو د دی لیدو کتو نتیجه دا شوه چی هغوی بیرته راغلل څو نور ملگری یی هم دوه زړی کړل.

د هغه منطق تل دا وی چی زه د خپل اولس دښمن کله کیدای شم! تاسو دا ولی گڼلی چی کله تاسو د جگړی لپاره تیار شی نو زه به مو را ایسار کړم، خو د کوم گام اوچتولو څخه دمخه تاسو د پوره حقیقت په رڼا کی باید د خپل بری امکانات وڅیړی»

زما دوسته! یوسف له خو شیبو څند څخه زیاته کړه:

نن زه د توپان لومړنی څپی احساسوم څکه خو می د غرناطی له مشرانو او خو تنو قبایلی سردارانو سره نیغ په نیغه د خبرو اترو ضرورت ولید، زما زړه گواهی راکوی چی غداران به زموږ داتکل څخه وراندی د غرناطی د قسمت پریکړه وکړی، له هغوی څخه څو تنه دلته راغلی دی او څو تنه نور به تر لږ ځنډه راشی.

له دغه خلکو سره به زما خبری ډیری لنډی وی، لومړی زما دا هیله وه چی هغوی په غرناطه کی راټول شی خو اوس زما دا هڅه ده چی دوی زر تر زره خپلو سیمو ته ولاړ شی ما په همدی تمه ته دلته را ایسار کړی چی ته د ترکانو لخوا دوی ته څه امیدواروونکی خبرورکړی. خو حکومت دومره څك دی چی اوس په کومه غونډه کی ستا گډون مناسب نه گڼم. ما چی غوښتل کومی خبری ته وکړی هغه به زه په خپله کوم.

له نیکه مرغه د المریی یو هوښیار او زړور سپاهی دلته رارسیدلی دی او ما هغه تاته ددی لپاره در واستاوه چی تاسو یو له بل سره ښه بلد شی، هغه زموږ د سمندری پوځ د تجربه کارو افسرانو یوه ډله په خپله سیمه کی راغونډه کړی او ستا سره یی د استولو ذمه واری قبوله کړی ده، له دی ځایه چی څو کسان

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

روانيږي هغوی به په مختلفو لارو ځان رسوي. عبدالملك په بله کوټه کي ناست دی د هغوی لپاره ضروري لارښوني ليکي، له هغې وروسته به له تا سره تفصيلي خبري کوي.

سلمان لږ په خفګان ووېل: مګر! تاسو د سعيد په اړه څه فکر کړی دی؟

يوسف په ډاډ ځواب ورکړ: وروره! ته چي اوس له کومو جنجالونو سره مخ يي زه تري بي خبره نه يم. زه پوهيږم چي ته سعيد، عاتکه او د حامد بن زهره لمسی دلته نشي پرېښودلای، هغوی ته دلته واقعاً خطر دی. خو سعيد تر اوسه د سفر وړ نه دی.

سلمان ووېل : مګر زما په ګومان هغه له غرناطي پرته په بل هر ځای کي په امن دی، که هغه په بېړه واستول شي نو په لاره کي کېدای شي هغه ته ډېر خوندي پناه ځای پيدا شي.

يوسف ووېل : ربړه دا نه ده چي هغه ته د پناه ځای پيدا شي، بلکي له هيأت سره بايد بهر ته واستول شي. اوس موږ په غرناطه کي له هغه څخه د څه کار اخستلو موقع له لاسه ورکړې ده، خو په هيأت کي د غرناطي د خلکو د ترجمان په حيث هغه اغيزمن رول درلودلی شي. ما له وليد او عبدالملك سره پر دې خبري کړي دي، زما رايه هم دا ده چي ته له ده سره د يو ځای سفر په ځای ساحل ته نژدې د هغه د رسيدو انتظار وکړې، موږ به هڅه وکړو چي هغه زر تر زره تاسو سره يوځای شي.

سلمان ووېل: که تاسو د هغه د ساتنې مسئوليت اخلې نو زما په تلو کي بايد ځنډ ونه شي.

يوسف ووېل: زه به د هيأت غړي تاته دروپيژنم بيا به پريکړه وکړم! بيا يي يوه ژوره ساه واخسته ويي ويل:

وروره! زما زړه ګواهي راکوي چي ډېر زر به يو بد خبر واورم.

له تېرو دوو ورځو راهيسې مي کور ته د يو قدم ور اخستلو فرصت نه دی موندلی، له خپلو پوځي انډيوالانو او ځينو سردارانو سره په پټو خبرو اترو مصروف يم.

ماته يوه دوست ووېل چي ته په يوه خطرناك پروګرام وتلی يې، ځکه تېوله شپه راباندي په شوګيرو تيره شوه، که مي سهار له څو مهمو کسانو سره ملاقات نه وای نو د عبيدالله کورته به مي د جميل او عبدالملك د درلېږلو پرځای پخپله

Downloaded from: The Digital Library

درتلم. اوس چې کورته راغلم راته معلومه شوه چې زما په غياب کې له الحمرا څخه دوه پيغامونه راغلي دي.

سهار د شاهي مانۍ د ناظم پيغام راغلی ؤ او زما ميرمن هلته تللې وه، هغې پيغام را استولی دی چې زه کله کور ته راورسيږم بايد سمدستي الحمرا ته ورشم د پاچا مور له ما سره ليدل غواړي په ژوند کې مې دا لومړی ځل دی چې هغه ته په ورتلو د ويرې احساس کوم، که هغه زما ميرمن، د خپلې مور په واسطه الحمرا ته نه وای وربللې او ليك يې نه وای ورکړی ماته يې پخپله نيغ په نيغه امر کړی وای چې ورشم نو دومره به پريشانه نه وم.

اوس زه هلته له تلو پخوا دا واړه ترلاسه کول غواړم چې که زه وځنډيږم يا په څه سبب هلته پاتې شم نو زما ملګرې به خپله دنده او مسئوليت سرته رسوي ځکه ما خپلې ميرمنې ته دا ځواب وليکه او ورمې کړ چې تر ماښامه به زه درشم.

* * * * *

عبدالملك کوټې ته ورننوت او د يوسف په مخکې يې څو کاغذونه کيښودل ويې ويل:

صيب! ما د غرناطې څخه تر المريې پورې د درې لارو نقشې کښلې دي، تر کومه چې زما ذهن ته راتلل پر هغو تولو ځايونو مې نخښې ايښې دي چې د خطر احساس ترې کيږي. او يا له شاو خوا کليو څخه مرسته ترلاسه کيدای شي.

څلورمه نقشه چې ستا له حکم سره سم مې د سلمان لپاره جوړه کړې ده ډيره تفصيلي ده، په هغې کې مې د لاړې د تولو پړاوونو په اړه معلومات ليکلي، پردې سربيره مې د لارې په اوږدو کې د مهمو کسانو نومونه هم ليکلي چې د دوی د روانيدو څخه دمخه بايد هغوی ته خبر ورکړای شي. يوسف درې نقشې او ورسره کاغذونه وليدل يوې خواته يې کيښودل بيا يې څلورمه نقشه راواخسته قلم يې راويوست او په هغې کې يې څو نخښې نورې زياتې کړې او سلمان ته يې وراندې کړه ويې ويل:

دا نقشه ښه وګوره! کيدای شي ستا دې ته اړتيا پيښه نه شي او له غرناطې څخه وړاندې په دوهم يا دريم پړاو تول په يوه لاره سره يوځای شي. خو د خطر په صورت کې به دا نقشه درته په کار شي.

دغه لاره اوږده هم ده او سخته هم، خو موږ غواړو چې دښمن پر تا هيڅ شك ونه کړي. او د کومې نه اټکل شوې پيښې په وخت کې مرسته هم ترلاسه کړای

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شي. ستا سره يوځاى روانيدونكى به لږ څنډ وروسته دلته راورسيږي. كه زه د هغوى په موجوديت كي له الحمرا بيرته راستون شوم نو هغوى ته به نوري لاربښووني هم وكړم. كه نه نو كوم بل تجربه كار افسر به راواستوم.

عبدالملك سلمان ته په خطاب كي وويل: په دى نقشه كي بې يوازى د المريى لاره ښودلى ده، كه ته ماته ووايې چې د ساحل له كوم ځاى څخه به په كښتى كي سپريږي نو زه به د شاوخوا د لوړو ژورو او ددښمن د پوستو ځايونه او د سمندرى څنډو د تانو ځايونه هم درته تيار كړاى شم.

سلمان وموسكل ويې ويل:

له المريى نه تر مالقى پورى ټوله سمندرى سيمه ماته د خپل لاس د كرښو په څير معلومه ده ، خو كه تاسو پر څنډه د دښمن د نويو تانو او پهرو ځايونه په نخښه كړى دا به راته په ګټه وى.

وليد كوټى ته ورننوت او ويې ويل:

صيب! هغوى ټول راورسيدل، د «الحمرا » له.احصار څخه يو افسر هم راغلى دى او له تاسره ليدل غواړى، هغه وايى چې ما د قوماندان له خوا يو مهم احوال راوړى دى.

: هغه راوله.

وليد له كوټى ووت غږ يې وكړ: مهرباني وكړى!

*****

څو شيبې وروسته يو پوځي افسر كوټى ته ورننوت او له سلام وروسته يې وويل:

صيب! د قوماندان هيله وه چې د لږ څنډ لپاره كلا «الحمرا » ته تشريف راوړى! هغه ته دا خبر رسيدلى چې د ښار مشران او د قبايلو سپين روږى ستا په كور كي راغونديږى، خو هغه دا غوارى چې معلومه كړى ته تر څه وخته وزګاريږى چې سركارى ګاډى درته راواستوو؟

يوسف څو شيبې په انديښنه نوى راغلى سړى ته كتل بيا يې په زحمت ځان راسنبال كړ ويې ويل: زه به هڅه وكړم چې زر تر زره ځان وزګار كړم، خو كه كومه خاصه خبره وى ته په ځغرده: راته ويلى شې، دا زما ملګرى دى.

: صيب! زه په دى نه پوهيږم چې هغه به ته د څه لپاره وربللى يې، خو كومه خبره چې ما اوريدلى ده دا ده چې لوى وزير به ډير زر له خپل محل څخه كلا

Downloaded from: The Digital Library

«الحمرا» ته راکېږه شي، پاچا د هغه د سمدستي هستوګنې لپاره د يوه کور د وزګارولو امر کړی دی. پردې سربېره يې له کلا «الحمرا» څخه د پوځ يوه بله ډلګۍ هم د هغه د کور د ساتنې لپاره ور استولې ده . داسې ښکاري چې نن هغه څه خطر احساس کړی دی، هغه دوه ځله له سلطان سره ملاقات هم کړی دی. په لومړي ځل کتنه کې د غرناطې هغه مهم مشران او علما هم په الحمرا کې وو چې د ابو القاسم په اشاره ناځي، خو په دوهم ځل يوازې د سلطان مور ورسره وه.

يوسف وويل: زه پردې خبرو خبر يم، زما لپاره يوازې دا نوې خبره ده چې ابو القاسم کلا «الحمرا» ته کډه وړي.

لږ څند دمخه د ښارپرکوتوال برسېره څو نور چارواکي هم د ده د نوې هستوګنځي د ليدو لپاره راغلي وو. زموږ قوماندان له هغوی نه دده ددې ناڅاپي کډې د سبب پوښتنه وکړه کوتوال وويل چې اوس به هره شيبه پاچا د لوی وزير مشورو ته او پوځ د هغه هداياتو ته اړتيا لري.

يوسف سلمان ته وکتل او په غمجنه لهجه يې وويل: زما انديښنې سهي شوې، ابو القاسم خامخا کوم خطرناک ګام اوچت کړی دی..

بيا يې د قوماندان استازي ته وويل: ته سمدستي بيرته ولاړ شه، هغه ته ووايه چې ډېر زر به کلا ته درشم، نه ريښتيا ته ودرېږه زه يوه پاڼه درته ليکم چې ور يې کړې. يوسف په بېړه قلم راواخست او څو کرښې يې وليکلې کاغذ يې قات کړ هغه استازي ته يې ورکړ ويې ويل: دا هغه ته ورکړه!

وليد وويل: صيب! زه داسې احساسوم چې موږ به له وخته وړاندې په څه ګام اوچتولو مجبور شو، د کور څخه بهر زموږ ملګرې ډېر پريشانه دي، اوس ماته يوه رضاکار وويل چې په شاوخوا سر کونو پوليس ګزمې کوي.

د قوماندان استازي وويل: صيب! پوليس ډېر وارخطا ښکاري! ما له درشل څخه لږ وړاندې د کوتوال له مرستيال سره څو تنه وليدل ګاډي يې ودرولو منه يې ولټوله بيا يې هم په وار وار پوښتل چې زه چيرته ځم او چې ما ورته وويل چې زه د خپل پخواني مشر سلام ته ځم هغوی د يوې مسخره موسکا سره خواب راکړ چې ته ډېر بې وخته راغلې يې دننه دومره کسان راټول شوي دي چې تاته به په اسانۍ د سلام کولو فرصت په لاس درنشي.

:تاته! هغه موسکل؟... او تايې د غابښونو ماتولو هڅه ونه کړه! د غرناطې پر سپاهيانو څه شوي دي، اوس درځه او د ګاډي پردې دې راخوشې کړه له دې ځايه

Downloaded from: The Digital Library

روان شه، که د کوتوال مرستیال چیرته تللی نه وی امکان لری بیا ورسره مخ شی.
افسر وویل: صیب! که تاسو ما د قوماندان له سزا څخه ژغوری نو زما دوهم ملاقات به داسی وی چی تر ډیره وخته به یی په یاد وی.
د پوځی افسر له رخصتولو څخه وروسته یوسف جگ شو سلمان ته یی وویل: ته زما سره راځه!

هغه وریسی ورغی او دواړه یوی بلی کوټی ته ننوتل. دغه کوټه د یوه وړوکی وسله تون په څیر وه، په دیوالونو توری، ډالونه، خنجرونه، نیزی، تومانچی او نوری وسلی راځړیدلی، یوسف د یوه صندوق کولپ خلاص کړ. وی ویل: کیدای شی د دی ځای د اضطراری حالاتو په سبب تاته له دی ځایه د وتلو په خاطر پوځی جامو ته ضرورت شی. د سمدستی اړتیا لپاره ته له دی ځایه مناسبه وسله هم درسره اخستلی شی، اوس ته همدلته کښېنه او زما تر راتگه انتظار وکړه زه به په حجره کی له میلمنو سره خبری وکړم او الحمرا ته به ولاړ شم، إن شاء الله چی زر به بیرته راستون شم. او هو رښتیا! ترماښامه به د هیأت غړی چی زیاتره یی پخوانی د پوځ منصبداران دی زیاتره راورسیږی.

*****

لږ ځنډ وروسته یوسف په لویه حجره کی د قبایلو له سردارانو او د غرناطی له سپین ږیرو سره خبری کولی.
د غونډی زیاترو خلکو هغه د لومړی ځل لپاره په یوه غونډه کی لیده او ډیر داسی هم وو چی د ده د پټو فعالیتونو په اړه په څه خبر نه وو، د غرناطی اولس په دی گرځیدلی او بده ورځ هم د بنی وینا او خطبی لیوال وو، په ځانگړی ډول په داسی ورځو کی چی د دوی د برخلیك پریکړه کیدله دوی د موسی بن ابی غسان د یوه نومیالی ملگری څخه د ډیری له جوشه ډکی او احساساتی وینا هیله درلوده، خو د یوسف حالت هغه سړی ته ورته و چی هره شیبه د یوی پیښی په انتظار وی.
هغه د څه مقدمی پرته په غمجنه لهجه وویل:
ورونو! د احتیاط غوښتنه دا وه چی زه تر څه وخته نور هم داولس د یوه نوموړکی رضاکار په توگه خپل خدمت ته دوام ورکړم، او چی کله زه پردی ډاډه شم چی له هڅو څخه می څه ښی نتیجی راپیدا کیدای شی. او زما د اولس له

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نظره پټ اوسیدو ته اړتیا پاتې نه شي نو زه به د البسین په څلور لارې کې ودریږم او دا اعلان به وکړم چې د اولس زامنو !که تاسو د ژوند او شهادت نه پرته بله دریځه لاره نه وي غوره کړې نو د موسی بن ابی غسان ملګري به مو مایوس نه کړي، ما د تاسو له ځینو ښاغلیو سره خبرې کړې دي او تر پرون پورې زما زیاته هڅه دا وه چې د قبایلو مشران د جګړې په باب د وروستي پریکړې له کولو وړاندې باید ولاړ نشي. خو نن وضعه داسې ده چې زه یې د یوې ورځې لپاره د ایسارولو مشوره نشم ورکولی، د دې لپاره نه چې ما یا زما ملګرو خپله ماته منلې ده، غلامي،ذلت او رسوایي د هغو خلکو برخلیك نشي کیدای چې د حق لپاره یې مړه کیدل او ژوندي پاتې کیدل زده کړي دي، موږ به جنګیږو تر هغه وخته به جنګیږو چې زموږ په رګونو کې د وینو وروستي څاڅکي وینې هم وبهیږي.

خو اوس ښایي غرناطه زموږ هستوګنځای نه وي، موږ به په غرونو کې نوې هستوګنځای پیدا کوو، په کوټه کې ترلږځنډه چوپتیا شوه، بیا د پوځ یوه پخواني منصبدار وویل:

صیب! که تاته کومه داسې خبره معلومه وي چې مور پرې خبر نه وو نو زموږ صبر مه ازمویه، موږ په هره شیبه د بد خبر اوریدو روږدي شوي یو. همدا اوس له حصار څخه د پوځ یو افسر ستا لیدو ته راغلی ؤ او ما چې هغه له ولید سره یوځای ولید له بګۍ څخه راکوز شو او دننه راغی وپوهیدم چې موږ له کومې نوې اندیښنې سره مخ کیدونکي یو.

یوسف ځواب ورکړ: زما هدف دا نه دی چې تاسو پریشانه شي، اوس په الحمرا او پوځي قرارګاه کې څوك راته متنظر دي. او هلته زما هغه ملګري په دې خبره خفه دي چې د شپې په یوازیتوب کې د وطن د غدارانو څخه پټ د راتلونکي جګړې نقشې جوړوي. کیدای شي چې ما له نوې خبر څخه غلط تعبیر کړې وي او زما اندیښنې غلطې وي ځکه خو تاسو ته د سهي ځواب درکولو په خاطر زما ورتګ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هلته ضروري دي. او زه د دې مسئوليت اخلم چې که کومه نوې خبره راته معلومه شوه يا مې کوم سمدستي خطر احساس کړ نو تاسو ته به خامخا احوال درکوم.

زموږ رضاکاران به کور په کور دروازې وټکوي، خو د قبايلو د مشرانو په باب زما همدا رايه ده چې سمدستي له دې ځايه ولاړ شي او خپل غازيان چمتو کړي. وخت ډېر ګړندي روان دی، د غرناطي دننه دښمنان هر وخت داسې وضعه جوړولی شي چې د غرناطې مجاهدين کور او کلي پرېږدي او په غرونو کې پناه واخلي. اوس زموږ درانه ميلمانه بيله څه ځنډ او ستونزو تلای شي، له رضاکارو غازيانو پرته پوځ هم د دوی د ساتنې ذمه واري اخستلی شي. غداران به دوی ته د پورته کتو جرئت هم ونه کړي. خو يوه دوی ورځې وروسته به څه کېږي پردې هيڅوک څه نشي ويلای که زموږ درانه ميلمانه زما له خبرې سره سلاوي نو زه ترې غوښتنه کوم چې سهار ته له خيره روان شي.

د اندراش يوه غرني سردار وويل: صيب!

موږ ټول درسره موافق يو، اوس چې د غرناطي اولس له کومو خطرونو سره مخ دي موږ ته دا نوې نه دي. زموږ د خاينو چارواکو وروستي پرېکړه دا کيدای شي چې ناڅاپي د دښمن لپاره د ښار دروازې خلاصې کړي، خو موږ غواړو پردې وپوهيږو چې که خدای مه کړه زموږ دغه انديښنې او اټکلونه سهي شول نو د پوځ عکس العمل به څه وي؟

يوسف ځواب ورکړ: که د غرناطي اولس دا پرېکړه وکړه چې د غلامۍ تر ژوند د شهادت مرګ غوره دي نو د پوځ زياته برخه په هر حال د دوی ملاتړ کوي، او د غرناطي د خلکو مورال به په هغه صورت کې اوچت وي چې قبايل ډګر ته راووزي.

د غرناطي يوه بوډا عالم وويل: په اوسني حالت کې غرني قبايل په هغه صورت کې سر پورته کولی شي چې له دوی سره د بهرني ملاتړ اميد وي، د هغوی استازي له تلو مخکې پردې پوهيدل غواړي چې د جګړې د پيلولو په

Downloaded from: The Digital Library

صورت کې به تر څه وخته د ترکانو د جنګي بېړيو انتظار کوی؟

یوسف لږ سوچ وکړ بیا یې ځواب ورکړ: زه د خپلو شخصي معلوماتو له مخې په پوره باور ویلای شم چې له ترکانو سره د اسلامي نړۍ په اړه پوره د مسئولیت احساس دی او اندلس د اسلامي نړۍ څخه بېل نه ګڼي، خو هغوی پردې هم پوهیږي چې په اندلس کې د اسلام د دښمنانو پرخلاف د کوم اغیزمن ګام اوچتولو څخه وړاندې د دوی شا باید مزبوته او خوندي وي ځکه خو د روم په سمندرګي کې د ایتالیا، جینوا او وینس پر جنګي بېړيو پریکنده ګوزارونه ضروري ګڼي، تاسو ته معلومه ده چې که د روم په سمندرګي کې د ترکانو جنګي کښتۍ نه وای نو له مصر څخه تر مراکش پورې به یوه اسلامي هیواد هم د ازادي ساه نه وه اخستې. زما باور دی چې ترکان او افریقایان به ډېر زر د روم په سمندرګي کې دومره ځواکمن شي چې د دښمن هره ساحلي کلا به زموږ د توپونو تر دم لاندې راشي. او بیا به د اندلس مسلمانانو ته د دې ضرورت نه وي چې هغوی ته ورغږ کړي.

زموږ له لوري د خو مسئولو کسانو یو هیأت د روم په سمندرګي کې د ترکانو د سمندري قواو امیر ته ورغلی دی، او یو داسې مجاهد د هغوی لارښونه کوي چې حامد بن زهره یې د اندلس په ځنډو پلې کړی او د دښمن دوی جنګي بېړۍ یې ویجاړې کړې وي.

یوه تن وویل: مګر موږ ته خو یې دا ویلي وو چې ډېر زر به هغه مجاهد چې له حامد بن زهره سره راغلی ؤ په یوه غونډه کې کوم مهم خبر واوروي!

یوسف ځواب ورکړ: ښاغلیو! د دې لپاره چې هغه د اندلس له ځنډو څخه د وتلو فرصت ترلاسه کړي موږ خپلو داخلي او بهرنیو دښمنانو ته داسې ذهنیت ورکړ چې هغه په غرناطه کې چیرته غلی دی، اوس زه تاسو ته دا زیری اوروړلی شم چې تیره شپه د ساحل له کومې ګوښې څخه هغه په خپله کښتۍ کې سپور شویدی زه د هغه له خوا تاسو ته دا زیری هم درکوم چې په کومه ورځ تاسو د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

جهاد اعلان وکړي د هغو نه څو ورځې وروسته به تاسو دا خبر واوري چې د ترکانو جنګي بېړيو په ساحل کې د دښمن په کومه مهمه پوځې تانه ډزې کړې، خو اوس د وطن خلکو ته دا احساس ورکول ستاسو ذمه واري ده چې اولسونه د خپلې بقا او آزادۍ جګړې د بهرنی ملاتړ په امید نه کوي، دا هغه سپېڅلی فریضه ده چې په هر حالت کې يې باید دوی پوره کړي.

ترکان او د افریقا خلك به خامخا ستاسو مرستې ته رارسیږي خو کاشکې چې ما له تاسو سره له دې ډاډ سره خدای پاماني کولی شوای چې د اولس غداران به ستاسود پښو له تکیه کیدو نه وړاندې دښمن ته دغرناطې دروازې نه خلاصوي، زه اوس له تاسو څخه اجازه غواړم، که په پوځې قرارګاه او یا الحمرا کې کومه نوې خبره راته معلومه شوه نو زه به‌تاسو د سمدستي خبرولو هڅه کوم.

بیا یې ولید ته مخ واړاوه ویې ویل: اوس د عزتمندو میلمنو رخصتول ستا په غاړه دي. یوسف زر بهر ته ووت او بیا یې بګۍ ګړندۍ روانه شوه.

*****

له دې پېښو دمخه د یوسف د کور په مخکې د کوتوال مرستیال له یوې نه اتکل کیدونکې پیښې سره مخ شو، هغه له دروازې څخه څو ګامه لرې هر تلونکې او راتلونکې ډیر په ځیر څارلو، اوه تنه وسله وال کسان چې دوه کسه یې پر اسونو سپاره وو ده ته نژدې ولاړ وو، او ده پر خپل ګومان یوه ډیره مهمه ذمه واري سرته رسوله.

یوه افسر خپل اس بګۍ ته ورنژدې کړ او ویې ویل:

صیب! دا ځای موږ ته مناسب نه دی، یوسف غوندې سړي باید پردې پوه نه شي چې وسله وال کسان یې پر کور پهره کوي، کوتوال موږ ته لارښونه کړې وه چې هغه ته یوازې د یوسف په کور کې د راغونډو شویو کسانو د لست ضرورت دی او دا کار زموږ جاسوسان کولی شي.

: زه پوهیږم! هغه په بې پروایي ځواب ورکړ، خو کوتوال ته تر اوسه دا خبر نه

Downloaded from: The Digital Library

دی رسیدلی چی زموږ لاس ته یو لوی ښکار راتلونکی دی، هغه پردی څوک چی د خبر سره سم نه د غرناطی دی او نه د کومی غرنی قبیلی سردار دی، خامخا د هغو جاسوسانو څخه کوم څوك دی چی له حامد بن زهره سره یوځای دلته راغلی ؤ. ناڅاپه د یوسف د کور څخه د هغه افسر بګۍ راښکاره شوه چی د قرارګاه د قوماندان پیغام یی راوړی ؤ. خو څرنګه چی د بګۍ پردې تیتی شوی وی او د کوتوال د مرستیال کسانو دا ونه لیدل چی دننه څوك دی ځکه وړاندی ورغلل او ګاډی یی ودروله.

کوچوان په غوسه وویل: ته زما بګۍ نه شی درولی که د سر خیر غواړی نو له مخی لری شه! که نه نو دا ګستاخی به درته ګرانه پریوزی.

د کوچوان جرئت د نورو خلکو پام وروااړاوه او د سترګو په رپ کی هلته ډیر کسان راټول شول.

د کوتوال مرستیال له خپلی بګۍ څخه راکوز شو وړاندی ورغی او ویی ویل: ګوری تاسو شور مه کوی، موږ یوازی دا غواړو چی ووینو د بګۍ دننه څوك دی؟ بیا یی د دروازی پرده لری کړه دننه یی وکتل، یوځی افسر په دروند غږ وویل:
تاسو دومره بی شرمه شوی چی اوس د پوځ عزت هم درڅخه خوندی نه دی. تا دوه ځله زما د ګاډی د درولو هڅه وکړه.

: صیب! د دی بی ادبی بخښنه غواړو! د بګۍ پردی لویدلی وی، ځکه مو ونه لیدل چی دننه تاسو یاست! یوځی افسر د هغه خبره بشپړیدو ته پری نښودوه او پریږه یی په زوره په سوك وواهه او په زوره یی وویل: کوچوانه درځه!

کوچوان اسونو ته مترکه ور واچوله د کوتوال د مرستیال ملګری له وارخطایی یوی او بلی خواته شول او بګۍ د سترګو په رپ کی لری ولاړه.

د کوتوال نایب چی پر خوله یو اوسپنیز سوك وخوړ او وغورځید د خپلو ملګرو په مرسته راپاڅید او ږګیروی یی کاوه. یو تن له اس څخه پلی شو د هغه خوله یی په دسمال پاکوله ویی ویل: صیب! که ستاسو امر وی چی ورپسی ورشو!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نائب کوتوال په شرمیدلی لهجه وویل: اوس ټوکی مه کوی!

بیا یی خپلی جامی له خاورو وڅنډلی او ګاډی‌ته ور وخوت ویی ویل: کوچوانه د کوتوال په لور درځه! یو سپاهی ور وړاندی شو ویی ویل:

صیب! زموږ لپاره څه حکم دی؟

: تاسو هم زما له مخی نه ورك شی!

د سترګو په رپ کی د هغه بګی‌له هوا سره خبری کولی، او نیم ساعت وروسته یی د کوتوال په مخکی فریاد کاوه، د هغه دی ته هم پام نه شو چی دوه تنه نور هم ناست دی. ده وویل:

صیب! اوس اوبه له سره اوښتی دی، هغه د کلا د ساتونکی خاص سړی و، له یوسف سره یی ولیدل او بیرته راروان ؤ، زما پزه یی ماته کړه.

کوتوال په داډ ځواب ورکړ: زه دی وینم، ستا د خپل مظلومیت د ښودلو لپاره دی ته اړتیا نشته چی خپلی په وینو ککړی جامی دی راوړی، خو زه دا پوښتنه درنه کوم چی تا په لویه لاره کی د پوځ له یوه افسر سره ولی د جنجال هڅه وکړه؟ او دا ګومان دی ولی کاوه چی د خلکو په زړونو کی د پوځ احترام پای ته رسیدلی دی؟

: صیب! ما له هغه سره د جنجال هڅه نه ده کړی، ما یوازی د بګی‌درننه سر ورلری کړ.

کوتوال وویل: امکان لری هغه ته زما د مرستیال پرځای کوم عادی سړی بللی وی!

: صیب! هغه ما ډیر ښه پیژنی، کله چی هغه د یوسف کورته تلو ما ودرواه او څو خبری می هم ورسره وکړی، هغه وخت هغه هیڅ په غوسه نه شو.

: ستـا مطلب دا دی چی تا د پوځ یو افسـر دوهم ځلی درولی دی، په دی صورت کی که هغه ستا ټول غاښونه مات کړی وای هم زه به حیران نه وم.

: ښاغلیه! دوهم ځلی چی کله سپاهیانو د ده د ګاډی‌درولو هڅه وکړه د ګاډی

Downloaded from: The Digital Library

پردې غورځېدلې وې. او هغوی ته دا نه ښکاريده چې دننه څوك دي؟

: زه د يوځ خلکو ته دا حکم نه شم کولی چې له بگيو نه دې پردې لرې کوي چې ستا پاتې غابنونه روغ پاتې شي.

: ښاغليه! ماته دا معلومه وه چې د يوسف په کور کې د قبايلو مشران راغونډيږي.

: او ته پخپله هلته ورغلی او پهره دې پرې کوله؟

: نه صيب! زما د څك کيدو سبب دا و چې د گزمې په وخت کې ماته خبر راغی چې يو نا آشنا د يوه با نفوذه سړي له کوره په بگۍ کې سپور شو او له هغه وروسته په همغه بڼه او جامه يو ناپيژندوی زمونږ جاسوسانو ليدلی ؤ چې د يوسف کورته ورغلی ؤ، بيا ما څو کسان هغه کور ته واستول او پخپله د يوسف د کور په لور ولاړم. زما په گومان دا د هماغو جاسوسانو څخه يو دی چې مونږ يې له څو ورځو را په دې خوا په لټه کې يو، د کور د خاوند زوی تر بگۍ پورې ورسره راغلی ؤ او د هغه په باب زه په ډاډ سره ويلای شم چې حکومت يې بدايسي.

کوتوال جدي شو ويې ويل: اوس په پوره ډاډ ماته ټول جريان واوروه!

کله چې مرستيال ټولې پيښې په تفصيل سره ورته ور اوږولې نو کوتوال ورويل: اوس ته ورځه او د يوسف دکور پر ځای د عبيد الله کورته زيات پام کوه، په هر صورت مونږ له ښه ډاډ پرته څه اقدام نشو کولی خو که د هغه د هستوگنې ځای معلوم شي مونږ يې هر وخت نيولی شو. د يوسف د کور په شاوخوا کې له چا سره ته بايد څه جنجال ونه کړې،په هغه بل ځای کې هم ستا مسئوليت تر اوسه پورې يوازې د سهي معلوماتو ټولول دي.

د کوتوال مرستيال نورو کسانو ته په فاتحانه انداز وکتل او له کوټې څخه ووت.

دوې دقيقې وروسته د کوتوال نوکر کوټې ته ورننوت له سلام وروسته يې يو ليك ور وړاندې کړ، کوتوال چې ليك پرانيست د عتبه ليك يې وپيژاند هغه ليکلې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وو:

زه د یو له باور نه اوچت خبر په اوریدو له سینتهافی څخه خپل کور ته راغلم، د شپی زما په غیر حاضری کی څو کسانو چې اسونو د پښو نخښی یی غرناطی ته تللی دی زما په کور حمله کړی وه او زما باور دی چی دغه خلك له سعید سره راغلی وو.

ته پوهیږی چی زه دوی ورځی بښار ته نشم ننوتلی ځکه خو ته د سعید د هستوګنی ځای معلوم کړه، دا هم کیدای شی چی هغه ښار ته له ننوتلو څخه ویریدلی وی او خپل کلی خواته تللی وی، زه به د اندلس تر وروستی څنډی په هغه پسی ورشم. که ته ماسپښین مهال د لویدیځی دروازی څخه بهر کوم دوه میله لری د سینتهافی په سرك زما انتظار وکړی زموږ د لیدو امکان دی، امکان لری تر هغه وخته ماته نور معلومات هم په لاس راشی.

کوتوال په غوسه شو ویی ویل: دا لیك چا او څه وخت راوړی دی؟

: صیب! هغه ماسپښین مهال راغلی ؤ.

· او تاسو مابښام ماته دا لیك راکوی!

: صیب! زه دری ځلی دلته راغلم خو هر ځل دا راته وویل شول چی تاسو له دفتر څخه بهر په کوم مهم کار مصروف یاست.

: احمقه! تا دا لیك کوم مسئول افسر ته ولی نه سپاره؟ زه به څرمن درنه وباسم.

: صیب! استازی ټینګار کاوه چی زه دا لیك له تا پرته بل چاته ور نه کړم.

کوتوال وویل: ته همدا اوس کورته ولاړ شه او که له کوم ځایه کوم بل احوال راغلی ؤ ماته سمدستی خبر راکړه.

نوکر وویل: صیب! ته نن ډوډی ته هم کور ته را نه غلی، باداره صاحبه ډیره اندیښمنه وه!

: هغی ته ووایه چی زه ډیر مصروف یم اوس وځه!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یوسف له بګی څخه راکوز شو د قوماندان د هستوګنی ځای ته یی مخه کړه، ناڅاپه یو ځوان ګړندی مخی ته ورته راغی او ویی ویل: صیب! قوماندان شاهی مانی ته تللی دی او دا پیغام یی تاسو ته پرېښی چی سیده لویی ملکی ته تشریف یوسی.

یوسف په بیړه راوګرځید او په بګی کی سپور شو. څو دقیقی وروسته هغه د محل په یوه کوټه کی د خپل خسر او د الحمرا د ناظم په مخکی ولاړ و. بوډا سړی چی دی ولید ویی ویل:

زویه! ته ډیر ناوخته شوی، لوی ملکی دی څو ځله پوښتنه وکړه، دلته ته زما د لټون پرځای باید نیغ د هغی لیدو ته ورغلی وای.

یوسف وویل: خو زه غواړم پردی ځان وپوهوم چی هغی زه د څه لپاره ورغوښتی یم! د کلا ساتونکی هم دا پیغام را استولی ؤ خو هغه هم په خپل ځای نه ؤ.

: هغه دلته دی او په څه کار ډیر مصروف دی.اوس ته نور ډیر وخت مه تیروه، ملکی ته ورشه تا ته به د هری پوښتنی ځواب په لاس درشی، زه یوازی دا مشوره درکول غواړم چی هغه تا خپل زوی ګڼی او د هغی له تا څخه دا تمه ده چی د مصیبت په وخت کی به د دوی ملګرتیا نه پرېږدی اوس ورځه! په لاره کی به خواجه سرا درته په انتظار وی.

د لویی ملکی تر ټولو لوی مصیبت د هغی زوی دی زه د ابو الحسن د کورنۍ هر خدمت ته چمتو یم خو د ابو عبدالله د مور خوشحالول زما له وسله وتلی خبره ده.

یوسف دا وویل او له کوټی ووت

لږ ځنډ وروسته هغه د محل د خواجه سرا په لارښوونه یوی لویی کوټی ته ننوت، د ابو عبدالله مور چی په مراوی څیره کی یی د اندلس د تاریخ د وروستی باب سرلیک کښل شوی و په دالان کی ناسته وه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یوسف به ادب سلام پری واچاوه او له دی نه څوګامه لری ودرید، ملکی څو شیبی په چوپه خوله هغه ته کتل، بیا یی په لاس اشاره وکړه او هغه بیا وړاندی ورغی پر یوه کرسۍ کیناست.

ملکی له لږ ځنډ وروسته وویل:

د خدای «ج» شکر دی چی ته راغلی! کله چی د انسان وروستی وخت راشی نو هیله لری چی د هغه خپل ځینی دوستان نژدی ورته ناست وی، خو ستا د لیدو لپاره زه په څو نورو سببونو ناکراره وم. سهار ما غوښتل د الحمرا د ناظم په لاس یو احوال در واستوم، خو دا داسی معامله وه چی د هغه نیغ په نیغه له تا سره د خبرو حوصله نه وه، او ما د خسر او زوم د اړیکو نزاکت احساس کړ دلته می ستا د راغوښتلو اړتیا حس کړه، خو ته په کور کی نه وی او میرمنی ته دی معلومه نه وه چی چیرته یی.

اوس زه د ابو عبدالله د مور په حیث نه بلکی د سلطان ابو الحسن د ملکی په حیث څو خبری درسره کوم. یوسف بوډۍ ملکی ته وکتل او بیا یی د اوښکو پردی د لیدو په مخه کی وغوړیدی.

: زویه! ملکی په ژړه غونی غږ زیاته کړه: که ماته ستا د مصروفیتونو لږ او ډیر معلومات نه وای، هم زه پردی بوهیدم چی په دی ورځو کی به ستا په زړه کی څه تیریږی.

ما په زړه کی ستا لپاره دعاګانی کولی، اوله دی ټولو مایوسیو سره می زړه ته دا ډوکه ورکوله چی ښایی ډویډونکی کښتی کله له کوم ساحل سره ولګیږی.

خو اوس زه غواړم تاته ووایم چی مورږ ته له الحمرا څخه د وتلو لپاره بوازی دوی ورځی مهلت راکړل شوی دی، او دریم سهار به هغه لمر چی اته پیری پخوا یی د اسلام غازیان لیدل چی په جبل الطارق یی پښه کیښوده د اندلس وروستی پاچا په داسی حال کی وینی چی له غرناطی څخه رخصتیږی او بیا ښایی په دی ځمکه د تل لپاره زموږ پخوانی کنډ والی پر هغه مور لعنتونه ووایی چی ابو

Downloaded from: The Digital Library

عبدالله يې زېږولی و.

يوسفه! زه څومره بدنصيبه يم!

ملکې ډېرې په زحمت خپلې سلګۍ را ايساری کړې او د يوسف هم دا همت نه ؤ چې دی ته يې کتلی وای. هغه سر ځوړند اچولی ؤ د هغو ورځو تصور يې کاوه چې د ابو الحسن ملکه به د کلا په برج کې ولاړه وه جهاد ته پر تلونکو او بريالی بيرته راستنيدونکو به يې ګلونه ورشيندل. ملکې د ځان راټولو هڅه وکړه ويې ويل:

زموږ له روانيدو څخه به لږ ځنډ وروسته د دښمن پوځ غرناطې ته ننوزي، موږ ته يې د خپلو شخصي خدمتګارانو څخه پرته د پوځ د پنځه زره تنو د بيولو اجازه راکړې ده، خو... ملکې بيا يو کاغذ اوچت کړ يوسف ته يې ورکړ او بيا يې څو شيبې وروسته وويل: دا د هغو پنځوس کسانو لست دی چې د هغوی په باب دا شرط ايښودل شوی دی چې په دوی کې کوم کسان که له موږ سره تلل غواړي دوی بايد زموږ له تلو څخه لږ تر لږه دوې ورځې بايد دلته پاتې شي، په دې کې د کلا د ساتونکي نه علاوه ته خپل نوم هم لوستی شي.

ابو القاسم سهار له ابو عبدالله سره ليدلي دي او هغه يې پر دې قانع کړی دی چې د غرناطې د پوځ او اولس د آرام ساتلو لپاره ضروري ده چې دغه د نفوذ خاوندان همدلته پاتې وي. خو له هغه وروسته چې کله سلطان له ما سره وليدل نو ماته پردې پوهيدل ګران نه وو چې ابو القاسم دغه پنځوس کسه چې زياتره يې د پوځ پخواني افسران دي د ځان لپاره څومره خطرناك بولي، او کله چې د دښمن پوځ پر غرناطه قبضه وکړي نو له دوی سره به څه ورسلوك کوي.

ځکه خو زما په ټينګار ابو عبدالله له خپل وزير سره بيا وکتل زه په دې ملاقات کې موجوده وم، هغه ډېرې پلمې او دليلونه راوړل، خو زما دې ګواښ کار وکړ چې که تا د دوی له خوښې پرته دلته د يو تن د پاتې کيدو هڅه وکړه نو زه به دا مسئله پوځ ته ورواندې کړم، او تاته به له دې ځايه د تلو له اجازې څخه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دمخه هغه پنځوس کسان هم خبر کړای شي چې د غاړي لپاره غړوندی ورته تيار پرېږدي.

بيا ابو القاسم دا وويل چې دا هسې يو احتياط و که تا له دې څخه کومه بله نتيجه اخستې وي نو زه دا وړانديز بيرته اخلم.

هغه زموږ دا غوښتنه هم منلې ده چې د لښکر څخه هغه پنځه زره تنه چې له موږ سره دروغمې موږ به يې غوره کوو، پردې سربيره کوم کسان چې غرناطه پرېږدي او غواړي کوم بل ځای ته ولاړ شي له هغوی سره به هم هيڅوک څه تيری نه کوي.

زما دا اميد نشته چې ته به له ابو عبدالله سره اوسيدل خوښ کړې خو دا ضرور وايم چې ته بايد په غرناطه کې پاتې نشې. زه پوهيږم چې ته به تر ورورستي مهاله ماته ونه منې. خو يو سپاهي بايد د توري له پورته کولو څخه دمخه بايد په پهو وړ ريږي. په اوسني حالت کې چې د ابو القاسم پلويان د دښمن لومړني د حملې ګروپ جوړ شوي دي ستا د مقاومت يوازيني نتيجه دا کيدای شي چې له دښمن سره د ټکر نه پخوا بايد د خپلمنځي جګړې خطر قبول کړې.

بيا کله چې د فرديناند لښکر د توري په زور ښار ته ننوزي نو دلته به د مالقه او الحمه تاريخ په څو چنده تريخ او دروند تکرار شي. که زما په مخکې دا خطرونه نه وای نو ما به تيره شپه له خپل زوی سره د ابو القاسم د خبرو اوريدو وروسته هغه ضرور وژلی وای.

يوسفه! ستا پردې پوهول ضروري نه بولم چې د اولس د لونو به څه حالت شي؟ زه پوهيدم چې د اولس مشران د قبايلي مشرانو سره سلا مشوري کوي او ماته دا خبر هم را رسيدلی دی چې کله د کلا د ساتونکي ايلچي تاته درغلی ؤ هغوی ستا په کور کې راټوليدل خو اوس هغوی ته د دې ويلو ضرورت دی چې تاسو بايد د توپان له راتلو څخه دمخه له دې ځايه ووزئ، اوس د آزادۍ د جګړې لپاره بايد تاسو غرناطې څخه لرې نوی مورچلونه جوړ کړې.

Downloaded from: The Digital Library

یوسف ځواب ورکړ: ما دا خبره احساسوله او ما هغه مشرانو ته همدا مشوره ورکړه او راغلم چې هغوی دی سهار له غرناطې څخه وخوځیږي.

ملکې وویل:

سبا ته به د پوخ څو ډلگې او زموږ د خدمتکارانو د کورنیو څو قافلې له دې ځایه روانیږي او د ناظم هیله ده چې د ده د کور له نورو غړو سره ستا میرمن هم روانه شي. که ستا اجازه وي نو چې کور ته ولاړ شي هغې ته د تیاریدو لارښونه وکړه.

ته خپلو ملگریو ته هم احوال واستوه هغوی که سبا ته نه وي بله ورځ له بلې قافلې سره تلای شي، ته که مناسبه بولې دوی ورځې ایسار شه که نه له دوی سره یوځای روان شه.

یوسف وویل: په داسې حالاتو کې ماته له دې پرته بله چاره نشته چې میرمن مې له قافلې سره واستوم. او د ځینو ملگریو په اړه هم زه دا ضروري بولم چې هغوی باید سمدستي له دې ځایه ځانونه وکاږي، که هغوی ما په څه سبب د شپې روان نکړای شول نو سهار به له قافلې سره روان شي، د ځان په اړه به زه له څو دوستانو سره له مشورې وروسته څه پریکړه وکړم. زه هغوی ته داسې احساس نه ورکوم چې زه له خطره تښتیدم. اوس ماته اجازه راکړه.

: ودریږه! ملکې لاسونه وپړکول.

د بلې کوټې نه یوه وینځه راووتله دې ورته وویل:

د یوسف میرمن دننه راواستوه؟

څو شیبې وروسته د یوسف میرمن دننه ورننوته او چې د خپل میړه مخ ته یې وکتل اوښکې یې په سترگو کې ډنډ شوې.

د ابو اعبدالله مور وویل: لورې! ستا اوښکې د غرناطې تقدیر نشي بدلولې، ته اوس کورته ولاړه شه او د سفر تیاري ونیسه، تاته د یوسف په اړه د دومره اندیښنې ضرورت نه و.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: مګر ... هغې په ژړه غوني آواز وويل:
که هغه دلته د پاتې کېدلو پرېکړه کړې وي نو زه دې نشم پرېښودلای.
: لوري زه د دې ذمه واري اخلم چې يوسف به دلته نه پاتې کيږي. ما له ده سره خبرې کړې دي، د هغه پردې پوهول ضروري نه دي چې دوی ورځې وروسته به دلته اوسيدل څومره ګران وي، ته دې اوس زر کورته ځان رسوه يوسف به تر لږ ځنډه همدلته پاتې شي.
وفاداري ميرمن د اجازې په دود يوسف ته وکتل هغه وويل:
معلومه نه ده چې زه به دلته څومره پاتې شم ته ولاړه شه. ما په کور کې وليد او څو تنه نور کېښينولي دي، هغوی ته دا ووايه چې تر لږ ځنډه زما انتظار وکړي.
د يوسف ميرمن ور وړاندې شوه د ملکې لاس يې ښکل کړل او بيا يې په هيله من نظر خپل ميړه ته وکتل او له کوټې څخه ووته.
ملکې يوسف ته وويل: ما چې ته د کوم کار لپاره ايسار کړې يې هغه په پوځ پورې اړه لري، د کلا ساتونکې زموږ سره په تلو راضي دي او د پوځ څو تنه افسران د هغوی د لست په جوړولو بوخت دي چې موږ يې له ځان سره بيايو، هغوی په دې اړه ستا مشورې ضروري بولي.
يوسف ځواب ورکړ: زه به ستا حکم عملي کړم، خو که پوځ ته دا پرېکړه معلومه شوې وي نو دهغوی پردې پوهولو ته ضرورت نشته چې د کوم هيواد پاچاهې پای ته ورسيږي نو پوځ يې هم شړيږي. اوس زه په کومه خوله دوی ته څه مشوره ورکړم؟
ملکې ځواب ورکړ: زه يوازې دا غواړم کوم خلك چې په خپله خوښه زموږ ملګرتيا کوي د هغوی په غوره کولو کې بايد ډير پام وشي، لږ تر لږه په افسرانو کې بايد داسې څوك نه وي چې پر هغوی د فرديناند د جاسوسۍ ګومان کېدای شي. زه په دې پوهيږم چې زموږ ملاتړ کوونکې به زياتره هغه خلك وي چې کور او کورنۍ يې له غرناطې څخه بهر دي او مقامي خلك خو به پخوا له دې چې د ابو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عبدالله په خاطر جلا وطنه شي سل ځله به سوچ کوي. خو زه دا ضروري بولم چي ته د پوځ کومو لويو افسرانو چي هغوی ته سملستي خطر احساسوي د هغوی نومونه بايد د غرناطي دپريښودونکو په لست کي شامل کړای شي.

که زما سره دا احساس نه وای چي زموږ نه وروسته به ډير خلك له غرناطي څخه بهر د پناه اخستلو په هڅو مجبور شي نو ما به له ځانه د پنځو زرو تنو د بيولو غوښتنه نه کوله.

هغه سيمه چي دښمن زما زوی ته په نظر کي نيولي د هغي د اداري لپاره پنځه سوه تنه هم بس دي، او زه د خپل زوی د تولي خوشباوری او ځان تير ايستلو سره سره پردی پوهيږم چي زموږ هستوګنه به عارضي وي، د توپان يوه بله څپه به موږ د اندلس څخه پورته کړي او د افريقا څنډو ته به مو ورسوی له هغي وروسته که خدای «ج» د دي بد نصيبه اولس فرياد واوريد نو امکان لري چي يوه نه يوه ورځ به غرني قبايل د بهرني کوم کومك په اميد راپاڅي او هغوی به ستا د ملګرو څخه کوم لاربنود پيدا کړي.

يوسفه ! زه پخپله هم د سلطان ابو الحسن د کوم نوميالي سالار په مخکي د دي خبري جرئت نشم کولی چي اوس دي د فرديناند د يوه وړوکي باج ورکوونکي خدمتګاری ومني.

زما وروستي هڅه دا ده چي پرکومو غازيانو، دغه بدمرغه اولس خپله راتلونکي ترلي شي هغوی بايد په غرناطه کي پاتي نشي. اوس ورځه! هغوی ستا انتظار کوي او زه د دي خبري مسئوليت اخلم چي ابو عبدالله به ستا په کار کي څه لاسوهنه نه کوي.

لږ څند وروسته يوسف پر خپل زړه له يوه له زغم څخه اوچت بار سره د دوو وسله والو کسانو په لاربنوونه د الحمرا د هغي کوټي په لوری روان ؤ چي هلته د کلا قوماندان او د هغه ملګري راټول وو. بيا هم د سلمان، سعيد، عاتکي او منصور له غرناطي څخه زر تر زره دوتلو په اړه دده ناکراری يو څه کمه شوي وه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د ترورمی مسافر

د یوسف له روانیدو څخه لږ څنډ وروسته د سمندري قواو پنځه تنه پخواني افسران د هغه کورته راورسیدل او نژدې تر یوه ساعت پوری یی له سلمان او عبدالملك سره د خپل سفر په باب ضروري خبري پای ته ورسولی. اوس دوی له الحمرا څخه د یوسف د راستنیدو په انتظار وو.

ناڅاپه عبدالمنان او جمیل ویریدلی کوټی ته ورننوتل، او عبدالمنان ساه نیولی سلمان ته وویل: د خدای «ج» احسان دی چی ته بیرته نه وی ستون شوی، د عبید الله د کور په شاوخوا کی د حکومت خلك پهره کوی.

سلمان په وارخطایی جگ شو ویی ویل: هغوی ته د سعید په باب معلومات شوی دی؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: نه! سعید ته څه خطر نشته، پولیس ستا په بنه او څیره د چا لټون کوی، زما باور دی چی د حکومت کوم جاسوس ته له ابو الحسن سره لیدلی یی چی د دوی له کوره راوتلی یی او دریسی شوی دی. پولیسو ته ستا نه پرته د هغه کوچوان بنه او حیره هم معلومه ده چی ته ورسره سپور شوی وی.

ولید پوښتنه وکړه: تاته چا وویل.

: ماته د پولیسو یو افسر وویل چی د خپلو نورو یو شمیر ملگرو په څیر پټ زمویږ سره ملگری دی. هغه له پخوا څخه د ابو الحسن د مشر ورور دوست و او

Downloaded from: The Digital Library

زما د کور ترڅنګ اوسېږي، هغه ماته دا وویل چې د کوتوال نایب ته د ابو الحسن له کوره د وتلې پردې په باب دوه خبرونه ورغلي دي، لومړی دا چې هغه په سرك جومات ته نژدې په بګۍ کې سپور شوی ؤ، او دوهم دا چې هغه له بګۍ څخه پلې شو د یوسف کورته ننوت. هلته دښار ځینې خلك او قبایلي مشران راغونډېدل.

د کوتوال مرستیال په ښار کې د ګزمې په وخت کې دا معلومات ترلاسه کړي وو اوبیا پخپله همالته ورغلی ؤ.هلته دې له یوې نه اتکل کیدونکې پیښې سره مخ شو،هغه دکوم پوځي افسرګاډي درولی وه او غوښتل یې تلاشي یې واخلي چې...

سلمان وارخطا شو وېې ویل: ته د ټولې کیسې اورولو نه پرته په دوو جملو کې نشې ویلای چې اوس وضعه څه ډول ده؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: صیب! اوس وضعه داسې ده چې د پولیسو اته، لس تنه د عبید الله د کور په شاوخوا کې په ساده جامو کې پهرې کوي، او هغوی په کوڅه کې له هر چا څخه چې تیرېږي د یوه نا آشنا سړي په اړه پوښتنه کوي. هغه دوست چې ماته یې دا خبر راکړ د کوتوال او د هغه د مرستیال خبرې اوریدلې دي هغه دا اندیښنه ښکاروله چې د هغوی په کوم سړي د ترکانو د جاسوس شك دی. زه ویریدم چې تاسو بیرته هلته نه وي راستون شوی. څکه مې جمیل او نور ملګري خبر کړل او بیا مې ستا د دفاع لپاره د خو رضاکارانو له استولو وروسته زه له جمیل سره د ولید دوی کورته ورغلم خو د ولید پلار ته دمخه د پولیسو د تګ راتګ او ګزمې احوال رسیدلی ؤ. هغه د احتیاط لپاره سعید او د هغه ملګري خپل کورته ورسره بیولي وو. بیا چې ما کله هغه ته دا وویل چې پولیس سعید نه بلکې ستاسو په نیولو او لټون پسې راوتلي دي نو هغه په بیړه خپله بګۍ تیاره کړه او موږ ته یې دلته د راتلو حکم وکړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وپوښتل : د پولیسو کوم چا له ابو الحسن سره هم خبره کړې ده؟

: نه ! تر اوسه پولیسو د عبید الله د کور دروازې ټکولو جرئت نه دی کړی، او د نورو خلکو په څېر ابو الحسن هم د ولید د پلار کورته راغلی دی. هغوی ټولو تینګار کاوه چې ته بیله ځنډه له غرناطې څخه ووزه او پر لاره په کوم خوندي ځای کې غلی شه او د خپلو ملګرو د راتلو انتظار کوه، هغوی چې مناسب فرصت پیدا کړي تاته به ځان دررسوي.

ما په لاره کې دا بندوبست کړی او راغلی یم چې څو سپاره د ښار له دروازې څخه بهر ځانونه ورسوي، هغوی به تر یوه پړاوه ستا سره ملګري وي او له دې تسلي وروسته به راستنیږي چې د غرنیو قبیلو کوم مشر ستا د ساتنې لپاره مناسب بندوبست وکړي، ماتاته اس رانه وستلای شو، خو اوس له دې ځایه تاته یو ښه اس برابریدای شي عثمان یا د دې کور کوم بل نوکر به یې د ښار نه بهر ورسوي. موږ به تا په بګۍ کې بوزو.

د څو شیبو لپاره د سلمان د پریکړې قوت ځواب ورکړ، هغه د اندیښنې په حالت کې کله عبدالمنان او کله نورو خلکو ته کتل.

عبدالمنان له خپل جیبه یو کاغذ راویوست او سلمان ته یې وړاندې کړ ویې ویل:

وبخښئ! ما د اندیښنې په وجه دا لیک تاته درونه ښودلای شو. سلمان کاغذ پرانست ویې لوست، د بدرېې یو لنډ پیغام ؤ او د کرووړو لیکونه معلومیده چې دغه څو کرښې یې په ډېره بیړه لیکلې:

د ترووړمی مسافره!

که زه تاته د څه ویلو حق لرم نو زما ړومبی او وروستې هیله دا ده چې تاسو د ماما جان خبره ومنئ! او زما باور دی چې په دې مسئله کې سعید او یوسف کاکا

Downloaded from: The Digital Library

هم له ماما سره همنظره دی چی ته باید بی له ځنډه نور له غرناطی څخه ووزی.

تاته خدای پامان ویل ماته په هر حالت کی ډیر گران دی، خو که خدای مه کړه ته غدارانو ونیولی نو دا به یوازی زما لپاره نه بلکی د سعید او عاتکی لپاره هم له زغم نه وتلی صدمه وی. د خدای لپاره زما خبره ومنه!

په دی دنیا کی خو داسی څوك هم باید وی چی له سترگو ډیر لری وی هم د ژوند یوه هیله پری تړلی وی. که وخت اجازه راکولای نو زما دا لیك به ډیر اوږدوای خو په هر حال... ستا دوستانو ته بگی تیاره ده، ماما جان ماته ناری وهی او زه به تل تاته ناری وهم، خدای دی مل شه سلمانه!

«بدریه»

سلمان تر لږ ځنډه پردی گډو وډو کرښو د اوښکو هغو وچو شویو څاڅکو ته کتل بیا یی ژوره ساه واخسته او لیك یی ولید ته ور اوږد کړ.

ولید د لیك له لوستلو وروسته بیرته هغه ته ورکړ ویی ویل: زه له بدریی سره همنظره یم، خو یوسف کاکا تر اوسه بیرته نه دی راگرځیدلی او موږ د هغه له مشوری پرته هیڅ گام نشو اخستی. له بده مرغه دا وخت داسی دی چی موږ په آسانی سره په الحمرا کی هغه ته احوال هم نشو استولی

په همدی کی دوی بهر د بگی د عرابو غږ واورید، سلمان وویل: لکه چی هغه راغی!

ټولو دروازی لوری ته وکتل او ولید جگ شو له کوټی څخه ووت.

بگی ودریده او څو شیبی وروسته د ولید او د یوسف د میرمنی د خبرو اترو غږ اوچت شو:

کاکا جان درسره رانه غی؟

: نه! هغه اوس د یوه ضروری کار لپاره په الحمرا کی پاتی دی او بنایی تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنډه پاتې شي، خو د عزتمندو میلمنو لپاره هغه دا پیغام را استولی دی چې د ده انتظار وکړئ.

: کاکا ناویې! ته یو څه اندیښمنه ښکارې! هغه ته خو به هلته څه خطر نه وي؟

: نه! هغې په غمجنه لهجه وویل: لږ تر لږه تر دوو نورو ورځو پورې هغه ته خطر نشته.

: دوی ورځې! د ولید غږ په ستونې کې خپ شو او سلمان او نور ملګري یې د پریشانۍ په حالت کې له کوټې څخه برنډې ته ور ووتل.

د یوسف میرمن هغه ولید ور وړاندې شوه او په لړزیدلي غږ یې وویل:

ما باید د خپل خاوند میلمانه پریشانه کړي نه وای، خو دا داسې خبره ده چې زړه مې غواړي د خپل کور پر بام وخیژم او چیغې کړم چې: د غرناطې د برخلیک پریکړه شوې ده. دوی ورځې وروسته به سلطان ابو عبدالله الحمرا پریږدي او له هغې وروسته به د دښمن پوځونه غرناطې ته ننوزي، زما میړه په دې وضعه کې هم د څه معجزې منتظر ؤ، خو اوس ښایي د معجزو وخت تیر شوی وي.

هغه اوښکې پاکولې او د کور د پاسنۍ پوړ د زینو په لوری ولاړه، سلمان او ملګري یې تر څه ځنډه حیران دریان ولاړ وو او یو بل ته یې کتل. بالاخره ولید وړاندې ورغی او خپلې سلګۍ یې ایساری کړې ویې ویل:

: تاسو دننه تشریف یوسئ! زه به الحمرا ته ورشم او د دې احوال د ور رسولو هڅه به وکړم. خو په دې ځنډ کې د سلمان د دفاع شعور پوره راویښ شوی ؤ، هغه په یوه پریکنده لهجه وویل:

نه! که هغه په الحمرا کې په خپله رضا پاتې وي نو ددې یوازې یو مطلب کیدای شي چې هغه د کومې مهمې ذمه وارۍ سره مخ شویدی. لږ تر لږه به زه په داسې وخت کې دې د خپلو ذمه واریو په ترسره کولو کې پریشانه نکړم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عبدالملك وويل: زما هم همدا مشوره ده، چې په دې وضعه کې ته باید نور یوه شیبه وخت هم ضایع نه کړې، کله چې راشي نو موږ به ورته ووایو چې له غرناطې څخه ستا وتل ضروري وو. امکان لري له هغه سره تر خبرو وروسته موږ په تا پسې درشو که نه نو سبا ته خو به خامخا در پسې روان شو.

سلمان ولید ته وویل:

ولیده ته که له بي بي څخه اجازه واخلې زما د هغې له بګۍ پرته څلور د سپارلي اسونه هم په کار دي. بګۍ به بهر له سرك څخه بیرته راشي او بیا به بي اسونه هم وروسته بیرته ورته راواستوو.

ولید ځواب ورکړ: د بي بي د اجازې ضرورت نشته، زما سره د دې پوره صلاحیت دی چې ستا څه شي ته ضرورت وي هغه درته وسپارم، زه همدا اوس اسونه تیاروم او ولید له کوټې څخه بهر ته ووت.

سلمان جمیل ته وویل: ته بهر ته ورشه معلومات وکړه چې که شاوخوا رضاکار وي څلور تنه ترې راوغواړه هغوی به هغه فالتو اسونه بهر ته ورسره بوزي.

بناغلیه! د دې سیمې سربندونکو ته لاربښونه شوې ده چې تر څو د یوسف هدایت نه وي له خپلو ځایونو څخه باید لرې نه شي زه به یې همدا اوس راوغواړم.

جمیل دا وویل: او بهر ته ووت.

عبدالمنان چې تر اوسه پورې چوپ ولاړ ؤ سلمان ته یې وویل: بناغلیه ماته څه امر کوې؟

سلمان وړاندې ورغی په مینه یې د هغه پر مټ لاس کېښود ویې ویل: دوستانو ته څوك امر نه کوي غوښتنه ترې کوي، او ته یو داسې دوست یې چې د غوښتنې ضرورت هم درته نشته، ته له ما سره بهر راځه!

بیا یې نورو کسانو ته وویل: تاسو دننه کښېنئ زه له تاسو څخه له خدای

Downloaded from: The Digital Library

پامانی پرته نه ځم.

*****

لږ ځنډ وروسته سلمان له درشل څخه راووت عبدالمنان ته یی وویل: عثمان له تا سره راغلی ؤ؟

: هوکی! هغه د ابو نصر د کوچوان سره ناست دی.

سلمان وویل: دا عجیبه خبره ده چی کله ماته د یوه هوښیار ملگری ارتیا احساس شی نو دغه زلمی هلك را ورسیږی.

: عثمان ته تر دی لوی انعام څه کیدای شی چی تاسو یی یو با کماله هلك بولی.

هغه داسی گڼی چی ته به یی درسره بیایی او ما وعده هم ورکړی وه د هغه د سمندر او بیړیو له لیدو سره ډیره مینه ده.

: تا د ځان په باب څه فکر کړی دی؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: کله چی محشر جوړ شی نو ما غوندی خلك یوازی لیدای شی فکر نشی کولی.

که ما ستا د ارادو او عزایمو ملگرتیا کولای شوای نو ځواب می باید همدا وای چی زه هم ستا سره تلل غوارم خو د غرناطی له سقوط سره به زما ارادی او هدفونه هم ختم شی او زه به یوازی د ژوند د ساه گانو پوره کولو لپاره ژوندی یم.

سلمان وویل: په هر صورت تاته د فکر کولو څه وخت شته که دی په خیالونو کی څه بدلون راغی نو یوسف به تاته په ساحل کی هغه ځای در وښیی چی زما کښتی به هلته نژدی چیرته لنگر اچولی وی. او په هغه کښتی کی به ستا لپاره ډیر ځای وی.

دوی په خبرو کی طبیلی ته نژدی ورسیدل هلته نوکران پر اسونو د زینونو په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ترلو بوخت وو، ولید بهر ولاړ ؤ هغه سلمان ته وکتل وبی ویل:

: صیب! اسونه به اوس چمتو شي او ترڅو دقیقو پوري به رضاکاران هم دلته راورسیږي.

ولیده! تا دا پوښتنه ونه کړه چې زه فالتو اسونه د څه لپاره بیایم؟

: صیب! ماته د پوښتنې ضرورت نشته. زه پوهیږم چې ته د سعید او د هغه د ملګرو څخه پرته نشې تلای خو پردي می سر نه خلاصیږي چې زموږ د بګې پر موجودیت برسیره ته بله بګې ولې درسره بیایې؟

: تاته به دا هم معلومه شي ته اوس ورځه! د یوسف له وسلتون څخه دوی لیندی غشي، دوی تومانچې او باروت درسره راوړه.

ولید وویل: ښاغلیه! ته که زموږ کره روان یې نو هلته هم پوره وسله موجوده ده.

:زه یوازې احتیاط کوم، کیدای شي موږ ته ستاسو تر کوره ددې ضرورت شي.

سلمان څو ګامه وړاندې ورغی او عثمان ته یې ناری کړې، هغه له بګۍ نه توپ وواهه او نژدې ورغی سلمان ورته وویل: ستا د کښتې لیدو ته هوس دی؟

عثمان لومړی خپل آغا او بیا سلمان ته وکتل ویې ویل: که آغا اجازه راکوي نوزه له تاسره د تلو اراده لرم، د هغه په سترګو کې اوښکې ځلیدلې.

سلمان عبدالمنان ته په وویل:

اوس تاته دلته د ایساریدو ضرورت نشته.

ته د ابو نصر په بګۍ کې سپور شه د هغه کور ته ولاړ شه هغه ته ووایه چې عاتکه، منصور او سعید له ما سره د تلو لپاره سفر ته چمتو کړي. او کله چې زما بګۍ دروازې ته نژدې ورغله تاسو سمدستي دروازه خلاصه کړي، د ښار تر دروازې پورې تاسو هم باید راسره ولاړ شې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ما به په عادي وضعه کی د جنوب ختیځ په لور مخه کړی وه خو سعید لا استراحت ته اړتیا لری موږ به بگی د هغه تر کلی پوری بوزو او له هغه ځایه به رضا کاران هم بیرته راستانه شی، د سعید دوی له کلی څخه موږ ته د مرستی لپاره ډیر کسان پیدا کیږی.

دوهمه بگی به له لاری څخه بیرته راواستوو.

عبدالمنان وویل: شیخ ابو یعقوب عثمان ته یو ډیر ښه اس ورکړی دی، ستا سره د تگ لپاره ده ته پر ښه اس برسیره د ښو جامو هم ضرورت دی، ځکه خو که ستا اجازه وی نو زه به په لاره کی په سرای کی د ده جامی وربدلی کړم او په لویه دروازه کی به ستا انتظار کوی.

سلمان وویل:

هوکی ! عثمانه ته له ده سره تلای شی خو که ته په تیاری کی ځنډ ونکړی نو یو بل کار هم درسره کولی شی.

عثمان ځواب ورکړ: ښاغلیه! څومره ځنډ چی زما په جامو بدلولو کی وزی په دی ځنډ کی به زما پراس زین وتړی تاسو امر وکړی!

: ته نیغ ابو یعقوب ته ورشه هغه ته دا احوال ورکړه چی سرك ته بیرته راشه موږ لږ ځنډ وروسته در روانیږو سمدستی له موږ سره همدا اراده ده چی بگی له سرك څخه لږ لری بوزو، ځکه خو هغه باید څو تنه سپاره راواستوی چی که په لاره کی څه خطر وی موږ ته دمخه احوال راکړی. دا هم امکان لری چی موږ د سرك لاره پریږدو او د ابو یعقوب د کلی په لور مخه کړو، تا به په لاره کی یو ویجاړ کور لیدلی وی چی په مخکی یی مخ ځوړی سرك د باران اوبو د ویالی په څیر ژور کړی وی؟

عثمان ځواب ورکړ: صیب! تاسو امر وکړی زه به پټو سترگو هم هلته رسیدای

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شم.

: کوم رضاکار چی له دروازی څخه بهر ته وتلی هغه ته ووایه چی د کور شاته غلی ودریږه!

سلمان دا وویل او بیا یی عبدالمنان ته مخ راواړلوه ده ته خو به له مناره په وتلو کی څه ستونزه نه وی؟

: نه صیب! تاسو ډاډه اوسی، موږ هلته پوره بندوبست کړی او راغلی یو، راځه عثمانه!

هغه په منډه بگی ته ورغی او په کی سپور شو.

*****

د غرناطی کوتوال پر بستره غځیدلی ؤ او د ورځی په پیښو یی فکر کاوه، ناڅاپه چا دروازه وټکوله. دی له غوسی جگ شو ویی ویل: څوك یی؟ نوکر دروازه خلاصه کړه او دننه راغی یوه گوته یی ده ته وښودله ویی ویل:

صیب! یو څوك په دروازه کی بهر ولاړ دی له تا سره د لیدو هیله لری، هغه د نبلسی په توگه دا گوته راواستوله.

کوتوال د ډیوی په رڼا کی گوتی ته وکتل ویی ویل: هغه بهر ولاړ دی... تا ولی دننه رانه وست؟

: صیب! په دی وخت کی ستا له اجازی پرته پهره دار ویریده، او هغه د دروازی د څنگ له کړکی څخه د دغه گوتی د ورکولو په وخت کی د خپل نامه له ویلو څخه ډډه کوله. هغه یوازی دا ویل چی دغه نخښه یوسه، زما ډیره بیړه ده او یو ضروری احوال ورکوم او بیرته ځم.

: هغه خره د عتبه غږ هم ونه پیژاند! کوتوال دا وویل او بیا یی بیرته پښی په پښو کړی یوه درنه کمپله یی په اوږو واچوله له کوټی څخه ووت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لږ ځنډ وروسته پهره دار د هغه ګواښونه او کنځلي اوريدلي او د بهرني دروازې په خلاصولو بوخت شو. کوتوال په بيړه بهر ووت خو په همدې ځنډ کې بهر پر سرك ولاړه بګې روانه شوه.

: ودريږه! ودريږه! کوچوانه بګې ودروه، هغه ډير ګرندي منلوي پسې وهلي، چاغ کوتوال سيليده او ګاډي ته يې ځان ورساوه دننه يې ور وکتل ويې ويل: عتبه! په خدای «ج» سوګند ستا پيغام ماته ډير ناوخته...

هغه خپله خبره پوره نکړای شوه، د سترګو په رپ کې د هغه ورميږ د سلمان اوسپنيزو ينجو ته لويدلی ؤ، وليد د هغه متې ونيولي او دننه يې ګاډي ته ننه يوست. بګې بيا ګرندي شوه، جميل خپل خنجر د هغه په سينې ورکيښود او زور يې پرې راوړ د هغه لږ او ډير همت هم ځواب ورکړ. سلمان د هغه پر ورميږ فشار کم کړ او ورته ويې ويل:

ګوره! که دې د شور هڅه وکړه نو پخوا له دې چې غږ دې اوچت شي ورميږ به دې بوټ مات شي. موږ به د خنجر اويا تومانچې په استعمال دغه بنکلي بګې ستا په وينو ککړه نه کړو.

کوتوال وټوخيده او په ډير زحمت يې وويل: زه پوهيږم چې ستاسو له خوښې پرته زما غږ تر ستوني نشي راوتلای خو تاسو څوك ياست، او څه غواړئ؟ زه به ستاسو هره خبره ومنم!

سلمان له شا څخه د بګې پرده لرې کړه څو شيبې يې سرك لورې ته وکتل بيا يې کوتوال ته وويل: ته هوښيار سړی ښکارې، زما لومړنی حکم دا دی چې که د پوليسو کوم سړي دې بګې ته درانژدې کيدو هڅه وکړه ته له ليرې غږ پرې وکړه او ترې ايسار يې کړه که ضرورت ؤ له بګې دې سر ورته راوباسه او ورته وايه چې ته دې له دوستانو سره چيرته روان يې. خو ستا د غږ په اوريدو بايد څوك دا!

Downloaded from: The Digital Library

احساس نکړی چی ته له ویری او یا مجبوری زموږ امر منلو ته مجبور یی.

ستـا دا اشتبـاه به یوازی ترتا پوری مـحدوده پاتی نه شی. باید دا درته ووایم چی اوس زموږ ملګرو ستا کوړ کلابند کړی دی که هغوی ته څه وخت دا خبر ور ورسید چی زموږ په بګی پسی څوك را روان دی نو هغوی به ستا د کور یو تن هم ژوندی پری نږدی.

: صیب! پر ما ورحمیږی! زه وعده کوم چی هیڅ غلطی به نه رانه کیږی.

سلمـان جګ شـو له دروازی څخـه یی سـر ویوست غـږ یی وکـړ: کوچوانه بګی آرامه بیایه!

بیابیرته پر خپل ځای کیناست ویی ویل:

إن شاء الله موږ به تا ته د څه غلطی کولو فرصت درنکړو. اوس راشه او داړه زما ترڅنګ کښینه!

جمیله ته یی لاسونه او پښی وتره، خو ډیر باید په زحمت نشی.

کوتوال بیلـه دی چی څه پلمی او دلیل ووایی په پټه خوله امر ته غـاړه کیښوده سلمان له لږ څنډ وروستـه تومانچه را وایستله د هغه پر ککره یی ورکیښوده ویی ویل:

زه له تا څخه یوه بله پوښتنه کوم! که دی لږ دروغ وویل هم نو ستا په سر کی د یوه سوری کـولو وروستـه به زه یوازی پردی خپـه وم چی لږ باروت می مـصرف شول.

صیب! هغه په ریږدیدلی غږ وویل: زه به دروغ ونه وایم.

سلمان وویل: عتبه چیرته دی؟

: صیب! هغه به په ویګا کی وی.

: تا هغه ته څه پیغام ورکړی و؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هغه ماسپښین مهال له ښار څخه بهر له ماسره لیدل غوښتل خو د هغه احوال ماته څو ساعته وروسته راورسید.

: ستا باور دی چی هغه ښار ته نه دی راغلی؟

: صیب! زما پوره باور دی، که هغه دلته په راتګ د خطر احساس نه کولای نو زه به یی لیدو ته له ښاره بهر ته نه ورغوښتم.

: خو د هغه د نخښتی په لیدو چی ته څومره په ګرمی او ناکراری راووتی له دی څخه داسی ښکاری چی ته یی په انتظار وی.

: صیب! ما داسی وګڼل چی که هغه له خطره بی پروا شوی وی او راغلی وی نو خامخا به کومه خبره وی.

: تاته معلومه نه ده چی هغه به په څه له تاسره لیدل؟

: صیب! هغه په خپل لیک کی یوازی دومره لیکلی وو چی د هغه په کور کی یوه له اټکل نه لری پیښه شوی ده.

: ډیر ښه اوس ته چوپ اوسه. او د دی خبری خیال ساته چی ستا په کور کی هم څه پیښه ونشی.

*****

لس دقیقی وروسته د ابو نصر د کور د شانداری کلا دروازه خلاصه شوه، بګی دننه ننوته او نوکرانو زر بیرته دروازه‌پوری کړه. بیا پنځه دقیقی وروسته دروازه بیا خلاصه شوه او دوی بګی یوه پر بله پسی بهر ته ووتی، پر لومړنی بګی‌چی د یوسف له کوره راغلی وه یوی خواته سعید، عاتکی او منصور ته مخامخ د سلمان په څنګ کی کوتوال ناست ؤ. پر هغوی پسی په بله بګی کی ولید، جمیل او عبدالمنان سپاره وو. هغه شپیبی څومره زر تیری شوی چی کله د ترورمیو مسافر له خپلو دوستانو او ملګریو څخه خدای پامانی اخسته، هغه داستان څومره اوږد ؤ

Downloaded from: The Digital Library

چی یوازی د خدای «ج» پامان په الفاظو پای ته ورسید! او بیا هغه چوپتیا چی کله سلمان یوه پښه په بگۍ کې کېښوده بدریی ته یی د وروستی ځل لپاره سترگې ور واړولی د ژوند د ځومره نغمو او خوبونو ځومره جزیرې یی پهٔ خپله غیږه کی رانغښتی وي؟

بدریی! بدریی! بدریی! هغه په خیال کی‌ناری وهلی، هغه د گرندیو اسونو د پښو په ترپهار او د بگۍ د عرابو په کړچهار کی هم د هغې سلگۍ اوریدلی، بیا یی داسی احساس کړه چی سعید غږ ورته کوی تکان یی وخوړ، د خوب او خیال نړۍ یی له سترگو څخه پناه شوه.

سعید وویل: ورورجانه! له ښاره بهر اسونه دی نو بگۍ باید بیرته راواستوو، زه نور بالکل روغ یم او ستاسو سره پر اسونو په سفر کی به هیڅ په زحمت نه شم.

ولید او جمیل باید زر تر زره د یوسف کور ته ورشی، زه نه غوارم چی زموږ په سبب دی زموږ دوستان د دی بگیو له امله په اندیښنه کی شی.،

سلمان ځواب ورکړ: زما په گومان خو چی تر کومه ځایه سرك تللی تا ته به په گاډۍ کی سفر کول ښه وی، خو که ته د اس د سپارلی تکلیف زغملی شی نو موږ به له ډیرو ستونزو څخه وژغورل شو.

: وروره! نن زه داسی نهٔ احساسوم چی زه کله ناروغ وم. نن می په کور کی تر لږ ځنډه د غشو ویشتلو تمرین هم وکړ، او ډاډه شوم چی په منډه کی له اس څخه هم ما پرغشی نخښه ویشتلای شوه.

: ما ستا لپاره دوی لیندی او دوی تمانچی هم راوړی دی. زه پردی ډاډه نه وم چی تاسو به د عبید الله له کوره زما سامان هم درسره راوړی.

سعید وویل: د دی سړی په باب دی څهٔ فکر کړی دی؟

: دغه سړی اوس په دومره خبرو پوهیدلی دی چی موږ یی د ژوندی پریښودو

Downloaded from: The Digital Library

خطر نشو قبلولی موږ به له بناره بهر په دې اړه څه پریکړه وکړو.

کوتوال وویل:

د خدای «ج» لپاره پر ما رحم وکړئ!

: چوپ! سلمان په درانده غږ ورته وویل ستا له خولې چې د رحم لفظ وزي د حامد بن زهره روح به ځوریږي.

کوتوال په ویریدلي لهجه وویل: صیب! د حامد بن زهره له قاتلانو سره زما هیڅ اړیکې نشته، زه د هغوی ټولو نومونه دربنودلی شم او پر خدای «ج» سوگند زه به هیڅ دروغ ونه وایم.

سلمان وویل: په نړۍ کې پر هر بدکرداره سړي یو داسې مهال راځي چې هغه ته په دروغو ویلو کې هیڅ گټه نه بنکاري، خو ته زما تر اټکل هم زیات بد خصلته یې. ته یحیی پیژنې هغه ستا په پولیسو کې کار کاوه؟

: هوکې! مگر هغه اوس یې درکه دی!

: که هغه ستا په مخکې حاضر شي نو ته به له هغه سره سترگې پر سترگو کړې او دا به ووېلی شې چې د حامد بن زهره له وژونکو سره ستا هیڅ اړیکې نشته؟

د کوتوال تر سترگو لاندې یو ځل بیا د مرگ تیارې خپرې شوې، لږ ځنډ وروسته د بگۍ تگ وروشو سلمان بهر ته وکتل ویې لیدل دوهمه بگۍ د دروازې په مخ کې ولاړه وه، عبدالمنان لاندې ورکوز شوی ؤ په ډاډ یې د څو پهره دارانو په منځ کې له یوه افسر سره خبرې کولې او دوو نورو کسانو دروازه خلاصوله.

څو شیبې وروسته عبدالمنان پر بگۍ سپور شو او هغه افسر په منډه د سلمان دوی بگۍ ته راغی او ویې ویل:

صیب! تاسو په ډاډه زړه تلای شی! اوس به تاسو د دروازې شاوخوا هیڅ کوم

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پولیس هم ونه ګوری.

زموږ په خیر دوی ته هم دا خبر ورغلی دی چی دوی ورځی وروسته به نه د غرناطی پاچاهی وی او نه به یی پوځ او پولیس وی، ستاسو ملګری پر سرك درته انتظار دی خو تاسو دښمن ته پام کوی. سلمان له دروازی څخه سر بهر راویوست هغه ته یی لاس ورکړ او بیا بګۍ روانه شوه.

بګۍ د سرك په مخ خوږ ودریدی او رضاکاران د رنګ کور له کنډوالو راښکاره شول پر دوی راتول شول، سلمان کوتوال ته ډیکه ورکړه او لاندی یی وغورځاوه او پخپله له بګۍ څخه راووت. په دی څنډ کی د بلی بګۍ سپاره هم راکوز شوی وو، عثمان چی خپل کمال ښودلو ته سخت ناکراره ؤ را وړاندی شو ویی ویل:

زه نیم ساعت مخکی د ابو یعقوب له کلی څخه راګرځیدلی یم، هغه ویل چی زما سړی به د راتلونکی کلی د خلکو له خبرولو وروسته ستاسو سره ملګری شی او د سعید دوی تر کوره به ورسره ملګری وی.

بل سړی وویل: صیب! موږ ستاسو لپاره اسونه همدلته راوستلی دی. سلمان ولید ته وویل: د یحیی اروا به دی ویجاړ کور کی د کوتوال انتظار کوی دی همالته ورولی، جمیل په خنجر د هغه د پښو رسی پریکړه، دوو تنو تر متو ونیو او پورته یی کړ ولید په توره وزغلاوه.

کوتوال چی تر اوسه پوری د نامعلومو امیدونو په تکیه ؤ خپل وروستی وخت یی چی ولید په چیغو شو: د خدای «ج» لپاره! په ما رحم وکړی زه ستاسو ملاتړ ته چمتو یم، زه د حامد بن زهره د تولو قاتلانو نومونه دربښودلای شم.

تاسو د ابو القاسم په وروستی خیانت تر اوسه خبر نه یاست. د خدای «ج» لپاره. زما خبره واوری. بله ورځ به د دښمن پوځ غرناطی ته ننوزی، ما خوشی کړی. زه به عتبه لاس ترلی تاسو ته راولم، ما وبخښی پرما رحم وکړی!!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د کوتوال پښې د بدن د وزن اوچتولو څخه بې وسه وې او پښې یې په ځمکه کښولې، بیا د رنګ کور له یوې تیارې کوټې څخه د هغه وروستي کریغه واوریدل شوه، او بیا په فضا کې بشپړه چوپتیا خپره شوه.

سلمان عبدالمنان ته وویل: اوس تاسو بیرته پر بګیو ولاړ شئ، او موږ ته یې چې اسونه راوستل دغه رضاکاران هم درسره بوزئ، بیا یې خپلو ملګرو ته وویل: تاسو سمدستي پر اسونو سپاره شئ، زه او عثمان به له تاسو څخه پنځوس شپیته ګامه وړاندې وو، ظاهراً کوم خطر نشته خو بیا هم احتیاط ضروري دی. پنځه دقیقې وروسته د اسونو او بګیو سپرویو د بل مخالف لورې ته خپل سفر پیل کړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تعقيب

کله چې دوی له سرك څخه د شيخ ابو يعقوب د کلي په لوري ورګرځېدلي لاري ته ورسيدل نو مخامخ يې د اسونو دپښو ترپهار واورېد.

عثمان وويل: صيب! داسي ښکاري چې د ابو يعقوب د کلي خلك لکه چې موږ له څه خطر څخه خبروي!

سلمان وويل:

ته په بېړه شاته ورشه ورته ووايه چې له سرکه يوې خواته شي.

عثمان خپل اس راوګرځاوه، د سترګو په رپ کې سپاره سلمان ته راورسيدل او چيغې يې کړې:

ود رېږې! ودرېږې چې وړاندې تاسو ته خطر دی!

عثمان ته دغه غږ آشنا معلوميده او ويې ويل:

يونسه څه خبره ده؟

: صيب! ستاسو دښمنان وړاندې کلي ته راورسيدل، بيا يې دوهم سپاره ته مخ واړاوه ويې ويل:

ته بيرته ولاړ شه خپلو ملګريو ته خبر ورکړه چې زه له دوی سره ولاړم.

کله چې هغه د اس جلب راوګرځاوه يونس سلمان ته وويل:

صيب! د ابو يعقوب د کلي په لور وروګرځي، موږ به هڅه وکړو چې د عتبه کسان هر څومره زيات ايسار کړای شو، بېړه کوی چې له سرك څخه لري ولاړو زه به بيا ټول حال درته بيان کړم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان خپلو ملګرو ته غږ وکړ او هغوی اسونه وزغلول او نژدې ورغلل، بیا هغه ورته وویل: موږ باید لاره بدله کړو، تاسو په موږ پسې راځئ!

لږ ځنډ وروسته دوی له سرك څخه لرې د ویجاړ کلي د کنډوالو ترشا ولاړ وو او یونس سلمان ته کیسه کوله.

: موږ د ابو یعقوب له کلي څخه په بله لار د بل کلي په لوري راغلو کله چې کلي ته رانژدې شوو دوه تنه په مخه راغلل چې ابو یعقوب ته یې دا احوال ورسوو چې د وسله والو سپرو یوه ډله د دوی کلي ته ورغلې ده، او پاتې شپه هم الته غواړي تیره کړي.

هغوی د کلي په یوه ویجاړ کور قبضه کړې ده او په کې اړولې یې دي، له هغوی نه د څو پوښتنو څخه وروسته موږ ته معلومه شوه چې دغه کسان د جنوب له لوري راغلي، دي او مابنام مهال د سپرو یوه بله لویه ډله چې دلویدیځ لوري رابښکاره شوه خلکو ولیده چې د خوړله پله څخه له تیریدو وروسته د ویجاړې شوې کلا په لوري ولاړه ځکه خو د کلي د خلکو دا اندیښنه ده چې د ډاکه مارانو یوه لویه ډله د دې سیمې د لوټ لپاره راغلې ده. له دې وروسته موږ بیا د کلي پر سر راوګرځیدو سرك ته چې رانژدې شوو د اسونو د پښو ترپهار او شنهار مو واورید او موږ د احتیاط لپاره یوه باغ ته ننوتو، بیا مو څو تنه سپاره ولیدل چې کرار کرار د غرناطې په لور روان وو، ستاسو سمدستي خبرول ضروري وو خو ضحاك دا اندیښنه وښوده چې که موږ د هغوی په مخکې د تیښتې هڅه وکړو نو راپسې راځي ځکه خو موږ هغوی مخې ته پریښودل او بیا چې سرك ته راورسیدو ګړندي مو اسونه چارګام وزغلول، هغوی بنایي موږ خپل ملګرې بللي وو د تیښتیدو پرځای ودریدل ځکه خو د سترګو په رپ کې موږ له هغوی څخه درې کسان پرسرك راوغورځول او بیا مود سرك کیڼ لوري ته په فصل کې ترلږځنډه نور کسان وزغلول یو یې ضحاك په نیزه وواهه او راویې غورځاوه، کله چې موږ بیرته سرك ته راستانه شوو یوه تن د قسطله خلکو په ژبه خپلو ملګریو ته څه ویل،

Downloaded from: The Digital Library

خو زموږ پوره باور وو چې دوی د عتبه خلك دي.

خو افسوس چې موږ دوه نور کسان ونه وژل، اوس به هغوی په کلي کې خپل نور ملګري خبر کړي. له ضحاك سره د شيخ ابو يعقوب د کلي پنځه تنه نور شته هغوی به ستاسي له دې ځايه د وتلو لپاره چې هر څومره ممکن وي هومره لاره بنده ساتي، ضحاك يو تن ماته را استولي ؤ ويلي يې وو چې دښمن به زموږ پر مړيو تيريږي بيا به ستاسو لوري ته درځي.

سلمان سعيد ته وويل: سعيده ته له عاتکې او منصور سره سمدستي روانيږه، د ابو يعقوب په کلي کې زموږ انتظار کوه، عثمان به تاسو ته لاره درښيي. سعيد زړه نا زړه کله سلمان او کله عاتکې ته کتل. سلمان بيا په درووند غږ وويل:

ورځه سيعده! زما خبره ومنه، او عاتکې! ته په څه فکر کې يې! دلته کومه کلا نشته او تاته د دې ثابتول ضروري نه دي چې ته يوه زړوره نجلۍ يې. کله چې زما د غشيو کڅوړه تشه شي نو زه به تا په جګړه کې د ګډون څخه نه منع کوم. تر لږ ځنډه به ضحاك او د هغه ملګري دلته راورسيږي او زما باور دی چې عتبه او د هغه کسان به يې تعقيبوي. بيا به له هغوی سره د مقابلې لپاره ستا تر مرستې ماته دا ضروري وي چې ته د هغه لاس ته نه ورځې، د خدای «ج» لپاره ولاړه شه، ستا د دې زړه نازړه کيدو په سبب به خلك بيځايه مړه شي.

هغوی اسونه پونده کړل.

سلمان خپلو ملګرو ته پام راواړاوه:

ملګريو! خپل اسونه شاوخوا ږنګو کورونو ته بوزئ، امکان لري د دښمن شمير زموږ څخه ډير زيات وي ځکه خو ستاسو برې پردې خبره پورې تړلې دی چې کوم غيشي مو تش ولاړ نشي. کوم کور چې لاري ته ډير نژدې وي د هغې بام ته وخيژئ. د غيشو له اورولو څخه دمخه زما د نښانچې د غږ انتظار وکړئ.

يونسه! ته سرك ته ورشه د خپل ورور او نورو ملګريو انتظار کوه او هغوی دلته راوله، زه ويريږم چې هغوی پردې ګومان وړاندې تير نشي چې موږ د ابو

Downloaded from: The Digital Library

یعقوب د کلی لوری ته خوخیدلی یو او موږ ته د زیات فرصت په خاطر په بل لوری کی د دښمن د زیات بوخت ساتلوضرورت دی. اوس چی موږ څومره زر له دښمن سره مقابله وکړه هومره به په پاتی سفر کی زموږ ستونزی لږی وی. ځکه خو اوس باید زموږ هڅه دا وی چی د عتبه کسان په تاسو پسی دلته راشی او دا ضروری ده چی تاسو زموږ تر شا د دریدو پرځای د کلی د وروستی کور ترشا پوری ولاړ شی.

: صیب زه وپوهیدم! د هغوی د دلته راوستلو لپاره که تر هماغه کلی پوری زموږ ،وړتګ ته اړتیا وه هم دریغه به ونکړو. یونس دا وویل او اس بی پونده کړ، دوی تر لسو دقیقو پوری د هغوی د راتلو انتظار وکړ بالاخره یونس له شپږو کسانو سره بیرته راورسید او له دی سره سم سلمان وړ پسی د نورو اسونو د پښو ترپهار واورید.

بالاخره اوه تنه سپاره راښکاره شول او د کلی تر وروستی کور پوری ولاړل پر دوی پسی د ګڼو اسونو د پښو ترپهار رانږدی شو او بیا شل پنځه ویشت تنه سپاره چی د دوی د غشو دم ته راورسیدل د سلمان د تومانچی غږ اوچت شو او بیا پر هغوی د غشو باران جوړ شو. هغوی په بربری، هسپانوی او عربی ژبو فریادونه اوچت کړل. د مخی سپرو د بیرته ګرځیدو هڅه کوله د هغوی اسونه په تیاره کی د خپلو ملګریو له اسونو سره ټکر شول، څو سپرو د وارخطایی په حالت کی د وړاندی وتلو هڅه وکړه چی پر هغوی د کلی په پای کی غلیو شویو سپرو غشی واورول. څو کسان روغ پاتی شول او ووتل خو په تیاره کی د هغوی د شمیر معلومول ګران وو.

په دوو دقیقو کی دغه جګړه پای ته ورسیده سلمان داوډ راپورته شو او خپلو ملګریو ته بی وویل: د مړیو د شمیرلو ضرورت نشته بوازی ټپیان پرځای کړی. بزه تن چی خپل اس بی تر جلب رانیولی و سلمان ته په مخکی ودرید ویی ویل: ښاغلیه زه ضحان یم. څو سپرو د وړاندی وتلو هڅه وکړه، په هغو کی موږ

Downloaded from: The Digital Library

درې تنه راوغورځول خو زما په ګومان په هغو کې هم یو تن تپي ؤ، که ستا اجازه وي زه د احتیاط لپاره وړاندې ولاړ شم.

سلمان ځواب ورکړ: زموږ ملګري به د ابو یعقوب کلي ته رسیدلي وي، ځکه خو موږ د یوه یا دوو تنو په باب باید څه اندیښنه ونه لرو، هغوی به خامخا په لاره کې په یوه او بله خوا د تیښتې هڅه وکړي.

په دې کې هغه یو پر بل پسې دوه د تومانچې ډزونه واوریدل او سلمان په بیړه پر اس سپور شو ویې ویل: ضحاکه ته له ماسره راتلې شې او نور کسان دې دلته خپل کار پای ته ورسوي او په ډاډه زړه په موږ پسې راځي، دا ډزې زموږ د ملګریو کارنامه معلومېږي او زه ویرېږم چې هغوی په بدګوماني کې پر موږ غشي ونه چلوي. بیا هغه ګام پر ګام عثمان ته نارې وهلې او وړاندې روان وو.

لږ وړاندې چې ولاړل د عثمان غږ يې واورید:

صیب! موږ دلته یو، او بیا د سترګو په رپ کې دوی د عاتکې او عثمان په مخکې د یوې خاورینې غونډۍ ترڅنګ ولاړ وو، دواړه مړي دوی ته نژدې په خاورو پراته وو تر څو شیبو پورې تول چوپ وو.

عاتکې په لږ ویریدلې لهجه وویل: ورورجانه! ته به موږ احمق وبولې، خو موږ له تا پرته چیرته تلای شو؟ موږ کله ډاډه کیدای شوای چې راتلونکې سهار به تردې تیارې شپې زیات تیاره او ویروونکې نه وي؟

او بیا ما د حمید بن زهره زوی او لمسی ته دا څه ډول ورښودلې شوای چې هغوی دې خپل احسان کوونکي د انتظار پرځای د هغه حکم عملي کړي، د غرناطې لور په خپل ژوند کې د لومړي ځل لپاره په زوره زوره ژړیدله.

سلمان په ژړه غوني آواز وویل:

عاتکې! زه تا احمقه نشم بللی! کاشکې پردې اوبنکو د دې بدنصیبه اولس د کړو وړو داغونه مینځل کیدای شوای، سعیده! زه له تا څخه هم نشم خفه کیدای، خو ته زما د ناکراري په سبب پوهیږې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سعید وویل: وروره! مونږ ته د ابو یعقوب کلی ته رسیدل او په لاره کی غلی کیدل یو شان وو، مونږ د غونډی شاته ولاړ و او بنایی په دی کی به هم کوم مصلحت ؤ، منصور له وړاندی تلو څخه انکار کاوه، د هغو دوو سپرو د پښو غږ مو چی واوزید اسونه مو عثمان ته وسپارل او لاری ته نژدی د ډېرو شاته غلی وو د تومانچی له ډزو نه وړاندی مونږ ته د دی تسلی ضروری وه چی هغوی زمونږ خلك نه وی، بیا له دوی نه یو تن چی غالباً پخوا تپی شوی ؤ له اس نه پلی شو او په قسطله یی ژبه یی له خپل ملگری څخه څه غوښتل، هغه مونږ ته دومره لنډ ؤ چی په ډېره مو هم راغورځولی شوای.

سلمان وویل: سعیده مونږ یو لوی بری گټلی دی. او زمونږ د دی بری یو سبب دغه ځوان دی. بیا یی خپل ملگری ته وویل:

ضحاکه زه ستا مننه کوم خو زما دومره تمه نه وه.ضحاك ځواب ورکړ: صیب! دا زما فرض و یو سړی بد کیدای شی خو ستا غونډی داحسان کوونکی ناشکری نشی کولی.

: خو اوس زه ستا پوروړی شوم.

: صیب! که ته وغواړی نو دا پور هم ادا کولی شی.

یوازی زما یوه وړوکی غوښتنه ومنی!

: هغه وړوکی غوښتنه څه ده؟

: صیب! زه، یونس او زما میرمن غواړو له تاسره ولاړ شو.

: تاته معلومه ده چی مونږ چیرته ځو؟

: صیب! ماته د دی ضرورت نشته.

: او ستا پلار!

: صیب! دا د هغه هیله ده چی مونږ له تاسره ولاړ شو.

: مگر هغه د ابو یعقوب په کلی کی نشی اوسیدای.

: صیب! هغه به په غرونو کی د خپل مالك له عزیزانو سره پناه واخلی، که هغه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سفر ور وای نو راسره بیولی به مو ؤ.

: ډیره ښه ده، زه ستاسو یوه هیله هم نشم ردولی، ته ولاړ شه خپلی میرمنی ته دی ووایه چی تیاره شی، عثمانه ته هم ورسره ولاړ شه او شیخ ابو یعقوب ته زما دا پیغام ورکړه چی موږ غواړو د شپی له پای ته رسیدو مخکی بو پراو مزل ووهو، زموږ څخه سمدستی خطر لری شوی دی او اوس له موږ سره د رضاکارانو د وړاندی تک ضرورت نشته.

*****

کله چی د سلمان نور ملګری راورسیدل دوی ټول د ابو یعقوب د کلی په لور وخوځیدل، او بیا لږ څنډ وروسته ابو یعقوب پخپله له څو کسانو سره له کلی څخه بهر د دوی هرکلی ته راوتلی ؤ.

سلمان له اس څخه پلی شو ابو یعقوب ته یی لاس ورکړ، او د غرناطی رضاکارانو ته یی وویل:

اوس به موږ سعید کلی ته دبیولو پرځای له همدی ځایه نیغه د غرونو لاره غوره کړو څکه تاسو له همدی ځایه بیرته ستانه شی او زر تر زره غرناطی ته د رسیدو هڅه وکړی.

او کوم کسان چی په بګی کی زموږ سره راغلی وو هغوی ته دا ووایی چی اوس موږ په بله لاره ځو. کوم کسان چی په موږ پسی راځی هغوی به د شیخ ابو یعقوب څخه زموږ د بل پړاو معلومات واخلی، نور وخت مه تیروی! هغوی خدای پامان وویل او د اسونو جلبونه یی وګرځول، دوی تر لږ څنډه د شپی په تیاره کی د هغوی د اسونو د پښو ترپهار اوریده. ابو یعقوب د سلمان پر اوږه لاس ورکیښود ویی ویل:

بچیه! ځینی مسلمانه داسی وی چی د خدای پامان ... ل ورته ډیر تکلیف غواړی. خو زه له تاسره څو دقیقی هم خبری نشم کولی، ما ستا د احوال له راتلو سره سم بو تن مخکی استولی چی د مخکی کلیو خلک خبر کړی. له ضحاك او

Downloaded from: The Digital Library

یونس پرته به له کلی څخه څلور تنه نور هم له تاسره ولاړ شي. وړاندې د غره پېچومې ډېر سخت دي او تاسو باید ډېر په احتیاط پرې ولاړ شي، زما د سعید د روغتیا په باب ډېره اندیښنه وه خو دا یوه مجبوري ده، په راتلونکې پړاو کې به تاسو ته د پوره ارام موقع په لاس درشي او إن شاء الله له هغه وړاندې به هم د هیڅ کور په دروازه کې هم د حامد بن زهره زوی او د نصیر لور ته د دوهم غړ کولو ضرورت نه وي سلمان له بوډا سردار سره خدای «ج» پاماني وکړه او پر اس سپور شو.

*****

عتبه او د هغه ملګری دوېجاړي کلا په انګړ کې اور ته شاوخوا ناست وو چې ناڅاپه د برج له کونج څخه غږ راغي: صیب! یو سپور راروان دي.

: هغه را پرېږده چې راشي!

څو شیبې وروسته سپور دننه راغی او په لوړ غږ یې وویل: صیب! زموږ خلك له هنه کلي څخه چیرته تللي دي او ما هغه پاتې دري سپاره وړاندې واستول.

: تا د کلي له خلکو څخه معلومات وکړ؟

: صیب! د کلي خلك دومره وېرېدلي وو چې چا بهرته د راوتلو او زموږ سره د خبرو جرئت ونکړ.

: دا کله کیدای شي! ما هغوی ته په کلکه دا هدایت کړی ؤ چې پر سرك د ګزمې لپاره له شپږو اوو کسو څخه زیاتو ته ضرورت نشته.

یو ده تن وویل: هغوی به په کوم وېجاړ کور کی ننوتلي او ویده شوي وي!

سپاره وویل: ستا په ګومان ستا نه پرته ټول په دنیا احمقان دي؟ زه په یوه یوه کور راوګرځېدم او چیغې مې ووهلې.

یو بل تن په قسطله یې ژبه وویل: ایا دا ضروري ده چې کوم کسان تاسو لمړی هغه دی په هسدی لاری راغلي وي؟

عتبه په وارخطایي وویل: ما تاته ویلي دي چې تر اوسه به په غرناطه کې هر

Downloaded from: The Digital Library

گوټ ته دا خبر رسیدلی وی چی زموږ پوځونه ښار ته ننوتونکی دی. او له هغی وروسته به هغه کسان چی زما په کور یی د چپاو جرئت کړی ؤ یوه شیبه هم هلته د پاتی کیدو جرئت ونه کړی.

: مگر د غرناطی ښځه د تیښتی نوری لاری هم شته!

: که هغوی سمدستی د تیښتی هڅه کړی وی نو د شپی لخوا دوی د خپل کلی نه پرته بل لوری ته نشی تلای.

: په داسی حال کی دا غوره نه وه چی موږ د هغوی کلی نیولی وای؟

که ته د دی کار ذمه واری په خوښی قبلوی زه تیار یم چی اجازه درکړم، خو هلته به د هغه په یوه غږ د شاوخوا کلیو په سلگونو کسان راټول شی.

هوکی! دوی ورځی وروسته به دا ټوله سیمه زموږ رحم او کرم ته پاتی وی او زه به تا هغه وخت د هغه کلی د سردار په کور کی پریږدم، اوس غلی شه!

عتبه د خفگان په حالت کی قدم وهل پیل کړل. یو ساعت وروسته یو بل سپور چی چیغی یی وهلی هلته ور ورسید، او بیا عتبه چی خپلو ملگریو ته د سفر د تیاری حکم ورکاوه په ډیره وارخطایی د هغه کیسه اوریده:

: صیب! موږ ته دا معلومات نه ؤ چی دغه ټوله سیمه له دښمنانو ډکه ده، هغوی زموږ زیات ملگری ووژل، او زما ښځه پرته یوازی دری یا څلورو کسانو ژوندی ځانونه وژغورلای شوای.

عتبه د غوسی په حالت کی خپلی شونډی وچیچلی او ویی ویل: پر تاسو په هغه کلی کی حمله وشوه؟

: نه هغوی له کلی نه لږ بهر پر موږ حمله وکړه.

: احمقه داسی کله کیدای شی چی هغوی ټولو دی کلی پریښی وی او تللی دی وی؟

: نه صیب! موږ ستاسو د امر سره سم د گزمی لپاره د سپرو یوه ډلگۍ واستوله، خو د دښمن یوی ډلی چی له کلی ښخه بهر یی مورچل نیولی ؤ پر

Downloaded from: The Digital Library

هغوی حمله وکړه او ځلور کسان یې تری ووژل. دوه تنه نور ببرته راوګرځیدل او موږ ته یې احوال راکړ چې د حملې کوونکو شمیر له اوو اتو کسانو څخه زیات نه ؤ. بیا موږ په هغوی پسې ورغلو، بیا دوی موږ په ځان پسې هماغه ځای ته ور وستلو چې اوس هلته د مړیو ډیری جوړې دي.

ما د دښمن له منګولو څخه یوازې دوه تنه ولیدل چې د لویدیځ لوری ته ووتل، له هغوی څخه یو سپور چې ټپې ؤ له ما سره راروان ؤ. له سرك څخه لږ لرې هغه له اس څخه ولوید، تاته سمدستي احوال ضروري ؤ خو د ځنکدن په حالت کې د هغه پریښودل راته ممکن نه وو. ما هغه پر خپل اس را واچاوه لږ لرې مې د ونو منځ ته ورساوه او په دې امید هلته تم شوم چې که کوم ملګري بل دې لوری ته راووزي او زه ټپي هغه ته وسپارم او پخپله ستاسو خدمت ته راشم، خو چې کله ما د دوهم ځل لپاره غوښتل هغه پر اس را واچوم احساس مې کړه چې یخ شوی دی له هغه وروسته زه دې لوری ته را روان شوم او ما له لرې د دښمن د اسونو د پښو تربهار اوریده.

عتبه وپوښتل: د شپې تاته څه معلوم شو چې هغوی د دښمن خلك دي.

هغه لږ په ترخه لهجه ځواب ورکړ: صیب!

زموږ ملګری خو بیرته نشي ژوندی کیدای او د اسونو د پښو له غږ څخه ماته دا اندازه لګول ګران نه و چې د هغوی وژونکي د غرناطي په لور روان دي.

: ته چې بیرته راتلې څوك دې ولیدل؟

: نه! زه د سرك لوري ته د تلو پرځای له یوې اوږدې دورې وروسته د ویالې په بله ډډه راتیر شوم.

هغوی ترڅو شیبو په چوپه خوله یو بل ته کتل بالاخره عتبه وویل:

ما تاسو ته د هر سړي سر ۳۰ دوګت «د هسپانیې د هغه وخت د سکې نوم» وعده درکړې وه اوس زه هر یوه ته د شپیته دوګته وعده کوم، زما باور دی کوم کسان چې موږ یې په لټه کې یو بیرته نه دي ستانه شوي، کیدای شي چې هغوی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زموږ له رارسیدو دمخه د دی ځایه وړاندی تیر شوی وی.

*****

د لمر ختو په وخت کی سلمان او د هغه ملګري له یوی غرنی سختی لاری څخه تیریدل. د دوی شاته د سترګو ترڅاره د غرونو او درو هسکی تیتی دری تر ګردونو لاندی ډوبی وی، ستومانه اسونو ورو ورو ګامونه اخستل، سپاره د ډیری یخنی له امله ریږدیدل سعید د خپل اس پر زین سر ځوړنداچولی ؤ، سلمان شاته وروکتل هغه ته یی وکتل ویی ویل: سعیده ته خوبه روغ یی؟

سعید سر راپورته کړ ویی ویل: بالکل روغ رمټ یم، سلمان بل لوری ته پام واړاوه ویی ویل: ضحاکه! لاره ډیره خرابه ده ته پلی شه د ده د اس جلب ونیسه.

ضحاك په بیړه پلی شو د اس واګی یی یونس ته ورکړی او وړاندی ورغی د سعید اس یی تر جلب ونیو.

سمعیه د عاتکی تر شا را روانه وه، هغی اس راوړاندی کړ ویی ویل. ګوره! یخنی ډیره زیاته ده، ته زما شال هم درواخله!

هغی د سفر په وخت د دوهم ځل لپاره دا وړاندیز وکړ.

عاتکی ځواب ورکړ: نه سمعیی! ته دی خپل شال له ځانه سره وساته ماته د دوو اړتیا نشته. لږ وړاندی چی ولاړل په ګرځندی کی راوګرځیدل او لاره یوی تنګی دری ته مخ په ځوړ شوی وه، او یو ساعت وروسته د سارایی شپنو او بزګرانو له کلی څخه بهر ځو کسانو دوی ته هرکلی وایه.

د کلی مشر ته دوه ساعته دمخه د دوی د ورتګ خبر ور رسیدلی ؤ. د ډیری یخنی او ستومانی څخه د سعید وضعه خرابه وه، له اس څخه چی پلی شول د خپل میلمه د کور په لور د تلو په وخت کی یی پښی لړزیدلی، سلمان ورغی تکیه یی ورکړه ویی ویل:

سعیده! زموږ د سفر ستونزمنه لاره پای ته رسیدلی ده، اوس به په دی کلی کی د ارام لپاره ښه زیات وخت ولری، که د خدای رضا وه بیا به له دی ځایه سفر

Downloaded from: The Digital Library

کوو.

د کلي رئیس وویل: د حامد بن زهره زوی کوم یو دی؟

: هغه همدی دی، خو تر اوسه پورې ښه نه دی روغ شوی، سلمان سعید ته اشاره وکړه، بوډا سرې په بیره وراندې ورغی سعید ته ورترغاړې ووت.

لږ څنډ وروسته عاتکې او سمعیې د کور له ښځو سره ډوډۍ خوړله او په بله کوټه کې په یوه لوی دسترخوان پر نورو میلمنو علاوه د کلي څو کسان هم ناست وو.

منصور چې ترټولو زیات تازه تر نظره کیدو له خپل ماما سره په جګنګ کې ناست ؤ، د ډوډۍ نه چې وزګار شول کور ته خپلو ملګریو ته وویل: میلمانه ډیر ستړي دي آرام ته یې پریږدئ! هغوی پر وچو وښو د غوړیدلې پوزې پرسر بستری وغوړولې او سعید په یوه بستره د پریوتو په وخت کې سلمان ته وویل: له لږ استراحت وروسته به زه دمه شم له هغې وروسته غواړم چې د شپې تر رارسیدو څو میله نور هم مزل وکړو.

رئیس وویل: اوس ته باید ښه زیات استراحت وکړې، دلته تاته هیڅ خطر نشته.

زموږ کسان د کلي نه بهر په ټولو لارو پهرې کوي پر آسمان وریځې راخورې دي، امکان لري چې نن باران یا واوره پیل شي.

سلمان د ابو یعقوب له کلي نه راغلیو ملګرو ته وکتل وې ویل: تاسو هم ترماسپښین پورې آرام وکړئ او وروسته بیا له دې ځایه بیرته ستانه شئ.

یوه تن ځواب ورکړ: زموږ سردار به د دې خبر اوریدو ته ناکرار وي چې تاسو په خیر تردې ځایه راورسیدئ، ځکه خو موږ ته همدا اوس اجازه راکړئ!

سلمان د هغوی د رخصتولو لپاره له رئیس سره بهر ته راووت چې ضحاک او یونس هم ورسره ملګري شول، او بیا چې لږ څنډ وروسته د ابو یعقوب کسان پر اسونو سپاره شول ضحاک د کلي مشر ته وویل: صیب! موږ به بهر د نوکرانو سره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پاتې شو.

سلمان وویل: ضحاکه! دغه کوټه زموږ ټولو لپاره بس ده.

هغه ځواب ورکړ: نه صیب! زه دا گستاخي نشم کولای او له موږ څخه بیا د یو چا وینې پاتې کیدل هم ضروري دي.

د کلي مشر دی د کلي له یوه تن سره بهر ته واستاوه، لږ څند وروسته چې سلمان بیرته راوگرځید نو سعید او عثمان هم په درانده خوب ویده وو.

منصور وویل: کاکاجانه! طبیب ماما جان ته له خوب څخه مخکې د یوې دوا د خوړلو ټینگار کاوه، د دوا کڅوړه د عاتکې خاله سره ده زه یې ترې راوړم؟

: نه! اوس د هغوی راویښول مناسب نه دي او ته هم ویده شه!

سلمان دا وویل او پریوت، منصور هغه ته نږدې په بله بستره څملاست ویې ویل: کاکا جانه! ما اسماً ته وویل چې زه لوی شم نو ته به بیرې راکوې او زه به یوه ورځ غرناطې ته راشم!؟

هغې ویل چې که نصرانیان موږ ونیسي او یوموزی نو ته به څه وکړې؟

ما وعده ورسره وکړه چې زه به د کاکا جان په څیر یو ډیر لوی ماڼو شم او د دښمن ټولې کښتۍ به ویجاړې کړم. خو هغې ژړل او د هغې د مورجانې په سترگو کې هم اوښکې ډنډ شوې وې، عاتکې خاله ویل چې د اسماً مورجانه یوه پرښته ده، هغې د سعید ماما ژوند ژغورلی دی.

کاکا جانه! په غرناطه کې خو به هغوی ته څه خطر نه وي؟ د سلمان په زړه یوه څړیکه راغله او په ژړغوني غږ یې ځواب ورکړ: زما باور دی چې ته به یوه ورځ ډیر لوی کښتۍ چلوونکی شې، او اسماً به دربانډې ویاړي! خو اوس ویده شه.

منصور چوپ شو، سلمان تر څه څنډه په ناکرارۍ کې اړخ په اړخ اوښت بالآخره خوب ورغی. په بله کوټه کې سمعیه له عاتکې سره په خواکې پرته وه او دواړو ورو ورو خبرې کولې سمعیې، ویل: خورې! پښې دې چاپۍ کړم؟

: نه سمعیې ته آرامه ویده شه. زموږ راتلونکی سفر به ډیر سخت وي. ◦

Downloaded from: The Digital Library

: په خدای «ج» سوگند که ما ستاسو په سبب دا احساس کړی وی چی څومره مزل مو وکړ.

تاته معلومه ده چی کله ضحاك دا خبر راوړ چی موږ به له تاسو سره یوځای سفر کوو نو ما د کور ښځو ته څه وویل:

: تا څه ورته وویل؟

: ما ورته وویل چی زه د خپلی شهزادگی د وینځی په دود څم.

عاتکی په زړه گوزار وخوړ په زحمت یی وویل:

سمعیی تا هغوی ته باید ویلی وای چی د اندلس په یوی لور د خپل وطن څمکه تنگه شوه او زه د هغی د تسلی لپاره ورسره ځم.

سمعیی د نور څه ویلو حوصله نه درلوده.

*****

سلمان چی له درانه خوبه راویښ شو نو بهر یی د باران وریدو غږ واورید، سعید او منصور تر اوسه ویده وو، دی ور وړاندی شو د سعید په تندی یی لاس کیښود د هغه بدن لږ تود ؤ، بیا یی هم چی هغه په ارام خوب ویده ولید داډه شو چی د باران په سبب به نوره ورځ او راتلونکی شپه هم آرام پاتی شی. او که واوره اوریدل پیل شی نو د ده لږ او ډیره نوره اندیښنه به هم لری شی.

د کوتی څخه راووت یوه نوکر ته یی د اوداسه لپاره د اوبو راوړو وویل او لږ څنډ وروسته له اوداسه وروسته بیرته کوتی ته راغی او مازدیگر په لمانځه ودرید، له لمانځه وروسته بیرته راغی او په بستره وغځید.

سعید په اړخ واوښت سترگی یی وغړولی او په بیړه را اوچت شو کیناست ویی ویل:

لکه چی ډیر زیات ویده وم، زه دی ولی راویښ نه کړم؟ موږ باید تر ماښام وړاندی څو میله نور هم وړاندی تللی وای.

سلمان وویل: سعیده ته آرام ویده شه، بهر باران وریږی او امکان لری واوره هم

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پیل شي، ستا صحت څنګه دی؟

: زما ستوماني لرې شوې ده او اوس به په واوره او باران کې هم څو ساعته مزل ماته هیڅ زحمت نه وي.

سلمان وویل: مګر ما بې سببه نه غوښتل چې ته په تکلیف شي. مخامخ دروازه خلاصه شوه عاتکه وړاندې راغله د سعید په لاس کې یې د دوا یوه پوړۍ ورکړه ویې ویل: ما ته ناڅاپه دوا رایاده شوه، خو ته ویده شوی وي، ډاکټر په ټینګار ویلي وو چې دغه دوایي باید قضا نه کړې. زه اوس شیدې راوړم، دایي وویل او بیرته ووته.

لږ څنډ وروسته هغه بیا کوټې ته راننوته او سعید ته یې د تودو شیدو پیاله ورکړه، د دوا له خوړلو وروسته ده لا شیدې څښلې چې د کلي رئیس بله دروازه ټک ټک کړه.

سلمان چې دروازه خلاصه کړه نو بوډا سړی په ولاړه ولاړه وویل:

زه د دې لپاره راغلم چې درته ووایم چې په دې موسم کې تاسو سفر نشي کولی، سبا ته که موسم ښه ؤ نو زه مو د ایسارولو هڅه نه کوم خو نن تاسو په هیڅ صورت هم وړاندې نشی تلای.

سلمان وویل: ستا څخه مننه، خو موږ پخوا دا پریکړه کړې وه، بوډا سردار بیرته ستون شو. او سعید سلمان ته وویل:

زه په وار وار داسې احساسوم چې له مرګه تښتم،

: نه سعیده! تقدیر زموږ مرستندوی دی، زما باور دی چې تاته نور هیڅ خطر نشته.

سعید ځواب ورکړ: کله چې په یوه اولس تباهي نازلیږي نو د کوم یوه کس ژوندي پاتې کیدل هیڅ معنی نه لري.

هغوی تر لږ څنډه یو بل ته کتل، او چوپ وو، بیا سلمان وویل:

سعیده! څو شیبې وړاندې زما په خیال کې هم نه راګرځیدل چې د څو کسانو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ګناه به ټول اولس د مرګ دروازې ته ورسوي.

سعيد ځواب ورکړ: دا څو کسان زموږ د ډله ايزې ګناه سزا ده، د هرې لارې يو وروستی منزل وي، موږ چې له پيړيو پيړيو په کومه لاره روان وو د هغې وروستی منزل او پړاو له دې پرته بل نشو کيدای. پر موږ په ناخبرۍ کې ناڅاپي دا مصيبت نه دی را نازل شوی بلکې يو، يو ګام وړاندې تللي يو او دې پړاو ته رارسيدلي يو. موږ د دې اور لپاره پخپلو لاسونو خس راټول کړي دي. په اندلس کې زموږ د لوړتيا او ځوړتيا داستان اته پيړۍ غځيدلی دی، موږ ته معلومه ده چې کله په نيغه لاره روان وو پروردګار څه وړ وپاللو، او چې کله مو د ټولنيزو غوښتنو څخه مخ واړاوه نو څومره قيامتونه راباندې راکوز شول، کله چې موږ يو اولس وو، يو بيرغ او يو مرکز مو درلود د جبل الطارق څخه د اندلس تر وروستی څنډې موږ په هر ډګر د الله د نصرت او لوريني معجزې ليدلې، خو...!

کوم ښاخونه چې د يوې لويې ونې څخه غوڅ شي، هغه بالاخره توند او ګرندي ټوپان ورسره والوزوي او وړي يې، د کومې ودانۍ تاداوونه چې وراسته شي او درزونه وکړي د هغې د راغوځيدو لپاره يوازې د زلزلې يوې جټکې ته اړتيا وي.

زموږ د يووالي يوازينی بنسټ دين ؤ او موږ پوهيدو چې څومره زموږ عقيدوي بنياد کمزوری کيږي هومره به مو ږ تيت پرك او د يوه مرکز نه لرونکي وو، قرطبه زموږ سياسي او نظامي مرکز ؤ، او موږ له هغې ورځې د بربادۍ په لور روان شوو چې موږ دغه ستر ملي حصار د قبيلوي او نژادي عصبيتونو د جګړې په مرکز بدل کړ. ماته ستا په مخ کې د هغو ورځو د داستان تکرارولو ضرورت نشته چې د عربو بچيانو له خپل کلي کور څخه په زرګونو ميله لرې پردې پوهيدو برسيره قومي جاهلي عصبيتونه را ژوندي کړل چې له اندلس پرته دوی د پناه لپاره بل ځای نه لرې، او تاسو د هغو وختونو له تاريخ څخه هم خبر ياست چې عرب افريقايي او هسپانوي مسلمانان يو له بل سره په جګړه وو.

پر موږ د تيت او پرك کيدو او اختلاف يوځلې داسې دوران هم راغی چې په

Downloaded from: The Digital Library

دی هیواد کی دری خلافتونه جوړ شول، له هغې وروسته ملوك الطوایفی د اولس په هډوکو د عیش او مستی مانۍ جوړولی، موږ لیدل چی په شمال کی د عیسوی ریاستونو په یووالی کی د کلیسا هغه قوت رامنځته کیږی چی لومړی او وروستی هدف یی د اندلس مسلمانان دی، خو زموږ برخلیك د هغو طالع ازمویونکو په لاس کی ؤ چی د هغوی په نظر اندلس یو هیواد نه بلکی یو ښکار ځای ؤ. چی دوی په څو برخو ویشلی ؤ. بیا په هغو وړو وړو ښکارځایونو کی د بهر هغه لوی څیرونکی ښکاریان ننوتی وو چی غابښونه یی ډیر تیره وو، ځکه خو هغوی شاته تګ غوره کړ.

بیا د دوو پیړیو له سیاسی، پوځی، ذهنی او اخلاقی شاتګ وروسته غرناطه زموږ وروستی مورچل او د دفاع او پناه ځای شو، خو د ماضی تیارو موږ دلته هم پرینښودو، موږ خپل پروردګار ته دا شکایت نشو کولی چی په دی ګرځیدلی ورځ کی هم که کله موږ په نیغه لاره قدم پورته کړی نو هغه د څه انعام وړ نه یو بللی.

سعید تر دی ځایه راورسید او بیا چپ شو، او سلمان تر ډیره هغه ته کتل، هغه داسی احساسوله چی د حامد بن زهره روح ناځاپه د دغه چوپی خولی خاوند انسان بدن ته ننوتی دی.

*****

د شپی په وروستی برخه کی اوربنت تم بشو، او لږ څنډ وروسته هغوی روان شول.

د کلی دری کسان پر اسونو او څلور نور پلی له دوی سره روان شول، د کلی سردار سعید ته پر یو تود پوستین بخښلو برسیره د خپلو میلمنو لپاره د سهار دوډی هم یوه سپاره ته ورکړه.

نژدی یو میل وړاندی د بل غره پیچومی پیل شو د دوی اسونو ورو ورو ګامونه اخستل. پلیو کسانو د سعید او منصور د اسونو جلبونه نیولی وو، له نژدی دوه ساعته مزله وروسته دوی یوه داسی ځای ته ورسیدل چی یوه ژور خوړ دوه غرونه

Downloaded from: The Digital Library

سره بیلول، او لاره د لوړیدو سره ورو ورو نرۍ کیدله، پیچومې ډیر سخت ؤ، هره شیبه ژور خوړ ته د کوم اس د ورښوئیدو خطر ؤ. نژدې یو میل په دې لاره له سفر وروسته دژور خوړ سور پنځوس فټه پاتې شو او مخامخ لرې وړاندې د رسیو هغه پل برالا ښکاریده، وړاندې لاره لږ څه پراخه وه او د خوړ د اوبو غږ اوریدل کیده، پله ته نژدې چې ورسیدل سلمان له خپل لار بلد څخه وپوښتل:

اوس هغه کلې څومره لرې دی؟

: صیب! تاسو چې له غره نه واوړی لږ ښکته به کوز شی، وړاندې لاره سمه ده، که پر هغه پله ستاسو اسونه تیریدای شوای نو بیا تاسو ته دړو مره اوږدې لارې غوڅولو ضرورت نه ؤ. د کندې پورې غاړې ته درې څلور میله وړاندې هغه کلې راځي چې تاسو به سبا ته ور ورسیږئ.

له درې میله مزله وروسته چې سلمان د کندې د وروستۍ څنډې پرسر د غره څوکې ته نژدې د سپرو یو تت څرك ولید نوخپلو ملګریو ته یې د اسونو د بیرته ګرځولو امر وکړ. لږ څنډ وروسته دوی بیرته د رسیو پله ته راوګرځیدل. سلمان له اس څخه پلې شو ویې ویل: سعیده! ته اس دلته پریږده پر پله پورې وزه، ما د غره څوکې ته نژدې څو سپاره ولیدل، که هغوی دې خواته راغلل نو ډیر ژر به راته معلومه شي چې هغوی څوك دي او څه غواړي.

په هر صورت تر څو زه غږ در ونه کړم ستا هلته چوپ او غلي اوسیدل ضروري دي، عثمانه! ته هم له دوی سره ولاړ شه! او عاتکې! ښایي په ژوند کې د لومړي او وروستي ځل لپاره تاته هم دا امر کوم! سعید د پله په لوري ورغی ویې ویل: عاتکې راځه! د غرناطې لور د بې وسۍ په حالت کې سلمان ته وکتل او منصور یې تر لاس ونیو او په هغه پسې روانه شوه، څو شیبې وروسته سمعیه او عثمان هم په هغوی پسې پر پله تیریدل.

د شاته کلې یو ځوان سلمان ته ورنژدې شو او ویې ویل:

صیب! د کندې پورې غاړې ته د هغه کمره نه لږ وړاندې یو غار دی که ستا

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اجازه وی نو ستاسو ملګري به زه هلته ورسوم.

: څومره لري دي؟ سلمان زر وپوښتل، ځوان وړاندي یوی لوړي اوږي ته اشاره وکړه ځواب یې ورکړ: صیب! هغه ګرنګ ته بالکل نژدي، د ګڼو بوټو په سبب یې له دي ځایه تاته لاره نه ښکاري، ستا ملګري چی هلته غلي شي دښمن به یې ونه ویني.

سلمان وویل: ډیر ښه ته هغوی زر هلته بوځه او بیرته دلته د راتلو پرځای کلي ته احوال ورسوه، إن شاء الله موږ به څو ساعته د دښمن پام خپل لور ته راواړوو، پر سعید تینګار وکړه چی له سمڅي څخه د راوتلو هڅه ونه کړي. ځوان په منډه پر پله تیر شو او د سترګو په رپ کی د سعید له ملګریو سره یوځای شو.

سلمان د کلی نورو کسانو ته مخ واړاوه ویی ویل: اوس تاسو دوه تنه اسونه شاته لږ لري بوزي! اسونه په تنګه دره یوی او بلی خواته تېښتیدای نشی، ځکه خو یې یو تن له مخی او بل له شانه ایسارولای شي، نور له ماسره راځي.

*****

بیا سلمان، یونس او د کلی څلور نور کسان له پله څخه وړاندي تیر شول پر غره وختل او له لاري څخه دیرش څلویښت فټه لري د بوټو او ډبرو شاته غلي شول، ضحاك له دوی نه لږ وړاندي تیر شو او نژدي پنځوس متره پاس په یوه کمره پریوت، تر یوه ساعته پوري هلته چوپه چوپتیا وه، بیا ضحاك له پاسه یوه ډبره راوغورځوله او ویی ویل: هغوی راروان دي.

لس دقیقي وروسته دوی د اسونو د پښو ترپار اوریده او بیا د سترګو په رپ کی هغوی د دوی د غشو دم ته برابر شول، څلور تنه ټپیان وغورځیدل، دوو ټپیانو پر خپلو نورو ملګرو پسی اسونه وروګرځول، یو سپور وارخطا شو اس یې وښوئیده او لاندي کندي ته وغورځیده له دي وروسته نورو سپرو د وړاندي تلو همت ونه کړ، دوی لږ لري ولاړل او په زوره زوره یې چیغی وهلي.

ضحاك چیغی کړي:

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

صیب! دوی د کندی ښی لوری ته مخونه اړولي او څه اشاری کوی!

سلمان د کندی بری غاړی ته وکتل او یوه شیبه یی وینی په رگونو کی وچی شوی، د کمره بنی لوری ته په څه فاصله کی څوکسان په بوټو کی غلی غلی راکوزیدل، دی هم له غره راکوز شو او په پوره زور یی چیغی وهلی د پله پوری غاړی ته ځی! د پله پوری غاړی ته ځی! د سترگو په رپ کی هغه لاندی کوز شو او د پله په لور یی منډی وهلی، بیا یی د تومانچی د ډز غږ واورید، او چی څو دقیقی وروسته پر پله تیریده ویی لیدل چی څلور کسان چی له غره راکوزیدل بیرته یی ولیدل چی پر غره د ختلو هڅه کوی.

سلمان له هغوی نه یو په غشی وویشت او ژرا ویی غورځاوه، نور دری کسان یی خپلو ملگریو ته پریښودل او تری راوگرځید په عاتکه او سعید پسی یی چیغی وهلی.

سمعیی له بوټو سر راویوست او ویی ویل: هغوی دی خواته دی هلته گوره! هغوی ټول په عتبه پسی دی.

سلمان پورته وکتل عتبه نژدی شل گزه پاس پر غره د ختلو هڅه کوله او سعید پر هغه پسی ؤ.

بیا لږ لاندی منصور او عثمان وو، سلمان ته دا اټکل گران نه و چی سعید او عتبه دواړه ټپی دی هغه تر بوټو او ډبرو تیرونه ووهل او وراندی تلو چیغی یی وهلی: عاتکی! عاتکی!!

سمعیی چیغی کړی: عاتکه دلته ده ټپی ده!

سلمان یو نظر پر عاتکه واچاوه، هغه د یوه بوټی تر خوا پرته وه او جامی یی په وینو تکی سری وی، د یوی شیبی لپاره د سلمان پر سترگو تیاره راغله او بیا د لیونتوب په حالت کی پر غره وروخوت د هغه تر زړه کوکی وتلی خو شونډی یی گنډلی وی.

د کمره څخه نژدی څلویښت گزه پاس نور د هغوی همت ځواب ورکړی ؤ، ډیر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

په زحمت یی یو یو گام اخست، سلمان چیغی کړی:

عتبه! عتبه!! ته نور خلاصون نه لری، عثمانه ته منصور ښکته درسره بوزه، او بیا دی پخپله گرندی پورته وخوت او سعید ته یی چیغی وهلی:

سعیده! ودریږه! زه راغلم عتبه نور نشی تښتیدای، ته لاندی راځه!

خو سعید څه ځواب ورنکړ او په خپل ټول توان یی هڅه کوله چی پر غره وخیژی.

سلمان لانژدی پنځه گزه لاندی ؤ چی سعید عتبه تر پښه راونیو، هغه پښی ته جټکه ورکړه او غوښتل یی ځان د سعید له منگولو خلاص کړی په دی ټیل ماټیل کی د عتبه لاس له ډبری خطا شول او بیا د سترگو په رپ کی دواړه پنځوس شپیته گزه لاندی پریوتل.

لږ څنډ وروسته سلمان د سعید مړی د عاتکی ترڅنگ کیښود، د هغه پر مټ د توری دری زخمونه له پخوا څخه وو او اوس له گرنگ نه د لویدو په سبب د هغه هیڅ هډوکی هم روغ نه و پاته شوی. عاتکی اوس هم سلگیوهلی، د هغی په ټټر کی خنجر او په پوښتیو کی یو غشی ښخ وو، چی د سعید مړی‌یی ولید سترگی یی پټی کړی.

سلمان نژدی ورته کیناست او په نبض یی لاس کیښود، عاتکی سترگی وغړولی، په ډوبیدونکی غږ یی وویل: زه پوهیدم چی دی به ژوندی بیرته راستون نه شی، سعید له ما پرته ژوندی نشوای پاتی کیدای، اوس به موږ څوک تعقیب نکړای شی، او چاته به زموږ د بار اوچتولو ضرورت هم نه وی، دی د موسکی کیدو هڅه کوله خو په سترگو کی یی اوښکی ځلیدلی، عتبه خو به تښتیدلی نه وی؟ زما د تومانچی نښه پرځای ولگیده خو ظالم ډیر سخت سری دی.

: هغه مړ شوی دی عاتکی! ما هغه ډیر ښه ولید او راغلم، د هغه پر غوږ ستا د غشی نخښه اوس هم شته.

: سلمانه! زما وروره! هغی د سلمان لاس ونیو ویی ویل: ته ولی دومره ښه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سرې يې؟

سعيد ويل چې نور ماته د سلمان د نيكيو د بار اوچتول گران دي، بيا يې په بل لاس د سعيد بې حركته لاس ونيو:

سعيده! ته اوس خپل دوست ته ويلې شې چې زه د ژوند له هر بار څخه خلاص شوی يم، د هغې نظر بيا د منصور په څيره ښخ پاتې شو، سمعيې هغه په خپلو پښو کې کلك نيولې ؤ.

څو شيبې وروسته دي بيا سلمان ته وکتل: وروروجانه! اوس په دې دنيا له تا پرته د منصور هيڅوك هم نشته، څومره چې ژر كيداى شي تاسو له دې ځايه ځانونه وباسې، مونږ همدلته ښخ كړې، سلمان چوپ ؤ له سترگو يې اوښكې بهيدلې، عاتكې څو ځلې بنده بنده ساه واخسته او بيا يې وويل: تاته خو معلومه ده چې زما وروستې هيله څه ده؟

سلمان په دردناكه لهجه وويل: عاتكې! زه به ستا هره هيله پوره كړم.

: زه غواړم چې كله د تركانو جنگې بيړې راشې، نو زما اروايې د اندلس پر څنډو هركلې ته راشې. او بدريه!

ستا لپاره د گلونو اميل په لاس كې ولاړه وي. هغه يوه ستره ميرمن ده، له وقاره ډكه او سپيڅلې!ته خو به هغه هيروې نه؟

سلمان په ريږيدونكې غږ ځواب وركړ:

نه، هيڅكله هم نه!

د كمزورى په سبب د عاتكې غږ ورو ورو خپ كيده، هغې تر څه وخته سترگې پټې كړې او بې حسه پرته وه، بيا ناڅاپه وتوخيده، سترگې يې وغړولې او له دې سره يې تر خولې د وينو داره ووتله او سر يې د سعيد پر سر وركيښود.

سعيده! سعيده!! زه درسره يم. سعيده، سعيده!!! بيا يې سلگۍ ووهلې او غږ يې د تل لپاره چوپ شو.

عاتكې! عاتكې!!

Downloaded from: The Digital Library

سلمان په بې وسی او وارخطايي د هغه نبض کوت خو د ترورمې دشپې دواړو مسافرو خپله خپل سفر پای ته رسولی ؤ.

هغه جګ شو خپله چپنه يې څيرې کړه او د هغوی په يخو بدنونو يې وغوړوله او د تيارو په پنډو پردو کې دوب شول.

*****

د سيرانويدا په لمنو کی خپرو رڼاګانود تياره شپې له راتګ څخه دمخه خپلې لمنې نغښتې، خو هغه په خپلو ژورو چورتونو کی دوب ؤ، د ماضي او حال له کړکيو يې کتل، چې پر غوږو يې يو آشنا غږ ولګيد:

آغا! آغا!

سلمان داسې احساس کړه لکه څوك يې چې له خوبه راويښوی، چې را بيدار شو وېې ليدل چې عثمان يې خوځوی، وګوره دوه مړی!!

: هغوی له کوم لوری راغلل؟

په دردمنه لهجه يې له عثمان څخه وپوښتل: عثمان خپلې اوښکې پاکې کړی څواب يې ورکړ:

صيب! ماته معلومات نشته زه د غار دننه وم، او هغوی مونږ په يوه کونج کی کښېنولي وو. بيا هغه ناڅاپه د غار خولې ته راغلل، د منصور خاله او ماما غشې پرې واورول، له هغې وروسته هغوی په بوټو کی غلې شاته ولاړل، خو عاتکې خاله د منصور ماما ته وويل: چې زما د پلار قاتل ژوندی نشي تلای، او هغه غشي ويشتل بهر ته راووته.

بيا عتبه خپلو ملګريو ته د حملې امر وکړ، د منصور ماما لينده وغورځوله توره يې راواخستله او پر هغوی يې حمله وکړه، دغه دواړه کسان هغه ووژل، خو پخپله هم ډير بد ټپي شو، پر عتبه د منصور د ترور د تومانچې ګولی ولګيده، خو هغه د بوټو له شانه غشي وويشتل، بل سری په خنجر ووهله او ويی غورځوله، زه او منصور هم له غار څخه راووتو او د عاتکې خاله قاتل مو په غيشو سوری

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سوری کړ، له دی دوو کسانو څخه هم یوه تپی د بیا اوچتیدو هڅه کوله، خو سمعیی پر سر پر ډبره وویشت او وبی واژه، بیا عتبه چی د عاتکی ترور پر تومانچه زخمی شوی ؤ ناڅاپه جگ شو او د تیښتی هڅه یی وکړه، خو د منصور ماما چی ډیر په وینو تك سور شوی ؤ وریسی شو.

سلمان تر لږ څنډه چوپ ؤ، بیا یی منصور راپورته کړ او په غیږ کی یی تینگ کړ او هغه سیلاب چی تر اوسه د ده په سترگو کی تم ؤ ناڅاپه وبهیده، لږ څنډ وروسته د نژدی کلی څخه دیرش څلویښت کسان هلته ور ورسیدل او ماسپښین مهال د سعید او عاتکی پر قبرونو خاوری واړول شوی.

او چی لمر په لویدیځو غرونو کی پناه شو، دوی شهیدانو ته د وروستی دعا او اوښکو له نذرانی وروسته پر اسونو پښی واړولی.

*****

دوهمه ورځ دوی د سیرانویدا له واورینو څوکو څخه لږ لاره چپه کړه او په هغو غرونو کی یی سفر ته دوام ورکړ چی لمنی یی د سمندر له څنډو سره نښتی وی.

یوه ورځ وروسته ماسپښین مهال له سمندر څخه اته میله لری یي عبدالملك او د هغه ملگری ولیدل چی یوه کلی ته ننوتل، سلمان ته بیا معلومه شوه چی د ابو یعقوب په کلی کی یی دوی ته د انتظار پرځای هر یو په جلا جلا لارو هلته رارسیدلی وو. عبدالملك په دی موده کی په پنځلس، شل ساحلی سیمو کی د دښمن د بیړیو د تگ راتگ په باب پر معلوماتو برسیره د شاو خوا سیمو څخه پر خپل سر پنځه ویشت تنه بیړۍ چلونکی هم راټول کړی وو، دغو ځوانانو ډیر په تودو احساساتو له سلمان سره ستړی مشی وکړل او د هغه لاسونه یی ښکل کړل.

د ډوډی له خوړلو وروسته عبدالملك یوازی له سلمان سره خبری کولی ویی ویل: مونږ به زیات نه زیات تر دری ورځو پوری د خپلی کښتی د راتلو انتظار کوو، ته له څو اعتمادی کسانو سره لرگی او د وښو وری درسره واخله او ختیځ لوری ته یی له کلی نه لږ.لری یوسه. هلته یی په لوړو لوړو غونډیو څلور ځایه لږ لږ

Downloaded from: The Digital Library

کیږده او اور ورواچوه، لومړی اور د شپې د لومړۍ برخې له تیریدو وروسته بیرته باید مــړ شي. دوهم باید د دوهمې برخې او دریم د دریمې او څلورم د شــپې د وروستۍ برخې په پای کې باید مړ شي.

دوهمه شپه باید د اور بلولو او مړ کولو ترتیب بدل شي، خو دغه اور باید په داسې برخه کې نه وي چې د سمندر له څنډې څخه ولیدل شي. إن شاء الله دریمه شپه که موسم خراب نه و او یا بل څه سبب نه وي نو د نیمې شپې او وروستۍ برخې ترمنځ به زموږ کښتۍ څنډې ته راورسیږي. دغه ټوله هفته به زموږ دوې کښتۍ په سمندر کې گزمې کوي.

*****

عثمان په منډه راغی او ویې ویل: صیب! له جمیل سره دوه تنه نور سپاره را روان دي. هغه جگ شو بهر راووت ویې لیدل چې جمیل او دوه تنه نور ملگري یې د کلي د رئیس د کور په مخکې له اسونو پلي کیدل.

سلمان وویل: ماگومان کاوه چې ته به له یوسف سره اوسې.

: موږ ته هغه ټینگار کاوه چې کله لومړنۍ قافله الفجاره ته ورسیږي نو موږ به په دوهمه لاره ښځې او ماشومان راسره ملگري کړو او تاسو ته به ځانونه رارسوو، اوس پنځه تنه ښځې، یوولس ماشومان او اوه کسه نور هم په موږ پسې راروان دي.

: ولید درسره را نه غی؟

: نه! هغه به خپل مور او پلار او نور دوستان په بله قافله کې الفجاره ته له رسولو وروسته پریکړه کوي، هوکې د یوسف میرمن راسره راغلې ده.

سلمان ویوښتل: هغوی به څه وخت راورسیږي؟

: صیب! إن شاء الله بله ورځ تر سهاره به راورسیږي، موږ ویریدو چې ستاسو کښتۍ زموږ د رارسیدو څخه دمخه ولاړه نشي، ځکه خو ستاسو د خبرولو لپاره گړندي راغلو.

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وویل: اوس د هغوی دلته راتلو ته ضرورت نشته، ته همدا اوس بیرته ولاړ شه! زما له خوا دا احوال ورکړه چې په لاره کې ځنډ‌ی ته نژدې چیرته په یوه خوندي ځای کې ایسار شي، او سر له سبا دی د غونډیو پر سرونو اوروته بلوي، زموږ سره وخت ډیر لږ دی، ځکه خو باید ساحل ته نژدی وی، اوس ته ورځه او د خپلو ستومانه اسونو پرځای زموږ اسونه درسره بوزی، هغه لږ څه تازه دمه دی.

لږ ځنډ وروسته جمیل روان شوی ؤ.

Downloaded from: The Digital Library

بېرته ستنېدل

درېيمه ورځ نيمه شپه يوې جنګي بېړۍ له ساحل څخه لږ لرې لنګر غورځولی ولاړه وه او يوه وړوکې کښتۍ د سلمان دوی د راوستلو لپاره څنډې ته وخوځېده.

يو ساعت وروسته د کښتۍ افسرانو او ماڼو ګانو د خوشالۍ په نعرو د خپل کپتان او د هغه د ملګرو د راتګ هرکلی کاوه.

سلمان تر لږ ځنډه په چوپه خوله خپلو سربندويانو ته کتل او دغه چوپتيا هغه وخت ماته شوه چې د ده مرستيال وپوښتل:

صيب ! تاسو له غرناطې څخه څه خبر راوړی دی؟

د سلمان له زړه يوه څړيکه اوچته شوه او د خبرو د موضوع د بدلولو لپاره يې منصور ته اشاره وکړه ويې ويل:

زما دوستانو! زه چې تاسو ته کوم مهم خبر اورول غواړم دا دی چې ماته د کوم لوی شخصيت غرناطې ته د رسولو امر شوی ؤ د هغه لمسی له تاسو څخه د کښتۍ چلولو د زده کولو په اراده راغلی دی. زه هيله کېږم چې دی به تاسو نا اميده نه کړې، او دغه عزتمن کسان! چې تاسو يې له ما سره وينې، د غرناطې د اولس لخوا د سمندری قواو امير ته کوم مهم پيغام وړي.

د غرناطې يوه بله وړوکې قافله چې څو عزتمندې ښځې او ماشومان په کې شامل دي له دې ځايه څو ميله لرې زموږ انتظار کوي، زه دا غواړم چې د کښتۍ يوه برخه ښځو او ماشومانو ته ځانګړې شي او نوره برخه نورو ميلمنو ته، او د دوی د استراحت او آرام هم پوره خيال وساتلی شي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زه پوهیږم چې تاسو به د غرناطې د وضعې په اړه زيات ناکرار وئ، خو ستومانه مسافر په کښتۍ کې چې سپاره شي آرام ته اړتیا لري اوس چې تاسو له دوی څخه ځه وپوښتئ نو د اوښکو پرته به څه ځواب وانه ورئ، او ښايي زما وضعه هم له دوی څخه بدله نه وي.

اوس زه د تاريخ د یوې ډېرې سترې غمیزې ټول تفصيلات نشم اورولی، یوازې دومره ویلی شم چې غرناطه دښمن ونیوه، سلمان چې دا وویل غږ یې کښیناست، او د هغه ملګرېو د عزم او ارادې خاوند لارښود ته کتل، چا د نور څه پوښتلو جرئت ونکړای شو.

سلمان خپل مرستیال ته څو لارښوونې وکړې او بیا یې د کښتۍ پر مخ قدم وهل پیل کړل، کښتۍ د پراخ سمندر پر سینه د څنډې سره جوخت د لویدیځ په لور وخوځېده او درې ساعته وروسته ماښوګانو بیا لنګرونه غورځول، لږ ځنډ وروسته د مسافرو د راوړو لپاره دوې وړې کښتۍ څنډې ته رواني شوې.

* * * * *

د لمر ځرك په وخت کې سلمان له ساحل څخه څو میله لرې د کښتۍ د غولي له پنجرو سره ولاړ ؤ د جنوب د غرونو په لوري یې کتل چې شاته یې په میلونو لرې په یوه ویرانه کې د عاتکې او سعید قبرونه پرېښې وو. په تیرو څو شپو کې هغه ویښه او خوب کې څو ځله پر هغو قبرونو راګرځېدلی ؤ، څومره اوښکې هغه له خپلو ملګرو څخه پټې وبهولې! بیا د هغو ویرانو څخه وړاندې د غرناطې له وقاره ډکې ماڼې له ګڼې ګوڼې ډك بازارونه او کوڅې هغه لیدلې ، د اندلس د تاريخ څومره رڼاګانې او تیارې وې چې یوه یوه د ده د سترګو مخې ته راتله.

هغه د ساحل له هغه ډېرېنو ګرنګونو څخه لرې د اندلس د غازيانو هغه قافلې هم لیدلې چې د لارو په ګردونو او دوړو کې یې د اسلام د بچیانو د تیرو وختونو عظمتونه پټ وو.

او بیا ده د همغو شيبو تصور کاوه، چې کله د فردیناند پوځونه غرناطې ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ننوتل...

دې د طارق او عبدالرحمن د لویو چیغې او فریادونه اوریدل، ده د غرناطې د هغو بوډاګانو او ځوانانو د ذلت او رسوایی زړه بوږنوونکې ننداری لیدلې شوای چې د رحم او بخښنې تولې دروازې پرې تړل شوې وې. او بیا ده د هغو غدارانو کرس کرس خنداګانې هم اوریدلې چې له یوې مودې را په دې خوا یې د دښمن د هرکلي تیاری کاوه. د اندلس د عظمته ډکه ماضي او دغموونکي حال ټول داستانونه ده ته یو خوب او خیال ښکاریدل.

او بیا لکه کوم ډوبیدونکی انسان چې خس ته لاس اچوي هغه ته بدریه ور په یاد شوه، څو شیبې د هغه حالت هغه مسافر ته ورته ؤ چې د شپې په تیاره کې په یوه بې سر او پایه دښته کې له سرګردانۍ وروسته ناڅاپه د سهار ستوري ووینې او د هغه په غوږونو کې تر ډیره د عاتکې وروستي الفاظ کرنګیدل:

«زه غواړم چې د ترکانو جنګي بیړۍ راشي زما اروا یې د اندلس پر څنډو هرکلي وکړي، او بدریه، ستا لپاره د ګلانو امیل په لاس کې ولاړه وي، هغه یوه ستره میرمن ده، له وقاره ډکه او لویه، ته خو به هغه هیروې نه؟!»

د هغه زړه بې ترتیبه ودرزیدو، بدریې! بدریې! زه تا چیرته هیرولی شم؟ او بیا هغه د خپل ژوند د دوو تیارو شپو تصور کاوه. یوه هغه شپه وه چې کله یې د لومړي ځل لپاره د بدریې په کور کې پښه کیښوده، او بله هغه چې د ابو نصر په کور کې یې خدای پاماني ورسره کوله. د دغو دوو شپو ترمنځ څومره پیښې وې چې اوس د ماضي داستان ترې جوړ شوي ؤ.

سلمان تر ډیره له خپل شاوخوا څخه ناخبره ؤ، او بیا چا ورو د هغه په اوږه لاس کیښود ویې ویل: سلمانه! هغه تکان وخوړ او د بدریې غږ یې د اروا تر تل پورې ورسید.

هغه مخ راواړاوه ویې کتل او د دواړو د کتو ترمنځ د اوښکو پردې ودریدې. اسماً د هغې شاته ولاړه وه، سلمان هغه زر راپورته کړه او په غیږ کې یې

Downloaded from: The Digital Library

واخستله.

هغی په سلګیو تری وپوښتل: کاکا جانه! منصور چیرته دی؟

زما لوری! هغه ویده دی، دایی وویل او بیا سلمان بدریی ته وکتل ویی ویل: تاته معلومه ده چی پر موږ څه تیر شول؟

هغی سر پر اثبات وخوځاوه ویی ویل: ماته په کښتی کی د سپریدو په وخت کی عثمان ټوله کیسه وکړه. هغه تر لږ ځنده چوپ ؤ د دوارو ځجنو سترګو د جنوب په غرونو کی څه لټول. بیا عثمان احوال ورکړ:

صیب ! یوه ښځه ستا سره لیدل غواړی. وایی چی ما کوم ضروری احوال ورته راوړی دی.

بدریی وویل: هغه ښایی خالده ترور وی، زه هم له هغی سره ځم.

: خالده ترور!

: د یوسف میرمن!

بیا دوی د کښتی یوی کوټی ته ورغلل چی هلته یوه معمره او له وقاره ډکه میرمن د دوی د ورتلو په انتظار وه.

خالدی وویل: هغه پر ما ټینګار کړی ؤ چی دا لیك پخپله تاته درکړم. واخله!

سلمان لیك پرانیست او په لوستلو یی بوخت شو. یوسف لیکلی وو:

زما ملګریه! تردی وراندی چی زما لیك ته ولولی ابو عبدالله به د غرناطی کنجیانی فردیناند ته سپارلی وی. او تردی وروسته به موږ هیڅ وطن ونه لرو.

د غرناطی بچیان به په دوارو لاسونو مخونه وهی او ژاړی به، د دین عالمان به خپلی سپینی ږیری په اوښکو لمدوی او د اندلس لوڼی به خپل د سر ویښتان شکوی.

ما لیدلی چی کله توپان راځی مارغان ناڅاپه چوپ شی، همدغه حالت نن د غرناطی د اولس دی، نن هغه خلك هم ګونګ او چوپ ولیدل چی د سینتافی د لاری په پرانستلو یی د خوښی نعری وهلی، نن د غرناطی هر سری له بل څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا پوښتنې چې: اوس به څه کيږي؟ زه به هم له وروستي قافلې سره ووزم، هغه زړه بوږنوونکي منظري به ونه ليدای شم چې په تصور يې زما اروا ولړزيږي.

ماته معلومه نه ده چې کوم خلك له ما سره دروغي هغوی به په خپل هدف کې څومره کامياب شي، خو بوه خبره معلومه ده چې ژر يا وروسته د هغوی بيرته راګرځيدل هيڅ فرق نه کوي. او که ته دلته له رارسيدو سره سم بيرته ستون شوی وای هم هيڅ فرق به نه ؤ راغلی. اوس غرناطه زموږ له لاسو وتلې ده. او له دې وروسته زموږ ټولې هيلې په غرنيو جنګياليو قبايلو پورې تړلې دي، ځکه خو زه ستا ملګرو ته دا پيغام رسول ضروري بولم چې تر څو وخت بيا يو ځل وانه وړي او قبايل منظم نشي او په ټولنيز پاڅون او مبارزه لاس پورې نکړي تر هغه وخته دې دوی همالته له تاسو سره پاتې شي.

زما دوسته!

پر موږ يو داسې وخت هم راتلونکی دی چې د اندلس د مجبورو او ځپل شويو مسلمانانو لپاره د هجرت څخه پرته بله لاره نه وي. په هغه صورت کې که موږ ته د هجرت لارې خلاصې وي هم دا به ستاسو بوه لويه کارنامه وي.

سمدستي زه اندلس نشم پريښودلای، ځکه خو مراکش ته زما د ميرمن د رسولو بندوبست وکړی. هلته د هغې خپلوان شته، پاتې نور خلك به هم په مراکش او يا الجزاير کې خپل خپلوان پيدا کړي. د زمانې په توپانونو کې موږ ته کله کله دا هم په فکر کې نه راځي چې د ژوند څومره راحتونه چې موږ د وخت د بې رحمه لاسو څخه اخستي شوای.

زما دوسته!

له وليد سره تر ليدو وروسته زه حيران شوم چې تا بدريه په غرناطه کې پريښې او ولاړې! آيا ماته د دې ويلو ضرورت ؤ چې د راتلونکو سيليو سره د مقابلې لپاره تاسو يو د بل تکيې ته اړتيا لرئ!

«يوسف»

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان لیك ولوست بیا یی بدریی ته په لاس کی ورکړ، څو شیبی د هغی په مخکی سری او سپینی څپی راوګرځیدی بیا یی په سترګو کې اوښکې راغلی.

الحمد لله ختم شو
د ۱۳۷۸ کال د غوایی ۱۲مه
یکشنبه د شپی اته نیمی بجی
الفاروق بلډنګ د سهار ورځپانی دفتر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژباړن چاپ شوي آثار

* د جهاد زمزمې — د شعري غونډ
* د وينو پيغام
* د تيارو په تل کې — د لنډو کيسو مجموعه
* ميږونه او ګړنګونه — منځنی داستان
* د جهاد او پاڅون په اړه څو رسالې
* شاهين — «ژباړه چاپ»
* محمد بن قاسم — «ژباړه چاپ»
* وروستی مورچل — «ژباړه چاپ»
* د غازي داستان — «ژباړه چاپ»
* د ترور مې مسافر — همدغه اثر
* وروستی جګړه — (ژباړه چاپ)
* د مرګ کاروا — (ليکنه) چاپ ته
* له تکبيره تر فرياده — (کالمونه) چاپ

او...

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get More e-books from www.ketabton.com

Ketabton.com - ebooks library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library